FROM THE LIBRARY
OF WILLIAM MORRIS
KELMSCOTT HOUSE
HAMMERSMITH

ORKNEYINGA SAGA
SIVE
HISTORIA ORCADENSIUM
A PRIMA ORCADUM PER NORVEGOS
OCCUPATIONE AD EXITUM SECULI DUODECIMI

SAGA
HINS HELGA MAGNUSAR
EYIA JARLS
SIVE
VITA SANCTI MAGNI
INSULARUM COMITIS

Ex Mss. Legati ARNA-MAGNÆANI
CUM
VERSIONE LATINA, VARIETATE LECTIONUM
ET INDICIBUS, CHRONOLOGICO, REALI
ET PHILOLOGICO

EDIDIT
JONAS JONÆUS ISL.

HAFNIÆ,
ANNO MDCCLXXX.
Sumtibus Illustriss. P. FRID. SUHM.

Typis SANDER & SCHRÖDER.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

L. S.

Poſt editas diu *Origines Islandiæ* & *Torfæi* uberiores in *Seriem Regum Daniæ Notas*, novus prodit liber; Qvem, haud aliter ac illos, Heroi togato Dno *P. Fr. de Suhm* literatus debet orbis. Nec parum utilitatis hiſtoriæ præſens opus confert, qvippe qvod remotiſſima *Orcadenſium* geſta per tria, & aliqvid amplius, ſecula pertexit; unicum fere hac in re, qvod nobis ſupereſt fide dignum monumentum, ſed hactenus ineditum &, ob pauca apographorum exemplaria, rariſſime obvium.

Perenne ſeculi ſui decus *Thorm. Torfæus*, dum tractatum de jure Regni Danico Norvegici in *Orcades* indubio ſcripſit, eo qvidem uſus eſt, plurima vero contraxit, dempſit, adjecitqve, qvod vel levi

utriusqve libri collatione, absqve mea monitione, unicuiqve verum eſſe apparebit.

Et Anglia ſcriptorum ad Orcades antiqvas pertinentium, qvi publicam viderint lucem, valde pauper eſt.

Inſulanos qvod attinet, ante tria ſecula conqveſti, ſexcentis ſe, qvibus archiva & bibliothecæ tabeſcunt pereuntqve, modis, domeſtica, eaqve ſatis ampla, monumenta amiſiſſe doluerunt.

Scotia, Orcadum hodie domina, res a majoribus geſtas prælo inondum evulgavit; ſic ſua habere ſibi gaudet, exteris ferme ignota.

Juſtæ hinc eruditorum qverelæ atqve deſiderium melioris olim fontis obtinendi, ortum eſt. Annuit igitur Muſageta noſter, mihiqve injunxit curam præſentis operis edendi. Ut par erat, obſecutus *Orkneyinga Sagam* cæteris præmiſi, etenim res illa, a fixa in Orcadibus per Nordmannos ſede, adſertoqve ſibi earum dominio, ad exitum usqve ſeculi duodecimi, inſulanas narrat. Auctor incertus, incerto æqve tempore ſcripſit. Sed antiqviſſimum opus eſſe, & *Snorrone* prius, vel *Polybius* ille noſter docet, *Orkneyinga Sagam*, in vita *Olai Sancti*, expreſſe in narratorum fidem teſtatus. Et characteres, qvi in bono hiſtorico adeſſe reqviruntur, noſtro neutiqvam defuiſſe *Torfæus* dudum commonſtravit; Talis viri judicium omne habet paucis dictum, qvod dicere poſſum, & hoc ex ejus præmiſſa *Orcadibus* præfatione afferre nobis liceat.

» Auctor egregium gentis ſuæ inſtitutum (ɔ: rerum domi foriſqve
» geſtarum conſignationem) ſecutus, ex vetuſtis carminibus & traditio-

» num

» num memoria, ea, qvæ ſua tempora præceſſerunt, huc congeſſiſſe
» videtur : reliqva ipſum vel vidiſſe, vel ab aliis viſa accepiſſe, tem-
» pus, qvo vixit, *Sverreri*, *Haralldoqve Maddadio*, me conjectore, co-
» ævum, perſvadet. Carmina qvæ ſecutus eſt, qvædam, eaqve antiqvis-
» ſima, Comes *EINAR DE CESPITE* ipſe fecit: Qvædam & lon-
» ge plura, Islandi complures, qvos Comites poſteriores in aulis ſuis,
» more regibus principibusqve recepto, ſuſtentarunt magnoqve in ho-
» nore habuerunt. Primus eorum *ARNOR THORDI* filius erat,
» *Comitum Poëta* ideo appellatus, qvod comitibus *Thorſinno Sigurdi*
» *Craſſi Rögnvalldoqve Bruſii* filiis operam ſuam longo tempore addi-
» xerit, qvorum geſta carmine, magnam partem adhuc ſuperſtite
» celebravit ; De qvo traditur qvod *Thorſinnus* acri prælio cum
» filio fratris ſui *Rögnvalldo* occupatus, eum in terram expoſuerit,
» procul dubio, ut absqve periculi metu, qvæ ab utraqve parte gere-
» rentur, accurate obſervare carmineqve deinceps prodere poſſet, non
» ſecus ac Sanctus *Olafus* in prælio Stiklaſtadenſi poëtas tres Islandos,
» teſtudine ſeptos, ad prælii ordinem ſingulorumqve alacritatem attendere
» juſſit, rhytmisqve in poſterum duraturis committere. Fuit autem
» *ARNOR* poëta celeberrimus, natus in Islandia, filius *Thordi Kol-*
» *beinii*, ejus, cujus controverſiæ, lites, jurgia, mutuæ injuriæ præliaqve cum
» inſigni viro *Biarno Hitdalorum athleta* dicto, fuſe deſcripta ſunt,
» ambo in Islandia nati, ſancto *Olafo* familiares fuerunt. Hic idem
» *ARNOR* ad *Magnum Bonum* Daniæ Norvegiæqve regem profectus,
» cum, præſente etiam patruo Regis, *Haralldo* ſtrenuo, carmine qvo-
» dam laudum ejus præconia publice decantaret, eumqve aliis Regibus
» nimis præferre videretur, monitus eſt ab *Haralldo*, hujus regis lau-
» des ita temperaret, ut alios non vituperaret. Cui tamen *Haralldo* ar-
» tem ſuam adeo commendavit, ut ab eo poſt mortem qvoqve celebrari

 » vellet

" vellet muncreqve confeſtim ornaretur. Id qvod *ARNOR* etiam fide " & elegantia pari præſtitit.

" Alter poëta, cujus in hoc opere fit mentio, fuit *HALLUS* " *THORARINI BREIDMAGII* ſeu obeſi ventris filius, in aulam " Comitis *Rögnvalldi Kalii* receptus. Tertius fuit *EIRICUS* qvidam, " qvi *Sveno Asleifis* filio militabat. Qvartus fuit *BOTOLFUS BEGLA*, " natione Islandus, ſed incola Orcadum factus, qvi ſi in Islandiam " nihil horum transtulit, aliis tamen popularibus ſuis, qvæ expiſcari " poterat, forte impertivit; Ut *HALLDOREM*, *Thorkelis Nu-* " *tricii*, dum Comitem *Einarem* occideret, domeſticum, omittam. " Sed omnibus hiſce certiora, Comitum liberi propinqviqve qvi in " Islandiam migrarunt, de patribus ſuis, majoribus ac propinqvis affere " ſuisqve poſteris tradere poterant. Adderem his *Buium* Islan- " dum, qvem vita illius tum *ATHEUM* tum *CANEM* ab ini- " micis appellatum eſſe, gigantei roboris fuiſſe, patriaqve ob te- " merata Ethnicorum ſacra, a qvibus abhorruerit, *Haralldi Pulchri-* " *comi* tempore profugiſſe, ac deinde in *Einaris de Ceſpite*, Orcadum " Comitis, aula moram nexuiſſe tradit: Diceremqve res Comitis illius " eum latere neqviviſſe, ſed in patriam reduci, (rediiſſe enim traditur) " uberrimam diſſerendi materiam præbere potuiſſe, niſi *Buii* hujus vita " pura fabula eſſet. Adeo ut riſum mereatur *THOMAS DEMP-* " *STERUS*, qvi cum in *ARNGRIMI* Crimogæa lib. II. *Buium* " idola abominatum, fanum qvoddam flammis abſumſiſſe, legiſſet, " Islandorum Apoſtolum, in *MENOLOGIO SCOTICO*, mira qvidvis " ſcribendi licentia, ex eo effinxit. Hæc qvamvis ad auctoritatem Scri- " ptoris noſtri fidemqve adſtruendam abunde ſufficiant; alium tamen

" indu-

» indubitatum veritatis teſtem producam; Conſenſum nimirum illius
» cum externis ſcriptoribus qvi eum numqvam viderunt, nec ille eos.
» Meminit *BUCHANANUS Magni Nudipedis* Norvegiæ Regis & Epi-
» ſcoporum *Cataneſenſium* duorum, qvorum prior ab *Haralldo* comi-
» te Orcadenſium oculis & lingva privatus, alter a ruſticis exuſtus eſt;
» de qvibus lib. I. hujus Cap. XXXVIII & XLVIII. poterint inſpici
» *CHRONICON MANNIÆ* noſtro centum annis recentius, ſi placet,
» conferatur. Iſtic *Lagmannus* & *Olaſus Godredi Crovanis* filii habentur.
» *Olaſus* noſtro *Bitlingus*, Cap. XVIII. XXXV & XXXVIII. cogno-
» minatur, filiamqve *Ragnhilldem Sumarlidio Haulldio*, Dalorum in ſinu
» Scotiæ præfecto, elocaſſe traditur, qvorum filii *Duggall*, *Rögnvall-*
» *dus* & *Engull* memorantur. Conſentit *CHRONICON MANNIÆ*
» ad annum MCII Cap. XXXVIII. *Rögnvalldi Gudriodi* Hæbudarum
» regis filii noſter præterea meminit, eumqve *Olaſi Bitlingi* nepotem,
» ex *Ingebiorge* comitis *Haconis Pauli* filia memorat, Cujus Imperii
» principium ad annum ſalutis MCLXXVIII. obitum ad MCCXXVIII.
» idem Chronicon refert. De *Alano Galvidiæ* regulo, *Olaſo* inſula-
» rum rege, *Huſpacho*, nobis *Uſpaco*, ad eundem annum mira no-
» ſtrorum cum eodem Chronico harmonia, in ceteris etiam magnus
» conſenſus, adeo ut hæc noſtra cum illo, in ſe invicem illuſtrandis
» mutuas operas præſtent. Qvodſi libri hujus Cap. XI. de bello, qvo Rex
» Hiberniæ *Brianus* occubuit, *JACOBI WARÆI ANTIQQ. HIBER-*
» *NICARUM* Cap. IV conferre libuerit, mirus utrobiqve conſenſus apparibit,
» nam *Sitricus* illis, nobis *Sigtryggus*, idem qvod victorioſus, & qvi *Broder*
» nobis, *Bruodarus* illis, & claſſis Danicæ præfectus hic piratarum anteſigna-
» nus, utriqve *Briani* interfector. Victoriam vero penes *Brianum* uter-
» qve ſtatuit eumqve ex vulnere mortuum. Multa etiam hic oc-

» currunt

» currunt, qvæ hiſtoriæ Scoticæ lucem fœnerantur, conferenti obvia.
» Diſſenſus ab aliis ſemel qvidem aut iterum occurrit; Sed tanti hic
» non eſt, ut fides auctori eapropter derogari debeat, magis qvam
» aliis optimæ notæ ſcriptoribus cum qvibus idem illi qvoqve commune.
» Illud forte offendit, qvod inſulis illis minus populoſis, inqve mari
» procelloſo ita ſparſis, ut mutuis auxiliis, teſte *BUCHANANO*, ſe
» tueri neqveant, tantæ vires, tot trophæa, tamqve ingentes adverſus
» potentiſſimum Scotiæ regnum, progreſſus adſcribantur, cum tantum
» eis licuiſſe, fidem excedat. Verum diverſus temporum iſtorum a
» præſentium indole habitus fidem auctoris tuetur. Strata tum myo-
» paronibus piraticis cuncta maria, obſeſſaqve totius occidentis litora
» & maritima undiqve fædis direptionibus incendiisqve vaſtata: Sed nec
» a paucioribus hæc inſulanis facta ſunt omnia, cum plurimi iiqve
» potentiſſimi Norvegiæ proceres ac cives illis ſe adjunxerint, qvi pa-
» triis ſedibus pulſi, principibus diverſis, vel pretio vel parte prædæ
» conducti, meruerunt. Haut igitur mirum, ſi horum populares,
» propinqviqve comites Orcadenſes, eorundemqve ſacrorum conſortes
» & Chriſtianis natura hoſtes, auxilio tot fortiſſimorum virorum, immane
» creverint, inſigni Scotorum Hibernorumqve damno. Hinc enim
» *Olafo Albo* Dublinum regiaqve poteſtas qvæſita; hinc auctus viribus
» potentiaqve filius ejus *Thorſteinus* Rufus, qvi adjuncto ſibi *Sigurdo*
» Orcadum Comite, potentior factus eſt, qvam ut poſſit reſiſti. Parta
» tunc utriqve opimarum Scotiæ provinciarum poſſeſſio, ſeqventes Or-
» cadum Comites docuit, qvibus artibus qvorumqve ſubſidiis amiſſa
» iterum poſſint recuperari. Evidens exemplum præſentis (ɔ: Orcadum)
» ſcripti Cap. X. exhibet *Broderum* & *Uſpacum*, piratas, bello Brianico
» diverſas partes ſecutos. Nec ſimilia alibi deſunt. *Hachius* &

Hagbar-

„ *Hagbardus* fratres & piratæ Norvegi, univerſam Sveciam bello in „ ſuam poteſtatem redegerunt. *Sölvius Högnii* de Niardeya, exi„ guæ inſulæ Norvegicæ domini filius, pari eam vi ſibi ſubjecit longo„ qve tempore rexit. Recentius ſimul & notius exemplum *Rolfus* „ præbet (*Rollo* aliis, primus Normanniæ Dux, poſt ſuſceptum baptiſ„ mum *Robertus* appellatus) qvi ampliſſimum & vaſtiſſimum Galliæ im„ perium piratica manu adortus, nobiliſſimas provincias Regi *Carolo* ex„ torſit. *Alani Galvidiæ* Comitis, *Sumarlidiiqve Aragathelia Thani* in„ gentem potentiam *CHRONICON MANNIÆ BUCHANANUSqve* „ celebrant, qvorum ille ad Scotiæ ſceptra anhelabat,. Hic Norvegiæ in „ culmine fortunæ conſiſtenti, minatus eſt, idqve ſeqvioribus ſeculis, „ cum piratarum potentia deſiiſſet. Qvanta mole Norvegiæ duabus „ diſtinctis expeditionibus Orcadenſes incubuerint, qvantisqve eam ſuc„ ceſſibus attriverint, Cap. IX. & penultimum explanant. Nihil igitur de „ Comitum Orcadenſium poteſtate fictum aut abſurdum hic habetur. „ De cætero Comitum Orcadenſium genealogiam Auctor hic noſter in„ tactam non omiſit. Sed eam a vetuſtiſſimis ſeptentrionis heroibus „ *Fornioto*, ejusqve abnepote *Thorio* & abneopte *Gore*, *Noris*, Nor„ vegiæ eponymi, fratre, multis tamen gradibus interruptam, texuit, „ atqve a *Rögnvalldo Mæriarum Comite*, pepetua ſerie, ad obitum *Ha„ ralldi Maddadii*, qvi anno Chriſti MCCVI. in fata conceſſit, hiſto„ riam eorum continuavit, forte etiam ea qvæ de Epiſcopo Catanefiæ „ *Adamo* habentur, adjecit. „

Qvod vero ad textum attinet, ille, qvam potui, ſumma fide & cura datus. Negotium vero tanto gravius faceſſivit, qvanto pauciora exempla melioris notæ obtineri potuerunt. Sunt eqvidem in Bibliotheca *Arnæ Magnæana* plura (nam aliunde meliora ſpe-

rari vix poſſunt), ſed manca pleraqve & recens exſcripta, illa, vero hæc ſunt.

1) Fragmentnm membraneum, formæ vulgo qvartæ qvod in Bibliotheca Legati Magnæani No. 325. hodie conſervatur. Hæc, in folio qvindecimo & ſeqq. Textum nobis dedit ab initio ad pag. 28 lin. 11. Et qvamvis ſeculo XIV. exaratum ſit, antiqviſſimum tamen eſt omnium qvæ ad manus ſunt, exemplarium, dignumqve viſum, cujus ſpecimen æri incideretur.

2) Codex chartaceus ejusdem Bibliothecæ No. 48 formæ maximæ ſ. folii. Ex qvo Textus, in fragmento membraneo deſinens, ad finem Hiſtoriæ deſumtus eſt. Exſcriptum eſt boni cujusdam codicis, accurata *Asgeiris Jonæ* manu, qvi magnis Duumviris *Torfæo* & *Arnæ Magnæo* fidelem in exſcribendis medii ævi monumentis operam diu præſtitit. Auctoritatem auget facta poſt a b. *Torfæo* hujus cum codice Flateyenſi collatio.

Cum his duobus contulimus Codices a) No. 101 & 102 in folio. Qvorum uterqve Chartaceus ſcriptus eſt manu *Asgeiris Jonæ*. Integram iſti complectuntur hiſtoriam, ſed a qvonam autographo deſumtam, omnino incertum eſt. b) No. 332 in 4to, fragmentum ſc. Chartaceum exigui momenti. c) diverſa tria fragmenta membranea No. 325. d) Fragmentum No. 333 in 4to.

Deniqve Cod. in fol. No. 103 Chartaceum, qvi Verſionem Danicam, ſeculo XVI. factam ab auctore incerto, complectitur,

contu-

contulimus. Qvæ verſio, qvamvis virum lingvæ minus gnarum arguat, (*) nec in vocibus hodie obſoletis, aut difficilioribus enucleandis uſum qvemqvam præbeat, eſt tamen multi ponderis; Etenim plurima habet qveis viſa nobis exemplaria carent, & diverſa ab iisdem interdum tradit. Hæc in Indice Comitum, hiſtoriæ ſuffixo notavimus, & qvatuor prima Capita latine ad finem appendimus.

Cognatam huic *Magni*, vulgo Sancti, vitam ſubjungere viſum fuit. Forma, Dictio, verba, omnia qvæ in ea ſunt, ſcriptorem produnt virum monaſticæ vitæ addictum. Nec, licet *Gunnlogi* ſcriptis, *Carli*qve *Jonæ* dignitate multum cedat & fabuloſa (nam & hæc antiqvitas, in re præſertim ſacra, neceſſaria credidit) veris miſceat, contemnenda eſt. Etenim haud pauca docet, qvibus mores, (& hiſtoriæ ut illos cognoſcamus operam impendimus) lucem multam fœnerantur, qvæ aliunde non ita facile peterentur.

Textum dedit Codex Chartaceus No. 350 in qvarto, legati *Magnæani*. Qvo cum collatæ ſunt chartæ.

a) No. 351. 352. eadem forma.

b) Charta Illuſtriſſ. herois de *Suhm*, nitida fidaqve *Oddi Jonæ* manu exarata, qvam in variantibus litera O notavi.

c) Co-

(*) Evincit hoc judicium b. *Arnæ Magnæi* qvi propria manu illi adſcripſit; *Exemplar vitiis plenum & male ſcriptum, emi in Auctione Roſencranziana* 1702.

c) Codex membraneus No. 335 in 4to. Ille ſit antiqvus, ſed dictione conciſa magis ſcriptus, multas neſcit laudes in qvas Textus ampliſſimo eloqventiæ fluvio ſe diffundit. Habet tamen, qvæ collati neſciunt; & hæc pag. 534 inſeruimus.

Textu ita adornato, verſionem latinam aggreſſus ſum, & ejus rationem reddere neceſſum eſt. Multos ſcio fore, qveis Helladis Latiiqve elegantia deſiderari videbitur, nec immerito. At horum fidis auribus deponere velim, putare me addiſcenda primum domeſtica eſſe, & nativo habitu ſpectanda, adepta vero illorum ſufficienti cognitione adſcititiam venuſtatis formam, qvantum libuerit, illis conciliari poſſe. Qvam ob cauſam arriſit verbalis illa, qvam magnis nominibus *Junio*, *Sonnero*, *Gibſonio* aliisqve primis in re litteraria viris, præ culta, magis placuit. Hanc ſecutus qvam bene rem egerim aliorum judicio relinqvo.

Qvæ in Carminibus ſæpius inſertis difficillima erant, illorum haud pauca ad S. V. Dominum *Johannem Finnæum*, jam cum laude ſumma Scalholtenſem in Islandia Epiſcopum, contuli. Qvi, ut ſemper ingenuis conatibus officioſe favet, ita hac qvoqve in re operam ſuam perlubenter nobis præbuit. Tanti viri eruditionem orbis literatus diu veneratus eſt, & me plurima illi debere grata menet publice hic teſtor.

Ad *Torfæi Orcades* Chronologiam, qvæ in margine libri ſuperne conſpicitur, adornavimus.

Appendicem adjecimus 1) Orcadenſium Diploma anno 1403. ſcriptum. Qvod cum magni in hiſtoria uſus ſit, & liber

in

in qvo reperitur raro obveniat, lectoribus haud ingratum fore autumamus. Marginalia, qvæ hic apparent, a nobis ſunt adjecta, nam editio *Wallaceana* iis caret.

2) Hiſtoriam Norvegiæ detectæ ſ. Tractatum a noſtratibus vulgo dictum *Fundinn Norvegr.* Ab vita *Olai Tryggonis* cui inſertus eſt, in nominibus dicedit, & initium Hiſtoriæ Orcadum in Codice 103 ſuperius laudato facit. Hinc operæ prætium duximus, ut illud fragmentum his qvoqve ſubnecteretur.

Indices, qvi etiam opus noſtrum ſunt, tres demum ſubnectuntur. Unus Jarlorum, ordine, qvo ſibi ſucceſſerunt: nominum propriorum alter. Tertius voces, apud alios ſcriptores huc usqve impreſſos, vix occurentes continet.

Singulis cura, qvam potuimus, maxima impenſa eſt; & magnus Muſageta noſter Dnus *Petrus Fridericus de Suhm* hæc non modo dignatus eſt perlegere, lecta vero mutare, corrigere & augere; ſed, digna prælo judicata, ſuis impenſis in lucem dari juſſit, præmiumqve pro labore lautiſſimum mihi numeravit. Verbo: *Illi* me totum debeo, & Tu mi Lector! gratum *Illi* animum debes, ob tantam in ſcientias liberalitatem.

Scripſi Hafniæ die xxii Februarii
Anno Dni mdcclxxx.

JONAS JONÆUS.

ORKNEYINGA SAGA.

HISTORIA ORCADENSIUM.

Frá Jörlum.

Sva er ſagt at á dögum *Haralldz* hins hárfagra bygduz *Orcnæyiar*, enn ádr var þar víkinga-böli. *Sigurdr* het hinn fyrſti iarl i *Orcnæyium;* hann var ſon *Æyſteins Glumru* oc brodir *Rögnvalldz Möra* Jarls. Eptir *Sigurd Guttormr* ſun hans æinn vætr. Æptir hann tok iarldom *Torf-Æinarr* ſun *Rögnvalldz* iarls oc var længi iarl oc ríkr madr. *Halfdan Háleggr* ſun *Haralldz* hins hárfagra fór a hendr *Torf-Æinari* oc rak hann á braut or *Orcneyium. Einarr* kom aptr oc drap þá (a) *Rögnvalld* i (b) æy. Eptir þat for *Haralldr* kongr med herr i *Orcnæyiar. Æinarr* flýdi þá upp a *Scotland. Haralldr* konungr let *Orcnæyinga* ſveria ſer æyda oc aull oþul ſín. Eptir þat ſættuz þeir iarl oc *Haralldr*; gerdiz hann þá konungs madr oc tok land oc len af konungi oc ſkylldi eigi giallda ſkatta af, þvi at þar var herſkátt miök. Jarl gallt konungi LX marka gullz. Þa hæriadi *Haralldr* á *Scotland*, ſem getit er i Glumdrápu. Eptir *Torf-Einar* redu fyrir landi ſyner hannz, *Arnkell*, *Erlendr*, *Þorfinnr hauſakliufr.* Á þeirra dögum kom af *Noregi Æiríkr blódæyx* oc voro þá iarlar honom lydſcyllder. *Arnkell* oc *Erlendr* fello i hernadi. Enn Þorfiþr red landi oc vard gamall. Syner hans voro *Arnfidr*, *Havardr*, *Lödver*, *Liotr*, *Scule.* Moder þeirra var

(a) Halfdan. 103. 332. (b) Rimánſey. 332.

De Comitibus.

F*eruntur regnante* Haralldo *pulchricomo colere cæpiſſe* Orcades, *in qvibus antea piratarum erat receptaculum.* Sigurdus *inſularum primus comes erat*, Eyſteinis Glumræ *filius*, *frater* Rögnvalldi, *comitis* Meriæ; *ſucceſſit ei filius* Guttormus *annumqve imperavit. Poſt hunc comitatum nactus eſt* Torf-Einar, *comitis* Rögnvalldi *filius*, *geſſitqve diu*, *vir potens.* Halfdanus *Altipes*, *Haralldi pulchricomi filius*, Torf-Einarem *invaſit* & *ex* Orcadibus *expulit; Rediit* Einar & Halfdanem *interfecit; Duxit exinde in Orcades exercitum rex* Haralldus, *unde* Einare *in* Scotiam *fugato*, *Orcadenſes homagium ſolvere* & *ſingulos fundos juramento ſibi addicere fecit. Reconciliabantur poſtmodum comes* & Haralldus, *unde ille regi ſubditus*, *ditionem fevdo accepit*, *vectigalia non ſolveret*, *inſulæ enim hoſtium incurſionibus perqvam obnoxiæ. Pendebat regi ſexaginta marcas auri.* Haralldus *eo tempore* Scotiæ *arma inferebat*, *teſte* Glumdrápa. *Præerant ditioni poſt* Torf-Einarem *filii*, Arnkell, Erlendus & Torfinnus *Hauſacliuſus*, (*calvariarum ſector*). *Eorundem tempore è Norvegia venit* Ericus Blodöx, *cui tunc comites*, & *qvo ad militiam*, & *qvoad tributa ſolvenda unacum ſubditis parebant.* Arnkell & Erlendus *in bello cecidere;* Thorfinnus *vero ad ſenectam uſqve inſulis præfuit; Habuit filios* Arnfidum, Havardum, Laudverem, Liotum

&

var *Grelaug*, dotter *Dungadar* iarls af *Kataneſe*. Moder hennar var *Groa*, dotter *Þorſteins Rauds*. Á dögum *Þorfinnz* iarls kvamo af *Noregi* ſyner *Æyriks blodaxar* þá er þeir höfþu flyet fyrer *Haconi* iarli; var þá í æyiunum mikill yfergángr þeirra. *Þorfiþr* iarl vard ſottdaudr. Æptir hann redo landi ſyner hans, oc ero frá þeim miklar ſaugr. Laudver lifþi þeirra lengzt oc red þá æinn landi. Sun hans var *Sigurdr digri* iarl, hann var ríkr oc hermadr mikill. Á hans dögum for *Olafr Tryggvaſun* or væſtr víking med liþi ſínu, hann lagþi til Ornæyia, han tok höndum *Sigurd* iarl i *Rörvagi*, hann lá þar fyrir æinſcipa. *Olafr* konongr baud þá fiörlauſn iarli at hann ſkylldi taka tru retta oc ſcírn oc geraz hans madr oc bioda kríſtni um allar *Orcnæyiar*. *Olafr* konongr tok í giſling ſun hans er *Hundi* het eþa *hvelpr*. Þaþan for *Olafr* til *Noregs* oc gerþíz þar konongr oc var *Hundì* med honom nockora vætr oc andaþiz þar. Enn ſíþan væitti *Sigurdr* iarl æinga lydſcylldo *Olafi* konongi; hann geck at eiga dottur *Melkolms* Skotta konungs, oc var þeirra ſun *Þorvidr* iarl hinn ællri, *Sumarlidi*, *Bruſi* oc *Einarr*. V vetrum æptir fall *Olafs* konungs *Tryggva* ſunar for *Sigurdr* iarl til *Irlandz*; han ſetti ſunu ſína ællri til lanz. *Þorfinn* ſendi hann til *Scotlanz* til *Scotta* konongs moþr fedr ſíns. I þeirri ferd fell *Sigurdr* iarl í *Brians* orroſto. Æn er þat ſpurdíz til *Orcnæyia*, þa voro þeir ſyner hanz til iarla tekner, *Sumarlidi*, *Bruſi*, *Æinar*, oc ſciptu i þridiunga med ſer laundum. *Þorfiþr Sigurdarſon* var þa V vetra er fader hans fell. Æn er fall iarls ſpurdiz til *Scotta* konungs, Þá gaf *Scotta* konungr *Þorfinni* frænda ſínum *Katanæs* oc *Sudrland* oc iarls nafn med, oc feck honom menn til at ſtýra ríki med honom. *Þorfinnr* iarl var þegar brádgörr í uppvexti oc allum þroſka. Hann var ſterkr madr oc liótr oc mikill væxti. Þegar er hann vox upp, var audſætt at hann var ágiarn, hardr, grimmr

& Sculium, *qvorum mater* Grelauga, *comitis* Dungadi *in Kata, neſo filia; ejus mater* Groa Thorſteinis Rufi *filia.* Thorfinno *Comite, venere e Norvegia* Erici Blodoxii *filii à Comite* Hacone *exulantes, qvi tunc in inſulis multum graſſabantur. Comes* Thorfinnus *morbo deceſſit. Succeſſère ei in officio filii, de qvibus prolixæ hiſtoriæ.* Laudver *fratribus ſuperſtes, populum ſolus regebat; Ei filius comes* Sigurdus Craſſus, *dives & militiæ peritus. Hoc tempore rex* Olaus Tryggvii, *e piratica occidentali cum exercitu reverſus, claſſem ad Orcades appulit, & Comiti* Sigurdo, *qvi unicam navem in ſinu* Rörvagi *detinuit, comprehenſo, retinendæ vitæ conditionem declaravit veræ fidei & baptiſmi amplexum, addito, ut, ſibi ſubditus, religione* Chriſtiana *ſingulos Orcadenſes imbueret. Abduxit ſecum rex* Olaus *obſidis loco filium Comitis,* Hundium *ſive* Hvelp (*catulum*); *in* Norvegiam *exinde vectus, regni ſceptra moderanda ſuſcepit; Poſt aliqvot annorum apud hunc moram* Hundius *obiit, qvo mortuo comes* Sigurdus *regi Olao clientelare obſeqvium neutiqvam præſtitit; Uxorem duxit filiam* Melkolmi, *regis Scotiæ, ſuſcepitqve ex ea filios,* Thorfidum, *Comitem* Sigurdum *ſeniorem*, Sumarlidium, Bruſium & Einarem. *Qvinqve poſt obitum regis* Olai Tryggvii *hyemibus, ivit in Hiberniam Comes* Sigurdus, *filiosqve natu majores ditioni præfecit,* Thorfinnum *in Scotiam ad avum ipſius maternum regem Scotiæ miſit & itinere nondum exantlato in prælio* Brianico *cecidit; Qvod cum in Orcadibus audiretur, filii ipſius* Sumarlidius, Bruſius & Einar, *Comites conſtituti, inſulas in tres partes inter ſe diviſerunt. Eo, qvo cadebat pater, Comes* Sigurdus, *anno, filius* Thorfinnus *qvinqvennis erat; Verum rex Scotiæ, cæde Comitis audita, cognato* Thorfinno Kataneſium & Sudurlandiam, *unacum Comitis titulo conceſſit & viros, qvi eum in regendo juvarent, tradidit. Comes* Thorfinnus *omnibus animi corporisqve viribus cito maturus, qvævis*

grimmr oc forvitr. Þeir brædr *Æinarr* oc *Bruſi* varo olíkir i ſcaplýndi. *Bruſi* var ſamsmadr mikill oc vitr, málſniallr oc vinſæll. Æinar var ſtirdlátr oc fálatr, óþýdr, ágiarn, oc hermadr mikill. *Sumarliþi* var líkr *Bruſa* í ſcaplyndi oc var hann ællztr oc lifþi ſcæmſt þeirra brædra; hann vard ſóttdaudr. Æptir andlát hanz talþi *Þorfinnr* til ſíns luta *Orcnæyia*, þvi at *Þorfiþr* hafþi *Katanæs* oc *Sudrland*, þat ríki er átt hafþi *Sigurdr* fádir hanz oc talþi *Æinarr* þat mýclo meira enn þridíung *Orcnæyia* oc villdi hann eigí unna *Þorfinni* ſciptis, enn *Bruſi* let uppi ſcipti fyrer ſína hönd oc vil ec ſegir hann ecki ágyrnaz at hafa meira af landi enn þann þridiung er ec á at retto. Þa tok *Æinarr* under ſic tva luti æyia. Giördiſt hann þá ríkr madr oc fiölmennr; var hann opt i hernadi á ſumrum oc hafþi utbod mikil fyrer landi, enn allmiſiafnt var til fengiar í víkingunne. Þá tok buendum at leidaz þat ſtarf, enn iarl hellt fram med fækiu allum álagum oc let æyngum manni hlýda motí at mæla. Hann var hinn meſti ofſtopa madr. Þa gerdiz í æyionom hallæri mikit af ſtarfi oc fekoſtnadi þeim er buendr höfþu. Æn i þeim luta lanz er *Bruſi* hafþi var ár mikit oc hóglífi, buandum var hann vinſæll.

Frá Aumundi og Þorkatli.

Madr het *Aumundi*, ríkr oc audigr, hann bió í *Hroſſey* í *Sandvíc* á *Lauſandanæſi*. *Þorkell* het ſun hanz, hann var allra manna giörviligaſtr í *Orcnæyium*. Þat var eitt var at iarl hafþi utbod ſem hann var vanr. enn buendr kurrudu illa oc báru þetta fyrer *Aumunda* oc bádu hann mæla ſer nockora forſtöd vid iarl; hann ſegir at iarl er óálýdin oc qvædr ecki tiá muni at bidia ſic næinna muna

cepit incrementa, vir fortis, torvus & ſtatura magnus; Mox ubi adolevit, eum avarum, truculentum, ferocem atqve ſagacem eſſe apparuit. Einar & Bruſius *diſparis erant indolis; hic vir erat perqvam pacificus, ſapiens, diſertus ac populari favore beatus; ille rigidus, taciturnus, immitis, avarus & militiæ deditus.* Sumarlidius Bruſio *qvoad indolem ſimilis natuqve maximus, fratres fatis anteceſſit & vitam morbo finiit. Poſt mortem ejus in Orcadibus partem ſuam popoſcit* Thorfinnus, *cum autem ipſe* Kataneſiam & Sudrlandiam, *regnum qvod paruerat patri* Sigurdo, *teneret, id* Einar *multo majoris qvam tertiam Orcadum partem æſtimavit & diviſionem* Thorfinno *denegavit, eandem vero ex parte ſua indulſit* Bruſius, *dicens, plus provinciæ qvam tertiam partem, qvæ jure ſibi cederet, ſe non avere; hinc* Einar *duas inſularum partes Sibi ſubjecit & dives evaſit, hominum multitudine ſimul ſtipatus; æſtivo ſæpe tempore militiæ vacavit & naves multas militibus inſtructas eduxit, prædandi fortuna neqvaqvam favente; hinc indigenas laboris iſtius tæduit, comes autem ſtrictiſſime omnia ſua imperata urgens, nullius contradictionem paſſus eſt, vir inſolentiſſimus. Miſera tunc fames inſulas vexavit; in cauſa fuere labores & impenſæ incolarum. Verum provincia* Bruſii *annonæ felicitate paceqve beata fuit; unde eum indigenæ amaverunt.*

De Amundio & Thorkele.

Amundius, *vir potens & opulentus, incoluit in* Hroſſey, *territorii* Lauſandaneſiæ *prædium* Sandvik. *Filius ejus* Thorkell *ſingulos in Orcadibus corporis dotibus antecellebat. Vere qvodam comes, ut ſolitus erat, expeditionem navalem injunxit, incolæ vero murmurarunt, Amundio hoc qveſti ſunt & ut apud comitem qvodam modo pro ſe intercederet, rogarunt; Reſpondit ille comitem intractabilem eſſe*

&

muna um þetta, er vinatta varr iarls god at ſva buno, æn mer þiki vid vanda buit at ver verdum rángſátter vid ſcaplindi hvarra tveggio; mun ec mer ongu affcipta ſegir hann. Þá bidiá þeir *Þorkel;* hann var traudr til oc het um ſídir vid áæggian manna. Avmunda þotti hann of brátt heitit hafa. æn er iarl átti Þíng, þá mælti *Þorkell* af hendí buanda, oc bad iarl vægia mönnom oc ræddi um naudſyn manna. iarl ſvarar vel oc kvad mikils virda ſcylldo ord *Þorkells.* Ec hafþa nu ætlat at hafa VI. ſcip or landí. æn nu ſcal eigi meirr hafa enn III. æn þu *Þorkell* bìd eigi ſlíkrar bónar. Buendr þauckudo væl *Þorkeli* liþvæitſlu ſína, for iarl i víking um ſumarit oc aptr um hauſtit: ænn um varit eptir hafþi iarl enn utbod oc átti þing vid buendr. *Þorkell* taladi enn af hendi buanda oc bad iarl vægia buandum. Iarl ſeger þá reidulíga oc ſagþi at þá ſcylldi lutr buanda miket værſna vid hans rödu. gerþi hann ſic þá ſva reídan oc oþan at hann mælti at þeir ſcylldi ecki annar hvarr eþa bádir heiler af þínginu oc ſleit ſva því þíngi. Æn er *Amundi* ſpurþi hvat þeir iarl oc *Þorkell* höfdu vidmællz þa bad hann *Þorkell* braut fara. fór hann þa yfer á *Katanæs* til *Þorfinnz* iarls, var hann þar lengi oc foſtradi hann iarl er hann var ungr oc var ſiþan kallaþr *Þorkell Foſtri* oc var hann ágetr madr. Fleyrí voro þeir rikísmenn er flydo or *Orcneyiom* fyrir ofríki *Sigurdar* iarls, flydo fleſtir til *Þorfinns* iarls enn ſumèr til Noregs. ſumir til ymiſſa landa. enn er *Þorfidr* iarl þroſkadiz, þá ſendi hann bod til *Sigurdar* brodr ſíns oc beiddi af honom ríkis þeſs er hann þottiz æiga i *Orcneyium.* *Sigurdr* tok því obrátt at mídla ríki ſínu; æn er *Þorfidr* ſpurdi þat, þa baud hann liþi ut af *Kataneſi* oc for til *Orcnæyia*, æn er *Sigurdr* iarl ſpurdi þat, þá ſamnar hann liþi oc ætlar at veria land. *Bruſi* iarl ſamnar liþi oc ferr til motz vid þá oc bar ſættar ord milli þeirra; vard þat at ſætt at *Þorfidr* ſkal hafa þridiung lanz i *Orcnæyiom* ſva ſem hann atti

& ſe nulla conditione de hoc ſollicitare profuturum; Amicitia, addidit, me, comitemqve intercedens in præſenti bona, periculum autem ominor, nos, diverſæ qvippe indolis, diſcordes fore; nulla hujus rei mihi erit cura. Rogarunt deinde Thorkelem*; qvi poſtqvam primo detrectaverat, ſollicitatus, tandem promiſit.* Amundio *is cito nimis promiſiſſe videbatur. Cæterum cum conventum haberet comes,* Thorkell *pro incolis oravit & ut iisdem parceret, rogavit, neceſſitatem ſimul exponens. Comes mite dedit reſponſum, ſeqve verba* Thorkelis *magni æſtimaturum aſſeruit; Propoſueram, addidit, hac vice ſex naves educere, nunc vero tres tantum adhibebuntur; Verum tu* Thorkell, *ut (in poſterum) talia fiant, ne petas. Incolæ* Thorkeli *pro ope ſua gratias egerunt. Comes æſtate iſta piraticam ſuſcepit & ſeqventi autumno rediit; Vere autem proximo in conventu indigenarum milites adhuc deſcripſit;* Thorkell *etiam hac vice â parte incolarum, ut comes iisdem parceret, rogavit; ad qvod ille iracundus, rem eorum ob ipſius preces multum detrimenti capturam reſpondit; Magnam ejus iram & furorem prodiderunt verba, dicentis, alterum eorum â conventu incolumem non diſceſſurum. In memorato ſtatu conventus ſolvitur. Cum autem* Amundius *colloqvium comitis &* Thorkelis *inaudiret, filium ut diſcederet rogavit, qvi in Kataneſum ad comitem* Thorfinnum *transiit; Moratus eſt ibidem diu, & comitem, immaturæ qvippe ætatis, educavit,* Thorkell Foſtri (*nutritius*) *exinde cognominatus; vir clarus. Plures fuere viri divites qvi præ duriori comitis* Sigurdi *imperio ex Orcadibus aufugerunt, plurimi ad comitem* Thorfinnum, *verum alii in Norvegiam, alii varias in terras. Cæterum cum matureſceret Comes* Thorfinnus *nuntium miſit fratri* Sigurdo *& regnum qvod in Orcadibus jure ſuum eſſe ipſi videbatur, popoſcit.* Sigurdus *regnum dividendo cedere detrectavit; Qvod cum audiret* Thorfinnus, *copias e Kataneſo in Orcades eduxit; de eodem autem certior comes* Sigurdus, *mi-*

átti at retto, æn *Bruſi* oc *Sigurdr* lögþu ſaman ſinn luta, ſcylldi *Einarr* hafa forrád oc landvaurn fyrer þæim. æn æf misdaudi þeirra yrdi, þá ſkylldi ſá þeirra hafa ríki ſem lengr liſþi. æn ſá maldagi þotti eigi iafnligr. því at *Bruſi* átti ſun er *Rögnvalldr* het. æn *Einar* var ſonlauſs. ſætti þa *Þorfidr* ſína menn til at vardveita ríki þat er hann átti í æyiunum. æn hann var optaz á *Kataneſe*. *Einar* var á ſumrum í hernadi of *Irland* oc *Scotland* oc *Brættland*. Þat var eitt ſumar er *Einar* iarl heriadi a *Irland* at hann bardiz i *Ulfreksfyrdi* vid *Konofögr Ira Konong* at hann feck þar óſigr mikinn oc mannlát. Annat ſumar epter for *Æyvindr Urarhorn* væſtan af *Irlandi* oc ætladi til *Noregs*. æn er vædr var hvaſt oc ſtormr mikill. Þá ſnýr *Æyvindr* til *Asmundarvags* oc lá hann þar um hríd. æn er þat ſpurdi *Einar* iarl, þá hellt hann þangat til liþi miklo, tok þar *Æyvind* oc let dræpa. æn gav grid flæſtum mannom hans oc foro þeir til *Noregs* um hauſtit oc qvamo á fund *Olafs* konongs oc ſaugdo honom frá aftaki *Æyvindar*. Konongr ſvarar fá oc fanz þat þó á at honom þotti mikill ſcadi at of *Eyvind* oc miöc giört i moti ſer oc um flæſt var hann fámælltr þat er honom þotti moti ſcapi ſer. *Þorfidr* iarl ſetti *Þorkel Foſtra* at heimta ſaman ſkatta ſína. *Einar* iarl kændi *Þorkatli* miöc at *Þorfidr* iarl kom í æyiarnar. for *Þorfidr* ſcyndeliga or æyiunum oc yfir à Næs; hann ſagdi þat *Þorfinni* iarli at hann var þes viſs ordin at *Einar* iarl ætladi honom dauda æf eigi hefþi frændr hans oc viner honom nióſn borit; Nu man ec ſeger hann æiga þann á baugo at láta þann verda fund ockarn iarls er umbſcipti med ockr. æn þann lut at fara braut længra oc þann oc at ecki ſe hans valld yfir. Jarl fyſti þeſs at *Þorkell* ſcylldi fara til *Noregs* á fund *Olafs* konongs oc væri þar um vetrinn med konongi i kiærleikum; muntu ſeger hann mikils virdr hvar ſem þu ert eþa kemr med

tignum

lites conſcripſit, ditionem defenſurus. Facit exercitum comes Bruſius, *convenit discordes, & pacem inter ipſos conciliat, ea conditione, ut* Thorfinnus *tertiam Orcadum partem, qvæ jure illius erat, obtineret;* Bruſii *autem &* Sigurdi *partes unitas* Einar *tueretur & exteros hoſtes arceret; qvod ſi fato alter alteri cederet, ſuberſtes regno potiretur; hoc vero pactum iniqvum cenſebatur,* Bruſio *enim filius nomine* Rögnvalldus; Einar *autem improlis erat.* Thorfinnus *ſuis ditionem, qvam in Orcadibus habebat, tuendam demandavit, aſt ipſe ſæpiſſime in Kataneſia manſit.* Einar *æſtates* Hiberniæ, Scotiæ *&* Britanniæ *arma inferendo transegit; Forte æſtate qvadam, cum* Hiberniam *infeſtaret & in* Ulfreksfiord *cum* Hiberniæ *rege* Konofögr *manum confereret, multo inferior, ſuorum jacturam paſſus eſt. Proxima poſt hanc æſtate* Eyvindus Urarhorn *ex* Hibernia *in* Norvegiam *navigaturus, cum procelloſa tempeſtas incideret, curſum flexit in* Aſmundarvagum *ibiqve navem in anchoris tenuit, qvo audito comes eodem, magno cum militum numero tetendit,* Eyvindum *captum occidit, plurimos vero ejus comites incolumes dimiſit; Hi in Norvegiam ſeqventi autumno transierunt, regem* Olaum *convenerunt eiqve cædem nuntiarunt; Idem de ea pauca, qvam tamen pro magno detrimento, perqvam offenſus, habere compertus eſt, plurima animo ſuo contraria tacens. Comes* Thorfinnus Thorkeli Foſtrio *colligendorum ſuorum vectigalium curam demandavit. Comes* Einarus Thorkelem *in Orcades veniſſe* Thorfinno *valde imputavit, unde* Thorkell *ex inſulis in promontorium repente transiit & indicavit comiti* Thorfinno, *ſe certum redditum, comitem* Einarem *ei mortem intentaſſe, ni cognati & amici ipſi aperuiſſent. Nunc, addidit, ſtudebo, conamine qvalicunqve, ut in conventu meo & comitis res noſtræ mutentur; ſors vero erit ut longius abeam, a poteſtate ejus liber. Hortabatur comes ut in* Norvegiam *veheretur* Thorkell, *regem* Olaum *conveniret, & apud eum, amatus, hyemaret; Ubicunqve, ait, degeris, vel veneris,*

tignum mönnum. æn ec væit bæggia yckar ſcaplyndi þitt oc iarls at þit monud ſcamma ſtund - - - - - - til. bioz pà *Þorkell* oc for um hauſtit til *Noregs* á fund *Olafs* konungs oc var þar um vætrinn med *Olafi* konongi i kiærleikum miclom; hafþi hann *Þorkel* miöc vid mál ſín; Þótti honom, ſem var, *Þorkell* vitr madr oc ſcaurungr mikill; fann konongr þat miöc í redu hans at hann misjafnadi miöc fráſögn um iarlana oc var vinr mikill *Þorfinnz.* æn lagþi feþ á *Einarr* iarl. æn ſnemma um varit ſendi konongr ſcip væſtr um haf á fund *Þorfinnz* iarls oc ordſending at iarl ſcylldi koma á Konings fund, æn iarl lagþiz æi under höfut færdina, þviat vinattumál fylgdu ordſending.

Frá Þorfinne.

Þ*orfinnr* fór auſtr til Noregs oc kom á fund *Olafs* konungs. fær þar gódar ſvidtakr; dvaldiz þar lengi um ſumarit; en er hann bióz væſtr, þa gaf *Olafr* konongr honom lángſcip mikit oc gott med allom reida. *Þorkell Foſtri* reþ þá til ferdar med honom oc gaf iarl honom þat ſcip er hann hafþi væſtan haft um ſumarit; ſcilduſt þeir konongr oc iarl viner med kærleikum miclom. *Þorfinnr* iarl kom um hauſtit til Orknæyia. Æn er *Einar* iarl ſpurdi þat, þá hafþi hann fiölment oc lá á ſcipum. *Bruſi* iarl for til fundar vid þá báda brödr oc bar ſætt í millum þeirra. Kom enn ſva at þeir ſættuz oc bundu þat æidum. *Torkell Foſtri* ſcylldi þá i ſætt vera oc vinattu vid *Einarr* iarl oc var þat mællt at hvar þeirra ſcylldi auþrum væita væitzlu oc ſcylldi iarl fyrri ſækia i Sandvíc til *Þorkells.* æn er *Æinar* var þar á væitzlu, þa var þar væitt hit kappſamligſta. Jarl var ecki kátr.

apud nobiles magni æſtimaberis, noſco autem utriusqve, tuam & comitis indolem, vos non diu . . . . . . Thorkell *igitur paratus & autumno in Norvegiam delatus, regem* Olaum *convenit, & apud eum hyemavit, & ab eo, gratia ipſius valens, ad conſilia plurima adhibitus eſt; cenſuit enim Comes, qvod & vere, ipſum eſſe virum ſapientem & gravem; collegit ex colloqvio diſparem ejus de comitibus relationem; amicum eſſe infucatum* Thorfinni, *verum Einarem & ipſum ſimultates intercedere; primo autem vere rex navem occidentem verſus ad comitem* Torfinnum *miſit cum nuncio ut ad ſe veniret, comes vero iter non neglexit, nuncius enim ad jungendam amicitiam incitantia verba ferebat.*

De Thorfinno.

Thorfinnus *orientem verſus in* Norvegiam *delatus, regem* Olaum *convenit, apud qvem, humaniter exceptus, diu æſtatis moratus eſt. Verum ubi iter occidentem verſus parat, rex ei navem longam, magnam bonamqve, cum univerſis armamentis donavit. Comes* Thorkelem Foſtrium *ſe comitaturum, navi, qva ea æſtate ab Orcadibus vectus fuerat, donavit A rege, inter ſumma utrinqve amicitiæ documenta diſceſſit & autumno in Orcades venit; qvod cum audiret comes* Einar, *multitudine ſtipatus in navibus excubabat. Comes* Bruſius, *pacem impetraturus, ambos fratres convenit, unde adhuc effecit ut compoſitam pacem juramentis ſtabilirent;* Torkell *nutritor pace amicitiaqve comitis* Einaris *frueretur, pacto addito, ut alter alterum convivio xciperet & qvidem* Thorkell *comitem in prædio Sandvica prius; qvi inter lautiſſimum ibidem convivium triſtis erat. Triclinium foribus in utraqve extre-*

 mitate

kátr. þar var ſcali mikill oc dyrr á bádum endum. Þann dag er iarl ſcylldi braut buaz þá ſcylldi *Þorkell* fara med hönum til væitzlu. *Þorkell* ſender menn á hnioſn fram á væigin þar ſem þeir ſcylldu fara um dagin; æn er þeir qvamo aptr, þá ſögþu þeir at þeir fundu þar þrennar ſátir oc vapnada menn, oc hyggiu ver þat ſatt at ſægia at ſvik munu vera. Æn er *Þorkell* ſpurþi þetta, þa freſtadi hann buninge oc heimti at ſer menn ſína. Jarl bat hann buaz; qvat mál at rída. *Þorkell* ſegir at hann ætti mart at annaz; hann geck ſtundum ut, æn ſtundum inn. Æll-dar varo á golfino; þá geck *Þorkell* inn um adrar dyrr oc eptir honom madr auſtfyrdſkr at ætt, Islændſkr oc het *Hallvardr*, hann lauk aptr hurdinne. *Þorkell* geck innar mille ælldzins oc þeſs ſem iarl ſat. Jarl ſpurþi: ertu nu buinn? *Þrorkell* ſægir: nu er ec buinn; þá hió hann til iarls i höfuþit oc ſteyptiz han fram á golfit. Þá mællti *Þorkell*; her ſá ec alla veſta fángaráds er þer dragit eigi iarl af ælidinom; hann kiærdi til ſpaurdu oc kæyrdi under hnacka bæinit iarli oc kipti honom upp at pallinom. *Þorkell* oc þeir förunautar gengu þá ut ſcyndiliga um adrar dyrr enn þeir gengo inn, ſtódo þar uti menn *Þorkellz* med alvæpni; enn menn iarls toko til hans oc var hann þa daudr; enn allom felluz hændr til hæfnda, var þat oc brádum bar oc vardi æyngann mann þeſſa værks af *Þorkatli;* voro menn oc flæſtir vapnlauſir inne, æn margir ádr vinir *Þorkells* godir; bar þat til med aud-nu þeirri at *Þorkatli* vard audit længra líſs, fór *Þorkell* þá til ſcips ſins, æn iarlsmenn i brott. *þorkell* ſigldi þá daga þegar auſtr i haf oc var þat epter vetrnætr, oc kom hann med heilu til *Noregs* oc for þegar á fund *Olafs* konongs oc feck þar godar vidtaukr, let konungr yfir þeſſu verki væl. Var *Þorkell* med konongi um vetrinn.

Frá

mitate inſtructum. Die qvo iter pararet comes, Thorkell *eum ad convivium comitaretur. Is ſpeculatores in viam qva irent miſit, qvi reverſi, tribus locis armatos inſidiatores ſe inveniſſe nuntiarunt, fraudem ſubbeſſe pro certo aſſerentes. Cæterum cum hæc audiret* Thorkell, *iter parare differens, ſuos accerſit; comes ut itineri ſe accingat rogat, dicens tempus addeſſe qvo eqvitarent, cui ubi* Thorkell *ſibi multa curæ eſſe reſpondit, nunc egreſſus, nunc ingreſſus eſt; foci in pavimento accenſi.* Thorkell *exinde per alias fores ingreditur, & ipſum ſecutus ex orientali Islandiæ qvadrante oriundus vir, nomine* Hallvardus, *januam clauſerat, inter ignem ſedemqve, in qva comes, introgreſſus, qværenti an paratus eſſet, affirmat, ac ejusdem caput cædit, ut in pavimentum prorueret; Tunc* Thorkell*; heic vidi omnes ad repentinum actum tardiſſimos cum ex igne comitem non eripiatis. Tigillum exinde arreptum occipiti ſuppoſuit & comitem ad pulpitum raptim extraxit; cum comitibus deinde, alias per fores qvam ingreſſi erant cito exiit; extra has aſſeclæ ejus armati ſteterunt. Comitem autem domeſtici aſſumſerunt exanimatum; aſt omnes, ſtupefacti, manus ab ultione abſtinuere; facinus, momento qvippe patratum, a* Thorkele *nemo ſperavit; plurimi qvoqve intus inermes; multi vero antea ejus amici. Contigit hoc fato* Thorkeli *longiore vita frui. Hic dein ad naves ſuas ſe contulit, comitis autem aſſeclæ abierunt;* Thorkell *ſeqventibus ſtatim diebus, poſt initium licet hyemis alto ſe commiſit & in Norvegiam ſoſpes delatus regem* Olaum *confeſtim convenit, humaniter exceptus hocqve facinore gratior, apud eum hyemavit.*

De

Frá Jarli.

Eptir fall *Einars* iarls tók *Bruſi* iarl þann luta lanz er áþr hafþi haft *Æinarr* iarl; þvi at þat var med margra manna vitni med hverium ſcildaga þeir *Einarr* oc *Bruſi* hafþu felag gert. *Þorfinni* þótti þat rettaz at hálfar æyiar hefþi hvarr þeirra; æn þó hafþi *Bruſi* þann vetr tva luti lanz. Æptir um varit kallar *Þorfinnr* til lanz vid *Bruſa* at hann vill hafa helming, æn *Bruſi* gallt eigí iáqvædi til þeſs, áttu þeir þíng oc ſtæfnr at þeſſum málum; gengu þá til viner þeirra at ſemia þetta mál oc kom ſva at *Þorfinnur* let ſer ecke annat líka ænn hann hefþi helming æyia. *Bruſi* ſegir. ec unda at hafa þridiung æyia þann er ec tok i faudr arf minn, kalladi oc æingi til i hendur mer; æn nu hefi ec tekit annan þridiung í arf eptir brodr minn at rettum máldaugum; æn þo at ec ſe vanfær til at dæila kappi vid þic broder, þá mun ec þó annars í læita enn iáta undan mer land eda ríki at ſva buno. Þeir ſcylldu ſva málſtæfnu þeſſa. Æn er *Bruſi* ſá at hann myndi eigi hafa afla til at ſtanda iafnfætis vid *Þorfinn*, því at hann hafþi miklu meira ríki oc þó af Skotta konongi trauſt modr fedr ſínum; þá red *Bruſi* þat af at fara or landi auſtr á fund *Oláfs* Noregs konongs oc hafþi med ſer *Rögnvalld* ſon ſinn; var hann þá X vetra; æn er iarl hitti konong þá tok hann vel vid honom; æn er iarl bar upp æyrindi ſín fyrer konongi oc ſegir allan mála vöxt þann ſem var med þeim brædrum oc bad konong væita ſer ſtyrk til at hallda ríkí ſínu, baud fram þar í mót fullkomna vináttu ſína. Kongr ſvarar oc tok þar fyrſt til máls er var *Haralldr* hinn hárfagri at hann hafþi eignaz ódul aull i Orcnæyium, æn iarlar hafþu opt haft laund þau ſíþan ſem at leni æn alldrigi at æign; æn þat er til iarteina ſegir hann, at þá er *Æiríkr Blódæyx* oc ſyner hans varo i Orc-

De Comite.

P*oſt cædem comitis* Einaris, *provinciam qvæ ejus antea fuerat comes* Bruſius *occupavit, pactum enim communionis multi teſtes audiverant;* Thorfinnus *juſtiſſimum cenſuit dimidium inſularum qvemvis obtinere*, Bruſius *tamen nihilo minus ea hyeme duas partes retinuit; vere ſeqventi dimidium inſularum a* Bruſio *expoſcit* Thorfinnus, *ille vero denegavit; circa litem hanc conventus in foro indixerunt, ad eandem vero compeſcendam comitum amici interceſſerunt, aſt ſine fructu, nam* Thorfinnus *eo ſolum contentus fuit, qvod dimidio inſularum potiretur. Ad id* Bruſius; *contentus, inqvit, eram triente inſularum, qvem pater mihi reliqvit & nemo aume exposcit, nunc vero alter, juxta pactum juſtum hæreditas mihi a fratre venit; qvamvis autem, frater, te cum certando impar ſim, attamen, ne provinciam vel regnum in ſtatu præſenti abalienem, tentabo. His dictis conventui finis. Cæterum cum* Bruſius *ſibi vires* Thorfinno, *is qvippe regnum habebat multo majus & avo ſuo regi Scotorum confidebat, pares, deeſſe animadverteret, conſilium cepit, ut, relicta patria, orientem verſus in Norvegiam vectus, regem* Olaum *conveniret, adducens ſecum filium, decem tunc annos natum*, Rögnvalldum. *Verum, ubi regem convenit, benigne excipitur, ei negotium ac ſtatum controverſiæ inter ſe & fratrem exponit, ejusqve ad retinendum regnum opem implorat, integram ſuam amicitiam auxilii loco promittens. Cum reſponderet rex, ab Haralldo pulchricomo orſus eſt, eum ſcilicet proprietatis jure omnes in* Orcadibus *fundos acqviſiviſſe, Comites autem ſæpe poſtmodum earundem præfectos, nunqvam vero poſſeſſores extitiſſe; cæterum, inqvit, argumento eſt, qvod cum* Ericus Blodöx, *cum filius, in orcadibus maneret, comites iis obſeqvium debebant. Cum* Olaus Tryggvii *eo veni-*

i Orcnæyium, varo iarlar þeim lydſcyllder; oc er *Olafr Tryggvaſon* frændi minn kom þar, þa gerdiz *Sigurdr* iarl fader þinn hans madr. Nu hæfi ec tækit æptir *Olaf Tryggvaſon* allann arf. Nu vil ec gera þer þann koſt at þu geriz minn madr, mun ec þá fá æyiar þer i len, ſkal ec þá fræiſta, ef ec væiti þer minn ſtyrk, hvart betr ſkal at halldi koma eþa *Þorfinni* brodur þinum ſtyrkr eþa trauſt Scotta konungs. Æn ef þu vilt eige þenna koſt, þá mun ec epter leita þeim eignum eþa óþalum er vorer frændur hafa haft eþa átt veſtr þangat. Þeſſar rödur hugfeſti hann med ſer oc bar fyrer vini ſína, leitadi hann þá ráds vid þá hveriu hann ſcylldi iáta hvart hann ſcylldi at þeſſu ſættaz vid *Olaf* konong og geraz hans madr, æn hitt er mer óſynna hver minn luti verdr at ſcilnadi varum æf ec qvæd næi vid; þvi at konongr hæfir bært gört tilkallit at hann þyckiz æiga æyiarnar, æn vid ſtorrödi hans oc þat at ver erum her komnir, þá mon honon lítit fyrer at gera þat af minum koſti ſem hann vill; æn þò at iarli þotti á hvaru tveggia anmarki, þá tok hann þann upp at leggia allt á konongs valld bedi ſic oc ríki ſítt, tok þa *Olafr* konongr vald af honom yfir allom ærfda landom ſínum, gerdiz iarl hans madr oc batt þat ſvardaugum.

Þorfidr iarl ſpurþi er *Bruſi* brodir hans var farinn auſtr á fund *Olafs* konungs at ſækia trauſt af honom; æn fyrer því at *Þorfidr* hafþi farit fyrri á fund *Olafs* konongs oc komit ſer þar i vinattu, þá þottiz hann þar æiga vel fyrir buit oc viſſi at þar mundu margir flytia hans mál, gerir *Þorfidr* þat rád at hann býr ferd ſina ſem ſkyndiligaz oc for til *Noregs* oc ætlar at ſem minſtr ſcylldiværþa misfari þeirra brædra oc ækki ſcylldi hans æyrindi til lykta komit ádr *Þorfinnr* hitti konong, æn þat vard á annan væg enn iarl hafþi ætlat, því er *Þorfidr* iarl kom á fund

Olafs

ret, Comes Sigurdus, pater tuus, ei ſe ſubmiſit; tota hæreditas ab Olao Trygvii *mihi obvenit; dabo tibi conditionem ut clientem meum te profitearis, qvod ſi feceris, inſulas, fevdum tibi concedam, experturus, modo opem tibi feram, utrum mea tibi, an* Thorfinno fratri *tuo regis Scotiæ ops & ſubſidium magis conducat. Verum ſi conditionem hanc rejeceris, poſſeſſiones ſive fundos cognatorum noſtrorum occidentem verſus recuperare tentabo. Sermonem hunc meditatus Comes, amicis aperuit & conſilium qvodnam affirmaret expetiit; au regi Olao lubens ſe ſubmitteret; aſt, addidit, in dubium revoco qvalis ſtatus ſiat rerum mearum diſceſſuri, modo recuſaverim, rex enim inſulas ſe jure repetiturum declaravit; verum propter magnas ejus vires, præter qvod huc venimus, rem meam pro lubitu mutare non gravabitur. Cæterum licet Comes utramqve difficilem cenſeret, in conditionem tamen, omnia ſe nempe & regnum regi ſubmittendi deſcendit; qvo facto, ſingulos fundos hæreditarios regi dedit eiqve juramento ſe addixit.*

Audiit Comes Thorfinnus *fratrem* Bruſium *regem* Olaum *conveniendi cauſa, opem ab ipſo impetraturum, orientem verſus profectum eſſe; propterea autem qvod regem prior inviſerat, ibidemqve amicitiam ſibi conſiliaverat, rei ſuæ bene proviſum eandemqve a multis procuratam fore exiſtimavit; Conſilium cepit iter qvam citiſſime inſtituendi inqve* Norvegiam *eundi, cenſens temporis intervallo non multum diſcrepare iter fratris, nec ejus negotium peragi ante qvam ipſe regem conveniret; aſt ſpes eum fefellit, nam cum regem conveniret, pactum inter illum & comitem*

Olafs konongs, var lokit oc gört allt ſattmál med þeim konongi oc *Bruſa* iarli, viſſi oc eigi *Þorfidr* iarl at *Bruſi* iarl hafþi uppgefit ſitt ríki fyrr enn hann kom til *Olafs* konongs, æn þægar er *Þofidr* kom til konongs, þá hóf konongr upp hit ſama ákall til ríkis i Orcnæyium ſem hann hafþi haft vid *Bruſa*, oc beiddi hann *Þorfinn* þeſs ſama at hann ſcylldi iáta konongi þeim luta lanz er hann atti áþr. Jarl ſvarar vel orþum hans oc ſagþi ſva, at honom þotti miklo ſcipta um vinatto konongs, ef þer herra þikiz þurfa lidveitzlu mína moti aþrum höfþingium, þa hafi þer fullt til þæſs unnit, æn mer er æi hent at veita yþr handgaungu, því at æc em áþr iarl Scotta konungs oc lýdſcylldr honom. Æn er konongr fann undandrátt í ſvaurum iarls um þá málaleitan er hann hafþi áþr upphafit, þá mællti konongr: æf þu iarl vill eigi geraz minn madr, þá er hinn koſtr at ec ſetia þann mann yfer Orcneyiar ſem ec vil. Æn ec vil at þu væiter þá ſvardaga at kalla eigi til landa þeirra oc láta hann í fridi vera fyrir þer ſem ec ſet yfir land, æn æf þu villt æyngan þenna koſt, þá mun þá ſva ſegia ſá er landi rödr ſem ófridar muni at þer van vera, má þer þá eigi undarlict þikia þó at dalr komi moti holi; iarl ſvarar oc bad konong gefa ſer freſt at hugſa þetta mál. Konongr gerdi ſva at hann gaf iarli ſtund oc orlof at ræda um þetta vid vini ſína, Þá beiddi iarl þeſs at konongr ſcylldi liá honom freſt til annars ſumars oc föri iarl hæim þa fyrſt, er hæima rádanæiti mitt ſegir hann oc hann veri bernſkr madr fyrir alldrs ſakum; konungr bad hann kioſa. *Þorkell Foſtri* var þá med konongi; hann ſendi menn til iarls læyneliga oc bad hann eigi þat fyrir ætlaz hvat ſem honom var í hug at ſciliaz óſáttr vid konanginn at ſinni ſva ſem hann var þa kominn í hendr honom. Nu þottiz iarl ſiá at æinbægdr var koſtr at láta konong þá fyrir ráda, þotti honom eigi koſtligaſtr at eiga ænga von ſiálfr til ættleyfdar ſinnar,

æn

mitem omnino ratum; neſciit etiam, donec regem convenit, Bruſium *regnum dediſſe. Ad regem delatus, audivit eum pari modo ac* Bruſius *antea, regnum in* Orcadibus, *eam nempe inſularum partem qvam prius poſſederat, poſcere; humaniter ipſi reſpondit, verbis ſeqventibus; magni, inqvit, intereſt mei tuæ amicitiæ; ſi, domine, mea ope adverſus alios principes indigere videaris, omnino promeruiſti; non vero conſultum eſt mihi tui præfectum agere, in anteceſſum enim regi Scotiæ ſubmiſſus, ipſius Comes extiti. Cæterum cum comitem ad pactum, qvod prius propoſuerat, ineundum difficulter induci comperiret rex, ſeqventia addit. Si, Comes, te mihi ſubmittere nolueris, reſtat conditio ut qvemcunqve voluerim Orcadibus præficiam; lubet autem te jurejurando polliceri qvod provincias iſtas nunqvam repoſcas & inſulis a me præfectum neutiqvam infeſtes; Qvod ſi neutram amplecti volueris, dicet ſatrapa inſularum hoſtilitates a te ſperandas, unde, qvod altum deprimatur, ne mireris. Reſpondens comes, otium a rege dum rem deliberet expetit, qvod, unacum venia amicos conſulendi, impetrat. Rogat exinde ut in ſeqventem æſtatem differri rex permittat, domum interim rediret, cauſans plurimos ſuos conſiliarios domi eſſe, ſeqve ætatis immaturæ. Rex, ut eligat, jubet.* Thorkell Foſtri, *tunc temporis apud regem, mittit clam ad comitem, rogantes, ne, qvicqvid animus alias ſvaſerit, a rege diſſentiente hac vice, in poteſtate qvippe ejus conſtitutus, diſcedat. Cenſet hinc Comes unicam eſſe conditionem regis arbitrio cuncta committere, nullamqve ſui patrimonii ſpem ſupereſſe, qvæ non ſit iniqva; Aſt regnum ab iis qvi nati hæredes*

 non

æn væita ſvardaga til þeſs at þeir hefdi í ró ríki þat er æcki voro tilbornir; æn fyrir því at honom þotti æigi ſýnt um ferd ſína, þá kaus hann þat at ganga til handa konongi oc geraz hans madr, ſva ſem *Bruſi* brodir hans hafþi gort. Konongr fann þat at þat var miclo ſcapſtörri madr enn *Bruſi* oc trudi hann þvi *Þorfinni* verr enn *Bruſa*. Sá konongr þat at *Þorfinnr* mundi þikiaz æiga af Scotta konongi þott hann brygdiz i þæſſu ſáttmali, ſcíldi konongr þat af ſinni vitru at *Bruſi* geck truliga at öllu ſáttmáli oc mællti þat æina umb er hann etladi ſer at hallda; æn þar ſem *Þorfidr* var þá geck hann glatt at allo þegar hann hafþi rádit fyrir ſer hverrn lut hann ſcylldi upptaka oc dro um þat æyngann lut er konongr veitti hitt fyrſta atqvædi; æn þat grunadi konong at iarl mondi ætla at gera æptir ſumar ſættir.

Frá Jarlonom.

Þá er *Olafr* konongr hafþi hugſeſt fyrir ſer allt þetta mál; let hann þá bláſa til fiölmennrar ſtæfno, let þangat kalla iarlana. Þá mælti hann; ſáttmál Orcnæyinga iarla vil ec nu birta fyrir alþýdu, þeir hafa en iátat mínu eiginordi ifir allom *Orcnæyium* oc *Hialtlandi* oc geraz míner menn oc bundit þat allt ſvardaugum oc vil ec gefa þeim i laun, *Bruſa* þridiung lanz, enn *Þorfinni* annan þridiung, ſva ſem þeir höfþu fyrr att; æn þann þrídiung er átt hafþi *Einar* iarl, þann let ec fallit hafa í minn gard fyrir þa ſauk at hann drap *Eyvind Urarhorn* hirdmann minn oc felagsmann kærann. Vil ec ſíá fyrir þeim luta lanz þat er mer ſýniz, þat vil ec oc tilſcilia vid yckr brödr iarla mína at ec vil at þit takit ſættir af *Þorkeli Amunda* ſyni fyrír aftauku *Æinars* brodur ydvars, vil ec at ſá dómr ſe under mer æf þit vilit því iátt hafa; æn þat var ſem annat, at iarlar iátudo þvi allo

non erant, ut pacate retineretur præſtito juramento ſinere. Cæterum cum de diſceſſu ſuo dubitaret, fratris Bruſii *exemplum ſecutus, regi ſe ſubmittere eligit. Rex hujus animum* Bruſii *longe ſuperare comperit, eum igitur magis ſupicatus, cum prævideret ipſum regi* Scotiæ, *fædus licet hocce violaret, confiſurum; intellexit per ſuam ſapientiam* Bruſium *omnia fideliter paciſci & ea tantum, qvæ præſtiturus erat promittere; Verum* Thorfinnus *in conditionem qvamcunqve, ubi eam acceptare ſtatuerat, ad primum mox regis nutum, absqve ambagibus, plane deſcendit; rex autem eum poſtmodum pacta qvædam (his contrario) initurum ſuſpicabatur.*

De Comitibus.

R*ex* Olaus *totam hanc rem meditatus, in conventum freqventem Comites vocavit & ſeqventia protulit; Pactum, ait, comitum Orcadenſium vulgo nunc aperiam; Profeſſi ſunt mihi pro arbitrio totas* Orcades *cum* Hialtlandia *regendas, ipſos qvoqve mihi ſubditos eſſe juramento firmarunt; dabo iis præmii loco qvæ poſſeſſionis jure ante hac tenuere,* Bruſio *tertiam inſularum partem,* Thorfinno *etiam parem; trientem vero qvem poſſederat Comes* Einar, *ea de cauſa qvod* Eivindum Urarhorn, *ſatellitem meum dilectumqve ſocium occiderit, mihi adjudicavi, eidem pro arbitrio proviſurus; vobiscum etiam, fratres, comites mei, paciſcor, pro cæde fratris veſtri* Einaris Thorkelem Amundi *filium reconciliari ſinatis, me, modo conſentiatis, arbitro, volo. Cæterum hæc, reliqva omnia, qvæ ſibi relinqvi voluit rex, Comites probaverunt; hinc*

allo ſem konongr vill bettr hafa. Geck þá *Þorkell* fram oc fæſti konongi dóm á þeſſu máli oc ſleit ſva þæſſu þíngi. *Olafr* konongr dæmdi bætr fyrir *Æinar* iarl ſem fyrir III. lænda menn; æn fyrir ſakir ſcylldi nidrfalla þridiungr giallda.

Þorfinnr iarl bad ſer burtfarar læyfis, æn er þat fekz, þá bióz iarl ſcyndeliga; æn er hann var albuinn, þá var þat æinnhvern dag at iarl drack á ſcipi, þa kom fyrir hann *Þorkell Aumundaſon* oc lagdi haufut ſitt í kne iarli oc bad hann gera af ſlíkt ſem hann vill. Jarl ſpyr hann hví hann föri ſva, ver erom ſáttir ádr ſegir hann at konongsdómi, oc ſtatt upp; hann gerdi ſva oc mællti, ſætt þeirri man ec hlíta ſem konogr gerdi um mál var *Bruſa*, enn þat er til þín kemr af ſkalltu æinn ráda. Þó at konongr hafi mer ſcilit eignir eda landsviſt á *Orcnæyium*, þá kann ec ſva ſcaplyndi þit at mer er óſært í æyiar nema ec fara í trunadi ydrum, ec vil þat fæſta ydr, ſegir hann, at koma alldregi i *Orcnæyiar*, hvat ſem konongr ſegir um þat. Jarl tok ſeint til orda oc mællti: Villtu helldr *Torkell* at ec döma um ockra mál enn hlíta þar um konungs dómi; þá mun ec þat hafa upphaf at ſætt ockurri *Þorkell* at þu ſcallt fara med mer í *Orknæyiar* oc vera med mer oc ſciliaz ecki vid mic nema mitt lof ſe til eda læyfi, vera ſcylldr at veria land mitt oc allra þeirra luta er ec vil gera láta medan vid erum báder á lífi. *Þorkell* ſvarar: þat ſcal á yþru valldi iarl ſem alit annat þat er ec má ráda. Geck *Þorkell* þá oc til oc feſti iarli þetta allt ſem hann qvad á. Jarl ſegir at hann ſídar mundu qveda á um fegiölld. Tok hann þa ſvardaga af *Þorkeli*, ſnæriz hann þá þægar til færdar med iarli; fór iarl þægar á braut er hann var buinn oc ſáz þeir *Olafr* konongr alldregi ſíþan.

Bruſi

hinc accedens Thorkell *ſe facinusqve regis judicio ſiſtit. Abierunt exinde qvi convenerant. Rex* Olaus *Comitis* Einaris *pari ac trium ſatraparum cædes mulcta reparandam judicavit; Verum inſidiis triens fundorum non ſolvendus æqvabatur.*

Comes Thorfinnus *abeundi veniam expetivit, qva impetrata, ubi reditum maturaverat, forte, cum die qvodam, omnibus paratis in navi potaret, ſe ſiſtens* Thorkell Amundi *filius, caput in genua ipſius impoſitum, ut pro lubitu tractaret, rogavit. Comes cur ita ageret ſciſcitatus, nos, ait, ante hac juxta regis judicium reconciliati ſumus; ſurge igitur. Surrexit ille & ſeqventia fatus eſt; pacto, qvo meam cum* Bruſio *litem compoſuit rex, contentus ero, verum qvod ad te pertinet tuo relinqvitur arbitrio; Poſſeſſiones licet mihi, cum publica in* Orcadi*bus ſecuritate pactus ſit, noſco tamen indolem tuam, mihi in inſulas, fide tua deſtituto, venire neqvaqvam tutum. Tibi, pergit; me nunqvam in* Orcades, *qvicqvid interim rex de eo dixerit, rediturum promittam. Comes ad hæc poſt aliqvam moram: Mavis, ait,* Thorkell, *me noſtram litem decidere, qvam in regis judicio acqvieſcere, primum erit pactum noſtrum; comitaberis me in Orcades, apud me manebis, & a me, ſine data mea venia, non diſcedes, ad defendendam meam provinciam, ac negotium qvodcunqve voluero, peragendum, qvoad ambo in vivis ſumus, obſtrictus. Regerit* Thorkell: *hæc, Comes, qvemadmodum omnia, qvæ in mea, in tua erunt poteſtate; his dictis, accedens, Comiti cuncta qvæ poſcebat, pollicitus eſt. Comes ſe multam pecuniariam poſtea irrogaturum dixit &* Thorkelem *juramentum ſibi ſolvere fecit, & eodem ſtatim comitante, paratus abiit & regem* Olaum *nunqvam exinde vidit.*

Bruſi iarl dvalldiz æptir oc bioz meirr af tómi, æn ádr hann fór í braut, þá átti *Olafr* konongr ſtæfnu vid iarl oc mællti; þat lizk mer, iarl at ec muna hafa þic at trunadarmanni þar fyrir veſtan haf, ætla ec ſva at þu ſcallt hafa tva luti landz til forráda, þá ſem þu hæfir ádr haft, vil ec at þu ſert nu eigi minni madr eda urikari er þu ert (a) med höfþingium enn ádr vartu; æn ec vil fæſta trunat minn med því at ec vil at her ſe æptir *Rögnvalldr* ſun þinn. Se ec þá æf þu hefr mitt trauſt oc tva luti lanz at þu mátt væl hallda því at rettu fyrir *Þorfinni* iarli. *Bruſi* tok því med þauckum at hafa tva luti lanz, dvaldiz Bruſi þar litla hríd ádr hann for í braut oc kom um hauſtit veſtr til æyia. *Rögnvalldr* Bruſaſon var æptir med *Olafi* konongi. Þæſſa getr *Ottar Svarti* (b).

Gægn ero þer at þægnum
  Þiöd *ſkiaulldunga* godra,
  Halldit hôſt á velldi
  Hialltlendingar kændir.
Æigi vard á iördu
  Ægnbrádr ádr þer nádum
  Auſtr ſá æyium væſtan
  Ynglingr und ſic . . . . (c)

Þá er þeir brödr foro væſtr til æyia *þorfidr* oc *Bruſi*, þá tok *Bruſi* tva luti lanz til forráda; æn *Þorfidr* þridiung lanz, var hann iafnan á *Kataneſi* oc á *Scotlandi* enn ſætti menn ſína yfir æyiar. Hafþi *Bruſi* þá æinn landvaurn í æyiunum; ænn í þann tíma var þar miöc herſcátt, því at Nordmenn oc Daner heriudu miöc væſtr þángat er þeir voro

(a) mer handgenginn. 325. (b) í drápo þeirri er hann orti um *Olaf* Kong. *In carmine intercalato qvod de rege Olao compoſuit.* addit 332. (c) þryngi, *ſubigeret* 332.

Comes Bruſius *remanens, meliorem itineris ſuſcipiendi occaſionem exſpectavit, verum anteqvam diſcederet, rex* Olaus *ad ſe vocatum allocutus eſt; ſvadet, inqvit, mihi animus, tibi,* Comes, *in transmarinis oris fidendum; decrevi, te duabus, qvibus antea præfuiſti, inſularum partibus præficere; nolo te, nunc inter magnates, inferiorem aut pauperiorem qvam antea eſſe; Volo autem fidem meam eo firmari ut hic remaneat filius tuus* Rögnvalldus, *Prævideo te, meo fretum auxilio & duabus inſularum partibus præfectum, qvæ tua ſunt, poſcente licet comite* Thorfinno, *tueri facile poſſe.* Bruſius *pro duabus inſularum conceſſis partibus gratias egit, & non diu, anteqvam abiret, moratus, occaſum verſus in inſulas autumno devenit.* Rögnvalldus Bruſii *apud regem* Olaum *remanebat; facit ejus mentionem* Ottar Niger.

Propinqva tibi eſt inter ſubditos
Gens Sciolldungorum *bonorum.*
Adhibite mite imperium
Hialtlandi *noti.*
Non extitit in terra
Terrorem cito incutiens, anteqvam te conſeqveremur,
Orientem verſus qvi inſulas occaſum verſus
Juvenis ſibi . . . .

In inſulas reverſi Comites Thorfinnus & Bruſius, *hic duas ditionis partes præfecturam obtinuit, ille vero trientem & jugiter in* Kataneſia *ac* Scotia *moratus ſuos inſulis præfecit, unde* Bruſius *easdem hoc tempore ſolus tuebatur, aſt piratarum irruptionibus perqvam obnoxias, Norvegi enim ac Dani ibidem occaſum verſus piraticam, cum eidem vacarent, valde exercebant, ad*

voro í viking oc qvomo opt vid *Orcnæyiar* er þeir foro væſtr eþa væſtan oc namo næſnám, *Bruſi* tallþi at því vid *Þorfinn* brodr ſinn er hann hafþi æingar utgiördir fyrir *Orcnæyium* eþa *Hialltlandi*, enn hafþi ſcatta oc ſkulldir alt at ſínum luta. Þá baud *Þorfinnr* honom þann koſt at hann ſcylldi hafa þridiung lanz, enn *þorfidr* tva luti, oc hafa æinn landvaurn fyrir bæggia þeirra hönd; æn þó at eigi yrdi þetta ſcipti brádfengis þá er þat þó ſagt i iarla ſögunni at þetta ſcipti hafi framfarit at *Þorfidr* hæfþi tva luti æyia, enn *Bruſi* þridiung, þá er *Knutr* hinn ríki hafþi Noreg lagt under ſic, enn *Olafr* konongr var or landi farinn.

Olafr Kongur *Haraldſſon* feck önga lyſkyldu af *Þorfinne* iarle ſíþan er þeir ſkildu eptir ſattmál þeirra *Bruſa* jarls allra ſaman (d); Giördiz *Þorfinnr* iarl nu höfþingi mikill, manna meſtr á vöxt (e) liótr (f) yferſyndar, ſvartr á hár, ſkarpleitr (g) oc nockut ſkolbrunn (h) oc hinn hermannligſti, hann var kappsmadr mikill oc ágiarn bæþi til fiár oc metnadar, ſigrſæll oc kænn i orruſtom oc godr árædis; hann þá þa V vetra gamall er *Melkofr* Skota Kongr modur fadir hans gaf hönom jarlsnafn oc Katanes til yfir ſoknar, enn þá var hann XIIII. vetra er hann hafþi utgerdir fyrer landi ſínu oc heriadi á ríki annara höfþingia; ſva ſegir *Arnor Jarlaſkáld*.

Hilmer raud i hiálma
hreggi (i) ſkilfings eggiar,
fór ádr fimtan væri
fetriodr hugins vetra

georr

(d) *omittit* N. 332. (e) á vöxt. *omittit* 332 (f) yfirſyndar *omittit* 332. (g) oc nefmikill, *naſutus*, *addit* 332. (h) oc hinn, hermannligzſti *omittit* 332. (i) Skelkings 332.

Orcades *ſæpe, occidentem verſus tendentes vel inde reverſi appellebant & promontoria de populabantur.* Bruſius *fratrem* Thorfinnum *incuſavit qvod naves militibus inſtructas ad tuendas* Orcades *vel* Hialtlandiam *nullas adhiberet, verum tributa omnia ſua ex parte retineret; hinc* Thorfinnus Bruſio *conditionem obtulit trientem retinendi, modo ipſi duas partes concederet, ex utriusqve parte inſulas defenſuro. Cæterum licet diviſio hæc cito haudqvaqvam obtineret, docet tamen hiſtoria Comitum,* Thorfinnum *duas inſularum partes,* Bruſium *vero trientem ſortitos eſſe, tempore qvo* Canutus Potens Norvegiam *ſubegerat, rex autem* Olaus *ſolum verterat.*

Rex Olaus Haralldi *filius, poſt conventum* Bruſii *cum cæteris, nulla â Comite* Thorfinno *debita tributa impetrabat; Comitis jam nomen magnum inclaruit; huic ſtatura plusqvam juſta, vultus torvus, crines nigri, ora macilenta nec non ſub nigra; geſtu inſuper militari præ plurimis conſpicuus, & pecuniæ & gloriæ avidus, victorioſus, militiæ peritus, & ad aggrediendum pronus. Qvinqvennis ab avo materno* Melkolfo *Rege Scotorum comitis dignitatem & Kataneſiæ moderamen dono accepit, verum qvatuordecim annos natus, propriam claſſem expediendo, exterorum magnatum ditionibus arma intulit. Ita* Arnor Jarlaſkáld.

Comes in prælio tinxit
(ſangvine) aciem gladii
priusqvam qvindecim
annos natus eſſet, vir fortis animo

 vir

georr letz grund at veria
(k) gedſrækn oc til ſækia
(l) erinn *Einars* hlýri
æingr mann (m) i ſkýranni.

Þorfinnr iarl hafþi Styrk mikinn af Skotta kongi (n), dró þat miöc riki hans fram i *Orcnæyium* er ſá ſtyrkr var hönom ſva nærr. Skota kongr andadiz þa er þeir brædr voro ſáttir (o); tok þá ríki i *Skotlandi Karl Hundaſon*, hann þottiz oc eiga *Katanes*, ſem hiner fyrri kongar, vildi hann þar hafa ſkatta af ſem annar ſtadar, enn *Þorfinnr* iarl þóttiz æi hafa of mikinn arf eptir modr faudr ſinn þó hann hefþi *Katanes*, þótti honom ſer oc fyrri hafa gefit verit oc vildi þvi æinga ſkatta afgiallda; Giördiz nu af þeſſu fiandſkapr mikill oc heriudu hvorer á adra. *Karl* kongr villdi ſetia þann höfþingia á *Katanes* er (p) *Moddan* het, hann var ſyſtrſon hans oc gaf hönom iarlsnafn, reid *Moddan* þa ofan (q) af *Skotlandi* oc efldiz at lidi i *Sudrlandi*, geingu þá nióſner til *þorfinns* iarls, dró hann þá her ſa man um *Katanes*; kom þá *Þorkell Foſtri* utan af *Orcnæium* med mikit lid til mots vid *Þorfinn* iarl; oc höfdu þeir þá (r) ſýnu meira her; þegar er Skotar viſſu þat at *Þorfinnr* iarl höfþi liþ meira, þá (s) vard þeim ſeinna um áráſina oc ridu ſíþan upp á *Skotland*. *Þorfinnr* iarl (t) lagdi under ſic *Sudrland* od *Ros* oc heriadi víþa um Skotland, ſneri þaþan aptr á Katanes, enn *Þorkell* ut i eyiar; leidangrs lid fór heim; iarl ſat á *Kataneſi* i *Dungalsbæ*, oc hafdi V. langſkip oc ſva nockut mart lid at þau voru vel ſkiput. *Moddan* kom a fund *Karls* kongs i *Beruvík*, oc ſagde honom ſínar farar óſlettar, *Carl* kongr vard reidr miöc er heriat var a land hans, geck hann þegar á ſkip oc hafþi XI. lang-

(k) gunnfrækn. *in bellando ſtrenuus* 332. (l) Öri Einars hlyra 332. (m) und 332. (n) frænda ſínum. *cognato ſuo.* addit 332. (o) B. oc Þ. *addit* 332. (p) *Muntan* eda *Muddan* idem. (q) á Katanes id. (r) ſynu *omittit* 332. (s) vildu þeir ei beriez, *confligere noluere* ib. (t) fór þá eptir þeim. *eos inſeqvebatur.* id.

par ſibi viſus regioni tuendæ,
& animoſus alias laceſſendi;
Alacrior Enaris fratre
nemo ſub cælo.

Thorfinno *â Rege Scotorum paratum ubiqve auxilium ipſius in* Orcades *regimen multum promovit. Poſt reconciliationem fratrum rex* Scotiæ *obiit, cui in regno ſucceſſit* Kallius Hundii, *is* Kataneſiam, *non ſecus ac anteceſſoribus, ſibi obtigiſſe contendens, ex eadem ut aliis tributa exegit; Verum comes* Thorfinnus *hæreditatem ſibi ab avo materno relictam, etſi* Kataneſiam, *utpote ſibi antea datam, annumeraret, haud nimis augeri ratus, tributa ſolvere prorſus denegat, unde diſſidiis ortis, alter alteri arma inferebat. Rex* Kallius Moddanem, *ſororium ſuum, comitis titulo donabat,* Kataneſiæ *præfecturus; Hic* Scotiam *auſtralem transeundo, ingentem contraxit exercitum, de qvo certior* Thorfinnus *milites in* Kataneſia *conſcribit, cui auxiliares* Thorkillus Foſtri *de Orcadibus copias ſecum adducens, effecit, ut Scoti, his qvippe evidenter inferiores ideoqve ad aggrediendum tardiores, in* Scotiam *eqvitantes reverterentur. Comes* Thorfinnus Sudurlandiam *&* Roſiam *ſibi ſubjiciens,* Scotiam *armis paſſim infeſtabat, ipſe inde in* Kataneſiam, Thorkell *in inſulas, copiæ, qvas eduxerat, domum revertebantur. Comes* Dungalsbæi *in* Kataneſia *ſedens, qvinqve naves longas tantamqve manum, ut bene inſtructæ eſſent, habebat.* Moddan *Regem* Kallium Bervicæ *conveniens, ipſi expeditionis infortunium exponit, qvi infeſtis ſuæ ditioni armis provocatus, undecim confeſtim navibus longis &* *ingen-*

langſkip oc mikit lid, oc helt þá nordr fyrir *Skotland*, hann ſendi *Moddan* aptur á *Katanes* vid mikit lid, oc reid hann it efra um *Skotland*, var ſva ſtefnt at hann ſkyldi þadan at koma, oc ſkyldi *Þorfinnr* Jall þá verda i klofanum. Nu er þat at ſegia fra *Kalli* kongi at hann letti æi fyrr enn hann kom á *Katanes* oc var ſkamt á milli þeirra *Þorfinnz* Jarls; toc *Þorfinnr* iall þat rád ſídan at hann ſteig á ſkip oc hellt ut á *Petlandz* fiörd oc ætladi til *Orkneyia* oc var ſva ſkamt á milli þeirra (u) oc er þeir ſá ſegl Karl kongr er þeir ſigldu auſtan á fiördinn oc ſigldu þegar eptir þeim; (v) þeir *Þorfinnr* iarl ſtefndu auſtr med eyiom oc ætludu til Sandvíkr, hann lagdi auſtan under Dýrnes, (x) gerdi þegar ord (y) *Þorkeli* at hann ſkyldi ſafna liþi; (z) *Þorfinnr* iarl lá undir *Dýrneſi* ok hafþi ſíd komit, enn um morguninn er lióſt var finna þeir æi fyrr enn *Karl* kongr rær þar at þeim á XI. ſkeidum, voru þá tveir koſtir fyrer höndum, ſá annar at laupa á land oc leyfa ſkipinn óvinum ſínom oc feet allt, hinn annar at leggaz til mótz vid Kong oc láta audnu ráda; *Þorfinnr* iarl heitir þa á ſína menn oc bad þá brióta upp vapn ſin, qvedz æi vilia á flotta leggia, bat þá róa at röſkliga, tengia þá hvarer tveggio ſkip ſín; *Þorfinnr* iarl eggiar lid ſitt miöc oc bat þá vera ákafa oc gera harda hina fyrſtu hríd, kallar Skota ſá ſtandaz mano; þeſſi orroſta var bæþi hörd oc löng (a) ſva ſegir *Arnor Jarlaſkáld*:

(b) Andr hykk *Karl* kendu
kyndum (c) loſut bryniu

land-

(u) at þeir Karl ſá ſeglin Þorfinns er hann ſigldi auſtr á fiördinn 332. 332 (v) þeir Þorfinnr höfþu ei ſet þeirra ſegl *Thorfinnus cum ſuis eorum vela non viderat.* addit 332. (x) *omittit* 333. (y) Þorkatli 332. (z) B. hafþi hinn nordzta lut eyia oc ſat hann þar. *addit* 332. (a) oc var þar lengi er eigi mátti ſiá hvernig hníga mundi orroſtan, þeſſa getr Arnor i Þorfinns drápo *prælium diu anceps erat, teſte Arnore in carmine de Thorfinno.* addit 332. (b) Endr hygg ek Karli kendu 332. andr *kneck. Flat.* (c) jöfr. 332.

ingentibus copiis ſtipatus, ad borealem contendit Scotiam, Moddane *cum magno exercitu in* Kattaneſiam *remiſſo, qvi per ſuperiorem* Scotiam *vectus, inde ab uno latere, Rex vero ab altero,* Thorfinno *cingendo deſtinabatur. Nunc referendum regem* Kallium *in* Kataneſiam *usqve feſtinare, Comes autem* Thorfinnus *ſimul fere illuc delatus, id conſilii cepit, ut navem conſcenſam in ſinum* Petlandicum *deduceret, in* Orcades *trajecturus & ab hoſtibus non longe remotus. Unde rex* Kallius, *ab oriente ſinum petens, vela conſpicit; Comes* Thorfinus *cum ſuis inſulas orientem verſus legendo, Sandvicam petventurus, ad orientem ſpectans Dyrneſiæ littus ſubſtitit &* Thorkelem *per nuncium copias ſtatim colligere juſſit.* (Bruſius *in parte inſularum boreæ proxima, ſibi qvippe ſubdita, ſedebat.*) Thorfinno *interim, nam ſero venerat, qvieto, prima inſeqventis diei luce ex improviſo â Rege* Kallio *cum undecim navibus circumdato, duæ conditiones eligendæ, aut nimirum in continentem aufugiendo naves cum univerſis opibus hoſti relinqvere, aut congreſſus cum Rege exitum fortunæ committere hinc ſuos hortatur, neglecta fuga, arma capeſcere adverſariosqve viriliter aggredi jubet, conjunctisqve utrinqve navibus, ſvadet ut in primo mox certamine, qvod Scotorum pauci ſuſtinere poterint, ſtrenue pugnarent. Hoc prælium & fortiter & diu gerebatur. Ita* Arnor Jarlaſkálld

Credo qvod, qvam poſſidebat Karl,
Olim, Regis filii loricam Rex

 defen-

landvara loſþungs (d) kyndar
lauſt fyrer Dyrnes auſtann
ſim ſneckiom (e) hielt framme
flugſtyggr (f) af hug dyggum
rauſnar madr at ræſis
ræidr XI. ſkeidum.
At lögdu ſkip ſkatnar,
ſkilit, fell herr a þilior,
ſvomu járn i (g) aumu
ód (h) bord Skota blódi
ſtall (i) dreþa ſtrenger gullu
ſtál beit, enn rann ſveiti,
broddr fló, biſþuz oddar
biarter, þeingils hiarta.

Þorfinnr jall eggiar nú ákafliga lid ſitt, oc vard þar allhörd hríd, hellduz þeir lítt Skotarner fyrir framan ſiglu á kongs ſkipinu, þá hleypr *Þorfinnr* jarl aptan or lyptingunne oc fram á ſkipit, oc bardiz (k) allhrauſtliga, oc er hann ſá at þyntiz ſkipanin kongs eggiadi *Þorfinnr* ſína menn til uppgöngu, oc er þat ſá Karl kongr, þá bad hann höggva tengſlin oc leggia burt öllum ſkipa her ſinum allbrádliga, taca til ára ſina oc leggia frá, þá koma þeir *Þorfinnr* jarl Stafnliám á kongsſkipit, bad *Þorfinnr* þá uppbera merkit oc fylgdi þvi mikil ſveit manna med honom, þá hlióp Karl kongr af ſkipi ſino med þá menn er upp ſtodu, en meſtr luti var fallinn á þvi ſkipi, Karl kongr lióp á annat ſkip oc bat þa taca til ára, oc lögdu þá Skotar á flótta, enn *Þorfinnr* elti þá; ſva ſegir *Arnor*:

(l) Þruma

(d) kundar 333. kuidar 101. 102. 333. (e) red. 332. (f) vid hug dyggan 332. (g) amo 332. (h) haurd 332. (i) drapa 332. (k) alldiarfliga *audaćter*. 332.

defenſoriis gladiis
ab oriente Dyrneſi,
qvinqve naves produxit
citiſſimus (fugæ neſcius) forti animô
vir liberalis, contrà Regis,
iratus, undecim triremes.
Jungebant naves viri,
intelligitis, in foros exercitus cadebat,
natabant arma per miſerum,
qvo madebat navis, Scotorum ſangvinem,
arcuum nervi reſonabant,
calybs mordebat, ſed cruor ſtillabat,
tela volabant, movebantur mucrones
fulgentes; en Comitis animum.

Cæterum Thorfinnus *cum ſuis, magnopere incitatis, Scotos ante malum in nave regia vix ſubſiſtere patitur, unde é tabulato puppis elevato in proram transcurrens, fortiter confligit, cumqve regios diſpergi animadverteret, ſuos ut aſcendant monet, qvo viſo rex* Kallius *copulas diſſecari & univerſam ſuam claſſem remis ſubito abigi jubet;* Thorfinnus *interim harpagones in naves regias immittit, & vexillum ſuum, qvod ingens militum choors ſeqvebatur, curat evehi, unde regem cum paucis in iſta nave ſuperſtitibus, plurimi enim ceciderant, in aliam transſilientem, & remorum uſu cum ſingulis Scotis fugam qværentem, inſeqvitur. Sic* Arnor.

 Nulla

(l) Þruma var (m) þeygi ſkemri
þat var ſkiott (n) med ſpiótum
mætr vid minna neyti
minn drottinn rak flótta
(o) gall ádr grammsmenn (p) fellu
gunnmar (q) und her ſárum
hann va ſigr fyrer ſunnan
Sandvíc; rudu branda.

Karl kongr hellt undan ſudr til Breidafiardar oc geck þar á land oc ſafnadi lidi af nyiu; *Þorfinnur* iarl veik aptr eptir bardagann, kom *Torkell Foſtri* til motz vid hann oc hafþi mikit lid, ſigldu þeir þá ſudr til Breidafiardar eptir þeim *Karli* kongi, oc þegar er þeir komu vid *Skotland* toko Þeir at heria, þá var þeim ſagt at *Moddan* iarl var á *Kataneſi* i *Þórsá* oc hafdi þar her mikinn, hann hafdi oc ſent til *Irlandz* eptir liþi, því at þar átti hann frændr marga oc vini oc beid þeſs liþs, þá gera þeir þad rád at *Þorkell* for nordr til *Katanes* med ſuman herinn, enn *Þorfinnr* iarl lá eptir vid *Skotland* oc heriadi þar; *Þorkell* fór leineliga þvi at honom var alt landzfolk trauſt oc trutt á *Kataneſi*, geck engi nioſn fyrir hönom ádr hann kom i *Þorsá* á nattar þeli oc tok hús á *Moddan* iarli oc baro att elld; *Moddan* ſvaf i lopti einu, hann hliop ut, oc i þvi er hann liop ofan fyrer loptſvalernar, hió *Þorkell* ſverdi eptir hönom oc kom á halſinn oc tok af höfudit; eptir þat gafuz menn upp, enn ſumir komuz á hlaupi undan; þar var mart manna drepit, enn gefit grid ſumum, dvaldiz *Þorkell* þar ſkamma hríd ádr hann fór til *Breidafiardar*, hafþi hann þá her allann med ſer þann er feckzt á *Kataneſi* oc um *Sudrland* oc um *Ros*, mætti hann þá *Þorfinni* jarli á *Mærhæſvi* oc ſagdi hönum ſlíkt er görz hafþi i hans

(l) þrima. 332. (m) þvigit 332. (n) at 332. (o) gol 332. (p) fæli 332 (q) um 332.

Nulla unqvam pugna brevior,
nam momento haſtis,
eximius, minoribus copiis,
meus dominus hoſtes fudit
clangebat anteqvam regii ceciderunt
aqvila circa exercitum vulneratum
Victoriam cæde comparabat â meridie
Sandvici; Enſes cruentabant.

Rex Kallius in Breidafiordum usqve fugatus, copias iterum colligit. Thorfinnus poſt prælium revertitur, qvi, cum Thorchillo Foſtrio tunc ingenti militum corona cincto & ipſi in auxilium veniente Regem in Breidafiordum perſeqvitur, moxqve Scotiæ oris allapſus eidem arma infert, ibidem certior factus qvod Comes Moddanus in Kataneſia Thorsáæ magno cum exercitu, ab amicis & cognatis, qvos in Hibernia multos habebat, juxta ipſius petitum, auxiliarem manum exſpectaret, unde id conſilii cepere, ut Thorchillus in Kataneſiam cum aliqvota copiarum parte rediret, Thorfinnus vero remanens Scotiam infeſtaret. Thorkillus clanculum, omnes enim Kataneſiæ indigenæ ipſi erant fidi, ſine præviâ de ejus itinere fama progreditur, donec Thorsáam noctu perveniens, Moddanum ædibus incluſum interciperet igneqve peteret, ac ipſi, cum in contignatione qvadam dormiret, egreſſuro & de ambulacro deſcendenti, ſtricto a tergo gladio collum offenderet caputqve amputaret; Qvo facto, Moddanianis, qvi ſe ſubmiſere, pax conceditur, aliis fuga ſubductis, aliis occiſis. Cæterum Thorkillus, non diu ibi moratus, in Breidafiordum, cum univerſo per Kataneſiam Sudurlandiam & Roſiam collecto exercitu, tendit, comitiqve Thorfinno in Merhæfi obvio, ac-

i hanz (r) leikum, þackadi iarl honom vel ſitt ſtarf, lagu þeir bádir þar um hríd (s).

Frá Orkneyingum.

Nu er at ſegia frá *Kalli* Kongi at hann fór upp á *Skotland* eptir orroſto þeirra *Þorfinus* iarls oc efldiz at liþi at nyiu, hann dró her ſaman ſunnan af Skotlandi hit veſtra oc hit eyſtra, oc alt ſunnan af Satiri, þá kom oc til motz vit hann herr ſá af Irlandi er *Moddan* iarl hafdi epter ſent, (t) ſendi hann þa vída til hofþingia eptir liþi, oc ſtefndi her þeim öllum til motz vid *Þorfinn* iarl, oc vard fundr þeirra á *Torfneſi* fyrir ſunnan (u) *Bæſiörd*, þar var oroſta hörd, oc höfþu Skotar her miklu meira; *Þorfinnr* iarl var i öndverdri fylkingu ſinne, hann hafdi gullrodinn healm á höfdi oc gyrdr ſverdi, ſpiót i hendi oc(v) hió oc lagdi bádum höndum; ſva er fra ſagt at hann væri fremztur allra ſinna manna, hann geck þar ad i fyrſtu ſem fyrer var fylking þeirra Iranna, var hann ſva ákafr med ſína ſveit at þeir hrucku þegar fyrir oc fengu ſiþan aldri vidrettu, let *Karl* kongr þá fram bera merki ſitt til motz vid *Þorfinn* iarl, var þá hardr bardagi um hríd, oc lauk ſva med því at kongr lagdiz á flótta, enn ſumer ſegia hann fallit hafa. Sva ſegir *Arnor Jarlaſkálld.*

Ulfstuggu raud eggiar,
eitt þar er *Torfnes* heiter,
Ungr olli þvi þeingill,
þat var mánadag (x) framar,
Sungu þar til þínga
þunn fyrir *Eckial* ſunnan

ſverd

(r) ferdum *itinere.* 332. (s) oc heriudu. 332. (t) *omittit* 332. (u) Breidafiörd 332 (v) oc va hann vid þvi þeim höndum 332. (x) fránar. 332.

ceptiſſima ſua circumveniendo geſta exponit & cum ipſo aliqvantiſper ibidem commoratur.

De Orcadenſibus.

V*erum Rex* Kallius, *copias iterum, poſt prælium cum Comite* Thorfinno *reverſus, per* Scotlandiam *orientalem & occidentalem nec non Satiriam colligit, &, in auxilium ſimul ad qvos in* Hyberniam *miſerat Comes Moddanus venientibus, â magnatibus per legatos ſuppetias paſſim implorat; cum univerſo exinde exercitu in* Torfneſia *auſtraliqve* Bæfiordi *ora Comiti* Thorfinno *obvius militumqve numero multo ſuperior, acri pugna congreditur. Comes* Thorfinnus *in prima ſuorum acie conſtitutus, galea aurata, gladio cinctus, haſtam tenens, utraqve manu vibrat cæditqve; fertur ſuos omnes præceſſiſſe;* Hibernorum *agmen aggreditur, primo cum adhærente corona adeo ſtrenuus, ut hoſtes ſtatim retruſi, exinde ſe non recolligere poſſent; Hinc Rege* Kallio *ſignum adverſus* Thorfinnum *præferri curante, pugna acriter aliqvamdiu geritur, fuga Regis, alii dicunt morte, tandem finita. Ita* Arnor Jarlaſkáld.

Gladii rubefaciebat aciem,
in loco ubi Torfnes *vocatur,*
minorennis in cauſa erat Rex,
incidit in diem lunæ mane.
ſtrepebant ibi in congreſſu
attenuati, â meridie Ekkialis,

Gladii

ſverd, er ſiklingr bardiz
ſnar vid Skotlandz harra.
Hátt bar *Hialta* drottinn
hiálm at geira (y) ſálmi,
ógnſtærír raud *Irum*
odd i ſerdar broddi,
minn drottinn (z) hlaut máttar
mildr und *Bretzkum* ſkildi
hendi *Hlödvers* frændi
hermenn enn tok brenna.

Þorfinnr iarl rak flottan allt uppa *Skotland* oc lagþi under ſik landit hvar er hann fór oc alt ſudr á *Fiſi*, enn ſendi *Þorkel Foſtra* frá ſer med ſumt liþit, enn þá er Skotar viſſu at iarl hafdi frá ſer gert ſumt liþit, foru þeir þá at honom er ádr höfdu under hann gengit, oc þegar *Þorfinnr* iarl vard varr vid ſvik þeirra, hendir hann ſaman menn ſina oc for i moti þeim, vard Skotum þegar ſeirna um áráſina er heir viſſu iarl vera vidbuinn; *Þorfinnr* iarl red þegar til bardaga er hann mætti Skotum, enn þeir nenntu æi at veria ſic, floguz þegar á flótta á merkr oc ſkoga, oc þá er *Þorfinnr* iarl hafþi rekit flottann, heimtir hann ſamann menn ſína oc ſegir at þá villdi hann brenna láta allt herat þviat hann vildi giallda Skotum ſva ſvikin, foru jarls-menn þá um þorp oc bæi oc brendu hvervetna ſva at æi ſtod kot eptir, drápu (a) mennina þá er þeir fundu, enn konr oc gamalmenni droguz á merkr oc ſkoga med vælon oc veinun, (b) keyrdu ſumt fyrir ſer, oc hertoku, ſva ſegir *Arnor Jarlaſkálld*:

Týnduz

(y) jalmi 332. (z) naut 332. (a) er þa voru þeir í ſtadder, *in qvo conſtituti erant* 332. 325. (b) mart folk gerdu þeir oc hertekit oc ferdu i bönd multos etiam captos vinculis conſtringebant. 332.

gladii, cum Comes confligeret
alacer cum Scotorum *magnatibus.*
In altum efferebat Hialtlandorum *dominus*
galeam, in armorum ſtrepitu,
timoris auctor tinxit ſangvine Hibernorum
mucronem in prima acie;
dominus meus viribus fruebatur
liberalis ſub Britannico *clypeo,*
Captabat Hlödveris *agnatus*
milites; ſed ſuccedebat incendium.

Comes Thorfinnus *fuſos in* Scotíam *usqve inſeqvitur, indigenis ubiqve ad* Fifium *usqve ſubactis*, Thorkelem *cum aliqva exercitus parte dimittit; Qvo comperto Scoti, qvi antea ſe ſubmiſerant, ipſum adoriuntur, fraude vero detecta* Thorfinnus *ſuos colligit itqve Scotis obviam, qvi cum ſcirent eum paratum, â congresſu deſiſtunt, verum ille ſtatim ipſis obvius cum his pugnam orditur & ſe defendere nolentes in deſerta profugat, qvo facto exercituqve recollecto fraudem totius tribus incendio ſe redditurum indicat, unde pagus villasqve igne peragrando, ne caſam qvidem reſtare ſinebant, &, viris qvoscunqve reperiebant, occiſis, fæminas decrepitosqve ſenes in deſerta ſylvasqve gementes detrudebant, qvosdam captos abigentes. Refert ita* Arnor Jarlaſkáld.

Týnduz ból þá er brendi
(c) braſt at þat dægr háſke,
ſtöck i reyr en rokna
raudr elldr Skota velldi,
mordkennir galt mönnom
mein a ſumri æinu,
ſeingu þeir vid þeingil
þremr ſinnum lut minna

Eptir þetta for *Þorfinnr* iarl nordr epter Skotlandi til ſkipa ſinna, oc lagdi under ſic land hvar ſem hann fór, fór hann þá nordr á *Katenes* oc ſat þar um vetrinn, enn ſumar hvert þadan i frá hafdi hann leidángr uti oc (d) heriadi um ſumrum med liþi ſinu öllu.

Af Framaverkum Þorfinns J.

Þ*orfinnr* iarl gerdi þat framaverk i *Orkneyium* at hann væitti allri hird ſinni oc mörgum audrum (e) rikum mönnum allann vetr i gegnum bæþi mat oc munngat ſva at engi mádr þurfti i ſkytning at ganga ſva ſem öllum höfþingiom er titt i ödrum löndum, kongum oc jörlum at veita um jol hird ſinni oc geſtum. (f) I þenna tíma andadiz

(c) braſkat 332. breidſkar oþægr haſki 325. (d) terris occidentalibus arma inferebat ac hyemes domi qvietas ſæpiſſime transegit: heriadi um veſtrlönd, enn ſatt optaz um kirt á vetrum. 332. 325. (e) göſigum. 325. f) Sva ſegir Arnor:

Ormsfelli drack allann
(A) alkoſtigr ſen hroſta
rauſn dugdi þá ræſis
Raugnvalldz nidr í gögnum. *addit* 332.

(A) allzkoſtar for froſta
rauſn drygþi þa reſir
Rognvallz niþ . . . 325.

Interiere villæ cum incenderet,
Inſtabat illis diebus periculum,
abigebat in fumum nigricantem
ignea flamma Scotorum regnum,
Cædis vindex reddebat hominibus
noxas una æſtate
Contra Comitem evadebant
tribus vicibus inferiores.

Poſt hæc Thorfinnus *boream verſus Scotiam transeundo, obviosqve ubiqve ſubigendo naves ſuas reviſit, inqve* Kateneſiam *delatus ibidem hyemat & qvavis exinde æſtate cum educto ſuo exercitu militiæ operam navat.*

Opus præclarum Comitis Thorfinni.

Come Thorfinnus *in* Orcadibus *inclaruit, eo qvod, ſatellites multosqve divites per integram hyemem, uti omnibus in aliis regionibus mos eſt regibus atqve Comitibus, aulicis advenisqve tempore Julenſi ſuppeditare, laute adeo cibo potusqve generoſiori ſuſtentaret, ut nemini cauponas petere neceſſum eſſet. Mortuo*

 interea

diz *Bruſi* iarl oc tok *Þorfinnr* iarl þá under ſic allar eyiar; enn þat er ſagt fra *Raugnvaldi Bruſaſyne* at hann var i oroſto á *Stiklaſtödum* þá er (g) *Olafr* kongr fell; komz *Raugnvaldr* i brott med ödrum flóttamönnum; hann flutti or orroſto *Harald Sigurdarſon* bródr *Olafs* kongs, var hann ſárr miöc, kom *Raugnvalldr* honom til lækningar at æins litils bonda, enn *Raugnvalldr* for auſtr um kiöl til *Jamtalandz* oc þadan til *Svíþiodar* á fund *Önundar* kongs; *Haralldr* var med bondanum þar til hann var græddr, feck bondi honom þá ſon ſinn til fylgdar vid hann oc for hann þá auſtr til *Jamtalandz* oc þatan til *Svíþiodar* huldu höfdi, (h) oc þá er þeir ſkildu i kiörr einum, þá qvad *Haralldr* víſu þeſſa

Nu (i) verd ec ſkog af Skogi
ſkreidaz litils heidar,
hverr veit nema ec verþa
vída frægr um ſíþir.

Haralldr kom til fundar vid *Raugnvalld* iarl i Svíþiod, foru þeir badir auſtr i *Gardaríki* oc mikit liþ annat þat er verit hafþi med *Olafi* kongi; þeir lettu æi fyrr enn þeir komu auſtr i *Holmgard* á fund Jarizleifs kongs, tok hann vid þeim forkunnar vel fyrer ſaker hins heilaga *Olafr* kongs, gerduz þeir þá landvarnar menn hannz fyrer allir ſaman oc (k) *Erlingr* iarl ſonr *Raugnvallds* iarls.

Magnús Olafsſon til Kongs tekinn i Noregi.

A. D. 1030 Raugnvalldr Bruſaſon* var eptir i *Gardaríki* þá er *Haralldr Sigurdarſon* for i *Miklagardz* ríki; hafþi *Raugnvalldr* þá landvörn

(g) hinn helgi 332. (h) Haraldr qvad þá þeir ridu um kiörr nockorn. 332. 325. (i) let 332. lær. 325. (k) Eylifr iarl ſonr Raugnvalldz iarls Ulfsſonar 332. Eylífr . . . 325.

interea Comite Bruſio Thorſinnus *ſingulas inſulas ſuæ addit ditioni. Fertur autem filius* Bruſii Rögnvalldus *é prælio* Stiklaſtadenſi, *ubi ceciderat Rex* Olaus, *cum aliis fugatis evadens*, Haralldum Sigurdi *Regis* Olai *fratrem*, *ſaucium valde ſecum abduxiſſe*, *ſanandumqve vili cuidam ruſtico tradidiſſe*, *unde Kiölum transeundo per* Jamtiam *in* Svecia *Regem* Aunundum *convenit.* Haralldo *vero donec ſanaretur commorato*, *villicus filium ſuum itineris ſocium addit; exinde per* Jamtiam *in* Sveciam *delato clanculum*, *cum in virgulto qvodam ab invicem diſcenderent*, *talis ei cantilena excidit.*

Jam cogor de ſylva in ſylvam
ſerpere parvo cum honore,
num qvis ſcit qvo minus
paſſim tandem inclareſcam

Haralldus *in* Sveciam *delatus Comitem* Rognvalldum *convenit*, *qvi cum magna*, *qvæ* Olao *Regi adhæſerat cohorte*, *ambo orientem verſus in Ruſſiam tendentes non prius ſubſiſtunt qvam* Holmgardiæ *Regem* Jarizleifum *conveniunt*, *â qvo*, *ſancti* Olai *Regis cauſa*, *ambabus ulnis excepti*, *Rusſiæ tutores*, *una cum* Erlingo *Comite*, *Comitis Rögnvalldi filio conſtituuntur.*

Magnus Olai Norvegiæ Rex deſignatur.

Rögnvalldus Bruſii *in* Ruſſia *cum* Haralldius Sigurdi *in* regnum Conſtantinopolitanum *ſe conferret*, *remanebat*, *æſti-* A. D. 1030

A. D. vörn um ſumrum enn var i *Holmgardi* um vetrum; Kongr vir-
1030 dí hann mikils oc þar eptir öll alþýda; *Raugnvalldr* var (l) hve-
& ſeqq. riom manni meiri oc ſterkari oc manna frídaztr ſynom, atgervimadr mikill ſva at æi fanz hanz jafningi. Sva ſegir *Arnor Jarlaſkáld* at *Raugnvalldr* ætti i Gördum X (m) orroſtor

(n) Væildiz af ſva at (o) allder
el (p) grafninga þelar
Gunnar (pp) niördr i *Gördum*
Gunnbrádr X hádi

A. D. (q) *Einar Þambaſkelfir* oc *Kálfr Arnaſon* ſottu *Magnus Olafsſon*
1032 auſtr i *Gardaríki* var *Raugnvalldr* fyrer þeim i *Aldeigioborg*, var þa vit ſiálft buit at hann mundi ganga at Kálfi adr (r) hann gerdi hann varann vit hverſu afſtod um ferder þeirra, (s) ſegir *Einar* at *Kálfr* ydradiz glæps þeſs er hann hafdi fellt hinn heilaga *Olaf* kong frá landi, vill hann þat nu bæta á *Magnuſi* ſyne hanz, ſeger hann *Raugnvalldi* at *Kalfr* vil hefia *Magnus* til ríkis oc efla hann i moti (t) víkingom *Knytlinga*, oc epter þat ſefaz *Raugnvalldr*, beider þá *Einar Þambaſkelfir* þeſs at *Raugnvalldr* ſkuli rádaz til ferdar med þeim upp i *Holmgard* (u) oc finna þar *Jarizleif* kong oc flytia fram eyrinde ſín oc ſegia at þeim var ſva leitt ordit ríki *Knytlinga* oc meſt *Alfifu* at þeſs geck ecki yfir þá at þeir vili þeim leingr þiona, beida þa þeſs at *Jarizleifr* Kongr Skuli

(l) ſem ádr var ritat *addit* 332. 325. (m) folk oroſtor 332. 325. (n) Deildiz 332. Flat. 325. (o) aldin 332. 325. (p) gramninga 325. 332. (pp) vordr 325. (q) þá er þeir. 325. 332. (r) enn Einar. 325. 332. (s) let Einar ſcgia Raugnvaldi. (t) Knytlingum 325. 332. (u) oc flytia þeirra mál vid Jarizleif kong oc þvijatar Raugnvalldr; eptir þat leigia þeir er eiki i Aldeigioborg oc aka upp til Holmgardz oc finna þar Jarizleif Kong 325 332.

voqve tempore præſidii curam gerebat, hyemali vero Holmgar- A. D.
diæ degebat, à Rege non ſecus ac toto populo magni æſtimatus. 1030
Hic ſtatura, robore & formæ venuſtate qvovis eſſet præſtan- & ſeqq.
tior, corporis exercitiis inſignis adeo ut nemo ei par. Refert Arnor Jarlaſkáld Röngvaldum *in Ruſſia decies conflixiſſe.*

Ita res actæ ſunt
ut prælio acer
miles in Ruſſia
decem prælia commiſerit.

Einar Tambaſkielfr & Kalfus Arni *orientem verſus è* Ruſſia A. D.
Magnum Olai *reducturi* Rognvalldum Aldeigoburgi *obvium* 1032
habebant, qvi ne Kalfum *anteqvam itineris ſcopum exponebat, invaderet, vix abſtinere potuit; Dicit* Enar Kalfum *iſtius pænitere ſceleris, qvod ſanctum* Olaum *regno cæde privaverit,* Magno *ipſius filio idem recompenſare velle; indicavit præterea* Rögnvalldo *qvod* Kalvus Magnus *ad regiam dignitatem evectum adverſus* Knitlingorum *tyrannidem corroborare velit; qvo audito* Rögnvaldus *placatur. Rogat tum* Einar Thambaſkelfir, *ut* Rögnvalldus Holmgardiam *usqve itineris ſocius* Jarizleiſum *conveniat, ipſiqve propoſitum exponat, eos nempe* Knitlingorum & *in primis* Alfifæ *imperii adeo tædere ut nihil iis eveniret qvo magis iisdem diutius parere*

A. D. ſkuli fá þeim *Magnus Olafsſon* til höfþingia, oc er þeir koma
1033 þar flytr *Raugnvalldr* þetta mál med þeim oc *Ingigerdr* Drott-
ning oc marger adrir (v) göfgir menn; *Jarisleifr* kongr var
þeſs traudr at fá *Magnus* i hendr Normönnum ſva ſem þeir
höfþu buit vid födr hanz, en þat tokz at XII. ener gauſguzu menn
ſöru eida at þetta var alt trutt. *Raugnvalldi* iarli gaf *Jarizleifr*
kongr upp æidinn fyrer trunadar ſakir. *Kalfr* ſór þann æid
Magnuſi kongi at hann ſcal fylgia hönom utanlandz oc innan,
oc gera þá luti alla er *Magnuſi* þætti þá ſitt ríki meira edr friál-
ſara enn ádr; eptir þat toku Nordmenn *Magnus* til kongs oc
gerduz hönom handgengner; dvöllduz þeir (x) *Einar* i *Holm-
gardi* þar til leid iol, foru þá ofan til *Aldeigioborgar* oc öfludu
ſer þar ſkipa, foro þegar auſtan er íſa leyſti um vorit, redz *Rau-
gnvalldr Bruſaſon* til ferdar med *Magnuſe* Konge, foru fyrſt til
Sviþiodar (y) oc þadan til *Jamtalands* oc ſva auſtan um *Kiöl* til
A. D. *Veradals*, oc þegar er *Magnus* kongr kom i *Þrándheim* geck allt
1034 folk under hann, fór hann þá ud til *Nidaroſs* oc var til kongs
tekinn á *Eyrar* þingi yfir alt land; eptir þetta voro ſkipti þeirra
Magnus Kongs oc *Sveins* kongs. (z)

Rögnvalldr beiddi Magnus Fararleifis.

Þá er *Raugnvalldr* iarl *Bruſaſon* kom i Noreg, þa ſpurdi hann andlát *Bruſa* födr ſins; hann fretti þá at *Þorfinnr* iarl hafþi tekit under ſic allar (a) eyiar; fyſtiz þá *Raugnvalldr* iarl at fara til ódala ſinna oc bad at *Magnus* kongr ſkyldi gefa honom orlof til þeſſa-

(v) höfþingiar. 332. *omittit* 325. (x) Kálfr. 332. 325. (y) ſem ſegir i ſögu Magnus Kongs. *addit* 332. 325. (z) ſem ſegir i æfi Noregs Konga *addit* 332. 325. (a) Orkneyiar. *idem.*

parere vellent, ab ipſo Magnum *ſibi præfici expetentes, qvod* A. D.
negotii cum ipſis Rögnvalldus, *Regina* Ingigerda, *multiqve alii* 1033
viri nobiles commendabant. Potuit vix perſvadi Jarizleiſus *ut* Magnum, *actorum qvippe adverſus patrem memor,* Norvegis *traderet, nihilo tamen minus eo res proceſſit, ut duodecim viri nobiliſſimi, interpoſito juramento, negotium ab omni doli ſuſpicione liberarent, Comitem* Rögnvalldum *propter fidelitatem veniâ Regis* Jarizleiſi *â jurejurando liberante.* Kalfus Arni *juramento promiſit ſe* Magnum *& intra & extra regnum ſecuturum, & qvæcunqve ipſi negotia iſtud augere vel liberius reddere viderentur expediturum. Hinc* Norvegi Magno *Regi deſignato miniſtrabant, poſt moram* Holmgardiæ *cum* Einare *per feſtum* Julenſe, Aldeigoburgum *delati, naves comparabant, ſoluta ſtatim glacie, ex oriente vere ſeqvente tendebant;* Rögnvalldus Bruſii *cum Rege* Magno *ſociale iter inſtituit, in* Sveciam *primum, inde* Jamtiam, *dein orientem verſus trans* Kiölum *in* Veradalum; *cum Rex* Magnus *in* Thrandiam *veniret, indigenæ omnes ipſi ſe ſubjecerunt, inde* Nidaroſiam *deveniens in foro* Eyrenſi *totius regni Rex conſtituitur. Incidunt* A. D.
poſt hæc qvæ inter reges Magnum, Sveinemqve *geruntur.* 1034

Rögnvalldus a Magno abeundi veniam impetrat.

C*um in* Norvegiam *veniret Comes* Rögnvalldus, *audita morte patris ſui* Bruſii, *qvod Comes* Thorfinnus *univerſas ſibi ſubjeciſſet inſulas, hæreditarios fundos inviſere cupit, eundi veniam â rege expetens, qvod, cum illi neceſſarium videret, facile impetrat,*

A. D. 1035 þeſſarar ferdar, *Magnus* kongr ſá at þat var naudſyn *Raugnvalldz* oc (b) tok vel under þetta mál, gaf *Magnus* kongr þá *Raugnvalldi* iarls nafn oc þriu lángſkip oc vel ſkiput, feck hönom þá i len þann þridiung eyia ſem *Olafr* kongr hafdi átt oc hann hafdi fengit *Bruſa* iarli födr *Raugnvalldz* (c) hafdi *Magnus* kongr *Raugnvalld* foſtbrodr ſinn i fullkominne vináttu ſinne oc qvad honom heimilann ſkyldu ſinn ſtyrk nær ſem hann þyrfti, ſkildu þeir med enom meſtum kærleikum.

Frá Ferd Rögnvallds.

Raugnvalldr iarl *Bruſaſon* ſigldi veſtr til *Orkneyia* oc ſfor fyrſt til búa þeirra er fader hanz hafdi átt, gerdi þá ordſendingar til Þ*orfinnz* iarls frenda ſins, oc beiddiz at hafa þann þridiung eyia ſem fader hanz hafþi átt; hann let oc ſegia Þ*orfinni* iarli at *Magnus* Kongr hafþi ſkipat honom i len þann þridiung landa er *Olafr* kongr hafþi átt, beiddiz hann nu at hafa tva luti (d) med villd Þ*orfinnz* frenda ſins, enn i þenna tíma átti Þ*orfinnr* iarl deilr miklar vid *Ira* oc *Sudreyinga*, þottiz hann þá miöc þurfa liþſinnis manna, oc veitti hann þau andſvör ſendimönnum *Rögnvalldz* at hann ſcal ríkit taka i ſitt valld þann þridiung ſem hann á at rettu, enn þann þridiung ſem *Magnus* kallar ſer, þa játodom ver þvi *Olafi* kongi hinom helga meirr af því at þá vorom ver komner i greipar honom enn hitt at oſs þætti þat rettiligt, mun þá oc ſamþycki ockar *Raugnvalldz* frenda bezt at ver (e) minnumz litt til um þann þridiung landa, hefir hann lengi at deildum farit, oc ef *Raugnvalldr* vill vera mer hollr (f) godvilia madr, þá þycki mer þat (g) ríki vel komit er hann hefir ſer til ſkemtunar oc

(b) ſtod. 325. 332. (c) het þá M. K Rognvaldi &c. *idem* 325. (d) i vild at hafa vid Þorfinn frændi ſinn. 332. (e) innimz *idem.* innunz 325. (f) frænda oc ſtyrks madr. 325. 332. (g) mitt *addit* 332. 325.

petrat cum Comitis dignitate, præter tres naves longas, bene A. D.
inſtructas, trientis inſularum, qvem Rex Olaus poſſederat Comitiqve Bruſio ipſius patri conceſſerat, præfectura á rege ditatus, perfecta ipſius, tanqvam ſocii, amicitia colitur, promiſſo qvandocunqve indigeret auxilio, unde non disjuncta amicitia ab invicem diſcedunt. 1035

De itinere Rögnvalldi.

Comes Rögnvalldus Bruſii in Orcades navibus vectus, villas, qvæ ipſius pater poſſederat primum inviſit; á cognato ſuo Comite Thorfinno trientem inſularum qvem tenuerat pater per nuntium expetit, addito qvod, Rex Olaus trientis á Rege Olao poſſeſſi præfecturam ſibi mandaverit, unde duas partes, cognati ſui Thorfinni venia, obtinere optat. Aſt illo tempore Thorfinnum & Hibernos nec non Hæbudenſes haud levia intercedebant diſſidia, qvapropter aliorum auxilio tunc magnopere indigere perſvaſus, legatis Rögnvalldi reſponſum dedit, trientem regni, qvem jure poſſideret, ſe illius poteſtati ſubmittere; verum, inqvit, qvem prætendit Rex Olaus, conceſſimus Regi Olao ſancto eapropter magis, qvod in manus ei incideramus, qvam qvod juſtum reputaremus; erit præterea firmiſſima cognati Rögnvalldi meaqve amicitia, ſi de illo triente ditionis parum inſeramus, diu qvoniam ſeparatus fuit, ſed ſi Rögnvalldus mihi fidus & officioſus eſſe velit, regnum qvod in ſui delectamentum &

A. D. 1035 oc bádum ockr til ſtyrks, er mer brátt liþſinni hans vid meira enn ſkattar þeír er ec tec þar af. Eptir þat foru ſendimenn aptr, ſegia at *Þorfinnr* hafi iátat honom tveim lutum landa ef hann vill væra hönom ſtyrksmadr ſem vera ætti fyrer frændſemis ſökum, enn *Raugnvalldr* letz til þeſs eins kalla er hann þottiz æiga, enn fyrer þvi er *Þorfinnr* gaf ſva audvelliga upp löndin qvadz hann at viſu vilia vera honom (h) ſinnadr oc fullkominn vin epter þvi ſem frendſemi þeirra ſtod til, tok enn *Raugnvalldr* under ſic tva luti landa. (i)

Bardagi þeirra Brædra Þorfinns oc Rögnvallds.

A. D. 1036 Snemmindis um vorit ſendi *Þorfinnr* iarl ord *Raugnvalldi* frænda ſinom oc bæider þá at hann fære i hernat med honom oc hafa fiölmenni ſlict ſem hann fengi, en þegar at *Raugnvalldi* komo þeſſi ord bráz hann þegar vid oc dró her ſaman oc ſafnar at ſer ſcipum öllum þeim er hann feck, oc er hann var buinn fór hann til ſundar vid *Þorfinn* iarl, hafþi *Þorfinnr* þá buit her ſinn, toc han þá allvell vid *Raugnvalldi* frænda ſinom oc lögdu þa ſaman lag ſitt; þeir frændr heriudu um ſumarit um Sudreyiar oc Irland oc Skotlandsfiord; *Þorfinnr* iarl lagdi under ſic þar ſem hann for um ſumarit, átto þeir orroſto mikla þar ſem *Vatzfiördr* heitir; (k) orroſtann tokz ſnemmindis oc fengu þeir frændr (l) ſigr, þeſs getr (m) Arnor Jarlaſkálld.

Væit

(h) liþſinnadr *auxiliarem* 325. 332. (i) oc ſtod med þvi um vetrinn. *addit* 325. 332. (k) var þar mannfall mikit. *magna ibi ſtrages edita. addit idem.* (l) biartann 332. (m) *hic ingens lacuna in exemplari* N. 332.

utriusqve noſtrum auxilium retinet, bene conſtitutum mihi videtur, cito enim ipſius ops tributis inde ſumendis mihi utilior. Poſt hæc redeunt legati referuntqve Thorfinnum, *modo* Rögnvalldus, *uti propter conſangvinitatem deberet, ipſi auxiliator eſſe velit, duas iſtas partes concesſiſſe;* Rögnvalldus *vero ſua tantum petere ſibi videbatur, cum autem* Thorfinnus *facile adeo fundos dederit, ſe ipſius eqvidem [concordem fidumqve amicum, uti poſcebat conſangvinitas], fore indicat, unde duas partes ditionis ſibi ſubjicit.* A. D. 1035

Prælium fratrum Thorfinni & Rögnvalldi.

V*ere ineunte Comes* Thorfinnus *per legatos cognatum* Rögnvalldum *rogat ut piraticam ſecum ſuſcipiat, adſcita tanta, qvantam comparare poſſet, multitudine, qvo audito* Rögnvalldus *copias ſtatim & naves, qvot potuit, colligit, cumque paratus eſſet,* Thorfinnum, *qvi tunc ſuum inſtruxerat exercitum, petit, & á cognato humaniter exceptus vires ſuas ei conſociat. Tempore æſtivo per Hæbudes, Hyberniam, ſinumqve Scotiæ arma circumferebant, &,* Thorfinno *qvæcunqve eo tempore obvia ſibi ſubjiciente, ingens prælium, ubi Vatnsfiordus audit, committebant, ex eodem mane incepto victoriam reportantes. Facit hujus mentionem* Arnor Jarlaſkálld: A. D. 1036

A. D. 1036

Væit ec þar er Vatzfiördr heitir
Vaſk (n) i miklum háſka
míns vid mannkyns reyni
merki drottins verka
þiód bar ſkiótt af ſkæidum
Skialdborg fira mörgum
giörla fra ec at (o) ginde
grár ulfr um gná ſaarann.

Eptir orroſto þeſſa vendu þeir aptur til *Orcneyia*, oc ſátu um kyrt þann vetr, for ſva fram VIII. Vetr at *Raugnvalldr* iarl hafþi tva luti eyia ſva at *Þorfinnr* jarl vandadi ecki um, enn hvort ſumar voru þeir i hernadi, ſtundum báþer ſamt, en ſtundum ſerhvor þeirra, ſem *Arnor* ſegir:

Ymiz vann ſá er unne
Irſk fell drótt þá er ſótti
balldrs edr Bretſkar allder
brá elldr Skotavelldi.

Med þeim frændum var of alt vel er þeir funduz, enn ef verri menn geingu mille þeirra þa voru jafnan greiner taladar, ſat *Þorfinnr* iarl löngum á *Kataneſi* þar ſem *Gaddgedlar* heita, þar mætiz *Skotland* oc *Eingland*.

Af Hernadi Þorfinns Jarls.

Þat er á einu ſumri er *Þorfinnr* iarl heriadi um *Sudreyiar*, oc *Skotland*, hann hafdi gert frá ſer lid ſudr á *Eingland* at ſtrandhöggi, enn

(n) og *addit* 333. (o) gnydi 101. 102. 333.

Scio, ubi Vattnsfiördus audit, A. D.
in magno conſtitutus eram periculo, 1036
mei apud mortales tentantis
ſigna domini laborum
Natio celeriter exportabat de navibus
teſtudinem virorum multorum;
probe conſpexi avide inhiare
cinerei coloris lupum ſauciis cadaveribus.

Poſt prælium hoc in Orcades redeunt hyememqve qvieti tranſigunt. Labuntur ita octo anni, ut Rögnvalldus *duas partes inſularum,* Thorfinno *non incuſante, retineret, qvavis autem æſtate, interdum uterqve una, interdum ſeparatim piraticam exercebant, teſte* Arnore.

Varia egit vir militaris
cum oppugnabat, cecidit gens Hibernica,
vel homines Britannici;
evertit ignis imperium Scoticum.

Inter cognatos omnia qvando conveniebant bene proceſſere, ſi autem pejores eos intercederent res controverſæ jugiter refricabantur. Comes Thorfinnus *ſæpe in* Kataneſia, *ubi* Goddgedlæ *audiunt & confines ſunt* Scotia Angliaqve, *ſedebat.*

De militia Comitis Thorfinni.

A*ccidit qvadam æſtate cum Comes* Thorfinnus Hæbudes Scotiamqve *armis infeſtaret, ut exercitu in* Angliam *ad excurſio-*

A. D. 1036 enn undan hönom var rekit fe allt, enn er *Eingilsmenn* verda varer vid ferd víkinga, ſöfnuduz þeir ſaman oc foro at þeim, enn toko af þeim fe allt, en drapu af þeim alla þá er dugandi voro enn ſendu aptr ræningia nockora oc báþu þa ſegia *Þorfinni* iarli hvorſu þeir leiddu víkingum rán oc hripſan, höfdu þar um háþulig ord, foro ſiþann á fund *Þorfinnz* iarls oc ſögdu honom ſínar ofarar; hann let illa yfer þvi er menn hanz hofþu tynzt, enn qvetz þar ecki mega at hafa, enn til þeſs qvedz hann allvel fallinn at giallda *Einglismönnom* hád oc ſpott þat er þeir drogu her at, enn ſkilia qvad hann munde fyrſt at ſinne þeim, enn ef hann veri heill at ſumri ſagdi hann at þeir ſkyldu ſinnaz.

Her ſegir af Hernadi Þorfinns jarls.

I þann tíma var *Hördaknutr* yfir *Einglandi* oc *Danmörk*; eptir þat fór *Þorfinnr* iarl til *Orkneyia* oc ſat þar um vetrinn; ſnemma um vorit hafþi hann utbod um allt ríki ſitt, ſendi þá bod *Raugnvalldi* frænda ſínom oc þvi játar *Raugnvalldr*. *Raugnvalldr* hafþi utbod um allt ſitt ríki, *Þorfinnr* iarl dro her ſaman um *Orkneyiar* oc *Katanes*, hann hafþi oc mikinn herr af *Skotlandi* oc *Irlandi* oc um allar Sudreyiar droz honom liþ, hellt hann her þeim öllum til *Einglandz* ſva ſem hann hafdi heitit þeim; *Hördaknutr* var i Danmörk er þetta var tíþinda, enn þegar at iarlar komu vid *Eingland*, toko þeir at heria oc at ræna, enn þeir höfþingiar er þar voro til landvarnar ſetter foro á mot þeim med liþi oc var þar orroſta mikil oc hörd oc fengu iarlar ſigr; eptir þat foro þeir vída um *Eingland* oc heriodu, drápu menn oc brendu bygdina hvar ſem þeir foro, þeſſa getr *Arnor*

Ein

curſiones victus parandi cauſa præmiſſo, ante eum pecora A. D. *agerentur; cum autem Angli prædonum iter comperirent,* 1036 *congregati ipſos adoriuntur, pecoraqve iis ſurripiunt, &, occiſis omnibus frugi viris, latrones aliqvot remittunt, rogantqve, ut comiti* Thorfinno *referant, qvomodo prædandi rapiendiqve tædium pariant latronibus, de hoc plurima verba contumelioſa evomentes. Verum illi Comiti* Thorfinno *itineris infortunium exponebant, qvi ſuorum jacturam ægre ferens, jam vindicandi tempus haud vacare, ſed ad reddendam* Anglis *his adjectam contumeliam cavillasqve ſe aptum ſatis; hac vice eos disjungi, ſi autem inſeqvente æſtate ſoſpes eſſet, eos conventuros aſſerebat.*

Heic recenſetur militia Comitis Thorfinni.

Regebat *hoc tempore Angliam Daniamqve* Hördaknutus. *Poſt hæc* Thorfinnus *in Orcades revertitur, ibidemqve hyemat. Vere ineunte per totum ſuum regnum milites conſcribit mittitqve nuncium cognato ſuo* Rögnvaldo, *cui annuens* Rögnvalldus *per integrum ſuum regnum copias educit; Comes* Thorfinnus *etiam per Orcades* Katane*ſiamqve exercitum colligit, &, haud exiguo é* Scotia, Hibernia, *integrisqve* Hæbudis *ſtipatus, totas copiam in* Angliam, *uti promiſerat, dirigit. Dum hæc gerebantur* Hördaknutus *in Dania fuit. Comites vero Angliæ allapſi, arma ſtatim circumferre, prædariqve incipiunt, qvibus præfecti regioni tuendæ conſtituti obvium eunt, unde ingens acreqve prælium oritur, comitibus victoriam reportantibus, qvi poſtea* Angliam *paſſim armis peragrando, indigenas ubicunqve venêre, ſternunt ruraqve incendio delent, hujus mentionem facit* Arnor:

A. D. 1036 & ſeqq.

Ein var ſú er Engla minner
egghríd ne menn ſíþan
(p) hart vid helming meira
(q) hríngrifr komit þingat,
bitu ſverd, enn þar þurde
þungeor fyrer *Maun* ſunnan
Raugnvallds kind und rander
ramligt folk hins gamla.
Stöng bar iarl á Eingla
ættgrund, enn raud ſtundum
ve (r) bat víſe knyia
verþung ara tungu
hyrr ox, haler þurru,
herdrott (s) rak flotta
(t) æimr hratt en lauſt lióma
limdolgs nær himne

Þorfinnr jall átti tvær folk orroſtor á *Einglandi*, enn mörg ſlög oc manndráp veitti hann i ödru lagi; hann lá þar miöc ſva allt ſumar igegnum, enn um hauſtit for hann heim til Orcneyia um vetrinn.

Kalfr ſlydi til Orkneyia.

I þenna tíma vard *Kalfr Arnaſon* landflotta fyrer *Magnuſe* konge, for hann veſtr um haf til *Þorfinns* iarls mágs ſins, *Þorfinnr* átti þá *Ingibiörgu* iarla modr dottr *Finns Arnaſonar*, var

(p) hart 101. 102. 333. (q) hrindiarfr 101. 333. (r) bar víſa þvyia. (s) herdrottin. dux exercitus Flat. (t) Æinir 101. 333.

Una erat qvæ Anglis *memorabilis eſt* A. D. 1036 & ſeqq.
Acies, & hominibus exinde,
fere cum dimidio majore parte.
Vir munificus venit huc;
mordebant gladii, ſed detrimentum afferebat,
attenuati, (ɔ: *gladii*) *ab auſtro* Mönæ
Rögnvalldi *exercitus ſub clypeis;*
fortes ſubditi antiqvi.
Vexillum inferebat Comes Anglorum
patriæ, ſed ſangvine tingebat interdum
aqvila lingvam; Comes jubebat
ſatellitium opprimere pacem.
ignis increſcebat, viri deficiebant,
exercitus fugatis inſtabat,
fumus ſpargebatur, ſed ſurſum emittebatur fulgor
arborum incenſarum ferè in cœlum.

Comes Thorfinnus *in* Anglia *duo prælia juſta acie commiſit, multos præterea conflictus homicidiaqve committens. Totam fere æſtatem ibidem tranſigebat, autumno autem in Orcades ad hyemationem redibat.*

Kalfus in Orcades aufugit.

Hoc *tempore* Kalfus Arni *à Rege* Magno *in exilium pulſus, occidentem verſus affinem ſuum Comitem* Thorfinnum *petit, qvi uxorem tunc habebat* Ingeborgam *Comitum matrem*

 Comitis

A. D. 1046 var *Kalfr* þá i myklum kærleikum víd *Þorſinn* iarl, hann helt ſveit mikla ſinna manna, vard jarli þá koſtnadarſamt, voru þeir oc þá marger er þat melltu fyrer hönom at hann ſkyldi æi *Raugnvalld* hafa láta tva luti eyia, ſva mikinn ſekoſtnat ſem hann hafdi ſealfr, oc epter þat ſendi *Þorſinnr* iarl mann útt i eyiar, oc beiddiz þeſs þridiungs af ríki iarls er átt hafþi *Einar* iarl *Rangmudr*, enn er ſu ordſending kom þá bar iarl þat fyrer vini ſína, epter þat kallar hann þangat ſendimenn *Þorſinnz* iarls, *Raugnvalldr* ſegir at þann lut eyia ſem þeir kalla til hefdi hann tekit i len af *Magnuſi* konge, oc kongr kalladi þad ſina faudrleifd, nu qvad hann *Magnus* kong valld á eiga hverr þeirra þann lut eyia ſkyldí hafa, enn æi qvadz hann lata ſkyldu ef þat væri kongs vile at hann hefþi, foru ſendímenn vid þetta á burt oc ſegia *þorſinni* iarli þeſſi ord, ſegia víſa von at þetta mundi æi fáſt þrautarlauſt; enn er *Þorſinnr* iarl heirþi þetta vard hann reidr miöc oc qvad þat óſannligt at *Magnus* kongr ætti brodr arf hans, kallar þat meirr verit hafa fyrer því jattat at þeir voro þa komner i greypr *Olafi* kongi, helldr enn þat veri rett arfſkípti, nu þicki mer *Raugnvalldr* æi vel launa mer, er ec hefi hann nu látit hafa i frelſi ríkit um hríd, ef ec ſkal nu ecki ná brodr arfi minom nema ec beriumz til, vard *þorſinnr* jarl um þetta ſva reidr, at æi miklu ſidar ſendir hann menn i *Sudreyiar* oc upp á *Skotland*, oc dró at ſer liþ, lýſti hann þvi, at hann man fara á hendr *Raugnvalldi* iarli oc heimta þa vægdarlauſt þat er hann nádi æi þá er hann leitadi med friþi eptir, oc nu er þetta ſagt *Rögnvalldi* iarli, þá ſtefndi hann at ſer vinum ſínum oc kærer þetta fyrer þeim þat er *Þorſinnr* iarl frænde hans ætlar at fara med her oc ófridi á hendr honom, læitadi hann þá eptir hvern ſtyrk þeir vilia væita hönom, kallaz æi vilia láta ſitt att öllu óreyndu, enn er hann beyddi urſkurdar um þetta mál, þá lögþu menn

Comitis Finni Arnæi *filiam. Florebat tum* Kalfi *comitisqve* A. D.
Thorfinni *amicitia. Suſtentabat ſuorum magnum numerum* 1046
Comes, qvod ipſi impenſas auxit haud exiguas; Exſtabant tunc multi qvi ei ſvadebant ne Rögnvalldum *duos trientes inſularum retinere ſineret cum ipſe tantas impenſas facere neceſſum haberet. Poſtea* Thorfinnus *per legatos in inſulas miſſos, trientem, qvem poſſederat* Einarus Rangmudr *â Comite* Rögnvalldo *expoſcit, qvod auditum Comes amicorum deliberationi ſubmittit, advocatisqve legatis* Thorfinnianis *reſpondet, ſe ejus partis inſularum qvam poſcerent præfecturam â rege* Magno *accepiſſe, ipſumqve regem eandem patrimonium ſuum appellare; iamqve in regis* Magni *poteſtate ſitum, uter illorum eam inſularum partem retineret, ſe vero non cedere, modo rex ſe retinere vellet. Talia legati reverſi referunt reſponſa, Comitis voluntati ſine periculo neqvaqvam ſatisfieri adjicientes. Qvibus comes magnopere iratus, iniqvum eſſe aſſerit qvod rex* Magnus *hæreditatem ab ipſius fratre relictam retineat, idqve eapropter magis conceſſum, qvod tunc in manus ei inciderint, qvam qvod juſta eſſet hæreditatis diviſio. Nunc, inqvit, mihi videtur* Rögnvalldus *non bene rependere, qvod regno ad tempus eum in pace frui permiſerim, ſi hæreditatem fraternam absqve pugna recuperare neqveam. Provocabant hæc* Thorfinnum *adeo ad iram, ut non multo poſt in* Hæbudas *&* Scotiam *legatos mitteret exercitumqve contraheret, manifeſtans qvod* Rögnvalldum *petere, & ipſi non parciturus, id, qvod cum pacate qværebat, impetrare non potuit, jam expoſcere inſtituat. De his interim certior* Rögnvalldus *amicos convocat, iisqve Comitem* Thorfinnum *exercitu belloqve ſe petiturum qveritur, & qvale ab ipſis auxilium ſperare ſibi liceret ſciſcitatur, ſe ſua, omnibus inexpertis non, ceſſurum*

 aſſerens

A. D. 1046 menn her allmisjafnt til, ſumer mæltu epter *Rögnvalldi* iarli, oc töldu vorkun at hann vildi æi midla ríkit, enn hiner voro ſumer er þad mæltu at vorkun væri at *Þorfinnr* vildi hafa ríkit um hríd er *Raugnvalldr* hafþi ádr haft þann hlut er *Einar* iarl hafþi átt, töldu þat oc órád at *Rögnvalldr* legdi til bardaga vid *Þorfinn* vid þat lid ſem hann fengi af tveim lutum eyia, þar ſem *Þorfinnr* hafþi Þridiung oc *Katanes* oc mikinn luta af *Skotlandi* oc allar *Sudreyiar*; þeir menn voru at þat mæltu at leitat mundi um ſættir, beida þeſs at *Rögnvalldr* iarl bydi *Þorfinni* iarli helming eyia oc mætti þannveg enn ſemiaz frændſemi þeirra; enn er *Rögnvalldr* fann þat at ſitt lagdi hverr til, enn allir löttu hann uppreiſtar, þá birti hann vilea ſinn at hann vill æi midla ríki ſitt med neinu ſáttmáli, letz helldr mundu at ſinne gefa upp ríkit oc ſækia á fund *Magnus* kongs foſtbrodr ſins oc leita epter hvern ſtyrk er kongr vill fá honom til at hallda ríki ſinu; eptir þetta býr hann ferd ſína oc ferr auſtr til *Noregs*, letter æi fyrr enn hann kemr á fund *Magnus* kongs, oc er hann er þar kominn ſegir hann kongi allann málavöxt, kongr fagnar vel *Rögnvalldi* Jarli oc baud honom med ſer at vera ſva lengi ſem honom líkadi oc taca len af ſer ſva mikit at hann fengi vel halldit ſic oc liþ ſitt, enn *Rögnvalldr* iarl ſagþi kongi at hann villdi at hann fengi hönom afla til at ſækia ríki ſitt; *Magnus* kongr qvadz at viſu ſkylldu ſinn ſtyrk tilleggia eptir þvi ſem hann beiddiz, dvaldiz *Raugnvalldr* ſkamma hríd i *Noregi* ádr hann byriadi ferd ſína veſtr til *Orkneyia*, hafþi hann þá mikit liþ oc frítt er *Magnus* kongr hafþi væítt honom, þat fylgdi oc med at hann ſendi ord *Kalfi Arnaſyne* at hann ſkylde hafa æigner ſínar oc landzviſt i *Noregi* ef hann veitti *Raugnvalldi* iarli i ſkiptum þeirra *Þorfinnz* iarls.

Barda-

aſſerens. Cum autem hujus deciſionem ex peteret, diverſa valde A. D.
addebant; alii Rögnvalldo *faventes excuſandum dicebant qvam-* 1046
vis regnum dividere nollet, alii autem Thorfinnum *licet idem ad tempus tenere contenderet, cum* Rögnvalldus *antea eam partem habuerit qvam poſſederat Comes* Einarus; *inſanum præterea conſilium,* Rögnvalldum, *cum exercitu, qvem ê duabus inſularum partibus compararet, cum* Thorfinno *præter trientem,* Kataneſium, *magnamqve* Scotiæ *partem, integras* Hæbudas *retinente, congredi. Erant qvidam qvi ſvadebant reconciliationem, & rogabant ut Comes* Rögnvalldus *Comiti* Thorfinno *dimidiam partem inſularum offeret, qvo modo conſangvinitas eorum adhuc non violaretur. Cum autem Comes* Rögnvalldus *eos diverſa ſvadere animadverteret, omnes vero â reſiſtendo dehortarentur, voluntatem ſuam manifeſtat, ſe nempe nulla conditione regnum diviſurum, idem potius ea vice ceſſurum, regemqve* Magnum, *ſocium ſuum conventurum, & qvale auxilium ad retinendum regnum ipſi præſtare vellet, eſſe qvæſiturum. Poſt hæc itineri ſe accingit, inqve* Norvegiam *tendens, non prius qvam Regem* Magnum *convenit, ſubſiſtit, cumqve eò veniſſet, rem, ut ſe habebat, regi exponit. Rex* Rögnvalldum *humaniter exceptum ad ſecum commorandum qvamdiu ipſi placeret, præfecturamqve tantam, qvanta ſe ſuosqve ſuſtentare laute poſſet, â ſe capeſcendam, invitat; cui* Rögnvalldus *regerit ſe auxilium ad regnum ſuum recuperandum ab ipſo expetere, qvod ille ſe, juxta petitum, præſtiturum promittit. Commorabatur non diu in* Norvegia Röguvalldus *priusqvam in* Orcades *iter ſuſciperet, magno conſpicuoqve, qvem Rex* Magnus *ei adjunxerat, exercitu ſtipatus, talibus præterea â Rege additis, qvod* Kalfus Arni *in* Norvegia *prædia ſua (poſſeſſiones) publicamqve ſecuritatem retineret, ſi in hiſce litibus cum Comite* Thorfinno *intervenientibus, â partibus ſtaret* Rögnvalldianis.

Præ-

A. D. 1046

Bardagi ſyer Raudabiörgum.

Rögnvalldr iarl ſigldi af *Noregi* veſtr til *Orkneyia* oc kom af hafi vit *Heatland* oc dró at ſer her oc for þaþan ſudr i *Orkneyar*, ſtefndi til ſín vinum ſinum oc eſldiz þaþan at lidi. *Þorfinnr* iarl var á *Kataneſi*, oc komu honom þegar nioſner um ferder *Raugnvalldz* iarls, dro hann at ſer liþ um *Scotland* oc *Sudreyiar*; *Raugnvalldr* let þegar fara ordſending *Magnus* kongs til *Kálfs Arnaſonar* oc tok *Kálfr* þvi öllu liklega er kongr hafþi mælt; *Raugnvalldr* iarl dró ſaman her ſinn i *Orkneyium* oc ætladi yfer a nes, enn er hann kom á *Petlandsfiörd*, þá hafþi hann XXX ſtorſkipa, Þar kom i moti honom *Þorfinnr* iarl oc hafþi LX. ſkipa oc fleſt ſmá, vard fundr þeirra fyrer *Raudabiörgum* oc lögþu þegar til bardaga, þar var oc kominn *Kálfr Arnaſon* oc hafþi VI ſkip oc öll ſtor oc lagdi ecki til bardaga, oc nu tekzt hinn hardazti bardagi, eggiadi hvartveggi iarl liþ ſitt, enn er ſva hafþi framfarit um hriþ, ſnyr mannfallinu á hendr *Þorfinni* iarli, var þat meſt af þvi at bordamunr mikill var; *Þorfinnr* hafþi mikit ſkip oc vel buit oc lagþi hann þvi fram alldiarfliga, enn er rudduz hin ſmærri ſkipin, þa var lagit at iarlsſkipinu á bæþi bord, voru þeir þá ſtadder all nauduliga, fell þá fiöldi mans af ſkipi iarls, enn ſumer urdu miöc ſárer, eggiadi *Raugnvalldr* iarl þá ſina menn til uppgaungu, enn er *Þorfinnr* ſá i hvert óefni komit var, let hann högva ſkip ſitt or teinſlum oc reri til lanz, hann let leggia af ſkipi ſino LXX. líka, þar geigu af aller þeir er óviger voru fyrer ſára ſaker; þá baud *Þorfinnr Arnori Jarlaſkáldi* at ganga af ſkipi, hann var i iarls ſveit oc i kærleikum miklum, hann geck á land oc qvad víſu:

Dreing

Prælium apud Raudabiörg.

A. D. 1046

Comes Rögnvalldus é Norvegia *occidentem verſus in* Orcades *naves dirigit*, Heatlandiæqve *allapſus milites conſcribit*, *exinde in* Orcades *vectus amicos convocat & ibidem copias auget*. *Comes* Thorſinnus *in* Kataneſia *iter* Rögnvalldi *ſtatim comperit*, *unde exercitum per* Scotiam Hæbudasqve *colligit*. *Comes* Rögnvalldus *verba Regis* Magni Kalfo *ſtatim fecit innoteſcere*, *qvibus ille haudqvaqvam abnuebat*. Rögnvalldus *exercitum in* Orcadibus *contrahebat*, *in Kataneſum trajecturus*; *cum autem in ſinum* Petlandiæ *deduxiſſit*, *triginta naves ingentes*, *ſed ibidem obvius Comes* Thorſinnus *ſexaginta*, *plerasqve parvas*, *habebat*. *Statim autem prope* Raudabiörg *convenientes congrediuntur*. *Venerat qvoqve eodem* Kalfus Arni *cum ſex navibus omnibus magnis*, *ſed prælio ſe non immiſcebat*. *Jam vero*, *utroqve Comitum ſuos exhortante*, *acerrime aliqvamdiu pugnatur*, *donec ſtrages in* Thorſinnianos *converteretur eapropter præſertim qvod naves impares valde eſſent altitudine*. Thorſinnus *magnam beneqve inſtructam navem audacter producebat*; *cum autem minores evacuarentur*, *navis* Thorſinniana *utrinqve cingebatur*, *unde in permagno conſtituti periculo nautæ turmatim cadebant*, *qvidam valde ſauciabantur*, Rögnvalldo *ſuos tunc ad aſſcenſionem incitante*. *Tale vero diſcrimen animadvertens Comes* Thorſinnus *navim ſuam disjungit & ad littus deducit*, *ubi*, *ſeptuaginta cadaveribus exportatis*, *omnes*, *qvos vulnera imbelles reddiderant*, *exſcendunt*. *Tunc* Thorſinnus Arnorem Jarlaſkálld *exſcendere jubebat*, *qvi unus é ſatellitibus Comitis ipſiusqve amicus*, *in terram conſcendens tale carmen canebat:*

I *Vir*

A. D. 1046

Dreingr er igegn at ganga,
gott er at ſilgia drottni
(u) elld legnig þvi alldri
ófús ſyni *Bruſa*,
Oſs er ef jarlar þeſſir
ógnbráder til rádaz,
(hörd man (v) vin raun verþa)
vandligr koſtr fyrer höndum

Þ*orfinnr* iarl ſkipar ſkip ſitt af eno beſta liþi er hann hafþi til, eptir þat fer hann til fundar vid *Kalf* oc bat hann liþs, ſagþi ſva at *Kalfr* mundi ecki fá keypta vináttu *Magnus* kongs er hann var ádr ordinn landflótti, er hann feck þá æi tilgætt er hann var ádr kominn i allmikla kærleika, máttu ſva oc ætla ef *Raugnvalldr* ſigraz á oſs, oc gangi ríki þeirra *Magnus* kongs her fyrer veſtann hafit, at þu munt þá ecki her vel kominn, enn ef ver ſigrumz þa ſkal ydr öngann lut ſkorta er ec á koſt, erum vid fyrer engum manni uppnæmer her fyrer veſtan hafit ef vid erum báþer á æinu rádi, mantu oc æi vilia vita þat á þig at leggia hiá ſem köttr i hreyſi þar er ec beriumz til frelſis hvorom tveggiom, eru þær oc teingder med ockr at hvorum ſamer þat betr at veita liþ ödrum ſiþan venſlalauſer eru i mót, enn er *Kalfr* heirdi eggian Þ*orfinnz*, het hann á ſina menn oc bat þá leggia til bardaga med Þ*orfinne* iarli; greiddu þeir nu atrodrinn báþer ſaman Þ*orfinnr* iarl oc *Kalfr*, oc er þeir komu til orroſto var herr Þ*orfinnz* buin at flyia, enn fiöldi fallinn; iarl lagþi fram ſkip ſitt á moti ſkipi *Raugnvallds* iarls oc vard þar hin hardaza orroſta, ſva ſegir *Arnor*:

Þvarn-

(u) mín. 102. (v) ölld. *Flat.*

A. D. 1046

Vir eſt ad obviam eundum,
(bonum eſt dominum ſeqvi)
neminem id unqvam per me lateat,
haudqvaqvam pronus filio Bruſii;
Nos manet, ſi Comites hi
ad ferociam veloces congrediantur,
difficilis conditio;
vix erit tutum inter amicos.

Comes Thorfinnus *ſelectiſſimis qvos habebat militibus navem ſuam inſtruit, &* Kalfum *exinde cum conveniret de auxilio implorat, dicens, ipſum, antea exulem amicitiam Regis* Magni *non redempturum, qvoniam, inqvit, conſervare non potuiſti ubi eadem permagna fruitus es; ſperabis etiam ſi* Rögnvalldus *nos ſuperet regimenqve ejus &* Magni *heic ab occidente maris invaleſcat, te non bene acceptum fore, ſi autem nos victoriam reportamus, nulla res qvæ in mea eſt poteſtate tibi deerit, nemini enim hic ab occidente maris, modo concordes, inferiores erimus, nec tolerabis te tanqvam felem in latebra recubere, qvando ego pro utriusqve noſtri liberatione certo; eſt præterea inter nos tanta conſangvinitas ut alterum alteri auxilium ferre præſtet, cum nos & hoſtes nulla cognatione jungamur. Cæterum audita ſollicitatione* Thorfinni Kalfus *ſuos exhortatur & ut* Thorfinno *auxiliares prælium ineant, jubet, unde uterqve una, Comes* Thorfinnus *&* Kalfus, *aggreſcionem remis accelerant, cum autem ad præliantes venirent, exercitus* Thorfinnis *fugæ ſe dederat, magnus autem numerus ceciderat. Comes navim ſuam contra* Rögnvalldianam *producebat, indeqve acerrime pugnabatur. Ita* Arnor:

A. D. 1046

Þvarntveggia ſá ec höggva
hirþ á *Petlandz fyrdi*,
vor þriſuz mein at (x) meire,
min (y) audgiafa ſína,
ſiár blerr enn dreyf dreyri
döckr á ſaumför klöcka,
ſkaut á ſkialdrim ſveita
ſkockr var bloþi ſtockinn.

Kálfr lagdi at hinum ſmærrum ſkipum *Rögnvallds* oc hraut þau ſkiott, þvi at þar var bordamunr mikill, enn er leiþangrs liþ þat er or *Noregi* var komit ſá rodin ſkip hea ſer, þá leyſtu þeir ſkip ſitt or teingſlum oc lögþu á flotta ſva at fá æin ſkip voro eptir med iarlzſkipi, tok þá orroſtau at hallaz, ſva ſegir *Arnor Jarlaſkalld*:

Gramr mundi ſá gömlu
gunnbráþr und ſic ládi,
hann feck miklu minna
manſpiöll, koma öllu
ef ilendra (z) endils
ættſtafr hafa knetti,
vellti herr um Hialta
hialmþrotta liþ drottins.

Oc nu er meginn herinn hafþi flyit, þa lögdu þeir *Kalfr* oc *Þorfinnr* iarl báþer at ſkipi *Raugnvalldz* iarls oc fellu þá miök menn *Raugnvallds* iarls, oc er *Raugnvalldr* iarl ſá i hvort óefni

(x) minne. 333. (y) audgiafna. 333. (z) endris 101. 102. 333.

Utrumqve vidi cædere A. D. 1046
ſatellitium in ſinu Petlandiæ,
(malum noſtrum majus increvit)
meum dominum liberalem hac vice.
Mare ſangvineum ferebat colorem, ſed diſpergebatur
ater in navem flexilem. *(cruor*
decidebat in clypei extremitatem ſudor,
manubrium ſangvine erat aſperſum.

Kalfus *minores* Rögnvalldi *naves*, *aggrediendo celeriter*, *magna qvoniam navium qvoad altitudinem diverſitas erat*, *evacuabat.* *Cum autem ê* Norvegia *eductæ copiæ naves ſibi propinqvas militibus deſtitui viderent*, *ſuam ſolutam fugæ dabant*, *ita ut paucæ præter Comitis navem remanerent.* *Tum imparem ſucceſſum minitare incipiebat prælium:*

Comes profecto, ad pugnam citus,
qvam antiqvitus habebat ſibi terram,
(paſſus eſt multo minorem
hominum jacturam) totam ſubjeciſſet,
ſi indigenas piratarum ſummus,
obtinere potuiſſet,
(inſeqvebatur exercitum præter Heatlandiam)
fortibus militibus conſtantem exercitum domini.

Cum autem major exercitus pars fuſa eſſet, Kalfo, *Comiteqve* Thorfinno *navem* Rögnvalldi *cingentibus*, Rögnvalldiani *admodum cecidêre*; *cumqve videret* Rögnvalldus *in qvali verſaretur*

 periculo

A. D. 1046 óeſni komit var oc hann mátti æi ſigraz á þeim *Þorfinni* oc *Kalfi*, let hann höggva tengſlin oc lagdiz á flotta, var þá álidinn miöc dagrinn oc toc at myrkva; *Raugnvalldr* iarl ſigldi þegar á haf um nattina oc ſva auſtr til *Noregs*, letti eigi fyrr enn hann kom á fund *Magnus* kongs, hann tok vid honom vel ſem fyrr baud honom med ſer at vera, oc þar dvaldiz *Raugnvalldr* iarl um ſtund.

Þorfinnr jarl lagdi under ſic eyiar.

Nu er at ſegia frá *Þorfinne* iarle at um morguninn epter orroſtona let hann roá um allar eyiar at leita flotta manna voro marger drepner enn ſumer geingu til gripa, lagdi *Þorfinnr* iarl þá under ſic allar eyiar, let þá hvorn mann ganga til handa ſer jafnvel þa er voru eidſvarar *Raugnvalldz* iarls, ſettiz *Þorfinnr* iarl þá i *Orkneyiar* med fiölmenni enn dró faung at ſer af *Katanesi*, enn *Kálf Arnaſon* ſendi hann i *Sudreyiar* oc let hann þar ſitia til ſtyrks vid ſic; enn er *Raugnvalldr* iarl hafþi dvaliz med *Magnuſe* konge um hríd, ſegir hann kongi at hann vill leita til eyia, enn er kongr heyrdi þat, þá kalladi hann þat óràd. ligt fyrr enn vetri letti af oc ſiárr tæki at þidna, kallaz þo vilea fá honom liþ ſem hann þurfti oc gnogann ſkipa koſt, *Raugnvalldr* ſvarar ſvo, kvetz nu æi vilea týna liþi *Magnus* kongs, kallar þat æi meiga rádaz nema med ſtoru mannſpelli ef hann drægi her á hendr þeim *Þorfinni* iarli, ſva mikit ríki ſem þeir hafa veſtr þar, ætla ec nu at fara veſtr á æinu ſkipe oc ſkipa þat ſem bezt, vænter mic at þá ſe ecki borin nióſn fyrer oſs, mun þá annathvert vera ef ec kem i eyiar at ec man koma á uvart, oc megum vær þá ſkiott vinna þann ſigr er vær fám trautt edr æi unnit vit liþfiölda, enn ef vart verdr vit vora ferd, þá látum

periculo, & qvod adverſarios ſperare neqviret, copulis navium A. D.
diſſecatis fugam capeſcit, diem fere eductum tenebris excipientibus. Subſeqvente ſtatim nocte alto ſe committens pelago orientem verſus in Norvegiam *transnavigat, nec prius, qvam Regem* Magnum *conveniret, ſubſiſtit, à qvo humaniter ut antea exceptus, & ad moram apud ipſum invitatus ad tempus ibidem commorabatur.* 1046

Comes Thorſinnus inſulas ſubigit.

J*am de Comite* Thorfinno *referendum, eum mane prælium ſubſeqventis diei curare ut per univerſas inſulas, navibus petitas, fugitivi qværerentur, qvorum multis occiſis, qvidam pacem amplectebantur. Comes inde* Thorfinnus *omnes inſulas ſibi ſubjiciens, ſingulos, & qvidem eos qvi Comiti* Rögnvaldo *fidelitatis juramentum præſtiterant ſe ſibi addicere faciebat, & in* Orcadibus *magna cum multitudine reſidens, ad victum neceſſaria de* Kataneſo *aſportabat, miſſo in* Hæbudas Kalfo Arni, *qvi ibi ſedens ipſi auxiliaretur. Cæterum* Rögnvalldus, *poſt aliqvantam apud Regem* Magnum *moram, ſe inſulas repetiturum indicabat, qvo audito Rex, id, prius qvam hyems transiret, mariqve obducta glacies diſſolvi inciperet, minus conſultum, tunc autem ſe ipſi daturum qvæ neceſſe haberet, navesqve ſufficienter inſtructas traditurum, regerebat; cui* Rögnvalldus *ſe regium exercitum jam non deperditurum, nec niſi ingenti hominum jactura, ſi* Thorfinno *cæterisqve, tanto qvippe regno ibi ab occidente divitibus, manus inferat, poſſe periclitari. Nunc, inqvit, una nave qvam optime inſtructa illuc vehi inſtituo, qvod ſi fiat, præviam de noſtro itinere famam non delatam ire ſpero, aut enim, ſi in inſulas perveniam, ex inſperato ſuperveniam, eaqve conditione victoriam,*

qvam

A. D. 1046 látum vær enn hafit gæta vor. *Magnus* kongr bat hann fara ſem honom líkar, enn koma enn til ſin þegar hann vilde; oc epter þetta býr *Raugnvalldr* ſkip ſitt oc vandar menn til, reduz þar til ferdar med honom hirdmenn *Magnus* kongs nockorer, hafþi hann á ſkipi æinvala liþ, oc er þeir voru buner ſigldu þeir i haf, þat var öndverþan vetr oc fengu vel byri.

Raugnvalldr komz at Eyium.

R*augnvalldr* kom af hafi vid *Hiatland*, ſpyrr hann þá at *Þorfinnr* iarl var i *Orkneyiom* oc hafþi ecki fiölment, var honom þa öngar vonir ofridar um hávetri, hellt *Raugnvalldr* þegar ſudr i *Orkneyiar*; *Þorfinnr* iarl var i *Hroſſey* oc ugde ecki at ſer, enn þegar at *Raugnvalldr* kom i *Orkneyiar*, hellt hann þangat er hann ſpurþi til *Þorfinnz* iarls oc kom ſva á uvart at æi vard vart vit fyrr enn þeir höfþu tekit allar dyrr á huſunum þeím er *Þorfinnr* iarl oc hans menn voro inne; þat var nott oc voro fleſter menn i ſvefni, enn iarl ſat enn þa oc drack; baru þeir *Raugnvalldr* elld at bænum, enn er *Þorfinnr* iarl vard varr vid ufridinn, ſendi hann menn til dyranna, oc let epterfretta hverer fyrer ufriþi reþi, var þá ſagt at *Raugnvalldr* iarl væri þar kominn, menn hlupu þá til vopna, oc mátti þá ecki vörn vit koma því at öllom var varit ut at ganga, tóku huſinn þá ſkiótt at loga, ræddi *Þorfinnr* þá um at menn ſkyldi beida utgöngu þeir er griþum ſkyldu ná, oc þeſs var leitat vit *Raugnvalld* iarl, leifþi hann utgaungu konom ollum oc ófrialſum mönnum, enn kallar þa hirdmenn *Þorfinnz* fleſta at hönom mundu æi betri líſs enn dauder, voro þeir menn udreg-

qvam vix vel neqvaqvam cum hominum multitudine comparare poſſumus, reportabimus; aut, ſi iter noſtrum comperiant, mari adhuc cuſtodiendos nos trademus. Rex Magnus *itinere ipſius commiſſo arbitrio, ad ſe, qvandocunqve placeret, redire jubet. Poſt hæc* Rögnvalldus *navem ſuam inſtruit, comitatumqve eligit exqviſitum, cui ſe qvidam aulici Regis* Magni *adjunxerunt, unde navem, ſelectiſſimis inſtructam militibus, ineunte hyeme alto committebant & ventis ſecundis utebantur.* A. D. 1046

Rögnvalldus in inſulas devenit.

Rögnvalldus Hiatlandiæ *primum allapſus,* Thorfinnum *cum paucis, (nullus enim, ipſa bruma inſtante, hoſtes ſperabat,) in Orcadibus ſedere audiebat, unde eodem ſtatim tendet, Comite* Thorfinno *in* Hroſſeia *ſecuro degente. Cum autem in* Orcades *veniret* Rögnvalldus, *iter dirigebat eò ubi* Thorfinnum *eſſe exqvirebat, ex improviſo adeo ſuperveniens, ut inſciis omnibus, ſingulas domicilii, in qvo* Thorfinnus *cum adhærentibus, fores occuparent. Nox erat; dormiebant plurimi, Comite adhuc cereviſiis indulgente.* Rögnvalldus *cum ſuis ignem tectis ſubjiciebat, verum* Thorfinnus *comperta violentia, ad fores de ducis nomine ſciſcitaturos mittebat, qvi Comitem* Rögnvalldum *eo veniſſe referebant, unde arma capiebant, ſed defenſioni non erat locus, omnes enim ab exitu coërcebantur, tectis celeriter incenſis; jubebat igitur* Thorfinnus, *ut vitam ſervaturi egrediendi expeterent veniam, qvam fæminæ omnes & ſervi à* Rögnvalldo, *plurimos comitis* Thorfinni *ſatellites ſibi vivos qvam mortuos non ſalubriores aſſerente, impetrabant. Qvibus pax conceſſa erat, extrahebantur. Comes* Thorfinnus *id conſilii*

A. D. 1046 utregner er grid voro gefin, tok þá bærinn at brenna; *Þorfinnr* iarl tok þat rád at hann braut undan huſunum (a) ſkialdþili æitt oc liop þar ut, hann hafþi *Ingibiörgu* konu ſina i fadmi ſer, enn nídmyrkr var á oc komz hann burt med reiknum ſva at jarlsmenn urdu æi varir vid, reri hann þegar um nottina til *Nes* æinn á báti; *Raugnvalldr* iarl brændi bæinn allann oc þa menn alla er inne voru, oc engi madr ætladi annat enn *Þorfinnr* iarl mundi þar hafa látiz, oc epter þat for *Rangvalldr* um allar eyiar oc lagþi under ſic, ſendi þau ord yfer á *Nes* oc ſva til *Sudreyia*, at hann ætlaþi ſer þat ríki ſem *Þorfinnr* hafþi haft, mælti þá engi madr i mot honom. *Þorfinnr* iarl var þa (b) á *Katanesi* á laun med vinom ſinom, oc for engi frett af þvi at hann hefþi komiz or brennu.

Raugnvaldr jarl drepinn.

R*augnvalldr* iarl ſat i *Kyrkiovogi* oc dro þangat föng öll þau ſem hann þurfti til vetrſetu, hann hafþí þá fiölmenni mikit oc rauſn mikla. Litlu fyrer jól for iarl med ſveit mikla i *Papey* hina litlu eptir möltum er heita ſkyldi til jola, oc um qveldit er þeir voro i eyiunom ſátu þeir lengi vid bakſtr ellda, oc ræddi ſá um er elldenn kyndi at elldevidrinn tæki at ſætkaz; þa mælti iarl miſmæli, þá erum ver oc fullgamler er þeſſer elldar eru brunnir, enn hann vildi ſva mælt hafa at þeir væri þá fullbakadir, oc er hann fann, tok hann til orda, mismæli mælta ec nu, oc hef ei æi mælt mismæli fyrr ſva at ec muna, kemr mer nu þat i hug er *Olafr* kongr foſtri minn mælti á *Sticklaſtödum* þá er ec fann mismæli hans, ef ſva bæri til at ec mælta mismæli, at ec ſkylda ſva vidbuaz at ec munda þá ſkamt æiga ólifat, kann oc vera at *Þorfinnr* frændi

a) ſtandþili. 333. (b) i ovíſſum ſtaudum. *variis in locis.* 325.

ſilii capiebat ut parietem qvendam teſtudineum frangeret ibidemqve excurreret, uxorem Ingibiorgam *in brachiis collocans; erant autem tenebræ denſiſſimæ, unde fumum ſeqvendo, inſciis* Rögnvalldianis, *aufugit & in ſcapha eadem ſtatim nocte in* Neſum *usqve ſolus remigavit.* Rögnvalldus *totum, cum omnibus intus ramanentibus, incendio delebat domicilium, nemine aliud exiſtimante qvam qvod* Thorfinnus *ibi occubuiſſet. Qvo facto, Comes* Rögnvalldus *univerſas inſulas peragrando ſubegit, transmiſſo in* Neſum Hæbudasqve *nuncio, regnum qvod tenuerat* Thorfinnus *ſe ſibi ipſi deſtinare, cui tum nulli renuebant. Degebat interim* Thorfinnus *clanculum apud amicos in* Kataneſia, *nec ulla de eô, qvod ex incendio evaſiſſet, volabat fama.* A. D. 1046

Cædes Comitis Rögnvalldi.

C*omes* Rögnvalldus Kirkiuvogi *ſedens quæcunqve adhyemationem neceſſaria eodem contrahebat, & numeroſam, qvæ ei adhæſit, multudinem laute ſuſtentabat. Paulo ante feſtum* Julenſe *Comes cum ſuis polentas per* Julia (ɔ: *feſt. Natalitior. Dni*) *calefaciendas revecturus in* Papeyam *minorem trajiciebat; veſperi autem, cum in inſulis conſtituti ignibus fotoriis diu aſſiderent, materiem igni ingerens eandem jam deficere ajebat. Lapſus lingvæ tunc Comiti accidit; ætate, inqvit, ſatis provecti ſumus qvando ignes iſti extingvuntur; dicturus autem erat, eos ſatis fotos fore, qvô animadverſo, in talia prorumpit; lapſus lingvæ mihi jam eveniebat, nec prius qvoad memini, & nunc mihi occurrit effatum nutritoris mei Regis* Olai *cum* Stiklaſtadis *lapſum lingvæ ejus comperirem, nimirum ſi qvando lapſus lingvæ forte mihi accideret, pro rato*

 haben-

A. D. 1046

frændi minn ſe á lífi, oc i þvi heyrdu þeir at bærinn var horfinn mönnum, var þar kominn *Þorfinnr* iarl, oc baru þegar elld ad huſum oc hlodu köſt mikinn fyrer dyrunum; *Þorfinnr* leyfdi utgöngu öllum ödrum enn jarlsmönnum, oc er menn voru utgengner fleſter, geck madr i dyrnar ut i línklædum æinum oc bat þá *þorfinn* iarl ſæilaz imoti honom diaknanum, enn ſá ſtuddi höndunum á bálkinn oc ſtikladi ut yfer bálkinn oc mannhringinn ſva at hann kom hvar fiarri nidr oc þegar i brott i nattmyrkrinu; *Þorfinnr* iarl bat þá epter hallda, oc ſeger at þar fór iarl, oc er þetta hans færleikr enn einkis mans annars, foru menn at leita hans oc ſkiptuz i ſveiter, fór *Þorkell* foſtri med ſionum at leita oc heirdu þeir at racki gó í fioſar urdinni; *Raugnvalldr* iarl hafþi haft ſkickio racka ſinn med ſer, *Þorkell* gerdi hann handtekinn oc bat vinna at iarli oc baut fe til, engi vard til at helldr, þá vann *Þorkell* ſialfr at hönum (c) fyrer þvi at hann viſſi at annar tveggia þeirra vard at luta fyrer ödrum; *Þorfinnr* iarl kom þá at oc laſtadi ecki verkit, dvölduz þá i eyionum um vetrinn oc var drepinn ſveit ſu öll er *Raugnvalldi* hafdi þangat fylgt, enn um morguninn epter toku þeir byrding oc hloþu af mallti, gengu þar á ſiþan, oc letu ſkiöldu þá vit ſtafna er þeir *Raugnvalldr* iarl höfþu átta, letu oc æi fleiri menn á ſkipi enn iarli höfþu fylgt, rero ſíþann til *Kyrkiovogs*, oc er þat ſá ſveitungar *Raugnvallds* þeir er fyrer voru, hugþu þeir at *Raugnvalldr* iarl mundi þar fara oc hans menn, gengu þeir á moti ſlipper allir, *Þorfinnr* iarl let þar taka XXX manna, oc drepa, voro þeir fleſter hirdmenn *Magnus* kongs oc víner hans; Jarl gaf griþ einom hirdmanni kongs oc bat

(c) enn hann hafdi þeſs ſvarit at vinna öll þau verk . . . . þotti ſitt ríki þá friálſara enn ádr; dvölduz þá i eiunne &c. *Aſt juramento promiſerat qvodcunqve negotium ſe peractiurum . . . . regnum liberius qvam antea videretur.* 325.

habendum, breve vitæ ſpatium tunc reſtare; fortaſſis etiam cognatus meus* Thorfinnus *adhuc in vivis eſt. Mox villam hominibus undiqvaqve circumdatam eſſe audiebant. Venerat illuc Comes* Thorfinnus, *qvi ignem tectis confeſtim ſubjiciebat, ingenti ſtrue ante fores congeſta. Comes* Thorfinnus *omnibus, præter* Rögnvalldianos, *exeundi veniam concedebat; Cum autem plurimi exiiſſent, vir qvidam linteas ſolum veſtes indutus in fores progreditur, & ſibi, diacono ut ajebat, Comitem* Thorfinnum *cum aſſeclis manus adjutrices expandere rogat, verum ipſe ſepi manus innixus eandem hominumqve coronam tranſiliebat, ita ut procul undiqve humum tangeret & inter nocturnas tenebras ſtatim ſe ſubduceret. Comes* Thorfinnus *ut eum inſeqvantur jubet, & illic, inqvit, ibat Comes, eratqve ipſius nec ullius alterius virtus; hinc, in cohortes diviſi, illum qværebant,* Thorkele Foſtrio *littora perſcrutante, inter ſaxa maritima canem latrare audiebant, nam Comes* Rögnvalldus *canem qvem in ſinu geſtari conſvevit, ſecum habuerat.* Thorkell *Comitem captum à ſuis enecari jubebat omnibus, qvamvis pecunias vel præmia interponeret, abnuentibus, unde ipſe, qvoniam alterutri alteri cedere neceſſum ſciens, Comitem occidebat, qvod factum ſuperveniens* Thorfinnus *non taxabat. Inter hyemales exinde in inſulis moras, omnes qvi* Rögnvalldum *illuc comitati fuerant, enecabantur. Mane autem ſubſeqventis diei navem vectoriam aſſumptam & polentis oneratam conſcendunt, clypeisqve, qvos poſſederant* Rögnvalldiani, *in prora collocatis, non plures in navi, qvam comitem ſecuti fuerant, conſtituunt,* Kirkiuvogum *exinde remigando tendunt, qvo viſo,* Rögnvalldiani *qvi domi remanſerant, ipſum cum ſuis ibi redire putantes, inermes omnes illis obviam eunt, qvorum triginta, pleroſqve regis* Magni *aulicos nec non amicos, captos,*

A. D. 1046

A. D. 1046 bat þann fara auſtr til *Noregs* at ſegia *Magnuſi* kongi tiþindinn.

Gröftur Raugnvalds jarls.

Lík *Raugnvallds* iarls var flutt til *Papeyiar* hinnar meiri, oc var þar jardat, oc er þat mál manna at hann hafi æinn verit bezt mannadr oc vinſælztr af öllum *Orkneyinga Jörlum*, oc allri alþídu var hann miöc harmdaudi.

Eptir þat lagdi *Þorfinnr* iarl under ſic allar eyiar oc mælti þá engi madr hönom imoti.

A. D. 1047 Snemma um vorit kvamo þeſſi líþínde auſtr til *Noregs* fyrer *Magnus* kong oc þotti hönum hinn meſti ſkadi at *Raugnvalldi* foſtbrodr ſínum oc kvetz þegar ſkyldu hefna hans er honom gæfi tom til, enn hann hafþi ſva mikinn ufriþ vit *Svein* kong *Ulfsſon.* (d)

Þorfinnr jarl kom til Haralds kongs.

I þenna tima kom til *Noregs Haralldr* kongr *Sigurdarſon* (e) födrbroder *Magnus* kongs, oc gaf *Magnus* kongr honom hálfann *Noreg.* Æinn vetr, þá badu þeir ut leiþangri af öllum *Noregi* oc ætludu ſuþr til *Danmerkr*, enn er þeir lágu i (f) *Seley*, reru tvö langſkip i höfnina oc at ſkipi *Magnus* kongs, geck madr af ſkipinu i hvítum kufli, oc aptr eptir ſkipinu oc

(d) er þa hafdi látit taka ſik til Konongs yfer Danmörk. *Qui tunc Daniæ regem ſe pronunciari curaverat. addit* 325. (e) frændi *cognatus.* 325. (f) Sóleyium. *idem.*

Thorfinnus *curat occidi*, *unum Regis ſatellitem pace donat & orientem verſus in Norvegiam, regi res geſtas relaturum oblegat.* A. D. 1046

Sepultura Comitis Rögnvalldi.

F*unus* Rögnvalldi *in* Papeyiam *majorem transportatum humatur. Ferunt communiter* Rögnvalldum, *præ cæteris Comitibus Orcadenſibus virtutibus imbutum, plurimorum animos ſibi devinxiſſe*, *tota autem plebs ejus mortem admodum lugebat.*

Poſt hæc Thorfinnus *univerſas*, *nemine reſiſtente*, *ſubigit inſulas.*

Hæc omnia primo vere ad Regem Magnum *in* Norvegiam *deferuntur*, *qvi cædem ſocii ſui* Rögnvalldi *maximum reputans detrimentum*, *qvam primum tempus vacaret; tum enim ipſum & Regem* Svenem Ulfium *hoſtiles motus intercedebant*, *eandem vindicaturum ſeſe promittit.* A. D. 1047

Convenit Comes Thorfinnus Regem Haralldum.

V*eniebat hoc tempore in Norvegiam* Haralldus *Sigurdi filius*, *â patruo rege* Magno *dimidium regnum dono accipiens*, *qvare ambo* Norvegiam *regebant. Educebant hyeme qvadam e tota* Norvegia *in expeditionem copias; cum autem anchoris retenti apud* Seleyiam *morarentur*, *duæ naves longæ in portum ad regiam remis agebantur*, *unde vir qvidam*, *album indutus cucullum*, *trans-*

A. D. 1047 oc ſva upp í lyptinguna, kongr ſat yfer mat, þeſſi madr kvaddí kong oc laut hönom oc tok til braudhleyſs eins oc braut af oc át; kongr tok kvediu hans oc retti at honom kerit er hann ſá at hann át braudit, (g) kongr leit til hans oc mælti, hverr er þeſſi madr? ec heiti *Þorfinnr* (h) ſeger hann; ertu *Þorfinnr* iarl? ſeger kongr, ſva er kallat veſtr þar ſeger hann oc er ec her kominn med tvær tvitugſeſſur ſkipadar helldr vel at því ſem vier eigum koſti, nu vil ec róa þenna leiþangr med ydr ef þer vilit þiggia at mer liþ, enn allt mitt liþ oc ec ſealfr ſkal á guds valldi oc ydru herra (i) (fyrer þau ſtórmæli er ec hefi moti ydrum vilia brotit,) þá gengu menn til oc heyrdu tal þeirra; (k) ſatt er þat *Þorfinnr* iarl ef fund ockarn bæri ſaman at ec ætladi at þu ſkylder æi kunna at ſegia frá ſkilnadi ockrum, enn nu er þó ſva vidlátit at æi byriar minni tign at ec láta drepa þic, ſkalltu nu oc fara med mer, enn ſætt ockra man ec uppſegia i betra tomi; *Þorfinnr* iarl þackadi kongi oc geck á ſkip ſitt. Kongr lá miöc lengi i *Seley*, dróz þá her til hans or *Víkinne*, hann ætladi þaþan at ſigla ſudr under *Jotland* þegar byr gæfi; *Þorfinnr* var löngum á tali vid kong, var kongr vel til iarls oc hafþi hann miöc víd rádagerdir ſinar; þat var æirn dog at iarl geck á kongs ſkipit oc aptr i lypþingina, kongr bat hann ſitia hiá ſer, ſettiz iarl nidr oc drucku báder ſaman oc voru káter, madr geck i lyptingina i raudum kyrtli míkill oc vaſkligr, ſa kvaddi kong, kongr tok blídliga kvediu hans, var þat hirdmadr konngs æinn; þeſſi mardr tok til orda oc mælti; þic er ec kominn at finna *Þorfinnr* iarl, hvat vill þu mer ſeger jarl, ec vil vita hverio þu vill

(g) þeſſi madr tok vid kerinu oc mælti, griþ viliom ver hafa mautunautr. *accepto is cratere, pace, ait frui volumus convictores. add.* 325. (h) iarl Sigurdarſon. *add.* 325. (i) *omitt.* 325. (k) konongr tok ſeint til orda oc mælti ſva *Rex ubi aliqvantiſper conticuerat &c. add.* 325.

tranſcendens, puppim verſus in præſtegam usqve progreditur, A. D. 1047
hic regem accumbentem, ſe inclinando, ſalutat & maſſam panis aſſumtamqve comedit; verum Rex reſalutato, cum pane eum veſci videret, vaſculum porrigit, & in eum oculos convertens, qvisnam eſſet percontatur, cui reſpondenti ſe Thorfinnum *nominari, regerit qværendo an eſſet Comes* Thorfinnus? *Ita, inqvit, illic occidentem verſus audit, huc etiam duas viginti interſcalmiorum naves reſpectu facultatis noſtræ bene inſtructas deduxi, nunc in præſentem expeditionem, modo meum auxilium acceptare volueris, vos ſecuturus; totus autem meus exercitus & ipſemet ego, facinorum, qvæ contra veſtram patravi voluntatem, cauſa, in Dei tuaqve erimus poteſtate. Inter hæc qvidam accedentes eorum colloqvium audiebant. Porro, inqvit Rex, verum eſt Comes* Thorfinne *ſi forte conveniremus, qvod te noſtro ab invicem diſceſſui referendo non deſtinaverim, ita autem ſe res jam habet, ut noſtram dignitatem te occidere non deceat, unde me nunc comitator, noſtram autem reconciliationem aptiore otio declarabo. Comes* Thorfinnus *regi grates perſolvens in navem ſuam redibat. Regi diu admodum in Seleya commoranti, & inde, qvando flabat aura ſecunda, auſtrum verſus ad* Jutiam *navigaturo, copiæ de* Vica *adducebantur. Cæterum Rex Comitem* Thorfinnum *ſæpe ſecum colloqventem, humaniter & á conſiliis qvam plurimis habebat. Accidit forte die qvodam ut Comitem in regiam navem præſtegamqve puppis transgreſſum, ſibi aſſidere Rex invitaret; verum cum læti ambo conſiderent combiberentqve, vir qvidam rufam indutus tunicam, ſtatura ingens, & fortitudinem præ ſe ferens præſtegam ingreditur, qvi á Rege ſalutato, humaniter, (erat enim unus ex ipſius ſatollitibus, exceptus) in talia prorumpit. Te, inqvit, Comes* Thorfinne *conveniendi cauſa hic adſum;*

A. D. vill bæta mer brodr minn er þu letz drepa veſtr i *Kyrkiuvogi*
1047 med ödrum hirdmönnum *Magnus* kongs; hefer þu æi heyrt
þat ſègir Jarl, at ec er ecki vanr at bæta þá menn fe er ec
læt drepa, finnz þat i þvi at mer þicker vidaz ſakir hafa til verit
er ec hefi mennina drepa látit, öngu ſkiptir mic hverſu þu he-
fir vit adra menn gert ef þu bæter þenna er ec á eptet at mæla,
let ec oc þar fe nockut, enn ec var leikinn ſialfr háduliga,
verdr mer þat ſkylldaz at mæla eptir brodr minn oc mic, vil
ec hafa þar ſæmder fyrer, enn kongr má þat uppgefa er til hans
er gert ef hönom þicker þat einſkis vert er hirdmenn hans
eru leidder ut oc höggner nidr ſem ſaudir; Jarl ſvarar, ſkil ec
þat at þat mun mina koſti her fram draga er þu átt ecki valld
á mer, ertu æi ſá madr er ec gaf þar grid? at víſu ſeger
hann, koſti átter þu at drepa mic ſem adra menn; þá ſeger
Jarl, þat er ſatt ſem mælt er at margann hendir þat er minſt
varir, ætladi ec þa at ec munda hvörgi þeſs koma at ec mundi
þeſs giallda at ec veri of fridſamr vit óvine mina, enn nu gelld
ec þeſs er ec hefi þer grid gefit, æi munder þu hrópa mic fyrer
höfþingium i dag ef ek hefþi þic drepa látit ſem adra legunau-
ta þína; kongr leit vid Jarli oc mælti, þar kemr þó enn *Þor-*
finnr iarl at þu þickiz of fá drepit hafa mina hirdmenn óbætta;
var kongr þá ſva raudr ſem dreyri; Jarl ſpratt þá upp oc geck
ofan or lyptingunne, oc á ſkip ſitt, var þá kyrt um kvelldit,
enn um morguninn er menn voru vaknader var kominn á
byr, reru menn þá þegar or höfninne, ſigldi kongr þá ſudr i
Jotlandz haf med öllum flotanum, for ſkip iarls nær til hafs
öndverdann daginn, enn er á tók at lida daginn ſtefndi jarl
veſtr i hafit, er fra honum ecki at ſegia fyrr enn hana kom
til

Comes qvidnam ſecum negotii haberet ſciſcitatur? ad qvod ille ; ſcire, ait, cupio qvô cædem fratris mei, inter aliorum Regis Magni *ſatellitum, necem, â te occidentem verſus* Kirkiuvogi *procuratam recompenſare velis. Nonne audiiſti, regerit Comes, qvod eorum cædes, qvarum autor ſum, pecunia pendere non ſolitus ſim, idqve inde fluit, qvod cauſæ, cur occiderentur, mihi ſæpiſſime extitiſſe viſæ ſint. Nihili, reſpondet ille, mihi intereſt qvorſum cum aliis egeris, modo pro hacce, cujus cædes mihi jure perſeqvenda, mulctam perſolvas. Ipſe etiam aliqvantam ibidem pecuniam perdidi, contumelioſe affectus ; pertinet qvoqve ad me potiſſimum fraterni meiqve juris perſecutio, unde decentem mulctam expoſco, in Regis autem ſtat poteſtate maleficia contra ipſum patrata condonare, ſi ipſi nihili intereſſe videatur ſatellites eductos, ovium inſtar cædi. Ad hæc Comes, video, inqvit, mihi heic profuturum qvod in tua non ſim poteſtate; nonne idem es qvem ibi incolumem dimittebam? Eqvidem, ait ille, verum me uti alios tibi occidendi erat poteſtas. Ad qvæ Comes, verum eſſe proverbium multis evinire qvod minime ſperant, tunc enim, inqvit, me nuſpiam eo venire autumabam ubi erga inimicos nimis pacatum fuiſſe mihi noceret, nunc autem in malum mihi vertitur tibi pacem concesſiſſe, nam ſi te, uti alios tuos contubernales, occidiſſem, me non coram magnatibus hodie calumniares. Cæterum Rex in Comitem oculos convertens ſeqventia fatur ; prodis adhuc Comes* Thorfinne *te nimis paucos e meis ſatellitibus, qvorum cædes non eſt reparata, interfeciſſe. Rege interim ſangvineo prorſus rubore perfuſo, Comes repente ſurgit & de præſtega puppis in navem ſuam transſcendit, veſperi omnibus qvietis. Verum inſeqventis diei mane, ubi expergefacti erant, aura flante ſecunda ê portu confeſtim ſolvebant; Rex auſtrum verſus in mare* Jutiæ *cum univerſa claſſe*

A. D. 1047

 navi-

A. D. 1046 & ſeqq. til *Orkneyia* oc ſettiz þar at ríki ſinu; *Magnus* kongr oc *Haralldr* ſigldi til Danmerkr oc dvölduz þar um ſumarit, vildi *Sveinn* kongr æi hallda til mots vid þá, var hann á *Skáneyri* med her ſinn; Á þvi ſumri toc *Magnus* kongr ſott þá er han leiddi til bana, lýſti hann þá fyrer alþýdu at hann gaf *Haralldi* födrbrodr ſínum allt Noregs ríki.

Ordſending Jarls til Kongs.

Þ*orfinnr* iarl red nu *Orkneyium* oc öllu ríke ſínu; *Kalfr Arnaſon* var oc löngum med hönum, ſtundum var hann i veſtr víking oc heriadi um *Scotland* oc *Irland*, hann var oc i *Einglandi* oc var um hríþ fyrer *Þingamanna* liþi; Þá er *Þorfinnr* iarl ſpurdi lát *Magnus* kongs ſendi hann þá menn auſtr til Noregs á fund *Haralld*s kongs med vinmálum, ſegir ſva at hann vill gèraz vin hans, enn er ordſending kom til kongs, tok hann því vel oc het kongr honom ſinne vinattu, oc þá er þeſſe ordſending kom aptr til iarls, bió hann ferd ſína oc hafþi veſtan tvær tvítugſeſſur, oc meir enn hundrat manna, oc all fritt liþ, for hann þa auſtr til *Noregs* oc fann kong á *Hördalandi*, tók hann vid hönum forkunnar vel, oc at ſkilnadi þeirra veitti kongr hönom godar giafer, for jarl þadan ſudr med lande oc ſva til *Danmerkr*, for hann þar um land oc fann *Svein* kong i *Álaborg*, baud hann iarli til ſín oc veitti hönom dýrliga veiztlu, þá giördi jarl þat bert at hann ætladi ſudr til *Roms*, enn er hann kom i *Saxland*, fann hann þar *Heinrek* keiſara oc

tók

navigat; navem Comes propius alto primo diei, in veſperem autem declinante occidentem verſus curſum dirigit, unde nihil de eo referendum priusqvam in Orcades *transvectus regnum ſuum ibidem moderare iterum cæpit. Rex* Magnus *unacum* Haralldo *ad* Daniam *vectus, æſtatem ibidem tranſigebat, qvibus Rex* Sveno *obviam ire nolens, in* Scania *cum ſuo exercitu morabatur. Æſtate hac Rex* Magnus *morbo, qvô exſtingvitur, correptus, ſe totum* Norvegiæ *regnum patruo* Haralldo *donare palam manifeſtabat.* A. D. 1047 & ſeqq.

Nuntium Comites ad Regem.

C*omes* Thorfinnus Orcades *totumqve ſuum regnum moderabatur; apud eum* Kalfus *Arnæ ſæpe morabatur, interdum piratica occidentem verſus operam navando,* Scotiæ *&* Hiberniæ *arma inferebat, in* Anglia *qvoqve* Thingmannorum *copiis aliqvamdiu præerat. Comes* Thorfinnus *de morte Regis* Magni *certior, legatos in Norvegiam Regis* Haralldi *amicitiam conciliaturos mittebat, dicens ſe ipſius amicum fieri velle, de qvo cum nuntium regi veniret, bene excipiens, ſuam promittebat amicitiam, qvo audito Comes, itineri ſe accingebat, & duas viginti interſcalmiorum naves, viris plus centum, ſingulis conſpicuis, ornatas ſe cum aſſumens, Norvegiam petendo, Regem in* Hördia *conveniebat, ab eo humaniſſime exceptus, & cum diſcederet, magnis muneribus ornabatur, unde regionem auſtrum verſus legendo, in Daniam tendebat, qvam transeundo regem* Sveinem Aalburgi *conveniebat, â qvo ad lautiſſimum, qvo excipiebatur, convivium invitatus, ſe* Romam *petiturum manifeſtavit. In* Saxoniam *autem devectus & ab Imperatore* Henrico *humaniter exceptus*

A. D. 1047 ad 1064 tok hann forkunnar vel vid jarli oc gaf honom margar ſtórar giafer, hann feck hönom heſta marga, reid iarl þá til ſudrfarar, for hann þá til *Roms* oc fann Pafann oc tok hann þar lauſn af honom allra ſinna mála, vendi jarl þadann til heimfarar oc kom med heilu aptr i riki ſitt, let hann þá af herferdum, lagdi þa hug á ſtiorn lýds oc landz oc lagaſetning, hann ſat jafnan i *Birgisheradi* oc let þar gera Kriſtz kyrkiu, dýrligt muſteri, þar var fyrſt ſettr Biſkuppsſtoll i *Orknæyium*; *Þorfinnr* iarl átti *Ingibiörgu* jarlamodr, þau áttu tvo ſonu þá er or barnæſko komuz het annarr *Páll* enn annarr *Erlendr* þeir voro mikler menn oc frider, oc meirr i módrætt ſina, menn vitrer oc hógværer, iarl unni þeim mikit oc þar med öll alþýda.

Frá andláti Þorfinns jarls.

Þ*orfinnr* jarl helt öllu ríka ſínu til daudadags, er þat ſannliga ſagt at hann hafi ríkaſtr verit allra Orkneyinga iarla, hann ægnadiz XI. jarldoma i *Skotlandi* oc allar *Sudreyiar* oc mikit ríki á Irlande. Sva ſegir *Arnor Jarlaſkáld:*

Hrafns fæþi vard hlýþa
her frá *Þuſſaſkerium*,
rett ſeg ec þiód hve þótti,
Þorfinne til *Dýflinnar*.

Þorfinnr iarl var þá V. vetra gamall er *Melkolfr* Skota kongr modrfadir hans gaf honom iarls nafn, enn ſiþan var hann iarl LXX. Vetra; hann andadiz á ofanverdum dögum *Haralds Sigurdar-*

eximiis donis & eqvis haud paucis ditabatur, unde, eqvitando, Romam deveniens, â Papa omnium ſuorum peccatorum abſolutionem impetrabat; revertendo, ſoſpes in regnum ſuum redux, piraticam in poſterum prorſus miſſam fecit, animo ad rei publicæ moderamen, nec non leges ferendas, applicato. In provincia Birgenſi *ſæpe reſidens, templum pretioſum,* Chriſto *ſacrum, idem ibidem exſtrui curabat, ubi in* Orcadibus *prima cathedra epiſcopalis ſita eſt. Comes* Thorfinnus Ingiborgam Comitum Matrem *uxorem habebat, ex qva duos, qvi ad maturam pervenere ætatem, filios ſuſcipiebat, qvorum alteri* Pauli, *alteri autem* Erlandi *nomen erat; hi, viri fortes, venuſti, cordati, & manſveti, in maternam magis declinabant familiam, qvibus Comes & tota præterea plebs multum favebat.*

A. D. 1047 ad 1064

De morte Comitis Thorfinni.

Comes Thorfinnus *integrum ſuum regnum ad mortem usqve retinebat, qvi vere etiam fertur omnium Comitum* Orcadenſium *fuiſſe ditiſſimus; hic novem in* Scotia *Comitatus, integras* Hæbudas, *magnumqve in* Hibernia *regnum adeptus eſt. Ita* Arnor Comitum Poeta:

> *Corvorum altori obedire cogebatur*
> *exercitus inde â* Thuſſaſkerium.
> (*vera dico ex ore vulgi*)
> Thorfinno Dublinum *usqve.*

Comes Thorfinnus *qvinqve annos natus erat cum avus ipſius maternus Rex* Scotiæ Melkolfus *Comitis titulo eum nobilitaret, ſeptuaginta exinde annorum ducem. Mortuus circa finem regni*

Haraldi

A. D. *gurdarſonar*, hann er jardadr at Kriſtu kirkio i *Birgisheradi*,
1047 þeirri er hann hafþi gera látit, var hann miöc harmdaudi i
ad
1064 erfþa löndum ſínum, enn um þau lönd er hann hafþi lagt under ſic med hernadi, þá þotti mörgum ófrelſi mikit at bua under ríki hans, hurfu þá mörg ríki undan þau er iarl hafþi un-under ſic lagt, oc leitudu menn ſer trauſtz under þá höfþingia er þar voro ódalborner til ríkia, gerdiz þá brátt audſær miſſer at frafalli *Þorfinnz* iarls, þeſſar viſur voro qvednar um orroſto þeirra *Raugnvalldz* iarls *Bruſaſonar* oc *Þorfinnz* jarls:

Em ec ſíz itar knektu
jarla ſætt er ec vetti,
jöfn ſenguz hræ hröfnum,
hægintrudr at lægia,
ſleit fyrer eyiar utan
allvalldr blá tialldi,
hafdi hrægſvöl duſa
hríma faſt um límí.

Frágum *Finnz* hve magi
fylgdut *Kalfr* um dylgior
oc letz þu á ſiá ſneckior
ſnarla lagt at jarle
árædi vartu æida
ófuſs ſyne *Bruſa*
hlæþi ruþr, enn (l) redut
heiptminnugr *Þorfinni*.

Oſkep-

(l) hlyþut. *obedibas* 101. 102. 333.

Haralldi Sigurdi *filii, ad templum* Chriſti, *qvod in provincia* Birgenſi *exſtrui curaverat, ſepultus eſt, cujus mortem hæreditariarum ditionum incolæ admodum lugebant, ſed in eis, qvas armis ſibi ſubegerat, indigenis ejus imperio ſubeſſe haudqvaqvam tutum eſſe videbatur, unde multæ qvas ſibi ſubjecerat tum deficiebant ad magnates, qvorum regna hæreditario erant jure, confugientes, qvare damnum morte Comitis* Thorfinni *allatum cito apparuit. Prodiere de pugna inter Comitem* Thorfinnum *&* Rögnvalldum Bruſii *ſeqventes ſtrophæ:* A. D. 1047 ad 1064

Non nimis ſum credulus
cum dico viros concordiam
Comitum disturbaſſe,
cum cadavera reputem
corvis æqve acqviſita fuiſſe.
Atterebat extra inſulas
præpotens loricas,
corvi fuere pruinâ ſangvineâ irrorata membra.

Audivimus qvomodo Finni *affinem*
ſecutus es Kalfe *in contentionibus*
et curaſti in mari navigia
cito applicari contra comitem.
ad aggreſſum avertendum eras
non pronus, cum filium Bruſii
ſterneret, verum conſilium dabas,
acerbitatis memor vir, Thorfinno

M *Malum*

A. D. 1064

Óſkepnan vard uppi
endr þá er mörgum kendi
háligt róg at (m) hiugr
hörd þar er jarlar börduz
nærr reduz áſtmenn (n) orer,
elldhríd enn vard ſíþan,
ölld feck mein hin milda
mörg fyrer *Raudabiörgum.*

Biört verdr ſol at ſortna,
ſöckr fold i lög döckann,
bræſtr erfiti (o) auſtra,
allr brunar ſiarr med fiöllum
ádr at eyium friþum
inndrottar *Þorfinni*
(þeim healpe Gud oc geyme,)
gædingar meire fædaz.

Upphaf ríkis þeirra Páls oc Erlends oc ættartölr.

Nu toku ſyner *Þorfinnz* iarls ríke epter hann, var *Páll* þeirra ellri, var hann oc fyrer þeim i rádum, ecki ſkiptu þeir löndum med ſer oc urdu þo lengſtum vel áſátter á ſín ſkipte; *Ingibiörg Jarlamoder* giptiz *Melkolfi Skota* konge er *Langháls* var kalladr, þeirra ſon var *Dungadr* Skota kongr fader *Vilhialms*

(m) hiugo 333. hnigo 101. 102. (n) órer. 101. 333. (o) hit eyſtra. 101. 102.

Malum fatum ſe exſerebat A. D. 1064
olim cum multos doceret
acris calumnia cadere,
durum (ɔ: fatum) *ubi Comites conflixere,*
fere congreſſi ſunt amici noſtri,
ſed prælium ſubſeqvebatur,
exercitus damna tulit
multa apud Rödebiorg

Lucidus profecto nigreſcet ſol,
demergitur terra in mare atrum,
disrumpitur coelum,
totum æſtuat mare ad cacumina montium
priusqvam in pulchris inſulis
Thorfinno *ſatellitii duce*
(eos Deus auxilietur ſervetqve)
optimates majores naſcuntur.

Primordia Regiminis Pauli Erlendiqve nec non genealogiæ.

Comiti Thorfinno *in regnum ſuccedebant filii, ex qvibus* Pauli, *utpote natu majoris, conſilia plus valebant; Hi ditiones inter ſe non dividebant, commerciis nihilominus diutiſſime contenti: Nupſit* Ingiborga Comitum mater *Regi Scotiæ* Melkolfo *qvi* Langhals *cognominatus eſt; horum filius fuit* Dungadus

A. D. *hialms* hins ágæta mans, hans ſon het enn *Wilhialmr*
1064 *Ödlingr* er aller Skotar villdu til kongs taka. *Páll* iarl *Þorfinnsſon* feck dottr *Hakonar* iarls *Ivarsſonar* oc áttu þau mörg börn, ſon þeirra het *Hacon*, þau áttu dotter þa er *Þora* het, hon var gipt i Noregi *Halldori* ſyne *Brynjolfs Ulfallda*, *Brynjolfr* het ſon þeirra er átti (p) *Gyridi Dagsdottr*; önnr dottir *Páls* het *Ingiriþr* er átti *Einar Vorſakrákr*, *Herbiörg* het hin þridia dotter *Páls*, hun var moder *Ingibiargar Rögnu* er átti *Sigurdr* á *Veſtneſi* oc voro þeirra ſyner *Hakon Pik* oc *Brynjolfr*. *Sigridr* var enn dottr *Herborgar* ſem *Kolbeinn Hruga* átti; *Ragnhildr* het hin fiorda dotter *Páls* iarls, hun var modir *Benedictz* födr *Ingibiargar*, *modr Erlings* Erchidiakns; *Bergliot* het enn dotter *Ragnhildar* er átti *Havardr Gunnarsſon*, voru þeirra ſyner *Magnus* oc *Hacon Kló*, oc *Dufniall*, oc *Þorſteinn*; þetta eru allt iarla ættir oc gædinga i *Orkneyium*, oc koma þeſſer menn aller vid ſöguna ſíþar. *Erlendr* iarl *Þorfinnz* ſon átti þá konu er *Þora* het oc var *Sumarlida* dotter *Oſpaksſonar*; moder *Oſpaks* var *Þordís* dottir *Hallz* á *Síþu* *Erlingr* oc *Magnus* voru ſyner þeirra enn dætr þeirra *Gunnhilldr* oc *Cecilia* er *Iſakr* átti, oc voru ſyner þeirra *Endride* oc *Kotr*; *Jatvör* het dotter *Erlings* laungetinn, *Bergr* het ſon hennar.

Her ſegir af falli Harallds Kongs oc dauda dottr hans.

A. D. Þá er þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* höfdu ríki tekit i *Orkn-*
1066 *eyium* kom auſtan or *Noregi Haralldr Sigurdarſon* med her mikinn, hann kom fyrſt vid *Hialtland*, þadan for hann til *Orkneyia*,

(p) Geyrryde. 333.

Rex Scotorum, *pater* Wilhialmi viri inclyti; *hujus filius erat* A. D.
alius Wilhialmus Ödlingur, *qvem omnes Scoti regem exopta-* 1064
bant. *Comes* Paulus Thorfinni *filiam Comitis* Haconis Ivaris *filii uxorem duxit*, *inter qvorum multos liberos filius* Hacon *nominabatur*. *Erat illis etiam filia* Thora *qvæ* Halthori *filio* Brinjulfi Ulfalldii *in Norvegia nupſit*; *horum filius* Brinjulfus Giridem Dagi *filiam duxit uxorem*. *Secundæ* Pauli *filiæ nomen erat* Ingiridis *qvæ nupſit* Einaro Worſakráko. *Tertia* Pauli *filia* Herbiorga *mater erat* Ingibiorgæ Ragna, *qvam duxit* Sigurdus *de* Veſtneſo; *horum filii* Hacon Pik *&* Brinjulfus. Sigridis *præterea filia erat* Herbiorga, *mater* Haconis Barns, *&* Herborgæ *qvam duxit* Kolbeinn Hrúga. *Qvarta Comitis* Pauli *filia* Ragnhilldis, *mater erat* Benedicti *patris* Ingibiorgæ *matris* Erlingi *Archidiaconi*. Bergliot *inſuper filia erat* Ragnhildæ *qvæ nupſit* Hávardo Gunneri, *horum filii* Hacon Kló, Dufniáll, *&* Thorſteinn. *Sunt hæ omnes Comitum & optimatum in* Orcadibus *familiæ*, *qvorum ſingulos hiſtoria infra commemorat*. *Comes* Erlendus Thorfinni *filius uxorem habuit* Thoram *filiam* Sumarlidii Óſpaki *filii*; *Mater* Óſpaki *erat* Thordiſa *filia* Halli *de* Sída; *Erant horum filii* Erlingus *&* Magnus, *filiæ vero* Gunnhildis *&* Cecilia *qvæ nupſit* Iſaaco; *horum filii* Endridus *&* Kolus. Erlingo *filia notha erat* Jatvara, *cujus filius* Bergus.

Heic memoratur cædes regis Haralldi & mors filiæ ejus.

Poſtqvam fratres Paulus *&* Erlendus *regnum in* Orcadibus *mo-* A. D.
derandum ſuſceperant, Haralldus Sigurdi *filius ab oriente de* Nor- 1066
vegia *cum ingenti exercitu venit*, *&* Hialtlandiæ *primum allap-*

A. D. 1066 *eyia*, þar let hann eptir *Ellıſif* drottningu oc dottr þeirra *Mariu* oc *Ingigerdi*; or *Orkneyiom* hafþi hann liþ mikit, reduz iarlar báder til ferdar med konge, for kongr þadan ſuþr til *Einglandz* oc lendi þar ſem heiter *Klifland* oc vann (q) *Skardaborg*, ſíþan lagþi hann at vid *Hallarnes* oc átti þar orroſto oc feck ſigr. midvikudag næſta fyrer *Matthias* meſſo átti hann orroſto i *Jorvík* vid iarlana *Valþióf* oc *Mórukára*; þar fell *Mórukári*; Sunnudag eptir var ſu borg gefinn i vald *Haralldi* kongi er ſtod vid *Stafnfurdu* bryggio, geck hann á land at ſkipa ſtadinn, þar ſetti hann eptir *Olaf* ſon ſinn oc iarlana *Pál* oc *Erlend* oc *Eyſtein Orra* mág ſinn; i þeirre landgaungu kom i mote *Harallde* konge *Haralldr Gudinna* ſon med allmikinn her, oc i þeim bardaga fell *Haralldr Sigurdarſon*; eptir fall kongs kom *Eyſtein Orri* frá ſkipum oc iarlar oc gerþu allharda hríd, þar fell *Eyſtein Orri* oc miöc ſva allr *Nordmanna* herr; epter þá orroſto leyfþi *Haralldr* kongr *Olafi* ſyni (r) *Harallds* kongs oc jörlunum brotför af *Einglandi* oc her þeim öllum er æi hafþi flyit, ſigldi *Olafr* ut um hauſtit af *Hrafnseyri* oc ſva til *Orkneyia*; oc þann dag oc á þeirri ſtundu er *Haralldr* fell vard *Maria* (s) daud dotter hanns, oc er þat mál manna at þau hafi eins mans fiör haft. *Olafr* var um vetrinn í *Orkneyium* oc var hann hinn meſte vin iarlanna frenda ſinna; þær voro brædra dætr *Þóra* moder *Olafs* kongs oc *Ingibiörg* moder iarlanna. *Olafr* for um vorit auſtr til *Noregs* oc var þar tilkongs tekinn med *Magnuſi* brodr ſínum; enn er þeir brædur redu *Orkneyium* þá var ſamþycke þeirra mikit oc gott langa hríþ, enn er ſyner þeirra toku at megnaz, þá gerduz þeir ofſtopa menn miklir *Hakon* oc *Erlingr*; *Magnus* var þeirra kyrr-

(q) *Skaudaborg*. 102. (r) ſínum 333 *prave*. bráddaud. *repente mortua* 101. 102. 333. *Flat.*

ſus, atqve inde in Orcades *defectus, ibidem Reginam* Elliſif A. D.
unacum filiabus Maria *&* Ingigerda *reliqvit, & ex* Orcadibus 1066
ingentes copias aſſumſit, comitum utroqve cum ipſo Sociale iter ſuſcipiente. Inde auſtrum verſus in Agliam *tedendit, &, ubi* Klifland *audit, allapſus,* Skardoburgum *ſuperavit.* Hallneſiæ *exinde appulit, & ex inita ibidem pugna victoriam reportavit. Die Mercurii proximo ante feſtum* Matthei Eboraci *cum comitibus* Walthiofo *&* Mörkára *pugnam, hoc cadente, commiſit. Die ſolis proxime ſeqventi urbs qvæ ad* Stafnfurdubriggiam *ejus poteſtati ſubmittebatur, ubi ad omnia in eadem diſponenda exſcendens, filium ſuum* Olaum, *Comites* Paulum *&* Erlendum *& affinem ſuum* Eiſteinem Orrium *relinqvit; In hac excenſione Regi* Haraldo Haraldus Gudini *cum ingenti exercitu obviam ivit; in horum certamine cecidit* Haralldus Sígurdi; *poſt cædem Regis* Eiſteinn Orrius *unacum Comitibus â navibus ſuperveniens, inter acrem congreſſum, cum toto fere* Norvagorum *exercitu, cecidit. Finito hoc certamine Rex* Haralldus *filio Regis* Olao, *Comitibus, totiqve, qvi non aufugerat, exercitui, ex Anglia diſcedendi veniam dedit, unde* Olaus *autumno* Rafnsöra *ſolvendo in* Orcades *devehitur. Eadem autem die, eademqve hora qva cecidit Rex* Haralldus, *ipſius filia* Maria *repente mortua eſt, unde vulgo audit eos unius hominis vigorem habuiſſe.* Olaus *hyemem in* Orcadibus *tranſigens, cognatis ſibi Comitibus amicitia devinciebatur. Erant ex fratribus nepotes (ſobrinæ) mater Regis* Olai Thora, *&* Ingiborga *mater Comitum.* Olaus *ſubſeqventi vere in* Norvegiam *redux, unacum fratre* Magno *Rex conſtitutus eſt; cum autem fratres* Orcades *regerent magna & infucata inter eos diu viguit concordia, ubi autem ipſorum filii matureſcebant,* Hacon *&* Erlingus *valde tumeſcebant,* Magnus *autem*

eorum

A. D. 1066 kyrrlátaztur, allir voru þeir mikler oc ſterkir oc vel menntir um alla luti; *Hacon Pálsſon* vildi vera fyrirmadr þeirra brædra, þottiz hann vera meiri burþum enn ſyner *Erlendz*, þvi at hann var dottrſon *Hakonar* iarls *Ivarsſonar* oc *Ragnhildar* dottur *Magnus* kongs *Góda*; vildi *Hakon* at viner hans hefþi or ſkiptum meira lut þar, enn þeir at hnigu til ſona *Erlendz*, enn *Erlendr* vildi ecki at ſyner hans kefþi lægra lut þar i eyiom; kom þá ſvo at þeir frendr máttu æi áſamt vera oc var med þeim ecki óhætt; þá attu fedr þeirra lut at med þeim at þeir ſkyldu ſemia malit, var þá fundr tillagdr oc fannz þat brátt á at hverr þeirra hneygdi epter ſínum ſonum oc urdu æi áſátter; gerþiz nu óſamþycke med þeim brædrum oc ſkilduz óſáttir oc þotti þad mörgum mikill ſkade.

Sáttar fundr.

Epter þetta foru godgiarner menn i mille þeirra oc læita um ſættir, var þá lagdr ſáttar fundr med þeim i *Hroſſey*, á þeim funde geingu ſaman ſættir þeirra med þvi moti at þá var ſkipat eyiom i helminga ſva ſem verit hafdi med þeim *Þorfinne* oc *Bruſa*, ſtod ſva um hríþ, *Hákon* var þá jafnan i hernadi ſíþan hann þroſkadiz, gerdiz hann þá ofſtopa madr mikill oc leitadi miöc á þá menn er þiónudu under þá fedgana, kom þá enn ſva at þeir urdu óſátter, oc foruz at med fiölmenni; *Hávardr Gunnaſon* oc allir adrer gædingar iarlanna báru enn ſamann med ſer, oc báru ſattmál á milli, villdu þeir *Erlendr* fedgar þá æi ſættaz ſva at *Hakon* veri þar i eyiom, enn med því at vinum þeirra þotti mikit i ábyrgd um deilr þeirra, þá felldu þeir bæn at *Hakoni* at hann leti þetta æi fyrer

eorum humaniſſimus erat; Hi omnes viri magni, fortes omnibusqve artibus bene imbuti fuere. Hacon Pauli *filius fratribus, utpote filiis* Erlendi *ſangvine nobilior, erat enim Comitis* Hakonis Ivaris *filii &* Ragnhildæ, *regis* Magni Boni *filiæ, è filia nepos, præeſſe cupiebat, & ipſius amicos majus ibidem, qvam, qvantum ad filios* Erlendi, *iisdem cedendum, reportare cupiebat*, Erlendus *autem filios ſuos inferiores eſſe nolebat, unde res eô pervenit, ut ſine periculo eos converſari non tutum eſſet; hinc patres in eo cenſentiebant ut cauſam pacate transigerent, ſed in ſtatuto conventu, cum utrumqve in partem filiorum, non concordem, acclinare appareret, diſſidiis inter fratres ortis, discordes, qvod multi magnum reputabant detrimentum, ab invicem diſceſſere.* A. D. 1067 & ſeqq.

Conventus pacis cauſa.

Poſt *hac viri benigni, reconciliationem qværendo, eos intercedebant, unde in ſtatuto in* Hroſſeia *conventu, eo modo inter ipſos transactum eſt, ut inſulæ in duas partes æqvales, qvales* Thorfinni Bruſii *tempore fuerant, dividerentur, qvod aliqvamdiu non violabatur.* Hacon *exinde, ubi ad maturam pervenit ætatem, piraticæ continuo operam navabat, unde ad ſeditiones valde inclinans, patris filiorumqve ſubditos multum irritabat, qvapropter res adhuc eo venit, ut discordes freqventesqve congrederentur. Cum* Havardo Gunneri *cæteri omnes comitum optimates adhuc de reconciliatione conferebant, qvam* Erlingus, *unacum filiis, ſi* Hacon *in inſulis maneret, acceptare recuſabat; cum autem amicis litigantium cura difficilis eſſe videretur, precibus ab* Hacone *impetrabant, ne ipſius hac vice in inſulis manſionem*

A. D. 1067 & ſeqq. fyrer ſættum ſtanda, at han færi burt or eyium at ſinne, geck þá enn ſættin ſaman, at godra manna rádi; epter þetta fór *Hakon* burt or eyiom, fyrſt auſtr til *Noregs* oc fann þar *Olaf* Kong *Kyrra*, þetta var ofarliga á hans dögum, dvaldiz *Hákon* þar nockra ſtund; ſídan for hann auſtr til *Svíþiódar* á fund *Inga* kongs *Steinkelsſonar*, oc tok hann vid honom vel, hann fann þar vini ſína oc frendr, hlaut hann þar hinn meſta heidr af vinſælldum *Hákonar* modrfödr ſins, hann hafdi haldit ríke af (s) *Steinketli Svia* konge ſidann er hann vard landflotte fyrir *Haralde Sigurdar* ſyne, hafþi hann þar ordid hinn vinſælzti bædi af konge og landsmönnum. Annar dottrſon *Hákonar* iarls *Ivarsſonar* var *Hákon*, er kallardr var hinn *Norræni*, hann var fader *Eiriks* hins *Spaka* er kongr var i *Danmörku* eptir *Eric* kong *Eymuna; Hakon* dvaldiz i *Svíþiód* um hríþ oc var *Ingi* kongr vel til hans, enn er ſva hafdi framfarit um hríþ, þá leku hönum landmuner at ſækia veſtr til eyia; þá var i *Svíþiód* ung kriſtni, voru þá marger menn þeir er foru med forneſkiu oc þottuz af þvi verda fróder oc víſer margra luta þeirra er eigi voru framkomner; *Ingi* kongr var vel kriſtinn madr oc voru honom leider aller forneſkio-menn, lagdi kann mikla ſtund á at eyda óveniom þeim er lengi höfdu fylgt heidninne, enn landzhöfþingiar oc ſtórbændr kurrudu illa er um var vandat óſidu þeirra, kom ſva þá at bændr toko ſer annan kong, þann er þá hellt til blóta, *Svæinn* broder drotningar oc var kalladr *Blót-Sveinn*, fyrer hönom vard *Ingi* kongr landflotta i veſtra *Gautland*, enn ſva lauk þeirra ſkiptum at *Ingi* kongr tok hús á *Svæine* oc brendi hann inne; epter þat tok hann allt land under ſic, eyddi hann þá enn uſiþum mörgum.

Frá

(s) Steinkeli. 333.

ſionem reconciliationi reſiſtere ſineret, unde in concordiam adhuc bonorum virorum conſilio reducebantur. Poſt hæc Hacon *ex inſulis diſcedebat & primum orientem verſus in* Norvegiam *delatus, Regem* Olaum Kyrre, *circa regni ipſius finem conveniebat, unde poſt aliqvantas moras orientem verſus in* Svetiam *Regem* Ingium Steinkelis *filium petiit, ab eodem humaniter exceptus; heic amicos & cognatos conveniens, propter ea qvod avus maternus amicis beatus eſſet, maximum honorem reportabat; conceſſerat iſti præfecturam qvandam* Steinkell *Rex* Sveciæ *inde ab eo tempore, qvo a rege* Haralldo Sigurdi *exulatum iverat. Interim regis nec non indigenarum amicitiam, & intimum amorem adeptus eſt. Alter Comitis* Haconis Ivari *ex filia nepos erat* Hacon Norvagus *dictus, pater* Erici Spakii, *qvi* Erico Eymuni *in regno* Daniæ *ſucceſſit.* Hacon *ad tempus in* Svecia *commorabatur à Rege* Ingio *bene affectus; ubi autem aliqvantiſper ita proceſſerat, natalis ſoli dulcedo eum ad repetendas inſulas alliciebat. Erat in* Svecia *hoc tempore tenellus Chriſtianiſmus, unde multi incantamenta exercebant, eapropter qvod his rerum futurarum præſcientiam ſibi acqvirere viderentur. Rex* Ingius *utpote chriſtiana religione probe imbutus, omnes faſcinatores abominabatur, & inſolentiis, qvæ gentiliſmum diu ſecutæ fuerant, abolendis magnopere ſtudebat, primores autem & incolæ divites cum mali eorum mores reprehenderentur murmurabant, & eò usqve deveniebant, ut alium regem,* Sveinem *reginæ fratrem,* Blot-Sveinem *dictum, qvi tunc ſacris indulſit, aſſumerent, rege* Ingio *ab hoc in Gothiam occidentalem exulante. Eum autem finem habebant eorum negotia, ut Rex* Ingius *Regem* Sveinem *ædibus incluſum interciperet combureretqve, qvo facto totum regnum recuperavit & varios adhuc pravos mores abolevit.* A. D. 1067 & ſeqq.

A. D. 1067 & ſeqq.

Frá Ordum víſenda mannz.

Þá er *Hákon Pálsſon* var i *Svíþiód*, hann hafdi frett til at þar i lande var ſá madr er for med víſende oc ſpádom, hvört er hann hafþi til þeſs fiölkynge edr adra lute, honom gerdiz forvitne á mikil at finna þann mann oc vita hvers hann yrde viſs um forlög ſin, oc eptir þetta for hann til þeſs mannz, oc fann hann at lyktum i ſióbygd nockorre, for hann þar at veitzlum, oc ſagdi bondum um árferd oc adra luti, enn er hann fann þenna mann, þá fretti hann eptir hvörſu honom mundi gangaz til ríkis, edr annrar hamingiu, viſinda madr ſpurdi hvat manna hann veri, hann ſagdi nafn ſitt oc ætt ſína, at hann var dottrſon *Hakonar Ivarsſonar*; þá ſegir víſinda madr, hvi mantu vilia taka af mer víſinde edr ſagner, veiztu þat at hiner frendr þíner hafa lítinn hug haft á þeſs háttar mönnum, ſem ec er, oc má þer þörf vinna, at þu leiter epter at vita forlög þín af *Olafe* hinum *Digra* frenda þínum, er þer hafit allann trunat á, enn grunr mundi mer á vera, at hann mundi æi lítillæti til hafa, at ſegia þer þat, er þig forvitnar, edr vera æi ſva máttugr ella, ſem þer kallit hann; þá ſvarar *Hakon*, ecki vil ec honom ámæla, ætla ec þat meir at ec muna æi verdleik til hafa, at taka af hönom víſindi enn hitt at æi muni hann vera ſva volldugr, at ec mætta fyrer þat taka af honom víſindi; enn því hefi ec á þínn fund farit, at mer hefer þat i hug komit, at her mun hvergi þurfa at öfunda annann fyrer mannkoſta ſakir epr truarbragda; Sá madr ſvarar, vel líkar mer þat, at ec finn þat á, at þu þykiz þar æiga allt trauſt er ec er, oc framar enn trua ſu er þer hafit med farit, oc adrir frendr þinir, er oc ſva at þeim er á ſlíkt ſtunda er undarliga farit, fara met föſtr oc vökr, oc ætla at þar af muni þeim veitaz þeir lutir, er þeim er forkunne á at vita, enn þó at þeir ſtunde

De effatis ſagacis.

A. D. 1067 & ſeqq.

*C*um Hacon Pauli *in* Svecia *eſſet*, *audiverat ibidem virum ſagacem*, *magia*, *aliisve rebus ad divinandum utentem. Cujus conveniendi magna eum cepit cupiditas*, *experturum num de fatis ſuis certior fieret; unde eum qværens*, *in maritimo qvodam vico*, *convivia frequentantem*, *& colonis annonam nec non alia prædivinantem invenit. Cum autem eum conveniret*, *qvomodo regni recuperatio aliaqve fortunæ dona ei ſuccederent ſcicitabatur? Sagax qvinam eſſet*, *interrogabat*, *cui reſpondit*, *nomen indicando familiamqve*, *ſe nimirum eſſe* Haconis Ivari *ex filia nepotem. Qvo audito ſagax*, *cur*, *inqvit*, *magiam aut omina à me acceptabis? ſcis enim cognatos tuos tales homines*, *qvalis ego ſum parvi pependiſſe*, *eritqve tibi neceſſum*, *ut fata tua à conſanguineo tuo* Olao Craſſo, *in qvem omnem veſtram fidem collocatis*, *exqviras; verum ſuſpicor eum humanitate non præditum*, *ut tibi qvæ ſcire deſideras*, *vel præfinita ſunt*, *tanta facultate*, *qvanta alias eum gaudere refertis*, *manifeſtet. Ad hæc* Hacon *reſpondit; nolo*, *ait*, *illum vituperare*, *nam meam potius vilitatem*, *qvam ejus impotentiam in cauſa eſſe puto*, *cur me non liceat reſponſum ab eo reportare. Aſt idcirco te conveni*, *qvod mihi in mentem venerit*, *neutri noſtrum alteri virtutem aut religionem invidere neceſſum fore. Reſpondit ille*, *perplacet mihi*, *qvod te omnem tuam fidem in me collocaſſe comperiam; aſt fides iſta*, *qvam tu*, *necnon alii tui cognati tractavere*, *ita ſe habet*, *ut qvi talibus ſtudent mirandi ſint; jejunia & vigilias celebrant*, *& inde ſe iſtis*, *qvæ ſcire magni intereſt*, *potiri autumant. Qvamvis autem in talibus operam collocent*, *attamen eo minus de iis*, *qvæ ſcire cupiunt*, *cer-*

N 3 *tiores*

A. D. 1067 & ſeqq. ſtunde a ſlikt, þá verþa þeir því ſiþr víſir þeſs er þá forvitnar, ſem þá ſkiptir meira, enn ver leggiom oſs i öngar (t) meingerder, oc verdum ver þo jafnan víſir þeirra luta, er vinum vorum þickir máli ſkipta, at þeir geingi óduldir; nu man ſva fara med ockr, at þu mant þeſs niota frá mer, er ec ſkil þat at þu þyckiz helldr mega taka ſanninde af mer enn kennimönnum *Inga* kongs þeim er hann þykiz allt trauſt under eiga, ſkaltu koma á þriggia nátta freſti, ſkulum ver þá freyſta at ec kunni at ſegia þer nockora luti þá er þic forvitnar; eptir þat ſkilia þeir oc dvelz *Hakon* þar i bygdinne, oc at liþnum þremur nottum, fór hann at finna víſinda mann, var hann þá i huſi nockuru æinn ſaman, oc varpadi mædiliga öndinne er hann geck inn, ſtrök hendinne um ennit, ſagþi at hann hefdi miklu tilkoſtat ádr hann yrþi þeirra luta viſs er hann ſkyldi forvitnaz; *Hakon* kvetz þá heyra vilia ſín forlög; ſpámadrinn tok þá til orda, ef þu vill þin forlög vita þá er þar langt um at tala, fyrir þvi at þau eru mikil oc af liſi þinu oc ſtundan mano mikil ſtórtiþinde hlíótaz, oc er þat mitt hugbod at þu verder einvalldz höfþinge yfer *Orkneyiom* at lyktum, enn kann vera at þer þycki lángt at bíþa, hygg ec ok þat at þar muni þitt afkvæmi ríkia, enn af veſtr för þinne þeirri er þu ferr næſt til *Orkneyia* mano mikil ſtortidindi afgeraz, þá er þeir luter verda frammgengner er þar af mun leida, þu mant oc à þinum dögum lata gera glæp þann er þu mant annat tveggia fá bætt edr æi vid þann Gud er þu truir á, enn ſpor þín liggia lengra ut i heim enn ec fæ ſet, enn þó hygg ec at þu muner her bera beininn i nordr-hálfunne; Nu hefuig ſagt þer þá luti er ec mun at ſinne, nu rædr þu hverſu þu ſkalt vid una

(t) mannrauner edr *periculis vel* 333.

tiores ſunt, qvo magis eorum intereſt, nos vero nullis nosmet ſubjicimus afflictionibus, ſemper tamen eorum, qvæ amicos noſtros non celari refert, certiores reddimur. Nunc ſic nobiscum agetur, ut â me reportes, qvod te aptiores â me, qvam Regis Ingvii *myſtis, ex qvibus illi tota ſua ſpes pendere videtur, veritates edoctum fore, ſperare intelligam; poſt tres ergo noctes venies, tunc me tibi qvædam, qvæ ſcire deſideras, patefacere poſſe, tentabimus. Poſt hæc ab invicem disceſſere,* Hacon *vero in eodem vico interim commorabatur, & elapſis tribus noctibus ad fatidicum redibat, qvi ſolus in domo qvadam, cum ingrederetur* Hacon, *ſuſpirans, frontem manu contrectabat, dicens ſe multum impendiſſe, priusqvam eorum, qvæ exqvireret, certior redderetur.* Haconi *igitur, ſe ſua fata audire velle, aſſerenti, his reſpondit fatidicus; Si tua, ait, fata ſcire cupis, de iisdem prolixus erit ſermo, magna etenim ſunt, & de tua vita ſtudioqve multæ magni momenti relationes promanabunt; præſagit etiam mihi animus te tandem, qvamvis forte exſpectare tædeat, monarcham univerſarum fore* Orcadum; *ibidem etiam tuam prolem regnaturam ominor; Sed de itinere qvod in* Orcades *poſt hæc primum ſuſcipis, qvando ſucceſſere res iſtæ qvæ inde promanant, multa erunt memoranda; tuis etiam diebus facinus, qvod vix ac nevix Deo, in qvem credis, reparare potes, patrari facies; tua autem veſtigia longius in orbem diducuntur, qvam ego videre poſſim, puto tamen te heic in ſeptentrione moriturum. Audiiſti jam ea qvæ tibi hac vice declarabo, qvorſum autem tuo negotio contentus ſis, a te pendebit. Huic* Hacon; *multa, inqvit, modo vera*

A. D. 1067 & ſeqq.

A. D. una þit eyrinde; *Hakon* ſvarar mikla ſögn ſegir þu, ef ſönn
1067 er, enn þat ætla ec at betr muni vera enn þu ſegir um minn
& ſeqq. hag, má oc vera at þu munir þetta æi med ſannindum ſet hafa; Spámadr bat hann þvi af trua ſem hann víldi, enn qvat þetta mundu framfara.

Af rádagerdum Hakonar Pálsſonar.

circa Eptir þetta fór *Hákon* til fundar vid *Inga* kong, oc dval-
A. D. diz med hönom ſkamma ſtund, tok þá orlof af kongi til
1103 brautfarar; *Hákon* for fyrſt til *Noregs* á fund *Magnus* kongs frenda ſíns oc tok hann vel vid honom, þar fretter hann þau tíþinde af *Orknæyium* at *Erlendr* iarl oc ſyner hanns redi þar meſtu oc voru all vínſælir, enn *Páll* fader hans var helldr afſkipta lítill um ríkit, þat þottiz hann oc ſpýria af þeim mönnum er veſtan komu oc helzt mæltu trunat fyrir honom, at *Orkneyingar* mundu lít lengia til at hann kæmi veſtr pangat, oc höfþu þeir frid godann oc kyrrſæti, enn ugdu ef *Hákon* kæmi veſtr at af honom mundi ſtanda ófridr oc ſtyriöld, enn er *Hákon* hugſadi þetta fyrer ſer, þá þotti hönom æi örvænt at þeir frendr mundi hallda ríki fyrer honom, enn láta hönom æi óhætt ef hann kæmi veſtr þangat æi med fiölmenni, tok hann þat rád at ſækia at *Magnus* kong at hann kæmi honom til ríkis i *Orkneyiom*.

Rædur

vera ſint, refers, ſpero tamen melius qvam dicis meas res A. D.
conſtitui, fortaſſis etiam hæc tu vere non videris; Ad hæc 1067
fatidicus, ex his qvæcunqve ipſi placeret illum credere ro- & ſeqq.
gabat, adjecto hæc omnia fore eventura.

De conſiliis Haconis Pauli filii.

Poſt *hæc* Hacon *Regem* Ingium *convenit, apud eum* circa
aliqvamdiu moratus, abeundi veniam impetrat & primum A. D.
in Norvegia *cognatum regem* Magnum *petit & ab ipſo hu-* 1094
maniter excipitur. Audiit ibidem de Orcadibus, *Comitem* Erlendum *plurima illic, populi animis ſibi admodum devinctis, regere,* Paulum *autem ipſius patrem de regno parum ſollicitum. Videbatur etiam exqvirere ab illis qvi ab occidente venere fideqve digna potisſimum illi retulere,* Orcadenſes *ipſius reditum parum deſiderare, tranquilla enim pace qvieti fruebantur, timuere autem, ſi* Hacon *illuc veniret, ne ſeditionum diſſidiorumqve cauſa exiſteret. Cum autem hæc ſecum meditaretur* Hacon, *non abſimile cognatos ſuos regnum retenturos, ſe autem, ſi non freqvens eo veniret, ab iisdem non tutum fore ratus eſt, unde id conſilii cepit, ut regem* Magnum *de auxilio recuperandi in* Orcadibus *regnum ſollicitaret.*

A. D. 1094

Rædur Hakonar fyrer Magnuſi Kongi.

Þetta var eptir þat er *Magnus* kongr hafþi latit af líſi taka *Steigarþori* oc *Eigil*, oc frelſaþi landit af öllum ófriþi; hann var vitr madr, oc þottiz þat ſkilia á rædum *Magnus* kongs er þeir rædduz vid at kongr mundi vera ſtórádr oc ágiarn á ríki annarra höfþingia; *Hákon* tok þær rædr fyrer konge at þat væri höfþings bragd at hafa læidángr uti oc heria veſtr um haf oc læggia under ſic eyiar, ſem gerdi *Haralldr* hinn *Hárſagri*, ſegir oc ef hann fengi ríki i *Suþreyium* at þadan væri hægt at heria á *Irland* oc *Skotland*, oc ef han kæmi under ſic veſtrlöndum, þaþan væri gott at efladz med ſtyrk *Nordmanna* á moti *Einglismönnum* oc hefna ſva *Haralldr Sigurdarſonar* födrþíns; enn er þeir töluþu þetta fanz þat á at kongi fell þetta vel i ſkap, kalladi at þetta være vel talat oc höfþinglega oc nær ſínu ſkaplyndi, enn þat ſkaltu hugſa *Hakon*, ſeger kongr, ef ec geri þetta fyrer ord þín oc áeggian at fara med her veſtr um haf, at þer ſkal æi á uvart koma þott ec bera frekann (u) atſúg til rikia þeirra er liggia veſtr þar, oc gera ec at því engann manna mun; enn er *Hakon* heyrdi þenna orſkurd, let hann ſer fátt um finnaz oc grunadi hvar til mælt munde, let hann þá af at eggia kong á neinar ferder, þurfti þá oc lítils vid, því at epter þeſſa ræþu ſendi kongr bod um alt ríki ſitt at leiþangr ſkyldi uti vera, gerþi hann þat bert fyrer alþydu at hann ætladi her þeim at halda veſtr um haf, hvat ſem ſíþarr geriz til tíþinda i hans ferdum; bioggoz menn þá til þeſſarar ferdar á öllu lande;

Magnus

(u) athug. *aveam*. 102. 102. 332.

Haconis coram rege Magno ſermo. A. D. 1094

I*ncidere hæc poſtqvam Rex* Magnus Thorem *de* Steig *&* Eigilem *e medio tolli curaverat, & regnum ab omnibus diſſidiis liberaverat. Erat* Hacon *vir cordatus, unde ex ſermone regis* Magni, *cum colloqverentur, ipſum imperioſum eſſe aliorumqve magnatum regna ambire percipiebat.* Hacon *ita colloqvium cum rege inſtituit, facinus eſſe heroicum, expeditione ſuſcepta, occidentem verſus piraticam exercere & inſulas, exemplo* Haralldi Pulchricomi *ſubjicere; adjecto, ſi regnum in* Hæbudas *nanciſceretur, inde facile eſſe* Hiberniam *&* Scotiam *infeſtare, ſiqve regiones occidentales ſubigeret, commodum eſſe auxilio* Norvagorum *contra* Anglos *corrobarari, eoqve modo cædem* Haralldi Sigurdii, *Regis abavi, vindicare. Cum autem hæc conſererent, regi perplacita eſſe percipiebantur, apte ut heroem deceret & juxta ſuum velle propoſita aſſerenti. Scias autem* Hacon, *ait Rex, qvod ſi verbis & precibus tuis adductus, per mare occidentem verſus exercitum dirigam, tibi non præter ſpem innoteſcat, qvamvis, absqve perſonarum reſpectu, ditiones ibi ccidentem verſus ſitas aliqvantum urgeam. Hanc autem clauſulam cum audiret* Hacon *ſibi vix placentem, qvo collinearet ſuſpicatus eſt, unde a ſvadendo itinere deſtitit, nec fuit ſvaſione opus, nam poſt hoc colloqvium Rex toti regno expeditionem per nuntium injunxit, publice manifeſtans, ſe copias trans mare occidentem verſus, in futurum exinde itineris ſucceſſum, deducturum. Unde per totam regionem huic ſe expeditioni incolæ accingebant. Rex* Magnus *in hanc expeditionem filium ſuum*

A. D. 1094 *Magnus* kongr hafþi med ſer ſonn ſinn til þeſſarar ferdar VIII vetra gamlann er *Sigurdr* het, hann var vel mannaþr.

Herferd Magnus kongs Berbeins veſtr um haf.

A. D. 1095 Þá er þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* redu *Orkneyium*, kom auſtan or *Noregi Magnus* kongr, hann hafþi her mikinn, hönom fylgdu marger lender menn, *Víþkunnr Jonsſon*, *Sigurdr Hranaſon*, *Serkr* or *Sogni*, *Dagr Eilífsſon*, *Skapti* or *Gitzka*, *Ögmundr*, *Finnr* oc *Þordr*, *Eyvindr Olbogi* ſtallari kongs, *Kali* af *Ögþum Sæbiarnarſon Þorleifſſonar* hins *Spaka* er *Hallfredr* meiddi, oc *Kolr* ſon hans, *Kali* var ſpekingr mikill oc kærr kongi oc orti vel; þá er *Magnus* kongr kom til *Orkneyia*, þá tok hann iarlana *Pál* oc *Erlend* oc ſendi þá auſtr til *Noregs*, enn ſette *Sigurd* ſon ſinn i *Sudreyiar* oc feck hönum ráduneyti;| *Magnus* kongr for i *Sudreyiar* oc fylgdu hönum ſyner iarlanna *Magnus* oc *Erlingr* ſyner *Erlends* iarls oc *Hácon Pálsſon*, enn er *Magnus* kongr kom i eyiar tok hann at heria fyrſt i *Liodhuſum* oc vann þar, oc i þeirre ferd vann hann allar *Suþreyiar* oc toku höndum (v) *Lögmann Gudrodarſon Sudreyia* kongs, þaþan for hann ſudr under *Bretland* oc átti orroſto mikla i *Öngulseyiar* ſunde vid jarla tva *Breezka*, *Huga* hinn *Digra* oc *Huga* hinn *Pruda*, oc er menn brutu upp vopn ſin oc buigguz til orroſto, ſettiz *Magnus Erlendsſon* nidr aptr i fyrirúmi oc vapnaz æi, kongr ſpyrr hvi hann ſæti, hann letz þar vid engann mann ſakir æiga, vil ec þvi æi beriaz, far þu under þiliur nidr oc ligg æi her fyrer fotum

(v) lögmann. *omittit* 333.

Sigurdum, *octennem artibusqve bene imbutum*, *ſe cum habeat.* A. D. 1094

Militia regis Magni Nudipedis occaſum verſus.

C*um fratres* Paulus *&* Erlendus Orcadibus *præeſſent*, *veniebat cum exercitu ex* Norvegia *Rex* Magnus, *qvem multi præfecti provinciales comitabantur* Widkunnus Jonæ, Sigurdus Hranii, Sercus *de* Sognia, Dagus Eilifi, Skaptius *de* Giſko, Augmundus, Thordus *&* Finnus, Eivindus Olbogi *ſtallarius regius*, Kalius *de* Agdis Snæbiörni Thorleifidis Spakii *filius*, *qvem læſit* Hallfredus, *& ipſius filius* Kolus; *erat* Kalius *vir ſapiens*, *Regi carus*, *poetaqve egregius. Cum veniret in* Orcadas *Rex* Magnus, *Comites* Paulum *&* Erlendum, *captos auſtrum verſus in* Norvegiam *miſit*, *filium autem* Sigurdum, *cui conſiliarios conſtituebat*, *inſulis præfecit. Regem* Magnum Hæbudas *petentem Comitum filii*, Magnus *&* Erlingus *Comitis* Erlendi *filii*, *cum* Hacone Pauli, *comitati ſunt*; *cum autem in inſulas veniret Rex*, Liodhuſis *primum arma inferebat*, *victoriam reportans*; *In hoc autem itinere integras* Hæbudas *ſuperavit*, *capto regis* Hæbudarum Gudrodi *filio* Lögmanno *Inde auſtrum verſus ſub* Britanniam *navigavit*, *& acre cum comitibus duobus* Britannis, Hugone *nempe* Craſſo *&* Hugone Pruda *in freto* Ongulsöæ *prælium commiſit*; *Cum autem arma capeſcerent adqve congreſſum pararentur*, Magnus Erlendi *in interſcalmio ante mediam navem conſidens*, *ſe non armavit*, *& regi*, *qva propter ſederet interroganti*, *ſe contra neminem ibidem cauſas habere*, *& igitur non confligere velle*, *reſpondit.* A. D. 1095

A. D. ſotum mönnum ef þu þorir æi at beriaz, þvi at ec ætla þer æi
1095 tru til ganga. *Magnus* tok ſaltara oc ſaung um bardagann en hliſþi ſer ecki. Orroſta þeſſi var bædi hörd oc löng oc var bæþi ſkotit oc höggit, var þat lengi at æi mátte ſiá i millum hvörnveg hníga mundi. *Magnus* kongr ſkaut af handboga oc annar madr *Háleyſkr* hia honom. *Hugi Prudi* bardiz hrauſtliga, hann var ſva buinn oc bryniadr at ecki var bert á hönum nema augun; *Magnus* kongr bat hinn *Háleyſka* at þeir ſkyti báder ſenn til hans, gerdu þeir oc ſva, kom önnr örinn i nefbiörgina, enn önnr i augat, oc var ſu kongi kend.

Andlát Kala.

Eptir fall *Huga* flýdu *Bretar*, *Magnus* kongt red þá ſigre miklum, hafþi þar oc látit góda menn marga, enn fiöldi ſárr (x) í orroſto þeſſari; *Kali* hafþi fengit ſár mörg oc engi all banvæn. Epter orroſtu þeſſa vendi *Magnus* kongr aptr hit ſydra med *Bretlandi* oc *Skotlandi*, þá hafþi hann unnit allar *Suþreyiar* oc *Öngulsey* þat er þridiungr Bretlandz. *Magnus* kongr hafþi gert *Magnus Erlendſon* ſkukilſvein ſinn oc þiónadi hann jafnan at kongs bordi; eptir bardaganu i *Öngulseyar* ſundi lagdi *Magnus* kongr á hann óþocka mickinn, hann hafþi ecki ſárr ordit þott hann hefdi ecki hliſt ſer. Leyndiz hann á brott um

um

(x) ſva var þar um kveþit.

(a) - - - - - - - - Egþa
(b) alm, ſtöck blod i hiálma,
(c) hríngs fló hagl i hrínga
(d) hne ferd, enn let verda

Hörda

Ad qvæ Rex; deſcende, ait ſub foros, & non hic ſub pedibus mi- A. D.
litum recubans, ſi certare non audes, nam fidelitate te non 1095
duci autumo, impedimento eſto. Magnus *inſtante prælio Pſalterium aſſumens cecinit & ſibi non pepercit. Prælium & acre & longinqvum, inter tela & ictus, ancipitem valde eventum diu promittebat. Rex* Magnus *& alius vir* Halogalandenſis *apud eum arcu jaculabatur.* Hugo Prudi *fortiter certabat, ita veſtitus loricatusqve, ut nihil præter oculos nudum eſſet; Hunc ut ſimul ſecum telo peteret Rex* Halöenſem *rogobat; dictum factum, nam alterius telum naſum, alterius, qvod regi tribuebatur, oculum offendit.*

Mors Kalii.

P*oſt cædem* Hugonis, Britannis *fuſis, Rex* Magnus *victoria triumphavit; amiſerat etiam bonorum virorum magnum numerum, permultis præterea ſauciatis. In hoc conflictu* Kalius *multa vulnera, nulla tamen prorſus mortifera acceperat. Poſt prælium hocce Rex* Magnus *ſecundum auſtrales* Britanniæ *&* Scotiæ *oras revertitur; tunc totas* Hæbudas *nec non* Öngulsöam, *hoc eſt, trientem* Britanniæ *ſuperaverat; Rex dapiferum ſuum ferat* Magnum Erlendi, *ſuis menſis jugiter miniſtrantem, cui, poſt prælium in freto* Ongulsöæ *multum offenſus erat. Qvamvis ſe non ſubduxiſſet, non vulneratus fuerat; hic noctu a Rege clan-*

Seqvens de hic carmen:

(*a*) - - - - - - - - - -
(*b*) - - -, *aſperſæ ſunt ſangvine galeæ,*
(*c*) *ex arcu volabant tela in*
(*d*) *loricam, aſt curavit*

A. D. 1095 um nott fra kongi, þá er hönum þotti hellz færi á gefa at flyia frá kononginum, hann hliop fyrer bord oc ſvam til landz oc bio ſva um i hvílu ſinne at þar ſyndiz ſem madr lagi, enn er hann kom til landz, hliop hann til ſkogar oc var í línklæþum ſínum. Hann drap fæti oc ſkeindiz miök er hann var berfættr oc mátti hann eigi fara lengra at ſinne, hann kom at tre einu miklu oc - - þar i limar upp oc batt þar um fot ſinn oc leyndiz þar i limunum nockura ſtund, enn um morgunin er menn gengu til manngánga oc matar a konongsſkipinu, ſpurþi konongr hvar *Magnus Erlendzſon* væri; honum var ſagt at hann ſvaf í hvílu ſinne, konungr bat vekia hann oc kvaþ til mundi bera fleira enn ſvefn er hann lá lengr enn aþrir menn, enn er til rums hans var komit þá var hans ſaknat, þa baþ kongr leita hans oc let leyia ſporhunda, enn hnndarner kvomo þegar á ſporit oc runn til ſkagar oc kvomo at tre því er *Magnus* var upp í, þá rann einn hundrinn i ríng um eikina oc gó. *Magnus* hafþi trekefli i hendi ſer oc kaſtadi til hundſins oc kom á ſíþuna. Hundrinn lagdi halann milli fota ſer oc liop ofan til ſkipa oc þar aþrir epter, fundu konongs menn eigi *Magnus* oc leindiz hann um hríþ i ſkogum medann kongs menn leitudu hans; *Magnus* kom fram i hird *Melkolfs Skota* kongs oc dvaldiz þar um hríþ, enn ſtundum var hann i *Bretlandi* med Biſkupi nockorum, hann var oc á *Einglandi*, enn ecki kom hann til *Orkneyia* meþann *Magnus* kongr lifþi. *Magnus* kongr hellt ſunnan med *Skotlandi*, þá komu i mot honom ſendi-

(e) *Hörda* gramr i harþre
(f) hiarlſokn banat jarle.

(*e*) Hördiæ *rex acri*
(*f*) *in prælio occidi.* *addit* 325.

clanculum diſcedens, cum ipſi optima a rege aufugiendi afful- A. D.
gere videretur occaſio, e navi in mare ſe projecit, inqve con- 1095
tinentem natavit, poſtqvam in lecto ſuo hominem recubantem repræſentari fecerat. Verum in continentem delatus, in ſylvam excurrit, linteas ſuas veſtes indutus; pes ejus illiſus, qvoniam nudus, valde ſauciabatur; unde hac vice longius ire neqvivit. Ingentem offendit arborem, in ramos ejus aſcendit & inter eos, poſtqvam vulnus ligaverat, aliqvantiſper latitavit; Cæterum cum ſeqventi mane in nave regia luſtrarentur atqve cibarentur, qværenti regi ubinam eſſet Magnus Erlendi *filius, reſpondebatur eum in lecto ſuo dormire. Juſſit Rex ut eum expergefacerent, dicens plura profecto qvam ſomnum in cauſa eſſe cur diutius qvam alii cubaret, cum autem ad lectum venirent deſiderabatur; hinc rex ſuos eum qværere & canes veſtigatores conducere, fecit. Canes veſtigia ſtatim invenerunt ac arborem, in qva* Magnus, *offenderunt; hinc aliqvis canum arborem circum ibat & latrabat, cujus* Magnus *baculum ligneum, qvem manu tenebat, lateri, dejectum, illiſit; canis cauda inter pedes demiſſa ad naves recurrebat, ſeqvebantur reliqvi, unde regii* Magnum *non invenere; ad tempus dum eum qværebant in ſylvis latitavit, inde in ſatellitium Regis* Skotiæ Melkolfi *perveniens, aliqvantiſper ibidem, interdum autem in* Britannia *apud epiſcopum qvendam, nec non in* Anglia, *commoratus eſt. In* Orcades *vero, donec in vivis erat Rex* Magnus, *non venit. Regi* Magno *ad auſtrales* Scotiæ *oras tendenti obviam veniebant legati* Mel-

P kolfi,

A. D. 1097 ſendimenn *Melkolfs Skota* kongs oc bádu hann ſættaz, ſegia ſva at *Skota* kongr vill fá honom allar þær eyiar er liggia fyrer veſtan *Skotland* oc hann færi ſtiórnföſtu ſkipi milli oc meginlandz, epter þat lagdi *Magnus* kongr ſunnan at *Satyri* oc let draga ſkutu yfer *Satyris* heid, enn hann hellt um hiálmvöl oc eignadiz ſva alt *Satyri*, þat er betra enn hin bezta ey i *Sudreyium*, nema *Mön*, hun geingr veſtr af *Skotlandi* oc æid miótt fyrer ofann, ſva þar eru jafnan dregin ſkip yfer; *Magnus* kongr hellt þaþan i *Sudreyiar*, enn ſendi menn ſína i *Skotlandz* fiördu, roá med ödru landi ut enn ödru inn oc eignar ſer ſva allar eyiar fyrer veſtan *Skotland*, þá gerþi kongr þat bert at hann mundi ſitia um vetrinn i *Sudreyium*, enn leyfdi þeim mönnum er hönum þotti meſt naudſyn á vera heim at fara, enn er lidsmenn viſſu þat, þa gerduz þeir heimfúſer oc kurrudu illa um brotviſt ſína, kongr atti þá tal vid ráduneyti ſitt oc þá ſá hann yfer ſár manna, þá ſann hann *Kala* oc fretti at ſárum hans, hann qvadz litt gróa oc letz æi vita til hvors draga mundi, kongr leitadi ráda vid hann; *Kale* ſpurde, er ecke þat at nu ſkiotaſt vinir (y) ydar, kongr leſt ætla ad ſtad være ecki, *Kale* bad hann eiga vapna tak oc kanna ſva liþ ſitt, kongr gerdi ſva oc ſaknar þá margra manna, oc ſeigir til *Kala*, þá qvad *Kale* þetta:

Hve launa þier þinir
þíngríkir höfþingiar,
veſtr biſaſt reingr i roſtum,
reyn þu oſs kongr, hnoſſer.

Þà ſvarar kongr:

Aud

(y) vorir oc ydrir fylgdar menn. *noſtri veſtrique Comites* 333.

kolfi *Regis* Scotiæ, *pacem ab eo expetentes, dicendo regem* Scotiæ *omnes inſulas ab occidente* Scotiæ *ſitas, inter qvas ac continentem nave, gubernaculo inſtructa, vehi poſſet, illi ceſſurum; qvo audito Rex ad auſtrales* Satiriæ *oras appellens, phaſelum trans iſthmum ejusdem trahi curat, ipſe autem gubernaculum tenet, hoc modo integram* Satiriam, *qvæ optimæ in* Hæbudis *inſulæ, eccepta* Möna, *melior eſt; hæc à* Scotia *occidentem verſus prominet, cum continente iſthmo, per qvem naves jugiter trahuntur, conjuncta. Hinc Rex* Magnus *in* Hæbudas *tendit &, ſuis in ſinus* Scotiæ *miſſis, oras per vices legendo, omnes inſulas ab occidente* Scotiæ *ſibi attribuit, manifeſtat ſe in* Hæbudis *hyematurum & maxima neceſſitate adactis domum redeundi veniam concedit; hoc autem cum exercitui innoteſceret, domum revertendi deſiderio acti, de abſentia ſua multum murmurant, unde Rex cum conſiliariis ſuis collocutus, vulnera ſuorum circumſpicit;* Kalius *vero de ipſius vulneribus à rege interrogatus, eadem parum ſanari, nec ſe ſcire qvousqve traherent, regerit; hunc cum Rex conſuleret, qværit* Kalius, *nonne ita eſt, qvod jam ſe ſubducant veſtri amici? qvod regem ſe non putare aſſerentem,* Kalius *rogat ut arma capeſci jubeat, & exercitum luſtret, qvod cum faceret, multis deſideratis,* Kalio *indicat, ſeqventis tenoris ſemiſtropham proferenti.* A. D. 1097

Qvomodo tibi retribuunt tui
Præfecturis divites optimates;
(occidentem verſus in præliis mala moventur)
experire nos rex! cimelia?

Ad hæc Rex:

P 2 *Divi-*

A. D.
1098 Aud hefuíc minn þann er mönnum
margteitum red ec veita,
húf let ec klockann kljfa
Kólgr, illa fólginn.

Epter þetta hellt kongr vörd ef menn hlypiſt fra hönom. Þá er *Magnus* kongr var i *Suþreyium*, þá feck hann til handa *Sigurdi* ſyni ſínum *Biadmoryo* dottr *Myrkiartans Ira* kongs *Þialbaſonar* af *Kunnaktum*, þá var *Sigurþr* IX. vetra; (z) enn mærinn V. vetra; þenna vetr andadiz *Kali* or ſárum, i *Öngulseyiar* ſundi hafþi fallit *Sigurdr Sneis* lendr madr, af *Ögdum*, frændi *Kala*.

Fæddr Kali.

Um vorit ſemma for *Magnus* kongr or *Sudreyiom* oc fyrſt til *Orkneyia*, þá fretti hann andlát Jarlanna, oc hafþi *Erlendr* andaz i *Niþaroſi*, hann var þar jardadr, enn *Páll* i
1099 *Biörgvin*; þá giptí *Magnus* kongr *Gunnhildi* dottr *Erlends* ialrs *Kol Kalaſyni* i födrbætr oc fylgdu (a) henni heiman nockorar eigner i *Orkneyium* oc bú i Papule; *Erlingr* ſon *Erlends* iarls ſegia ſumer menn at fallit hafvi i *Öngulseyiar* ſundi, enn *Snorri Sturluſon* ſegir hann fallit hafa á *Ulazſtiri* med *Magnuſe* konge; at brudhlaupe *Kols* gerdiz (b) *Erlendr* madr kongs oc for auſtr i *Noreg* med konge oc hæim á *Agder* med konu ſína oc ſettiz at buum ſínum þar; *Kolr* oc *Gunnhildr* áttu tvö börn, het ſon þeirra Kali enn dotter *Ingirid*, bædi voru þau hin mannvænztu oc fædd upp med áſt mikille.

Si-

(z) enn mærin V. vetra. *omittunt* 101. 102. 333. (a) hönom 333.
(b) [illegible]ar. *manu Torfæi in margine* n. 101. *conſentit* n. 325.

Divitias meas, qvibus homines A. D.
multifariam lætos cumulavi, 1098
(carinam flexilem feci aſcendere
fluctus) male abſcondi.

Poſt hæc obſervabat Rex num qvi ab ipſo defugerent. Cum eſſet in Hæbudibus *Rex* Magnus *filio ſuo* Sigurdo Biadmoniam *filiam Regis* Hiberniæ Myrkiartani Thialbii *filii de* Kunnaktis, *ſponſam conciliavit; natus erat tum* Sigurdus *annos novem, virgo autem qvinqve. Hac hyeme* Kalio *vulnera mortem attulere. Ceciderat in freto* Öngulsöæ Sigurdus Snæis *ſatrapa de* Agdis Kalii *cognatus.*

Naſcitur Kalius.

Rex Magnus *primo vere* Hæbudis *relictis, in* Orcades *devectus, mortem Comitum audivit;* Erlendus Nidaroſiæ *animam efflaverat ibidemqve ſepultus fuerat,* Paulus *autem* Bergis. *Rex* 1099
Magnus *tum* Gunnhilldem *Comitis* Erlendi *filiam* Kalio Kalii *filio, cædem qvaſi patris reparaturus deſpondebat, qvæ dotis nomine prædia qvædam in* Orcadibus *cum villicatione in* Papilia *accepit. Ferunt qvidem* Erlingum *Comitis* Erlendi *filium in freto* Ingulsöæ *cecidiſſe;* Snorro *autem* Sturlæus *eum in* Vlatſtiri *cum rege* Magno *cæſum aſſerit.* Kolus *inter nuptias ſuas Regi addictus, ipſum orientem verſus in* Norvegiam *comitabatur* Agdas *usqve & in prædiis ſuis ſedem figebat. Suſcepit ex uxore* Gunnhilde *duos liberos, filium nomine* Kalium, *filiam* Ingiridem, *utrumqve optimæ ſpei diligenterqve educatum.*

A. D.

Sigurdr var til kongs tekin.

Þá er *Magnus* kongr hafþi landi ráþit IX. vetr, for hann or landi veſtr um haf oc heriadi á *Kunnakto*, enn um ſumarít epter
1103 fell hann á *Ulaztiri Bartolomeus* meſſo dag; enn er *Sigurdr* kongr ſpurdi fall födr ſíns i *Orkneyium*, for hann þegar auſtr til *Noregs* oc var þar til kongs tekinn med brædrum ſínum *Eyſteine* oc *Olafi*; *Sigurdr* let eptir dottr *Ira* kongs fyrer
1104 veſtann hafit. Æinum vetri edr tveimr eptir fall *Magnus* kongs komu veſtann um haf *Hakon Pálsſon*, oc gáfu kongar honom iarls nafn oc ríki ſlikt ſem burdir hans ſtodu til, for hann þá veſtr um haf oc tok under ſic ríki i *Orkneyium*, hann hafþi jafnan fylgt *Magnuſi* kongi meþan hann lifþi, hann var med honom i hernaþi auſtr á *Gautlandi*, ſem ſegir i drápu þeirri er ort er um *Hakon Pálsſon*.

Magnus feck jarls nafn.

Þá er *Hákon* iarl hafþi ríki haft i *Orkneyium*, kom ofan af *Skotlandi Nagnus* ſon *Erlends* iarls, oc beiddiz at taka vid födrlæifd ſinne, þat líkadi bændum vel, þvi at hann var all vinſæll; hann átti þar marga frændr oc mága þá er gíarnan vildu honom til ríkis hallda, þá átti modr hanns ſá madr er *Sigurdr* het, þeirra ſon var *Hakon Karl*, þau áttu bù i *Papule*; þá er *Hakon* iarl ſpurdi at *Magnns* iarl var kominn i eyiarnar, dró hann liþ at ſer oc vildi æi uppgefa; epter þat foru viner á mille oc leitudu um ſætter, kom þvi ſva at þeir ſættuz at því at *Hákon* gaf upp ríki (d) allt, ef þat væri at

(d) hálft. *dimidium.* 101. 102. 333. *Flat.*

Sigurdus Rex deſignatur. A. D.

Rex Magnus, *cum* Norvegiam *novem annis rexiſſet*, *regno ſalutato & occidentem verſus mari trajecto*, Hiberniam *infeſtavit*, & Kunnaktæ *hyemavit*, *inſeqvente autem æſtate in* Vlatſtiria *in feſto* Bartholomæi *cecidit*. *Rex vero* Sigurdus *in* Orcadibus *de cæde patris ſui certior*, *in* Norvegiam *ſe ſtatim conferebat & unacum ipſius fratribus* Eiſteine & Olao *Rex conſtituebatur*. *Reliqvit in oris transmarinis filiam Regis* Hiberniæ Sigurdus. *Uno aut duabus poſt cædem regis* Magni *annis*, *venientem ab occidente maris* Haconem Pauli, *Reges comitis titulo*, *addito tanto regno*, *qvantum hæreditario jure illi debebatur*, *ornavere*, *unde mare occidentem verſus trajecit & regnum in* Orcadibus *occupavit*. *Regem* Magnum, *dum in vivis erat*, *jugiter ſecutus fuerat*; *militiæ in* Gothia *orientem verſus cum eo erat*, *ut refert oda de* Hacone Pauli *compoſita*. 1103 1104

Magnus Comitis titulo ſalutatur.

Cum Hacon Pauli *regnum in* Orcadibus *tenuiſſet*, *venit ex* Scotia Magnus *Comitis* Erlendi *filius*, *patrimonium ſuum expetens*, *qvod incolis placuit*, *amicis enim admodum beatus*, *multos ibidem cognatos & affines qvi ipſum ad regnum promovere*, *lubenter voluere*, *habebat*. *Matrem ejus tum uxorem duxerat vir nomine* Sigurdus, *qvorum filius* Hacon Karl; *hi villam in* Papilia *poſſidebant*. *Cum Comitem* Magnum *in inſulas veniſſe exqvireret*, *cedere nolens*, *copias contraxit*. *Poſtea amici intercedendo concordiam qverebant*, *unde res eo venit ut ea conditione conciliarentur*, *ut* Hacon *dimidium regnum*, *modo*

reges

A. D. atqvædi [*Noregs* konge; *Magnus* fór þegar auſtr til *Noregs* á fund *Eyſteins*, Kongs, því at *Sigurdr* var þá utfarinn i *Jorſala* heim; *Eyſteinn* kongr tok vid hönom for kunnar vel oc gaf honom upp födrleifd ſína, hálfar *Orkneyiar*, oc iarls nafn, for *Magnus* iarl veſtr um haf á vit ríkis ſíns, oc urdu þa fegner frændr oc viner oc öll alþýda, ſamdiz þá vel frendſemi þeirra *Hakonar* er viner áttu hlut i; var þá ár oc fridr godr i *Orkneyium* meþan vínatta þeirra hellzt.

Frá Magnuſe jarle.

Hinn heilagi *Magnus* Eyia iarl var hinn ágætazti madr, mikill at vexti, drengiligr oc ſkýrligr at yferlitum, ſidgodr i háttum, ſigrſæll i orroſtom, ſpekingr at viti; málſniallr oc ríklundadr, ör af fe oc ſtórlýndr, rádſvinnr oc hverium manne vinſælli, bliþr oc godr vidmælis vid ſpaka menn oc goda, enn hardr oc óeyrinn vid ránsmenn oc víkinga, let drepa miöc þá menn er heriudu á bændr oc landzmenn, let han taka mordingea oc þiofa, oc reſſaþi ſvo ríkum ſem óríkum rán oc öll óknytti, æi var hann vinnhallr i domum, virdi hann meira gudlegann rett enn mannvirþingar mun, hann var ſtorgiöfull vid höfþingia oc ríka menn, enn jafnann væitti hann þó meſta huggun fátækum mönnum, i öllum hlutum helt hann ríkuliga Guds bodord, þiáde ſinn líkama i mörgum lutum þeim er i hans loflegu líſi voro birter fyyrer gudi enn leynt fyrer mönnum, ſyndi hann þá rádagerþ ſína at hann bat ſer einnrar hinnar dýrdligztu ættar af *Skotlandi* oc drack brudhlaup til, bygdi haun X. vetr hiá henni ſva at hann ſpillti hvorſkis þeirra loſta, oc var hreinn oc flecklaus allra ſaurlífis ſýnda, oc er hann kendi freyſtni á ſer, þá fór hann i kalt vatn oc bat ſer

reges Norvegiæ *in id conſentirent*, *dederet*; Magnus *ſtatim*, A. D. 1108
orientem verſus in Norvegiam *iter ſuſcipiendo*, *regem* Eiſteinem, (Sigurdus *enim eo tempore in petenda erat* Hieroſolyma,) *convenit, qvi ei humanisſime excepto, patrimonium ſuum, dimidias* Orcades (*) *comitisqve titulum dedit*, *unde Comes* Magnus, *mare occidentem verſus*, *ad inviſendum regnum*, *trajicit*, *cognatis & amicis*, *cum toto populo*, *gaudentibus. Viguit autem ipſius cum* Hacone *amicitia*, *cum amici eandem conſervandam participarent. Comitabatur annonæ ubertas & tranqvilla in* Orcadibus *pax ipſorum amicitiam.*

De Comite Magno.

C*omes inſularum ſanctus* Magnus, *vir fuit præſtantiſſimus, ſtatura magnus*, *virilem fortitudinem*, *formamqve conſpicuam præ ſe ferens*, *morum integritate clarus*, *in præliis victorioſus*, *ſapiens*, *diſertus*, *animo munificus*, *liberalis*, *magnanimus*, *conſilio prudens*, *& amicis præ qvovis beatus*, *erga modeſtos probosqve homines comis & affabilis*, *ſeverus autem & moleſtus contra prædones & piratas; eos qvi colonos indigenasqve armis infeſtabant admodum occidi*, *homicidas & fures capi curavit*, *& tam divitibus qvam pauperibus rapinæ*, *furti*, *omnisqve doli pœnas impoſuit; amicorum ſtudio in judiciis non trahebatur*, *divinum jus perſonarum disparitati præferens*; *erga principes & divites munificus fuit*, *ſemper autem pauperibus maximum ſolatium præſtitit*; *præcepta divina in omnibus abunde ſervavit. Corpus ſuum multis qvæ in ipſius laudabili vita deo detecta*, *mortalibus vero occulta*, *fatigavit. Manifeſtavit id ſuum conſilium ut virginis cujusdam optimæ ex* Scotia *ſtirpis nuptias ambiret celebraretqve*; *cum hac decem hyemes ita cohabitavit*, *ut neutrius pudorem violaret*, *ab omni impudi-*

(*) Hæc minus recte referri docet *Torfæus* in *Orcadibus* p. 85. monſtrans *Magnum* inveſtituram accepiſſe Ao. 1103.

A. D. ſer fulltings af gudi. Marger voro þeir hluter adrir oc dýrdliger mannkoſter er hann ſýndi ſealfum gudi enn leyndi mennina.

Frá Magnuſi oc Hakone.

Þeir frændr *Magnus* oc *Hakon* höfþu landvörn nockora hríþ ſva at þeir voru vel ſamþycker; ſva er ſagt i kvædi því er er ort er um þá, at þeir hafi bariz vid þann höfþingia er *Dúfniáll* heti oc var manni firnari enn brædrungr iarlanna, oc fell hann fyrer þeim. *Þorbiörn* het göfugr madr er þeir toku af lífi i *Borgarfyrdi* á *Heatlandi*; fleiri eru þau tíþindi er kvædit víſar á er þeir hafi bádir ſamt at verit þó at her ſe æi greiniliga fráſagt; enn er þeir frendr höfþu nockora ſtund landi rádit, þá var enn ſem optar oc jafnan kann verda, at marger iller menn urdu til um at ſpilla frendſemi þeirra, dróz *Hakon* þá ógiptu menn meirr á hendur, því at hann var miöc öfundſiúcr um vinſælder oc höfþíngſkap *Magnus* frænda ſíns.

Frá Magnuſe jarle.

Tvæir menn eru þeir tilnefnder er voru med *Hakone* iarle er æinna veſt geingu á milli þeirra frenda, *Sigurþr* oc *Sighvatr Socki;* þeſſum rógi kom ſva med umtali vondra manna at þeir frændr drogu þá enn liþ ſaman oc fór hverr i móti öþrum jar-
1110 larner med miklu liþi, þeir helldu þá báder til *Hroſseyiar* þar ſem þíngſtöd þeirra var *Orkneyinga*, enn er þeir komu þar, þá fylktu hvarer tveggio liþi ſínu, oc bioggoz til bardaga, þá voro þar

pudicitiæ peccato purus & immaculatus; cum tentationem com- A. D.
periret, in aqvam frigidam deſcendens, opem à Deo imploravit; multæ erant res aliæ & laudandæ virtutes qvas ipſi Deo manifeſtavit, homines autem celavit.

De Magno & Hacone.

C*ognati* Magnus & Hacon *regionem aliqvantiſper concordes tuebantur. Fert de illis compoſitum carmen eos cum magnate, cui nomen* Dufniáll, *uno gradu remotiore qvam qvod comitum eſſet conſobrinus, conflixiſſe, illumqve occidiſſe.* Thorbiörn *nomen erat viro nobili, qvem in* Borgfiördo Hialtlandiæ *e medio ſuſtulere. Plures ſunt res geſtæ, qvibus carmen eos una interfuiſſe, qvamvis heic non diſtincte exponantur, indigitat. Poſtqvam autem cognati ditionem aliqvamdiu moderati fuerant, evenit qvod ſæpius & freqventer forte accidit, ut multi maligni homines eorum ex cognatione derivandam amicitiam violandam ſuſciperent, unde* Hacon *infortunatis hominibus magis acclinabat, populari enim favori & magnificentiæ cognati* Magni *valde invidebat.*

De Comito Magno.

N*ominantur duo* Sigurdus & Sighvatus Sockius *comiti* Hakoni *adhærentes qvi peſſime cognatos intercedebant; hæc calumnia malorum hominum perſvaſione eo usqve pervenit, ut cognati Comites, conſcriptis adhuc militibus, freqventes invicem obviam irent; hinc uterqve in* Hroſſöam, *ubi locus erat co-* 1110
mitiis Orcadenſium, *tendit; verum uterqve eo delatus, aciem componendo, ad congreſſum paratur; convenerant ibidem comi-*

A. D. 1110 þar iarlar oc allt ſtormenni oc voro þar marger beggia vinir þeir er allann lut áttu i at ſætta þá, gengu marger þá á milli med drengſkap oc godvilea, þeſſi fundr var á langaföſtu, enn vit þat er marger menn áttu lut at at ſkirra vandrædum med þeim enn veita hverigum til óhæfu vid annan, þá bundu þeir ſætt ſína med eidum oc handſölum, oc er þaþan liþu nockorar ſtunder, þá eindagadi *Hakon* iarl med falſi oc fagrmælum ſteſnudag hinum ſæla *Magnuſi* iarli at æi ſkyldi ſnúaz edr ónytaz frændſemi þeirra oc ſtadfaſtliga nygeorr fridr, ſkyldi þeſſi fundr til ſtadfeſtu fridar oc ſættargerþa þeirra á medal i *Paſka* viku um vorit i *Eigilsey*; þetta líkadi *Magnuſi* iarli ſem fullkominn heilhuga fridr án allra grunſemda ſvika oc ágirndar, oc ſkyldi hvorr þeirra hafa tvö ſkip oc jafnmarga menn, ſvördu þeſs bádir at hallda þær ſætter er hinet vitruztu menn redu upp at ſegia þeirra á milli, enn er Paſcha tíþin geck af, buaz hvorer tveggio til þeſſa fundar, ſteſndi *Magnus* iarl til ſin þeim mönnum öllum et hann viſſi vera godgiarnazta oc lícligzta til umbota med þeim frændum, hann hafþi tvo ſkip oc jafnmarga menn ſem mælt var, oc er hann var buinn, hellt hann til *Eigilseyiar*, oc er þeir reru i logni oc ſækyrru, þá reis bodi á ſkipi þvi er iarl ſtyrdi oc fell yfer ſkipit þar er iarl ſat, enn menn iarls undruduz miöc þenna atburd er boþi fell i logni þar ſem eingi madr viſſe von til at fyrri hefþi fallit oc diupt var under; þá ſegir iarl: æi er þat kynligt at þer undriz þetta, enn þat er hugſan mín at þetta ſe fyrirbodan líflatz míns, kann vera at þat komi fram er fyrer er ſpád um *Hakon* iarl, ſkulum var ſva

hugſa

tes, omnesqve magnates, multi utriusqve ſimul amici, qvi ipſis in concordiam reducendis omnem operam admovere, multis tunc viriliter ſponteqve intercedentibus. Incidit conventus iſte in jejunium novem hebdomadum. Qvoniam autem multi benigni viri in difficultates inter eos avertendas contribuere, neutri ad nefas invicem opitulantes, reconciliationem juramento dextraqve ſancita fide ſtabilivere. Poſt aliqvantum exinde temporis ſpatium Comes Hacon *dolo & blandiloqvio beatum Comitem* Magnum *in ſtatutum diem citavit, ne ſubverteretur aut inutilis redderetur eorum conſangvinitas & firmiter pridem compoſita pax, hic conventus in ſancitæ inter eos pacis confirmationem hebdomade veris feſtum* Paſcatos *inſeqvente in* Eigilseia *præfiniebatur, qvi Comiti* Magno *tanqvam perfecta integraqve pax, ſine omni doli aut avaritiæ ſuſpicione placebat; haberet etiam qvivis eorum duas naves, numero comitum pares; ad contractus, qvos viri ſapientiſſimi inter eos pronunciarent ſervandos uterqve juramento ſe adſtringit. Paſchate autem transacto uterqve ad hunc conventum ſeſe præparat. Comes* Magnus *omnes qvos benigniſſimos nec non optimæ lites inter cognatos ſedandi ſpei novit, adſciſcit, duabus navibus, totqve, qvot præfinitum, viris ſtipatus, poſt qvam ſe paraverat in* Eigilseyam *tetendit; cum autem inter ventorum ſilentium mariſqve tranqvillitatem remigarent, unda ad navem, qvem regebat Comes, inſurgens, in eandem ubi ſedebat, incidit. Nautæ Comitis hunc caſum admodum mirantur qvod fluctus ſilentibus ventis, ubi antea extitiſſe nemo ſciverat, ſubtus præterea profundum, inſurgeret; tum Comes; non eſt, ait, mirandum, vos his ſtupere, verum fert meus animus hoc mortem meam præſagire; forſitan eveniat, qvod de Comite* Hacone *prædivinatum; ſic rem noſtram*

A. D. 1110

 per-

A. D. 1110 hugſa vort mál, at ec get at *Hakon* frendi minn mun bua æi um heillt vid oſs á þeſſum fundi; menn iarls urdu hrygger vid þeſſi ord er hann ſagþi ſva brádar vonir ſíns líflátz oc báþu hann gæta lífs ſins oc fara æi á trúnat *Hacon* iarls; *Magnus* iarls ſvarar, fara ſkal nú at ſinne oc verdi alt at Gúds vilia um vorar ferder.

Atferd Hacon jarls at Magnuſe jarli.

Nú er at ſegia frá *Hakone* iarli at hann ſtefndi at ſer liþi miklu oc hefer herſkip mörg oc öll ſkiput ſem til bardaga ſkyldi leggia, enn er liþit kom ſaman, gerir iarl þat bert fyrer mönnum at hann ætlaþi at á þeim funde ſkylde umſkipta med þeim *Magnuſe* iarle, ſva at þeir ſkyldu æi báþir fyrer *Orkneyium* ráda; margir hans menn letu vel yfer þeſſi rádagerd oc lögþu til mörg ferlig ord, voru þeir med veſtum tillögum *Sigurdr* oc *Sighvatr Socki*, toku menn þá ródr mikinn oc foru ákafliga; *Hávardr Gunnarsſon* var á iarls ſkipe vinr oc rádgiafi Jarlanna oc var baþum þeim jafnhollr; *Hacon* hafþi leynt hann þeſſu órádi er *Havardr* villdi viſt æi vidſæma, oc er hann viſſe iarl ſva ſtadfaſtann i þeſſu órádi, þa liop hann af iarls ſkipinu á ſund oc ſvam i ey eina óbygda; *Magnus* iarl kom fyrr til *Eigilseyar* med liþ ſitt, oc er þeir ſa ferþ *Hakonar jarls*, ſá þeir at hann hafþi átta herſkip, þottiz hann þá vita at um ſvik mundi búit, ſótti *Magnus* iarl þá upp á eyna med liþ ſitt oc til kyrkiu til bænar oc var þar um nóttina, enn menn hans bádu at veria hann; Jarl ſvarar, leggia vil ec æi líf ydvart i hættu fyrer mic, oc ef æi verdr

perpendamus, qvod cognatum Haconem *in hoc conventu nobis* A. D.
inſidiari conjiciam: His verbis aſſeclæ, cum propinqvam adeo 1110
necis ſuæ ſpem indicaret, contriſtati, ut, vitæ ſuæ proſpiciens comitis Haconis *fidei ſe non committat, rogant; qvibus* Magnus *reſpondet; hac vice ibo, diriget Deus totum noſtrum iter.*

A adoritur Comitem Magnum Hacon Comes.

J*am de* Hacone *referendum, eum ingentes copias colligere, & multas naves bellicas, qvaſi prælio congreſſurus eſſet, inſtruere. Congregato autem exercitu, comes propoſitum patefacit, nimirum in hoc conventu inter ipſum & comitem* Magnum *ita mutandum, ut* Orcadibus *ambo non præeſſent. Placuit hæc conſultatio multis ejus aſſeclis, haud pauca verba adjicientibus, ex qvibus* Sigurdus & Sighvatus Sockius *peſſima addebant; hinc remis ſtrenue incumbentes navem pro viribus propellunt.* Havardus Gunnari *in nave comitis erat, Comitum amicus & conſiliarius & utriqve eorum æqve fidus; hunc* Hacon *de inſano hocce conſilio, qvo* Havardus *certe non acqvieſcere voluit, celaverat; cum autem comitem ejusdem adeo tenacem comperiret; e nave comitis exſiliens, natando in inſulam qvandam incultam pervenit. Comes* Magnus *cum ſuo exercitu in* Egilsöam *prius deveniens, cum Comitem* Haconem *navigantem conſpiceret, octo naves bellicas eum habere animadvertit & inſidias ſtrui videt, ur unde in inſulam cum exercitu ad templum usqve tendit ibidemqve pernoctatur; ſatellitibus autem ipſi defenſionem offerentibus reſpondet; Veſtram, ait, vitam pro me periculo exponere nolo, ſi*

pax

A. D. verdr friþr ſettr med ockr frendum, þá verdr ſem Gúd
1110 vill; mönnum hans þotti ſannaz þat er hann hafþi ſagt. Nú af því hann viſſi fyrer um lífſtunder ſinar; hvort er þat var helldr af hugſpeki hans edr gúdligri vitran, þá vildi hann æi flyia oc æi fara langt frá funde óvina ſinna; hann badz fyrer rækiliga oc let ſyngia ſer meſſu.

Bod Magnuſe Jarls.

Hakon oc hans menn hlupu upp um morgininn oc runnu fyrſt til kirkionnar oc rannſökudu hana, oc fundu iarl æi, hann hafþi vid þridia mann gengit annann veg á eyna i leyni nockot, oc er hinn helgi *Magnus* eyia jarl ſá at þeir leitudu hans, þá kalladi hann á þá oc ſegir hvar hann var, bat hann þa æi annars leita, oc er *Hácon* ſá hann þá liópu þeir þángat med ópi oc vopna braki; *Magnus* iarl var þá á bæn ſinne er þeir komu til hans, oc er hann lauk bæn ſinne, þá ſignde hann ſic oc mælti til *Hákonar* jarls med ſtadföſtum hug, æi gerder þú vel frendi er þú geckt á eida þína oc mikil von at þú gerir þetta meirr af annarra illzku enn þinne, nú vil ec bióda þer þriá koſte, at þú gerir þenna nockurn helldr enn ſpillir eiþum þinum oc láter drepa mic ſaklauſann; menn *Hákonar* ſpurdu hvorn hann bide? Sá er hinn fyrſte at ec mun ganga ſudr til *Roms* edr allt ut i *Jorſalaheim*, oc ſækia heim helga ſtaþi, oc hafa tvö ſkip or landi med því ſem ver þurfum at hafa oc bæta hvers tveggia ockars ſál; þeſs mun ec ſveria at koma alldri til *Orkneyia*. Þeſſu var ſkiót neitat; þá mælti *Magnus* iarl; ná med því at líf mitt er á ydru valldi oc ec hefi i mörgum lutum til ſekta gert vid almátkann Gud, þá ſendtu mic

upp

pax inter nos cognatos ſanciri neqveat, Dei voluntas fiat. Comitibus ipſius qvæ dixerat comprobari videbantur. Cæterum cum de vitæ ſuæ ſpatio præſciret, ſive ipſius fuerit præſcitum ſive divina revelatio, non fugere, nec procul ab hoſtium conventu diſcedere voluit, &, piè precatus, miſſam celebrari curavit. A. D. 1110

Oblatæ a Magno conditiones.

Hacon *cum ſuis mane ſeqventis diei excurrens, templum primo petitum perveſtigat, comitem, qvi ipſe tertius aliorſum in inſulæ locum ſecretum ſeceſſerat, non inveniens; cum autem comes ſanctus* Magnus *hoſtes ipſum qværere videret, ubi eſſet indicando, arceſſitos, non alium qværere rogat; verum cum* Hacon *ipſum videret, vociferati, cum armorum ſtrepitu eodem currunt, qvibus venientibus comes* Magnus *orat, & cum â prece deſiſteret & cruce ſe ſignaret,* Haconem, *firmo animo, ſeqventibus alloqvitur. Non, ait, bene feciſti cognate! cum juramentum tuum violares; eſt etiam magna ſpes qvod hoc magis aliena qvam propria malitia inductus facias; Jam tres tibi offeram conditiones, ut harum aliqvam potius admittas, qvam violato jurejurando me inſontem occidi cures. Milites* Haconiani *qvalem offerret interrogant? Prima eſt, inqvit, qvod* Romam *auſtrum verſus aut usqve in* Palæſtinam *progreſſurus, in duabus navibus, qvibus nobis opus eſt inſtructis, loca ſancta inviſam, & pro utriusqve noſtri anima expiem, interpoſiturus jusjurandum me nunqvam in inſulas rediturum. Hæc cum celeriter denegaretur, comes* Magnus *ſeqventibus pergit. Qvoniam mea vita in veſtra ſita eſt poteſtate & ego ab omnipotente*

A. D. 1110 upp i *Skotland* til vina ockarra beggia, oc ſe ec þar vardveittr oc þveir menn med mer til ſkemtunar, ſea þu ſva fyrer at ec nái æi or þeirri vardveizlu at koma. Þeſſu var ſkiott næitat; Magnus mælti; enn er epter æinn koſtrinn ſá er ec man þer bioda, oc væit *G*ud at ec ſe meir fyrer ydvarre ſál enn líſe mínu, lát mic aflima ſem þer líkar edr augum ræna, oc ſet mic i myrkvaſtofu; þá mælti *Hakon* iarl, þeſſa ſætt tek ec oc æi beidic framarr; höfþingiar hlupu þá upp oc mæltu til *Hakonar* iarls, drepa munu ver nu annann hvern yckarn oc æi ſkulu þit bádir (e) löndum ráda; þa ſvarar *Hakon* iarl: drepit hann helldr, þvi at fyrr vil ec ráda ríki oc löndum enn deyia ſva brátt. Sva ſegir *Höldbodi*, rettordrbondi i *Sudreyium* fra vidrædu þeirra, hann var þá med *Magnuſe* annarr hans manna er þeir gerdu hann handtekinn.

Hálshöggvinn Magnus jarl.

Sva var hinn virdulegi *Magnus* iarl gladligr ſem hönom væri til veizlu bodit, hvarki mælti hann med ſtygd ne reidi ordum, oc eptir þeſſa rædu fell hann til bænar oc (f) laut i gaupner ſer oc helti ut mörgum tárum i Guds augliti; þá er hinn helgi *Magnus* iarl var til dauda rádinn, baud *Hakon Ofeigi* merkismanni ſínom at drepa iarl, enn hann neitte med hinne meſtu reidi; þá neyddi hann *Líſólf* ſteikara ſinn at bana Jarli, enn hann tok at gráta háſtöfum; æi ſkaltu gráta þetta ſagdi iarl, þvi at frægd er i at vinna ſlíkt, vertu med ſtadföſtum hug, því

(e) frá þeſſum dege. *poſt hunc diem. add.* 101. 102. (f) bat. *preces fudit. Flat.*

Deo in multis pænam promerui, me in Scotiam *ad utriusqve noſtri amicos, ibidem cuſtodiendum, cum duobus in mei oble-ctationem viris, mittas, & ne ex iſta cuſtodia elabendi mihi detur facultas, provideas; huic cito renuebatur. Adhuc, ait* Magnus, *una reſtat conditio qvam tibi offeram, ſcitqve Deus me magis veſtræ animæ qvam meæ vitæ providere, fac me pro tuo arbitrio mutilari aut oculis ſpoliari & carceri includi. Ad hæc Comes* Hacon; *hanc, inqvit, nihil ultra expetens, accepto. Qvo audito, majoris notæ viri concurrentes* Haconem *talibus alloqvuntur; jam alterutrum veſtrum occidemus, nec uterqve regioni præerit: His* Hacon *regerit, illum, ait, potius occidite, rem enim publicam adminiſtrare qvam tam cito mori malo. Memoratum refert* Hölldbodius, *incola in* Hæbudibus *verax, eorum fuiſſe colloqvium; erat ille cum* Magno *alter ejus comitum cum ipſum caperent.* A. D. 1110

Decollatur Comes Magnus.

T*alem honorandus Comes* Magnus *lætitiam, qvalem ſi ad convivium invitaretur, præ ſe ferebat, nec aſpera, nec iracunda verba locutus. Poſt hoc colloqvium oraturus procidit, & manuum complicatarum concavitatem inſpiciens, numeroſas coram Deo effundit lacrymas. Cum ſanctus Comes* Magnus *neci deſtinatus eſſet, Comes* Hacon *vexillarium ſuum* Ofeigum *ut comitem occidat, jubet, qvi ubi maxima cum iracundia recuſaverat,* Lifolfum *aſſatorem ad enecandum* Magnum *cogit; ſed hunc plangere incipientem Comes* Magnus *affatur. Ne hoc, ait, lacry-*

A. D. 1110 þvi at þu ſkalt hafa klædi mín ſem ſiþr er til oc lög hinna fyrre manna, oc æi ſkaltu hrædaz því at þú gerir naudigr, oc ſá er þer naudgar misgerir meir enn þu; enn er jarl hafþi þetta mælt ſteyþte hann af ſer kyrtlinum, oc gaf *Líf-ólfi*, ſiþan bat hann ſer leyfis at biþiaz fyrer oc þat var honom veitt, hann fell til jardar oc gaf ſic Gudi, oc færdi hönom ſialfann ſic i fórn ecki at eins bat hann fyrer ſer oc vinum ſinum, helldr oc þar med fyrer uvinum ſínum oc banamönnum, oc fyrergaf þeim af öllum hug þat er þeir misgerþu med hann oc játti Gudi ſinar misgerþir oc bat þær af ſer þvaz i uthellingu blods ſíns, oc fal önd ſina Gudi á hendi, oc bat Guds eingla koma imot ſál ſinne oc færa hana i hvíld Paradíſar; þat ſegia ſumer menn at hann tæki Corpus Domini þá er meſſan var ſunginn. Þá er Guds vinr var til höggs leiddr, mælti hann til *Lifolfs*, ſtattu fyrer mer oc högg í höfut mer míkil ſár, þvi at æi ſamer at höggva höfþingia ſem þiofa, ſtyrkztu aumur, þvi at ec hefi bedit fyrer þer til Guds at hann líkne þer; epter þat ſignde hann ſic, oc laut hann under höggit, oc leid önd hans til himens.

Birtiz heilagleikr Magnus jarls.

Sá ſtadr var áþr moſottr oc grýttr, enn liþlu ſíþarr burtuz verdleikar *Magnus* iarls vid Gud ſva at þar var grænn völlr er hann var veginn, (g) oc hann ödladiz fegurd oc grænleik Paradiſar er kallaz jörd lifande manna; *Hákon* jarl lezþi ecke

(g) oc ſyndi Gud þat at hann var fyrer rettlæti veginn. *manifeſtavit Deus eum ob ſuam juſtitiam læſum eſſe. addunt* 101. 102. 333. *Flat.*

nias tibi moveat, tale enim facinus celebre eſt, firmo eſto animo, nam veſtes meæ, ut lex & conſvetudo eſt majorum noſtrorum, tuæ erunt, non timeto, invitus enim patras, &, qvi te cogit magis qvam tu, delinqvit; hæc cum dixiſſet Comes tunicam exutus, dat Lifolfo, *& orandi exinde veniam prece impetrat & humi procumbens, Deo ſemet dicatum ſacrificat, non ſolum pro ſe aut amicis, ſed & præterea pro inimicis & interfectoribus, qvibus ex toto animo ipſorum contra eum delictum ignoſcebat, peccata ſua Deo confeſſus, rogat, ut eadem in ſangvinis ipſius effuſione abluantur & animæ in manus Dei commendatæ ut ipſius angeli obviam veniant & in reqvietem Paradiſi vehant. Sunt qvi eum corpus Domini cum miſſa celebraretur accepiſſe referunt. Cum Dei amicus ad cædem adduceretur,* Lifolfum *ita alloqvitur; ſtato, ait, coram me, capitiqve meo ingentem infligito plagam, non enim magnates tanqvam fures cædere decet; Corroborare miſer! nam ego Deum pro te oravi ut tui miſereatur; Poſt hæc crucis ſigno ſibi impoſito, cum ſub ictum ſe incurvaſſet, ipſius anima in cælum ferebatur.* A. D. 1110

Manifeſtatur ſanctimonia Comitis Magni.

E*rat locus iſte antea muſcoſus lapidoſusqve, paulo autem poſt Comitis* Magni *apud Deum dignitas manifeſtabatur, ita, ut locus ubi interfectus & ſplendore & viriditate Paradiſi, qvi terra vocatur hominum viventium potitus erat, campus viridis exiſteret.*

A. D. ecki at iarl veri til kirkiu færdr. Andlátz dagr *Magnus* iarls er
1110 tveim náttum eptir *Tiburtius* meſſu, þá hafþi hann iarl verit yfer *Orkneyium* VII. vetr oc þeir *Hakon* báder ſaman; þá var lidit frá falli *Olafs* kongs fiorir vetr hins átta tigar; þá voru konga yfer *Noregi Sigurdr* oc *Eyſteinn* oc *Olafr*, þá var liþit frá burdi Kriſtz M. oc níutiger oc einn vetr.

Færdr til Kirkio líkami jarls.

Epter fundinn þá hafþi Þ*ora* modir *Magnus* iarls boþit bádum jörlum til veizlu, oc nu kom *Hacon* iarl til veizlunnar epter víg hins helga *Magnus* jarls; Þ*ora* geck ſealf um beina oc bar jarli dryck oc hans mönnum þeim er at víginu höfþi verit ſonar hennar, oc er dryckr feck á jarl, þá geck Þ*ora* fyrer hann oc mælti, nu ertu æinn kominn híngat herra enn ec vænta yckar beggia, mantu nu vilia gledia mic at Guds vitne oc manna, ver mer nu i ſunar ſtad, enn ec mun þer i modr ſtad, þarf ec nu miöc þinnar miſkunnar oc at þu leyfir mer at ſon minn ſee til kirkiu færdr, ver mer nu ſva bæna ſem þu vilt at Gud ſe þer á doms degi; jarl þagnar oc hugſar málit, er hun bat ſva miukliga grátandi at hon nædi ſon ſinn til kírkio at færa, hann leit vid henni oc felldi tár oc mælti vid hana graf þar ſon þinn ſem þer likar; ſiþann var jarl færdr til *Hroſeyiar* oc grafinn i Kriſtzkirkiu þeirri er Þ*orfinnr* iarl let gera.

Jar-

Comes Hakon *Comitem ad templum devehi non permiſit. Dies emortualis comitis* Magni *duabus noctibus poſt feſtum* Tiburtii *incidit; fuerat tunc Comes* Orcadenſium, *una cum* Hacone, *annis ſeptem; Effluxerant ab obitu regis* Olai *ſeptuaginta quatuor anni. Extitere tum Reges Norvegiæ* Sigurdus, Eiſteinn & Olaus. *Tranſiere eo tempore a nativitate Chriſti ſupra annos mille nonaginta unus.* A. D. 1110

Funus Comitis ad templum deportatur.

P*oſt conventum, mater Comitis* Magni, Thora *utrumqve Comitem ad convivium invitaverat, qvod* Hacon *jam poſt cædem ſancti comitis* Magni *adit.* Thora *ipſa inter officium hoſpitale peragendum, Comiti cum ſuis, qvi filii ipſius cædi interfuerant, potum miniſtrabat; Comitem autem potando obrutum accedit & talibus alloqvitur; Domine! ait, nunc ſolus huc deveniſti, aſt ego utrumqve veſtrum exſpectabam; nunc, teſte Deo & hominibus, gaudio me afficies; eſto mihi jam loco filii, aſt ego ero tibi loco matris; nunc tua miſericordia, & ut filium meum ad templum transferendi des veniam, mihi admodum opus eſt, præbe te jam talem mihi petenti, qvalem Deum in die judicii tibi futurum deſideras. Comes conticeſcens, rem ſecum volvit, cum blande adeo, lacrymis effuſis, filium ad templum vehendi copiam oraret; hinc oculis in illam converſis, lacrymisqve demiſſis, reſpondet; filium, ait, tuum ubi placet inhuma. Funus exinde Comitis in* Hroſsöam *transportatum, ad templum Chriſti, qvod* Thorfinnus *exſtrui curaverat, ſepultum eſt.*

Mira-

A. D.

Jarteikna gerder Magni martiris.

Brátt eptir þetta ſyndiz optliga himneſkt liós yfer grefti hans; ſíþann toku menn at heita á hann & ef í háſka voro komner, oc greiddiz þeirra mál ſem þeir beiddu; jafnan var kendr himneſkr ilmr yfer grefti hans, oc fengu þar ſiúker menn heilſu; því næſt gerþu menn ferd ſína bædi af *Orkneyiom* oc *Hialtlandi* er vanheilir voro oc vöktu at leidi hans, oc toku bót allra ſinna meina, enn þo þordu menn æi þeſſu miöc upp at hallda meþan *Hacon* iarl lifþi. Sva er ſagt um þá menn er meſt voru i ſökum um fiörrád vid hinn helga *Magnus* iarl at þeir dóu fleſter illum dauda.

Jarteiknagerd Sæls Guds vinar Magnuſs.

I þenna tíma var *Vilhialmr* biſkup i *Orkneyium*, hann var fyrſtr biſkup, þá var biſkups ſtóll at Kriſtz kirkiu i *Birgisheradi*; *Vilhialmr* var biſkup VI. vetr ens ſeaunda tigar, hann tortrygdi lengi helgi *Magnus* iarls, Þar til er byrtuz hans verþleikar, ſva framarlega at Gud let hans heilagleik þeim mun hærra vaxa ſem meirr var tilreynt oc ſegir i jarteina bok hans.

Sudr-

Miracula Magni martiris. A. D.

P*aulo poſt lumen cæleſte ſæpe numero ſuper ipſius ſepulchrum conſpectum eſt, hinc, ſi in diſcrimine conſtituerentur, vota ei nuncupare cæperunt, qvibus pro votis res ſuccedebant. Cœleſtis fragrantia ſuper ſepulchrum ejus jugiter percepta eſt, ubi ægroti ſanitati reſtituebantur. Morbo exinde afflicti & ex* Orcadibus & Hialtlandia *iter ſuſcepere, & ad tumulum vigilantes ab omni malo ſanati ſunt, hæc tamen, dum in vivis erat Comes* Hacon, *celebrare non auſi ſunt. Feruntur, qvi cædem ſancti Comitis* Magni *maximum procuraverant, pleriqve mala morte periiſſe.*

Miracula beati Dei amici Magni.

E*rat hoc tempore primus Epiſcopus in* Orcadibus Vilhialmus *& cathedra epiſcopalis ad templum Chriſti in provincia* Birgenſi. *Fuit* Vilhialmus *Episcopus annis ſexaginta ſex; hic comitis* Magni *ſanctitatem diu dubitavit, donec dignitas ejus adeo manifeſtaretur ut Deus eandem eo magis excreſcere faceret, qvo magis experta eſt & ipſius miraculorum liber commemorat.*

A. D.
1110

Sudrferd Haconar jarls.

Eptir víg *Magnus* iarls tok *Hacon Pálsſon* ríki allt under ſic i *Orkneyium*, let hann þá alla menn ganga til eida vid ſic oc trunadar þeir er ádr höfþu þionat *Magnuſi* iarli; gerþiz hann þá höfþingi mikill oc hafþi álaug mikil vid vine *Magnuſar* jarls þá er hönum þotti meſt i moti ſer verit hafa i þeirra vidſkiptum. Nockorum vetrum ſíþarr bio *Hakon* ferd ſína or landi oc for ſuþr til *Roms*; i þeirri ferd for hann til *Jorſala* ſem ſiþr er til *Palmara*, ſótti þangat helga doma, oc laugadiz i ánne *Jordan*; eptir þat vendi hann aptr til óþala ſinna oc tok under ſic ríki i *Orkneyium*; hann gerdiz þá ſtiornſamr oc fridadi vel ríki ſitt; ſetti hann þá i *Orkneyium* ný lög þau er bondum hugnudu miklu betr enn þau er ádr höfþu verit, toku vid ſlíkt at vaxa vinſælder hanns, kom ſva at *Orkneyingar* ſtunduþu ecki annat enn hafa *Hacon* at höfþingia oc hans affſpríngi.

Ættar tala.

I þenna tíma er *Hakon* iarl hafþi ríki i *Orkneyium*, bió ſá madr i *Dali* á *Kataneſi* er *Moddan* het, göfugr madr oc vel audigr, hans dætr voro þær *Helga* oc *Frakaurk*, *Þorleif*; *Helga Maddadardotter* var frilla *Hakonar* iarls, voru þeirra ſyner *Haralldr*, er kalladr var hinn *Slettmáli*, enn *Ingibiörg* dotter þeirra er átti *Olafr* (h) *Bitlingr Sudreyia* kongr, *Margret* var enn dotter þeirra. *Frakaurk Maddadardotter* var gipt þeim manni er het *Liótr Nídingr* i *Suþrlandi*, oc var þeirra

(h) Littlingr. *Flát.*

Iter Hieroſolymitanum Comitis Haconis.

A. D. 1110

P*oſt cædem Comitis* Magni Hacon Pauli *totum in* Orcadibus *regnum occupat, & omnes qvi antea comiti* Magno *paruerant ad homagium ſolvendum cogit, hinc præpotens, amicis Comitis* Magni *ſibi ut videbatur in ipſorum commerciis maximum contrariis multum imperavit. Aliqvot exinde hyemibus peregrinationem inſtituit,* Romamqve *petit. In hoc itinere* Hieroſolymam, *ut ſolent* Palmarii, *deveniens, ſacras reliqvias ibidem inviſit & in Jordane lotus eſt. Poſt hæc ad allodia ſua redux, regno in* Orcadibus *occupato, exinde imperium dextre adminiſtrando, tranqvillam pacem conciliat; Tulit tunc novas in* Orcadibus *leges, incolis multo, qvam qvæ antea fuerant, gratiores, populari favore exinde beatior; tandem eo venit ut* Orcadenſes Haconem *cum ipſius deſcendentibus principem retinere ſolum ſtuderent.*

Genealogia.

H*ac tempeſtate cum Comes* Hacon *regnum in* Orcadibus *teneret habitavit* Dali *in* Kataneſia Moddan, *vir nobilis & opulentus, cujus filiæ* Helga Frakaurk *&* Thorleiſa; Helga Maddadi *Comitis* Haconis *erat concubina & horum filius* Haralldus *cognomine* Slettmali, *verum filia* Ingibiorga, *qvam duxit uxorem Rex* Hæbudarum Olaus Bitlingur; *habuere præterea filiam* Margaretam. Frákaurk Maddadi *filia viro cui nomen* Liotus Nídingr *in* Sudurlandia *nupſit, fuitqve horum filia* Steinvora Digra

A. D. þeirra dotter *Steinvör* hin *Digra* er átti *Þorliotr* i *Rekavík*, þeirra ſonr var *Aulſer Roſta* (i) oc *Magnus* (k) *Ormr* oc *Maddan*, *Endridi* oc *Audhildr* dottir; önnr dottir *Frakarkar* var *Gudrun* er átti *Þorſtein Hauldr Fiaransmunnr* þeirra ſon var *Þorbiörn Klerkr*. *Hakon Pálsſon* átti ſon er *Páll* het oc var kalladr hinn *Umálgi*, hann var fályndr oc vinſæll; med þeim brædrum var ávalt fátt er þeir voxu upp. *Hakon Pálsſon* var ſottbitinn þar i eyionom oc þotti þat mannſcaþi mikill, því at um hans daga ofanverda var fridr godr, enn bondum var grunr á um ſamþycki þeirra brædra.

Dráp Þorkels Fóſtra.

Epter andlát *Hakonar* iarls toku ſyner hans ríki, oc voru þeir ſnemmindis uſamþycker, gerduz þá brátt greiner miklar med ſtórmenni oc hurfu gædingar miöc i tva ſtadi. (l) *Haralldr* iarl jarl hellt *Katanes* af *Skota* kongi, oc var hann þar löngum, enn ſtundum upp i *Skotland*, átti hann þar marga frændr oc vine; þá er *Haralldr* iarl var ſtaddr i *Sudrlandi*, kom til hans ſá madr er *Sigurdr* het, oc var kalladr ſun *Adalbrictz* preſtz, hann var kalladr *Slember*, hann kom ofan af *Skotlandi* oc hafþi verit med (m) *David Skota* kongi oc hafþi hann lagt á hann virdingar miklar; *Haralldr* iarl tok vid hönum forkunnar vel, fór *Sigurdr* ut i eyiar med *Haralldi* iarli oc *Frakaurk Maddansdotter*, því at þá var andadr *Liótr Nídingr* (n) broder hennar, höfþu þær ſyſtr þá mikil landrád med *Haralde* iarli; *Sigurdr Slember* var i miklum kærleikum vid öll þau, þá fylgdi

(i) *Toſta. Flát.* (k) annar. *Flat.* omitt. 325. (l) Hacon. 101. 102. 325. 333. (m) *Dom. Flat.* (n) madr. *maritus* 101. frændi, *cognatus* 325.

(Craſſa) *qvam duxit* Thorliotus *de* Rekavik; *horum filius* Aulſer Roſta, Magnus, Ormus, Maddan, Endridius, *filiaqve* Audhildis. *Altera* Frakarkæ *filia fuit* Gudruna *uxor* Thorſteinis Haulldi Fiaransmunni, *horum filius erat* Thorbiön Klerkr. Hacon Pauli *filium habuit* Paulum *cognomento* Mutum, erat ei paucorum cura, *aſt favor inſignis. Inter fratres, dum educabantur, ſimultas jugiter coaluit.* Hacon Pauli *in inſulis morbo exſtinctus eſt, qvod magnum reputabatur detrimentum, pace enim tranqvilla poſtremis ejus diebus fruebantur, incolæ autem de fratrum concordia dubitabant.* A. D.

Cædes Thorkelis Foſtrii.

P*oſt mortem comitis* Haconis, *ipſius filii regnum capeſcunt &, qvoniam cito diſcordes, ditionem inter ſe in duas partes æqvales dividunt. Diſſidiis tunc celeriter inter magnates ortis, optimates duabus partibus valde adhærebant. Comes* Hacon Kataneſum *regis* Skotiæ *venia retinebat, ibidemqve ſæpe, interdum vero in* Scotia, *numeroſos enim ibidem habebat amicos, ſedebat. Comitem* Haralldum *forte in* Sudrlandia *conſtitutum, vir nomine* Sigurdus, *dictus eſſe filius ſacerdotis* Adalbricti, *cognomine* Slember, *convenit, qvi de* Scotia *deſcenderat, apud* Davidem *regem* Scotiæ *antea commoratus & magno ab eodem honore affectus. Hic Comitem, ab ipſo humaniſſime exceptus, &* Frakaurk Moddani *filia, tum enim frater ipſius* Liotus Nidingus *mortuus fuit, in inſulas ſeqvebantur, participarunt tum multum moderandam cum* Haralldo *ditionem ſorores, qvorum ſingulorum amore ſuffultum* Sigurdum Slemberem, Audhildis

A. D. fylgdi hönom *Audhildr* dottir *Thorleifar* Moddansdottur, er ſíþan átti *Hácon Kló*; *Audhildi* hafþi átta *Eirikr Stræta*, þeirra ſon het *Eirikr Slagbellir*. Þá er þau komu ut í eyiar *Frakaurk* oc *Sigurdr*, geriz ſveitardráttr mikill oc heimti hvartveggi iarla at ſer vini ſína ſem fleſta, enn þeir voru kærazter *Páli* iarli *Sigurþr* á *Veſtneſi* er átti *Ingibiörgu* hina tignu frændkonu iarlanna, oc *Þorkell Sumarliþaſon*, er jafnan var med *Pále* iarle oc var kalladr *Foſtri*, hann var frændi *Magnus* iarls hins helga, oc var manna vinſælztr, virdu ſva viner jarls at *Þorkell* mundi þá ſízt ſpara til deilu fyrer ſakir harma þeirra ſem hann hafþi bedit af *Hákone* iarle födr þeirra; þeſſu kom ſva at þeir *Haralldr* iarl oc *Sigurþr Slember* geordu til *Þorkels Foſtra* oc drápu hann, enn er þat ſpurþi *Páll* iarl, let hann ſer allmiöc mislíka oc ſafnadi þegar liþi at ſer, enn er þeſs urdu víſir viner þeirra beggia, foru menn á millum oc leitudu um ſætter, áttu þá aller lut í at þeir ſkyldu ſættaz; *Páll* iarl var ſva ræidr at hann vill ecki ſættaz nema þeir menn aller veri brott gerſer er at víginu höfþu verit, enn med því at bondum þotti ſtor mein á deilum þeirra, þá lögþu aller ord til at þeir ſkyldu ſátter verþa, kom þvi ſo at *Sigurþr* var brottgeorr or eyionom oc þeir menn allir er *Páli* iarli þotti meſt ſakader um verk þetta. *Haralldr* iarl hellt upp botum eptir víg *Þorkels*, þat var oc mælt i ſætt þeſſi at batna ſkylde frendſemi þeirra, oc ſkyldu þeir vera báder ſamt um jul oc allar hinar ſtærſtu hátíder. *Sigurþr Slember* fór brott or *Orkneyium* oc upp i *Skotland* oc dvaldiz þar um hríd med (o) *Melkolmi Skota* kongi i godu yfirlæti, þotti hann þar hinn meſti afrecksmadr i öllum karlmannligum íþrottum, dvaldiz hann um hríd i *Skotlandi* ádr hann fór ut i *Jorſala* heim.

Haralldr

(o) Melkolfvi. *Flat.*

filia Thorleifæ Moddani, *qvæ poſtea nupſit* Haconi Kló, *tum* A. D. *ſeqvebatur.* Audhildem *uxorem habuerat* Eiricus Slagbellir. *Cum in inſulas venirent* Frákaurk *&* Sigurdus, *crebro in factiones itum eſt, utroqve comite amicos qvam plurimos arceſſente. Dilectiſſimi autem fuere comiti* Paulo Sigurdus *de* Veſtneſo, *qvi uxorem habuit* Ingibiörgam Tignam *Comitum conſangvineam, &* Thorkell Sumarlidi, *qvi jugiter Comiti adhæſit*, Foſtri *vocatus; erat iſte Comitis* Magni *ſancti cognatus, amicisqve beatiſſimus. Comitis amici* Thorkelem *tum jurgiis, doloris a Comite* Hacone *ipſorum patre percepti cauſa, neqvaqvam parcere putarunt. Hæc res eo venit ut Comes* Haralldus *&* Sigurdus Slember Thorkelem *adoriundo occiderent, qvod exqviſitum Comiti* Paulo *admodum displicuit, copias ſtatim contrahenti; verum de eo certiores utriusqve amici reconciliando intercedebant, omnes ut in concordiam reducerentur conſortes; Comes* Paulus *adeo iras erat ut, niſi omnes qvi cædi ad fuerant relegarentur, placari recuſaret; cum autem jurgia eorum multum nocere viderentur, omnes ut pacem ſancirent verba precaria addebant, unde* Sigurdus, *cum omnibus qvi in procuranda cæde rei comiti videbantur, ex* Orcadibus *relegatus eſt. Comes* Haraldus *cædem* Thorkelis *reparabat. In conventu etiam cautum fuit ut eorum concordia ad meliorem frugem redacta, per Julenſe & ſumma qvæcunqve feſta cohabitarent.* Sigurdus Slembidiakn, *relictis Orcadibus, ſurſum in* Scotiam *delatus, aliqvamdiu apud Regem* Scotiæ Melkolfum *moratur, benevole tractatus, & ibidem omnibus virilibus artibus præclarus eſſe æſtimatur, anteqvam in* Palæſtinam *iter ſuſciperet.*

Co-

A. D.

Haralldr jarl drepinn af Galldri.

Þat var um daga þeirra brædra at þeir ſkyldu taka veizlu i *Orfiöru* at bui *Haralld*s jarls oc ſkyldi hann þá koſtnadi uppi hallda þau jól af beggia þeirra hendi, var hann þar þá i vidbúnadi miklum oc ſtarfi; þær ſyſtr voru þar *Frakaurk* oc *Helga* med jarli, oc ſátu þær í litilli ſtofu at ſaumum ſínum; *Haralldr* jarl (c) ſat i ſtofu þar er þær ſátu ſyſtr á þverum palli oc hann ſá línklædi á millum þeirra níſaumat, hvítt ſem drift, jarl tok upp klædit oc ſá at þat var vída gullſaumat; jarl ſpyrr, hverr á gerſemi þeſſa; *Frakaurk* ſvarar, þat er ætlat *Páli* brodr þínum; hví vandi þer honum ſva miöc klæþi; hann var nýſtadinn upp oc var i ſkyrtu oc línbrókum, oc hafþi kaſtat mötli á herdar ſer, hann kaſtadi af ſer mötlinum oc rakti í ſundr klædit; modir hans þreif til, oc hat hann ecki öfunda þott brodir hans eigi god klæþi; iarl hnycker af henni oc biozt til í at fara, þá hnykti *Frakaurk* af ſer falldinum oc reitti ſic, kvat þar vid liggía líf hans ef hann færi i klædit; þær gretu þá bádar miöc, iarl fór í æi at ſiþr, oc let falla ofan um ſic, enn jafnſkiott ſem klædit hrundi ofan um hann, kom hrollr i hörund hönum, oc brátt fylgdi þar verkr mikill, oc af því lagdiz iarl i reckiu oc lá ſkamma ríd ádr hann andadiz, þotti þat vinum hans ſkadi mikill, þegar eptir hans andlat tok *Páll* brodir hans ríke allt med ſamþycke allra bænda; *Páll* iarl virdi ſva ſem þær hefþi hönum ætlat gerſemi þeſſa ſem *Haralldr* iarl hafþi íſarit, oc fyrer þær ſakir vildi

(p) geck, *ingreſſus eſt.* 101. 102. 333. 325.

Comes Haralldus Magiæ ope interfectus eſt.

A. D. 1110

Accidit forte tempore fratrum ut convivium Orfiöræ, *qvod prædium erat Comitis* Haralldi, *qvi pro utriusqve eorum parte impenſas per feſtum julenſe præſens faceret, unde apparatui eximio & labori incumbebat, deſtinaretur. Degebant apud comitem ibidem ſorores & in parvo qvodam triclinio ſarturæ operantes conſidebant, comes* Haralldus *in eodem ſedebat, ubi iſtæ in ſcamno transverſo; linteam veſtem, recens ſutam, nivei prorſus coloris collocari animadvertit, &, aſſumtam, auro paſſim diſtingvi aſpicit; interroganti qvinam rem iſtam pretioſam poſſideret, reſpondet* Frákaurk; *deſtinata eſt fratri tuo* Paulo; *cur, ait comes, tanta induſtria veſtes ejus elaboratis; non æqve magnam in meis ſarciendis operam collocatis. Surrexerat recens, & induſio nec non femoralibus linteis amictus, in humeros pallium injecerat, qvo abjecto, veſtem replicantem, mater arripit & rogat ne invideat qvamvis frater ejus pretioſas veſtes poſſideat; comite pallium qvod induturus erat celeriter arripiente,* Frakaurk *peplum exuit & ſe confricat, dicens ipſius vitam perdi ſi veſtem induat, utraqve ſororum lacrymas fundente; Comes nihilominus veſtem induit & per membra decidere facit, qvam cito autem demittebatur, cutem ipſius horror cepit & celeriter tantus dolor ſecutus eſt, ut lecto affixus brevi moreretur, qvod amici magnum reputavere detrimentum. Poſt mortem ipſius frater* Paulus *totum regnum, omnium incolarum conſenſu, ſtatim occupat, qvi ſorores ſibi veſtem pretioſam, qvam induerat Comes* Haralldus, *deſtinaſſe æſtimabat, ipſarum*

A. D. vildi iarl ecki viſter þeirra i *Orkneyium*, foru þær i brott or eyionom med allt ſkulldalid ſitt oc fyrſt á *Katanes* oc þadan upp i (q) *Skotland* til búa þeirra er *Frakaurk* átti þar; þar fæddiz upp med henni *Erlendr* ſon hennar medann hann var ýngſtr, þar fæddiz oc upp *Ölver Roſta* or *Rekavik* oc (r) *Steinny* dotter *Frakarkar*; *Aulver* var manna meſtr, ramr at afli, oc uppivödſlu madr mikill, vígamadr enn meſti; þar fæddiz upp *Þorbiörn Klerkr*, ſon *Þorſteins Hauldz*; (s) þar fæddiz oc upp *Margret* dotter *Hakonar* iarls, oc *Helga Moddans* dotter oc *Eirikr Slagbellir*; þeſſer voru aller ættſtorer menn oc mikler fyrer ſer, oc þottuz aller eiga mikit tilkall til ríkis i *Orkneyium*; þeir voru brædr *Frákarkar Magnus* hinn *Orfi* oc *Ottar* (t) í *Þorsey*, hann var gaufugr madr.

Frá Páli jarli.

Páll iarl red þá *Orkneyium* oc var all vinſæll, hann var all fámálugr, ecki taladr á þíngum, let miöc adra ráda ríkinu med ſer, hann var hógværr oc dæll i öllu vit folkit, milldr af fe oc ſpardi enga luti vid vine ſína, hann var úherſkárr oc ſat miöc i kyrſæti; þá var i *Orkneyium* mart göfugra manna þeirra er komner voru af iarla ættum. Þá bió á *Veſtneſi* i *Hroſsey* göfugr madr er *Sigurþr* heiter, hann átti *Ingibiörgu* hina *Tignu*, enn modir hennar var *Herborg* dotter *Páls Þorfinnz* ſunar, þeirra ſyner voru *Brynjolfr* oc *Hakon Pik*, þeir voru allir gæþingar *Páls* iarls; þá voru ſyner *Hávards Gunnaſonar* enn gædingar *Páls* iarls, oc *Hakon Kló*, ſva *Þorſteinn*

(q) Sudrland. 325. (r) Steinvör 333. 325. (s) oc *Gudrunar* dottur Frákarkar. 325. (t) jarl. *addit Flat.* 101. 102. jarl i Þiorsá. 325.

eapropter in Orcadibus *manſionem recuſans. Hinc ex inſulis, cum omnibus ſuis neceſſariis, diſcedunt, primum in* Katanesiam, *deinde in* Scotiam *ſurſum in prædia qvæ poſſidebat* Frakaurk; *hæc ſecum, dum tenellus erat, ibidem educavit filium* Erlendum. *Nutritus eſt etiam ibidem* Aulfer Roſta *filius* Thorlioti *de* Rekavik, *&* Steinya *filia* Fraukarkæ. Aulfer *ſtatura erat plus qvam juſta, robuſtus, ſeditioſus, & militiæ peritiſſimus. Educatus eſt ibi* Thorbiörn Klerkus *filius* Thorſteini Hauldi. *Educata etiam ibi* Margareta *Comitis* Haconis *filia,* Helga Moddani, *&* Erikus Slagbellir; *hi omnes nobili genere oriundi & viri magni regnum in* Orcadibus *retinendi jus habere videbantur. Fratres fuere* Frákarkæ Magnus Örfius *&* Ottar *in* Thorsöa, *vir nobilis.* A. D.

De Comite Paulo.

P*ræerat tunc Comes* Paulus Orcadibus, *amicis admodum beatus, pauciloqvus valde, in conventibus taciturnus, alios magna ex parte regnum ſecum adminiſtrare fecit, humanus, erga populum commodus, liberalis, non erant qvibus erga amicos parceret, piraticæ neqvaqvam obnoxius, qvietus reſidebat. Extitit eo tempore in* Orcadibus *virorum nobilium, qvi ex comitum ſtirpe deſcenderant, multitudo. Habitavit tunc* Veſtneſi *in* Hroſſeia *vir nobilis nomine* Sigurdus, *qvi* Ingibiörgam Tignam *uxorem habebat, filiam* Herborgæ *Comitis* Pauli Thorfinni *filii; horum filii* Brinjulfus *&* Hacon Pik; *omnes Comitis* Pauli *erant optimates. Fuere præterea Comitis* Pauli *optimates* Havardi Gunnaris *filii* Hacon Kló, *dein* Thor-

A. D. *ſteinn* oc *Dufniall*, moder þeirra var *Bergliot*, enn hennar moder *Ragnhilldr* dotter *Páls* iarls; (u) *Erlingr* het madr er bió á (v) *Kataneſi*, hann atti fiora ſonu oc alla vel menta; *Olafr* het madr (x) er bió á *Gareksey*, annat bú átti hann i *Dungalsbæ* á *Kataneſi*; *Olafr* var it meſta afarmenni, oc hafdi miklar virdingar af *Páli* iarli. (y) *Asleif* het kona, (z) hon var vitr oc ættſtor oc hin meſta fyrer ſer; *Valþiofr* het ſon (a) hennar, annar *Sveinn*, þridi *Gunni*, aller voro þeir vel menter, *Ingigerdr* het ſyſter þeirra. *Sigurdr Jarls-mágr* átti *Þoru* modr *Magnus* jarls, þeirra ſon var *Hacon Karl*, þeir fedgar voro höfþingiar mikler. I *Rinarsey* bió ſu kona er *Ragna* het, *Þorſteinn* het ſun hennar, gilldr madr fyrer ſer. (b) *Kugi* het bondi er bió i *Veſtrey*; vitr madr oc audigr á (c) *Gefsisneſi*. *Helgi* het bondi er bio i *Veſtrey* i þorpi því er þar er. *Þorkell* (d) *Fletta* bió i *Veſtrey* (e) udæll oc mikilhæfr, *Þorſteinn* oc *Haflidi* voro (f) uvinſæler menn. I *Sviney* á *Petlandsfyrde* bió felítill madr, hans ſyner voru þeir *Asbiörn* oc (g) *Murgardr*, hiner vaſkligztu menn. I *Fridarey* bió ſá madr er *Dagfinnr* het. *Þorſteinn* het madr er bio á *Fluguneſi* i *Hroſsey*, hanns ſyner voro þeir *Þorſteinn Krokauga* oc (h) *Blíann*, þeir voro udelir menn. *Jatvör* dotter *Erlendz* iarls bió á *Knarrarſtödum* oc *Borgar* ſon hennar, þau voru helldr uvinſæl. *Jon Vængr* bio i *Háey* á *Upplandi*. *Rikgardr* (i) bio at *Breckum* i *Streaumsey*, þeir voru uríker menn

(u) Erlendr. 325. (v) Tannſkáruneſi i Hroſsey. 333. 325. (x) oc var Hrolfsſon *add.* 325. (y) Alleif. *Flat.* (z) hans, *uxor ejus*. 325. (a) þeirra, *eorum* 325. (b) Kuggi. *Flat.* Hugi. 325. (c) Reppisneſi. 325. (d) *Flat.*, 325. (e) ei. 333. (f) vinſæler. *Flat.* ſyner hans uvinſæler. 325. (g) Murgadr. 101. 102. 325. *Flat.* Margadr. (h) *Liliann*. *Flat.* (i) broder hans, *frater ejus*. 325.

ſteinn & Dufniall; *horum mater erat* Bergliot, *cujus mater* Ragnhildis *Comitis* Pauli *filia.* Erlingus *nomen erat viro qvi in* Kataneſo *habitavit, huic filii qvatuor, ſinguli artibus bene imbuti.* Olaus *nomen erat viro* Gareksöæ *habitanti, qvi alteram villicationem* Dungulsbæi *in* Kataneſo *habebat; erat* Olaus, *vir admodum violentus, & magno honore a Comite* Paulo *habitus; Fœmina nomen erat* Asleifa, *qvæ claro etiam genere orta, magnitudinem præ ſe ferebat, filium habebebat* Walthiofum, *ſecundum* Sveinem, *tertium* Gunnium, *omnes artibus probe inſtructos; horum ſoror fuit* Ingigerda. Sigurdus *Comitis affinis* Thoram *Comitis* Magni *matrem uxorem habebat, horum filius* Hacon Karl; *Fuere ambo pater & filius clari magnates. Habitabat* Rinarsöæ *fœmina nomine* Ragna, *cujus filius* Thorſteinn, *magnitudinem oſtentavit.* Kugius *nomen erat colono, qvi in* Veſtureyia Gefsisneſi *habitabat, vir ſapiens & dives.* Helgius *nomen erat villico qvi in oppido qvod in* Veſtreya *eſt, habitabat.* Thorkell Fletta *in* Veſtreya *habitabat, protervus & arrogans, filii ejus* Thorſteinn & Haflidius *homines erant non populares. In* Svineya *ſinus* Petlandici *habitavit vir pauper, ejus filii* Asbiörn & Margadus *fortitudinem conſpicuam præ ſe ferebant. In* Fridaröa *vir nomine* Dagfinnus *ſedebat.* Thorſteinn *nomen erat viro qvi* Fluguneſum *in* Hroſsöa *incolebat, hujus filii erant* Tkorſteinn Krókauga & Blian, *homines protervi.* Jatvora *Comitis* Erlendi *filia* Knararſtadis *cum filio* Borgare *habitabat; hi populari favore admodum carebant.* Jon Wængur Upplandiæ *in* Háeia habitabant. Richardus Brekkis *in* Strömsöa; *erant non divites, &* Olai Hrolfi *filii cognati.* A. D.

 Grim-

A. D. menn oc frændr *Olafs Hrolfsſunar*; *Grimkell* het madr er bió á *Glettuneſi*; þeſſer menn aller koma vid ſöguna ſíþarr.

Frá Kala er ſíþan vard jarl.

K*olr* ſat at buum ſínum á *Ogdum* oc var allra manna vitraſtr, hann fór ecki til *Orkneyia*; *Kolr* var ſpekingr mikill; *Kali* ſon hans vox þar upp, oc var hinn efniligázti madr, medalmadr vexti, kominn vel á ſic, limadr manna bezt, liósjarpr á hárs lit, manna lítilaztr oc vinſælaztr, oc atgiörfis madr mikill; hann orti víſu þeſſa:

Tafl em ec aurr at efla,
íþrottir kann ec níu,
týne ec traulla runum,
tíd er bok oc ſmíþer,
ſkrída kann ec á ſkídum,
ſkýt ec oc ræ ſva at nýter,
hvart tveggia kann ec at higgia
harpſlátt oc bragþáttu.

Kali var jafnan med *Sölmunde* frænda ſínum, ſyne *Sigurdar Sneiſar*, hann var gialldkeri i *Tunsbergi* oc átti bú á *Auſtr-Ögþum*, hann var höfþinge oc hafdi ſveit mikla um ſic. (k)

Af

(k) þeir voru miök jafnalldra frændur, *cognati ætatis admodum æqvalis erant. add.* 325.

Grimkell *nomen erat viro* Glettuneſi *habitanti. Hi omnes* A. D.
infra in hiſtoria commemorandi.

De Kalio qvi deinde Comes evaſit.

Kolus *ſapientia præ aliis clarus*, Agdis *ſedens, res domeſticas adminiſtrabat & in* Orcades *ſe non conferebat.* Kalius *ipſius filius optimæ ſpei, ibidem adolevit, vir ſtatura juſta, corporis habitu conſpicuus, membris præ aliis concinnis, crinibus ſubfuſcis, humanitate, populari favore nec non corporis exercitiis inſignis; ſeqventem compoſuit cantilenam:*

In alea inſtauranda ſum alacer,
artes novem calleo,
vix dediſco caracteres Runicos,
freqvens eſt mihi liber & ars fabrilis,
xyloſoleis vehi poſſum,
jaculor & remigo ut ſit utile;
utrumqve, ni fallor, teneo
chitarizandi artem & rythmorum ſectiones.

Kallius *jugiter apud cognatum ſuum* Sölmundum Sigurdi Sneſii *filium commorabatur; Qvæſtor fuit* Tunsbergi, *&* Auſtur - Agdis *villicationem habuit, ingenti; e numero enim magnatum, cohorte ſtipatus.*

De

A. D.

Af Kali oc Gilla Kriſt.

Þá var *Kali* XV. vetra er hann fór med kaupmönnum veſtr til *Einglands* oc hafþi godann kaupeyri; þeir heldu til þeſs kaupſtadar er *Grimsbær* heiter, kom þar mikit fiölmenni bæþi af Noregi oc *Orkneyium*, af *Skotlandi* oc *Suþreyium*, þar fann *Kali* þann mann er nefndiz *Gilla Kríſtr*, hann ſpurdi margs af *Noregi* oc taladi fleſt vid *Kala* oc gerdiz þar felagſkapr; hann ſeger *Kala* i trunadi at hann het *Haralldr* oc var ſon *Magnus Berbeins*, enn (l) moder hans var i *Suþrey*, fretter hann þá *Kala*, hvorſu honom mundi fagnat i *Noregi* ef hann kæmi þar? *Kali* ſegir at honom þotti líkligr *Sigurdr* kongr til at fagna honom vel, ef ecki ſpillti adrer um. Þeir *Gilla-Kriſtr* oc *Kali* ſkiptuz giöfum vit at ſkilnadi oc het hvor öþrum ſinne vinattu fullkominne hvar ſem fundi þeirra bæri ſaman. (m)

Frá þeim Kala oc Jóne.

Epter þat fór *Kali* veſtan á hinu ſama ſkipi oc komu utan at *Ögdum* oc heldu þadan til *Biörgyniar*, þá qvad hann víſu:

Vær höfum vadnar leirur
vikr fimm megin grimmar,
ſaurs er ei vant þar er vorum
vidr i *Grimsbæ* midium

nu

(l) modur ætt hans var i Sudreyium, enn ſum á Irlande, *pars generis ejus materni in Sudreyis pars in Hibernia erat. add.* 325. (m) enn ecki ſagdi Gilli-Kriſtr þar fleirum trunat ſinn. *add.* 325. *non autem pluribus ſua ſecreta ibi confidit. add.* 325.

De Kalio & Gilla-Kriſt.

A. D.

Kalius *qvindecim annos natus erat cum mercatores occidentem verſus in* Angliam, *bonis inſtructus mercibus, comitaretur, in emporium qvod* Grimsbær *audit tendentes; huc ingens e* Norvegia, Orcadibus, Scotia & Hæbudis *confluxit multitudo. Convenit ibidem* Kalius *virum qvendam qvi* Gilla-Kriſtus *appellabatur; hic multa de* Norvegia *ſollicitabat, plurima cum* Kalio *conſerens, qvod crebro anſam præbuit conſortio; dixit* Kalio, *ſub fide ſilentii,* Haralldum *nominari filiumqve* Magni Nudipedis, *matrem vero in* Sudreya *eſſe. Interroganti, qvali gaudio ſi forte in* Norvegiam *veniret incolæ ipſum forent excepturi,* reſpondet Kalius, *veriſimilem videri Regem* Sigurdum, *qvo magis ipſum humaniter excipiat, modo alii non corrumperent.* Gilla-Kriſtus & Kalius *dona ante diſceſſum mutuabantur, plenam amicitiam, ubicunqve in futurum eos convenire contingeret, invicem promittentes.*

De Kalio & Jona.

Kalius *poſtea eadem nave revehitur;* Agdis *primum allapſi, inde* Bergas *tendunt. Cantilenam tunc proferebat.*

> *Pervaſimus loca argilloſa,*
> *qvinqve hebdomades admodum crudeles,*
> *non deeſt lutum ubi eramus*
> *manentes in medio* Grimsbæi.

U *Nunc*

A. D.

nu er þar mars af mýri
megen kátliga látum
branda elg á bylgior
Biörgyniar til dynia.

Enn er þeir komu til byiarins var þar fiölmenni mikit bædi nordan or landi oc ſunnann, oc fiölmenni mikit af ödrum löndum er þangat höfþu flutt gæzku mikla; gengu þeir ſkipveriar i ſkítninga at ſkemta ſer; *Kali* var ſkartzmadr mikill oc hafþi ſundrgerder miklar er hann var nýkominn af *Eingландi*, fanz honum þá mikit um ſic oc mörgum ödrum þvi at hann var godrar ættar oc ſealfr vel mentr, enn i þeſſum ſkítningi er hann drack var einn (k) madr er *Jon* het oc var *Peturſſon Serksſonar* or *Sogni*, hann var þá lendr madr; moder hans het *Helga* dotter *Háreks* af (l) *Sætrum*; *Jon* var áburdar madr mikill; *Unnr* het göfug husfreyia er gardinn átti þann er þeir drucku í, gerdiz þá med þeim *Joni* oc *Kala* felagſkapr oc ſkildu med kærleikum, for þá *Jon* heim til búa ſinna (m) enn *Kali* for auſtr á *Agder* til födr ſíns *Kols* oc var löngum med *Sölmunde* frænda ſínum, geck ſva fram nockr miſſeri at *Kali* var á ſumrum i kaupferdum enn heima á vetrum edr med *Sölmunde*.

Kali for i Dolls helli.

Þat var aitt ſumar at *Kali* hafþi farit veſtr til *Þrándheims*, hann lá vedrfaſtr i ey þeirre er *Dolls* heiter, i eyunne var hellir er kalladr var *Dollshellir*, var þar köllut ſevan, þeir kaup-

(k) göfugr madr ungr, *juvenis nobilis*. 325. (l) Sauxum. idem. (m) Sudr i Sogn. *add. idem.*

Nunc ita eſt; ex alto maris A. D.
admodum læti facimus
navem per fluctus
Bergas *repente deferri.*

Cum autem in oppidum venirent, ingens & de boreali & auſtrali regionis plaga, nec non exterranea, quæ lautam ad vexerat annonam, eodem multitudo confluerat. Nautæ joci ergo cauponas adeunt. Kalius, *nuper ex* Anglia *redux, ſplendidis admodum veſtibus uſus eſt, pompam affectavit, & ſe, cum multis aliis, extulit, ex clara enim erat familia, ipſeqve artibus probe inſtructus. In caupona autem ubi potabat, vir qvidam nomine* Jonas Petri *filius* Serkſonii *de* Sognia *Regis ſerdatarius erat, matri ejus nomen fuit* Helga Hareci *ex* Satira. Jonas *pompæ admodum deditus erat.* Unnur *nomen erat matri familias nobili, qvæ domicilium, in qvo potabant, poſſidebat. Coaluit tum inter* Kalium & Jonam *ſocialis amicitia, qva non violata, ab invicem diſceſſere,* Jona *domum ad prædia ſua redeunte,* Kalio *autem orientem verſus* Agdis *patrem conveniente.* Kalius *etiam apud cognatum ſuum* Sölmundum *morabatur. Proceſſit ita annos aliqvot ut* Kalius *æſtivo tempore mercaturæ vacaret, hyemali autem domi vel apud* Sölmundum *remaneret.*

Kalius antrum Dollii inviſit.

Kalius *forte aliqva æſtate occidentem verſus in* Thrandiam *profectus fuerat; in inſula qvæ* Dolls, *ibi autem antrum* Dollianum *audit, ubi vulgaris ſpes erat pecuniarum, adverſa tempeſtate*

 impe-

A. D. kaupmenn gengu til oc geingu i hellinn oc höfþu þar hitt et meſta torfære, komu at þar er vatn var um þverann hellinn, oc treyſtiz eingi yfer at leggia nema *Kali* oc madr er *Havardr* het huskarl *Sölmundar*, oc lögduz yfer vatnit oc höfþu ſnæri á medal ſín, *Kali* lagdiz oc hafþi elldſkídi i hende oc elldzvirki medal herda, komu á land, þar var hraunott oc ódaunan mikil, fengu þeir varla tendrat liöſit, þá ræddi *Kali* um at þeir munde ei lengra fara oc gerdu þar vördu til minnis; þá kvad *Kali* víſu:

Her hefi ec háſann reiſtann
hardgediodom varda,
Dolls i döckum helli,
draugs, leita ec ſva bauga,
ecki veit hve ýta
unnſkíþa ferr ſíþann
langa braut oc liota
leiþ yfer vatnit breida.

Eptir þat hurfu þeir aptr oc komu heilir til manna ſinna, oc er ecki getit um ferder þeirra at til tíþinda yrdi annat, oc er þeir koma til *Biörgyniar*, þá for *Kali* í ſaumu ſkíting til *Unnar* husfreyiu, þar var oc *Jon Peturſſon* oc heimamadr hans ſá er *Brynjolfr* het; mart var þar annarra manna, þótt her ſe æi nefnder.

Fra

impeditus detinebatur. Mercatores, itinere ſuſcepto, antrum A. D. *ingrediuntur, obviam ibi ſummam viæ difficultatem, ſtagnum nempe per transverſum antrum, offendentes, cujus transeundi periculo, præter* Kalium, *&* *virum nomine* Havardum, *qvi* Sölmundi *erat domeſticus, ſe exponere nemo eorum auſus eſt; hi, aqvæ ſe committentes, funem inter ſe retinebant.* Kalius *ingreſſus, ignita manu tenebat cremia, igniario in humeris collocato, locus, in qvem ſuperato ſtagno devenere, ſalebroſus erat & valde fœtidus, lumen accendere vix potuere; tum* Kalius *eos non longius progreſſuros fore aſſerit. In memoriam metam lapideam erigunt,* Kalio *interim ſeqventem ſtropham addente:*

Hic altam exſtruxi
Viris audacibus ſtruem lapideam,
Dolli *nigro in antro;*
manium ita qvero annulos (ɔ: *pecunias*),
incertum eſt qvis virorum
navibus eat exinde
longam ſemitam & fœdam
viam, per aqvam vaſtam.

Poſt hæc reverſi, ad ſuos incolumes redeunt, plura autem in itinere eorum memorabilia obtigiſſe non commemorantur. Cum Bergas *venirent,* Kalius *eandem, qvam prius, apud matronam* Unnuram, *cauponam petit. Erat ibi etiam* Jonas Petri *cum ipſius domeſtico, cui nomen* Brinjulfus. *Multi confluxerant illuc alii, qvamvis heic non nominentur.*

A. D.

Frá Hávardi oc Brynjolfi.

Þat var eitt kvelld er þeir *Jon* oc *Kali* voru geingner at ſofa, enn margir menn ſátu eptir oc drucku, var mart talat, menn voru druckner, oc kom þar at rætt var um mannjöfnut oc þat hverir göfgaztir væri lendra manna i *Noregi*, flutti *Brynjolfr* þat at *Jon Petrsſon* veri beſt mannadr oc ættborinn af hinum yngrum mönnum fyrer ſunnan *Stad*, enn *Hávardr* felagi *Kala* taladi til *Sölmundar* oc ſegir hann at eingu verr mentann enn *Jon* kalladi at *Vikveriar* mundi hann meira virda enn *Jon*, her af gerdiz deila mikil oc er ölit mælti med þeim, þá vard ecki betr ſtilt enn ſva at *Hávardr* liop upp oc feck tre eitt oc lýſtr þvi í höfut *Brynjulfi* ſva at hann fell i uvit, oc toku menn til hans, enn *Hávardi* var i brott ſkotit oc á fund *Kala* oc ſendi hann hann ſudr til *Alvidru*, til preſtz þeſs er *Rikgardr* het oc berr hönum ord mín til at hann taki vid þer þángat til er ec kem heim auſtr; *Kali* feck hönum mann til fylgdar oc róa þeir ſudr til *Græningiaſundz*, þá mælti *Hávardr* vid förunaut ſínn, nu erum ver komnir or hundahliódi oc manom vid nu (n) hlífa ockr oc leggiaz nidr til ſvefns. Nu er þá til at taka er *Brynjolfr* vitkadiz oc var hönom fylgt á fund *Jons*, oc ſegir hönom allann þenna atburd oc þat at manninum var i brott ſkotit; *Jon* gat ſtrax til *Hávardz*, oc let taka ródrar ſkutu oc voru þar á tíu menn, oc var *Brynjolfr* fyrer þeim, róa ſíþan ſudr þar til er þeir koma til *Græningiaſundz*, var þá lioſt af degi, þá ſá þeir att ſkíp lá fyrer þeim á fiörunne, oc má vera, ſeger *Brynjolfr*, at þeir kunni nockot at ſegia frá

(n) hvyla, *quieſcemus*. 101. 325.

De Havardo & Brinjulfo.

A. D.

Accidit veſpere qvodam, poſtqvam Jonas *&* Kalius *ſomno ſe dederant, multis potando adhuc conſidentibus, ut varia loqverentur, inebriati; eo tandem venit ut de virili comparatione, qvinam præfectorum in* Norvegia *nobiliſſimi æſtimandi eſſent, conſererent; contendit* Brinjulfus Jonam Petri *& artium & generis nobilitate reliqvos juniores viros e meridie* Stadii *antecellere;* Havardus *autem* Kalii *ſocius,* Sölmundum *allocutus, dicit ipſum* Jona *nullis artibus inferiorem, addens,* Vicenſes *eum* Jonæ *prælaturos; hinc contentionem ortam & ceреviciis promotam, impedire neqviverunt, unde* Havardus *repente ſurgens, fuſte arrepto, caput* Brinjulfi *tanto ictu percutit ut in animi deliqvium incideret, ab adſtantibus ſtatim erectus;* Havardus *autem cito ſubductus, ad* Kalium *mittitur, qvi eum auſtrum verſus Alvidram ad paſtorem nomine* Rikgardum *ablegat; Refer, inqvit* Kalius, *ipſi verba mea commendatitia, ut te donec domum venero excipiat.* Havardus *cum itineris duce, qvem ipſi tradebat* Kalius, *cum* Græningiaſund *usqve remigaſſent, Comitem ſuum his affatur; Canum jam latratum effugimus, unde qvieti ſomnoqve nos jam daturi deliteſcemus. Jam ad id redeundum, ubi* Brinjulfus *linqventem prius animum revocat, &, ad* Jonam *deductus, ipſi hunc caſum exponit, adjecto, reum & clanculum & repente ſubductum eſſe;* Jonas *ubi* Havardus *eſſet recte conjiciens, in aſſumtum phaſelum actuarium decem homines conſtituit,* Brinjulfo *ducem agente; hi auſtrum verſus, qvo usqve in* Græningiaſundum *primo diluculo devenere, remigantes, navem in littore ſibi obviam conſpiciunt; Fortasſis, ait* Brinjulfus, *aliqvid de* Havardo *ejusqve ſocio narrare*

qveant

A. D. frá þeim *Hávardi*, gengu þeir upp oc fundu þá, voru þeir *Hávardr* þá nývaknader; *Brynjolfr* berr þegar vopn á þá oc voru þeir þar vegner báder felagar, oc fóru nu med þeſſe tídende aptr til bíarins oc ſegir *Joni*, oc epter þetta viſſi allr bæiar lydrinn, *Kali* let ſer miöc misbodit í vígum þeſſum, oc er menn fóru i mille þeirra *Jóns*, ſegir *Jón* at at hann vill at *Kali* dæmi þat er hönom þotti ſer misbodit, þar ſkyldi fyrer utan kongs rettr oc ádilar máls, oc tóku þeir *Kali* þenna koſt, enn þó voru enger kærleikar med þeim þadan i frá; for *Kali* heim epter þenna atburd, oc er þeir fedgar finnaz, ſegir *Kali* fra tíþindum þeſſum oc mála lyktum; þá ſegir *Kolr*: undarliga þotti mer þer ſynaz er þu tokt nockora ſætt fyrr enn *Sölmundr* viſſi, þycki mer þu vant vid kominn oc mega lítinn lut i eiga nema leita um ſætter, oc ecki mundi *Sölmundr* ſva gera ef þinn huskarl veri drepinn (o); *Kali* ſvarar: þetta mun vera ſannmæli fader at ec mun hafa ſkiott álitit, oc vartu fiarri at kenna mer rádinn, mun þat opt ſýnaz at ec er ecke jafn diup (p) vitr ſem þu, enn ec hugſada at *Sölmundr* væri ecki ſínum ſóma at nær, þott ec neytta þeim at mer veri boþinn; kalla ec yckr *Sölmundi* ecki ſvívirþing í at hafa einſcöpun fyrer yckarn málalut ef hann býdr yckr, enn efe er mer á hvert til þarf at taka, enn vandalauſt kalla ec mer vid *Brynjolf* meþann ec hefer engum ummælum upplokit oc vit engu fe tekit; mart töludu þeir fedgar þar um, oc þotti ſinn veg hvarom þeirra, ſendu þeir ſíþan menn at ſegia *Sölmundi* þeſſe tídinde.

Frá

(o) oc hans ſkipveri, *ejusqve nauta.* 325. (p) æingi, *nemo. Flat.*

qveant. Exſcendunt, reperiuntqve nuper expergefactos, &, D. A.
Brinjulfo *ſtatim iis arma inferente, ſociorum utrumqve occidunt, in oppidum poſtea revertendo, qvæ geſta erant,* Brinjufo *exponunt; omnibus exinde oppidanis nota.* Kalium, *qvi his cædibus admodum lædi ſibi videbatur, &* Jonam, *cum aliqvi intercedent, ille qvæ contraria reputaret,* Kalii *arbitrio, jure majeſtatico nec non legitimis cauſæ actoribus exceptis, committit, conditionem acceptanti. Nulla autem amicitia exinde inter eos valuit. Poſt hæc* Kalius *domum delatus, patri caſum cauſæqve exitum narrat, cui* Kolus, *mirum, inqvit, mihi videtur, qvod ullam transactionem inſcio* Sölmundo *acceptares; videtur mihi tibi caute agendum, nec te niſi in transactione impetranda participare licere;* Sölmundus *ita non acturus foret ſi domeſticus ipſius occiſus fuiſſet. Reſpondet* Kalius: *pater! hoc verum erit, qvod ego celeriter nimis perpenderim; aſt procul eras qvi mihi conſilia ſuggereres; ſæpe erit, qvod ego non tam alte radicatæ qvam tu ſapientiæ videar, cogitabam autem* Sölmundum *ſuo honori non propiorem qvamvis ego mihi oblatum recuſarem; vobis,* Sölmundo *& tibi, non dedecus reputo, qvamvis cauſa â vobis perſeqvenda, veſtro, ſi offerat, committatur arbitrio, in dubium autem revoco num eo veniat; Verum a* Brinjulfo *pendere neqvaqvam mihi videor qvamdiu nec conditiones ullas propoſui nec pecuniam accepi. Conſerunt de his multa pater & filius, diverſo prorſus arbitrio, nuntios qvi* Sölmundo *nova referrent ablegantes.*

A. D.

Frá Jóni oc Sölmundi.

Eptir þat funduz þeir *Sölmundr* oc þeir fedgar, villdi *Kolr* at menn væri ſender til *Jons* at leita um ſætter, enn *Sölmundr* oc *Hallvardr* brodir *Hávardz* villdu ecke annat enn mannhefnder oc kalla ufallit at bidia ſátta, enn þó var þat ráda tekit ſem *Kolr* villdi med því moti at *Kolr* het at ſkilgiaz ecki fyrre vid þeſſi mál enn *Sölmundr* hefþi ſinn ſóma, ſkyldi oc *Kolr* öll rád fyrer gera; enn er ſendimenn komu aptr, ſegia þeir at þungliga var ſvarat þeirra málum, oc *Jon* ſyniadi þverliga at bæta þann mann er ádr hafþi til uhelgi ſer verkat; *Sölmundr* qvat þetta ecki fiarri fara getu ſinne at þat mun ecki til ſæmdar at biþia *Jon* til ſætta, bad nu *Kol* til leggia þau rád er dygdi; *Kolr* ſvarar; vill *Hávardr* ſic i nockora hættu leggia til hefnda eptir brodr ſinn, oc kann vera at þo verdi lítit framgengt; *Hallvardr* qvadz ſic ecki ſpara vilia til hefnda þott þat ſe nockor mannhætta; þá ſkaltu fara leyniliga nordr í *Sogn* til þeſs manz er *Uni* heitir, hann býr ſkamt frá *Joni*, hann er vitr madr oc nockut fevani, þvíat *Jón* hefer lengi þreingt koſti hans, hann er vin minn mikill oc nu hníginn nockut á alldr; hönum ſkaltu færa VI. merkr vegnar, er ec ſender hönum til þeſs at hann leggi rád til at þu komer hefndum fram vid *Bryniolf* edr annann heima mann *Jons* þann er hönum þicki ecki minna lát í, enn ef þetta verdr framgengt, þá ſkal *Uni* koma þer á *Studlu* til *Kyrpinga-Orms* frænda míns, oc ſuna hans *Ögmundar* oc *Erlings* oc þicki mer þá ſem þu ſert heim kominn, biþ *Una* ſíþan ſelia jörd ſína oc ráþiz til min; *Hallvardr* býzt til ferdar oc er frá hans ferd edr náttſtödum ecki at ſegia fyrr enn hann kemr

De Jona & Sölmundo.

A. D.

H*os poſtea* Sölmundo *conveniente; reconciliationem qvæſituros ad* Jonam *mitti vult* Kolius, *verum* Sölmundus *&* Hallvardus *frater* Havardi, *præter vindictam, cæde parandam, nihil admittunt, reconciliationem expetere inconveniens aſſerentes, id tamen conſilii qvod* Kolus *urgebat ea conditione captum eſt, ut ipſe huic cauſæ, priusqvam* Sölmundo *in honorem ſuccederet, ſe non defuturum promitteret, omnibus ad ipſius arbitrium inſtituendis. Reverſi autem legati, moleſta illorum negotio reſponſa dari, &* Jonam *hominis, qvi antea jus ſuum perdidiſſet, cædem reparare præfracte negaſſe referunt.* Sölmundus *hoc non procul a conjectura, nempe* Jonam *pacem poſcere decori nunqvam futurum aſſerens,* Kolum, *ut conſilia profutura adderet, rogat, cui ille reſpondet; num vult* Hallvardus *ſe, ad cædem fratris vindicandam, forſitan tamen parum proficiat, periculo cuidam exponere?* Hallvardus *ſe, qvamvis aliqvid ſubeſſet periculi, vindictæ non parciturum regerit. Ibis igitur, (ait* Kolus*) boream verſus in* Sogniam *& virum nomine* Unium *convenies, habitat iſte non procul a* Jona, *vir ſapiens & ex parte pauper,* Jonas *enim ipſius ſortem diu compreſſit, amore mihi jungitur arcto, ætate nunc aliqvantum provectus, afferes iſti ſex marcas ponderatas, qvas ipſi eum in finem mitto, ut det conſilium qvo magis aut a* Brinjulfo *aut alio* Jonæ *domeſtico, cujus jacturam non minus doleat, vindictam reportes. Qvod ſi hoc ſuccedat,* Uuius *te* Stydlam *ad cognatum meum* Kyrpinga-Ormum *& ipſius filios* Ögmundum *&* Erlingum *deduci curabit, ubi qvaſi domi te conſtitutum æſtimo; Rogabis* Unium *exinde ut prædium ſuum vendat & ad me migret;* Hallvardus *itineri ſe accingit, de qvo, aut loco in qvo pernoctaret,*

A. D. kemr einn dag at kveldi til *Una* oc nefndiz ecki ſínu nafni, þeir *Uni* ſpurduz almætra tíþinda, oc um kveldit er menn ſátu vid ellda, þá fretti geſtrinn miöc eptir tignum mönnum i *Sogni* oc *Hördalandi; Uni* ſagþi at þar þætti engi madr ríkari enn *Jon*, bædi fyrer ættarſaker oc enn ujafnadar oc ſpurþi ef þeir hefþi aungar rauner þeſs ſudr i landit; hann geſtrinn vard ſárr vid er hann mælti ſlíct, oc eptir þat drifu menn frá elldinum, ſva at þeir urdu tveir einer eptir; þá tok *Uni* til orda oc mælti; hvört nefndiz þu áþan *Hallvardr*; nei ſagþi geſtrinn, ec nefndunz (q) *Saxi* um kveldit; *Uni* mælti, af er þá minn vandi oc þat munda ec ætla ef ec heta *Bryniolfr* at þu heter *Hallvardr*, enn þó ſkulum vid nu ganga at ſofa; geſtrinn tok til hans oc mælti, ecki ſkulum ver enn gánga, ſelldi þá fram feſiodinn, oc ſegir at *Kolr* ſendi hönum ſilfr þat med kvediu ſinne til til þeſs at þu legder til med mer at ec kæma fram hefndum vid *Bryniolf* eptir *Hávard* brodr minn, oc ſegir hönum alt rád *Kols*; *Uni* mælti, makligr veri *Kolr* gods frá mer, enn æi má ec vita hvers af verdr audit um hefndina vid *Bryniolf*, enn híngat er hans von á morgin eptir klædum frillu ſinnar, oc nu fylger *Uni* hönum ut til hroſſa húſs er ſtod fyrer dyrum uti oc fal i etuſtalli, þat var fyrr enn menn ſtodu upp, enn inni hafþi hann legit um nottina. Þá er *Hallvardr* hafþi litla ríd verit i hroſshúſinu, þá ſá hann at fráligr madr var kominn á ſtadinn oc kallar at konan ſkyldi búa ſic; hun tok klædi ſín oc berr ut, þykkiz *Hallvardr* þá vita hverr vera mun, gengr þá ut; *Bryniolfr* hafþi þá af ſer lagit vapnin er hann batt klæþinn konunnar, oc þegar þeir finnaz höggr hann *Briniolf* bana högg, geck *Hallvardr* þá aptr i hroſſa huſit oc fal ſic

þar;

(q) Sár, *vulneratus.* 102. 333.

non referendum prius qvam diei cujuſdam veſpere ad Unium *perveniret, proprium ſibi nomen non indicans; hic &* Unius *de rebus novis pervulgatis invicem interrogant. Veſperi cum focis aſſiderent, hoſpes de viris nobilibus in* Sognia *&* Hördia *ſollicitat, cui* Unius Jonam *pro ditiſſimo, & propter generis nobilitatem & injuriam, ibidem haberi regerit, interrogans nonne auſtrum verſus in regione id qvadamtenus experti eſſent? Qvæ cum adderet, advena obticuit, unde adſtantes a foco recedebant, ita ut duo ſolum remanerent, tum* Unius *in talia prorupit; An, inqvit,* Hallvardus *pridem appellabaris? Non, ait hoſpes,* Saxium *veſperi me appellabam; regerit* Unius, *præteriit igitur mea cura, putarem, ſi mihi nomen* Brinjulfi, *tibi* Hallvardi *fore, attamen nunc dormitum ibimus; Advena illum retinens affatur, non, ait, adhuc ibimus, tradito ſtatim marſupio;* Kolus *argentum iſtud, cum ſalute ſua, tibi eum in finem miſit ut me juvares in ſumenda a* Brinjulfo *pro cæde fratris mei vindicta; integrum ſimul* Koli *conſilium exponit. Reſpondet* Unius; Kolus *ſane bonum a me promeruit, ſcire autem neqveo qvorſum vindicta contra* Brinjulfum *ſuccedat, cras autem, veſtes concubinæ ablaturus, huc ſperatur. Poſt hæc* Unius *eum in eqvile ante fores ſitum educit, & in ſtabulo, prius qvam domeſtici ſurgerent, abſcondit, intus autem per noctem recubaverat.* Hallvardus *ubi pauliſper in eqvili delituerat, videt virum vegetum &, ut fæmina ſe pararet, vociferantem, in prædium veniſſe. Effert veſtes aſſumtas fœmina unde* Hallvardus *qvinam eſſet advena ſcire videtur, ſtatimqve egreditur.* Brinjulfus, *cum veſtes fœminæ colligaret, arma depoſuerat, cui qvam cito conveniunt, mortiferum vulnus ictu infligit* Hallvardus, *qvo facto, latiturus, in eqvile revertitur; dum cædes patrata erat, fœmina dome-* A. D.

 ſticos

A. D. medan vígit var vegit hafþi konan gengit at minnaz vid heimamenn, oc er hun kom ut, ſá hun verks ummerki oc lióp inn med kalli oc felmti, ſva miöc at henni hellt vid uvit oc ſagþi þó tiþindin; *Uni* bondi liop ut oc ſagþi at geſtrinn mundi verit hafa flugumadr, oc ſendi þegar menn *Joni* at ſegia tíþindinn, oc eggiar ſem meſt at leita eptír manninum, oc fyrer þat grunadi engi madr *Una* um þeſſi rád; *Hallvardr* var i roſſá huſinu þar til er af leid hin meſta leitinn, enn eptir þat for hann med rádi *Una* þar til er hann kom á *Studlu* til *Orms* oc ſono hans, þeir fengu hönum föruneyti heim auſtr, toku þeir *Kolr* oc (r) *Sölmundr* vel vid hönum oc undu þeir nu vel ſínum lut. Nu ſpyriaz þeſſi tíþinde vída, verda menn nu viſſer ens ſanna; líkar *Joni* allþúngt; líþa nu ſva þau miſſeri, oc annann vetr er addró *Jolum* bioz *Jon* heiman med XXX. manna, oc brá á þat at fara (s) á kynnisleit til *Olafs* modrbrodr ſins, oc ſva gerþi hann oc feck þar godar vidtökr, ſegir *Jon* at hann ætlar þaþan auſtr á *Agder* á fund *Sölmundar*; *Olafr* latti þeſs, ſegir at ecki lá hans lutr under þott þeir ſkildi ſva búner; *Jon* letz þvi ecki una at *Bryniolfs* veri uhefnt; *Olafr* letz ætla at lítt mundi hans lutr batna vid þott hann leitadi epter, enn þó hafþi hann þaþan XXX. manna, oc for med halfu hundradi liþs auſtr hit efra oc villdi koma á uvart þeim *Sölmundi* oc *Koli*: enn er *Jon* var nýfarinn heimann bráz *Uni* vid ſkiótt oc for ſudr á *Studlu* til þeirra *Orms*, oc fengu þeir hönum föruneyti ſudr til *Kols* oc kom hann þár at *Jolum* oc ſegir at *Jon* var i atför vid þá; *Kolr* gerþi þegar nioſn allavega þangat ſem *Jons* var at van; hann for þegar til motz vid *Sölmund* oc ſátu þeir frændr med fiölmenni; þeim kom nioſn um farer

(r) Kali. 101. 333. *manu Torfæi Sölmundr* 102. (s) Sætur til Háreks. *in Sætra Harecum.* 325.

ſticos ſalutatum diſceſſerat, egreſſa autem facinoris veſtigia A. D. *animadvertens, tanto clamore & ſtupore recurrit, ut animi deliqvio eſſet proxima, rem tamen novam manifeſtaret. Excurrit herus* Unius, *advenam profecto ſicarium fuiſſe aſſerit, miſſis ſtatim qvi* Jonæ *nova referrent, & ut homicidam qværant qvam maxime hortatur, unde nemo ipſum hujus conſilii reum ſuſpicatur.* Havardus *in eqvili, donec a qværendo fere deſtiterant latitat, poſtea autem ſvaſu* Unii *diſcedens, donec* Studlis Ormum *cum filiis conveniret, qvi ſocios illum orientem verſus domum usqve comitaturos tradunt.* Kalius & Sölmundus *humaniter eum excipiunt, ſua re jam contenti. Qvæ geſta erant in famam & certitudinem veri abeunt vulgarem a* Jona *ægre admodum lata. Transeunt ita duo ſemeſtria, ſeqvens autem hyems, cum ad feſtum Julenſe declinaret,* Jonas *domo, triginta viris ſtipatus, itineri ſe accingit, ſimulans ſe avunculum* Olaum *inviſurum, qvod etiam facit, laute ibidem exceptus; patefacit hic ſe orientem verſus in* Agdas Sölmundum *petiturum;* Olaus *hoc iter dehortatur, ejus rem, qvamvis in ſtatu præſenti lis finiretur, non inferiorem eſſe* contendens. Jonas Brinjulfum *inultum eſſe acqvieſcere recuſat;* Olaus *ipſius rem non meliorem reddi, qvamvis perſeqveretur, æſtimat. Triginta nihilo ſecius inde comitibus aſſumtis, ſexaginta militibus ſtipatus, orientem verſus per loca ſuperiora iter dirigit, ex improviſo* Sölmundum & Kalium *ſuperventurus. Cæterum ubi* Jonas *domo nuper ierat,* Unius *confeſtim* Ormum *cum ſuis* Studlis *petit, ubi ſociis auctus, ad* Kolum *auſtrum verſus circa feſtum Julenſe pervenit,* Jonam *illos invaſurum eſſe declarans.* Kolus *ſtatim ſpeculatores undiqvaqve ſpes erat adventus* Jonæ *emittit, & ad* Sölmundum, *eum auxiliandi animo, ſe confert,*

A. D. farer *Jons* oc gerþu þegar i mot hönom, var fundr þeirra vid ſkóg nockorn, ſlær þar þegar í bardagá, var *Kolr* miklu lidfleiri oc höfþu ſigr, enn *Jon* let marga menn oc flýdi ſiþan á ſkoginn; hann vard ſár á fæti, oc grere þat ſár ſva illa at hann var jafnan halltr ſíþan oc kalladr *Jon Fotr*; hann kom heim nordr á lánga föſtu, oc þotti hans ferd helldr hædilig. Nu leid vetr þeſſi, enn um ſumarit eptir let *Jon* drepa tvo frændr *Kols*, *Gunnar* oc *Aſlak*.

Sættir Orkneyinga

1129 Litlu ſíþarr kom *Sigrþr* kongr til bæiarins, oc voro þá kærd fyrer hönum þeſſi vandkvædi; eptir þetta gerir kongr ord hvarom tveggiom oc ſtefnde til ſín, komu þeir þá til kongs med frændr ſína oc vini, var þá leitat um ſættir; kom því ſva at kongs dómr ſkylldi vera á öllum málum oc gengu hvarer til feſtu vid adra; *Sigrþr* kongr gerdi þá ſætt þeirra, med rádi hinna vitruztu manna, var þat bundit i ſætt þeirra at *Jon Petrſon* ſkyldi fá *Ingiridar Kols* dottr, ſkyldi þá takaz vinatta med teingdum; Víg felluz i fadma; Atför vid þá *Kol* oc ſár *Jons* var líkat vid mannalát auſtr þar, enn ſárum var ſamanjafnat, enn bættr ſkacki; ſkyldu hvorer ödrum liþ veita innanlandz oc utan; Þat fylgdi oc ſætt þeſſi at *Sigrþr* kongr gaf *Kala Kolsſyni Orkneyiar* halfar vid *Pál* iarl *Hakonarſon* oc *jarlsnafn* medr; hann gaf hönum nafn *Rögnvalldz* iarls *Bruſaſonar*, því at *Gunnhilldr* modir hans ſegir *Rögnvalld* verit hafa giörfiligaztnn allra iarla i *Orkneyium*, oc þotti þat heilla vænt; þenna lut *Orkneyia* hafþi

átt

fert, hinc cognati freqventes, de itinere Jonæ *certi, celeriter* A. D.
ipſi obviam eunt, & cum ipſo, apud ſylvam qvandam obvio, ſtatim congrediuntur. Cognati militibus longe ſuperiores victoriam reportant, Jonas *autem, multis deſideratis, in ſylvam aufugit, in pede vulnere accepto, qvod adeo ægre ſanabatur, ut perpetuo exinde claudus,* Jonas Pes *cognominaretur. Iter ipſius, tempore jejunii novem hebdomadum domum reducis, valde ridendum videbatur; præterit hyems iſta, verum inſeqvente æſtate* Jonas *duos* Koli *cognatos* Gunnarem *&* Aslacum *occidi curat.*

Reconciliatio Orcadenſium.

R*egi* Sigurdo, *paulo poſt in oppidum venienti, has neceſſitates* 1129
qveruntur, unde partem utramqve per nuntium ad ſe citat, regi cum cognatis & amicis ſiſtunt; impetrandæ interim transactioni opera data, eo venit, ut regis arbitrio totius cauſæ deciſio committeretur, utraqve parte in id, fide manu data, conſentiente. Hinc Rex Sigurdus *inter eos, virorum cordatiſſimorum conſilio, transigit, in qvo conventu conditio adjecta eſt, ut* Jonas Petri Ingigerdam Koli *filiam uxorem ducat, amicitia ab affinitate inchoanda cenſetur, aggreſſio* Kolo *parata & vulnus* Jonæ *inflictum cædibus ibi orientem verſus æqvivalerent, vulnera autem æqviparabantur, pro diſcrimine reſtaurata. Alter alteri & peregre & domi opitularetur; adjectum eſt etiam transactioni, ut Rex* Sigurdus Kalio Koli *filio dimidias* Orcades, *qvoad Comiti* Paulo *non paruere, cum Comitis titulo, donaret; dedit ei etiam nomen Comitis* Rögnvalldi Bruſii *filii, ipſius enim mater* Gunnhilldis Rögnvalldum *omnium in* Orcadibus *Comitum præſtantiſſimum fuiſſe dicebat, unde nomen fortunam pro-*

 mittere

A. D. átt *Magnus* iarl módrbróder *Kala*. Eptir ſætt þeſſa ſkildu þeir med kærleikum (t) er ádr voro fiandmenn.

Andlat Sigrþar Kongs.

1130 Þenna vetr ſitr *Sigrþr* Kongr auſtr i *Oſlo*, enn um vorit á langaföſtu tok hann ſott oc andadiz einni nott eptir Mariumeſſo, þá var *Magnus* ſon hans þar i bænum oc átti þar þing oc var til Kongs tekinn um allt landit epter þvi ſem menn höfþu ſvarit *Sigrþi* kongi; hann tók allar kongligar fehirdzlr í ſitt valld.

Haralldr Gilli var þá i *Tunsbergi* er hann frétti lát *Sigrþar* Kongs, þá hafdi hann ſtefnr vid vine ſina, ſendi hann þá eptir þeim *Rögnvalldi* fedgum, þvi at hann hafþi verit jafnan vin hans ſíþan þeir funduz i *Einglandi*; þeir fedgar höfþu oc meſt til leidar komit um ſkírſlu *Haralldz* vid *Sigrþ* kong med fulltíngi margra lendra manna, *Ingimars Sveinsſonar* oc (u) *Þioſtolfs Alaſonar*, var þat rád þeirra *Haralldz* (v) at eiga *Haugaþíng* þar i *Tunsbergi*, var þar *Haralldr* til kongs tekinn yfer hálft land, voru þat kallader naudungar eidar er hann hafþi ſvarit födrleifd ſína ſer af hendi ádr hann nædi ſkírslunum; drifu þá menn til hans oc gerduz hönum handgengner oc vard hann all fiölmennr, þá foru ord á millum þeirra *Magnus* kongs oc ſtód ſva fiora vetr ádr enn ſættum yrdi ákomit med því at hálft land ſkyldi hafa hvarr vid annann, enn *Magnus* kongr hafþi lángſkip oc bordbúnat oc fehirdſlr allar, oc undi hann þó verr ſínum lut; hann fiandſkapadiz á alla vine *Haralldz* kongs; *Magnus* kongr villdi

(t) *omittit.* 333. (u) Þiorolfs. 333. (v) oc höfþingia, & *magnatum.* 333.

mittere credebatur. Poſt hunc conventum, qvi antea inimici A. D.
fuerant, amici ab invicem diſcedebant.

Mors Regis Sigurdi.

R*eſidet hac hyeme* Sigurdus *Rex orientem verſus* Oſloæ, 1130
inſeqvente autem vere, morbo correptus, una nocte poſt feſtum Mariæ *mortuus eſt; tum ejus filius* Magnus *in oppido ibidem manens, concione convocata, per totam regionem, uti regi* Sigurdo *incolæ juraverant, Rex conſtituitur, omnia æraria regia aſſumens.*

Haralldr Gillius Tunsbergis *erat, cum mortem Regis* Sigurdi *audiret, hinc amicos convocat &* Rögnvalldum *cum patre per legatos arceſſit, ſemper enim a qvo in* Anglia *convenerant, ipſius fuerat amicus, & ipſe nec non pater maximum promoverat* juramentum purgatorium Haralldi *coram Rege* Sigurdo, *multorum ſatraparum ope,* Ingimaris Svenonis & Thioſtolfi Alii *filiorum. Horum cum* Haralldo *conſilium erat ut* Haugis Tunsbergarum *conventus haberetur, ubi* Haralldus *dimidii regni rex pronunciatur. Juramenta appellabantur coacta qvibus patrimonium genere ſuo nondum probato, impetraret abdicaverat; hinc incolæ ad eum confluxere ipſiqve miniſtrarunt, ita ut multitudine ſtiparetur; legatis poſtea eum & regem* Magnum *intercedentibus, qvatuor hyemes exeunt, priusqvam ea conditione transigeretur ut qvivis dimidium regnum retineret; verum Rex* Magnus, *naves longas, menſarum apparatum, & ſingula æraria habebat, ſortem ſuam attamen ut multo pejorem ægre ferens & omnes amicos regis* Haralldi *hoſtiliter infeſtans. Rex* Magnus *donationem qva Rex* Sigurdus

A. D. villdi ecki halldaz láta giöf þá er *Sigrþr* kongr gaf *Raugnvalldi Orkneyiar* oc iarldom, því at hann fylgdi faſtaz málum *Haralldſ* kongs ádr lauk ſkiptum þeirra öllum. Þeir *Magnus* oc *Haralldr* voru þriá vetr Kongar yfir *Noregi* ſva
1134 at hellzt ſætt þeirra at kalla, enn hit fiorda ſumar börduz þeir á (x) *Fyrileif*, þá hafþi *Magnus* kongr nær LX. hundrúd manna enn *Haralldr* XV. hundrud manna. Þeſſer voru höfþíngiar med *Haralllde* konge; *Kriſtrodr* broder hans, *Raugnvalldr* iarl, *Ingimarr* af *Aſki*, *Þioſtolfr Alaſon* oc *Sölmundr*. *Magnus* kongr feck ſigr, enn *Haralldr* flýdi; þar fell *Kriſtrodr* oc *Ingimar*, hann qvad víſu þeſſa:

Flaugþ hauttu mic
til (y) *Fyrileifar*,
æ (z) var ec úfuſs
til orroſto,
mic bitu örfar
af álmboga,
mun ec aldrigi
á Aſk koma

Háralldr kongr flýdi auſtr í *Vík* til ſkípa ſinna oc fór ſudr til *Danmerkr* á fund *Eiriks* kongs *Eymuna*, hann veitti hönum *Halland* til yferferdar oc langſkip átta reidalaus; *Þioſtolfr Alaſon* ſelldi iarder ſínar til ſkipa oc vopna, oc ſotti *Haralld* kong til *Danmerkr* um hauſtit. Haralldr kongr kom at Jolum til *Biörgyniar* oc lá i *Floruvogum* um Jolin, leggia þeir til bearins, vard þar lítil vidrtaka, vard *Magnus* kongr

(x) Fytileif 102. 333. (y) fyrri 101. 102. (z) em, *ſum.* 101. 102.
(a) Öſtaauþr. 356.

Orcades *cum comitatu conceſſerat* Rögnvalldo, *valere noluit*, A. D.
ille enim a partibus regis Haralldi, *anteqvam eorum commercia prorſus finirentur*, *firmiſſime ſtetit.* Magnus *&* Hallvardus *tres hyemes*, *durante adhuc verbo tenus concordia*, Norvegiam *regebant*, *æſtate autem qvarta in* Firileif *conflixere*, *habebat* 1134
tum Rex Magnus *militum fere ſexaginta millia*, Haralldus *autem qvindecies centum. Comitabantur hi magnates regem* Haralldum; Kriſtrodus *ipſius frater*, *Comes* Rögnvalldus, Ingimar *de* Aſko, Thioſtulfus Alii, *&* Sölmundus. *Rex* Magnus *victoriam*, *fuſo* Haralldo, *reportavit. Cecidit ibi* Kriſtrodus *nec non* Ingimar, *ſeqventis cantilenæ autor.*

Gigantes me incitarunt
ut Fyrileif *peterem;*
nunqvam eram pronus
ad pugnandum.
Me mordebant tela
ex arcu,
futurum eſt me nunqvam
Aſkum *venire.*

Rex Haralldus *orientem verſus naves ſuas in* Vica *fuga qværebat & auſtrum verſus in* Daniam *delatus*, *regem* Ericum Eymunium *convenit; hic in eum* Hallandiæ *præfecturam*, *cum octo ſine inſtrumentis navibus*, *contulit.* Thioſtulfus Alii *prædiorum venditorum pretio naves & arma comparavit*, *& autumno regem* Haralldum *e* Dania *reduxit.* Haralldus *circa feſtum Julenſe* Bergas *devenit & idem in* Floruvogis *ad anchoras transegit. Poſt Julia urbem navibus adoriuntur perparum reſiſtentem.*

 Rex

A. D. 1135 kongr handtekinn á ſkipi ſínu oc meiddr, enn *Haralldr* kongr tok under ſic land allt, enn um vorit eptir endrnýiadi *Haralldr* kongr giöfina vid *Raugnvalld* um eyiar oc iarlsnafn.

Af rádum Kols.

Þat rád gerþi *Kolr* at ſenda menn til *Orkneyia* oc beida *Pál* iarl at hann gæfi upp hálfar *Orkneyiar* ſem *Haralldr* kongr hafþi gefit *Raugnvalldi*, ſkyldi þá oc takaz vinatta med þeim oc heil frændſemi, enn ef *Páll* iarl varnadi þeſs, þá ſkyldi þeſſir menn ener ſömu fara á fund *Frákarkar* oc *Aulvers Roſtu* oc bioda hónum helming landa vid *Raugnvalld* iarl ef þau villdu ſækia med hernaþi af *Páli* iarle, enn er þeſſer komu til *Okrneyia* á fund *Páls* iarls oc baru fram ſín erinde, þá ſegir *Páll* jall: ſkil ec tilkall þetta, at þat er efnat med rádi oc langri underhyggiu, þeir ſóttu at þeſſu *Noregs* konunga at hafa ríki undann mer. Nu vil ec æi því launa ótrunat at gefa ríki mitt þeim manni er ecki er nær kominn enn *Raugnvalldr*, enn varna brodrſyne mínum eda ſyſtrſyne, þarf her ecki lángt um at tala, því at ec man veria *Orkneyiar* med ſtyrk vina minna oc frænda medan Gud ann mer líſs; ſá þá ſendimenn ſitt erinde hvort þangat mundi vera, fara þeir á brott oc ſuþr á *Petlandzfiörd* til *Katanes*, oc ſva ſuþr i land á fund *Frákarkar* oc bera þar upp erinde ſin, at þeir *Kolr* oc *Raugnvalldr* iarl bioþa þeim *Aulſi* hálfar eyiar ef þau vilia vinna af *Páli* iarle; *Frákaurk* ſvarar: ſatt er þat at *Kolr* er ſpekingr mikill, oc vítrlega er þetta ſet at leita híngat afla, því at ver höfum frændafla mikinn oc marga teingdamenn

Rex Magnus *in nave ſua captus & læſus eſt, Rex vero* Harall- A. D.
dus *totum regnum occupavit, inſeqvente autem vere in* Rögn- 1135
valldum *dono collatam* Orcadum *præfecturam cum Comitis titulo confirmavit.*

De Conſiliis Kolii.

Kolus *conſilium cepit, ut miſſis in* Orcades *legatis, Comitem* Paulum *poſceret ut dimidias inſulas, qvas* Rögnvalldo *conceſſerat Rex* Haralldus *dederet, & eo mode amicitia, cum integra conſangvinitate inter eos inciperet. Si autem Comes* Paulus *detrectaret, peterent iidem legati* Fraukarkam & Aulverem Roſtam, *ac dimidium cum Comite* Rögnvalldo *inſularum, modo a* Paulo *armis exigere vellent, offerent. Cum autem in* Orcades *delati comitem* Paulum *convenirent, ſuumqve negotium proferrent, reſpondet ille; intelligo, ait, poſtulatum conſilio diuturnaqve aſtutia inſtitutum eſſe; convenere de hoc reges* Norvegiæ *ut regno me privarent; nunc iſtam fidelitatem ita retribuere nolo, ut regnum ulli, qvi non potiori, qvam* Rögnvalldus, *gaudet jure, cedam, ex fratre autem vel ſorore nepotem arceam; non longo de his ſermone opus eſt,* Orcades *enim amicorum & cognatorum auxilio, donec Deus vitam mihi concedit, defendam, hinc legati negotii exitum prævidentes, diſcedunt, & auſtrum verſus in ſinum* Petlandicum *ad* Kataneſum *deveniunt, inde in auſtrali regione* Frakarkam *conveniunt & ipſi negotia exponunt,* Kolum *nempe & Comitem* Rögnvalldum *dimidiam ditionem, modo a* Paulo *vindicare vellent, iis offere. His reſpondet* Frakarka, *verum eſt qvod* Kolus *vir ſit valde ſapiens, prudenter qvoqve præviſum hic auxilium qværere, cognatorum*

D. A. damenn, ec hefer nu gipta *Margretu Hákonar* dottr *Moddadi* iarli af *Atjöklum* er göfagztr er at ættum allra *Skota* höfþingia, (b) *Melkolmr* fader hans er broder *Melkolfs* Skota kongs, födr *Davids*, er nu er *Skota* kongr, höfum ver oc miöc mörg ſannlig tilkaull til ríkis i *Orkneyium*, enn erum ſialf nockorer rádamenn oc köllut nockut diupvitr; kemr oſs oc ecki allt á uvart i ufridum, enn þo þicke mer gott at eiga felag vid þá fedga fyrer margra luta ſaker, ſkulu þer þau mín ord ſegia þeim fedgum at ver *Ölfer* manom koma til *Orkneyia* annat ſumar at midíu ſumri med her a hendr *Páli* iarli, komi *Raugnvalldr* iarl þá til motz vid oſs oc láti þa deila um ſtafn vid *Pál* iarl, enn ec mun i vetr draga at mer liþ af *Skotlandi* oc *Suþreyium* af frændum vinum oc mágum; foru nu ſendimenn auſtr til *Noregs* oc ſegia ſva buit þeim fedgum. Þenna vetr eptir býzt *Raugvalldr* iarl til veſtrfarar oc þeſſer höfþingiar med hönum *Sölmundr* oc *Jon*, þeir foru um ſumarit eptir, oc höfþu frítt liþ oc ecki mikit, V. ſkip eda VI; þeir komu til *Hialtlandz* at midiu ſumri oc frettu ecki til *Frákarkar*, þá lögþuz at andvidri ſtór, þá lögþu þeir ſkipum ſínum i *Alaſund*, enn foru at veizlum um landit oc fögnudu bændr hönum vel; enn þat er at ſegia frá *Frákaurk* at hun fer um vorit i *Sudrey* oc eflaz þau *Aulver* þaþan at liþi oc ſkipum, þau fengu (c) XII. ſkip, oc öll ſmá oc helldr lítt ſkiput, oc nær midiu ſumre helldu þau til *Orkneyia*, oc ætla til mótz vid *Raugnvalld* iarl, ſem mælt var, oc byriadi þeim helldr ſeint, þar var *Aulver Roſta* höfþingi fyrer því liþi oc var hönom ætlaþr iarldómr i *Orkneyium*, ef þau fengi, þar var *Frákaurk* i för oc mart hennar ſkuldaliþ.

Bar-

(b) *Melmare*. 325. (c XI. 101. 325.

natorum enim & affinum numero valemus; nunc nuptum dedi A. D.
Margaretam Haconis *filiam Comiti* Moddado *de* Atjöklis, *qvi* 1135
qvoad genus omnibus Scotorum *magnatibus nobilior eſt;* Melkolfus, *ipſius pater*, *frater eſt* Melkolfi, Scotorum *Regis*, *patris* Davidis, *qvi nunc* Scotiæ *rex eſt; nobis autem ipſis poteſtas qvædam eſt*, *profunda etiam attribuitur ſapientia; Non omnes hoſtilitates nos ex inſperato ſuperveniunt; trahunt me tamen multa cum patre & filio in conſortium; referatis illi mea verba*, *me nempe &* Aulferem *circa medium proximæ æſtatis cum exercitu contra Comitem* Paulum *venturos in* Orcadas, *ſi comes* Raugnvalldus *tunc ad nos veniat*, *& cum Comite* Paulo *prælium gerat. Ego autem per hyemem exercitum ex* Scotia & Hæbudis *a cognatis*, *amicis & affinibus ad me contraham. Hæc orientem verſus in* Norvegiam *reverſi legati*, *ut ſe habebant*, *patri & filio annunciant. Comes* Raugnvalldus *cum magnatibus* Sölmundo & Jona *ad iter occidentem verſus ſe parat & conſpicuo*, *non autem numeroſo exercitu*, *navibus nempe qvinqve vel ſex ſtipatur. Allapſi media æſtate ad* Hialtlandiam, *nihil de* 1136
Frakarka *audiunt*, *unde ventis contrariis impediti naves in* Alaſundum *appellunt & per regionem convivia freqventant*, *ab incolis cum gaudio excepti. Referendum autem de* Frakarka, *eam*, *vere in* Hæbudas *delatam*, *militum nec non navium numerum cum* Aulvero *auxiſſe; duodecim naves*, *exiguas omnes & haud ſufficienter inſtructas obtinuere. Prope mediam æſtatem*, Rögnvalldum, *ut promiſſum erat*, *auxiliandi animo*, *in* Orcades *tendunt*, *ventis non prorſus ſecundis.* Aulfer Roſta *hujus exercitus ducem agebat*, *cui ſi victores evaderent*, *Comitatus in* Orcadibus *deſtinabatur; erat etiam ibidem* Frakaurk *cum multis ſuis neceſſariis.*

A. D. 1136

Bardage Páls jarls oc Ölvers.

Þá var *Páll* iarl i *Hrolfsey* á *Veſtneſi* at *Sigrþar* á veizlu, oc er hann ſpurdi at *Rögnvalldr* iarl var kominn til *Hialtlandz*, þá var oc ſpurt at herr ſafnadiz or *Suþrey* á hendr hönum, giördi jall þá ord *Kuga* í *Veſtrey* oc *Þorkatli Fletti*, þeir voru vitrer menn, oc mörgum ödrum gæþingm ſtefndi hann til ſín; á þeſſari ſtefnu leitadi *Páll* iarl ráþa vid vine ſína, enn þat ſyndiz ecki öllum einn veg, ſumer villdu láta midla ríki vid adra hvora, oc hafa ecki hvaro tveggio i moti ſer, enn ſumer redu at iarl færi yfer á *Nes* til vina ſinna oc vita hvern afla hann fengi þar; *Páll* iarl ſvarar; ecki vil ec nu bioda þeim ríki mitt er ec ſyniadi þá þverliga þá er þeir leitudu vel eptir, þicki mer oc uhöfþingligt at flyia land mitt at öllu óreindu, vil ec þat rád taka at ſenda menn i nott at ſafna liþi um allar eyiar, förum ſíþan i mot þeim *Raugnvalldi* iarli oc látum ſíþan ſverfa til ſtáls med oſs, ádr *Suþreyingar* komi; var þat rád haft ſem *Páll* iarl villdi. Sá madr var þá med *Pale* iarle er *Sveinn* het oc var kalladr *Brioſtreip*, hann var hirdmadr iarls oc metinn mikils af hönum; hann var jafnan i víkingum um ſumrum, enn á vetrum med iarli; *Sveinn* var mikill madr vexti oc ſterkr, (d) ſvartr oc uhamingiuſamligr, hann var forn miöc oc hafþi iafnann uti ſetit, hann var ſtafnbúi iarls; þeſſer höfþingiar komu þegar um nottina til *Páls* iarls; *Eivindr Melbrigdaſon* oc hafdi ſkip alſkipat, annat hafþi *Olafr* (e) *Rólfsſon* or *Gáreksey*, þridia hafþi *Þorkell* (f) *Fletter*; fiorda *Sigrþr* (g); et fimta hafþi iarl; þeſſum V. ſkipum

(d) ſvartr. *om Flat.* (e) Ulfsſon. 101. 102. 333. Háreksſon 325.
(f) Flatr. 325. (g) þar buandi, *ibi habitans.* 325.

Prælium Comitis Pauli cum Aulfere.

A. D. 1136

Comes Paulus *in* Hrolfſeia Veſtneſi *apud* Sigurdum *convivio intererat, cum Comitem* Rögnvalldum *in* Hialtlandiam *deveniſſe inaudiret; Auditum eſt inſimul exercitum ipſum aggreſſurum ex* Hæbudis *collectum adveniſſe, hinc Comes* Kugio *in* Veſtreyia *&* Thorkatlo Flettio, *qvi viri erant ſapientes, nuncium mittit & multos alios optimates ad ſe arceſſit. In horum conventu* Paulus *ab amicis conſilium qværit, verum non omnibus eadem videbantur, alii cum alterutro, ne uterqve hoſtis maneret, regnum dividi voluere, alii autem ſvaſere, ut in* Neſum, *experturus qvid inde auxilii reportaret,* Comes *trajiceret. Regerit his Comes* Paulus, *nunc iis Regnum meum, qvibus, cum pacate expetebant, præfracte denegavi, ſponte offere nolo; videtur mihi etiam magnificentiæ incongruum, omnibus inexpertis, regionem meam fuga deſerere; capiam conſilium mittendi nocte hac per omnes inſulas exercitum collecturos;* Rögnvalldo *exinde obviam ibimus, cum ipſo anteqvam veniunt* Hæbudenſes *ultima tentaturi. Id qvod voluit Comes, conſilium captum eſt. Comitabatur tum Comitem* Paulum *vir nomine* Sveinn, *cognomine* Brioſtreip, *Comitis ſatelles & ab ipſo honore habitus; piraticæ qvavis æſtate vacabat, hyemibus apud Comitem transactis; fuit iſte ſtatura ingens, robuſtus, niger, & infortunatus, magiam admodum exercuerat & necromantiæ diu operam dederat; comitis proreta erat. Veniunt ſtatim ad comitem* Paulum *eadem nocte magnates,* Eyvindus Melbrigdi *filius in navi omni ex parte inſtructa; ſecundam navem* Olaus Rolfi *de* Gareksey; *tertiam* Thorkell Fleettir; *qvartam* Sigurdus, *qvintam ipſe Co-*

 mes

A. D. 1166 þum helldu þeir til (h) *Hrolfseyiar* oc komu þar (i) um aptan um ſolar ſetr, drózt þá liþ til hans um nottina, enn ſkipin fenguz ecki fleiri; þeir ætludu um daginn epter at ſigla til *Hialtlandz* i moti þeim *Raugnvalldi* iarli, enn um morguninn er ſol var ſkamt farin, komu þeir menn til *Páls* iarls er ſeet kvoduz hafa fara lángſkip ſunnan af *Petlandz* fyrdi, kvoduz æi vita hvort er voru XII. edr X. þeir iarl þottuz vita at þar mundi fara herr *Frákarkar*, bad jarl þá róa i mot þeim ſem hardaz; þeir *Olafr* oc *Sigrþr* bádu at farit væri tomliga, ſagþi at liþ mundi til þeirra koma á hverri ſtundu, oc þá er þeir voru auſtr fra *Tannſkáruneſi*, ſigldu þá lángſkipin auſtan fra (k) *Mula* oc voru XII. ſaman; þeir iarl teingdu þá ſaman ſkip ſin; þá kom til hans *Erlingr* bondi af *Tannſkaruneſi* oc ſyner hans oc budu hönum liþ ſitt, þá höfþu þeir ſva þraungt á ſkipunum, at þeir þottuz ecki mega fleirum mönnum vid koma; bat iarl þá *Erling* flytia at þeim griot medan þeir mætti fyrer ófridi, oc þá er þeir höfþu umbuiz, komu þau *Aulfer* oc greiddu atrodr, oc höfþu þau liþ fleira, enn ſkip ſmærri; *Aulfer* hafþi ſkip mikit oc lagþi hann þvi at ſkipe iarls oc var þar hin hardaſta orroſta; *Olafr Rólfsſon* lagdi fram ſkip ſitt at hinum ſmærſtum ſkipum *Ölfers*, oc hraud hann á ſkammri ſtundu þriu ſkíp *Aulfers*; *Aulfer* lagdi ſva faſt at ſkipi iarls at frambyggiar allir hrucku aptr um ſiglu, þá eggiar *Aulfer* faſt menn ſína til upp göngu oc hleypr ſialfr or lyptingunne oc fram i ſkipit, oc gengr ſealfr fyrſtr upp.

Sveinn Brioſtreip var fremſtr allra iarlsmanna oc bardiz allrauſkliga; iarl ſer nu at *Aulfer* er uppkomin á ſkipit oc

(h) Hroſſeyar. 325. (i) ſimta aptan, *veſpere diei Jovis*. 325. (k) Umla 101. 102. 333. *Flat.* omitt. 325.

mes habebat. Has qvinqve naves ad Hroſſejam, *eodem veſperi circa occaſum ſolis venientes, deducunt. Nocte ſeqvente confluit ad comitem exercitus, navium autem plurium copia non dabatur.* Hialtlandiam *poſt petendo, Comiti* Rögnvalldo *obviam ituri erant, mane autem, ubi ſol nuper ortus, veniunt ad comitem* Paulum *qvi ex auſtrali ſinu* Petlandico *produci naves longas, neſcii utrum duodecem an decem fuerint, ſe vidiſſe indicant. Comes* Paulus *exercitum* Fraukarkæ *ibi ire pro certo habens, jubet ut qvam ſtrenuiſſime navibus ei obviam tendant;* Olaus *cum* Sigurdo *lente iri rogat, dicens exercitum hora qvavis ad eos venturum. Cum ab oriente* Tannſkarunesi *eſſent, naves longæ, numero duodecem, e oriente* Mulii *navigant, unde comes cum ſuis naves conjungit. Venit tum ad eum cum filiis colonus* Erlingus *de* Tannſkaruneſo, *ſuam opem offerens, tum naves militibus adeo onuſtæ erant ut per anguſtias plures adhiberi non poterent; rogat hinc Comes* Erlingum *cum ſuis, ut lapides, donec per hoſtes licet, advehat. Cum ſe præparaſſent,* Aulver & Frakarka, *venientes, congreſſum remis ſtatim accelerant, militum numero majores, navibus autem minoribus inſtructi.* Aulver *navem habebat magnam, qvam ad comitis applicat, acerrimo prælio incipiente.* Olaus Rolfi *navibus ſuis contra minores* Aulveris *naves productis, ubi magnum altitudinis navium erat diſcrimen, tres earundem brevi evacuat.* Aulver *ſtrenue adeo navem Comitis aggreſſus eſt ut omnes in prora conſtituti ad malum usqve retruderentur; tunc ſuos ad aſcenſionem ſollicitat* Aulver & *ipſe e præſtega puppis in proram decurrens primus aſcendit.* A. D. 1136

Sveinn Brioſtreip *in prima acie fortiter conflixit; animadvertit interim Comes* Aulverem *navem ingreſſum eſſe &*

 ſuos

A. D. 1136 oc eggiar nu faſt ſína menn, leypr nu or lyptingunne oc framí ſkipit, oc þá er *Ölfer* ſer þat, þreif hann upp fletti ſkeptu oc fleyger til jarls oc kom á ſkiölldinn oc fell hann þegar á þiliur nidr, þá var óp mikit, i því bile tok *Sveinn Brioſtreip* upp ſtein mikinn oc fleigdi til *Olfers* ok kom fyrer brioſt hö- oc vard höggit ſva mikit at hann fell þegar utbyrdis oc i kaf, hans menn gátu tekit hann oc drogu upp i ſkip, oc viſſu menn ecki hvort hann var lífs eda daudr, þá hlupu ſumer til oc hiuggu tengſlin oc vildu flyia, þá voru ofanrekner, aller *Ölfers* menn af ſkipe iarls, toko þeir þá at flyia, enn þa let engi ſem heyrdi hvat hann mæltí: iarl rak þá flottann auſtr um *Roſsey* oc *Raugnvalldzey* oc ſva á *Petlandzfiörd*, dró þá i ſundr med þeim, ſnýr iarl þá aptr, oc þar er þeir höfþu bariz lágu aud fimm ſkip *Aulvers*, tók iarl þau oc ſkipaþi þau ſínum mönnum; fauſtudaginn var bariz, enn um nattina leet iarl búa ſkipinn, ſafnadiz þá til hans fiöldi liþs oc tva langſkíp, um morgininn hafþi hann XII. ſkip oc öll vel ſkiput; laugardaginn ſigldi hann til *Hialtlandz* oc kom á uvart þeim er gættu ſkipa *Raugnvalldz* iarls, let *Páll* drepa mennina, enn tók til ſín feit oc ſkipinn; um morgininn kom þeim *Raugnvalldi* iarli nioſn, hlaupa þeir þá ſaman oc hafa bonda ſafnat mikinn, foru ſíþan ofan til ſtrandar oc eggiar þá *Pál* iarl at ganga á land oc beriaz vid ſic, enn *Páll* iarl trudi ecki *Hiölltum* oc vildi á land ganga, enn baud at þeir ſkyldu ſá ſer ſkip oc berduz á ſkipum, enn þeir *Raugnvalldr* iarl ſá at þeir fengu engi ſkip á *Hialtlandi* ſva at þeim væri þat færi, oc ſkildu þeir vid ſva buit; foru þeir *Páll* iarl til *Orkneyia*, enn þeir *Raugnvalldr* iarl voru á *Hialtlandi* um ſumarit, enn

hors hortatur ac e tabulato puppis in navem ſe proripit, qvo viſo A. D.
Aulver, haſtam amentatam, celeriter arreptam, ad comitem 1136
mittit, clypeum offendens, qvi in tabulatum ſtatim decidit, in-
genti inde vociferatione orta. Sveinn Brioſtreip eodem momen-
to, magnæ molis ſaxo aſſumto, petit pectus Aulveris tanto
ictu, ut e navi repente excidens, aqvis immergeretur; â ſuis
vero, qvi eum, neſcii utrum vivum an mortuum excipere po-
tuere, in navem retraheretur; hinc qvidam accurrentes copu-
las præſcindunt, fugæ ſe daturi. Aulveriani inſimul e navi
comitis expelluntur, qvos fugam capeſcentes & tunc ſe ejus
verba non audire ſimulantes, Aulver, ne fugiant, rogat. Co-
mes orientem verſus ſecundum Roſſey, ab oriente ejusdem, &
Rögnvalldsey, indeqve in ſinum Petlandicum fugatis inſtat,
heic a ſe distractis. His peractis revertitur, ubi vero conflixe-
rant qvinqve naves Aulverianæ evacuatæ remanebant, in qvas
aſſumtas comes ſuos disponit. Die Veneris prælium commiſſum
eſt, verum ſeqvente nocte naves comes inſtrui curat; numeroſus
tum præter duas naves longas ad eum congregatur exercitus;
ſeqventis diei mane duodecim naves habet, ſingulas bene inſtru-
ctas. Die ſaturni ad Hialtlandiam navigando, eos qvi naves
Comitis Rögnvalldi cuſtodiere ſecuros ſupervenit & occidi curat,
naves autem cum pecuniis capit. Rögnvalldo poſtridie mane
hæc innoteſcunt, unde concurrendo, ingenti incolarum turba
collecta, ad littus ſe proripiunt & comitem Paulum cum ſuis ut
certaturus exſcendat, provocant; ille autem, Hialltlandis non
confidens, in terram exſcendere noluit, ſed conditionem obtu-
lit, ut in navibus, ſibi acqviſitis, præliarentur; Rögnvall-
dus autem cum ſuis, ut audendum eſſet, naves in Hialtlandia
comparari non poſſe videbat, unde re ita acta disjunguntur, co-
mite Paulo in Orcades redeunte; Rögnvalldus autem cum ſuis

in

D. A. 1136 enn fluttuz til *Noregs* um hauſtit med ymſum kaupmönnum, oc þotti þeirra ferd hin hædiligizta; enn er *Raugnvalldr* iarl kom heim auſtr oc þeir funduz fedgar, ſpurþi *Kolr* hvert *Raugnvalldr* yndi illa vid ferd ſína, hann ſvarar oc let ſitt erinde helldr uvirþiligt; *Kolr* ſvarar, ecki þicki mer ſva, mer þicker mikit atgert er *Hialltar* eru viner ydrer oc betra farit enn heima ſetit; *Raugnvalldr* ſvarar, ef þu lofar þeſſa faur, þá mun vera annat hvert at þu muner uvandari at vorum lut enn ec hugþa edr þu mant ſiá þá luti i vorri ferþ er ver hugſum ecki eptir, vil ec nu giarna at þú ſiáer rád fyrer oſs oc verder ſiálfr i ferd med oſs; *Kolr* ſvarar: ei ſkal nu bæþi gera at audvellda allt fyrer þer enn koma ſealfr hvorgi nærr, man ec vilia miöc mínum rádum framfara þeſs at ec halla ecke ydrum ſoma; *Raugnvalldr* ſvarar, giarna vilium ver þínum rádum framfara; *Kolr* ſvarar, þat er hit fyrſta rád mitt at þu gerer ord til *Harallds* kongs oc annara vina þinna at þeir fái þer i vor liþ oc ſkip til veſtrfarar, enn ver drögum at oſs allann afla þann ver fáum i vetr oc rádum ſva til i annat ſinn at annat hvert ſe at ver fáum eyiarnar edr leggiom þar eptir ella; þat býr mer í ſkapi ſeger *Raugnvalldr* iarl at fara ei margar ſlíkar ſem þeſſi er ver fórum um rýd, ætla ec þat fleſtum i hug er nu forum.

Rádagerd þeirra Raugnvallds jarls.

P*áll* iarl fór til *Orkneyia* eptir þat er hann hafþi tekit ſkip þeirra *Raugnvalldz* iarls, hann átti þá at hróſa miklum ſigri, hann hafþi vinabod mikit oc baud til ſín gædingum ſínum; þat

in Hialtlandia *æſtatem tranſigit*, *cujus*, *nec non ſociorum*, *ſeqven-* A. D.
te autumno in Norvegiam *a variis mercatoribus transvectorum*, 1136
expeditio ſummo ludibrio habenda videbatur. *Cæterum* Rögnvalldus *orientem verſus*, *domum redux*, *cum patrem convêniret*, *qværit* Kolus *an iter ſuum ægre ferret*, *cui ille reſpondet*, *indigitando negotium ignominia non carere.* *Regerit* Kolus, *non ita cenſeo*, *videtur mihi enim magni momenti res acta cum* Hialltlandi *veſtri ſint amici*; *præſtat etiam iter manſioni domi.* *Reſpondet* Rögnvalldus, *ſi ait*, *iter hoc laudas*, *erit alterutrum qvod noſtram rem mea opinione minus cures*, *aut res in noſtro itinere*, *qvibus non attendimus*, *videas*; *jam ut conſiliis proſpicias*, *& ipſe iter nobiscum ſuſcipias deſidero*; *regerit* Kolus, *non eſt jam qvod utrumqve faciendum ſit*, *omnia nempe tibi facilia eſſe aſſerere*, *verum in omnibus procul abeſſe*; *tenax admodum meorum conſiliorum ero in iis qveis veſtrum honorem non debilitem*; *Reſpondet* Rögnvalldus, *lubentes tua conſilia ſeqvemur*; *addit porro* Kolus; *conſiliorum meorum primum eſt ut nuntium mittas regi* Haralldo *nec non aliis tuis amicis*, *petendo*, *ut*, *cum exercitu*, *naves tibi ſeqventi vere ad iter occidentem verſus tradant*, *nos autem vires*, *qvascunqve hac hyeme poſſumas*, *colligamus & ſic ſecunda vice aggrediamur*, *ut eveniat nos inſulis potiri*, *ſin minus ibi ſtratos jacere.* *Eſt mihi*, *ait* Rögnvalldus, *animus*, *non multas tales*, *qvalem pridem emenſi ſumus*, *qvam plurimis memoriæ hærere puto*, *expeditiones ſuſcipere.*

Conſultatio Comitis Rögnvalldi.

C*omes* Paulus, *poſtqvam naves* Rögnvalldianas *ceperat*, *in* Orcades *redux*, *inſigni victoria triumphans*, *ad lautum qvod inſtituit convivium*, *cum amicis*, *optimates ſuos invitat.* *Conſilium*

D. A. 1136 þat var rád tekit at hlada vita i *Fridarey*, ſkyldi þar elldi í ſlá ef herr veri ſen fara fra *Hialtlandi*, þá var annarr viti á (l) *Rinarsey* oc ſva á fleirum eyium, ſva at ſiá mætti um allar eyar, ſkyldi *Þorſteinn* ſon *Hávards Gunnaſonar* hafa *Rínarsey*, enn *Magnus* broder hans *Sandey*, enn *Kugi Veſtrey*; *Sigrþr* á *Veſtneſi Hrolfsey*; *Olafr Hrolfsſon* for til *Katanes* i *Dungulsbæ*, oc hafþi þar yfirſokn; *Valþiofr* ſon hans bio þá i (m) *Stiörnsey*. *Páll* iarl veitti þá giafir ſínum mönnum oc hetu þá aller hönum ſinne vinattu fullkominne; hann hafþi fiölment um hauſtit þar til er hann ſpurþi at þeir *Raugnvalldr* iarl voru i brottu af *Hialtlandi*, var þá í eyium tíþinda lauſt, oc leid ſva fram at Jolum; *Páll* iarl hafþi þá Jola bod mikit oc efnadi til at bui ſínu þvi er var i *Jórfiöru* oc baud þángat mörgum mönnum; þangat var bodit *Valþiofi Olafsſyni* (n) or *Straumsey*, enn þeir foru X. á teinæringe oc týnduz allir á *Veſtfyrdi* atfangadag Jula, oc þotti þat mikil tíþinde, því at *Valþiofr* var manna bezt mannnadr; *Olafr* fader hans hafþi ſveit mikla á *Kataneſi*, þar voro ſyner hans *Sveinn* oc Gunni, oc ſyner *Grims* or *Sviney*, *Asbiörn* oc *Margaþr*, ener vaſkligztu menn, þeir fylgdu jafnan *Sveini*. Þat var þrim nottum fyrer Jol at *Sveinn Olafsſon* var roinn til fiſka, *Asbiörn* oc *Margaþr*, enn *Asleif* husfreya oc *Gunni* ſon þeirra *Olafs* voru farin til heimbods ſkamt i brott til vina ſinna, enn um náttina eptir kom *Aulver Roſta* i *Dungalsbæ* med ſveit þá er hann hafþi haft um ſumarit i Víking og tok hus á *Olaſi Rolfsſyne* oc báru þegar elld at oc brendu hann inne vid ſetta mann, enn leifdu ödrum utgöngu, þeir toku allt lauſa fe oc foru í vid ſva buit i brott; ſíþann er *Sveinn* kalladr *Asleifarſon*; hann

(l) i Armansey 325. (m) Striansey, 325. (n) *omittit idem.*

captum eſt, ut pharus in Fridarey *exſtrueretur, igni accendendo, ſi exercitus ab* Hialtlandia *venire conſpiceretur, deſtinatus. Exſtitit tum alter in* Rinarsey; *ita in pluribus inſulis, ut per ſingulas videri poſſet. Cuſtodiret* Rinarseyam Thorſteinn Havardi Gunnii *filius, ejus vero frater* Magnus Sandeyam; Kugius *autem* Veſtrey. Sigurdus *de* Veſtneſi Rolfseyam. Olaus Rolfi Dungulsbæum *in* Kataneſo *ſe contulit, præfecturam territorii retinens;* Walthiolfus *ipſius filius in* Stiórnsey *tum habitavit. Comes* Paulus *tunc ſuos donis ditavit, integram amicitiam ipſi promittentes; hoc autumno, donec* Rögnvalldum *ex* Hialtlandia *diſceſſiſſe audivit, freqvens erat. Tum ad feſtum usqve Julenſe in inſulis nova non acciderunt. Comes* Paulus *tunc ad lautum per Julia deſtinato, ex villicatione, qvam* Jorfioræ *habebat, ſumtu, convivium, magnum convivarum numerum invitat; invitatus* Walthiofus Olai *de* Straumsey *cum novem Comitibus in decemremi die paraſceves Juliorum in* Veſtfiordo *undis abſorbtus eſt, qvi caſus magni momenti æſtimabatur,* Walthiofus *enim artibus alios antecellebat; pater ipſius* Olaus *ingentem cohortem in* Kataneſo *habuit; erant ibidem ipſius filii* Sveinn *&* Gunnius, *nec non filii* Grimi *de* Svíney Asbiörnus *&* Margadus, *viri fortiſſimi, qvi* Sveinem *jugiter comitati ſunt.* Sveinn Olai *forte tribus ante Julia noctibus piſcaturus cum* Asbiörno *&* Margada *remigaverat, mater familias autem* Asleifa, *cum filio* Gunnio, *apud amicos non procul convivium adierat; ſeqvente vero nocte* Aulfer Roſta *cum cohorte, qvam piraticæ per æſtatem adhibuerant,* Dungalsbæum *venit &* Olaum Rolfi *ædibus incluſum intercipiendo ac ignem tectis ſuggerendo, ipſum ſextum concremat, exeundi venia reliqvis conceſſa.* Sveinn *exinde* Asleifæ *filius appellatus eſt; Redux iſte domum die ante Julia* A. D. 1136

 præpa-

A. D. 1136 hann kom heim atfangadag fyrer Jol oc for þegar nordr á *Petlandsfiörd*, komu um midnætti i *Svefney* til *Grims* födr þeirra *Asbiarnar*, ſteig *Grimr* á ſkip med þeim oc fluttu þeir *Svein* til *Skalpeids* á *Knarrarſtadi*; *Arnkell* het madr er þar bió oc ſyner hans *Hánefr* oc *Sigrþr*; *Grimr* oc þeir fedgar ſneru þadan aptr oc gaf *Sveinn Grími* fíngrgull; þeir *Hánefr* oc *Sigrþr* fylgdu *Sveini* í *Jórfiöru*, þar var *Sveini* vel fagnat, fylgdu menn hönum til *Eyvindar Melbrigþa* ſunar frænda ſins; enn *Eyvindr* leiddi *Svein* fyrer *Pál* iarl oc fagnar *Páll* iarl hönum vel oc fretti at tíþindum; *Sveinn* ſagþi lát födr ſins, iarl let illa yfer því oc kvat miöc af ſer leidt hafa, baud hann *Sveine* med ſer at vera, *Sveinn* þackadi iarli bod ſitt.

Sveinn drap Svein.

Eptír þat foru menn til aptanſaungs; þar var mikill huſabær oc ſtod i hallendi oc var brecka á bak huſum, oc þá er á kom leítit var fyrer ofan *Aurridafiördr*, á hönum liggr (o) *Damisey*, þar var kaſtali i eyiunne oc gætti ſá madr er (p) *Blánn* het, ſun *Þorſteins* á *Flydruneſi*; þar i *Jorfiöru* var dryckiuſkali mikill oc voru dyrr vid eyſtra gafhlad ſunnan á hlidvegg oc ſtod kirkia dýrlig fyrer ſkála dyrum oc nidr at ganga til kirkionnar frá ſkalanum, enn er inngeck i ſkálann var á vinſtri hönd hella mikil, enn fyrer innan aulker bæþi mörg oc ſtor, enn í gegn utidyrum var ſtofa; þá er menn komu frá aptanſaung var mönnum ſkipat i ſæti, let iarl *Svein Asleifarſon* ſitia et næſta ſer, innar frá iarli ſat *Sveinn Brioſtreip* et næſta, enn þá *Jon* frændi *Sveins Brioſtreips*,

(o) Daunsey. 101. 102. 333. (p) Bláni. 333. 101. 102.

præparatorio, Petlandsfiördum *boream verſus ſe ſtatim confert*, A. D.
& nocte in Svefney *ad* Grimum Asbiörni *nec non fratrum ejus* 1136
patrem pervenit; *cum his* Grimus *navem aſcendens*, Sveinem *ad* Skalpeydum Knararſtaſtos *devehit*; Arnkell *nomen erat viro*, *qvi ibi cum filiis* Hanefo *&* Sigurdo *habitabat*. Grimo *cum filiis inde revertenti* Sveinn *annulum aureum dedit*. Hanefus *&* Sigurdus Sveinem Jorfiöram *comitati ſunt*; *hic ibidem hilariter exceptus ad cognatum* Eyvindum Melbrigdi *filium deducitur*, *qvi ipſum comiti* Paulo *ſiſtit*, *humaniter exceptum*, *nova ſciſcitanti*. Sveinn *obitum patris indicat*, *qvem ægre ferens Comes ſe admodum in cauſa fuiſſe aſſerit*, *adjecta invitatione ut* Sveinn *apud ipſum commoraretur*, *pro qva invitatione ille grates perſolvit*.

Sveinn Sveinem occidit.

P*oſt hæc ad cantum itur veſpertinum; erat hic cohærentium ædium multitudo, in loco declivi ſita*, *pone ædes clivus*, *cujus colliculus cum ſuperaretur*, *obvius erat* Urridafiordus; *in hac ſita eſt* Damisey, *in qva caſtellum exſtructum*, *vir nomine* Blánn, *filius* Thorſteinis *de* Flidroneſo, *cuſtodivit*. Jorfioræ *ingens erat triclinium*, *cujus apud orientem ſpectantem parietem transverſum in pariete meridiem verſus fores*, *ante has templum erat pretioſum*, *in qvod â cubiculo deſcendendum*; *verum cum in diverſorium introiretur*, *a manu ſiniſtra ingens petra*, *intra vero vaſa cereviſiarum multa ingentia*, *aſt foribus oppoſitum triclinium*. *Cum a cantu veſpertino redeuntes in ſedes diſponerentur*, *comes* Sveinem Asleifæ, *intra ſe ſibi proximum ſedere fecit*, *ſed fores verſus Comiti proximus ſedebat* Sveinn Brioſtreip, *inde vero* Jonas *cognatus*

A. D. 1136 *reips*, þá er bord voru upptekinn komu menn þeir er ſögdu drucknun *Valþiofs Olafsſonar*, oc þotti iarli þat mikil tíþinde; þá bat iarl at engi ſkyldi ſegia *Sveini Asleifarſyni* um Jolin, oc kvat hönum þo ærit mart til áhyggiu, oc um kveldit er menn höfþu druckit geck iarl at ſofa oc fleſtir menn, enn *Svein Brioſtreip* geck ut oc ſat uti um nottina epter veniu ſinne, oc um nattina ſtoþu menn upp oc hlýddu tíþum, oc eptir hámeſſu geingu menn til borda; *Eyvindr Melbrigþaſon* hafþi meſt forrád á veizlunne med iarle oc ſat ecki upp; ſkutilſveinar oc kertiſveinar ſtodu fyrer bordi Jarls, enn *Eyvindr* ſkeinkti þeim nöfnum ſitt ker hvorum þeirra; þá þotti *Sveini Brioſtreip Eyvindr* ſkeinkia hærra í ſitt ker; enn taka fyrr vid enn *Sveinn Asleifarſon* hafþi druckit af ſínu keri oc kallaþi *Sveinn* drecka ſleituliga, þar hafþi lengi verit fátt med þeim *Sveini Brioſtreip* oc *Olafi Hrolfsſyne* oc ſva þeim nöfnum ſíþan er *Sveinn Asleifarſon* þroſkadiz; oc er druckit hafþi verit um ſtund, þá var farit til nonu, enn er menn komu inn þá var mælt fyrer minnum oc druckit af hornum, þá villdi *Sveinn Brioſtreip* ſkipta hornum vid nafna ſinn, þotti þat vera lítit; *Eyvindr* vatt þá miklu horne i hönd *Sveini Asleifarſyne*, oc baud þat nafna ſínum; þa reiddiz *Sveinn Brioſtreip*, oc mælti fyrer munne ſer ſva at nockorer menn heyrdu oc ſva iarl; *Sveinn* mun *Sveini* at bana verda oc *Svein* ſkal *Sveini* at bana verda; þeſſu var á dreif (q) drepit; var nu druckit allt framan til aptanſaungs, oc er iarl geck ut, þa geck *Sveinn Asleifarſon* fyrer hönum, enn *Svein Brioſtreip* ſat eptir oc drack, enn er þeir komu fram i aulſtofuna, kom *Eyvindr* eptir þeim oc brá *Sveine* á einmæli; hann ſpurþi; heyrder þu hvat nafni þinn mælti þa er þu hafder bodit hönum hörnit;

(q) drifit. 101.

Sveinis Brioſtreip. *Poſt cœnam venere qvi* Jonam Olai *undis ſubmerſum referebant, cujus interitum ægre latum,* Comes, *neqvis per Julia* Sveini Asleifæ *indicaret, rogat, adjiciens illi nihilo minus ſat fore curarum. Veſperi, poſt qvam potaverant, Comes cum plurimis aliis it dormitum,* Sveinn Brioſtreip *egreſſus noctem more ſuo ſub dio agebat; hac ſurgentes ſacra audiunt & poſt miſſam accumbunt.* Eyvindus Melbridgi *ad convivium neceſſaria maxima ex parte, unacum Comite, ſubminiſtravit & non accubit. Dapiferi & qvi a candelis menſis comitis miniſtrabant,* Eyvindus *autem ſingula ſingulis* Sveinis *promebat vaſa; tunc* Sveini Brioſtreip Eyvindus *ſibi deſtinato majus infundere, prius autem ſe recipere qvam* Sveinn Asleifæ *ſuum exhauſerat, videbatur, unde* Sveinem *langvide bibere aſſerebat.* Sveinn Brioſtreip, Olaus Rolfi, *nec non cognomines, à qvo* Sveinn Asleifæ *adoleverat, diu fuco invicem non caruerant; cæterum ubi aliqvantiſper, biberant,* Nona *freqventatur rurſus autem cum ingreſſi eſſent ſcyphos verba præeunt & è cornibus bibunt; tum* Sveinn Brioſtreip *cornu cum cognomine ſuo, ut minus capax, vult commutare; hinc* Evindus *ingens cornu* Sveini Asleifæ *celeriter tradit, qvod ille cognomini offert; iratus inde* Sveinn Brioſtreip *ſubmiſſa voce, ut aliqvot præter comitem audirent, ſeqventia loqvitur;* Sveinn Sveini *mortem parabit, &* Sveinn Sveini *mortem afferet, His omiſſis non attenditur & ad cantum usqve veſpertinum potatur, cum autem comes exiret,* Sveinn Asleifæ *eum præit,* Sveinn *autem* Brioſtreip *remanens potat, in diverſorium vero progreſſos* Eyvindus *ſeqvitur &* Sveinem *in ſoliloqvium distrahit, interrogando, audiviſti, inqvit; qvod cognominis tuus, poſtqvam cornu ipſi obtuleras, locutus eſt? qvod cum negaret,* Eyvindus *illi verba indicat,* A. D. 1136

adjiciens

A. D. 1136. hornit; ecki ſeger hann; *Eyvindr* hermdi þá ordin oc ſagdi at þat mundi fiandinn hafa mælt fyrer munn hönum um nottina, mun hann ætla þer dauda, enn þu ſkalt verda fyrr at bragde oc drepa hann, feck *Eyvindr* hönum öxi i hönd oc bat hann þar ſtanda hiá hellunne i ſkugganum oc bat hann höggva framan i mot *Sveini* ef *Jon* geingi fyrer hönum, enn ef *Jon* gengi ſíþarr, þá bat hann *Svein* höggva epter nafna ſínum. Jarl geck til kirkiu, oc gaf engi gaum at þeim *Eyvindi;* enn þeir *Sveinn Brioſtreip* oc *Jon* gengu ut litlu ſíþarr enn iarl, hafþi *Sveinn Brioſtreip* ſverd i hendi, því at hann bar jafnan ſverd þott adrer være vopnlauſer, oc geck *Jon* fyrri: lios bar at utidyrunum enn vedr var þungt, oc er *Sveinn Brioſtreip* kom at uti dyrunum, hió *Sveinn Asleifarſon* framann i enne hönum oc raſadi hann vid, enn fell ecki, oc er hann retti vid þá ſá hann mann ſtanda í dyrunum oc hugþi at ſá hefdi ſærdann hann, þá brá hann ſverdinu oc hió i höfut honum oc klauf hann i herdar nidr, vard þar fyrer *Jon* frændi hans oc fellu þeir þar baþir; *Eyvindr* kom at, oc leiddi *Svein Asleifarſon* i ſtofu þá er gegnt var utidyrum oc var hann þar dreginn ut um ſkiá vindauga; þar hefr *Magnus Eyvindarſon* heſt buinn til reidar oc fylgþi honum á brott á bak bænum oc ſva í *Aurrida-fiörd*, toku þeir þá ſkip oc flutti *Magnus Svein* i *Damisey* oc flutti hann þar i kaſtala, enn *Blann* fylgdi hönum um morginenn nordr til *Eigilseyar* á fund *Vilhialms* Biſkups, þá var Biſkup at tíþum er þeir komu þar, oc eptir meſſu var *Sveini* fylgt leyneliga til Biſkups, oc ſegir *Sveinn* hönum tíþindinn, lát födr ſíns oc *Valþiofs*, oc víg þeirra *Sveins* oc het á Biſkop til trauſtz, Biſkup þackadi hönum fyrer víg *Sveins*

adjiciens dæmonem per os ipſius noctu forte locutum fuiſſe; mortem, ait, tibi ſtruet, tu autem, dolo præveniens, ipſum occides; tradit hinc ei ſecurim Eivindus, *rogans ut apud petram in umbra ſtet & anteriora* Sveinis, *ſi* Jonas *eum præcedat, ſi autem ſeqvatur, cognominem ſuum â tergo ictu petat. Comes templum adit, nemine* Eivindum *cum reliqvis curante. Verum* Sveinn Brioſtreip *cum* Jona *paulo poſt comitem exiens, gladium, qvem jugiter, qvamvis alii inermes eſſent, ferre ſolitus erat, manu tenebat,* Jona *præeunte; lumen ad fores refulgebat, coelum autem nubilum erat.* Sveinis Brioſtreip, *ad fores venientis,* Sveinn Asleifæ *frontem ferit, ille vero nutans non cecidit. Verum ad ſe rediens hominem in foribus ſtare animadvertit, qvem ſe vulneraſſe putat, unde vibrato gladio caput ejusdem petit & in humeros usqve diffindit, heic revera cognatum* Jonam *offendens, unde ambo ibidem una ceciderunt. Accedit tunc* Eivindus *&* Sveinem *in triclinium e regione forium ſitum deducit, ubi per feneſtram membraneam extrahitur, hic* Magnus Eivindi *filius eqvum, qvo veheretur, ornaverat, unde eum pone ædes* Urridafiordum *usqve comitatur; nave ibi aſſumta* Magnus Sveinem *in* Daunsey *transvehit & in caſtellum deducit,* Blanius *vero ſeqventi mane boream verſus in* Eigilsey, *in conventum Epiſcopi* Vilhialmi, *eum devehit. Epiſcopus, cum eo venirent, ſacris intererat, ad qvem* Sveinn *poſt miſſam clam deductus, eidem nova, mortem patris ſui nec non* Walthiofi *& cædem* Sveinis Jonæqve *refert, opem episcopi implorans. Epiſcopus ei pro cæde* Sveinis Brioſtreip *grates peragit, dicens in-* A. D. 1136

B b *ſulas*

A. D. *Svein Brioſtreips*, oc kvad þat landhreinſun verit haſa, let
1136 Biſkup *Svein* þar vera um Jolin, enn epter þat ſendi Bíſkup hann til *Suþreyia* i *Tyrviſt* til þeſs mans er *Holldbodi* het oc var *Hundaſon*, var hann þar höfþingi mikill oc tok allvel vid *Sveine*, dvaldiz hann þar um vetrinn oc var vel virþr af allri alþýdu.

Frá Pali Jarli.

Nockuru ſíþarr enn vígin höfþu verit i *Jorfiöru*, hlupu menn til frá kirkiunne oc var *Sveinn* borinn inn í hus, því at hann var enn æi erendr, oc viſſi þo ecki; andadiz hann um nattiná; þar let iarl ſkipa mönnum i ſæti oc villdi viſs verda hverr valdit hefþi vigunum, oc var þá ſaknat *Sveins Asleifarſunar*; þottuz menn þá vita at *Sveinn* hafþi vegit, þá kom *Eyvindr* at oc mælti; þat mega menn ſiá at *Sveinn Brioſtreip* mun veitt hafa *Joni* líflát; iarl mælti at engi ſkyldi bláſa hár af höfdi *Sveine*, oc ſeger hann þetta ecke fyrer ſakleyſe gert hafa, enn ef hann fordaz minn ſnud ſeger hann, þá mun hann ſer illa geta í því; þotti mönnum þat líkaz at *Sveinn* munde farit hafa í *Papule* til *Hakonar Karls*, brodr hins helga *Magnus* Jarls, hann var höfþinge mikill, ſpakr oc hofſamr; ecki ſpurdi iarl til *Sveins* á þeim vetri,
1137 oc let hann gera *Svein* utlægann; þá er vora tok, for iarl vída um *Nordreyiar* at landſkyldum ſínum, hann vingadiz þá miöc vid ſtórmenni oc gaf nær á tvær hendr; Jarl kom í *Straumsey* oc gaf *Þorkatli Fletti* bú þat er átt kafþi *Valþiofr Olafſon*, til þeſs at hann ſkyldi viſs verda hvar *Sveinn* veri nidr kominn; *Þorkell* mællti: ecki kemr nu at því ſem mælt er at mörg eru kongs eyru, enn þótt þu ſert iarl, þá þycki mer

ulas eo modo a fæce liberatas. Epiſcopus Sveinem *feſtum* A. D.
Julenſe ibidem tranſigere permittit, qvo exacto, eum in 1136
Hebrides *prædium* Tyrviſt *ad virum nomine* Holldbodium
Hundii *filium mittit, erat ipſe ibidem inter primarios mag-*
nates, qvi Sveinem *humaniter excepit. Hic inter hyemales*
moras a toto populo honore habetur.

De Comite Paulo.

Paulo *poſt cædes* Jorfiöræ *patratas, â templo accurrunt;*
Sveinn *in ædem defertur, non enim adhuc, qvod tamen ne-*
ſcivere, mortuus erat, ſed ſeqvente nocte animam efflavit.
Hinc Comes a ſuis ſedes occupari jubet, cædium autorem
indagaturus; tunc in Sveinem Asleifæ, *deſideratum, cæ-*
dis culpa convertitur; Accedens inde Eivindus, evidens eſſe
aſſerit, Sveinem Brioſtreip Jonæ *mortem attuliſſe; Regerit*
Comes, nemini Sveinem *lædere licitum, adjiciens illum hoc*
non immerito patraſſe; Si autem, inqvit, meum conventum
fugiat, in ea re ſibi haud proficuum ſciet. Videbatur vero
ſimillimum Sveinem *in* Papiliam *ad* Haconem Karl, *ſancti co-*
mitis Magni *fratrem, ſe contuliſſe; hic inter magnates nume-*
ratus ſapiens & continens erat. Comes iſta hyeme Sveinem,
non exqviſitum, relegari curavit. Vere ineunte locaria ex- 1137
acturus per Nordreyas *paſſim profectus eſt; magnatum tunc*
favorem, larga ubivis munera diſtribuens, ſibi conciliavit.
Comes in Straumseyam *delatus,* Thorkatlo Flettio *prædium, qvod*
poſſederat Walthiofus Olai, *ut certior fieret ubi* Sveinn *degeret,*
donavit. Nunc inqvit, Thorkell *non probatur proverbium*
multas eſſe regi aures. Verum qvamvis Comes ſis, mirum
tamen mihi videtur, te rumorem, ubi Sveinn *ſit, non per-*

A. D. 1137 mer undarligt at þu hefer ei frett til *Sveins* enn ec viſſa þegar at *Vilhialmr* Biſkup ſendi hann til *Suþreyia* til *Hölldboda Hunda* ſonar, oc hefer hann þar verit i vetr, iarl mælti: hvat ſkal ec gera vid Biſkup er ſliku hefer bellt? *Þorkell* ſvarar, ecki er at gefa Biſkupi ſaker á þeſſu vid þat ſem nu liggr á, muntu þurfa allra vina þinna ef þeir *Raugnvaldr* koma auſtan; Jarl ſeger at ſlikt er ſatt; *Pall* iarl fór þaþan til *Rinarseyiar* oc þá veizlu at *Raugnu* husfreyiu oc *Þorſteine* ſyne hennar; *Ragna* var vitr kona; þau áttu annat bú i *Papey*,[1] þar ſat iarl þriar nætr, þvi at hönum gaf ecki til *Kuga* i *Veſtrey*; þau iarl oc *Ragna* töludu mart, ſeger hun iarli at hönum var lítill ſkade at um *Svein Brioſtreip* þott hann veri garpr mikill, hlautz þu af hönum uvinſælder miklar, veri þat mitt rád um þann vanda ſem at ydr horfer at þer gerit ydr vine ſem fleſta oc veri uſakgiafer, villda ec at þer gæfut ecki ſakir *Vilhialmi* Biſkupi edr ödrum frændum *Sveins Asleifarſonar*, helldr vilda ec at þu gæfer upp biſkupi reidí þína, oc þvi framar at þu leter ſenda ord i *Suþrey* eptir *Sveini* oc gefa hönum upp reidi þína oc eigner ſínar til þeſs at hann veri þer þvílíkr ſem fader hans; hefer þat lengi verit ſiþr hinna göfuguztu manna at gera mikit fyrer ſaker vina ſinna, oc afla ſer ſva trauſts oc vinnſællda; Jarl ſvarar, vitr kona ertu *Ragna*, enn eigi hefer þu hlotit iarls nafn i *Orkneyium*, ecki ſkaltu her landrádum ſtýra, heyr á endemi at ec munda *Sveini* fe til ſætta gefa oc ætla at þat mundi mer vega ſigr til handa, hann gerir ſic her reidann um oc mælti: Gud ſkipte med ockr *Raugnvalldi* iarli frænda, oc láti ſva ganga hvarum ſem gert hefer; ef ec hefi vid hann misgert þá er nu mál at bæta, enn ef hann vill ganga á ríki mitt, þicki mer ſá minn vinr meſtr er mic efli til þeſs at ec fá halldit

cepiſſe, cum mihi ſtatim innotuerit qvando Episcopus Wilhialmus *eum in* Hebrides *ad* Holldbodium Hundii, *apud qvem hyemem transegit, mittebat. Qværit iterum Comes; qvid igitur epiſcopo reddam, qvi talia faceſcivit. Reſpondet* Thorkell, *non eſt, præſenti urgente neceſſitate, vituperandus; Omnibus tuis amicis tibi opus erit, ſi* Rögnvalldus *cum ſuis ex oriente veniat. Comes talia vera eſſe affirmat. Comes* Paulus *inde in* Rinarsey *tendit & á matre familias* Ragna *& ejusdem filio* Thorſtene *convivio excipitur;* Ragna *fœmina erat prudens; altera iis in* Papey *villicatio. Ibi comes tres noctes moratus eſt, tempeſtas enim eum ad* Kugium *in* Veſtrey *proficiſci non permiſit. Comes* Paulus *&* Ragna *multa colloqvebantur. Dicit illa Comiti, cædem* Sveinis Brioſtreip, *parum detrimenti, qvamvis vir fortis fuiſſet, attuliſſe, nam, inqvit, multorum odium tibi paravit. Erit ergo conſilium meum, hoc tibi imminente periculo, ut amicos qvam plurimos tibi concilies, vindictæ parcens. Vellem te pro inſonti habere Epiſcopum* Vilhialmum *cum aliis ejus cognatis; mallem e contrario ut iram ab epiſcopo avertas, idqve præterea, ut nuncium ex* Sudurey Sveinem *reducturum mittas &, culpa dimiſſa, poſſeſſiones ejus ipſi reſtituas, eum in finem, ut tibi ſe talem qvalem ipſius pater, præſtet. Fuit diu mos viris nobiliſſimis, amicis ſuis in multis indulgendo auxilium & favorem conciliare. Prudens, inqvit Comes, fæmina es* Ragna, *verum Comitis titulum in* Orcadibus *non nacta es; non hujus regionis apud te erit præfectura; heus ineptias, me nempe* Sveinem *pecunia reconciliaturum, ſpe victoriæ inde parandæ. His iratus Comes, Deum inter ſe & cognatum Comitem* Rögnvalldum *dijudicare, & ut exitus factis reſpondeat, precatur; ſi illum, inqvit, læſi, tempus adeſt recompenſandi, ſi autem regnum meum invadere cupit,*

A. D. 1137

 tunc

A. D. 1137 halldit ríke minu, ec heſi *Raugnvalld* alldri ſenann, hefer ec því ſíþr at minne vitund misbodit, at þat er frændr vorer hafa gera latit, þa vita menn at ec átti þar engan lut at: marger ſvörudu at miöc væri uſyniu á hann leitat at beriaz til ríkis vid hann, enn engi mælti í moti; þá er á tok líþa vorit let *Pall* iarl hallda vita á *Friderey* oc *Rinarey* oc nær i öllum eyium, ſva at hvern mátti ſiá fra ödrum. Madr het *Dagfinnr Laudversſon* er bú átti i *Fridarey*, vaſkligr madr, hann ſkyldi gæta þeſs vitans oc ſlá elldi í ef herr væri ſen fara frá *Hialltlandi*.

Raugnvalldr iarl ſat um vetrin heima á *Ögdum* at buum þeirra fedga oc gerdi ord til frænda ſinna oc vina, enn ſuma fann hann, oc beiddi at þeir mundi efla hann til veſtrfarar at liþi oc ſkipum oc vikuz fleſter vel vid naudſyn hans, enn um *Gói* ſendi *Kolr* tva byrdinga or landi, annan veſtr til *Eingландz*, at kaupa viſt oc vopn, enn ödrum hellt *Sölmundr* ſuþr til *Danmerkr* at kaupa þar ſlikt ſem *Kolr* ſagþi fyrer, þvi at hann hefer nu alla ætlun á bunaþi þeirra; ſva var ætlat at þeſſer byrdingar ſkyldu kommer i land at Paſkum, enn þeir ætla at búa ferdina eptir Paſka viku, hafþi ſitt langſkip hvarr þeirra fedga, enn *Sölmundr* hafþi hit þridia, þeir *Kolr* höfþu oc viſta byrding (r), (enn er þeir komu til *Biörgyniar* var þar fyrer *Haralldr* kongr, hann feck *Raugnvalldi* langſkip alſkipat; *Jon Fotr* hafdi oc langſkip; ei ſetta hafþi *Aslakr* ſon *Erlendz* or (s) *Hernum*, hann var dottrſon *Steigar-Þoris*, hann hafþi oc viſta byrding,) þeir höfþu VI. ſtorſkip, V. ſkutr enn III. byrdinga;

(r) *hæ parentheſi incluſa omittit* 102. 333. *Reperiuntur in margine* 101.
(s) *Harum. Flat.*

tunc amicorum mihi videtur optimus, qvi mihi in retinendo regno opitulatur. Rögnvalldum *nunqvam vidi, tantum abeſt ut iniqvas ei obtulerim conditiones, cum notum ſit me in factis cognatorum noſtrorum contra eum prorſus non participaſſe. Aſſerebant multi ſummam eſſe injuriam regno hoſtiliter eum privare conari; nemo autem contradicebat. Vere vergente Comes* Paulus *pharos in* Fridarey Rinarsey *& fere in omnibus inſulis, ut unus ad alterum conſpici poſſet, conſtituendos curavit.* Dagfinnus Laudveris *nomen erat viro, fortitudinem præ ſe ferenti, qvi villicationem in* Fridarey *habebat; hic pharum ibidem cuſtodiendum, ſi exercitus ab* Hialtlandia *ire conſpiceretur incenderet.* A. D. 1137

Comes Rögnvalldus Agdis *in prædiis patris ſui per hyemem ſedens, nuntium nonnullis cognatis ſuis & amicis miſit, ipſe autem alios convenit, poſtulans ut copiis & navibus, ad iter occidentem verſus inſtituerent, cui, neceſſitate adacto, pleriqve annuebant. Sed menſe* Goa *emiſit* Kolus *duas naves onerarias, aliam in* Angliam *occidentem verſus ad commeatum & arma emenda, aliam vero* Sölmundus *meridiem verſus in* Daniam *rexit, qvæcunqve* Kolus *præſcripſerat, ipſe enim omnem eorum apparatum ordinavit, comparaturus; ita convenit ut hæ naves onerariæ ante feſtum Paſcatis redirent, ipſi autem poſt feſtum iter pararent. Pater & filius qvisqve navem longam,* Sölmundus *tertiam gubernavit;* Kolus *cum ſuis navem commeatu oneratam regebat. Cum autem* Bergas *venirent, obvius ibidem Rex* Haralldus, Rögnvalldo *navem longam, omni ex parte inſtructam, tradit.* Jonas fotur (Pes) *etiam navem longam regebat; ſextam* Aslakus *filius* Erlendi *de* Hernum*; erat iſte* Steigenſis Thoreri *ex filia nepos, erat ei etiam navis commeatu onerata. Navibus præterea ſex bellicis &, præter qvinqve phaſelos, one-*

rariis

D. A. byrdinga; þá er þeir lágu til byriar i *Hernum* kom ſkip
1137 veſtan oc ſpurþu þeir tíþinde af *Orkneyium* oc ſva hvern vidrbunat *Páll* iarl hafþi ef *Raugnvalldr* iarl kæmi veſtr þangat.

Rád Kols.

R*ögnvalldr* iarl let bláſa til húsþíngs er þeir lágu i *Hernum* oc taladi um vidrbúnat *Pals* iarls oc hve mikinn fiandſkap *Orkneyingar* ſýndu vid hann er þeir ætludu at veria hönum frændleifd ſína, þá er *Noregs* kongar höfþu hönum gefit at rettu, oc talar þar um lángt erinde oc ſnialt oc ætladi ſva at fara til *Orkneyia* at fá þær eda látaz ella; gerdu menn godann róm at máli hans oc hetu hönum trauſtri fylgd; þá ſtod *Kolr* upp oc mælti; ſpurt höfum ver af *Orkneyium* at þar vilia aller menn á mot ydr ríſa oc veria ríke ydvart med *Pále* iarle, vilia þeir ſeint afláta þeim fiandſkap er þeir hafa upptekit vid ydr frændi; nu er þat (t) mitt rád at leita þangat trauſtz ſem nógt er til, at ſá unni ydr ríkis er á at rettu, enn þat er hinn helge *Magnus* iarl modrbroder ydvar, vil ec at þu heiter á hann at hann unni ydr frændleifdar þinnar oc ſinnar erfdar, at þu láter gera ſteinmuſteri í *Orkneyium* í *Kirkiuvogi*, ef þu fær þat ríki, þat er ecki ſe annat dýrdligra í því landi, oc láter *Magnuſi* iarle helga frænda þínum oc legger þar fe til, ſva at ſá ſtadr mætti eflaz oc yrdi þangat komit hans helgum domi oc biſkups ſtolinom med; þetta þotti öllum rádligt oc var þetta heit feſt; eptir þat letu þeir i haf oc gaf þeim byr godann oc toku

(t) ſint, aptum. 101. 102. 333.

variis tribus inſtructi erant. Dum ventum ſecundum Hernis *ex-* A. D.
ſpectarent, advecta navis ex occidente nuntiavit illis ex Orcadi- 1137
bus *nova de apparatu Comitis* Pauli, *ſi* Rögnvalldus *occidentem verſus illuc veniret.*

Conſilium Koli.

C*omes* Rögnvalldus, *cum* Hernis *morarentur, conventum habuit domeſticum, & tum de apparatu Comitis Pauli, necnon qvantam* Orcadenſes *ipſi hoſtilitatem adverſus ſe exercerent, ab hæreditate a cognatis relicta, qvam Reges* Norvegiæ *ipſi juſto jure donaverant, ſe excluſuri, ſermonem prolixum diſerte protulit, inde* Orcades, *easdem obtinendi, ſin minus occumbendi, animo, petiturus. Omnes eum læta acclamatione excipiunt, fidos ipſi comites ſe fore promittentes. Surgens tunc* Kolus *in talia prorumpit; Audivimus, inqvit, ex* Orcadibus *qvod omnes ibidem contra te inſurgere & regnum tibi debitum cum Comite* Paulo *defendendo retinere velint. Hoſtilitatem qvam contra te, cognate, inchoarunt ſero miſſam facere volunt. Nunc conſultum eſt illic, ubi abundat, opem qværere, ut iſte, cujus jure eſt, regnum tibi concedat, eſt autem frater tuus maternus ſanctus Comes* Magnus; *volo votum ei facias, qvo magis hæreditatem a cognatis & ſe relictam tibi concedat, te nempe templum lapideum in* Orcadibus Kirkiuvogi, *qvo non ſit in iſta regione prætioſus aliud, ſi regno ibidem potiaris, exſtrui curaturum & cognato tuo comiti* Magno *ſacrum, pecuniis ditaturum, ita ut oppidum iſtud ſtabiliri qveat, & ipſius ſacrarium, unacum ſede epiſcopali, eodem transportari. Hoc conſilium omnibus ſalubre viſum pro ſtato habebatur. Poſt hæc*

A. D. 1137 toku *Hialtland*, oc ordu þar hvarer ödrum fegner; kunnu *Hialtar* at ſegia þeim mörg tíþinde af *Orkneyium* oc dvölduz þeir þar nockura rýd.

Af Kol oc Una.

Þat var eitt ſinn er *Kolr* ſpyrr *Una* er fyrr var getit; hann var þá er hann rez til þegar hníginn at alldri epter er hann hafþi verit í fiörrádum vid *Bryniolf*; þá ſpýrar *Kolr*, hvart villtu *Uni* gefa til rád at brugdid verdi vitanum i *Fridarey*, edr annaz þat at ei verdi annar kveiktr? kved ec þic at þeſſu fyrer þvi at ec veit at þu er vitrari enn þeir fleſter adrer er her eru nu, þott her ſe nu virþinga menn meire; *Uni* ſvarar, eingi er ec rádamadr, enda vil ec eigi gera herhlaup med minum rádum, vil ec þat þvi kióſa ſem ſídarr ſkal atgera at ec ætla þat helldr af ſialfum mer til at taka; oc litlu ſídarr let *Kolr* búa mörg ſmá ſkip oc ſneri á leid til *Orkneyia*; þar voru einger höfþingiar i för nema *Kolr*; oc er þeir koma ſva langt at þeir ætludu at ſiá mundi ferd þeirra frá *Fridarey*, þá let *Kolr* draga upp ſegl á öllum ſkipum, enn ſkipadi til menn at hamla ſva at ſem minſt gengi ſkipin þó vindr legdiz epter oc let hann ei ſetia hærra enn i mitt tre, enn draga ſva upp ſem þeir hefþu lengr farit; ſeger *Kolr* at þá muni ſeen verda ſaur þeirra or *Fridarey* ſem þangat nálgaz meir ſkipin; kann þá vera at þeir ſlái elldi í vitann, enn fare ſialfer á fund *Páls* iarls oc ſege hönum; oc þegar ſeen var vitinn á *Fridarey* þá let *Þorſteinn* (u) *Raugnuſon* kynda vita á *Rínarsey*, oc epter þat var kveiktr hverr

(u) *Havardsſon.* *Flat.*

ſolvunt &, *ventis ſecundis lati*, Hialtlandiæ *allabuntur*, *inco-* A. D.
lis & ipſis viciſſim gaudentibus, Healtlandi *multa*, *qvæ in* Or- 1137
cadibus *geſta*, *iis narrare potuerunt*, *aliqvantiſper ibidem morantibus.*

De Kolio & Unio.

Kolus *forte* Unium, *cujus mentio antea facta eſt*, (*erat iſte ætate profectus cum ſuſciperet ſtruendam* Brinjulfo *necem*) *interrogat; qvale, inqvit, amice! conſilium dare vis, ut pharus in* Fridarey *non incendatur aut procuretur*, *neqve alius ſuccedatur? De hac re te igitur conſulo*, *qvod te plerosqve heic jam præſentes*, *majoris licet exiſtimationis*, *viros*, *prudentia antecellere ſciam.* *Reſpondet* Unius; *Conſiliis neqvaqvam dives ſum*, *qvicqvid ſit*, *hoſtiles tumultus meis conſiliis inſtituere nolo*, *poſterius igitur eligam cum ad id perficiendum proprio conſilio uſurus ſim.* *Paulo poſt* Kolus *multa navigia*, *inſtructa*, *ad* Orcades *direxit*, *nemine magnatum ipſum comitante; cum eo ventum eſſet*, *ut ex* Fridarey *navigationem conſpici ſperarent*, *vela in ſingulis navibus pandi curavit* Kolus, *verum nautas navigia remis inhibere juſſit*, *ut*, *vento licet flante ſecundo*, *qvam minimum proveherentur*, *nec vela altius qvam in medium malum attolli*, *plenum tamen præteritum velorum uſu ſimulari.* *Adjecit* Kolus *iter eorum ex* Fridarey *eo clarius conſpectum fore*, *qvo magis navigia illi appropinqvarent. Tunc*, *inqvit*, *hoc forſitan incenſo comitem* Paulum *accedentes*, *pharum in* Fridarey *nuper viſum nuncient.* *Tunc* Thorſteinn Ragnæ *filius in* Rinarsey *pharum accendebat*, *& poſtea ſinguli*

A. D. hverr at ödrum um allar eyiar, enn bændr aller foru til iarls
1137 oc var þetta et meſta herhlaup, enn er *Kolr* ſá at vitinn brann, bat hann ſína menn aptr fara, kvat vera mega at þetta yrdi nockorom at ſundr þycki (v); ferr *Kolr* aptr til *Hialtlands* vid ſva buit, oc ſeger at nu ſkal *Uni* taka til ſinna ráda. *Uni* kvedr til farar med ſer þria menn Hialtlendſka, þeir taka ſexæring einn oc nockr föng önnr oc veidarfæri; þeir foro til *Fridareyiar* oc ſagdiz *Uni* vera *Norrænn* madr, enn kvez hafa kvongaz i *Hialtlandi* oc átt þar ſunu; kvez hafa verit ræntr af mönnum *Raugnvallds* iarls oc mæler hit hardazta til þeirra, hann tekr ſer þar húſa viſt oc róa ſyner hans til fiſka, enn hann er heima at gæta fánga þeirra; hann kemr ſer i tal oc kunnugleika vid þá menn er þar eru fyrer oc þockadiz hann vel.

Frá Orkneyingum.

Eptir þat er *Dagfinnr* hafþi brennt vitann, for hann á fund *Páls* iarls ſem fyrr var getit, oc þar komu allir gædingar iarls, var þá halldit til frettum um ferder þeirra *Raugnvalldz* iarls, oc þotti mönnum undarligt er þeir komu hvergi fram, enn þó helldu þeir ſaman liþinu þria daga, toku bændr at kurra illa oc ſegia at þat var fólſka mikil at brenna vita þo fiſkimenn ſæiz med bátum ſínum; var þá ſkellt á *Þorſteinn* (x) *Raugnuſon* at hönum hefdi illa tekiz er hann hefdi kveikt vitann á *Rinarsey*; *Þorſteinn* ſvarar oc kvadz æi annat kunna enn ellda vitann er hann ſá brendann á *Fridarey* oc kvad þetta

(v) ſva þat mundi í nockuru briálaz, *ita ut qvodammodo inverterentur. add.* 333. (x) *Havardsſon. Flat.*

per omnes inſulas ſuccendebantur, verum incolæ ad comitem A. D.
confluxerunt, unde ſummus ortus eſt tumultus; ſed cum Kolus 1137
pharum ſuccenſum viderat, ſuos reverti mandat, adjiciens hæc forſitan diſſidia qvibusdam partura. Re ita conſtituta in Hialtlandiam *revertitur &* Unium, *ut ſua nunc conſilia adhibeat, rogat; hic tres ex* Hialtlandis *itineris ſocios ſibi adſciſcit* Unius, *& aſſumtum cum commeatu nec non inſtrumentis piſcatoriis triremem, in* Fridareyam *trajicit, ſe* Norvagum *eſſe, matrimonium vero in* Hialtlandia *iniiſſe, ibi filios ſuſcepiſſe, & á* Rögnvalldianis, *qvos aſperis omnifariam verbis denigravit, ſpoliatum fuiſſe aſſerit. Hic domicilium ſibi conducit, filii piſcaturæ vacant, ipſe autem domi remanens, qvæ eorum ſunt cuſtodit. Cum colloqvio præſentium ibi familiaritatem ſibi conciliat, ipſis per qvam gratus.*

De Orcadenſibus.

Poſtqvam Dagfinnus *pharo ignem admoverat, comitem* Paulum, *ut ſupra dictum, convenit, omnibus comitis optimatibus illuc ſimul confluentibus. Hic inqviſitum eſt in iter comitis* Rögnvalldi *cum nusqvam apparerent, per triduum tamen copiæ collectæ manſere, qvo præterlapſo incolæ murmurare incipientes, delirium aſſerebant peſſimum pharos incendere, piſcatores licet in ſcaphis velificantes apparuerint. Hinc* Thorſteinn Ragnæus *incuſabatur ejus, qvod incaſſum pharum in* Rinarsey *ſuccendiſſet; ad qvæ ille, ſibi non aliud licuiſſe qvam pharum accendere, cum in* Friderey *ignem admotum conſpexiſſet; hujus culpam in* Dagfinnum *convertit. Regerit* Dagfinnus; *ſæpius*

A. D. 1137 þetta af *Dagfinne* hlotiz hafa; *Dagfinnr* ſvarar: miklu optar hliota menn íllt af þer enn þu meger mer þat kenna; *Þorſteinn* bat hann þegia oc hliop upp med öxi oc hió hann þegar bana högg; þá hlupu menn til vopna oc vard þar bardagi; þetta var i *Roſsey* ſkamt frá *Kirkiuvogi*. *Sigrþr* af *Veſtneſi* oc ſyner hans *Hakon* (y) *Kló* oc *Brynjolfr* veittu *Hlödve* födr *Dagfinns*, enn *Þorſteini* veittu frændr hans; þá var ſagt iarli oc for han til oc var lengi ádr hann gæti ſkilid þá. Þá talar *Kugi* or *Veſtrey* langt erinde oc ſagþi ſva; gerit ecki iarli ſkömm þeſſa at þer ſialfer beriz ſín i millum, því at þurfa munut þer allra ydvarra manna innan lítils tima, gætum þeſs þá at ver ſeum ei ufærer edr rángſátter, enn þetta mun gengit hafa epter rádum uvina varra oc verit prettr þeirra at eida ſva vitunum, enn nu er von þeirra á hveriu dægri at þeir komi oc gerum ſva vort rád; *Dagfinnr* mælti, her hefr eingum illinde tilgengit, enn verit nockuru brádare enn ſkylldi; gat *Kugi* her alls til ens ſanna oc for um mörgum ordum vitrligum, kom þá ſvo at hvarer tveggiu villdu at iarl ſkipadi, enn þo var þat rádit at þeir rufu ſamnadinn oc foro menn heim; enn ſá madr var tilfenginn at gæta vitans i *Fridarey* er *Eirikr het*, oc þá er *Uni* hafþi litla hriþ verit i *Fridarey* kom hann at *Eirike* oc mællti, villtu at ec gæti vitans ſíþann ec geri ecki annat oc má ec vel ſitia eintomi vid; *Eirikr* þá þat, enn þegar er menn voru æi nær, þá bar *Uni* vatn i vitan oc gerdi ſva votann (z) at hvergi feſti elld á.

Eytt

(y) *Pik. in margine* 101. *omittit Flat.* (z) *omittit* 333.

multo facto tua hominibus in malum vertuntur qvam mihi A. D.
imputare poſſis. Thorſteinn *ei, tacere juſſo, lethalem ſecuri* 1137
plagam ſtatim infligit; hinc, armis celeriter raptis, pugna oritur. Accidit hoc in Roſſey *prope* Kirkiuvogum. Sigurdus *de* Veſtneſo, *cum filiis* Hocone Kló *&* Brinjulfo *a partibus* Hlödvii *patris* Dagfinni, *a* Thorſteinis *autem partibus ipſius cognati ſtabant. De hoc certior factus Comes accurrit; diu tamen, priusqvam litem compeſcere poſſet, pugnatum eſt. Tum* Kugius *de* Veſturey *prolixum habuit ſermonem ſeqventis tenoris; ne, inqvit, ignominiam hanc comiti inuratis, ut ipſius copiæ invicem arma commiſceatis, omnes enim vos brevi opus erit; tunc nobis cavendum ne invalidi & invicem inimici ſimus. Aſt ſecundum voluntatem & conſilium hoſtium noſtrorum, qvi nocte dieqve nobis imminebunt, (ergo vitandi,) hoc ad pharos dolo conſumendos profecto evenit. Regerit* Dagfinnus*; nemo malitia, ſed æqva majori præcipitantia adactus, hoc patravit. De hac re* Kugius, *eandem acu tangens, multa prudenter locutus eſt; tandem res eo venit, ut ab utraqve parte Comitis arbitrio committeretur, conſultum tamen ut diſperſa congregatione domum redirent. Verum phari* Frideyenſis *cura viro nomine* Erico *mandatur; ſed poſtqvam* Unius *paululum temporis ibidem triverat, adit* Eiricum, *dicens; Vis pharum cuſtodiam, cum nullum mihi, temporis ſat ſuperqve habenti, negotium incumbat, cui* Eiricus *annuit. Sed nemine præſente* Unius *pharum aqva irrigando adeo madidum reddit, ut igne accendi neqviret.*

De-

D. A. 1137

Eytt vitum i Orkneyium.

Þeir *Raugvalldr* iarl mæltu at þeir mundi þeſs bíþa er áſtædiz misgánga ſtraumanna oc auſtanvedr, þvi at þá er varla fært á mille *Veſtreyiar* oc *Hroſseyiar*, enn auſtan vedr má ſigla frá *Hialtlandi* til *Veſtreyiar*, oc þeſs væntu þeir *Raugnvalldr* jarl, oc komu friádags aptan i *Veſtrey* i *Höfn* til *Helga* er þar bio, þa vard engum vita uppſkotit, því at þá er ſeglin voro ſeen or *Fridarey* bioz *Eirikr* at fara til *Páls* iarls, enn ſendi mann til *Una* at ellda vitann, oc er ſá kom þar þá var *Uni* á brottu, enn er ſá vilde ellda vitann, þá var hann ſvá votr at ecki mátti elld á feſta, oc er *Eirikr* ſpyrr þetta, þyckiz hann ſiá hverſu farit hefer; ferr ſiþan á fund *Páls* iarls oc ſeger hönum; enn er *Raugnvalldr* iarl var kominn til *Veſtreyiar* hliopu þeir ſaman eyiar ſkeggiarner oc gera þeir *Helgi* oc *Kugi* rád fyrer þeim; þat er hit fyrſta at leita griþa til jarls, oc fara ſva ſkipti þeirra at *Veſtreyingar* ganga under *Raugnvald* iarl oc ſveria hönum eyda.

Raugnvalldr red Orkneyium.

Sunnudag hafþi *Raugnvalldr* iarl tiþer þar i þorpinu oc ſtoþu þeir uti hia kirkiunne, þá ſá þeir hvar gengu XVI. menn ſlipper oc kollotter, þeim þottu þeir undarliga buner; iarls menn ræddu um hverer vera mundi, þa kvad iarl viſu:

Sextan

Deficiunt phari in Orcadibus.

A. D. 1137

C*omes* Rögnvalldus *cum ſuis ſe exſpectaturum dicebat donec viciſſitudo fluxus maris & evrus concurrerent, tunc enim inter* Veſturey & Hroſsey *tranſitus anceps; flante autem evro â* Hialtlandia *ad* Veſturey *naves ferri poſſunt; hoc igitur cum ſuis exſpectato Comes* Rögnvalldus, *veſperi diei Veneris in* Veſturey Hafnam *ad* Helgium, *qvi ibi habitabat, pervenit. Tunc nullus incendi potuit pharus, nam cum ex* Fridarey *viderentur vela*, Ericus *ad conveniendum Comitem* Paulum *ſe parat, mittitqve ad* Unium *de ſuccendendo pharo moniturum, qvi cum eo veniret, diſceſſerat* Unius, *verum cum ignem pharo admoveret, madidus adeo erat ut comburi neqviret; hoc cum* Ericus *audiret, de dolo certus eſſe videbatur, & Comitem* Paulum, *referendo, conveniebat. Verum cum veniret in* Veſturey *Comes* Rögnvalldus, *concurrunt inſulani*, Kugii *nec non* Helgii *conſilia ſecuti, primum nempe ut pacem Comitem poſcerent; talem vero ſucceſſum habuit, ut interpoſito juramento Comiti* Rögnvalldo *ſe ſubmitterent.*

Rögnvalldus Orcadum regno potitur.

D*ie ſolis Comes* Rögnvalldus *in oppido ſacra celebrat, ſtantes autem foris apud templum conſpiciunt homines ſedecem inermes, capitibus raſis, qvi mirum in modum veſtiti videbantur.* Rögnvalldianis *qvinam eſſent conjectantibus, Comes cantilenam protulit.*

A. D. 1137

Sextan hefer ec (a) ſenar,
ſenn oc topp i enni
jardar (b) ellde firdar
(c) ormvangs ſaman gánga,
þat bárum ver vitni
veſtr at her ſe fleſtar,
ſiá liggr ut vid *Elon*
ey, kollottar meyiar.

Eptir helgina foru menn *Raugnvallds* iarls þar um enar næſtu bygder oc gengu aller menn under iarl. Þat var eina nott i *Veſtrey* at iarlsmenn höfþu nioſn af at eyiarmenn mundu eiga launþíng til ſvikræda vid *Raugnvalld* iarl, enn er jarl feck nioſn af þá ſtod hann upp oc for til þíngſins, enn þad var tíþinda at iarlsmenn höfþu barda marga eyiar ſkeggia, enn tekit *Kuga* bonda oc ſettann i fiötr oc kvat hann verit hafa upphafsmann at þeſſu rádi; flutti *Kugi* mál ſitt ordfærliga oc fluttu marger adrer þat oc ſönnudu med hönum; þá qvad iarl þetta:

Liggia ſe ec at leggium,
lás bannar þer (d) ráſer
kvelldforlauſtum karli,
Kugi iarnim biugu,
ægit alldri *Kugi*,
aptr muntu ſettr af prettum

(e) naudr

(a) ſena. 333. (b) ellda 101. 333. ella 102. (c) æinvængs. 101. 102. 333. (d) málit, *loqvelam.* 101. 102. 333.

Sedecem vidi A. D.
una & in fronte criſtam 1137
fæminas
in terra ſimul ire;
id teſtabamur
occaſum verſus hic eſſe plurimas,
(*apud mare ſita eſt* Elon
inſula) *absqve capillis virgines.*

Poſt ſacra Rögnvalldiani *proximos vicos peragrant*, *omnibus comiti ſe ſubmittentibus. Accidit aliqva nocte in* Veſturey *ut* Rögnvalldiani *ſubolerent*, *inſulanos*, *Comiti* Rögnvalldo *inſidias ſtructuros*, *clam conventum habere*, *qvod cum comiti innoteſceret ſurgit & conventum adit; novi autem erat; comiti adhærentes multos inſulanos verberaverant*, *colonum vero* Kugium *captum compedibus vinxerant*, *hujus conſilii autorem eum eſſe aſſerentes;* Kugius *cauſam ſuam diſerte orabat*, *omnes etiam ab ejus parte ſtantes ei conſenſerunt; tunc Comiti ſeqvens ſtropha excidit.*

Admotas video cruribus,
(*ſera prohibet te curſitationes*
ſerotinum ſenem
Kugium) *compedes incurvatas;*
Ne habeas unqvam Kugi,
nam dolus tuus inhibebitur,

 (*neceſ-*

A. D. 1137 (e) naudr er at nýta eida
(f) nátt þing oc hallt ſátter.

Jarl gaf þar öllum mönnum grid, bundu þeir þá af nýiu felag ſitt.

Frá Raugnvalldi iarli oc Páli.

(g) Þá er *Raugnvalldr* iarl var kominn i *Orkneyia* oc marger hanns menn höfþu under hanns valld gengit, þá var *Páll* iarl i *Hroſſey* oc höfdu þeir þar þíng oc rádagörd vid ſína menn, beiddi iarl umráda hve med ſkal fara þeſſu vandmæli, enn menn toku þar misjafnt á oc var þat ſumra rád at ſkipta ſkyldi löndum vid *Raugnvald* iarl, enn fleſter ríkismenn oc ſva bændr villdu kaupa *Raugnvalld* á brott med fe oc budu þar ſína koſte til at beriaz ſkyldi oc kölludu þat fyrr hafa vel tekiz; *Raugnvalldr* iarl hafdi haft nióſnar mann á þínginu, oc er (h) þeir koma til hans fretti iarl ſkálld eitt er þar hafdi verit:

heyre ec hitt at (i) orer
hafa dólgar ſkap fólgit
þeingill ríkr af þíngi
þann (k) kvitt buande manna
at valldandi villdi
vargſediandi margir

at

(e) naudr ert at nyia, *coactus es renovare juramenta. Flat.* (f) naut. 101. 102. 333. (g) Um vorit ſnemma. *addit.* 333. (h) þeſſe. 101, 102. (i) orum. 101. (k) kvat. 101. 102. 333.

(neceſſum eſt ſervare juramenta) A. D.
conventum nocturum, ſervato qvoqve pacem. 1137

Comes hic ſecuritatem omnibus conceſſit, ſocietatem etiam ſuam renovarunt.

De Comite Rögnvalldo & Paulo.

P*oſtqvam venerat in* Orcades *comes* Rögnvalldus, *multis ejus poteſtati ſubmiſſis, Comes* Paulus *in* Hroſſey *ſuos convocatos conſulit & conſilium tractandi has difficultates expetit, varia vota retinens, qvidam enim dividendas cum comite* Rögnvalldo *ditiones ſvadebant, plurimi autem divites & coloni* Rógvalldi *diſceſſum pecuniis emere, ſua in id offerentes, volebant, alii ut pugnarent, optato prius ſucceſſu inſtimulati, hortabantur.* Rognvalldus *exploratorem in conventum miſerat, qvi cum ad eum reverteretur, qværebat Comes poëtam qvi ibi fuerat:*

Audio iſtud qvod noſtri
hoſtes occultum prodiderint animum,
princeps potens â conventu
ſerpentem famam incolarum,
velle potentes
feras paſcentes (ɔ: *milites*) *multos*

 ut

A. D. 1137

at þu (l) vigg á brim (m) bygger
brandz enn *Pal* at lænde.

Epter þetta ſendi *Raugnvalldr* iarl menn á fund biſkups oc beiddi hann medalferda oc ſendi epter *Þorſteine Raugnuſyne* oc *Þorſteine Hávardsſyne* or (n) *Sandey*, oc bad þá leita um ſætter med þeim frændum, kom biſkup því á leid at ſett voro halfsmánadar griþ til umleitunar lengri ſætta, vard þá ſkipt eyonom hvar hvorer ſkyldu koſtnat á hafa þeſſa ſtund, for þá *Raugnvalldr* iarl til *Hroſseyiar* enn *Páll* iarl for i *Rolfsey*; oc i þenna tíma urdu þau tíþinde þar i eyionom at þeir frændr *Sveinn Asleifarſon* oc *Jon Wængr* af *Upplande* or *Háey*, oc *Ríkardr* fra *Breckum* á *Stiórnsey* foro at *Þorkatli Fletti* til buſs þeſs er *Valþiofr* haſþi átt oc brendu hann inne med IX. mann; þeir foro epter þat á fund *Raugnvalldz* iarls oc gerþu hönum þann koſt at þeir mundu fara til *Pals* iarls med frænda bálk ſinn ef *Raugnvalldr* iarl villde ecke vid þeim taka; jarl veik þeim ecki af hendi; oc þá er þat ſpurdi *Haflidi Þorkelsſon*, for hann þegar á fund *Páls* iarls er hann ſpurdi brennu födr ſíns, oc tok *Pall* iarl vid hönum; epter þetta bunduz þeir *Jon* á hendr *Raugnvalldi* iarli, gördiz hann þá brátt fiölmennr þar i eyionum oc vinſæll; *Raugnvalldr* iarl leyfdi heimför þeim *Joni* oc *Sölmundi* oc *Aslaki* oc mörgum ödrum lidsmönnum ſínum; enn þeir villdu býda umſkipta; þá ſagdi *Raugnvalldr* iarl; þat hygg ec ef Gud vill at ec fái ríki i *Orkneyium* at hann mun gefa mer ſtyrk til oc hinn helgi *Magnus* iarl frændi minn at hallda því þott þer farit heim til eigna ydvarra, epter þat foru þeir heim til *Noregs*.

Sveinn

(l) vite, *eadem.* vig. *Flat.* (m) byter 102. (n) Sudrey. 102. 333.

ut tu in mare habites, A. D.
Paulus *autem in terra.* 1137

Poſt hæc Rögnvalldus *ad epiſcopum legatos mittit, ipſius interceſſionem expetens; adſciſcit præterea* Thorſteinem Ragnæ *&* Thorſteinem Havardi *filium de* Sudurey, *rogans ut pacem inter cognatos ſancire conarentur; efficit epiſcopus ut induciæ per dimidium menſis, magis diuturnam pacem qværendi gratia, durarent; tunc inſulæ diviſæ ſunt ubi utriqve impendia interim facienda; Comes* Rögnvalldus *in* Roſſey, *aſt Comes* Paulus *in* Roslſey *ſe conferunt; hoc tempore in inſulis accidit ut cognati* Sveinis Asleifæ, Jonas Vængur *ex* Uplandia *de* Háey *&* Rikardus *de* Breckis *in* Stiornsey Thorkelem Flettium *in prædio qvod* Valthiofus *poſſederat, aggreſſi cum novem hominibus incendio ædibus incluſum delerent, qvo facto Comitem* Raugnvalldum *conveniunt, comminati, ni ipſe eos recipere vellet, Comitem* Paulum *cum tota ſua gente eſſe acceſſuros; Comes hos non a ſe repellet,* Haflidus *autem* Thorkelis *filius, patrem incendio enecatum eſſe audiens comitem* Paulum *adit & ab ipſo ſtatim excipitur. Poſt hæc Comes* Rögnvalldus, Jona *cum ſuis illi juramento addictis, multorum in inſulis, ſubditis freqventior, amorem conciliavit;* Jonæ, Sölmundo, Aslako, *& aliis auxiliariis veniam domum redeundi dedit, illis autem vices exſpectare volentibus, reſpondit; præſagio, inqvit, ſi Deus regnum mihi in* Orcadibus *deſtinaverit, opem mihi & auxilium cum cognato meo ſancto* Magno, *qvamvis ad veſtra redeatis, idem retinendi ipſum laturum. Poſt hæc in* Norvegiam *domum revertuntur.*

Sveinn

A. D. 1137

Sveinn fángadi Pal jarl.

Um vorit ſnemma hafþi *Sveinn Asleifarſon* farit or *Suþreyium* oc upp á *Skottland* at finna vine ſína; hann dvaldiz lengi at *Jöklum* med *Moddadi* iarli oc *Margretu Hákonar* dottr, oc töludu þau marga lute leyniliga; þar fretti *Sveinn* ufrid or *Orkneyium* oc gerdiz hann þá fuſs þangat at fara oc finna frændr ſína; hann for fyrſt til *Kataneſs* i *Þorsey* oc med hönum göfugr madr er *Liotolfur* het, med hönum hafþi *Sveinn* verit lengi um vorit; þeir komu til *Ottars* iarls i *Þórsey* brodr *Frákarkar*, oc leitadi *Liotolfr* um ſætter med þeim *Ottari* oc *Sveine* um þat er *Frákörk* hafþi gera látit, oc hellt *Ottarr* iarl þar botum upp af ſinne hende; Jarl het oc vínattu ſinne *Sveine*, enn *Sveinn* het því *Ottari* iarli at hann ſkyldi ſtyrkia *Erlend* ſon *Haraldds* hins ſlett málá til þeſs at han fengi födrleyfd ſína i *Orkneyium* þá er hann villde tilkalla; *Sveinn* ſkipti þar ſkipum oc hafþi (o) þaþan byrding oc á XXX. manna, tok hann þaþan utnyrding yfer *Petlandsfiörd*, oc ſva fyrir veſtann *Hroſsey* oc ſva til *Eſiuſunds* oc epter ſundinu til *Rolfseyiar*. a eyiar endanum var höfþi mikill oc urd ſtór under nidri; þar lá opt otr i urdinne, oc er þeir *Sveinn* reru epter ſundinu, tok hann til orda, menn eru þar á höfdanum oc munum ver þar at leggia oc vita tíþindi af þeim, vil ec at menn breyti nockot umbuninge ſínum, ſkulum ver rækia hudföt vor, oc ſkulu þar nidrleggiaz XX. menn, enn X. ſkulu róa, ver ſkulum fara hóſſamlinga; enn er þeir dragaz at höfþanum kalla menn af eyiunne at þeir ſkyldi róa til *Veſtneſs* oc færa *Páli* iarli þat er þeir höfþu á ſkipinu; þeir þottuz mæla vid kaupmenn

(o) Þorbiörn. *Flat.*

Sveinn comitem Paulum capit. A. D. 1137

Sveinn Asleifæ *ineunte vere ex* Hebridibus *in* Scotiam, *amicos conveniendi animo, profectus fuerat; diu* Joklis *apud comitem* Maddadum & Margaretam Haqvini *moratur & cum his ſeorſum multa colloqvitur; auditi hic ex Orcadibus tumultus, Sveinem ad conveniendos ibi cognatos alliciunt; Primum, nobili qvodam nomine* Liotolfo, *apud qvem etiam multum veris transegerat, comitante, in* Kataneſum Thorseiam *profectus eſt; conveniunt hic comitem* Ottarem Frakarkæ *fratrem; cum ipſo &* Sveine *qvod ſoror patrari curaverat transigere conabatur* Liótolfus, *pro parte ſua ſatisdationem offerente Comite* Ottare, *qvi etiam amicitiam ſuam viciſſim promiſit; verum* Sveinn *comiti pollicebatur auxilium ſe laturum eſſe* Erlendo Haralldi Slettmali *filio, recuperandi ipſi in* Orcadibus *debitum patrimonium, qvando poſcere vellet. Heic naves mutat &* Thorbiörno *navem onerariam triginta nautis inſtructam gubernante, cum japyx flaret, per* Petlandiæ *ſinum ab occidente* Roſſeyæ, *deinde per* Eſiuſund *usqve ad* Rolfsey *vehitur, In extremitate inſulæ altum erat promontorium, aſt ſubtus concava ſaxorum congeries, in qva lutra ſæpe ſe continebat.* Sveinn *vero ſuos per fretum remigantes ita affatur; homines, inqvit, ibi ſunt in promontorio, nova inauditurì appellemus, volo apparatu mutato ut ſub explicitis coriaceis viginti nautarum latitent, verum decem remigent; non feſtinabimus. Cæterum cum inſulæ appropinqvarent, qvi in promontorio erant jubebant voce alta, ut ad* Veſtneſum *remigarent & ad comitem* Paulum *ea, qvæ in nave habebant, deferrent, crede-*

A. D. 1137 menn enn *Páll* iarl hafþi verit um nottina á *Veſtneſi* at *Sigrþar* á veizlu; Jarl hafþi ſtadit upp ſnemma um morguninn, oc höfþu þeir XX. menn farit ſudr á eyna at veida otr er lá i urdinne under höfþanum; þeir ætludu heim til dagdryckiu; byrdingsmenn reru at landi oc ſpurdu þeir almæltra tíþinda; ſpurdu byrdingsmenn hvadan þeir væri atkomner; fretta þeir oc at hvar iarl veri; þeir ſegia at hann veri þar a urdinne; þetta heirdu þeir *Sveinn* þar er þeir lágu i hudfötunum, bat *Sveinn* þá þar atleggia er ecki mætti ſia af höfþanum; þá mælti *Sveinn* at þeir ſkyldi vopnaz oc vinna þegar á iarlsmönnum er þeir fyndiz, oc ſva gera þeir; þar drápu þeir XIX. menn, enn VI. fellu af *Sveine*; þeir toku *Pál* iarl med valldi oc leiddu á ſkip oc ſneru ſtafn hafi oc foru aptr hina ſömu leid fyrer veſtann *Hrolfsey* oc viku á mille *Háeyiar* oc *Grimseyiar* oc ſva fyrer auſtan *Svelg*, paþan til *Breidaſiardar* oc epter hönum til *Eckialsbaka*, þar let hann epter ſkip ſitt oc XIX. menn, enn þeir foro þar til er þeir komu til *Atjökla* á fund *Maddadar* iarls oc *Margretar* ſyſtr *Pals* iarls, oc var þeim þar vel fagnat oc ſetti *Maddadr* iarl *Pál* iarl i hæſæti ſitt oc er þeir höfþu nidrſetz, kom *Margret* inn gangandi med mikla kvenna ſveit oc hvarf til brodr ſins; epter þat voru menn ſengner til ſkemtunar vid þá, var *Páll* iarl helldr fárr, ſem æi var undarligt at hann mundi hafa áhyggior miklar. Ecke er getit orda þeirra *Páls* iarls oc *Sveins* meþan þeir foro báder ſaman. Þau *Maddadr* iarl oc *Margret* oc *Sveinn Asleifarſon* gengu á tal, enn um kveldit epter dryckiu þá var þeim *Sveini* fylgt til ſvefnhuſs einum ſaman oc voro þar læſter for ſva hvert kvölld meþan þeir voro þar.

Fra

bant ſe mercatores alloqvi. Comes vero Paulus *apud* Sigurdum Veſtneſi *præcedente nocte convivio interfuerat; mane ſurrexerat & cum viginti ſuorum in inſulæ partem auſtralem, lutras interrupes, ſub promontorii radicibus, venatum iverat, inde ad prandendum domum reverſurus; in nave oneraria nautæ inſulam adnavigantes, nova & ubi Comes eſſet, qværebant; reſpondebatur eum in rupibus adeſſe; audit hæc cum ſuis ſub coriaceis* Sveinn, *jubetqve ut eo loci, ubi collis umbra a promontorio conſpectum prohiberet, navem appelli; & ſuos, ut ſtatim obvios Comitis ſubditos armati occideret: dabant mandato locum, undeviginte enim ibidem occiderunt*, Sveine *ſex deſiderante; Comitem* Paulum, *vi captum, in navem deduxere, & prora in altum converſa, eundem itineris curſum ab occidente* Rolfsöæ, *ab* Háey & Grimsey *uno milliari, & deinde ab oriente* Svelg, *repetierunt; inde per* Breidafiord Echialsbakum *venerunt; hic navigium cum viginti ſuorum relinqvit* Sveinn, *reliqvi autem, donec* Atjoklis *comitem* Maddadum & Margaretam *comitis* Pauli *ſororem convenirent, pergunt, & benigne ibidem excipiuntur; Comes* Maddadus *Comitem* Paulum *in ſolio ſuo collocat; Verum cum conſiderent, magno cum fæminarum comitatu ingreſſa* Margareta *ad fratrem ſuum ſe recipit. Poſtea ludiones in eorum delicias acqviruntur. Comes* Paulus *taciturnum ſe exhibuit, qvod non mirum magnopere eum auxium eſſe. Comitis* Pauli & Sveinis *verba, qvæ invicem una euntes conſerebant, memoriæ prodita non exiſtunt. Comes* Maddadus, Margreta *atqve* Sveinn Asleifæ *ſeorſum colloqvebantur; Veſperi vero poſtqvam potaverant*, Sveinn, *cum ſuis tantum, in dormitorium deducitur, aſt fores qvavis veſpera dum ibidem morantur, obſerantur.* A. D. 1137

D. A. 1137

Fra Sveine Asleifarſyne er hann for til Orkneyia.

Þat var einn dag at *Margret* lýſte því at *Sveinn Asleifarſon* ſkal fara til *Orkneyia* á fund *Raugnvalldz* iarls oc bioþá honum koſt á hvern hann vill helldr til ríkis med ſer i *Orkneyium Pál* iarl edr *Harालld* ſon þeirra *Maddadar* þrevetrann at alldri; oc er *Páll* iarl vard áheyrſla ſvarar hann; þat er frá mínu ſkapi at ſegia at ec er ſva farinn frá ríki mínu, at æi munu menn til ſlíkra ferda ſpurdaga haft hafa, vil ec oc alldri koma ſiþan til *Orkneyia*; ſe ec at þeſſi hefnd mun af Gudi gefin fyrer þiofnad vorn frænda; enn ef gudi þiker þat mitt riki, þa mun ec gefa þat *Haralldi* ef hann má nióta, enn ec vil at mer ſe fengit fe at ſtadfeſta mic i munklífi nockuru oc hafi þer vörd á ſva at ec komunz æi á brott þaþan; enn ec vil *Sveinn* át þu farer i *Orkneyiar* oc ſeger at ec ſe blindadr oc þó at fleira meiddr, þvi at viner míner mano ſækia mic ef ec er heill madr, kann þá vera at ec megi eigi ſynia at fara til ríkis mins med þeim, því at ec get at þeim muni þyckia meiri ſkadi at ſkilnadi varom enn þeim man vera. Ecki er getit fleri orda iarls enn þeſſa. Epter þat for *Sveinn Asleifarſon* til *Orkneyia* enn *Páll* iarl var epter i *Skotlandi*, oc er þetta fráſögn *Sveinns* um þenna atburd; enn þat er ſögn ſumra manna, er (p) verr ſamer, at *Margret* hafi rádit til *Sveinn Asleifarſon* at blynda *Páll* iarl brodr ſinn oc ſetia i myrkvaſtofu, enn ſíþan redi hon til mann annann at veita honom þar líflát; enn æi vitum ver hvert ſannara er, enn þat er mönnum

(p) var ſannari, *qvod verius. Flat.*

De Sveine Asleifide in Orcades eunte.

A. D. 1137

M*anifeſtat die qvodam* Margareta Sveini *in* Orcadibus *Comitem* Rögnvalldum *conveniendum eſſe & eidem conditionem offerendam utram acceptare vellet, Comitem* Paulum, *an* Haralldum *eorum filium, tres annos natum, in regnum ſecum in* Orcadibus. *Hoc cum præſens audiret comes* Paulus, *reſpondet; eſt, inqvit, de animo meo referendum, me regno meo ita valedixiſſe, ut par nemo audiverit; Nolo etiam poſthac in* Orcades *venire, video vindictam hanc a deo profecto datam eſſe furti a nobis & cognatis facti pœnam; ſi autem meum regnum eſſe Deus decernat,* Haralldo *idem, modo frui ipſo contingat, dare volo, mihi autem pecunias ad vitam ſolitariam, a me inſtituendam, tradi cupio, aſt vobis cura eſto ne inde elabi qveam. Svadeo autem* Sveinn; *ut in* Orcades *delatus, referas oculos mihi erutos meqve in pluribus læſum eſſe, amici enim mei, ſi ſoſpitem me ſciant, domum reducent, qvod ſi eveniat, in regnum redire forſitan recuſare non poſſum, conjecto enim illos ſeparationem noſtram pro majore, qvam eſt, damno æſtimaturos. Verba Comitis præter hæc non memorantur. Poſt hæc* Sveinn Asleifæ *in* Orcades *revertitur, comite* Paulo *in* Scotia *remanente; ita* Sveinn *hæc retulit, aſt qvidam, qvod minus decet,* Margaretam *ut fratrem ſuum Comitem* Paulum *excæcaret & in ergaſtulum conjiceret,* Sveinem *induxiſſe & alium deinde ut ipſum enecaret, aſſerunt. Verum utra harum relationum verior ſit, nobis non conſtat; aſt notum*

 eſt

A. D. mönnum kunnigt at alldri ſíþan kom hann til *Orkneyia* oc
1137 ecki ríki hafþi hann á *Skotlandi*.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine Asłrifarſyne.

Þat var tíþinda á *Veſtneſi*; þá er ſeinkadiz heimkoma iarls, þá let *Sigrþr* bondi ſenda menn at leita þeirra, enn er þeir komu þar er urdin var, ſá þeir mannfallit, þá hugdu þeir at iarl mundi þar fallit hafa, foro heim oc ſögþu þeſſi tíþindi; *Sigrþr* for þegar til at kanna valinn oc fundu þar XIX. iarlsmenn, enn þeir voro VI. menn þar er þeir kendu æi. Eptir þat ſendi *Sigrþr* menn til *Egilseyiar* á fund biſkups at ſegia honom þeſſi tíþinde oc for biſkup þegar á fund *Sigrþar* oc toku tal um þeſſi tíþinde, oc gat *Sigrþr* at þetta mundi vera af rádum *Raugnvalldz* iarls, enn biſkup ſvarar at önnr raun mundi á verþa enn *Raugnvalldr* iarl mundi ſvikit hafa *Pál* iarl frænda ſinn, get ec ſeger biſkup at adrer nockurer muni þeſſa uverkan gert hafa. *Borgar* ſon *Jatvarar Erlendsdottr* er bio at *Geitabergi*, hann hafþi ſeet byrdinginn er ſunnan for oc ſuþr aptr, enn er þat ſpurdiz þá hugþu menn at vera mundi af rádum *Frakarkar* oc *Aulſis Roſtu*; enn er þeſſi tíþindi ſpurduz um eyarnar at *Páll* iarl var á brottu oc engi viſſi hvat af hönum var ordit, leitudu þeir ſer ráda, oc voro þeir fleſter er þá foru á fund *Raugnvalldz* iarls oc ſvördu hönum hlydni, enn *Sigrþr* af *Veſtneſi* oc ſyner hans *Bryniolfr* oc *Hákon* (q) *Kló* kvoduz eingum manni mundi eida ſveria meþan þeir viſſu æi til *Páls* iarls hvert

(q) Pik. *hic & alibi in margine.* 101.

eſt ipſum nunqvam exinde in Orcades *rediiſſe, nec ullo in* Scotia *regno potitum fuiſſe.* A. D. 1137

De Comite Raugnvalldo & Sveine Asleifæ.

A*ctum eſt interim* Veſtneſi *poſtqvam reditum Comitis fruſtra diu exſpectaverant, ut colonus* Sigurdus *ipſum qvæſituros mitteret; hi ad locum venientes ſaxoſum, editam ſtragem conſpiciunt, comitem ibidem occiſum fuiſſe conjiciunt & domum redeunt, nova referentes.* Sigurdus *ſtatim locum ſtragis it ſcrutatum, reperitqve novemdecem cadavera eorum qvi comitem ſecuti fuerant & ignotorum ſex; poſtea in* Eigilsey *epiſcopo nova hæc relaturos mittit, qvi ad* Sigurdum *ſtatim profectus, de his cum ipſo colloqvebatur. Conjectat* Sigurdus *Comitis* Raugnvalldi *conſilium hic in cauſa eſſe, aſt epiſcopus aliud expertum iri regerit, qvam Comitem* Rögnvalldum *cognato comiti* Paulo *inſidias ſtruxiſſe; conjecto, inqvit, epiſcopus alios qvosdam hocce facinus patraſſe.* Borgar *filius* Jatvaræ Erlendi *filiæ qvi* Geitbergi *habitabat navem vectoriam e meridie venientem & meridiem verſus reverſam viderat, qvod cum innoteſceret, ex conſiliis* Frakarkæ & Aulveris Roſtæ *fluere putabatur. Cum autem per inſulas audiretur Comitem* Paulum *diſceſſiſſe, nemine, qvid de eo actum eſſet, ſciente; conſilia qværebant, & erant plurimi qvi Comitem* Rögnvalldum *convenirent eiqve obſeqvium juramento promitterent;* Sigurdus *autem de* Veſtneſo *cum filiis* Briniolfo & Hacone Klo, *in neminem, donec utrum Comes* Paulus *rediturus ſperaretur, an non, neſciunt, ſe juraturum*

A. D. 1137 hvert hans veri von til edr ecki; fleire menn voru þeir er neittu ſvardögum vid *Raugnvalld* iarl, enn þeir voru ſumer er ſtund á qvöddu edr á dag nær þeir mundi til handa ganga ef þá ſpurþiz æi til *Páls* ialls; enn er *Raugnvalldr* iarl ſá at vid margt ſtormenni var eiga, þá tok hann a engu þverliga því er bændr beiddu, oc liþu ſva fram ſtunder at hann átti jafnan þíng vid bændr gengu æ nockorer honom til handa á hveriu þínge.

Þat vard til tíþinda einn dag i *Kirkiuvogi* at *Raugnvalldr* iarl átti þíng vid bændr, oc er menn voro á þinginu, var ſeet at IX. menn vopnader geingu frá *Skalpeiþi* til þingſins, oc er þeir komu á þíngit kendu þeir þar *Svein Asleifarſon* oc var mönnum forvitni á hvat hann ſegdi tíþinda; *Sveinn* hafþi a ſkipi farit ſunnan til *Skalpeids* oc látit þar epter ſkipit, enn þeir geingu til *Kirkiuvogs* ſíþan, oc er þeir komu á þingit þá hurfu at honom frændr hans oc viner oc ſpurdu han tíþinda, enn hann ſvaradi fá, oc bad kalla biſkup til ſín, enn biſkup fagnadi *Sveini* vel, því at þar hafþi lengi verit vinatta, gengu þeir á tal tveir, oc ſeger *Sveinn* biſkupi þá allt um ſínar ferder þat er ſatt var oc bat hann nu umráda med ſer þenna vanda lut, biſkup mælti, þetta ero mikil tíþinde er þu ſeger *Sveinn* oc er meire von at vid verdom ockor æi einhliter um þetta mál, oc vil ec at þu bíder mín her, enn ec mun flytia mál þitt fyrer alþýdu oc *Raugnvalldi* iarli, gengr þá biſkup til þings oc kvedr ſer hlióds, oc er þat feckz þá talar biſkup um mál *Sveins* oc ſeger fyrer hvat hann hafþi farit or *Orkneyiom* edr hvert áfelli *Páll* iarl hefþi veitt hönum fyrer víg *Sveins Brioſtreips* ens verſta mannz; biſkup beiddi þa *Raugnvalld* iarl griþa til handa *Sveini* oc alla alþýdu; þá ſvarar *Raugnvalldr* iarl,

heiti

turum aſſerebat. Plures erant qvi homagium Comiti Rögn- A. D.
valldo *ſolvere denegabant. Aſt qvidam horam aut diem, qvo* 1137
ſe ſubmitterent, ſi tunc de Comite Paulo *non audiretur, præfiniebant. Cæterum cum videret Comes* Rögnvalldus *cum multis magnatibus agendum eſſe, nulla, qvæ expetebant incolæ præfracte negavit & ita aliqvantum temporis proceſſit, ut freqventer cum incolis conventus haberet, in qvorum ſingulo qvidam ſe ei ſubmiſere.*

Accidit die qvodam Kirkiuvogi *inter* Rögnvalldi *cum incolis conventum, ut novem armati a* Skálpseidi *eundem petere conſpicerentur, inter qvos, in forum delatos, cum* Sveinem Asleifæ *noſcerent, qvæ nova referret ſcire deſiderabant; navem, qva ad auſtrale usqve* Skalpeidi *latus vectus fuerat, ibidem reliqverat,* Kirkiuvogum *autem cum ſuis pedes ierat. Inde cum in conventum veniret, cognati & amici ad eum confluunt, nova qværentes, ille vero paucis reſpondet epiſcopum ad ſe arceſſi rogat, & ab ipſo humaniter excipitur, diu enim amici fuerant. Inter horum colloqvium,* Sveinn *epiſcopo omnia de ſuo itinere, qvæ vera erant, manifeſtat, ipſius de re hac, caute tractanda, conſilium ſibi expetens. Regerit Epiſcopus; hæc, inqvit, qvæ nova fers* Sveinn, *magni ſunt momenti, potiſſimum etiam ſperandum nos nobis ipſis in hac cauſa non ſufficere, volo igitur me hic maneas, ego vero ad vulgus pariter ac Comitem* Rögnvalldum *cauſam tuam agam; Hinc Epiſcopus conventum accedit & dicendi veniam expetit, qva impetrata, cauſam* Sveinis *orat, exponens qvapropter ex* Orcadibus *diſceſſerat, qvalem injuriam comes* Paulus *cædis* Sveinis Brioſtreip, *peſſimi hominis, cauſa ei intulerat: ſecuritatem inde* Sveini *a Comite & toto vulgo ſollicitat. Ad hæc Comes* Rögnvalldus; Sveini, *inqvit, tres noctes qvo ad me, ſecurita-*

Ff *tem*

A. D. 1137 heiti ec *Sveini* griþum þriar nætr fyrer mic, enn ſva þycki mer þu biſkup under brún at líta ſem þit *Sveinn* munit kunna at ſegia frá nockorum þeim ſtortíþindum er enn eru æi uppborinn; vil ec at þu taker *Svein* i valld þitt oc ábyrgiz hann, enn ec vil eiga tal vid hann á morginn; ja já ſeger biſkup, giarna vill hann vid ydr tala oc ſem fyrſt oc þinn madr vill hann geraz ef þer vilit vid hönum taka; iarl ſvarar, æi þyckia mer of-marger míner viner i þeſſu landi, enn þo man ec fleira tala áþr ec játta því; ſíþann ganga þeir á tal fiorer, *Raugnvalldr* iarl, *Kolr* fader hans, biſkup oc *Sveinn Asleifarſon*, ſeger *Sveinn* þá liuſt oc leitt ſem farit hafþi med þeim *Påle* iarli, enn þeir gerþu þat rád at láta fara af þíngenu et meſta fiölmenni, iarl ſtendr upp um morgininn epter oc gaf mönnum þá heimfa-ranleyfi, enn er rauſz fiölmenni af þínginu, þá heimti hann ſer hvern mann til máls vid þá, oc let aþr alla menn heita *Sveini* griþum þá er vid voru meþan hann ſegdi tíþinden, enn um morgininn epter var tilſenginn (r) *Magnus Karl*, broder hins heilaga *Magnus* iarls at ſegia *Sigrdi* á *Veſtneſi* oc ſonum hans um farer iarls oc þat at hans var æi van til ríkis oc hann var meiddr; *Sigrþr* ſeger; mikil tíþindi þicker mer um fráferd iarls, enn hitt þycke mer þó þyngzt er hann er meiddr, því at þeſs mundi hann hvorgi kominn at ec munda ecki fara á hans fund; oc ſva hefer hann ſagt vinum ſínum ſiþan at *Hákon* mundi æi umeiddr á brott hafa farit ef hann hefþi liþs afla til haft þá er hann ſagþi hönum þeſſa ſögu, ſva þotti hönum mikils umvert; enn epter þeſſi tíþinde geingu aller menn i *Orkneyiom* til handa *Raugnvalldi* iarli oc gerdiz hann nu höfþingi yfer þeſſu ríki er átt hafþi *Påll* iarl; oc ecki miklu ſíþarr var markadr grundvöllr til *Magnus kirkiu* oc aflat

(r) Hakon *in margine exſcripti* & No. 101. *item Flat.*

tem promitto, ſed talis, epiſcope, vultus tuus mihi videtur, A. D. *ut qvædam majoris momenti, nobis adhuc non manifeſtata,* 1137 *tu &* Sveinn *annunciare potueritis; volo* Sveinem *ſub poteſtatem & curam tuam recipias, cras autem cum eo colloqvar; Imo vero reſpondet epiſcopus tecum qvam primum colloqvi oc tibi ſubmitti valde affectat, ſi ipſum recipere velis; nimius, regerit Comes; in hac terra numerus amicorum mihi non videtur, de pluribus tamen colloqvamur priusqvam id promittam. Poſtea hi qvatuor, comes* Rögnvalldus, *pater ipſius* Kolus, *epiſcopus, &* Sveinn Asleifæ *filius, colloqvium invicem habuerunt, ubi* Sveinn *ſingula commoda & incommoda inter ipſum & Comitem* Paulum *recenſebat; inde multitudinem conventus maximam diſcedere fecerunt. Surgit comes craſtina luce veniamqve domum redeundi dat congregatis; multitudine autem â conventu disperſa, remanentes omnes in colloqvium convocat & ut* Sveini *ſecuritatem promittant, dum ipſe nova annunciaret, adigit. Seqventi autem mane adſcitus eſt* Magnus Karl *frater comitis ſancti* Magni, *ut* Sigurdo *de* Veſtneſo *nec non ipſius filiis, præterita comitis fata, nullam ei in regnum redeundi ſpem ſupereſſe & ipſum læſum, referret; regerit* Sigurdus, *ægre fero diſceſſum comitis, ægerrime autem nuncium qvod læſus ſit, profecto enim eo nuſpiam venit qvo minus eum conveniam; Ita etiam dixit poſtea amicis, ſe* Haconem *illæſum non dimiſiſſe, ſi, dum annunciabat, viribus ſufficientibus inſtructus fuiſſet: tanti hæc æſtimabat. His vero præteritis, omnes* Orcadum *incolæ comiti* Rögnvalldo *ſe ſubmiſere, unde ſolus principatu hujus regni, qvod tenuerat comes* Paulus, *potitus eſt; nec multo poſt templi ſancto* Magno *ſacri fundamentum determinatum eſt,*

A. D. 1137 aflat ſmida til, oc for ſva mikit fram verkinu á þeim miſſerum at minna geck á fiorum eda fimm þadan i frá; *Kolr* var þar meſtr tilannadarmadr ſmídarinnar oc hafþi meſt forſögn á, enn er fram tok at lýda ſmíþinne vard iarli koſtnadarſamt oc eyddíz miöc færi, þá leitadi iarl ráda vid födr ſinn, enn *Kolr* lagþi þat til at iarl ſkyldi færa lög á því at iarlar höfþu tekit odul öll i erfd epter menn, enn erfingiar leyſtu til ſín, oc þotti þat helldr hart; þá let *Raugnvaldr* iarl kvedia þíngs oc baud bændum at kaupa odulin ſva at æi þurfti at leyſa, oc kom þat áſamt med þeim ſva at öllum líkar vel, enn giallda iarli mörk af hveriu plógslandi um allar eyiar, enn þadan i frá ſkorti æi fe til kirkiu ſmíþar, oc er þat ſmíþi allmiöc vandat.

Jon Biſkup kom af Skotlandi.

1139 Þa er *Raugnvalldr* iarl hafþi radit *Orkneyium* tva vetr, þá tok hann jola veizlu at bui ſínu þvi er heiter a *Knarrarſtödum;* þat var enn ſetta dag jula at ſkip var ſeet fara ſunnan af *Petlandzfyrde;* vedr var gott oc ſtod iarl uti oc margt manna hiá hönum oc hugdu at ſkipinu, þar var ſá madr er *Rolfr* het og var (s) hirdpreſtr iarls oc er þeſſer menn toku land, þá gengu þeir frá ſkipi oc höfþu iarls menn taulu á at vera mundi XV. menn edr XVI. enn i öndverdu liþinu geck madr i (t) blárri kápu oc hafþi brugdit hári under húfu, hann hafþi rakat ſkegg um hökuna framanverda, enn urakada hvoptana og heck þar ſýtt ofan, þeſſi madr þotti þeim nockut undarligr, enn *Rólfr* ſeger at þat

(s) hrid biſkup. *Epiſcopus.* 101. 333. (t) grárri. *Cinerei coloris. Flat.*

fabris ſimul adſcitis, cujus tectura tantum his ſemeſtribus, ut non A. D.
par qvatuor vel qvinqve exinde, augmentum cepit; Kolo *heic præ* 1137
aliis ſtructuræ & methodus conſtruendi cura; aſt opus matureſcens comiti impendioſum fiebat, materie perqvam conſumta; conſulebat tunc patrem, qvi id conſilii dedit, ut comes lege ſtabilitum fuiſſe diceret, qvod comites prædia omnia poſſeſſoribus defunctis jure tanqvam hæreditario ſibi vindicaſſent, hæredes autem eadem redemiſſent, qvod ægre vulgo ferebatur. Tunc Comes conventum convocat & incolis prædia ſua emenda obtulit, ne poſtea redimere neceſſum eſſet, de qvo inter omnes ita convenit, ut ſingulis placeret; una autem marca pro ſingulis jugeris in totis inſulis erat ſolvenda; poſtea vero ad templum ædificandum pecunia non defuit; eſt etiam ejus ſtructura magna induſtria elaborata.

Venit ex Scotia Epiſcopus Jonas.

C*omes* Rögnvalldus *ubi* Orcadibus *duas hyemes præfuerat,* 1139
in prædio ſuo Knarraſtadis *convivio intererat feſto julenſi, cujus ſexta die evenit, ut navis e meridie,* Petlandicum *ſinum relinqvens, advenire conſpiceretur. Aër erat placidus; Comes cum multis foris ſtabat & navem obſervabat. Erat ibi vir nomine* Rolfus *Comitis ſacerdos aulicus. Advenæ autem poſtqvam navem appulerant ab eadem diſcedunt, qvos* Rögnvalldiani *qvindecem aut ſedecem eſſe colligunt, in prima autem acie ibat vir toga indutus cærulea, qvi crines raptim ſub pileum complicaverat, in anterioribus menti barbam raſerat, qvæ in maxillis non raſa longe demittebatur; Vir iſte mirandus videbatur,* Rolfus

D. A. 1139 þat var *Jon* biſkup ofan af *Skotlandi* af *Atjöklum*, þá geck iarl i moti þeim oc fagnar vel biſkupi, ſetti iarl biſkup i háſæti ſitt, enn þionar ſialfr fyrer bordi ſem ſkutilſveinn; um morginenn epter veitti biſkup tíþer ſnemma oc þá for hann nordr til *Eigilseyiar* á fund *Vilhialms* biſkups oc var þar til tíunda dags jola; þá foru þeir báder biſkuparner á fund *Raugnvallds* iarls med virduligu föruneyti oc báru upp erinde ſín, þeir ſegia frá einkamálum *Sveins Asleifarſonar* oc *Maddadar* iarls, þat at *Haralldr* ſun þeirra ſkyldi bera iarls nafn oc hafa *Orkneyiar* hálfar vid *Raugnvalld* iarl, enn *Rögnvalldr* iarl ſkyldi rád hafa fyrer þeim oc ſva þott *Haralldr* þroſkadiz oc villdi ſit hvarr þeirra, þá ſkyldi *Raugnvalldr* iarl ráda; var *Sveinn* oc þar med oc bar þetta med biſkupi; gerdu þeir *Raugnvalldr* iarl þat rád at fundr var lagdr um vorit á langaföſtu á *Kataneſi*, oc geck þá ſaman ſættin med þeſſum ſkildaga oc vár bundin eidum hinna beztu manna af *Orkneyium* oc *Skotlandi*; for þá *Haralldr Maddadarſon* ut i *Orkneyiar* med *Raugnvalldi* iarli oc var hönum þá gefit iarlsnafn. Þá fór oc i eyiarnar med *Haralldi* iarli *Þorbiörn Klerkr*, hann var ſon *Þorſteins Haulldz* oc *Gudrunar* dottr *Frákarkar*; hann var vitr madr oc mikill fyrer ſer; hann foſtradi þá *Haralld* iarl oc reed miöc fyrer honum; *Þorbiörn* kvongadiz i *Orkneyium* oc feck *Ingridar Olaſsdottur* ſyſtr *Sveins Asleifarſonar*; var *Þorbiörn* þá ýmiſt ut i *Orkneyium* edr uppi i *Skotlandi*, oc var hinn fræknazti madr oc hinn meſti ujafnadar madr um fleſta luti. *Sveinn Asleifarſon* tok under ſic eigner þær allar er átt hafþi *Olafr* fader hans oc *Valþiofr* broder hans, gerþiz hann þá höfþinge mikill oc hafþi iafnan fiölment med ſer; hann var vitr madr oc forſpárr um marga luti, ujafnadar madr oc ufyrerleitinn; ecki

voru

autem hunc epiſcopum Jonam de Atjoklis e Scotia eſſe aſſerit, unde A. D.
comes iis obviam it & epiſcopum, humaniter exceptum, in ſolio 1139
ſuo collocat, menſis vero ipſe loco dapiferi miniſtrat. Seqventis diei mane epiſcopus ſacra celebrat & exinde boream verſus in Eigilsey epiſcopum Vilhialmum convenit, ubi ad decimum feſti Julenſis diem moratur; tum ambo epiſcopi Comitem Rögnvalldum cum conſpicuo comitatu petunt & negotia ſua ipſi declarant. Referunt intima Comitis Maddadi & Sveinis Asleifæ conſilia, nimirum ut eorum filius Haralldus comitis titulo ornaretur & dimidium Orcadum cum Comite Rögnvalldo retineret, Comitis autem conſilia pro utroqve valerent, & ita qvamvis Haralldus matureſceret & diverſa qvivis urgeret: Sveinn etiam, hic præſens, effata epiſcopi confirmat. Conſilium erat comitis Rögnvalldi, ut tempore ſexageſimali ſeqvente vere conventus præfiniretur in Kataneſo; transgitur tunc prædicta conditione pax, additis optimatum ex Orcadibus & Scotia juramentis, ſancitur. Hinc Haralldus Maddadi filius comitem Rögnvalldum in Orcades comitatur & comitis titulo ſimul ornatur. Seqvebatur etiam in Orcades comitem Haralldum Thorbiorn Klerkur; erat hic filius Thorſteinis Haulldii & Gudrunæ, filiæ Frákarkæ, vir ſapiens & magnitudinem præ ſe ferens. Comitem Haralldum tunc nutrivit, & ſuis conſiliis plerisqve eum auxit. Thorbiörnus Ingiridem Olai filiam Sveinis Asleifæ ſororem in Orcadibus uxorem duxit, poſtea ibidem & in Scotia per vices moratur, vir alias fortiſſimus & in plurimis injurioſus. Sveinn Asleifæ poſſeſſiones, qvæ fuerant patri Olao & fratri Valthiofo, omnes occupavit, unde magnificus, caterva ſemper ſtipatus haud parva, vir præterea prudens & in multis ſagax iniqvus atqve

petu-

A. D. voru i þann tíma þeir tveir menn fyrer veſtan haf er meira háttar þætti vera enn þeir *Sveinn* oc *Þorbiörn* magar; voru þá med þeim kærleikar mikler.

Brenna Frákarkar.

Þat var eitt ſinn at *Sveinn Asleifarſon* kom at máli vid *Raugnvalld* iarl at hann ſkyldi fá hönum manna afla oc ſkip til þeſs at hefna þeim *Ölfi* oc *Frákaurk* brennu *Olafs* fedr ſins; iarl mælti, ætlar þu ecki þat *Sveinn* at ockr muni nu ecki verda mein at *Ölfi* oc *Frakaurk* kerlingu þeirri er til einkis er fær; *Sveinn* ſvarar: jafnan mun mein at þeim medan þau lifa, enda ætlade ec þá til annars er ec giörda ſtærſt fyrer pínar ſaker at þu munder ecki ſlíkt veita; iarl ſvarar, hvat legg ec þá til er þer líkar? *Sveinn* ſvarar, tvö ſkip vel buinn; iarl ſvarar, qvad ſva vera ſkyldu ſem hann beiddi, oc epter þat byr *Sveinn* för ſína, oc er hann var buinn ſigldi hann (u) nordr til *Borgarfiardar* oc tok utnyrding til *Duſeyra*, þat er kaupſtadr á *Skotlandi*, enn þaþan for hann inn fyrer *Mærhæſvi* oc til (v) *Eckialdsbacka*, þaþan for hann til *Atjökla* til *Maddadar* iarls; þá feck hann *Sveini* leidtoga þá er leid kunnu yfer fiöll oc merkr þar ſem hann villdi fara, for hann þaþan hit efra um fiiöll oc ſkóga fyrer ofan allar bygder oc kom fram i *Hialmundal* nær midiu *Suþrlandi*, enn þau *Aulver* höfdu hvervetna haft nioſner þar er þeim þotti ofridar von or *Orkneyiom*, enn þeſſa leid var þeim eingi von hermanna, urdu þau ecki fyrr vör vid herinn enn þeir *Sveinn* voro komner i líþ nockora á bak bænum (x), þar kom i mot þeim *Ölfer Roſta* med (y) ſextigum manna, ſtær

(u) ſuþr *meridem verſus* 101. 102. 333. *Flat.* (v) Egilsbacka 101. (x) Frakarkar *addit* 101. 102. (y) XL. 101.

pitulans. Hac tempeſtate ab occidente maris alii duo Sveini A. D.
& Thorbiörno *affinibus præſtantiores non fuerunt, hi tunc* 1139
amicitia invicem arcte erant conjuncti.

Incendium Frakarkæ.

Convenit aliqvando forte Comitem Rögnvalldum Sveinn *ac rogavit ut ad vindictam ex* Aulfere *&* Frakarka *incendii patris ſui* Olai *ſumendam, naves inſtructas traderet; Reſpondit Comes; Nonne, inqvit, putas* Sveinn Aulferem *&* Frakarkam, *vetulam iſtam, qvæ jam ad omnia inhabilis eſt, nobis nunc non noxios fore? Ad hæc* Sveinn; *ſemper qvamdiu in vivis ſunt, noxii erunt; Qvicqvid autem ſit, aliud ſperabam cum maximum tui cauſa agerem, qvam qvod talia ſubminiſtranda denegares. Qværenti Comiti qvid igitur eſſet, qvod ipſi placeret contribuendum? Reſpondit* Sveinn: *duæ naves bene inſtructæ; Comes petito annuit. Poſtea* Sveinn *ſe itineri accingit & paratus ſeptentrionem verſus in* Borgfiordum *navigans, a japyge* Dufeyras *usqve, qvod emporium eſt in* Scotia, *defertur. Inde autem intra* Mærhæfviam Eckialsbakum, *indeqve* Atjoklos *ad Comitem* Maddadum; *hic duces, qvibus via per montes & deſerta, ubicunqve ire placeret, nota, ipſi tradit. Hinc per ſuperiora montium & ſaltuum ſupra omnia loca culta, eundo, prope mediam* Sudrlandiam *in* Hialmundal *devenit.* Aulfer *autem &* Frákrk *undiqve, ubi hoſtes ex* Orcadibus *ſperabantur, exploratores conſtituerant, per hanc vero viam a militibus ſecuri erant; Non prius exercitum adeſſe comperiunt, qvam* Sveinn *cum ſuis in clivum qvendam pone ædes devenerat; hic* Aulfer Roſta, *ſexaginta ſtipatus, obviam venit, & in lucta, ſtatim orta, non mul-*

D. A. ſlær þar þegar i bardaga oc verdr lítil vidrtaka, hröckva
1139 þeir *Ölfer* heim at bænum þvi at þeir nádu æi ſkoginum, þar vard manſkadi mikill, enn *Ölfer* liop upp til *Hialmardals* ár og ſva upp i fiallit, oc for þaþan til *Skotlandz* fiardar oc ſva ut til *Suþreyia* oc er hann or ſögunne.

Enn er *Ölfi* dró undan, foro þeir *Sveinn* heim á bæin oc ræntu þar hvivetna, enn epter þat brændu þeir bæinn oc alla þa menn er inni voru oc let *Frakaurk* þar líf ſitt. Þeir *Sveinn* gerþu þar hit meſta hervirki i *Suþrlandi* adr þeir foro til ſkipa ſinna; epter þat lágu þeir uti um ſumarit oc heriudu um *Skotland*; kom *Sveinn* at hauſte til *Orkneyia* á fund *Raugnvallds* iarls, tok hann vel vid *Sveini*; for *Sveinn* þá yfer á *Nes* i *Dungalsbæ* oc ſat þar um vetrinn. I þenna tíma kom til *Sveins* ordſending *Holldboda* or *Suþreyiom* at *Sveinn* ſkyldi koma til lidveizlu vid hann, því at þar hafdi komit *Haulldr* af *Bretlandi* oc hafþi elltann *Holldboda* or buum ſínum oc rænt fei miklu, ſa madr het (z)
1140 *Hrodbiartr* er ſendr var, enſkr at kyne; *Sveinn* brá ſkiott vid er hönum voro ſend ordin oc kom uti *Orkneyiar* til motz vid *Raugnvalld* iarl, oc bat *Raugnvalld* iarl at hann ſkyldi fá honom liþ oc ſkip; iarl ſpyrr hvat *Sveinn* villdi þá at hafaz, hann qvad þann mann hafa ſer ord ſendt er ſízt átti hann nei vid at kveda oc hönum hafþi þá beſt gefiz er hann þurfti meſt vid, er fleſter foro á hendr hönum; iarl ſvarar, vel væri þá ef þit ſkildiz viner, enn utruer eru fleſter *Sudreyingarner*, enn gæta máttu drengſkapar þíns, enn ec man fá þer tvö ſkip alſkiput; þetta líkar *Sveini* vel, oc for þá til *Sudreyia* oc fann eegi *Holldboda* fyrr enn hann kom

(z) Hroar. 333.

tum reſiſtere poteſt, confeſtim enim, in ſylvam qvippe ſe recipere A. D.
neqvivere, ad villam retruditur; magna hic ſtrages edita. Hinc 1139
ſurſum ad amnem Hialmdalenſem *&* *inde in montem excurrit, dein in ſinum* Scoticum *indeqve in* Hebrides *vehitur; infra in hiſtoria ejus non fit mentio.*

Cæterum cum Aulver *aufugeret*, Sveinn *cum ſuis prædium adit & undiqve ſpoliat; poſtea ædes cum omnibus, qvæ intus erant, incendio delent*, Frákarka *animam ſimul efflante.* Sveinn *cum aſſeclis hic maxime egit, anteqvam ad naves rediret, violenter. Poſtea æſtatem piraticam exercendo transigunt &* Scotiæ *arma inferunt.* Sveinn *autumno in* Orcades *redux, Comitem* Rögnvalldum *convenit, ab eo benigne exceptus, inde in* Neſum *tranſit &* Dungulsbæi *hyemat. Hoc tempore nuntius a* Holldbodio *ex* Hæbudis *miſſus venit, petendo, ut* Sveinn *ipſum auxiliaturus eo ſe conferret, venerat enim illuc* Holldus *é* Britannia *&* Holldbodium *á prædiis ſuis abegerat, magnas ſimul opes prædatus. Legato nomen fuit* Hrodbiartus, *natione* Anglo. Sveinn *audito petito celeriter annuit & in* Orcades *delatus* 1140
comitem Rögnvalldum *rogat ut cum exercitu naves ſibi tradat. Comes de propoſito ſciſcitatur; regerit* Sveinn *illum virum ſibi nuncium miſiſſe, cui repulſam dare ſe neutiqvam deceret, optime qvippe experto dum plurimi ſe infeſtaſſent. Ad hæc Comes; bene eſt ſi amici ab invicem diſcedatis; Verum inqvit, pleriqve* Hæbudenſes *perfidi ſunt; Virtutem autem tuam ſervabis; naves vero duas omni ex parte inſtructas tibi tradam.* Sveini *hæc placent, qvi inde in* Hebrides *vectus* Holldbodium *non prius qvam occidentem verſus ad* Monam, *eo enim*

 fuga

A. D. 1140 kom veſtr i *Maun* (a) (því at hann hafþi þangat ſtockit, enn er *Sveinn* kom i *Maun*,) þá vard *Holldbodi* hönum feginn, oc þar i *Maun* hafþi *Haulldrinn* ſá hinn *Bretzki* gert hervirki mikit i ránum oc manndrápum oc víþa i *Suþrríki*, fyrer hönum hafþi fallit gauſigr mádr er *Andres* het, hann átti epter konu er *Ingirid* het oc ſon er het *Sigmundr*; *Ingirid* husfreyia átti fe mikit oc bu ſtór; þat rád gerþi *Holldbodi* at hann bæþi hennar, enn er þat var vakit vit hana þá mælti hun at *Sveinn* ſkyldi þat til rádahags vinna at hefna *Andres* bonda ſíns; *Sveinn* ſvarar at hann mætti gera *Bretum* ſkada nockorn, enn æi má ec vita hvers af verdr audit um manna lát; oc epter þat fara þeir *Sveinn* oc *Holldbodi* i hernat, oc höfþu V. ſkip; þeir heriudu um *Bretland* oc gengu þar upp er heiter (b) *Jnes* oc gera þar hervirki mikit; þat var eirn morgin at þeir gengu upp i þorp nockurt oc var þar lítil vidtaka, flýdu bændr or þorpinu, enn þeir *Sveinn* ræntu þar hvívetna oc brendu VI. bæi fyrer dagverd ſinn; þa var þar med *Sveine* Islendzkr madr er *Eirikr* het oc qvad þetta:

Bæir eru brender,
enn búendr ræntir,
ſva hefer *Sveinn* hagat,
VI. i morgin,
gerþi hann einom
ærinn þeirra,
leiger þar kol
leigumanni

Epter

(a) *Parentheſi heic incluſa omitt.* 101. 102. 333. (b) Jarlsnes. *Flat.*

fuga ſe receperat veniret, reperit, ubi ab ipſo cum gaudio A. D.
excipitur. Haulldus *ille* Britannus *in* Mona *&* *paſſim in* 1140
Sudrrikia *ingentes & homicidiis & prædis hoſtilitates exercuerat, inter qvas ceciderat vir nobilis* Andreas; *reliqverat is uxorem nomine* Ingigerdam *& filium* Sigmundum. Ingigerdi *opes erant magnæ & prædia ingentia. Conſilium dedit* Hollbodius *ut nuptias ejusdem ſibi expeteret, verum cum has ſollicitaret, reſpondit illa, nuptias promerendas ultione cædis mariti* Andreæ. *Reſpondit* Sveinn, ſe Britannis *damnum qvoddam adferre forſitan poſſe, neſcio autem, inqvit, qvorſum homicidiis fortuna adſpiret. Poſt hac ipſe &* Holldbodius, *qvinqve navibus inſtructi, piraticam ſuſcipiunt,* Britanniæ *arma inferunt, exſcendunt ubi* Ines *audit, ibiqve prædantur. Mane cujusdam diei oppidum aggrediuntur; incolæ reſiſtere neqveunt & fugati diſcedunt; Verum* Sveinn *cum ſuis undiqve ſpoliavit, & ante prandium villas ſex incendio delevit. Seqvebatur tunc* Sveinem *vir* Islandus *nomine* Ericus, *qvi ſeqventia cecinit:*

Villæ exuſtæ ſunt,
ſed incolæ ſpoliati,
ita Sveinn *inſtituit,*
ſex hujus diei mane,
faceſſivit uni
fatis eorum;
ſuppeditat ibi carbones
conductori.

A. D. Epter þetta foru þeir til ſkips ſíns oc lágu uti um ſumarit
1140 oc fengu mikit herfang, enn *Haulldrinn* hliop í ey þá er *Lund* heiter, þar var vígi gott, ſátu þeir *Sveinn* þar um nockora hríd oc fengu ecki at gert oc foru heim um hauſtit í *Maun.*

Af herferdum Sveins oc Holldboda

Þenna vetr gerþi *Sveinn* brudkaup til *Ingiridar* oc ſat
1141 þa med ſæmd mikilli, um vorit dró hann menn at ſer oc for á fund *Hornboda* oc beiddi hann lids, en hann taldíz undan, oc let at menn væri i athöfnum marger enn ſumer i kaupferdum oc feck *Sveinn* þar ecki af, enn þat var raunar at þeir *Haulldrinn* höfþu ſætz á laun oc bundit lag ſitt med fegiöfum, enn *Sveinn* for ecki at ſíþr oc hafþi þá þriu ſkip, oc vard lítit til fiár aundvert ſumar, enn er áleid foro þeir ſuþr under *Irland* oc toku þar kugg eirn er munkar áttu or *Syllingum* oc ræntu; hann heriadi oc víþa á *Irlandi* oc tok þar mikit fe oc foro um hauſtit heim í *Maun.* Þá hafþi *Sveinn Asleifarſon* ſkamma ſtund heima ſetit at hann heirdi þann kvitt at *Hornbodi* mundi hönum æi trur,
1142 enn *Sveinn* duldiz vid þat; oc eina nott um varit var þat tíþinda at vardmenn *Sveins* kvamo oc ſögþu at ufridr for at þeim; þeir *Sveinn* lupu til vapna oc ut, þeir ſá hvar menn foro med elld at bænum oc höfþu liþ mikit, þá lupu þeir á hól einn oc vörduz þaþan, þeir höfþu ludr oc bleſu, enn þar er þyckbýlt oc drifu menn til lids vid þá *Svein* ſva at þar kom at þeir letu frá er til voru komner, ſloguz þeir *Sveinn* epter oc elltu þá, þar feil mart manna i flottanum, enn

His geſtis ad naves redeunt, per æſtatem piraticæ vacant & ingenti præda ditantur. Verum Haulldus *in inſulam qvæ* Lund *audit, aufugit; hic aptum propugnaculum, qvod* Sveinn *cum ſuis aliqvantiſper obſidet, aſt in* Monam, *re infecta, domum redit.* A. D. 1140

De militia Sveinis & Holldbodii.

H*ac hyeme* Sveinn Ingigerdam *uxorem ducit, magnoqve cum*
honore tunc ſedet. Seqvente vere ſuos convocat, Hornbodum 1141
convenit, rogatqve ut auxilium ſibi ferat, aſt ille detrectat,
cauſſans alios ſuorum operibus domeſticis, alios autem mer-
caturæ vacare, unde Sveinn *repulſam tulit. Verum revera*
Haulldus & Hornbodius, *interpoſitis pecuniis, clanculum*
fœdus contraxerant. Sveinn *autem nihilo ſecius tres naves*
educit & prima æſtate parum prædæ reportat, hac vero
vergente, meridiem verſus ad Hiberniam *tendit, capit na-*
vigium qvod poſſidebant monachi Sillingis, & *ſpoliat; per*
Hiberniam *etiam arma paſſim circumtulit, & ingenti præ-*
da reportata, autumno in Monam *domum redit. Non diu*
domi fuerat Sveinn Asleifæ *cum ſerpentem audiret famam*
Hornbodium *ſibi non fidum fore; verum celabat; veris* 1142
qvadam nocte vigiliæ Sveinis *accedentes, hoſtes venire an-*
nunciant. Sveinn *cum ſuis arma arripit excurritqve. Con-*
ſpiciunt ingentem manum, villam incenſuram, appropinqvare.
Tunc Sveinn *cum ſuis in tumulum qvendam celeriter ſe re-*
cipit, ibi ſe defendit, & tubam, qvæ ad manus, inflat, ve-
rum villæ parvo interſtitio ſejunctæ, unde incolæ turmatim ſuc-
currunt, ita ut, qvi advenerant, hoſtes, diſcederent; Sveinn
cum

A. D. enn fiöldi var ſárt af hvarum tveggiom áþr þeir ſkilldu, enn
1142 fyrer þeſſu liþi red *Hornbodi* oc hafdi hann dregiz undan i flottanum, for hann þar til er hann kom i *Lundey*, tok *Haulldrinn* vel vid könum oc hellduz þeir ſaman; *Sveinn* for heim oc hafþi fiölment oc vardhölld mikil, því at hann trudi illa *Suþreyingum* oc ſelldi iarder ſínar er áleid vetrinn
1143 til laufa fiár oc for ſnemma um vorit ſunnan til *Liodhuſa:* hafþi hann gert mikit hervirki i þeſſari ferd.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine.

Þá er *Sveinn* var i *Suþreyiom*, hafþi *Raugnvalldr* iarl farit a *Katanes* oc tók veizlu i *Vík* med þeim manni er *Haralldr* het; *Sveinn* het ſon hans oc var hinn vaſkligzti madr, enn er iarl var á veizlu, kvomu þeir *Þorbiörn Klerkr* ofan af *Skotlandi* oc ſeger þau tíþinde at *Þorſteinn Haulldr* fader hans var drepinn oc hafþi iarl einn drepitt hann, enn þat höfdu menn á máli hve tídrætt þeim *Raugnvalldi* iarli var oc *Þorbirni*, því at iarl gádi varla at luka málum ſínum fyrer tali þeirra, for *Þorbiörn* þaþan oc ut i eyiar med iarli, enn *Sveinn Hroaldsſon* gerdiz þá ſkutilſveinn iarls; *Þorbiörn* hafþi þá verit um rýd á *Skotlandi*, hann hafþi drepa latit tva menn þá er verit höfþu at brennu *Frákarkar* med *Sveine Asleifarſyne*, enn er *Sveinn* kom or *Suþrey*, þá for hann heim i *Gáreksey* til buſs ſins enn æi á fund *Raugnvallds* iarls, ſem hann var vanr, er hann kom or hernadi; enn er *Sveinn* kom or *Suþrey* um ſumarit oc iarl ſpurþi at hann var heim kominn, ſpurþi hann *Þorbiörn* hvat hann ætlaþi hvi *Sveinn* mundi

cum ſuis fugatis inſtabat; in fuga magnus cadebat nume- A. D.
rus; permulti autem, anteqvam diſtraherentur, ſauciati ſunt. 1142
Hujus vero exercitus dux erat Hornbodius, *qvi in fuga ſe ſub-* ad ann.
duxerat; pergebat is donec in Lundey *veniret, ubi ab* Haulldio 1149
benigne excipitur & ipſum exinde comitatur. Sveinn *domum redux, hominum multitudine ſtipatur, excubias paſſim agi curat,* Hæbridenſes *qvippe ſuſpicatus; prædia ſua cum hyems in ver declinaret rebus mobilibus commutavit & primo vere* Liodhuſas *meridiem verſus ivit. Ingentes in hoc itinere hoſtilitates exercuerat.*

De Comite Rögnvalldo & Sveine.

D*um in* Hebridibus *erat* Sveinn, *Comes* Rögnvalldus Katanesſum *petiverat, &* Vikæ, *a viro, cui nomen* Hroalldi, *convivio exceptus fuerat;* Hroalldi *filius fuit* Sveinn, *vir ſummæ fortitudinis. Verum cum Comes convivio intereſſet, veniens cum ſuis a* Scotia Thorbiornus Klerkr, *referebat patrem* Thorſteinem Haulldum *a Comite qvodam occiſum eſſe. Multa conſeruere præſentes de crebris comitis* Rögnvalldi *cum* Thorbiörno *colloqviis, vix enim præ iisdem mutuas ſententias dicendas curavit. Hinc* Thorbiörnus *comitem in inſulas ſeqvitur;* Sveinn *tunc Comitis dapifer conſtitutus eſt.* Thorbiörn *aliqvantiſper in* Scotia *moratus, duos, qvi* Sveinem, Frakarkam *comburentem, comitati fuerant, interfici curaverat. Cæterum* Sveinn *ex* Hebridibus *redux hac æſtate in prædium ſuum* Garecksey *ſe contulit, aſt Comitem* Rögnvalldum, *qvamvis antea ſolitus fuiſſet, ex piratica reverſus, convenire neglexit. Verum cum* Sveinn *ex* Hebridibus *veniret & Comes eum domum rediiſſe audiret, interrogavit* Thorbiörnum, *qvam putaret cauſam ob qvam* Sveinn

A. D. mundi æi finna hann; *Þorbiörn* ſvarar: þeſs get ec at *Sveini*
1142 miſlíki vid mic, því at ec let drepa þá menn er verit höfþu med
ad ann. hönum at brennu *Frakarkar;* Jarl mælti: ecki vil ec at þit
1149 ſeut misſátter; oc epter þat for *Raugnvalldr* iarl i *Garecksey* oc leitadi um ſætter med þeim, oc var þat audvellt, því at báder þeir villdu at jarl ſkipadi, ſíþann gerdi hann þá ſátta at ſinne oc hellzt ſu ſætt lengi ſíþan.

Frá keski-ordum Raugnvallds jarls.

I þann tíma kom til *Orkneyia* Iſlendzkt ſar eitt, þar var á ſá madr er *Hallr* het, ſon *Þorarins Breidmaga*, hann for til viſtar i *Rinarsey* til þeirra *Þorſteins* oc *Rögnu;* hann undi þar illa oc bat *Þorſtein* at hann kæmi hönum til *Raugnvallds* iarls; þeir foru á hans fund, oc villdi iarl ecki vid hönum taka, enn er þeir kvamo heim, þá ſpyr *Ragna* hve fariz hafþi? *Hallr* qvad þá víſu:

Senda ec ſon þinn *Ragna*,
ſaunn koma mál fyrer bragna,
hans var hálig ydia
hirdviſtar mer bidia;
hafa qvedz (c) hodda rýrer
hinn er hæſtum veg ſtýrir,
neitti hann griupans grana,
gnott vegligra manna.

Litlu

(c) haullda ryrer, *viros. Flat.*

ſe non conveniret; Reſpondit Thorbiörn; *Conjecto* Sveini *diſplicere, qvod eos, qvi comburendæ* Frakarkæ *cum ipſo manus admoverant, occidi curaverim. Ad hæc comes; Nolo, inqvit, vos discordes eſſe. Poſt hæc comes* Rögnvalldus *in* Gáreksey *it, reconciliationem inter eos qvæſiturus, qvam facile impetrat, uterqve enim ut ipſe decideret cupivit. Hinc eos hac vice in concordiam, qvæ diu exinde viguit reducebat.* A. D. 1142 ad ann. 1149

De cavillatione comitis Rognvalldi.

V*enit hoc tempore ex* Islandia *navigium, qvo vectus* Hallus Thorarini Breidmagi *filius, domicilium* Rinanseiæ *apud* Thorſteinem *&* Ragnam *conducit, hic manſionis pertæſus,* Thorſteinem *rogat ut domeſticis Comitis* Rögnvalldi *ſe annumerandum curet; hos, poſtqvam comitem,* Hallum *excipere recuſantem, convenerant, domum reverſos, de negotii ſucceſſu interrogat* Ragna, *cui* Hallus *ſeqventi cantilena reſpondet:*

Miſi filium tuum Ragna,
vera viris nunciantur,
ejus maxima conſtitit opera
in expetenda mihi inter ſatellites receptione.
ſibi adhærere dicebat, aurum parvi faciens,
ille qvi ſumma gaudet dignitate,
(*denegavit* aurum ɔ: ſtipendium *viro*)
ſat virorum præſtantiorum.

 Paulo

D. A. 1142 ad ann. 1149 Litlu ſíþar for *Ragna* á ſund *Raugnvallds* iarls at erendom ſínum; hon var ſva buinn at hon hafþi gaddan rautt á höfþi ſer af roſſa hári, oc er iarl ſá þat qvat hann,

Alldri hef ec frett þar er felldu
framſtalls konr allar,
verdr at menia myrder
miukordr, höfutdukum
nu (c) tær hlauck um hnacka
(d) honnſtrindar (e) ſem binda,
ſkrýdiz brudr vid brædi
bengagls merar tagli.

Ragna mælti, her kemr nu at þvi ſem mælt er at fárr er ſva vitr at allt ſiái ſem er, þvi at þetta er af heſti enn ecki af meri; hon tok þá (f) ſilkiduc oc faldadi ſer med, oc taladi egi at ſíþr mál ſitt; Jarl tok henni i fyrſtu, enn myktiz rædan ſva ſem áleyd, oc feck hon þat erinde ſem hon villdi, er hon feck hirdviſt *Halli*, oc var han lengi ſíþan med *Rögnvalldi* iarli; þeir ortu báder ſaman hátta likil hinn forna oc letu vera V. víſr med hveriom hætti, enn þa þotti oflangt qvedit, oc ero nu tvær kvednar med hveriom hætti.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine Asleifarſyne.

Þat er ſagt at *Sveinn Asleifarſon* ſpurdi at *Hornboþi* var kominn i *Suþrey*, þá bat hann *Raugnvalld* iarl at fá ſer liþ til

(c) var. *Flat.* 102. 333. (d) hoddſtrindar. *Flat.* (e) lunda. 102. 333.
(f) línduk. *Flat.*

Paulo poſt Ragna *Comitem* Rögnvalldum, *propriorum negotiorum cauſa, convenit, ita veſtita, ut calyptra rubra, ex ſetis equinis confecta, caput tegeret, qvod cum comes vidiſſet, cecinit.* A. D. 1142 ad ann. 1149

Nunqvam ſciſcitatus fui qvali obvolverit
qvævis muliercula,
(Non ſit vir generoſus ɔ: *ego)*
ſvaviloqvus) caput peplo.
Jam fæmina conſpicua occiput
textili circumdat
(mulier iram ornatu prodit)
rubra eqvæ cauda.

Ad hæc Ragna; *Vetus jam, inqvit, proverbium in te qvadrat, neminem mortalium omnia recte ſapere, calyptra enim ex ſeta eqvi, non eqvæ, confecta. Poſtea, aſſumto ſerico, caput obvolvit, nihilo tamen ſecius negotium ſuum proferentem primo durius, poſtremo vero mitius comes excipit; tandem eo venit, ut voti compos efficeret, ut* Hallus *in ſatellitum numerum reciperetur, qvi Comitem exinde diu ſeqvebatur. Conjunctis ambo viribus clavem metricam veterem compoſuere, & cuilibet metri generi qvinqve verſus adſcripſerunt, tunc vero opus longum nimis videbatur, unde qvodvis metri genus duo tantum verſiculi hodie monſtrant.*

De Comite Rögnvalldo & Sveine Asleifæ.

D*icicur qvod* Sveinn Asleifæ *audiverit* Hornbodium *in* Hebrides *veniſſe, tunc Comitem* Rögnvalldum *rogat, ut copias ad*

A. D. 1142 ad ann. 1149 til at hefna ſín; iarl feck honom V. Skip, oc ſtýrdi einu *Þorbiörn Klerkr*, enn audru *Haflidi* ſon *Þorkels Flettis*, þridia *Dúfniáll*, ſon *Hávards Gunnaſonar*, fiorda *Rikgardr Þorleifsſon*, fimta *Sveinn Asleifarſon*; enn þegar er *Holldbodi* ſpurdi til *Sveins* þá flýdi hann or *Suþreyiom*; Þeir *Sveinn* drápu mart manna i *Suþreyiom*, enn ræntu vída oc brændu; þeir fengu mikit fe, enn nádu æi *Holldboda* oc alldri kom hann i *Suþreyiar* ſíþan. *Sveinn* villdi vera i *Suþreyiom* um vetrinn, enn þeir *Þorbiörn* vildu heim oc foro þeir um hauſtit ſunnan til *Kataneſs* oc komu i *Dungalsbæ*, oc er þeir ſkyldu ſkipta herfángi ſínu, þá mællti *Sveinn* at allir ſkyldu jafnmikit hafa nema hann hefþi höfþingia lut, þvi hann qvadz einn hafa fyrer verit oc ſagþi iarl hafa fengit þá til liþs vid ſig; hann leetz oc einn hafa ſaker átt vid *Suþreyinga*, enn þeir engar, enn *Þorbiörn* þottiz engum mun ſíþr hafa tilunnit oc verit ecki ſíþr fyrimadr enn *Sveinn*; villdu þeir oc aller ſkipſtiornarmenu hefþi jafnann lut, enn ſva vard at vera ſem *Sveinn* villdi, því hann var miklu mann fleyri þar á neſinu; enn *Þorbiörn* for ut í *Orkneyiar* á fund *Raugnvallds* iarls oc ſagþi hve farit hefþi med þeim *Sveine* oc líkadi þeim illa er hann hefþi gert þá hlutræninga; iarl qvat þat ecki einuſinne mundi finnaz á at *Sveinn* væri engi jafnadarmadr, enn þar mun enn koma at hann mun taka giölld fyrer ſitt ránglæti, enn ecki ſkulu þer um þetta deila, ec ſkal fá ydr jafnmikit af mínu ſem þer miſſit vid hann, vil ec oc ecki at þer kallit á hann um þetta oc væri vel ef ecki leiddi ſtærri vandkvædi af hönum. *Þorbiörn* ſvaradi, Gud þacki ydr herra þann ſóma er þer gerit til vor, oc ecki manom ver deila vid *Sveinn* um þetta, enn alldri ſíþan ſkal ec vera vin hans, oc gera ſkal ec hönum nockora ſvívirding her á moti; oc

epter

vindicandam illatam ſibi injuriam tradat. Concedit Comes na- A. D.
ves qvinqve, qvarum primam Thorbiörn Klerkr, *ſecundam* Hafli- 1142 ad ann.
dius *filius* Thorkelis Flettii, *tertiam* Dufniáll *filius* Havardi Gun- 1149
nii, *qvartam* Rikgardus Thorleifæ, *&* *qvintam* Sveinn Asleifæ *regebat. Verum* Holdbodius, *de venturo* Sveine *certior, ex* Hebridibus *aufugit.* Sveinn *cum ſuis in* Hebridibus *multos occidit, paſſim ſpoliat incendioqve devaſtat, & ingentem reportat prædam, verum* Hornbodium, *qvi nunqvam poſtea in* Hebrides *venit, capere neqvivit.* Sveinn *in* Hebridibus *hyemare*, Thorbiörnus *autem cum cæteris domum reverti voluit; autumno è meridie* Katanefum *petunt &* Dungulsbæum *veniunt. Cum prædam ſuam dividerent, dicebat* Sveinn *æqvalem ſingulis portionem accipiendam, præter ſe, qvi portionem ducis reportaret, ſe enim præfuiſſe ſolum, comitem illos ſibi in auxilium ſuppeditaſſe,* Hebridenſes *qvoqve ſe tantum & neminem illorum læſiſſe prætendit. Sed* Thorbiörnus *pariter meruiſſe & nihilo minus qvam* Sveinn *præfuiſſe videbatur. Volebant etiam omnes navium rectores æqvalem portionem retinere.* Sveinis *autem voluntas prævaluit, in* Katanefo *enim multo plures ei adhærebant; Verum* Thorbiörnus *in* Orcades *tendit, Comitem* Rögnvalldum *convenit, ipſi acta cum* Sveine, *& diſplicere qvod à juſta portione excluſi eſſent, exponit. Regerit Comes id non una tantum vice expertum iri* Sveinem *æqvitate carere, id autem, inqvit, qvamvis non ſtatim, eveniet, ut ſuæ iniqvitatis pænas luat; non autem vobis de his lis eſto; tradam enim tantum e meis, qvantum ejus cauſa amittitis. Nolo etiam vos illum hujus incuſare, utinam plurium difficultatum autor non exiſteret. Regerit* Thorbiörn; *Deus tibi domine honorem, qvo nos afficis, remuneret; non autem cum* Sveine *de his litigabimus, aſt poſthac nunqvam illi amicus ero, ei hæc aliqva contumelia redditurus. Poſtea*

uxorem

A. D. epter þetta ſeger *þorbiörn* ſkilit vid *Ingigerdi* ſyſtr *Sveins* oc
1142 ſendi hana yfer á *Nes* til *Sveins*, tok hann vid henne vel,
ad ann.
1149 enn þotti ger til ſín ſvívirding mikel, var þá med þeim
fiandſkapr, kom þá at þvi ſem mælt er at foruden ſiázt bezt vid. Þa er *Sveinn* var i *Suþreyiom*, þa hafþi hann ſett *Margad Grimsſon* i *Dungalsbæ* til forráda oc fengit honum i hendr ſýſlu þá er hann hellt af *Raugnvalldi* iarle, enn *Margadr* var ſakgefinn oc áleitinn, oc vard hann uvinſæll vid ſinn ujafnat, enn þeir er meſt urdu fyrer ujafnadi hans ſtucku á fund *Hroalldz* oc helldu ſic þar, af þvi gerdiz fiandſkapr med þeim *Hroalldi* oc *Margadi*; litlu ſíþarr for *Margadr* ſudr til *Víkr* vid tuttugta mann at erindum ſínum, oc ádr hann kom ſunnan veitti hann heimſokn *Hroalldi* bonda oc drap hann oc nockora fleiri, for ſíþan til *Dungalsbæiar* á fund *Sveinns*, þá ſafnar *Sveinn* mönnum oc ferr til *Lambaborgar* oc býz þar um, þar var vígi gott oc ſat hann þar med LX. manna oc flutti at ſer viſter oc önnr föng þau er þeir þurftu at hafa; borgin ſtod a ſæfvar hömrum nockrum, enn ſteinveggr var fyrer ofan vel ſmídadr, biörgin geingu langt med ſiánum (g) annan veg; þeir gerdu þa margar uſpectir á *Kataneſe* i ránum oc fluttu þangát til ſín i borgina oc gerþuz miöc uvinſælir.

Af ferdum Sveins Asleifarſonar.

Tídinde þeſſe koma til eyrna *Raugnvalldi* iarli oc *Sveini Hroalldsſyni*; beiddi *Sveinn* iarl fulltíngis at hann leidretti þetta mál; fluttu marger menn med *Sveine*, kom því ſva at *Raugnvalldr* iarl bráz vid oc for yfer til *Neſs* oc þeſſer höfþingiar

(g) allann, *undiqve*. *Flat.*

uxorem Ingiridem, Sveinis *ſororem*, *repudiat & ad fratrem in* Kataneſum *transmittit; hic ſororem humaniter excipit, aſt contumelia ſe affectum reputat, unde magnum inter eos odium. Qvadrat in hos proverbium. Vulpes vulpem deludit. Dum erat in* Hæbudibus Sveinn Margado Grimi *filio de* Dungulsbæ *præfecturam â Comite* Rögnvalldo *acceptam, tradiderat*, Margado *autem ad incuſandum & infeſtandum prono propriæ injuriæ odium peperere; qvos autem ejus offendebat iniqvitas, ad* Hroalldum, *apud qvem etiam permanſere, confugiebant, unde inter hunc &* Margadum *ſimultates. Paulo poſt* Margadus *cum ſuis viceſimus, propria peracturus negotia, meridiem verſus in* Vikam *iter ſuſcipit, ex qvo nondum redux, colonum* Hroalldum, *qvem domi remanentem petit, præter aliqvot alios, occidit. Hoc facto* Dungulsbæi *convenit* Sveinem, *qvi, aſſeclis collectis*, Lambaburgum, *ubi commodum erat propugnaculum ſe confert & ibidem ſexaginta hominibus ſtipatus reſidet, omnisqve generis, qvo opus erat, commeatum eodem contrahit. Urbs in præruptis ſita erat maritimis, paries autem ſupra verſus continentem lapideus, arte conſtructus fuerat; prærupta ex altero latere ad mare per longum ſpatium producebantur. Heic in* Kataneſo *vicinos crebro infeſtabant & in urbem, qvæ aſſeqvi potuere, devehebant, permagnum hoc modo ineuntes odium.* A. D. 1142 ad ann. 1149

De itinere Sveinis Asleifidæ.

Hæc *ad aures Comitis* Rögnvalldi & Sveinis Hroalldi *filii veniunt. Rogat* Sveinn *comitem, ut his emendandis ſuccurrat; preces â multis commendatæ effecere, ut* Rögnvalldus *feſtinanter in* Kataneſum *transiret, qvem ſeqventes comitabantur mag-*

A. D. 1142 ad ann. 1149 giar med hönum, Þ*orbiörn*, *Haflidi* Þ*orkelsſon*, *Dufniall Havardsſon*, oc voru þeir hiner tillaga veſtu á hendr *Sveini*; þeir foru til *Dungalsbæiar* oc var *Sveinn* þá i brottu, þeir ſpurdu at *Sveinn* var i *Lambaborg*, foru þeir iarl þá þángat, oc er þeir kvamo til borgarinnar, þa ſpyrr *Sveinn* hverr fyrer liþinu redi; hönum var ſagt at *Raugnvalldr* iarl red fyrer; *Sveinn* fretti iarl at erindum, iarl ſvarar, at hann vill at hann ſeli *Margad* framm í valld þeirra; *Sveinn* ſpyrr hvert hann ſkal grid hafa, iarl letz því ecki vilia heita; þá mælti *Sveinn*, ecki nenni ec at ſelia *Margad* framm i valld þeírra *Sveins Hroalldsſonar* edr annarra uvina minna þeirra ſem med ydr eru, enn giarna villda ec vera ſáttr vid ydr herra; þá ſvarar Þ*orbiörn Klerkr*, heir hvat drottins ſvíkarinn mælir at hann villdi giarna ſattr vera, enn hefer ádr rænt land hans oc lægiz ut ſem þiofr, launar þu iarli illa margann ſoma er hann hefer til þín giört, ſem þu mant öllum er þu mátt þvi vid koma; *Sveinn* ſvarar, ecki þarfþu Þ*orbiörn* her ſva mart til at leggia, því at ecki man fyrer þin ord geort, enn þat er hugbod mitt att þu maner hönum veſtu launa þann ſóma er hann hefr til þin geort ádr enn þid ſkilit, fyrer því at enger munu gæfu af þer hliota þeir er nockut eigu vid þig; þá mælti *Raugnvalldr* iarl at menn ſkyldu ecke ſkattyrdaz. Epter þat ſettuz þeir um borgina oc bönnudu allar atflutningar oc geck ſva miöc lengi at ecki mátti atſokn vid koma oc er eydduz viſter þeirra, þa kalladi *Sveinn* ſaman ſína menn oc leitadi ráda vid þá, enn allir menn mæltu eins munni at hans forſiá villdu hafa medan hennar væri koſtr; þá tok *Sveinn* til orda oc mælti; þat ſýniz mer ſvívirduligaz at ſvellta her enn ganga ſíþann á valld uvina ſinna, hefer oc þetta ſva farit ſem líkligt er, at oſs mun bædi

nates Thorbiörn, Haflidius Thorkelis, Defniáll Havardi *filius; hi qvoqve contra* Sveinem *peſſima qvæqve ſvadebant. Eunt* Dungulsbæum, *&* Sveinem, *qvi diſceſſerat*, Lambaburgi *eſſe audiunt*, *unde eo delatos*, *cum ad urbem venirent*, Sveinn *de exercitus duce irterrogat*, *reſponſumqve audit comitem eſſe* Rognvalldum. *Porro de negotio percontato*, *reſpondet Comes*, *ſe velle ut* Margadum *in eorum poteſtatem tradat. Cum* Sveinn *an pax ei concedenda*, *qværeret*, *comes promittere detrectat. Hinc* Sveinn, *â me*, *inqvit*, *impetrare neqveo*, *ut* Margadum *in* Sveinis Haralldi *filii*, *aliorumve meorum*, *qvi te comitantur*, *inimicorum manus tradam*, *tibi autem domine reconciliari mihi libet. Ad hæc* Thorbiörn; *Heus! inqvit*, *verba dominum prodentis*, *dicentis nempe ſe lubenter reconciliari velle*, *ditionem vero domini prius ſpoliavit*, *& tanqvam fur ſe ſubduxit; honorem*, *inqvit*, *multiplicem*, *qvo te affecit*, *Comiti*, *qvemadmodum etiam omnibus qvibus potis eris*, *male rependis; regerit* Sveinn; *non adeo multa tibi* Thorbiörne *addere opus*, *tuis enim verbis neqvaqvam obſecundabitur; præſagit vero mihi animus*, *te illi honorem*, *qvem tibi præſtavit*, *anteqvam ab invicem diſceditis*, *peſſime redditurum*, *nemini enim*, *cui tecum aliqvid negotii*, *fortunæ promotor exiſtes. Tunc Comes* Rögnvalldus, *ne dicteriis ſe invicem laceſcant prohibet. Poſt hæc urbem cingunt & omnes advectiones intercipiunt*, *diu admodum impetum facere neqveuntes. Cum autum urbanorum commeatus conſumaretur*, Sveinn *ſuos convocat*, *& cum iis conſilia miſcet*, *omnes autem uno ore ſe ipſius conſilia qvamdiu iisdem frui liceret*, *ſecuturos affirmant. Hinc* Sveinn; *maximum inqvit*, *mihi dedecus videtur hic eſurire*, *hoſtibus autem exinde ſe ſubmittere*, *hæc etiam*, *ut vero ſimile erat*, *acta ſunt*,

A. D. 1142 ad ann. 1149

 nos

A. D. 1142 ad ann. 1149

bædi ſkorta vid *Raugnvalld* iarl vit oc gæfu, enn her hefer verit leitat um ſætter oc grid oc hefer hverki fengiz *Margadi* felaga mínum, enn veit ec at koſtr mun her ödrum mönnum grida, enn ec nenni ecki at ſelia hann fram under öxi, nu er þat ecki rett at her gialldi ſva marger hans vandræda, þott ec nenna ecki at ſkiliaz vid hann at ſinne, oc epter þetta tok *Sveinn* þat rád at kníta ſaman ſnæri þau er þeir höfþu, enn um nattina letu þeir þá *Svein* oc *Margad* ſíga ofan or borginne á ſiáinn, oc epter þat toku þeir ſund oc lögduz fram med biörgunum þar til er þraut hamrana, epter þat ſtigu þeir fotum á land oc foru uppi *Sudrland* oc ſva til *Mærhæfi* oc þaþan til *Dufeyra*, þar fundu þeir *Orkneyia* menn á birdinge, het ſá *Hallvardr* er fyrer þeim var, enn annar *Þorkell*, þeir voru X. ſaman; þeir *Sveinn* gengu á ſkip med þeim oc foru XII. ſaman á byrdingi ſuþr fyrer *Skotland*, þar til er þeir koma i *Máeyiar*, þar var þá munklífi, *Balldvin* het áboti ſá er fyrer reed, þar voru þeir *Sveinn* oc hans menn VII. nætr vedr faſter, oc ſögduz vera ſender á fund Skota kongs af *Raugnvalldi* iarli; munkar grundu ſögn þeirra oc ætludu vera ránsmenn oc ſendu til landz epter mönnum, enn þá er þeir *Sveinn* verda þeſs varir, þa hlaupa þeir á ſkip oc ræntu ſtadinn fe miklu; þeir foru á brott oc inn epter *Myrkvafyrde*, þeir fundu i (h) *Eydinaborg David Skota* kong, tok hann vel vid *Sveine* oc baud þeim at vera med ſer; *Sveinn* ſagþi kongi allann mála vöxt þangatkomu ſinnar oc hve farit hefdi med þeim *Raugnvalldi* jarli ádr þeir ſkilduz, oc ſva þat er þeir höfdu rænt i *Máeyium*, voru þeir *Sveinn* um hríd med *Skota* Kongi i godu yferlæti; *David* kongr ſendi menn

(h) *Æditaborg* 101. 102.

nos enim Comiti Rognvalldo *tam qvoad prudentiam, qvam qvo* A. D.
ad fortunam inferiores erimus; hic autem pax & reconciliatio 1142
ſocio meo Margado *impetrari neqvit, ſcio autem pacem aliis* ad ann.
conciliari poſſe, verum neqveo â me impetrare ut eum hic ſub 1149
ſecurim tradam, jam tot ejus difficultatum pœnas luere iniqvum eſt, qvamvis me, ut ab eo hac vice ſejungar, perſvadere non poſſim, *Poſt hæc* Sveinn *id conſilii capit, ut funibus, qvi ad manus erant, connodatis, noctu ipſum &* Margadum *ex urbe in mare demitterent; hi exinde natando, prærupta, donec deficerent, legebant. Repetituri deinde continentem, per* Sudurland, *inde* Mærhæfiam, *deniqve* Dufeyras *ſe conferunt. Inveniunt forte hic in nave vectoria* Orcadenſes, *numero decem qvorum duci alteri* Hallvardi, *alteri* Thorkelis *nomen, verum cum* Sveinn *&* Margadus *iis conſociarentur, duodecem in nave vectoria, auſtrales* Scotiæ *oras prætereundo, in* Máeyas *pergunt. Erat ibidem eo tempore monaſterium, cui præfecto abbati nomen* Balldvini. *Hic adverſa impeditus tempeſtate* Sveinn *cum ſuis ſeptem noctes moratur & ſe â comite* Rögnvalldo *ad regem* Scotiæ *legatum aſſerit, cujus aſſertionis veritatem ſuſpicati monachi, piratas eſſe putant & conterraneos per nuncios convocant. Qvod cum* Sveinn *cum ſuis comperiret, navem repente aſcendit, ingentibus prius ſpoliatis pecuniis; poſt abitum translati per* Myrkvafiord, Edinoburgi Davidem *regem* Scotiæ *conveniunt, â qvo benigne exceptus* Sveinn, *cum ſuis ad nectendas ibidem moras invitatur.* Sveinn *regi totam ſui adventus cauſam, ſua cum comite* Rognvalldo *ante diſceſſum acta, qvodqve in* Máeyis *ſpoliaverat exponit & inde aliqvantiſper, bene habitus, apud Regem Scotorum cum ſuis commoratur. Rex* David *ad eos,*

D. A. menn til þeirra manna er fiár höfþu miſt fyrer *Sveine* i
1142 ferdinne oc let þá ſealfa virda ſkada ſinn, enn bætti ſínu
ad ann. fe hveriom ſinn miſſer; *David* kongr baud *Sveini* at ſækia
1149 konu hans i *Orkneyiar*, enn fá hönum ſlíkar ſæmder i *Skotlandi* at hann mætti vel vid una; *Sveinn* birti vilia ſinn fyrer kongi oc ſeger ſva at hann villdi at *Margadr* væri þar epter med kongi, enn hann ſendi ord til *Raugnvallds* iarls at hann tæki ſættum vid hann, en *Sveinn* letz vilia leggia allt ſitt mál á valld *Raugnvallds* iarls, qvadz þá jafnan vel viþr una er þeir voru ſáttir, enn þa illa er þeir voru úſáttir; *David* kongr ſvarar, bædi er nu at iarl þeſſi mun vel vera, enda þycker ydr þat eina vera er til hans veit, hætter þu nu á hans trunat, enn fyrerlætr þat er ver biodum þer; *Sveinn* letz hans vingan alldri láta vilia, enn ſagþiz þo vilia biþia kong at hann veitti þetta, kongr kvat ſva vera ſkyldi; *David* kongr ſendi menn nordr i *Orkneyiar* med giöfum oc þeirri ordſending at iarl ſkyldi taka ſættum vid *Sveinn*, for þá oc *Sveinn* i eyiar nordr enn *Margadr* var epter med kongi; ſendimenn *Davids* kongs foru á fund *Raugnvalldz* iarls, tok hann vel vid þeim oc ſva giöfum þeim er kongr ſendi hönum oc het ſættum, tok hann ſíþan *Svein* i frid oc fulla vingan oc for hann þá til bua ſinna.

Fall Valþiofs jarls.

Þá er þeir *Sveinn* oc *Margadr* voru a brottu or *Lambaborg*, toku þeir er i borginne voru þat rád at gefa upp ſtadinn i valld *Raugnvalldz* iarls; ſpurdi hann hvatt þeir viſſe til *Sveins* oc þeirra *Margadar* ſíþaz, enn þeir ſögdu ſem

qvi in itinere ſpoliati fuerant â Sveine, *mittit & ipſis damni qvantitatem determinare concedit, ablati cuiqve valorem reſtituens.* Sveini *etiam deducendæ ex* Orcadibus *uxoris poteſtatem dat, ac honorem in* Scotia, *qvo bene contentus eſſe poſſit, promittit.* Sveinn *voluntatem ſuam regi aperit, dicens ſe cupire ut* Margadus *apud ipſum remaneret; ſe autem Comiti* Rögnvalldo *per nuncium reconciliaret, totius litis deciſionem comitis arbitrio commiſſurum, ſe ſemper pace inter ipſos contentum, diſſidia ægre ferre. Regerit Rex* David, *utrumqve jam eſt qvod Comes hic absqve dubio laudem mereatur & qvod id â vobis, qvi illum cognoſcitis, contendatur. Nunc ei confidis, qvæ autem tibi offerimus miſſa facis.* Sveinn *regis amicitiam ſibi in poſterum firmam, attamen ut hoc concedat, expetit. Annuit Rex precibus, & ſeptentrionem verſus in* Orcades *ad Comitem legatos cum muneribus mittit, expetendo ut* Sveinem *ſibi reconciliari ſineret.* Sveinn *etiam ſimul in inſulas revertitur,* Margadus *autem apud regem remanet. Legati Regis* Davidis *comitem* Rögnvalldum *conveniunt, & ab ipſo, unacum donis â rege miſſis, benigne excipiuntur pollicetur reconciliationem comes, &* Sveinem *exinde in pacem & plenam amicitiam recipit, poſtea in prædia ſua redeuntem.* A. D. 1142 ad ann. 1149

Cædes Comitis Walthiofi.

P*oſtqvam reliqverant* Lambaburgum Sveinn *&* Margadus, *urbani id conſilii cepere ut eandem urbem in comitis* Rognvalldi *poteſtatem dederent. Qværit Comes qvid ultimum de* Sveine *&* Magado *referre poſſent; dicebant vera, qvæ cum audiret*

A. D. ſem var, oc er iarl heyrdi þat, mælti hann, ſatt er þat at
1142 ſegia at engra manna jafninge er *Sveinn* þeirra er ver eigum
ad ann.
1149 koſti her med oſs, eru ſlík brögd bædi drengilig oc hardfenglig, enn ecki vil ec nýdaz á ydr þott þer hafit vaſiz i þeſſo vandkvædi med *Sveini*; ſkal hverr ydvarr fara i fridi fyrer mer; for iarl þaþan heim i *Orkneyiar*, enn ſendi *Þorbiörn Klerk* med (i) XL. manna a ſkipi ſudr til *Breidafiardar* at leita þeirra *Sveins*, op ſpurdiz ecki til hans; þá talar *Þorbiörn* fyrer þeim at þeir færi undarliga, rekunz epter *Sveini* á leid fram, enn höfum ſpurt at *Valþiofr* iarl födrbani minn er ſkamt heþan med litla ſveit manna, oc ef þer vilit fara at honum med mer, þá vil ec því heita ydr at mer ſkal ecki fara ſem *Sveini* at ec gera ydr hlutræningia ef oſs ber herrfáng i hendr, því at fe þat er ver fáum ſkolo þer hafa, enn ſkipta mer þvi einu til handa er þer vilit, þvíat mer þickir betri frægd enn fe; epter þat foro þeir þar til er *Valþiofr* iarl var á veizlu oc toku hus á þeim oc báru þegar elld at; þeir *Valþiofr* lupu til dyranna oc ſpurþi hverr fyrer elldinum redi? *Þorbiörn* ſagdi til ſín; *Valþiofr* baud bætr fyrer víg *Þorſteins*, enn *Þorbiörn* qvat æi þurfa um ſætter at leita; þeir vörduz vel um hrid, enn er elldrinn ſotti þá, lupu þeir ut, oc vard þá ſkamt um vörn þeirra, því at þeir voru þrekadir miöc af elldi, fell þar *Valþiofr* iarl oc XXX manna med hönum, þar fengu þeir *Þorbiörn* fe mikit, oc hellt hann öll heit ſin drengilega vid ſína menn; foru' þeir epter þat ut i *Orkneyiar* á fund *Raugnvallds* jarls oc let hann vel yfer þeirra erinde; var þá kyrt í eyionum oc fridr godr. I þann tíma bió einn ungr madr i eyionum er *Kolbeinn Hruga* het oc var hit meſta afarmenni

(i) LX. *Flat.*

audiret Comes talia profatur; Verum eſt, inqvit, qvod ex omnibus, qvorum nobiscum facultas eſt, neminem parem habeat Sveinn; *decent tales technæ & fortes & ſtrenuos, nolo autem contra vos inhumaniter agere, qvamvis huic difficultati cum* Sveine *implicati fueritis, in pace qvemcunqve veſtrum per me diſcedere licebit. Redit hinc domum in* Orcades *comes, aſt* Thorbiörnum Klerkum *cum qvadraginta in nave meridiem verſus in* Breidafiordum, Sveinem *exqviſitum, mittit. Hoc negotio in caſſum abeunte,* Thorbiörn *mirandum eorum iter aſſerit; Sveinem feſtinanter ſeqvimur, audivimus autem comitem* Valthiofum, *patri meo mortis autorem, non procul hinc, paucis ſtipatum, abeſſe, qvem ſi mecum aggredi vultis, vobis promittam me* Sveinis *exemplum haudqvaqvam ſecuturum in eo, qvod ſi præda nobis contingat, vos exſortes reddam, nam res qvas adipiſcimur retinebitis, mihi autem ea ſolum qvæ vultis diſtribuetis, gloriam enim pecuniis antefero. Poſt hæc illuc ubi convivio intererat* Valthiofus, *ſe conferunt, qvem cum ſuis ædibus incluſum intercipiunt & tectis ignem ſtatim ſuggerunt.* Valthiofus *cum ſuis fores celeriter adit & qvinam incendii autor eſſet percontatur.* Thorbiörnus *nomen ſuum indicat &* Valthiofo, *cædis* Thorſteinis *reparationem offerenti, pacem qværere inutile reſpondet. Incluſi aliqvantiſper ſe ſtrenue defendunt, verum igne premente excurrunt & non diu, flammæ enim eos admodum defatigaverant, reſiſtentes, præter comitem* Valthiofum, *triginta ibidem cadunt. Hic* Thorbiörnus, *ingenti præda ditatus, omnibus erga ſuos promiſſis, ut fortem decuit virum, ſtabat. His geſtis in* Orcades *ad Comitem* Rögnvalldum, *illorum negotio contentum, revertuntur. Fruebantur tunc inſulæ tranqvilla absqve diſſidiis pace. Habitabat hac tempeſtate in inſulis juvenis, maturæ vix ætatis, cui nomen* Kolbeinn Hruga, *per-*

A. D. 1142 ad ann. 1149

D. A. menni, hann let þar gera ſteinkaſtala godann, var þat öruggt
1142 vígi; *Kolbiörn* atti *Herbiörgu* ſyſter *Hakonar Barns*, enn mo-
ad ann.
1149 der þeirra var dotter *Herborgar Páls* dottr; þeſſi voru börn þeirra, *Kolbeinn Karl*, *Biarni* ſkálld, *Sumarliþi*, *Aslákr*, *Fríþa*, þau voru öll mikils háttar.

Fra Endrida Unga.

I þann tíma redu ſyner *Haralld Gilla* i *Noregi*, var *Eyſteinn* þeirra ellztr, enn *Ingi* var ſkilgetinn, oc höfþu lender menn á hönum meſtar virdingar, let hann þá ráda öllu þvi er þeir villdu; i þenna tíma höfdu þeſſer lender menn meſt rád med hönum, *Augmundr* oc *Erlingr* ſyner *Kirpinga-Orms*, þeir gerdu þat rád med *Inga* konge at hann ſkyldi ſenda ord *Raugnvalldi* iarli oc veita hönum ſæmiligt heim bod, ſögdu ſem ſatt var at iarl hafþi verit mikill vin födr hans, oc bádu hann gera ſer vid iarl ſem kæraz, ſva at væri hans vin meiri enn brædr hans hvat ſem i kynne at geraz med þeim; iarl var frændi þeirra brædra oc hinn
1149 meſti vin þeirra, enn er þeſſi ord kvamo til *Raugnvallds* iarls veikzt hann vid ſkiótt oc bió ferd ſína, því at hann var fuſs at fara til *Noregs* oc finna frændr ſína oc vini; til þeſſarar ferdar beiddiz *Haralldr* iarl fyrer forvitnis ſaker oc ſkemtanar, hann var þa XIX vetra gamall; oc er iarlar voru buner, foru þeir veſtan med kaupmönnum oc höfþu
1150 ſæmiligt föruneyti oc komu um vorit ſnemma til *Noregs*, fundu þeir *Inga* kong i *Biörgyn*, tok *Ingi* kongr allvel vid þeim, fann *Raugnvalldr* iarl þar marga vine ſina oc frændr, dvaldi hann þar um ſumarit miöc lengi. Þat ſumar kom utan af *Miklagardi Endridi Ungi*, hann hafdi þar lengi verit

qvam injurius. Curavit hic caſtellum exſtrui lapideum, pro- A. D.
pugnaculum aptum. Uxorem habebat Herbiorgam Haconis 1142
Barns *ſororem, qvorum mater* Herborga Pauli *filia. Hi fue-* ad ann. 1149
runt eorum liberi, Kolbeinn Karl, Biarnus Skálld (*poeta,*) Su-
marlidius, Aslakus, Frída; *erant omnes conſpicui.*

De Endrido Ungio.

H*oc tempore filii* Haralldi Gillii *in Norvegia regebant.* Ey-
ſteinn *natu maximus,* Ingius *autem legitimus erat, cui incolæ*
maximum honorem habebant, illorum conſilia in omnibus qvæ
voluere per eum valebant. Hi ſatrapæ hoc tempore qvo ad con-
ſilia præ aliis erant, Augmundus & Erlingus *filii* Kirping-Ormi.
Inierunt cum rege Ingio *id conſilium, ut Comitem* Rögnvall-
dum *per nuncium ad decens invitaret convivium; dicebant*
qvod verum erat, Comitem patris ipſius rarum fuiſſe amicum,
rogabantqve ut ipſum qvam plurimum ſibi redderet familiarem,
ut eorum amicitia, ſi qvid forte cum fratribus diſſideret, plus
valeret. Comes fratrum erat cognatus ipſisqve amicus accep-
tiſſimus. Cum autem ei hoc nuncium veniret, itineri ſine mo- 1149
ra ſe accingit, ad conveniendos enim in Norvegia *cognatos*
atqve amicos pronus erat. Hoc iter ſuſcipiendi veniam cu-
rioſitatis & joci ergo expetit Comes Haralldus, *annos tum*
natus novemdecem. Parati Comites naves mercatorias con-
ducunt cum conſpicuo comitatu & ineunte vere in Norve- 1150
giam *devecti, regem* Ingium Bergis *conveniunt & ab eo*
humaniter excipiuntur. Hic comes Rognvalldus *amicos cog-*
natosqve multos convenit, diu admodum æſtatis ibidem mo-
ratus. Rediit Conſtantinopoli *hac æſtate* Endridus Ungius,

 diu

A. D. 1150 rit á mála, kunni hann þeim þadan at ſegia mörg tíþinde, oc þotti mönnum ſkemtan at ſpyria hann utan or heimi; iarl taladi jafnan vid hann, oc eitthvert ſinn er þeir töludu, þá mælti *Endride*; þat þycki mer undarlict iarl er þu vilt ecke fara ut i *Jorſalaheim* oc hafa ecki ſagner einar til þeirra tíþinda er þadan eru at ſegia, er ſlíkum mönnum bezt hent þar ſaker ydvarra liſta, mantu þar bezt virdr er þu kemr med tignum mönnum; oc er *Endridi* hafþi þetta mælt, fluttu þetta marger med hönum adrer, oc eggiodo at hann ſkylldi geraz fyrermadr at ferd þeſſi; *Erlingr* lagdi her mörg ord til oc ſagdi at hann mundi rádaz i ferdina ef iarl villdi geraz fyrermadr; oc er þeſſa fýſtu ſva gaufger menn þá het iarl förinne, oc er þeír iarl oc *Erlingr* redu þetta med ſer, þá völlduz marger gaufger menn til þeſſarar ferdar, þeſſer lender menn; *Endridi Ungi* ſkal leid ſegia, *Jon Petrſon*, *Aſlakr Erlendsſon*, *Gudormr* (k) *Mölr*, *Kollr* af *Hallandi*; ſva var mællt at engi þeirra ſkylldi meira ſkip hafa enn þrítugt at rúmatali, nema iarl, oc engi ſkylldi hafa buit ſkip nema hann; því ſkyldi ſva gera at engi ſkylldi annan aufunda fyrer þat at ſitt liþ edr ſkip hefdi betr buit annar helldr enn annarr. *Jon Fotr* ſkal gera láta iarli utferdar ſkip oc vanda ſem meſt. *Raugnvalldr* iarl for heim um hauſtit oc ætladi at ſitia (l) tvo vetr i ríke ſinu. *Ingi* kongr gaf iarli langſkip tvö helldr lítil oc einkar fögr oc gerr meſt til rodrar oc voru allra ſkipa ſkiotuzt; *Raugnvalldr* iarl gaf *Haralldi* iarli annat ſkipit, þat het *Fífa*, enn annat het *Hiálp*; þeſſum ſkipum helldu iarlar veſtr um haf; *Raugnvalldr* iarl hafþi oc þegit ſtórgiafer af uinum ſínum; þat var þridia dags kvelld er iarlar

(k) *Marſtr. Flat.* (l) *omittit* 101.

diu ibidem ſtipendia meruerat, potuit varia nova referre A. D. 1150
qvæ de ſitis prope hanc regionibus eum ſciſcitari delectabantur. Comes freqventer cum ipſo colleqvebatur. Cum aliqvando invicem colloqverentur, in talia prorupit Endridus; *mirum, inqvit, mihi videtur Comes qvod* Palæſtinam *inviſere non velis, ſola inde novorum relatione contentus. Talis ibidem qvalis tu, propter tuas artes, optime conſtitutus eſt; maximus ibi, ubi inter viros nobiles veneris, tibi honor habebitur. Hæc* Endridii *effata alii multi promovebant & eum, ut itineris dux exiſteret, ſollicitabant.* Erlingus *etiam multa his addidit, & ſe, ſi Comes coryphei vices ſuſciperet, concomitaturum promiſit. Hinc tot nobilium hortatu inductus Comes iter ſuſcipiendum pollicetur; Cumqve ipſe &* Erlingus *hæc invicem ſtabilirent, multi nobiles ſe ipſis itineris ſocios addidere. Hi nempe ſatrapæ.* Endridus Ungi *itineris dux erit.* Jonas Petri. Aslakus Erlendi. Guttormus Maulur. Kollus *ex* Hallandia. *Ita præfinitum fuit, ut nemo eorum, comite excepto, majorem qvam interſcalmiorum triginta navem regeret; nemo præter eum navem inauratam. Hoc idcirco, ne alter alteri nautas vel naves magis inſtructas invideret.* Jonæ Pedi *ſtruendæ, qva Comes veheretur, ſumma induſtria, navis, cura demandatur. Comes* Rognvalldus *occidentem verſus autumno domum vehitur, in regno ſuo duas hyemes reſeſſurus. Rex Ingius Comiti duas naves longas, parvas perqvam, ſed ſplendidas remisqve aptiſſimas dedit, qvæ, celeritate alias longe ſuperabant. Harum alteram, cui nomen* Fifva *Comes* Rögnvalldus *Comiti* Haralldo *donavit. Altera navis* Hiálp *appellabatur; direxere has occaſum verſus trans mare Comites. Comes* Rögnvalldus *ab amicis inſignibus donis ditatus fuerat. Erat veſpera diei* Martis *cum comites*

 alto

A. D. 1150 iarlar letu i haf oc ſigldu allgodann byr um nattina; midvikudag var ſtormr mikill, enn um nattina urdu þeir vid land varer, þá var myrkr mikit, þeir ſá boda ſloder öllum megin hia ſer, þeir höfþu ádr ſamfloti halldit, þá var engi koſtr annarr enn ſigla til brotz bádum ſkipunum oc ſva gerdu þeir; þar var urd fyrer, enn lítit forlendi, enn hamrar hit efra, þar hellduz menn aller en tíndu fe miklu, ſumt rak upp um náttina; *Raugnvalldr* iarl bargzt þá enn allra manna bezt, ſem jafnan; hann var ſva kátr at hann lek vid fíngr ſína oc orti nær vid hvert ord; hann dró fíngr gull af fíngri ſer oc qvat víſu:

Heingi ec hamri kríngdann,
hánga riupu tángar
grimnis ſylg á gálga
ginnungs bruar linna,
ſva hefer gloraddar gladdan
gagfells mic þella
lóms, at ec leik vid mína
lauter hellis gauta.

Oc er þeir höfdu uppborit fönginn foru þeir á land at leita bygda, því at þeir þottuz vita at þeir mundi vid *Hialtland* komner, þeir fundu brátt bæi oc er þá ſkipt mönnum i bygder; þar urdu menn iarli fegner er hann kom oc ſpurdu menn at um ferder hans; iarl qvad víſu:

Braſt þá er bædi leſti,
baud hraunn ſkada mönnum,

(m) ſuut

alto ſe committerent; nocte ſeqvente ventis ſecundis utuntur. A. D.
Die Mercurii *tempeſtas erat rapida, nocte vero ſeqvente terram* 1150
propinqvam animadvertebant; denſæ tunc erant tenebræ; breviarum veſtigia ſe undiqve cingere comperiunt. Antea una navigaverant. Tum non alia affulſit occaſio qvam utramqve navem expanſis velis jacturæ committere, id fecerunt; ibi haud parva ſaxorum congeries, ſubjectæ planitiei fere expers, ſuperius autem prærupta. Omnes evadentes, magnam pecuniæ vim amiſerunt; noctu qvandam ejus partem tempeſtas ſurripuit. Comes nunc, ut ſemper, plurimos generoſitate ſuperavit; lætus adeo fuit ut omnia in facetias verteret & fere ad qvodcunqve verbum pangeret; aureum manu detrahens annulum cecinit.

Pendere facio, qvi malleo rotundus factus eſt,
pendent digiti manus
in annulari digito
qvoad articulum deceptore.
Sic fragoris undarum lætum reddidit
ſub eminente rupe me virgo
maris, ut ludam cum meis
latebris (ɔ: *annulis) digitorum.*

Cum ſarcinas in terram portaſſent, continentem, qvoniam ſe Hialtlandiæ *allapſos eſſe ſciebant, ingreſſi, villas qværunt, qvas mox reperientes, ad hoſpitium ſeparantur. Comitis adventu ibi haud pauci oblectati de ipſius itinere percontantur. Cecinit Comes*

Diſſolvebatur, cum atraqve frangeretur,
(ſcopuli hominibus minabantur detrimentum,

terro-

A. D. 1150

(m) ſuut feck vedrit vata
(n) vínum healp oc fíſu,
ſe ec at ſia mun þickia
ſnarlindra faur iarla,
ſveit gat vas at víſu
vinna, höfd at minnum.

Husfruin bar ſkinnfelldar ſkickiu at iarli, hann tok vid hlæiandi oc retti hendr á moti oc qvad:

Skek ec her ſkinnfelld hrockinn,
ſkraut er mitt æfar lítit,
ſtorr er ſá er ſtendr yfer orum
ſtafnvaullr yferhaufnum
fengr er enn af ungum
alfangs mari gaungum,
brim rak heſt vid hamra
huns, ſkrautleger buner.

Þá voru gerfer fyrer þeim elldar ſtorer oc bökuduz þeir þar vid; gridkona kom inn oc ſkalf miöc oc mælti í ſkiálftanum oc ſkildu menn ecki hvat hun mælti; iarl qvadz ſkilia tungu hennar:

Daſi þer enn *Aſa*
atatata liggr i vatni
hutututu hvar ſkal ec ſitia
helldr er mer kalt vid elldin.

Iarl

(m) ſnut. *Flat.* (n) víſvum *fœminis. Flat.*

terrorem incutiebat aer madidus, A. D.
amicis Hiálp *&* Fiſæ.) 1150
Auſpicor hoc viſum fore,
qvibus acre ingenium, comitum iter,
(humido operi comitatus
inſtabat) memoria dignum.

Hera tunicam ex pellibus confectam Comiti tradidit, qvam ridens, porrecta manu, accepit cecinitqve:

Qvatio rugoſam penulam pelleam;
ſplendor veſtium mihi admodum exiguus,
magnus eſt qvi ſtat ſuper noſtras
proræ campus (ɔ: *mare) penulas.*
Non adhuc diu eſt â qvo â novo
eqvo marino (ɔ: *nave) diſceſſimus,*
(æſtus maris impulit navem ad prærupta)
ſplendidiori uſi veſtitu.

In eorum dein gratiam, ingentes foci, ad qvos ſe fovebant, ſuccenduntur; ancilla interim ingreſſa valde tremuit & locuta eſt qvæ non intellexere, aſt Comes ſe ejus lingvam percipere aſſerebat.

Inhalas adhuc Aſa,
atatata *in aqva jacet,*
hutututu *ubi ſedebo?*
perqvam frigeſco; ad ignem.

L l *Comes*

A. D. Jarl ſendi menn ſina XII. til *Einars* i *Gullberuvîk*, enn hann
1150 letz ecki mundu vid þeim taka, nema iarl kæmi ſealfr, oc
er *Raugnvalldr* iarl ſpyr þetta, þa qvad hann:

Ala qvadz *Einar* vilia
engann *Raugnvalldz* drengia,
mer fellr gauz á góma
giálfr, nema iarlinn ſiálfann,
veit ec at (o) bráz i heitum
hugþeckr fírum ecki,
inn geck yggs þar er brunnu
elldar ſíþ á kvelldi.

Jarl dvaldiz miöc lengi á *Hialtlandi* oc for om hauſtit ſuþr
til *Orkneyia* oc ſat i ríki ſínu; þat hauſt kvamo til hans
Hialtlendzker menn tveir, het annar *Armodr* oc var ſkálld,
annarr *Oddi* hinn litli *Glumsſon* oc orti vel; Jarl tok vid
1151 þeim bádum til hirdvíſtar; Jarl hafþi Julabod mikit oc baud
mönnum til oc gaf giafer, hann retti gullrekit ſpiot at *Ar-
modi* ſkáldi oc ſkelfdi vid oc bat hann yrkia víſu á moti:

Eigi metr hinn ítri
alvaldr giafar ſkálldi,
yggs vid adra ſeggi,
elſtærer mer færa,
ſniallr bar glæſt med gulli
grundarvaurdr at mundum
budlungr nýztr it bezta
blodkerti *Armódi*.

Þat

(o) hans. 101. hráz. 102. *Flat.* fráz 333.

Comes duodecem ſuorum ad Einarum Gullberuvikam *mittit,* A. D.
qvos ille ſe excepturum, ni ipſe Comes veniret, negat, qvod 1150
cum Comes audiret, cecinit:

Alere dixit Einar *ſe velle*
neminem ex Rögnvalldianis,
(excidunt ore mihi
nugæ) excepto ipſo Comite.
Scio qvod promiſſis ſtet
gratus erga viros.
Introiit ubi ardebant
foci ſera veſpera.

Comes diu admodum in Hialtlandia *commoratus, autumno auſtrum verſus in* Orcades *vehitur & in regno ſuo reſidet. Venerant hoc autumno ad eum viri duo* Hialtlandi, *qvorum alteri, qvi poeta, nomen* Armodus, *alteri* Oddus Parvus Glumi *filius. Hic carmina etiam dextre compoſuit. Utrumqve Comes inter ſatellites recipit. Comes ad lautum in feſto julenſi convivium con-* 1151
vivas invitat & donis cumulat. Porrigit poetæ Armodo *haſtam inauratam, qvatitqve ſimul, rogans ut dono cantilenam reddat:*

Non ponderat iſte præſtans
omnipotens dona poetæ,
reſpectu aliorum virorum,
athleta, mihi tradere.
Clarus obtulit rutilantem auro,
terræ defenſor gratis,
Comes optimus, optimam
ſangvinis candelam (ↄ: haſtam) Armodo.

 Forte

A. D. Þat var einn dag um Jolinn at menn hugþu at tiölldum;
1151 þá mællti iarl vid *Odda* hinn *litla*; gerþu víſu um athöfn þeſs mans er þar er á tialldinu, oc hafþu kveþit þína víſu þá er ec hefi lokit minne víſu, haf oc engi þau ord i þinne víſu er ec hef i minne víſu; Jarl qvad,

lætr um öxl (p) ſá er utar
alldrenn ſtendr á tialldi
(q) ſiglreyr ſaudinz (r) vára
ſlíþrvaund ofan ríþa.
ecki mun þó at æger
aurbeidanda reidiz
(s) blikrudr baudvarr jökla
beinrángr framarr ganga.

Oddi qvat:

(t) Stendr oc hyggr at höggva
(u) herdilutr med ſverdi
bandálfr beider rinde
balldr vid dyrr á tialldi,
fyrr muna hann med hiörſi
hætt, nu er mál at ſættaz
hlæþendum hleypiſkída
hlunns áþr geigr ſe unninn.

Jarl

(p) þá er ótar. 333. (q) Sigreyr. 102. *Flat.* (r) vairr 102. vors. 333. *Flat.* (s) blikendr. *Flat.* (t) Brendr oc hyggr at hrugna. *Flat.* (u) kerdiliotr. 101. 102. 333.

Forte aliqva feſti julenſis die ad tentoria attenditur; tum Co- A. D.
mes Oddum Parvum *alloqvitur; pange, inqvit, de ejus, qvi* 1151
ibi ſtat in tentorio, opera, carmen; abſolvito tuum cum ego meo finem impoſuerim; adhibito nullum in tuo, qvo utor in meo, verbum. Comes *cecinit.*

Retro mittit per humerum, qvi exterius,
ætate provectus, ſtat in tentorio,
fortunatus iſte vir,
vaginatam virgam (ɔ: *haſtam.*)
Non erit, qvamvis minatus,
telorum petitori iraſcatur,
qvod incola nivoſorum montium (*tentorii*)
valgus ulterius incedat.

Cecinit Oddus:

Stat & ictum meditatur,
humeros incurvans, gladio,
vir tela deprecatus
ad fores tentorii,
prius erit ei gladio
periculum; jam tempus eſt reconciliari
oneratoribus navium
priusqvam terror injiciatur.

D. A. 1151 Jarl hafþi oc *Vilhialm* biſkup i bode ſínu um Jolinn oc marga gæþinga ſína; þá gerþi hann bert um rádagerþ ſína at hann ætladi ut i *Jorſalaheim*, bat hann biſkup þá til ferdar med ſer, því at hann var París klerkr godr oc villdi iarl at hann væri túlkr þeirra; hann veitti iarli þetta oc het ferþinne; þeſſer menn reduz til ferdar med *Raugnvalldi* iarli, *Magnus* ſon *Havardz Gunnaſonar*, *Seinn Hroalzſon*; Þeſſer eru af hinum minnum, *Þorgeir* (v) *Skotakollr*, *Oddi* hin *litli*, *Þorbergr* (x) *Svarti*, *Armodr* (y) ſkálld, *þorkell Krokauga*, *Grimkell* af *Flettuneſi*, *Biarne* ſon hans, oc er þeſſer tveir vetr eru lidner er þeir ſkyldu tilbunat hafa, for *Raugnvalldr* iarl or *Orkneyiom* ſnemma um vorit auſtr til *Noregs* at vita hvat þeim liþi hinum lendum mönnum um bunaþinn, oc er iarl kom til *Biörgyniar* voru þeir þar fyrer *Erlingr* oc *Jon* iarlsmágr, þar var oc *Aſlakr* kominn, enn *Guthormr* kom litlu ſíþarr; þar kom oc ſkip þat fyrer *Biörgyn* er *Jon Fotr* hafþi látit gera jarli oc vandat forkunnar miöc at ſmíþ oc buit allt, þar voru gyllder aller enniſpæner oc vedrvitar oc vída annarſtadar buit, var þat ſkip en meſta gerſemi; *Endridi* kom jafnan til bæiarins um ſumarit, oc ſeger at hann mundi hina ſíþari viku buinn enn þá var komin; Jarlsmenn kurruþu illa er þeir þurftu ſva lengi at bíþa, villdu ſumer at ecki væri hans bedit, oc ſögdu at menn hefþi farit ſlíkar ferder þott *Endride* væri ecke i ferd, oc nockoro ſíþar kom *Endridi* til bæiarins oc kalladiz ſva buinn, bat iarl þa ſigla þegar er þeim þætti byrvænt, oc er ſá dagr kom er hönum þótti leid gefa, lögdu þeir or hænum, undu á ſegl ſín oc var helldr vedrlítit, geck ſkipit iarls litit því at þat

(v) Savakollr. 325. (x) Svarri. 102. Snorri 333. (y) þeſſer voru ſkálld iarls. *hi comitis erant poetæ.* 325.

Comes etiam epiſcopum Vilhialmum *& magnum optimatum ſuorum numerum ad inſtitutum convivium invitaverat. Aperit tunc ſuum circa petendam* Hieroſolymam *conſilium, hinc itineris ſocium ſecum expetit epiſcopum, qvi qvoniam* Pariſiis *operam naverat ſtudiis peritus, eorum interpretem ageret; annuit epiſcopus & iter ſuſcipiendum promittit. Hi Comitem* Rögnvalldum *ſeqvi ſtatuebant;* Magnus *filius* Havardi Gunnii *& Sveinn* Hroalldi. *Hi inter minores;* Thorgeir Skotakollus, Oddus Parvus, Thorbergus Niger. Armodus *poeta.* Thorkell Krokauga. Grímkell *de* Flettuneſo *&* Biarnius *ejus filius. Cum exactæ eſſent tres iſtæ hyemes, qvibus ſe præpararent, relinqvit Comes* Rögnvalldus Orcades *ineunte vere tenditqve in* Norvegiam, *ſciturus qvo in apparatu pervenirent reliqvi magnates. Cum* Bergas *veniret,* Erlingum *&* Jonam *Comitis affinem habet ibidem obvios; venerat qvoqve eodem* Aslakus; Guttormus *autem paulo poſt. Deducebatur etiam* Bergas *navis iſta qvam in uſum Comitis exſtrui curraverat* Jonas Pes, *ſumma qvoad ſtructuram elaborata induſtria & undiqve ornata. Omnes aſſerulæ frontales & ventorum indices inaurati, præterea aliunde paſſim. Erat navis hæc res pretioſiſſima.* Endridus *oppidum æſtate freqventans, præſentem proxime ſeqventi hebdomade ſe paratum fore dicebat. Satellites Comitis de eo qvod tamdiu ibi commorari opus haberent murmurabant; qvidam manere nolentes, par iter,* Endridio *qvamvis abſente, ſuſceptum fuiſſe dicebant. Paulo poſt* Endridius *in oppidum venit ſeqve paratum eſſe aſſerit; Comes, qvando ſpes auræ ſecundæ affulgeret, ut navigarent juſſit; ut cum dies veniret qvo ventus favere videbatur, oppidum relinqventes, vela expandebant, aere tranqvillo. Novis* A. D. 1151

A. D. 1151 þat þurfti byr mikinn; adrer höfþingiar lægdu ſeglin' oc villdu ecki ſigla frá iarli, oc er þá bar ut um eyiarnar tok at hverſa vedrit, gerþiz þá ſva hvazt vedrit at þeir þurſtu at ſvipta á hinum ſmærrum ſkipunum, enn iarls ſkipit geck þá mikit; þeir ſá þá ſigla epter ſer tvö ſkip mikil, oc gengu þegar epter oc um þá framm, þat ſkip var annat vandat miöc, þat var dreki, oc var bæþi höfut oc krokar fyrer miöc gullbuinn, þat var hlírbiart oc ſteint allt fyrer ofan ſió þar er bæta þotti; Jarlsmenn mælltu at þar mundi *Endridi* fara, oc hefer hann þat lítt halldit er mælt var at engi ſkyldi buit ſkip hafa nema þer herra; iarl ſvarar, mikill er oſſi *Endrida*, oc er þat vorkun at hann vili ecki jafnaz vid oſs ſva ſem ver erum vanfærer vid hann, enn vant er þat at ſiá hvert gæfan fer hönum fyrr edr epter, ſkulum ver ecke ſkapa ferd vora epter ákefdum hans; bar þa *Endridi* ſkiott um fram á hinu meira ſkipinu, enn iarl hellt ſamflota á ſínum ſkipum oc forſt þeim vel, kvamo þeir um hauſtit til *Orkneyia* at heilu oc hölldnu.

Frá Raugnvalldi j. oc Orkneyingum.

Þat var þá rádit at þeir mundi þar ſitia um vetrinn, ſátu ſumer á ſínum koſtnaþi, enn ſumer voru med bondum, enn marger med iarli; I eyiunnm var ſveim mikit, oc ſkildi þá á *Orkneyinga* oc auſtmenn um kaup oc kvenna mál, oc mart vard þeim til, bar iarl þar mikinn vanda at gæta til med þeim, því at hvarer tveggio þottuz hönum allt gott eiga at launa oc allz góds frá honum verdir. Frá *Endrida* er

Navis Comitis, utpote qvæ magno opus habebat vento, parum A. D.
currebat. Alii magnates vela demittentes â Comite navigan- 1151
do ſejungi noluerunt. Cum inſulas prætervecti eſſent, ventus perqvam ſurgebat; tum vehemens adeo orta eſt tempeſtas ut minores naves vela contrahere neceſſum haberent, nave comitis interim qvantumvis currente. Tunc duas ingentes navigantes qvæ cito appropinqvabant & præternavigabant. Altera harum ſcita arte erat elaborata, draco nempe, cujus anteriora capite cardinibusqve gubernaculi perqvam auratis fuere inſtructa & qvoad ex mari ſurgebat ubicunqve ornata videbatur calce obducta; conjiciunt Rögnvalldiani ibi vehi Endridium addentes eum parum curaſſe præfinitum, nempe qvod nemo præter Comitem navem ornatam regeret. Ad id Comes; magnus, inqvit, eſt furor Eindridii, eſt etiam excuſandus qvamvis nobis æqviparari deſideret, ut reſpectu ejus invalidi ſumus. Non vero liqvido conſtat utrum fortuna eum præeat an ſeqvatur; Non iter noſtrum ſecundum ejus inſolentiam dirigemus. Interim Endridius in nave majori prætervehitur, comes autem ſuas concomitari facit, ſucceſſu optato, autumno enim ſartæ ad Orcadum oras appelluntur.

De Comite Rögnvalldo & Orcadenſibus.

Tunc conſilium initum eſt ut ibi hyemarent; Vivunt ſumptu proprio, alii apud colonos, alii autem apud Comitem morantur. Erant in inſulis factiones multifariæ, Orcadenſes enim cum Norvagis qvoad emptionem venditionem & qvoad fœminas diſſidebant. Variæ erant diſcordiarum cauſæ; magnam curam comiti faceſſivere, omnes enim ei bonum reddere debere & idem viciſſim apud eum mereri videbantur. De Endridio referen-

A. D. er þat at ſegia at þeir komu vid *Hialtland* oc braut þar
1151 hit goda ſkipit í ſpón oc týndi miklu fe, enn hit it minna
ſkipit hellzt, enn *Endride* var um vetrinn á *Hialtlandi* oc
1152 ſendi menn til *Noregs* oc let gera ſer auſtrfarar ſkip. Madr
het *Arni Spítuleggr* ſkipveri *Endrida*, hann for i *Orkn-
eyiar* um vetrinn oc þeir X ſaman; *Arni* var ujafnadar
madr mikill, hrauſtr oc hardrádr, þeir felagar ſátu á ſínum
koſti um vetrinn; *Arni* keypti mallt oc ſlátr at landzſeta
Sveins Aſleifarſonar, enn er hann heimti verdit dró *Arni*
undann, enn i annat ſinn er hann kom til voru hönum
golldin afarýrdi, enn áþr þeir ſkyldi, lauſt *Arni* hann öxar
hamars högg oc mælti, far oc ſeg kappanum *Sveini* er þu
hælir jafnan oc lát hann retta lut þinn, (z) ecki muntu
meira vid þurfa; hann bondinn for oc ſagþi *Sveini*, oc
bat hann retta ſinn lut; *Sveinn* ſvarar fá oc qvadz engu
mundu um heita. Einn dag um vorit for *Sveinn Asleifar*
ſon at landſkyldum ſínum oc þeir (a) fiorer ſaman á teinæ-
ringe; leid þeirra lá hiá ey þeirre er þeir *Arni* ſátu í, ræd-
di *Sveinn* um at þeir mundi þar at leggia, fiara var á mi-
kil, *Sveinn* geck upp einn oc hafþi öxi eina á lágu ſkapti
oc ecki fleira vopna; hann bat þá geyma ſkips ſva at ecki
fiaradi ugpi; þeir *Arni Spítuleggr* lágu i ſkemmu einni
ſkamt frá ſió, geck *Sveinn* til ſkemmunnar oc inn; þeir
Arni voru þar fyrer oc heilſudu *Sveini*; hann tok qvediu
þeirra oc taladi um vid *Arna* at hann ſkildi greida (b) mál
bondans; *Arni* qvad gott tóm at því vera, *Sveinn* bat
hann gera fyrer ſín ord oc greida málit; *Arni* qvadz þar
ecki mundu fyrer gera; *Sveinn* qvadz þá lítils oc mundu
umbeida, oc i því ſetti hann öxina í höfut *Arna* ſva at
ſtod

(z) *omittit* 101. (a) VII 101. 333. (b) mála, *ſtipendium*. 333.

dum eſt eum Hialtlandiæ *allabi, ubi navis pretioſa in minutas* A. D.
diffrangitur partes, ingentibus ſimul opibus perditis. Minor 1151
vero adhuc conſervatur. Endridius *in* Hialtlandia *hyemat mittitqve in* Norvegiam *qvi navem itineri aptam ſtrui curarent.* 1152
Arnas Spituleggur *nomen erat cuidam nautæ* Erlendi*; petit iſte hac hyeme* Orcades *cum comitibus novem; Erat* Arnas *vir injurius, fortis & crudelis, ſocii hac hyeme propria ſuſtentabantur crumena; Vendidit* Arnæ *polentas carnesqve conductor fundi* Sveinis Asleifidæ, *verum cum pretium poſceret ſolvere detrectabat, cæterum cum altera vice veniret colonus, reportabat injuria verba, aſt anteqvam diſcederet ſecuri malleata* Arnas *eum ferit dicitqve ſimul; i & dic athletæ* Sveini, *qvem perpetuo laudas, fac eum jus tuum proſeqvi, non ultra tibi opus erit; it colonus &* Sveini *refert ejusqve opem implorat.* Sveinn *pauca regerit aſſerens ſe nihil promittere. Die qvodam veris* Sveinn Asleifæ *locaria ſua exacturus ipſe ſeptimus ſeremi vehitur. Prætereunda erat ei inſula in qva ſedebat cum ſuis* Arnas, *fatur* Sveinn *ipſos ibi appulſuros. Refluxerat fere mare.* Sveinn *ſolus fere exſcendit & ſecurim, cui breve manubrium, non plus armorum, tenet, nautis cura navis, ne refluente mari in ſicco ſtaret, demandata.* Arnas *cum ſuis in Armamentario qvod prope mare erat, qvieſcebat; Accedit ad hoc* Sveinn *ſimulqve ingreditur, qvem* Arnas *cum qvatuor præſentibus ſalutat, excipit* Sveinn *ſalutationem* Arnamqve *alloqvitur, ſvadendo ut litem averteret; ſat his temporis ſupereſſe regerit* Arnas; Sveinn *ut ſuis precibus adductus faceret rogavit.* Arnas *ſe nec ideo*

 rixam

A. D. 1152 ſtod á hamri, hönum vard laus öxin; *Sveinn* hióp ut oc förunautar *Arna* epter hönum ofan á fiöruna, lupu þeir hart leiruna oc varþ einn ſkiotaztr oc var þar i hendingum med þeim *Sveini*; þaunglar ſtorer lágu í fiörunne á leirnum; *Sveinn* greip upp einn þaungulinn oc rak i andlit þeim er næſtr hönum ſtod, þeſſi madr greip til augnanna bádum höndum oc þerdi or leirinn, enn *Sveinn* dró undan til ſkips ſíns oc for heim í *Gåreksey*; litlu ſíþarr for *Sveinn* yfer á *Katanes* at erendum ſínum oc ſendi ord *Raugnvalldi* iarli at hann ſkyldi ſættaz á víg *Arna Spítuleggs*, oc þegar at hönum qvamo þau ord, ſtefndi hann at ſer þeim mönnum er eptermál áttu um víg *Arna*, oc ſamdiz þat ſva at þeim hugnadi oc helt ſialfr botum upp; marga uſpekt adra bætti hann af ſinu þa er giörr var um vetrinn bæþi af Auſtmönnum oc *Orkneyingum*; um vorit ſnemma ſtefndi iarl þíng i *Hroſſey*, komu þangat allir höfþingiar þeir er i hans ríki voru, gerþi hann bert fyrer þeim at hann ætlaþi brott or *Orkneyiom* oc ut i *Jorſalaheim*, ſagþi oc þat at hann mundi ríkit fá i hendr *Haralldi* iarli frænda ſínum, beiddi oc þeſs alla vini ſína at veita hönum hlýdni oc fylgia honum vel hvers ſem kynne vid at þurfa medan hann þurfþi brottu at vera; *Haralldr* iarl var þá nær XX. at alldri, hann var mikill vexti oc ſterkr, liotr madr oc vel vitr, þotti mönnum hann vænn til höfþingia; *Raugnvalldr* iarl bioz um ſumarit or *Orkneyium* oc vard ſíþbuinn, því at þeir urdu lengi at bíþa *Endrida* áþr ſkip hans kom auſtann or *Noregi*, oc er þeir voru buner, helldu þeir brott or *Orkneyium* fimtan ſtorſkipum, þeſſer voru ſkipſtiornar menn, *Raugnvalldr* iarl, *Erlingr Skacki*, *Vilhialmr* Biſkup, *Aſlakr Erlendſun*, *Guthormr* (c), *Magnus Havardsſon*, *Sveinn Hroaldsſon*

(c) *Mikiukollr.* 325.

rixam compoſiturum; Sveinn *igitur ſe ulterius ſollicitaturum de- negat ſimulqve ſecurim capiti, ut malleus tantum non tegeretur, infligit. Securi autem é manu forte excuſſà,* Sveinn *excurrit, aſt comites* Arnæ *in littus eum inſecuti; per arenam lutoſam raptim currebat, unus autem reliqvis velocior in mutuos cum* Sveine *jactus ruebat;* Sveinn *algæ fruticem arreptum in faciem proxime adſtantis injicit; idem vero, utramqve manum oculis admovens, lutum abſtergit;* Sveinn *autem, in navem evadendo, domum* Gareksey *revertitur. Paulo poſt in* Katanefum *ad expediendа negotia transfretat & Comiti* Rognvalldo *nuntium mittit, ut de cæde* Arnæ Spituleggi *contrahat, qvo audito Comes, convocat eos qvibus pro cæde* Arnæ *reperatio jure exigenda, convenit autem inter eos ut contenti eſſent, ipſo reparationem procurante. Multas alias factiones impenſis ſuis reparavit qvæ á* Norvegis & Orcadenſibus *hac hyeme proficiſcebantur. Ineunte vere Comes concionem in* Roſſey *convocavit, eo ſinguli ditionis proceres convenerunt, his notum fecit ſe* Orcadibus *relictis in terram* Canaan *iter ſuſcepturum, addiditqve regimen in conſangvineum ſuum Comitem* Haralldum *ſe eſſe translaturum, cui ut omnes amici obediant, auxiliumqve in omnibus, qvibus forte indigeret, ferant, dum ipſe abeſſet, ſollicitat. Erat comes* Haralldus *tunc viginti fere annorum, ſtatura prægrandis, robore inſignis, vultus invenuſti, acrisqve judicii, princeps ad regendum aptus vulgo habebatur. Comes* Rögnvalldus Orcades *relicturus ſe æſtate itineri accingebat, ſero paratus,* Endridium *enim donec navis ejus ex* Norvegia *veniret exſpectarent. Parati autem ex* Orcadibus *ſolvunt qvindecim naves ingentes. Hi fuere rectores navium* Rögnvalldianarum; Erlingus Skackius (*varus*) *Epiſcopus.* Vilhialmus, Aslacus Erlendi, Gutormus, Magnus Havardi, Sveinn Hro- A. D. 1152

A. D. *aldsſon*, *Eindridi* (d) *Ungi* oc þeir (e) er hönum filgdu; þeir
1152 ſigldu or *Orkneyium* under *Skotland* oc ſva til *Einglandz* oc er þeir ſigldu til *Nordimbra* landz fyrer *Hvetuminni*, þa qvad *Armadr*:

Hraunn fyrer (f) Hveruminne
háleit þar er vær beittum,
ſveiger lauk, enn lægiaz
laund fyrer veizlu ſaundum;
(g) ecki drífr i augu
allda (h) laudri falldin
dreingr ríþr (i) þrátt af þingi
þeim er nu ſitr heima.

Þeir ſigldu þaþan ſuþr fyrer *Eingland* oc ſva til *Vallandz*; ecki er ſagt frá ferþ þeirra fyrr enn þeir koma til ſæborgar þeirrar er, (k) *Verbon* heiter; þat var þar tíþinda at iarl ſá var andadr er þar hafþi fyrerrádit ſtadnum er (l) *Geirbiörn* het; hann á epter dottr eina unga oc fríþa er *Ermingerþr* het, hon vardveitti faudrleifþ ſína at rádi hinna göfguztu frænda ſinna; þeir gerþu rád med drotningu at hon ſkyldi bioþa *Raugnvalldi* iarli til virdulígrar veizlu, ſögdu oc at vida mundi hennar frægd vera ef hun fagnar ſva vel göfugum mönnum, ſva langt ſem þeir voru at komner; drotning bad þá fyrer ráda; oc er þetta var rádit, voru menn ſender til iarls at ſegia at drotning býdr hönum til veizlu med ſva miklu fiölmenni ſem hann villdi ſealfr, iarl tok þvi vel oc þakſamliga, valldi hann allt liþ ſitt hit bezta til ferdar

(d) Jungi. 333. (e) er eigi eru nefnder, *qvi non nominantur*. 325. (f) *Hvetu. Flat.* (g) ein dreyfr. 333. (h) landi, *terra. Flat.* (i) þurr. *non madefactus*. 325. (k) *Nervocn.*325. (l) *Germanus. idem.*

alldi, Endridus Ungius *cum ſeqventibus. Navigabant ex* Orcadibus *meridiem verſus ad* Scotiam *usqve, indeqve* Angliam; *Cæterum cum ad* Northumbriam *ante* Hvetuminni *curſum dirigerent cecinit* Armodus: D. A. 1152

Æſtus maris eſt ante Hvetuminni
Altum ſpectans, ubi obverſis antennis navigamus,
flectit malum; viſui ſubtrahuntur
terræ ad arenas humidas.
Non ſtillat in oculos
fluctus in vertice ſpumans
(vir fortis a foro freqventer eqvitat)
ei qvi domi remanet.

Inde auſtrales Angliæ *oras prætervecti, ad* Italiam *navigant, nihil de eorum itinere refertur donec ad urbem maritimam qvæ* Verbon *audit pervenirent; hic novum, mortuum eſſe Comitem, qvi urbi præfuerat, nomine* Geirbiörnum; *Reliqverat filiam* Ermingerdam, *ætate tenellam formaqve venuſtam; Cuſtodiebat hæc, virorum nobilium, ſibi cognatorum, conſiliis adjuta, patrimonium. Conſenſere cum Regina in eo ut comitem* Rögnvalldum *ad lautum invitaret convivium, adjicientes eam paſſim laudatam iri ſi tanto cum honore viros nobiles, procul advectos, exciperet, ejus præterea famam late efferri. Hæc regina eorum committit arbitrio, qvæ cum ſtata eſſent, mittuntur ad Comitem dicturi reginam eum ad convivium, tanta cum hominum freqventia, qvanta ipſi placeret, invitare. Annuit*

Comes

A. D. dar med ſer, oc er þeir kvamo til veizlunnar, var þar hinn
1152 bezti fagnadr, oc engi lutr ſparadr ſá er jarli þotti þá ſinn ſómi meiri enn áþr; Einn dag er iarl ſat at veizlunni, geck drotníng i höllina, oc margar konr med henni, hon hafþi bordker á hendi af gulli, hon var klædd enom beztum klædum, hon hafþi lauſt hárit ſem meyiom er títt oc hafþi lagt gullhlaþ at enni ſer; hon ſkeinkti iarli, enn meyiarnar leku fyrer þeim; iarl tok hönd hennar med kerinu oc ſetti hana hea ſer, oc tauluþu þau um daginn; þá qvad iarl:

Viſt er at fráber fleſtu
froda melldrs at godu
(m) velſkufadra víſa
vöxtr þinn konan ſvinna;
(n) ſkord lætr hár á herdar,
haukvallar ſer falla,
(o) átgiörnum raud ec (p) erni
ilka gullt ſem ſilki.

Jarl dvaldiz þar miök lengi i allgodum fagnadi; ſtadarmenn fýſtu iarl at ſtadfeſtaz þar, oc töludu líkliga um at þeir mundi gipta hönum fruna; Jarl qvadz villdu fara ferd þá er hann hafþi ætlat, enn qvadz mundu þar koma er hann færi aptr oc gera þá af ſlíkt er þeim ſýndiz. Epter þat for iarl á brott med föruneyti ſínu, oc er þeir ſigldu auſtr fyrer (q) *Þrasnes* höfþu þeir byr godann, ſátu þeir þá oc drucku oc voru allkáter; iarl qvad þá víſu:

Ord

(m) velſkrifadra. *Flat.* (n) ſkæd. 101. 333. (o) at giætnum, *attendenti.* atgiættum. 333. (p) ervi. 101. erſi. 333.

Comes gratesqve reſolvit; deligit ex ſuis præ aliis conſpicuos petitqve convivium, ubi, inter ſummas lætitias, nullus ſumptus, qvo Comiti ſuus honor augeri videbatur, defuit. Die qvodam cum Comes convivio intereſſet, regina cum multis fæminis aulam ingreditur; tenebat manu pateram auream, pretioſiſſimis veſtibus amicta, demiſerat in humeros crines, ut mos eſt virginibus & laminam auream fronti applicaverat. Coronatam pateram dat Comiti, virgines autem coram iis ſaltant; jungit dextram craterem tenenti reginæ dextræ & apud ſe collocat, multa exinde hac die cum ipſa conſerens. Canit tunc comes. A. D. 1152

Certum eſt qvod plurimis præſtet
formæ tuæ venuſtas fœmina honeſta,
inter conſpicuæ ſtaturæ fœminas
ſtatura tua fœmina honeſta.
Virgo crines in humeros
ſuos dimittit,
(Voraci æqvilæ voranda tinxi ſangvine
cadavera) flavos ſerici inſtar.

Comitem hic inter ſummas lætitias diu commorantem, cives ut ſedem figat hortantur, non prorſus abnuentes ſe reginam illi nuptum daturos. Ad hæc Comes, ſe iter juxta propoſitum emenſurum, adjicit autem ſe, reducem, eo venturum & circa hæc qvæ placerent facturum. Diſcedit exinde cum comitatu comes. Cum orientem verſus ad Thrasneſum *navigarent, ventis uſi ſecundis confidebant, lætiqve potabant. Cecinit tunc comes.*

 Erit

A. D. 1152

Ord ſkal *Ermengerdar*,
ítr drengr muna lengi,
brudr vill (q) rauck at rídom
ránheim tíl jordánar,
enn er aptr fara runnar
unn viggs fyrer haf ſunnan
ryſtum heim at hauſti
hvalfrón til *Verbonar*.

Þá qvad *Armodr*:

Ec man *Ermengerþi*,
utan önnr ſkaup verþi,
marg elr ſorg um ſvinna,
ſíþan alldri finna,
væri ec ſæll ef ec ſvæfa,
ſýn veri þat gæfa,
brudr hefi allfagrt enni,
eina nótt hiá henni.

Þá qvad *Oddi*:

Trautt erum ver ſem ec vætti
verder *Ermingerdar*,
veit ec at hoſk má heita
hladgrund kongr ſprunda
þat ſómer bil brima
bauga ſtalls at öllu

hun

(q) rauſk 101. 333.

Erit verborum Ermengerdæ A. D. 1152
vir præſtans memor diu,
Virgo vult clara ut eqvitemus (navigemus)
in mari usqve ad Jordanem
Aſt qvando redeunt viri
per mare e meridie;
ſcindamus inſeqvente autumno, domum
tendentes, mare Verbonem *usqve.*

Cecinit Armodus:

Ego Ermengerdam,
niſi aliud eveniat fatum,
(multis timor circa honeſtam)
nunqvam exinde conveniam,
proſper eſſem ſi concuberem,
evidens eſſet fortuna,
(fœminæ frons eſt perqvam pulchra;)
unica nocte cum ea.

Cecinit tunc Otto:

Vix ſumus, ut teſtor,
digni Ermengerda,
ſcio præſtantem nominari poſſe
virginem, reginam fœminarum,
decet fœminam
omnino,

 Virum

A. D. 1152

hun liſi ſæl und ſolar
ſetri miklu betri.

Þeir foro þar til er þeír komu veſtr á (r) *Galiciuland* V. nottum fyrer Jol oc ætludu þar at ſitia um Jolin; þeir leitudu vid landzmenn at þeir mundu ſetia þar torg til matar kaupa, enn þat er illt mat land oc þotti landzmónnum þungt at fæda ſva mikinn her; enn þat var tíþinda at i landinu ſat höfþingi ſá er þar var utlendr i kaſtalanum oc hafþi á landzmönnum miklar pindingar; hann heriadi á þá ef þeír játtudu ecki öllu því er hann beiddi, baud hann þeim hinn meſta ufrid oc kugan; oc nu er iarl leitadi eptir vid landzmenn um matkaup, gerþu þeir hönum þar koſt um at þeir mundi ſetia þar torg framan til föſtu, enn villdu þó ráda vid þá audrum lutum med nockuru moti, oc ſkyldi *Raugnvalldr* iarl briota ſtraum fyrer at hafa fe allt þat er fengiz af þeim; þetta ber iarl upp fyrer ſína menn oc leitaþi ráds víd þá hvörn upp ſkal taka, enn fleſter voru fúſer á kaſtala menn oc þotti þat vænligt til fánga, oc gengu þeir *Raugnvalldr* iarl at þeim koſti vid landzmenn, enn er á leid Julin kallar iarl ſína menn á tal oc mælti; nu höfum ver ſetit her um hríþ oc höfum ecki átt vid kaſtalamenn, enn landzmenn letiaz helldr á kaupum vid oſs, þicki mer ſem þeir hugſi at þat verdi lokleyſa, ſem ver hetum þeim, er þat þo ecki dreingligt at leita ecki vid þat er ver höfum heitit, nu vil ec hafa rád vid ydr hvorn veg ver ſkulum vinna kaſtalann, þvi at ec veit at þer erut her rádagerdar menn meſter, enn þó vil ec þeſs biþia þá menn er her eru at hverr leggi til þat er likligaz er at dugi; *Erlingr* ſvaradi rædu iarls; ecki vil ec þegia vid ydru bodi, enn engi er ec ráþa gerþar madr

(r) *Galinuland.* 101. 333.

Vivat proſpera ſub ſolis A. D.
ſede (ɔ: *cælo*) *multo melius.* 1152

Pergunt donec occaſum verſus in Galiciam *qvinqve ante feſtum Julenſe noctibus, idem ibi transacturi, veniunt. Incolas, hic ut macellum victus emendi cauſa conſtituant, rogant regio autem cibariorum defectu laborat, unde tantam multitudinem ſuſtentare gravantur. Cæterum novi erat qvod in regione ſederet magnas exterraneus in caſtello, indigenas multifariam vexans; his, ſi non omnibus qvæ poſcebat annuerent, arma intulit & cum ſumma hoſtilitate eosdem coegit; Jam cum Comes indigenas de emendis cibariis imploraret, conditionem ipſi dedere conſtituendi ibi ad jejunium usqve macelli, qvod reliqvum erat aliqvo modo ſibi reſervantes & Comiti* Rögnvalldo, *ut aggreſſus mercedem, totam qva eos ſpoliarent pecuniam, conceſſerunt; hæc comes ſuis patefacit qværitqve conſilium qvinam expugnandi eſſent, plurimi autem caſtellanos, ſpe magni lucri, lubenter proponebant, unde* Rögnvalldiani *cum indigenis acceptant. Cæterum cum vergeret tempus Julenſe, Comes ſuis convocatis dicit; Nunc hic aliqvantiſper morati caſtellanos non infeſtavimus, tædet autem indigenas nobiscum negotiari, arbitror eos cogitare futurum effectu carere qvæ iis promiſimus; eſt tamen neutiqvam virile ea non tentare; jam vos de modo caſtellum expugnandi conſulam, ſcio enim vos hic conſiliis plurimum valere, attamen unumqvemqve eorum qvi hic ſunt rogabo, ut addat ea qvæ maxime probabilem pollicentur ſucceſſum.* Erlingus *Comiti reſpondit; te jubente tacere nolo, verum conſiliis neqvaqvam dives ſum; ſunt qvoqve ad hæc invitandi ii qvi plura vide-*

 runt

A. D. madr, er oc helldr at qvedia at þeſſu þá menn er fleira hafa
1152 ſet oc vanari eru ſlíkum ferdum, ſem er *Endridi Ungi*, enn her mun fara ſem mællt er at ſkiota mun verda til fugls ádr fái, megum ver oc freyſta at gefa til nockut rád fyrer hvat ſem kemr; ſkulum ver i dag ef ydr ſva ſýniz þat ecki urádligt eþr ödrum ſkipſtiórnarmönnum, gánga til ſkogar allir oc beri hver þriar axlbyrder á baki undir kaſtalann, því at mer lítz ſva ſem límit muni ecki trauſt vera ef mikill elldr er at borinn, ſkulum ver ſva láta þriá daga ganga ena næſtu oc ſiá hvat at ſkipaz; þeir gerdu ſem *Erlingr* baud, oc er því ſtarfi var lokit var komit fram at Jolum; villdi biſkup ecki láta þeim atgöngu veita meþan Jola hatíþin ſtædi yfer; Sá höfþingi het *Gudifreyr* er kaſtalann bygdi, hann var vitr madr oc hníginn nockut á alldr, hann var Klerkr godr oc hafþi farit vída oc kunni margar tungr; hann var madr ágiarn oc ujafnadar madr mikill; hann kallar ſaman menn ſína er hann ſá tiltekiur þeirra oc mællti vid þá; þetta rád ſyniz mer vitrligt oc oſs ſkadſamligt er *Nordmenn* hafa upptekit, mun oſs ſva gefaz ef elldr er at borinn, at ſteinvegrinn mun vera utrauſtr um kaſtalann, enn *Nordmenn* ſterker oc hrauſter, manom ver eiga von af þeim ſnarþrar orroſto, ef þeir komaz i færi, vil ec nu rádaz um vid ydr hvern upp ſkal taka i þeſſum vanda ſem oſs er tilfallinn; enn hans menn aller báþu hann fyrer ſiá; Þa tok hann til orda; þat er hit fyrſta mitt rád at þer ſkulut knita um mic ſnæri oc lata mig ſíga ofan fyrer kaſtala vegginn; ſkal ec hafa vond klædi oc fara i herbuder *Nordmanna* oc vita hvers ec verþa viſs; þetta var ráds tekit ſem hann ſagþi fyrer; oc er *Gudifreyr* kom til *Raugnvalldz* iarls oc ſagþiz vera ſtafkarl einn, oc mælti á *Völſku*, þat ſkildu þeir hellz; hann for um allar buder

runt ejuſmodi expeditionibus magis aſſveti ſunt, exempli A. D.
gratia Endridius Ungius, *cæterum comprobabitur hic pro-* 1152
verbium, telo petendam eſſe avem anteqvam obtineatur; Conſilium etiam aliqvid, qvodcunqve eveniat, dare periclitabimur; Omnes hodie, modo tibi aut aliis navium rectoribus conſultum videatur, ſylvam petemus; reportabit qvisqve ſub caſtellum in humeris ſarcinas tres, arbitror enim gluten vix reſtiturum, ſi ignis admoveatur, pergamus ita dies tres proxime ſeqventes, interim qvæ eveniunt viſuri. Fecere ut juſſerat Erlingus, *verum hoc opere abſoluto feſtum aderat Julenſe, unde epiſcopus eo tempore aggredi noluit; Principi, qvi caſtellum inhabitabat, nomen* Gudifreyr; *Vir erat ſapiens & ætate aliqvantum provectus, orator erat inſignis, varias inviſerat terras, multas callebat lingvas & vir erat avarus & injurius. Hic cum inceptum videret* Rögnvalldianorum *ſuos convocatos alloqvitur; Conſilium, inqvit, qvod cepere* Norvagi *prudens & magnopere noxium mihi videtur, experiemur, ſi ignis admoveatur, parietem lapideum qvo cingitur caſtellum minus firmum fore,* Norvagi *autem fortes atqve ſtrenui; ſperanda nobis ab ipſis acris pugna modo occaſio detur; nunc vos conſulam qvo modo prementes nos difficultates evitemus. Hæc cum caſtellani ejus curæ committerent, pergit ita; Conſilium inqvit, primo eſt meum ut aſſumtis funibus me alligetis perqve muros caſtelli demittatis, induam veſtes laceras petamqve caſtra* Norvagorum, *de circumſtantiis certior futurus; hoc, qvod ab eo proponitur, conſilium captum eſt; Cum* Gudifreyr *ad Comitem* Rognvalldum *veniret, ipſi ſe mendicum eſſe ætate gravem profeſſus eſt & eum lingva* Italica, *qvam præcipue intelligebant, allocutus eſt;*

D. A. der oc bad ſer matar; hann ſkildi at med Nordmönnum
1152 var öfund mikil oc ſveitardráttr, var *Endridi* fyrer annarri, enn iarl fyrer annari, *Gudifreyr* kom til *Endrida* oc kom ſer i tal vid hann; kærdi hann fyrer hönum at höfþingi ſá er kaſtalann hellt hefþi ſendt hann þangat, vill hann eiga vid þic félagſkap, oc vænter þeſs at þu muner hönnum griþ gefa ef kaſtalinn verdr unninn, ann hann þer betr gerſema ſinna, ef þu villt ſlíkt á mot leggia, enn þeim er hann vilia hafa at daudamanni; ſlíkt töluþu þeir oc mart annat, enn iarl var leyndr; for þetta allt af hlióþi i fyrſtu; oc er *Gudifreyr* hafþi dvaliz um hriþ med Jarlsmönnum, þá ſneri hann aptr til ſinna manna; enn þvi fluttu þeir or kaſtalanum ecki þat er þeir áttu, at þeir viſſu ecki hvert atlagan mundi takaz; þeir máttu oc ecki trua landzfolkinu.

Raugnvalldr jarl vann borg eina.

Þat var X dag Jola er *Raugnvalldr* jall ſtod upp, var vedr gott, bat hann þá menn ſína vopnaz oc let bláſa liþinu upp til kaſtalans, drogu þeir þá viþinn at oc hlódu bál umhverfis veggina; ſkipadi iarl mönnum til atgöngu hvar hveriger ſkyldi at gánga; Jarl gengr at ſunnan med *Orkneyinga*, *Erlingr* oc *Aſlakr* veſtann, *Jon* oc *Gudormr* auſtan, *Endridi Ungi* nordan, oc er þeir voru buner til atſoknar, hioþu þeir elldi i bálit, þá qvat iarl:

Vín bar hvit in reina
hladnipt ſkögul drifta,
ſyndiz fögr er funduz
ferdum *Ermingerdar*,

nu

eſt; caſtra inviſit ſingula, cibum mendicando. Comperit inter A. D.
Norvagos *invidioſas factiones, qvarum alteri* Endridius *Comes* 1153
præfuit; Gudifreyr *cum* Endridio *forte colloqvitur, nuntiaris alteri illi principem, qvi caſtello præerat, ſe ad eum miſiſſe; vult, inqvit, ſocietatem tecum inſtituere, ſperans, ſi caſtellum expugnetur, te ſe pace donaturum, qvam ſi reddere volueris, te res ſuas pretioſas, qvam eos qvi ipſum mortuum eſſe cupiunt obtinere mavult. Præter multa alia hæc conſerebant, qvæ Comitem, primum tecta, celantur. Verum* Gudifreyr, *poſt aliqvantam apud* Rögnvalldianos *moram, ad ſuos revertitur; idcirco autem ex caſtello qvæ poſſidebant, non devexere, qvod neſcirent, an aggreſſio forte eviniret, conterraneis confidere neqvaqvam tuti.*

Comes Rögnvalldus urbem expugnat.

E*rat decima feſti Jolenſis dies cum ſurgens comes* Rögn- 1154
validus, *præſente tempeſtate ſecunda, ſuos armari juberet & exercitum tubarum ope ad caſtellum deduceret. Contractam conſtructamqve circa muros lignorum ſtruem incendunt; diſponit ſuis, in qvo qvivis aggrederetur, locum comes; ipſe cum* Orcadenſibus *a meridie adoritur;* Erlingus *&* Aslacus *ab occidente;* Jonas *&* Guttormus *ab oriente.* Endridus Ungius *a ſeptentrione. Omnes ad aggreſſionem parati alimenta igni ingerunt, canente interim* Comite:

Vinum obtulit non contaminata
virgo in mappas albas;
jucunda videbatur, cum conveniremus
in itinere Ermengerda

A. D. 1154

nu tegaz ölld med elldi
(s) eikum fremr at ſækia,
ríþá ſnörp or ſlíþrum
ſverd, kaſtala ferþer.

Þeir taka nu at ſækia faſt at bæþi med elldi oc vopnum; ſkutu þeir þa hart i virkit, því at ecki máttí annari atſokn vidkoma; kaſtalamenn ſtodu lauſt á vegginum, því at þeir urdu at gæta ſín fyrer ſkotum, þeir ſteyptu oc ut brennanda biki oc brennuſteini, oc vard iarlsmönnum litit mein at því; for þat ſva ſem *Erlingr* gat at kaſtala veggrinn hrundi fyrer elldinum er limit þoldi æi oc ordu á ſtor hliþ.

Sigmundr Aungull het madr, ſtiupſonr iarls, hann ſotti einn manna faſtaſt at kaſtalanum oc geck jafnan fram fyrer Jarlinn, hann var þá varla roſkinn, oc er atſokn hafþi verit um hrýþ, þa hrucku aller menn af kaſtala vegginum; veþr var á af ſuþri oc lagþi reykinn at þeim *Eindrida*, oc þá er elldrinn tok ſem faſtaz at ſækia, let iarl bera vatn i oc kæla griotit þat er brunnit var oc var þá hvíld á atſokninne; *Raugnvalldr* iarl qvat þá víſu:

Muna mun ec Jól þau er olum
auſtr gialldkera hrauſtum,
ullr at egda fiöllum!
(t) und leyrgiar med *Sölmunde;*
nu ger ec enn um adra
jafnlengd ſem ec var þeirra

ſverdz

(s) Eingilsneſs. 325. (t) undleygar. 101. 333. *Flat.*

Jam allicitur gens igne A. D.
lignorum ut petat 1154
(Evaginantur raptim acres
gladii) caſtellum.

Nunc igne armisqve ſtrenui oppugnant & caſtellum telis acriter petunt, alia enim ſtratagemata adhibere neqviverunt; caſtellani in muris vagabantur, a telis enim iis cavere neceſſum erat; Sulphur etiam & picem fervidam effundebant, hoc modo Rögnvalldianis *parum detrimenti adferentes, evenit enim qvod præſagiebat* Erlingus, *muros nempe caſtelli præ igne corruere, & gluten ſubſiſtere neqvire, unde rupturæ ingentes.*

Sigmundus Aungull (*hamus*) *nomen erat viro Comitis privigno, qvi præ aliis caſtellum oppugnabat & comitem jugiter præibat, tunc maturæ vix ætatis. Poſt aliqvantum in reſiſtendo moram, omnes in caſtellum, muris relictis, raptim ſe recipiunt; ſpirabat auſter, unde fumus ad* Endridianos *ferebatur. Cum autem ignis latiſſime ſerperet, comes aqva allata, lapides ignitos refrigerabat, hinc invadentibus qvies. Cantilinam tum cecinit:*

Memor ero feſti Julenſis qvod faceſſivimus
orientem verſus præfecto ærario forti,
vir ab Egdafiollum! (Agdarum *montibus*)
Cum Sölmundo.
Adhuc inſtituo per aliud æqve lætus ac eram inibi
armorum, ad meridiem ſpectantis

A. D. 1154

ſverdz at ſunnanverdum
ſvarm kaſtala barmi.

Oc enn qvat hann

Unda ec vel þá er vandiz
vineik tali mínu,
gefinn var ec *Völſku* víſi
vonarlauſt á hauſti;
nu gerec enn, þar er unnum
ættgodu vel fliódi,
griot verdr lauſt at lata
lim ſett, ára mettann.

Þá qvat *Sigmundr Aungull:*

Þer berit aptr er orar
ord þau ſkögulborda
fiallrifs fægi þellu
fleyvangs til *Orkneyia*,
at aungr þar er ſlaug ſungu
ſeggr und kaſtala veggium
eir þott alldri væri
ítr drengr framar gengi.

Epter þat red iarl til uppgöngu oc *Sigmundr Aungull*, varþ þar lítil vidrtaka oc komuz þeir i kaſtalann, var þar mart manna drepit, enn þeir er líſit þágu gáfu ſic upp i valld iarls, þar toku þeir mikit fe enn ecki fundu þeir höfþingiann oc nær enga dýrgreipi, var þa þegar mikil umræda hverſu

extremitatem muri caſtelli, armorum A. D. 1154
clamoſum tumultum.

Et adhuc cecinit:

Plene acqvieſcebam cum aſſveſieret
fæmina amica meo colloqvio,
datus eram fœminæ Italæ
ex inſperato autumno.
Jam adhuc ſaturo, cum faveam
conſpicui generis fœminæ,
(lapides coguntur diſſolvi
coagmentati) aqvilam.

Tunc Sigmundus Aungull:

Referatis cum vernat
verba iſta Sigmundi Hami
fœminæ.
trans mare in Orcades,
neminem ubi ſonabant verbera
militem ſub parietibus caſtelli,
qvamvis natu major eſſet
vir præſtans, fortius progreſſum eſſe.

Poſt hæc Comes nec non Sigmundus Hamus *aſcendunt, qvibus cum parum reſiſteretur, caſtellum ingrediuntur; occiditur ibi magnus hominum numerus, qvibus autem vita conceſſa, Comitis poteſtati ſe ſubjiciunt, ditantur hic præda haud exigua victores, principem vero non inveniunt, & res pretioſas fere nullas.*

 Hinc

A. D. 1154 hverſu *Gudifreyr* mundi hafa undan komiz, höfþu þeir þá þegar enn meſta grun á *Endrida Unga* at hann mundi hönum hafa undan ſkotit, oc mundi hafa farit brott med reyk til ſkogar; Epter þetta dvölduz þeir *Raugnvalldr* iarl ſkamma ſtund á *Galiciulandi* oc helldu veſtr til *Span*; þeir heriudu vida um *Spanland* hit heidna oc fengu þar mikit fe; þeir runnu upp i eitt þorp, enn þeir er bygdu þorpit lupu ſaman oc reþu til bardaga, var þar hart vidrnám oc ſlýdu landzmenn at lyktum, enn mart var drepit; þá qvat iarl víſu:

Von ec, ut á *Spani*
var ſkiótt rekinn flottí,
flýdi margr af mædi
menlundr (u) konu fundar,
því erum vær at vonum
væn hliód qvedin þiódum,
valr tók völl at hilia,
verder *Ermengerdar*.

Epter þat ſigldu þeir veſtr fyrer *Span* oc fengu þar ſtorm mikinn oc lágu þar þria daga vid ackeri ſva at þeir höfdu allmikit vos oc lagdi nær at þeir mundi briota ſkipin, þá qvat iarl:

Skal ec ei hriggr i hreggi
hlín medan ſtrengr oc lína
ſudr fyrer *Svediu* bardi
ſvalteigar breſtr eigi,

beint

(u) komi. *a conventu.* 101.

Hinc variæ conjecturæ qvomodo Gudifreyr *effugiverit;* Endridium Ungium *ſtatim ſuſpicantur eum ſubduxiſſe, fumi ope in ſylvam clam delatum. His geſtis Comes* Rognvalldus *non diu in* Gallicia *moratur, unde verſus* Hiſpaniam *gentilem, cui arma inferendo, ingenti præda ditantur, præternavigant. Oppidum qvoddam invadunt, oppidani autem concurrentes cum iis congrediuntur. Pugnatur utrinqve acriter, indigenæ attamen tandem fugantur, multis occiſis. Canit tunc Comes:* A. D. 1154

Non dubito, in Hiſpania
celeriter fundebantur,
aufugerunt multi defeſſi
Viri qvi fœminam convenere.
Sumus igitur, ut ſperandum,
(aptas gentes audivere voces;
acervus cadaverum cæpit tegere campum)
digni Ermengerda.

Hiſpaniam *ab occidente præternavigant & tempeſtate adverſa inhibiti in anchoris tres dies ſubſiſtunt, udum magnopere laborem ſuſtinentes, diffringendis navibus proximi. Cecinit tunc Comes.*

Non ero triſtis in calamitate
remiſſus donec rudens & linea,
qvæ navi adhærent,
non rumpuntur;

Virgini

D. A. 1154

beint nam ec hvítri heita
haurſkord er ec for norþan,
vindr berr ſnart at ſundi
ſúdmar, konu þrudri

Epter þat undu þeir ſegl ſín oc beittu ut at *Niörfaſundum* allfagrann byr, þá qvat *Oddi*:

Hafþi hollvínr (v) lofda
hinn er miöd dreckr inne
ſundalauks med ſveigi
ſeau dægr muni hægri.
enn ríklundadr rendi
Raugnvalldr med liþ ſkialldat
heſti halli glæſtum
hlunz at Niörfaſundum.

Oc er þeir beittu at ſundinu qvat iarl viſu:

Vindr hefr Völſku ſprundi
vetrarſtund frá mundum,
ut berum ás at beita,
auſtrænn ſkotit flauſtum,
verdum ver at gyrda
(l) vanarhart fyrer *Spani*,
Vindr rekr ſnart at ſundi,
ſvidris vid rá midia.

Þeir

(v) iöfra, *principum.* 102. (x) varnar 101. vanar 333. *Flat.*

id candidæ promiſi A. D.
virgini cum a ſeptentrione proficiſcerer, 1154
(fert propediem ventus in fretum
navem) fœminæ honeſtæ.

Vela dein pandunt & in fretum Herculeum, *obverſis antennis, vento tamen haud temnendo uſi navigant. Cecinit tunc* Oddus.

Fruebatur fidus amicus virginum,
iſte qvi jam intus bibit mulſum,
apud auri tractatorem,
dierum ſeptem dimidio vita magis delicata.
Aſt liberalis currere facit
Rögnvalldus *cum exercitu clypeato,*
navem in obliqva velicatione
ad fretum Herculeum.

Cumqve in fretum vento obnitentes navigarent, cecinit Comes:

Ventus ab Itala *fœmina*
hyemali tempore, meminimus,
efferimus antennam ut obliqvemus,
orientalis miſit repente;
Neceſſum habemus colligare,
ſpe ambigua ante Hiſpaniam
(pellit ventus celeriter in fretum)
vela ad medias antennas.

Pp *Trans-*

A. D. 1154 Þeir ſigldu i gegnum *Niörfaſund* oc tok þá at hægiaz vedrit, oc þá er þá bar or ſundunum, þá ſkildiz *Endridi Ungi* frá föruneyti iarls med VI. ſkipum, ſigldi hann yfer hafit til *Marſeliar*, enn þeir *Raugnvalldr* iarl lágu epter vid ſundin oc töludu menn mart um at *Endridi* hefdi nu ſialfr ſkírſlu tilgört hvert hann hefdi *Gudifreyr* undan komit; Jarl let þá vinda ſegl ſin, ſigldu þeir á haf oc ſtefndu hit ſyþra med *Serklandi*; Þá qvat *Raugnvalldr* iarl:

landi víkr, enn lauka
lögr tær á vid fögrum;
ſyd mun ſeggr at hródri
ſeinna nordr at einu.
Þenna riſt ec med þunnu
þitt jardar men bardi
einum ut fyrer *Spani*
aufund krok i dag hróki.

Ecki er getit um ferd þeirra iarls fyrr enn þeir koma ſuþr fyrer *Serkland* oc lágu i nánd *Sardinarey* oc viſſu ecki til landa; þann veg var vedri farit at álögduz logn mikil, þoka oc ſælægiur, oc ſá þeir nær ecki frá ſkipum oc forſt þeim því ſeint. Þat var einn morgin at aflypti þokunne, ſtodu menn upp oc lituduz um oc ſá þeir tvær eyar oc er þeir ſá til eyianna í annat ſinn, þa var horfin aunnr eyin; þetta ſögdu þeir iarli, hann tok til orda, þat munu engar eyiar verit hafa, þat manu vera ſkip þau er menn hafa ut híngat i heim er þeir kalla *Dromunda*, eru þau ſkip ſva ſtor ſem holmar til at ſiá, enn þar er annar dromundrinn hefr legit, þar mun

Tranſfretant Niörfaſund, *remittente ſimul tempeſtate, cum* A. D.
fretum relinqverent, a Rögnvalldi *comitatu cum ſex navibus* 1154
Endridius Ungius *ſeparatur. Dirigit per mare ad* Marſeliam *curſum,* Rögnvalldus *autem cum ſuis ad fretum remanet, orta ſimul conjectura* Endridium *jam ipſum manifeſtaſſe ſe* Gudifreyrem *ſubduxiſſe, hinc Comes panſis velis & alto commiſſis navibus, ad auſtrales* Serklandiæ *oras tendit, canitqve ſimul:*

Terra nos relinqvit, ſed luſitare
humor (ɔ: *mare*) *audet in nave pulchra,*
ſerotinus erit vir qvoad poëſin,
magis ſerotinus qvoad reditum in ſeptentrionem.
Hoc, ſcindendo tenui
annulum terræ (ɔ: *mare*) *roſtro,*
cuidam extra Hiſpaniam
excellens facimus hodie homini ignavo.

Nihil in itinere Rögnvalldianorum *memoratur priusqvam meridiem verſus a* Serklandia *prope inſulam* Sardiniam *qvieti ſtarent, de propinqvo continente incerti. Ita ſtatus erat aër, tranqvillus admodum, inſtabat nebula atqve malacia ita ut extra naves nil fere viderent, ſerotinus igitur itineris ſucceſſus. Diei cujusdam mane cum nebula forte tolleretur, ſurgentes circumſpiciunt, videntqve inſulas duas, qvas cum ſecunda vice obſervarent, altera viſui erat ſubducta; Referunt hæc comiti regerenti. Conjicio inſulas neutiqvam fuiſſe; ſunt ſine dubio naves qvibus in hac mundi parte utuntur appellantqve* Dromedarios. *Sunt naves iſtæ tanqvam inſulæ ſi procul ſpectentur; ubi*

A. D. 1154 mun lagz haſa vindr á hafit oc mano þeir haſa ſiglt á brott, enn þeſſer mano vera nockors farandi menn; epter þat lætr iarl kalla til ſín biſkup oc alla ſkipſtiornarmenn, tok hann þá til orda; ydr kved ec at þeſſu herra biſkup oc *Erling* frænda minn, ſiái þer nockot rád edr efni var at ver megum nockorn ſigr á þeim vinna er á *Dromundinum* eru; biſkup ſvarar; torvellt get ec ydr verda at leggia lángſkip under dromundinn, því at þer manut ecki geta betr enn krækt brandöxi á bordit, enn þeir manu hafa brenniſtein oc vellanda bik at færa under fætr ydr oc yfer haufut, megu þer ſiá iarl, ſva vitr ſem þer erut, at þat er hin meſta uſæra at leggia liþ ſitt oc ſealfann ſic i ſva mikla hættu. Þá tok *Erlendr* til orda: herra biſkup ſeger hann, líklict er þat at þer manot þetta georz kunna at ſea at óſigrvænligt man vera at leggia at þeim, enn þann veg hyggz mer at þott ver freyſtum at leggia under dromundinn, at mer þycker vera mega at hinn meſta vapnaburdinn beri ut af ſkipunum vorum ef ver (*) ſíbyrdum vid, enn ef ecki er ſva, þá megum ver ſkiott fráleggia, því þeir mega ecki ellta oſs á dromundinum; Jarl tok til orda, þetta er drengiliga mællt oc nær mínu ſkaplyndi, vil ec þat nu bert gera fyrer ſkipſtiórnarmönnum oc allri alþýdu at hverr madr ſkal buaz í ſinu rumi oc vopna ſic med hinum beztum föngum, ſíþan ſkulum ver leggia at þeim, enn ef þeir eru kriſtner kaupmenn, þá er koſtr at gera frid vid þá, enn ef þeir eru heidingiar, ſem mic varir, þá mun almáttigr Gud vilia veita oſs þá myſkun at ver manom vinna ſigr á þeim, enn af herfangi þvi er ver fáum, þar ſkulum ver fá fátækum mönnum hinn fimtuganda pening; Epter þat brutu menn upp vapn ſín oc víggyrdludu ſkip ſín oc biogguz um epter þeim efnum ſem þeir höfdu til; ſkipar iarl

(*) Sídbyrdum, *legi debere ominor. confr. cap. ſeqv. in verb.* Jarl lagdi ſitt ſkip aptr med Dromundenum.

autem altera navis ſubſtitit, flante vento abnavigavit. Sunt hi autem ex euntibus qvidam. Poſt hæc Comes epiſcopum cum ſingulis navium gubernatoribus ad ſe arceſſit, & ſeqventibus affatur. Vos, inqvit, dominum epiſcopum & Erlingum *cognatum meum de hac re in conſilium voco? an videtis conſultum aut anſam, cujus ope eos qvi* Dromundo *vehuntur ſuperare poſſimus? Reſpondet epiſcopus: Difficile ominor vobis futurum naves longas Dromedario applicare cujus tanta eſt altitudo, ut vix poſſit ora navis ſecuri longo inſtructa manubrio, ex noſtris navibus attingi; ingerent autem ſulphur & picem fervidam ſub pedes veſtras & ſuper capita; facile vides Comes, tantæ ſapientiæ vir, non audendum ſe ſuosqve tanto periculo exponere. Ad hæc* Erlingus; *Domine, inqvit, epiſcope! vero ſimile eſt te hæc optime prævidere, victoriam ſcilicet e congreſſu non ſperandam, verum meus fert animus, qvod qvamvis dromedarium adori periclitemur, maximum armorum uſum extra naves noſtras locum habiturum, ſi* (*) *una alteri contigua; Sin minus, naves abducere cito poſſumus, nos dromedario vecti non inſeqventur. Ad hæc Comes, decent inqvit, talia reſponſa virum fortem, mihiqve perplacent; Aperiam nunc navium gubernatoribus omnibusqve ſubditis, ſingulis ſuis in locis arma ſuſcipienda; Dein cum iis congrediemur; ſi autem Chriſtiani ſint mercatores, poteſt cum iis pax contrahi. Qvod ſi gentiles ſint, ut mihi præſagit animus, per omnipotentis dei miſericordiam eos ſuperabimus; ex præda autem qvam reportamus pauperibus qvinqvageſimam dabimus partem. Rapiunt dein arma, naves ad prælium jungunt & pro facultate ſe præ-* A. D. 1154

(*) Alium eſſe ſenſum puto. hunc ſc. *ſi latus lateri applicetur.* eum in finem tela ex Dromedario miſſa eo facilius extra Comitis naves caderent, effectu carentia.

A. D. 1154 iarl til hvar hveriger ſkyldi atleggia, greiddu þeir þá atrodr oc lögdu at ſem vaſkligaz.

Raugnvalldr vann Dromundinn.

Enn er þeir ſá þat er á Dromundinum voro at ſkipin reru at þeim oc menn ætludu til atſoknar vid þá, toku þeir pell oc dýrgripe oc báru ut á bordin oc gerþu þá háreyſti mikit, oc þotti iarlsmönnum ſem þeir eggiadi Nordmenn á hendr ſer; *Raugnvalldr* iarl lagþi ſkip ſitt aptr med Dromundinum á ſtiornborda enn *Erlingr* á bakborda aptr þar, þeír *Jon* oc *Aſlakr* fram á ſitt bord hverr, enn adrer um midt ſkip á bædi bord, oc ſíbyrdu vid öllum ſkipunum, oc er þeir qvamo under dromundinn, var hann ſva bordhárr at þeir máttu ecki vapnom vidkoma, enn þeir ſteyptu loganda brennuſteini oc loganda biki yfer þá, oc var þat ſva ſem *Erlingr* gat til at meſtann vapnaburdinn bar ut af ſkipunum, oc þurftu þeir ecki at hlífa ſer þannig, oc er þeim ortiz ecki á um ſoknina, lagþi biſkup frá ſitt ſkip oc tvo önnr oc völdu þeir þángat bogmenn ſína oc lögþu þeir i ſkotmál oc ſkutu þaþan á Dromundinn oc var ſu meſt þá atſoknin, færþu þeir þá vid hlífarnar enn hugſudu lítt um hvat þeir höfþuz at er under Dromundinn höfþu lagt, *Raunvalldr* iarl het þá á ſína menn at þeir ſkyldi taka öxar ſínar oc höggva bordin á Dromundinum þar er minnſt væri járnafarit á, enn er menn á ödrum ſkipunum ſá athöfn iarlsmanna toku þeir oc ſlikt rád; Þar er þeir *Erlendr* höfþu atlagt heck atkeri mikit á Dromundinum oc var krækt fleinunum á bordit, enn leggrinn viſſi nidr at ſkipi *Erlings; Audun* hinn *Raudi* het ſtafnbui *Erlings*, hönum var lypt á ackeris ſtockinn, enn ſíþan heimti hann ſer fleiri menn ſva

at

præparant; Ordinat Comes ſingulis locum congreſſus; ad qvem remis ſtrenui accelerant. A. D. 1154

Vincit Dromedarium Rögnvalldus.

Cum autem viderent qvi in Dromedario erant naves ad ſe remigare ſeqve invadere velle, byſſum, purpuram & multas res pretioſas in ſupremas navis tabulas, magnum inter ſtrepitum, exponunt, qvo Rognvalldiani *ſe ad prælium laceſſitos exiſtimant; Applicat ad latus prope puppim dextrum, navem ſuam, ut longa erat, Comes,* Erlingus *autem eodem modo ad ſiniſtrum;* Jonas *&* Aslakus *ad proram utrinqve, reliqvi autem circa mediam, nullo inter naves interſtitio relicto. Latera dromedarii tantæ erant altitudinis ut arma adhibere neqvirent; Ardentem autem picem & ſulphur adverſarii ſuper eos effundebant, evenit vero qvod prædixerat* Erlingus, *nempe arma ultra naves extendi, unde defenſione non opus. Cum non ſuccederet prælium, abduxit, præter duas alias, navem ſuam epiſcopus. Delectos ſagittarios in his collocat, qvi apte diſtantes Dromedarium telis petunt, his tunc maxime prementibus, parum attendunt adverſarii iis qvi ſub Dromedareo remanſerant. Tum Comes ſuos hortatur ut aſſumtis ſecuribus Dromedarii latera, ubi minima ferri veſtigia, ſecarent; Verum cum in reliqvis navibus* Rögnvalldianorum *præſentem operam viderent, idem conſilium cepere: Ubi* Erlingus *cum ſuis navem admoverat, pendebat in Dromedario magni ponderis anchora, ita ut unco in latus fibulata, ſpiculum navi* Erlingi *immineret.* Audun Raudius (*ruffus*) *nomen erat proretæ* Erlingi; *Aſcendit primus fuſtem anchoralem, alios exinde ſibi auxiliares*

poſcit

A. D. 1154 at þeir ſtodu ſem þeir máttu þreyngz á ſtockinum oc hiuggu þaþan bordin ſem þeir máttu, oc var þat hauggit miklu efz, oc er þeir höfþu hauggit ſva ſtorar dyr at þeir máttu ganga inn i Dromundinn, reþu þeir þá til uppgöngu, oc komu þeir iarl i hin nedri rumin, enn þeir *Erlendr* i hin efri, oc er hvorer tveggiu koma upp i ſkipit, verdr þar orroſta bædi mikil oc hörd; á Dromundinum voru *Saraceni*, þat köllum ver *Maumetz* villumenn, þar var mart blámanna oc veittu þeir hina hörduztu móttöku; *Erlingr* feck þar ſár mikit á hálſinn vid herdarnar er hann liop upp, þat greri ſva illla at hann bar iafnan hallt höfudit ſíþan, þvi var hann *Skackr* kalladr; oc er þeir komu ſaman *Raugnvalldr* iarl oc *Erlingr*, hrucku *Saraceni* undan fram i ſkipit, enn iarlsmenn gengu þá upp hverr at ödrum, urdu þeir þá fleyri oc gengu at faſt; þeir ſá at á dromundinum var einn madr ſá at bæþi var meiri oc fríþari enn adrer, þat höfþu Nordmenn fyrer ſatt at ſá mundi vera höfþingi þeirra, *Raugnvalldr* iarl mælti at þeir ſkyldu ecki bera vopn á hann ef þeir mætti ödruvís fá hann; þá báru þeir ſkiöldu at hönum oc vard hann ſva tekinn oc færdr ſíþan á ſkip biſkups oc fáer menn med hönum, enn þeir drápu hvert manz barn annat oc fengu mikit fe oc margar gerſemar; þá er þeir höfþu lokit hinu meſta ſtarfi, ſettuz þeir þá niþr oc hvíldu ſic, þá qvat iarl þetta:

Erlingr geck, þar er ockr,
ogn̄ſterkr, ruduz merki
frægr med fremd oc ſigri
fleinlundr at Dromundi,
hloþu ver enn viþa,
var blod numit þiódum,

ſverd

poſcit, ut tot qvot potuere, compreſſe in fuſte ſtarent, tabulas A. D.
deinde pro poſſe findentes; hi etiam in Dromedario ſupremi 1154
ubi tam ingentes fores cædendo fecerant ut navem intrare poſſent, aſcendebant. Venit autem in inferiores locos comes, Erlingus autem in ſuperiores. Cum autem ambo in tabulatum venirent, prælium oritur; In Dromedario erant Saraceni, qvos Makumedis hæreticos vocamus. Erant ibi etiam Ætiopum (Blámenn) multi, qvi fortiſſime ſe defendebant. Infligitur hic Erlingo in collum apud humeros, cum Dromedarium raptim ſcandit, vulnus ingens, qvod ægre admodum ſanabatur, ut ſemper exinde obſtipus eſſet, Skackii cognomen igitur adeptus. Cum ambo una venirent Erlingus & Comes, Saraceni in proram turmatim depelluntur, Rögnvalldianorum autem unus poſt alterum aſcendit, qvorum auctus tunc numerus adverſariis fortiter inſtat. Conſpiciunt in Dromedario virum, qvi & ſtatura & formæ venuſtate alios antecellit. Credunt hunc Norvegi in Dromedario ducem eſſe; prohibet Rögnvalldus, ne huic arma inferant ſi alio modo comprehendere poſſint. Hinc clypeis eum cingunt, capiunt, & cum paucis in navem epiſcopi deducunt, reliqvos autem, ne minimo qvidem excepto, ſternunt, ingentibus ſpoliis rebusqve pretioſis ditati; maximo exantlato labore, conſidentes, qvieſcunt. Canit tunc Comes:

Erlingus progreſſus eſt, ubi noſtra,
horribiliter fortis, arcebantur vexilla,
clarus cum gloria & victoria
vir militaris in Dromedarium.
Oneravimus adhuc ligna (ɔ: navem)
(eximebatur ſangvis gentibus;

D. A. 1154

ſverd rudu ſnialler fyrdar
ſnörp; blámanna görþum.

Oc enn qvat hann:

Nennum ver at vinna,
valfall má nu kalla
ár hefer drengr i dreyra
dromund rodit ſkioma,
þat mun nordr oc norþan
naddregns konan fregna,
þiod beid liott af líþum
liftión; til *Verbonar.*

Menn ræddu um tíþindin þeſſe er her höfþu görz, ſagþi þá hverr þat er ſeet þottiz hafa, ræddu menn oc um hverr fyrſtr hefþi uppgengit oc urdu ecki á þat ſáttir, þá mælltu ſumer at þat væri ecki merkiligt at þeir hefþi ecki allir eina ſögn frá þeſſum ſtortíþindum, oc þar kom at þeir urdu á þat ſáttír at *Raugnvalldr* iarl ſkyldi or ſkera, ſkylldu þeir þat ſíþan allir flytia, þa qvat iarl:

Geck á Dromund döckvann,
drengr red ſnart til fengiar,
upp med ærnu kappi
Audun fyrſtr hinn *Raudi*,
þar nádu ver þiodar,
þvi hefr alldar Gud valldit,
bolr fell blárr a þiliur,
bloþi vapn at rióþa.

Þá

gladios rubefecere fortes viri A. D.
acutos; Ætiopum *viris ſtrenuis.* 1154

Et adhuc canit:

A nobis impetramus laborem.
ſtrages jam appellari poteſt,
promtus vir ſangvine
Dromedarium tinxit ope gladii.
eam aqvilonem verſus & ab aqvilone
enſium pluviam (ɔ: *prælium*) *fœmina audiet*
(Gens turpem nacta eſt a natione
necem;) Verbonem.

Conferebant de novis qvæ ibi acciderant, qvorum qvisqve qvæ viderat, adtulit. Diſceptabant etiam de eo qvinam primus aſcendiſſet, in eo non conſentientes. Aſſerebant inconveniens eſſe ipſos circa facinus hoc diſcrepare, unde concordes Comiti decidendum committunt, qvod omnes exinde inter referendum confirmarent. Cecinit tunc Comes:

Ingreſſus eſt Dromedarium nigricantem,
vir fortis ad lucrum repente converſus eſt,
magno cum conatu
Audinus *primus* Raudius (*ruffus*).
Ibi contigit nobis gentis
(*ſic in ſeculo viventium direxit Deus*)
(*corporis humani truncus cecidit lividus in tabulas navis*)
ſangvine arma rubefacere.

 Poſt-

A. D. 1154 Þá er þeir höfþu ruddann Dromundinn, þá lögdu þeir i hann elld oc er þat ſá madrinn ſá hinn miklí er þeir höfdu hertekit, brá hönum vid miök oc gerþiz litverpr oc mátti ſic ecki kyrrann hafa, enn þó at þeir leitadi orda vid hann þá mællti hann ecki oc engann veg bendi hann, oc ecki brá hann ſer vid hvort er þeir hetu hönum godu edr illu, enn þá er Dromundinn tok at loga ſiá þeir at ſva ſem logandi ſiárr hlypi í ſioinn, þat feck mikils hinum hertekna, manni; þat höfþu þeir fyrer ſatt at þeir hefþi uvandliga leitat ſiárins oc nu hefþi runnit malmrinn i elldzganginum hvort er verit hefþi gull edr ſilfr; þeir *Raugnvalldr* iarl ſigldu þaþann ſuþr under *Serkland* oc lágu under *Serklandz'* borg einne oc gerdu þar VII. nátta grid vid ſtadarmenn oc áttu vid þá kaup oc ſelldu þeim ſilfr oc annat fe; eingi madr villdi kaupa hinn mikla mann, oc epter þat gaf iarl hönum fararleyſi vid ſimta mann; hann kom ofan um morgininn epter vid ſveit manna oc ſeger þeim at hann var ödlingr af *Serklandi* oc hafþi þaþan verit leyſtr med Dromundinum oc öllu þvi fe er þar var á; lezt hönum oc þat veſt þyckia at þeir brendu Dromundinn oc foru þar ſva illa miklu fe at engi naut, enn nu á ec mikit valld á ydru máli, þer ſkulut nu frá mer þeſs meſt nióta er þer gáfut mer líf oc leitudud mer ſlíkrar ſæmdar ſem þer máttut, enn giarna villda ec at ver ſæumz alldri ſíþan, oc liſit nu heiler oc vel; epter þat reid hann á land upp, enn *Raugnvalldr* iarl ſigldi þaþan ſudr til *Krítar* oc lágu þar í ofvidri miklu, þá qvad *Armodr* víſu, er hann hellt vörd um nottina,

Eigu ver þar er vági
verþr inn um þraum ſtimann

þetta

Poſtqvam Dromedarium exoneraverant, igne admoto eundem comburunt, qvod cum videret magnus iſte vir, qvem captivum ducebant, commovebatur adeo ut faciei variaret colorem, qvietus manere neqviens, aſt qvamvis ipſum alloqverentur, attamen neqve reſpondebat neqve nutabat, nec ſive mala minarentur, ſive bona promitterent, movebatur. Poſtqvam autem Dromedarius conflagrare cæpit videbatur ardens qvaſi rivulus in mare excurrere, qvo captus iſte vir commovebatur, unde concludebant ſe minus diligenter gazas qvæſiviſſe, jamqve metallum, ſive aurum fuiſſet ſive argentum, liqvefactum. Comes Rögnvalldus *cum ſuis meridiem verſus ad* Serklandiam *curſum deinde dirigebat, & prope urbem qvandam hujus regionis ſubſiſtens, ſeptem cum incolis dierum inducias paciſcebatur, argentum & res alias pretioſas pro eorundem æqvipollentibus venundabat. Erat nemo qvi grandem hunc virum emeret. Poſt hac ipſi qvinto abeundi veniam Comes dedit. Deſcendit ad eos inſeqventis diei mane, manifeſtatqve ſe ex optimatibus in* Serklandia *eſſe, inde ſe cum Dromedario omniqve qvæ eo vehebatur pecunia redemtum eſſe, ægerrime autem ſe ferre eos Dromedarium incendio deleviſſe, ibiqve tantas opes, ſine omni uſu, perdidiſſe; Nunc autem, inqvit, magna ex parte veſtri poteſtatem habeo, jam pro eo qvod vitam mihi conceſſiſtis & tantum, qvantus apud vos erat, honorem qvæſiviſtis, præmium reportabitis. Lubens autem optarem ne vos poſthac viderem; jam ſalvi ſoſpiteſqve valete. Poſt hæc in continentem ſurſum eqvitat. Hinc Comes* Rognvalldus *meridiem verſus ad* Cretam *curſum dirigit & procelloſa tempeſtate impeditus ad anchoras ſtat. Canit tunc inter vigilias nocturnas* Armodus:

A. D. 1154

Eſt nobis, ubi ſtimulus maris (ɔ: *fluctus*)
injicitur in lignum (ɔ: *navem*) *firmum,*

 hoc

A. D. 1154

þetta höfum ver at vinna
vardhalld á ſkebarda,
meþan i nott hía nýtri
námduks haurund miukri
loki ſefr lind hinn veyki,
lýt ec um öxl til *Krítar.*

Þeir iarl lágu under *Krít* þar til er þeim gaf byr til *Jorſala* oc komu til *Akrsborgar* föſtumorgin, ſnemma oc gengu þá upp med prís miklum oc farar bloma, þeim er þar var ſialldſeen, Þ*orbiörn Svarti* orti þá víſu:

vard ec um hríd med (y) herþinn
þiörþys i *Orkneyium*
reed folkſtara fæder
fyrr um nætr til ſtyriar;
nu berum raund med reyndum
(z) raun ſnarliga iarli
ört á (a) víga vaurtu
Akursborg friá morgin.

Þeir iarl dvölduz i *Akursborg* um hríþ, þar kom ſott i liþ þeirra oc aunduduz marger menn; þar andadiz Þ*orbiörn Svarti. Oddi* hinn *Litli* qvat:

Báru lyng
lendra manna
fyrer Þ*arsnes*
Þ*orbiörn Svarta*

trad

(y) heriu. 101. 102. (z) Baun ſynlendra 102. (a) vega. 102. urgavauttu. *Flat.*

hoc nobis negotium A. D.
præſidium nempe in clypeo maris (ɔ: *nave*) 1154
dum hac nocte cum conſpicua
muliere, cui mollis eſt cutis,
effœminatus homo concubat cum fœmina imbecillis.
Oculos in Cretam *reflecto.*

In anchoris, donec ventus qvo Hieroſolymam *uterentur flaret, ſubſiſtebant, delati diei veneris mane* Akursburgum, *magno cum ſplendore pompaqve, qvæ ibi raro viſa, aſcendunt. Compoſuit tunc cantilenam* Thorbiörnus Svartius (Niger).

Fui ad tempus apud aſperatorem
belli (ɔ: *fortem militem*) *in* Orcadibus,
ſuſcepit indigenarum ibi nutritor
prius nocturno tempore bellum;
Jam inferimus clypeum cum experto
certe celeriter Comite
promte in aptos defenſioni portus
Akursburgi *diei Veneris mane.*

Comes cum ſuis Akursburgi *aliqvamdiu moratur; hic morbus inter ſatellites graſſatus magnum eorum numerum ſuſtulit & inter eos* Thorbiörnum Svartium. *Cecinit* Oddus Parvus:

Ferebant delicium
nobilium virorum
apud Thrasneſum
Thorbiörnum Svartium.

Calca-

A. D. 1154

trad hlynbiörn
und höfut ſkálldi
ata jörd
Akursborgar til.

Þá ſá ec hann
at höfutkirkiu
ſiklings vín
ſandi auſinn,
nu þrumer grund
grytt yfer hönum
ſolu ſignud
á ſudrlöndum

Þeir *Raugnvalldr* iarl foru þá or *Akursborg* oc ſottu alla hina helguztu ſtaþi a *Jorſola* landi; þeir foru aller til *Jordanar* oc lauguduz þar; þeir *Raugnvalldr* iarl oc *Sigmundr Aungull* lögduz yfer ána oc gengu þar á land oc þangat til ſem var hrís kiörr nockor oc ridu þar á knuta ſtóra, þa qvat jarl:

Ec hefi lagda lyckiu
leidar þvings um heiþi,
ſnotr minniz þeſs ſvanni,
ſút! fyrer *Jordan* utan,
enn ec hyck at þó þycki
þangat lángt at gánga,
blod fellr varmt á víþann
völl, heimdrögum öllum.

Þa

Calcabat navis A. D. 1154
ſub primario poeta
pelagum
Akursburgum *usqve;*

Tunc vidi illum
apud templum primarium,
principis amicum,
arena circumdari;
jam ingemit humus
lapidoſa ſuper illo,
ſole beata,
in terris meridionalibus.

Reliqvit cum ſuis Comes Rögnvalldus Akursburgum, *& ſingula loca præ aliis ſacra in terra* Hieroſolymitana *inviſit. Petunt* Jordanem *& in eo lavantur. Comes* Rögnvalldus *cum* Sigmundo Hamo *fluvium natando tranſit, in continentem exſcendit & in obvio rubo ingentes complicat nodos, canitqve ſimul:*

Compoſui fibulam
obviis ex corrigiis in teſqvis,
formoſa ejus memor eſt fœmina,
proh! dolor, ultra Jordanem*;*
ſed autumo qvod videatur
illuc pervenire longum,
(ſangvis decidit tepidus
in campum vaſtum) omnibus domi deſidentibus.

 Cecinit

A. D. 1154 Þa qvat *Sigmundr*:

Knut man ec þembiþrióti
þeim er nu ſitr heima,
ſatt er helldr höfum hættan
hans kynd, i dag binda.

Jarl qvat:

Knut riþum ver kauda,
kem ec módr í ſtad godann,
þann i þyckum runni,
þeſſa *Lafrrantz* meſſu

Oc þá er þeir foru utan af *Jorſala* landi þá qvat *Raugnvalldr* iarl:

Kroſs hángir þul þeſſum
þioſt ſkili lægit fyrer brioſti
flyckiz fram á breckr
ferd, enn þámmr medal herda.

Þeir *Raugnvalldr* iarl fóru um ſumarit af *Jorſala* landi oc ætludu nordr til *Miklagardz* oc komu um hauſtit til þeſs ſtadar er heiter *Imbolum*, þeir dvölduz þar miöc lengi í ſtadnum, enn ef menn genguz á móti þar er þraung var oc þottiz annar þurfa at ſá vægdi gaungunne er á moti geck, þá ſegir hann ſva, midhæſi, midhæſi. Þat var eitt kvelld er þeir geingu or bænum oc *Erlingr Skacki* geck ut á bryggiuna ſkipſins, gengu ſtadarmenn imot þeim oc mæltu, midhæſi, midhæſi; *Erlingr* var druckinn miöc oc let ſem hann heyrdi ecki,

oc

Cecinit tunc Sigmundus: A. D. 1154

Nodum profecto diſtento & pervicaci,
ei qvi jam domi reſidet
(verum eſt qvod cavillati fuerimus
abjectum iſtum;) hodie ligabo.

Cecinit Comes.

Nodum fecimus homini vili,
venio defeſſus in locum bonum,
ibi in craſſo rubo,
hac Laurentii *feria.*

Cum Palæſtinam *relinqverent, cecinit Comes* Rögvalldus:

Crux pendet hujus agminis,
frigidus animus in pectore latet,
turmatim in loca declivia progreditur
Comitatus, aſt palmæ inter ſcapulas.

Comes Rögnvalldus *cum ſuis æſtate* Judæam *relinqvit & aqvilonem verſus,* Conſtantinopolin *petiturus, venit ſub autumnum in urbem qvæ* Imbolum *audit. Hic diu admodum morantur; Si autem cum convenirent, unus alteri contrairet & obviam eunti neceſſario ſubſiſtendum putaret alter, dicebat, mediocritas, media tenenda.* Qvadam *forte veſpera cum ex urbe diſcederent,* Erlingo Skackio, *in pontem navi adjacentem egreſſo, oppidani obviam eunt clamantqve, media, media;* Erlingus *perqvam ebrius erat & ſe non audire ſimulabat, verum cum*

A. D. 1154 oc er þá bar ſaman, ſtöck *Erlingr* af bryggiunne oc ofan i leyrinn er under var oc hlupu menn hans til at draga hann upp oc urdu at færa hann af hveriu klæþi; Um morgininn epter er þeir iarl ſunduz oc hönum var ſagt, broſti hann at oc qvat:

Vill ecki vinr minn kalla
vard hann allt i drit falla
(b) nær var í því ærinn
ugæſa midhæſi,
lítt hyck ec at þá þætti
þeingils mágr er hann reingþíz,
leir fellr grár of geira
goligr i *Imbolum.*

Þau tíþinde urdu nockuru ſíþarr þar i ſtadnum er þeir gengu or ſtadnum miöc druckner, enn menn *Jons Fotz* ſöknudu hans, enn einkis mans annars, þeir ſendu þegar at leita hans (c) á önnr ſkip oc fanz hann ecki, enn ecki máttu þeir leita hans á land um nottina, enn þegar um morguninn er lioſt var vorþit fundu þeir hann hiá borgar vegg veginn, enn þeſs vard alldri víſt hverr hönum hefþi bana veitt; veittu þeir þá virduligann gröpt líki hans at heilagri kirkiu, epter þat foru þeir á brótt, oc er þeir komu nordr til (d) *Ægisneſs* lágu þeir þar nockurar nætr oc biþu byriar þeſs er þeim þotti godr at ſigla nordr epter hafinu til *Miklagardz*, þeir vöndudu þá miöc ſiglingina oc ſigldu þá vid prís miklum, ſva ſem þeir viſſu gert hafa *Sigurd Jorſalafara*, oc er þeir ſigldu nordr epter hafinu qvat iarl víſu,

Ríþum

(b) nærri var þat æru. 101. nær var i þvi æru, *non procul a dedecore. Flat.*
(c) *omittit.* (d) Eigilsneſs. 335.

ei appropinqvarent extra pontem exſiliendo, in lutum, qvod ſubtus erat, demittebatur. Accurrebant ejus ſubditi & ubi ipſum extraxerunt, ſingulis veſtibus exuere opus habebant; poſtridie cum adeſſet, caſum audiens, Comes *ſubriſit cecinitqve:* A. D. 1154

Non vult amicus meus acclamare,
cogebatur usqve in lutum decidere,
propinqvum erat ibi magnum
infortunium medio.
Non puto eum tunc videri
Comitis affinem cum ei inficias irent,
(lutum cadit cinereum in manus)
hilarem Imboli.

Accidit paulo poſt cum ex urbe egrederentur perqvam ebrii, ut Jonæ Pedis *ſubditi ipſum ſolum deſiderarent; miſſi ſtatim qvi eum qværerent, nullibi inveniunt, noctu autem in continente qværere non licitum. Prima vero inſeqventis diei luce apud murum urbis occiſum reperiunt, verum de cædis autore nunqvam certiores redduntur. Funus ejus apud ædem ſanctam honeſte ſepeliunt. Diſcedunt exinde delatiqve ad boreale* Ægisneſi *latus aliqvot noctes in anchoris ventum, qvi eos per mare ſeptentrionem verſus* Conſtantinopolin *deferret, exſpectant. Inſtituunt tunc navigationem exqviſitiſſimam ſumma cum pompa qvam adhibuiſſe ſcivere* Sigurdum Hieroſolymipetam. *Cum boream verſus per mare curſum dirigerent, cecinit* Rögnvalldus:

A. D. 1154 Ríþum ræſils vakri,
rekum ecki plóg af akri,
erium urgubardi
ut at *Miklagardi*,
þiggiom þengils mála,
þokum fram í gný ſtála,
riodum gyldis goma,
gerum ríks kongs ſóma.

Af Raugnvalldi Jarli.

1155 Þeir *Raugnvalldr* iarl komu til *Miklagardz* oc var þeim vel fagnat af ſtolkonginum oc *Væringiom*; þá var *Menelaus* kongr fyrer *Miklagardi* er ver köllum *Manula*; hann veitti þeim mí'kit fe oc baud þeim málagialld ef þeir villdi þar ſtadfeſtaz; þeir dvölduz þar miöc legi um vetrinn, þar var fyrer *Endridi Ungi* oc hafþi allmiklar virdingar af ſtólkongi, hann átti fátt vid þá iarl enn afþockadi helldr fyrer þeim fyrer ödrum mönnum; *Raugnvalldr* iarl byriar ferd ſína um vetrinn af *Miklagardi* oc for fyrſt veſtr til (e) *Kolgaralanz* til *Dýraksborgar*, þaþan ſigldu þeir veſtr i hafit á *Pul*, þar geck *Ragnvalldr* iarl oc *Erlingr* af ſkipum ſínum oc *Vilhialmr* biſkup, oc allt hit göfgazta liþ þeirra oc öfludu ſer þar heſta oc ridu þaþan fyrſt til *Romaborgar* oc ſva utan *Roma veg*, þar til er þeir koma til *Danmerkr*, foru þaþan i *Noreg* oc urdu menn þar fegner, oc var þeſſi ferd hin frægazta oc þottu þeir meiri háttar menn aller ſíþan enn ádr er farit höfþu; meþan

(e) Bolgaralandz. 101, 102. 325. *Flat.* Bolgardalandz. 333.

Vehamur perqvam (velorum ope) veloci, A. D. 1154
ne aratrum ex agro educemus,
aremus (ɔ: *deducamus*) *ſtrenuum roſtrum* (ɔ: *navem*)
Conſtantinopolin.
Acceptemus ſtipendia apud regem,
progrediamur in armorum ſtrepitum,
rubefaciamus lupi palatum,
augeamus potentis regis honorem.

De Comite Rögnvalldo.

C*omes* Rögnvalldus *cum ſuis* Conſtantinopolin *delatus*, *ab* 1155 *imperatore nec non* Væringis *benigne excipitur. Erat hoc tempore Rex* Conſtantinopoli Emanuel, *qvem* Manulam *appellamus. Obtulit iis pecuniam ingentem & ſtipendium ſi ibi in futurum manere vellent. Hyemem ibi magna ex parte transigunt. Prævenerat illuc* Endridus Ungius *magno perqvam honore ab imperatore habitus; Exercebat contra* Rögnvalldum *cum ſuis mutuas ſimultates, ad diffamandum eos apud alios magnopere pronus. Continuat iter hyeme relinqvitqve Conſtantinopolin comes* Rögnvalldus, *primo in* Kolgariam Dyraksburgum *vehitur, inde occidentem verſus in* Apuliam *navigant. Relictis hic navibus Comes* Rögnvalldus Erlingus *& epiſcopus* Vilhialmus *cum omnibus maioris notæ comitibus eqvos comparant vehunturqve inde* Romam, *& viam dein qvæ ducit in* Daniam *usqve, exinde in* Norvegiam *reduces, ab indigenis magno cum gaudio excipiuntur & omnes iter hoc, qvod famoſiſſimum erat, emenſi, majori qvam antea honore digni cenſentur. In itinere*

Aug-

A. D. meþan þeir höfþu verit i ferdinne andadiz *Augmundr* (f) Drengr broder *Erlings Skacka*, hann þotti meira háttar þeirra brædra meþan þeir líſdu báder; enn epter fall *Inga* kongs var til kongs tekinn yfer þann flock *Magnus* ſon *Erlings* oc *Kriſtinar* dottur *Sigrþar* kongs *Jorſalafara*, enn *Erlingr* hafþi þá einn landrád i *Noregi*; *Valldemar Dana* kongr gaf *Erlingi* iarlsnafn, gerþiz hann þá hinn meſte (g) höfþinge. *Endride* kom utan nockorum vetrum ſíþar enn þeir *Raugnvalldr* oc redz hann þá til *Eyſteins* (h) kongs, þvi at hann villdi ecki eiga vid *Erling*, enn epter fall *Eyſteins* kongs efldu þeir *Endride* oc *Sigrþr* ſon (i) *Havardz Haullds* af *Reyri* flock oc toku til kongs *Hakon Herdabreid* ſon *Sigrþar* kongs *Haralldsſonar* (k) *Gilla*; þeir felldu *Gregorium Dagsſon* oc *Inga* Kong; þeir *Eindride* oc *Hakon* börduz vid *Erling* under *Seck*, þu fell *Hakon* enn *Endridi* flýþi; *Erlingr* iarl let drepa *Endrida Junga* nockoru
1156 ſíþar i *Vík* auſtr. *Raugnvalldr* iarl dvaldiz um ſumarit á *Hördalandi* er hann kom i Noreg, og fretti þá mörg tíþinde or *Orkneyium*, var þar ufridr mikill, oc gengu gæþindar miöc i tva ſtadi, enn þeir voru fáir er hiá ſæti, ſva at engann lut ætti i, var *Haralldr* jarl ödrum meginn, enn *Erlendr* iarl i audrum ſtad oc *Sveinn Asleifarſon* oc er *Raugnvalldr* iarl heirdi þetta qvat hann viſu;

Nu

(f) *omittit.* 332. (g) *Erlingr* redz þegar til felags vid *Inga* kong, þvi at hann var meſt under hann hallr at allri vinattu þeirra brædra oc ſkilldu ecke medan þeir lifdu báder, *Erlingus ſe regi Ingio ſtatim aſſociat, in eum enim amor præ reliqvis fratribus pronus, ab invicem, donec in vivis erant, non diſceſſerunt. addit* 325 332. (h) madr ſídan ok ríkr höfþinge, ſem ritat er i ſögu hans, *virum potentemqve dominum, ut in hiſtoria ejus ſcriptum. addit* 332. 325. (i) Haurds 101. 102. Hamunds. *Flat.* Hallvardz, *in margine* 101. (k) *omittit.* 325. 332.

Augmundus Dreingur, *frater* Erlingi Skackii, *occubuit*, *qvi*, *dum* A. D.
ambo in vivis erant, *fratre præſtantior habebatur. Mortuo vero rege* Ingio *factionis rex ſubſtituitur* Magnus *filius* Erlingi *&* Chriſtinæ *filiæ regis* Sigurdi Hieroſolymipetæ; *totius autem tunc* Norvegiæ *præfectura apud ſolum erat* Erlingum; *hunc* Valdemar *Rex* Daniæ *Comitis titulo ornavit*, *unde in ſummi nominis pincipem promotus eſt.* Endridius *aliqvot poſt* Rögnvalldum *hyemibus domum redux apud Regem* Eyſteinem *hoſpitium paciſcitur*, *cum* Erlingo *enim negotiari noluit. Verum poſt mortem regis* Eyſteinis, Endridius *&* Sigurdus *filius* Hávardi Hölldii *de* Reyri, *factionem conflant regemqve conſtituunt* Haconem Herdabreid, *filium Regis* Sigurdi Haralldſonii Gillii, *occiderunt* Gregorium Dagi *filium & regem* Ingium. *Conflixit* Endridus *&* Hacon *apud* Serk *cum* Erlingo, *ubi* Hacon *occubuit*, Endridius *fugatur. Comes* Erlingus Endridium Ungium *paulo poſt in* Vica *occidi curavit. Comes* Rögn- 1155
valldus *in* Norvegiam *delatus æſtatem in* Hördalandia *transigit auditqve de* Orcadibus *varia nova*, *ingentes nempe factiones & optimates in binas diſtrahi partes*, *pauci erant qvi omnino neutrales his ſe non immiſcerent*; *ſtabat ex altera parte Comes* Haralldus, *ex altera vero Comes* Erlendus *&* Sveinn Asleifæ. *Hæc cum audiret Comes* Rögnvalldus *cantilenam cecinit.*

A. D.

Nu hafa gæþingar gengit,
gudſión er þat lióna,
upp grafaz ill rád greppa,
ærit mörg á ſæri,
(l) þat mun þeygi ſiatna
þeim er ſvik (m) vinnr heima,
ſtígum (n) lítt á lagann
legg meþan (o) upphelldr ſkeggi.

Jarl hafþi engann ſkipa koſt (p) enn þeir ſkyldu láta gera hönum lángſkip (q) nockut, ganga þeir vel under þat oc játa þvi öllu ſem hann beiddi oc gerþu ſkipin.

Raugnvalldr Jarl for til Orkneyia.

1155 Jarl bioz um ſumarit at fara veſtr til *Orkneyia* i ríke ſitt, oc vard hann ſíþbuinn fyrer því at hann dvaldi mart, for hann veſtr á kaupſkipe því er átti *Þorhallr Asgrimsſon*, hann var *Islendſkr* madr oc kynſtorr oc átti bú ſuþr í *Biſkupstungom*; Jarl hafþi ſveit mikla á ſkipí oc göfugt föroneyti, þeir toko *Skotland* þá er var af vetri miöc langt oc lágu (r) vid *Torfnes*; kom iarl litlu fyrer Jul i ríki ſitt.

Ey-

(l) þar munu. 102. (m) viþr. 332. 325. (n) lut, *in rem.* 102. 333. lett, *leviter* 332. 325. (o) upphelld *barbam teneo.* 332. 325. (p) leitadi hann þá vid frændr ſina oc vine at þeir, *cognatos igitur & amicos rogavit ut &c. addit* 332. 325. (q) nockor um vetrinn, *aliqvot ea hyeme.* 325. 332. (r) lengi, *diu.* 325. 332.

A. D.

Nunc optimates violarunt,
ſeparatio a Deo exiſtit id ſubditis,
(eruuntur mala conſilia homuncionum)
permulta juramenta,
id minime ſubſidebit
qvoad domi dolum ſtruentem,
procedamus pedetentim
qvamdiu barba durat.

Comes nullas habebat naves, longas autem, ut rogabat, in ipſius uſum exſtruxere, & ſingula præterea qvæ expetebat promiſerunt, confecereqve naves.

Redit in Orcades Comes Raugnvalldus.

Comes æſtate occidentem verſus in regnum ſuum Orcades 1155 *paratur, aſt ſero itineri accinctus, varia enim obvia impedimenta. Vehitur tandem occaſum verſus navi mercatoria, qvæ erat* Thorhalli Asgrimi *filii; erat ille vir* Islandus, *claris natalibus ortus, in meridionalis qvadrantis tribu* Biſkupstungis *habitabat. Vehebatur nave ingens* Rögnvalldianorum *numerus conpicuusqve comitatus. Allabantur* Scotiæ *magna hyemis parte exacta & ad* Torfneſum *ſubſiſtunt; Comes paulo ante feſtum Julenſe in regnum ſuum pervenit.*

 Comi-

D. A.

Eyſteinn kongr fangadi Haralld jarl.

Nu er at ſegia frá þvi hvat til tíþinda vard i *Orkneyiom* medan *Raugnvalldr* iarl var i utförinne; Sumar þat er iarl var farinn or landi, kom auſtan or *Noregi Eyſteinn* kongr ſon *Halldz Gilla*, hann hafþi her mikinn; þá hafþi hann lagt til (s) *Rinarseyiar*; þá ſpurdi hann at *Haralldr* iarl var farinn yfer til *Katanes* med tvítogſeſſu oc hafþi LXXX manna, hann lá þá i Þ*orsá;* enn er *Eyſteinn* kongr ſpyrdi til hans, ſkipar hann þriár ſkútr oc fer veſtr yfer *Petlandsfiörd* oc ſva til Þ*orsár*, kom hann þar ſva at þeir iarl urdu ecki fyrr varer vid enn kongsmenn gengu upp á ſkipit at þeim oc gerdu iarl handtekinn; hann var leiddr fyrer kong oc foro þeirra ſkipte ſva at iarl leyſti ſic þrem mörkum gulls, enn hann gaf ríke ſitt i hendr *Eyſteini* kongi ſva at hann ſkyldi af hönum hafa jafnan ſíþan; geordiz jarl þa madr *Eyſteins* kongs oc batt þat ſvardögum, þaþan for *Eyſteinn* kongr til *Skotlandz* oc heriadi þar um ſumarit; hann heriadi vída um *England* i ferd þeirri oc þottiz þá hefna (t) *Haralldſ* ſona.

Frá Eyſteine Konge.

Epter þat for *Eyſteinn* kongr aptr í ríki ſitt til *Noregs* oc var allmisiafnt rætt um hans ferd. *Haralldr* iarl var í ríke ſinu i *Orkneyium* oc var þocka ſæll af fleſtum mönnum; þá var andadr

(s) *Raugnvalldzeyiar* 332. *Reyiareyiar* 101. *Roſseyiar. Flat.* (t) Haralldſ Kongs Sigrþarſonar, *regis Haralldi Sigurdi filii.* 332. 323.

A Magn: Frag: I. Fol: II. № 325.

Rögnvallde J. brusa. s. sigldi vestr til orkneyia oc for þegar til eyia þeirra er faðer hans haft ått. Gerði þa orðsending til þorfins J. frenda sins oc beiddi at hann gæfi honum þann þriðiung af eyiom er faðer hans hafðe ått.

Frag: II. Fol: II.

buðu þeir ut leiðang af ollum noregi. ok ætluðu siðan til danmarkar. Enn er þeir lagu i selœyium urðu .ij. langskip i hafsþrima ok at skipi ... Fekk maðr af langskipinu i hattum ... ok apto ... skipinu ok s upp i ...

Frag: III. Fol: X.

[illegible]

Frag: IV Fol: XV.

Sva er sagt at a dogum haralldz hins harfagra. bygduz orcneyiar. en aðr var þar vikinga bol. Sigurðr het hinn fyrsti J. i orcneyium. hann var s. eysteins glumru ok broðer Rognvallz mœra Jarls. Eptir Sigurð r. buthormr s. hans .j. vetr. Eptir hann tok iarldom torfeinar s. R. iarls oc var lengi J. ...

Cod. Leg. Arnæ. Magn. N: 235.

Fol: X.

[illegible]

A. D.

Comitem Haralldum Rex Eyſteinn capit.

N*unc referenda qvæ*, *Comite in peregrinatione occupato*, *in* Orcadibus *evenerunt*. *Æſtate*, *qva navigationem ſuſceperat comes* Rögnvalldus *venit ex* Norvegia *rex* Eyſteinn *filius* Haralldi Gillii, *ingenti cum exercitu*, *qvem ad* Rinarseyiam *deduxerat*. *Audit hic* Haralldum Maddadi *viginti interſcalmiorum navem cum octuaginta viris in* Kataneſum *traduxiſſe*, *tunc in amne* Thorsáa *conſtitutum*, *de qvo certior*, *inſtruit phaſelos tres & occaſum verſus trans ſinum* Petlandicum *indeqve in* Thorsáam *vehitur*, *venit ex inſperato adeo*, *ut Comes cum ſuis non comperiret priusqvam regii navem aſcenderent ipſumqve caperent*. *Siſtitur regi*, *eo autem res inter eos venit ut Comes ſe tribus auri marcis redimeret*, *regnum autem regi* Eyſteini *traderet ſub conditione ut ab ipſo conceſſum exinde teneret*. *Addicit ſe regi* Eyſteini *& ſervandis conditionibus juramento ſe adſtringit*. *Tendit hinc in* Scotiam *rex* Eyſteinn *eamqve hac æſtate armis infeſtat*. *In hoc itinere* Angliam *paſſim tentabat & cædem filiorum* Haralldi *vindicare videbatur*.

De Rege Eyſteine.

P*oſthac in regnum*, *qvod in* Norvegia *erat*, *reverſi Regis* Eyſteinis *iter varias tolerat cenſuras*. *Comes* Haralldus *intra regnum ſuum in* Orcadibus *a plurimis amabatur*. *Exſpiraverat*

A. D. andadr *Maddadr* iarl fader hans, enn *Margret* moder hans, var komen til *Orkneyia*, hun var fríd kona oc ſvarri mikill; I þann tíma andadiz *David Skota* kongr, var þá til kongs tekinn *Melkolmr* ſon hans, hann var barn at alldri er hann tok ríki.

Frá Haralldi.

Erlendr ſon *Haralld*s ens *Slettmála* var lengſtum i *Þorsá*, enn ſtundum í *Suþrey* edr i hernadi ſíþann *Ottar* iarl andadiz, hann var hinn mannvænligzti madr oc görr at ſer um fleſta luti, milldr af fe, blíþr oc rádþægr, manna vinſælaztr af ſínum mönnum, hann hafþi ſveit mikla; *Anakol* het madr, hann var foſtri *Erlends* oc red meſtu med hönum, hann var (u) ættſtor oc hardfengr, (v) hann var rádgiafi *Erlendz*; þá er (x) *Raugnvalldr* iarl var farinn or ríke ſínu ut í *Jorſalaheim* for *Erlendr* á fund *Melkolms Skota* kongs (y) oc bat at hann gæfi hönum jarlsnafn oc *Katanes* til yferferdar ſva ſem hafþi *Haralldr* iarl fader hans (z), enn fyrer því at *Erlendr* átti marga vine, enn *Melkolmr* var barn at alldri, þá gekz þat vid at hann gaf *Erlendi* iarlsnafn oc veitti hönum *Katanes* hálft vid *Haralld* frænda ſinn; for *Erlendr* þá á *Katanes* oc hitti þar vine ſína; epter þat dro hann lid at ſer oc for ut til *Orkneyia*, oc beiddi ſer þar vidtöku; *Haralldr* iarl *Maddadar* ſon dro liþ at ſer er hann ſpurdi þetta oc gerþiz fiölmennr;

(u) víkingr, *pirata* 332. (v) Suþreyſkr at kyni, *ex Hebridibus oriundus. addit* 325. 332. (x) *Erlendr* ſpurdi at, *cum Erlendus audiret qvod R.* 325. 332. (y) frænda ſins, *cognati ſui. addit* 325. 332. (z) af David kongi födur Melkolms kongs, *venia regis Davidis patris Melkolmi.* 325. 332.

rat tunc ipſius pater Comes Maddadus, *mater autem* Margareta *in* Orcades *migraverat; erat mulier conſpicua, aſt animo perqvam præcipitans. Mortuus eſt circa id tempus* David *Rex* Scotorum *&* *ſubſtitutus ei ipſius filius* Melkolmus, *cum regnum capeſceret, ætate tener.* A. D.

De Haralldo.

Erlendus *filius* Haralldi Slettmálii *ſæpiſſime in* Thorsáa, *interdum in* Hebridibus, *poſt mortem Comitis* Ottaris, *manebat vel piraticam exercebat; Erat vir præ aliis conſpicuæ fortitudinis, plurimis inſtructus artibus, liberalis, comis, ad obtemperandum alienis conſiliis pronus & inter ſubditos amicis ditiſſimus. Adhærebat ei magna hominum multitudo.* Anakol *nomen erat viro* Erlendi *nutricio, cujus conſilia maximum apud eum valebant. Erat claris ortus natalibus & ſtrenuus, Comiti* Erlendo *â conſiliis. Poſtqvam Comes* Rögnvalldus, *relicto regno ſuo, in* Judæam *profectus fuerat; convenit* Melkolmum *regem* Scotorum *rogavitqve ut cum Comitis titulo* Kataneſi *præfecturam, qvam tenuerat ipſius pater Comes* Haralldus, *ſibi cederet; Cum autem* Erlendus *multos haberet amicos*, Melkolmus *autem ætate tener eſſet, ſucceſſit ut dimidium cum cognato* Haralldo Kataneſi Melkolmus *ipſi daret; Petit igitur* Kataneſum Erlendus, *convenit ibidem amicos, poſtea copias contrahit, in* Orcades *deducit, incolasqve, ut ſe recipiant, rogat. Hoc cum audiret Comes* Haralldus Maddadi, *colligit exercitum & ingenti ſtipatus eſt multitudine, qvo facto*

A. D. mennr; ſoro þá menn á mille þeirra frænda at leita um ſætter, beiddiz *Erlendr* hálfra eyia vid *Haralld* iarl oc villdi *Haralldr* iarl ecki uppgefa, kom þá ſva at griþ voro ſett þau miſſeri, enn þat var rádit at *Erlendr* ſkal fara auſtr á ſund *Noregs* kongs oc beidaz helmings þeſs er *Raugnvalldr* iarl átti, oc letz *Haralldr* iarl þann lut mundu uppgefa; for þá *Erlendr* auſtr i *Noreg*, enn *Anakol* oc ſum ſveitin var epter. *Gunni Olafsſon*, broder *Sveins Asleifarſonar*, hafþi getit börn vid *Margretu* moder *Haralldſ* iarls, enn *Haralldr* iarl hafþi gert hann utlægann oc þvi tokz uvinátta med þeim *Sveini* oc *Haralldi* iarli, oc ſendi *Sveinn Gunna* brodr ſinn ſuþr i *Liodhus* til *Liotolfs* vinar ſíns er *Sveinn* hafþi verit med fyrr; (a) *Fugl* ſon *Liotolfs* var med *Haralldi* iarle oc var því fátt med þeim *Sveine*. Þá er *Erlendr* iarl for auſtr i *Noreg*, for *Haralldr* iarl yfer á *Katanes* oc ſat i *Vík* um vetrinn; *Sveinn Asleifarſon* var þá i *Þrasvík* á *Kataneſi* oc vardveitti þar bú ſtiupſona ſinna, (b) þvi at hann átti fyrr *Ragnhillde Ingimundar* dottr, þau voru ſkamma rýd áſamt; *Olafr* var ſon þeirra; ſiþan áttí hann *Ingiriþi Þorkels* dottur; *Andreas* het ſon þeirra; þat var Oþinsdag i efztu viku at *Sveinn* var genginn upp i *Lambaborg* med nockora menn; þeir ſá hvar byrdingr for (c) norþann af *Petlandzfyrdi*, þottiz *Sveinn* vita at þar mundi vera menn *Haralldſ* iarls þeir er hann hafþi ſendt epter ſkatti á (d) *Hialtland*; *Sveinn* bat ſína menn gánga til ſkipa oc leggia at byrdinginum, oc ſva gerdu þeir oc toku allt þat er (e) á var, enn ſkutu á landmönnum *Haralldz* iarls oc gengu þeir til *Víkr* oc ſögþu hönum,

(a) Fogl. 325. 332. (b) hann átti fyrr Ragnhilde Augmundar dottr, *uxorem prius habuerat Ragnhildem Ogmundi filiam.* 325. 332. (c) auſtan, *ex oriente.* 325. 332. (d) Skotland. 325. (e) femætt, *utile.* 332.

facto intercedebant cognatos pacem qværentes; Erlendo *dimidium, qvod non ipſe teneret, inſularum poſcenti* Haralldus *denegabat; eo venit, ut inducias hæc ſemiſtria paciſcerentur, conſilium vero initum eſt, ut* Erlendus *orientem verſus profectus* Norvegiæ *regem conveniret, dimidiumqve qvod erat Comitis* Rögnvalldi, *id qvod Comes* Haralldus *ſe dediturum profitetur, expeteret. Fertur tunc orientem verſus in* Norvegiam Erlendus, Anakol *autem & pars exercitus remanet.* Gunnius Olai *filius frater* Sveinis Asleifæ *ex* Margareta *Comitis* Haralldi *matre liberos ſuſceperat,* Haralldus *vero ipſum relegaverat, unde, inter eos inimicitiis ortis, ille* Gunnium *fratrem ſuum meridiem verſus ad* Liotolfum *amicum, apud qvem* Sveinn *antea fuerat,* Liodhuſas *mittit. Adhærebat Comiti* Haralldo Fugl, *unde* Sveinem *& ipſum mutuæ ſimultates interceſſere. Cum Comes* Erlendus *in* Norvegiam *proficiſceretur, transiit in* Kataneſum *Comes* Háralldus *&* Vikæ *hyemavit.* Sveinn Asleifæ *tunc* Thrasvíkæ *in* Kataneſo *villicationem vitricorum procuravit; habuerat enim antea uxorem* Ragnhildem Ingimundi *filiam, qvæ non longo poſt nuptias tempore mortua; earum filius erat* Olaus; *duxit exinde* Ingiridem Thorkelis; *eorum filius* Andreas. *Erat die Mercurii hebdomadis ſupremæ cum* Sveinn, *ſurſum* Lamboburgum *cum aliqvot exſpatiatus, videret navem onerariam e ſeptentrione ſinus* Petlandici *advehi; Pro certo habebat miſſos eſſe a Comite* Haralldo *ad exigenda in* Hialtlandia *tributa; Jubet ſuos* Sveinn *ut navem onerariam petant adorianturqve, qvod cum facerent, omnia qvibus onuſta erat auferentes, legatos* Haralldi *in terram transportant, ipſi renunciaturos. Co-* A. D.

A. D. hönum; *Haralldr* iarl ſvaradi fá um oc ſeger at þeir *Sveinn* munde ymſer fe hafa, oc ſkipti hann mönnum ſinum á veizlr um *Paſkana*; þat kalla *Kataneſingar* at iarl væri (f) á *Kunnmiþum*.

Frá Sveine Asleifarſyne.

Þegar epter *Paſka* viku for *Sveinn* á byrdinge oc rodrarſkutu ut i *Okneyiar*, oc er þeir komu á *Skalpeid*, toku þeir þar ſkip af *Fugli Liotulfsſyne*, hann var kominn ſunnan or *Liodhuſum* frá ſauþr ſíns oc ætladi til *Haralld̃s* iarls, oc i þeirri ſaur toku þeir XII. aura gulls af *Sigurdi Klauſa* huskarli *Haralld̃s Jarls*, þat fe hafþi verit ſert i *Bæ*, enn þeir voru i *Kyrkiuvogi* er áttu; ſíþan fór *Sveinn* yfer a *Nes* oc upp á *Skotland* oc fann *Melkolm Skota* kong i (g) *Ardion*, hann var þa (h) IX. vetra gamall; þar var *Sveinn* mánad i allgodu yferlæti, oc bat *Skota* kongr hann hafa þau gædi öll á *Kataneſi* er hann hafdi ádr enn hann vard óſáttr vid *Haralld* iarl.

Frá Sveine oc Anakol.

Epter þat bioz *Sveinn* á brottu oc ſkilduz þeir *Skota* kongr med kærleikum miklum; for *Sveinn* þá til ſkipa ſinna oc ſigldi ſunnan til *Orkneyia*; þá var *Anakol* á *Dýrneſi* er þeir *Sveinn* ſigldu ſunnan oc ſá þeir ſigling fyrer auſtan Mula; þeir ſenda til *Sveins Gauta* bonda af *Skeggbiarnarſtödum* oc beiddi *Anakol* at *Sveinn* ſkyldi ſættaz vid *Fugl* um ſkiptökuna, þvi at þar

(f) *amittunt.* 101. 102. 333. *Flat.* (g) *Apardion.* 325. 332. oc *Ardion* 333. (h) XX. 102. 333. XIX. 325.

nes Haralldus *paucis reſpondens ſe & Sveinem opibus per vi-* A. D.
ces valituros dixit; ſuosqve per feſtum Paſcatos *alendos diſpo-ſuit. Tunc* Kataneſenſes *comitem in* Kunnmidum *eſſe dixerunt v. apud notos.*

De Sveine Asleifæ.

E*xacta* Paſcali *ſeptimana* Sveinn *ſtatim* Orcades *nave onera-ria & phaſelo petebat & cum ad* Skalpeidum *veniret, navem* Fuglo Liotulfi *filio eripiebat; Venerat is e meridie a patre ſuo qvi* Liodhuſis *erat,* Comitem Haralldum *conventurus. Abstu-lere qvoqve in hoc itinere* Sigurdo Klauſio *Comitis* Haralldi *do-meſtico duodecem uncias auri. Deportatæ fuerant iſtæ opes* Bæum, *earundem vero poſſeſſores* Kirkiuvogi *erant. Tranſit dein* Sveinn *in* Neſum *indeqve in* Scotiam, *convenit* Ardioni *regem* Scotiæ Melkolmum, *tunc novem annos natum; exigit heic menſem, hu-maniter habitus; jubet autem Rex, ut omnia in* Kataneſo, *qvæ ante inimicitias cum comite* Haralldo, *habuerat, bona, retineat, pro qvo* Sveinn *grates perſolvit.*

De Sveine & Anakol.

P*oſt hæc reditui ſe accingit & a rege* Scotorum *amiciſſime diſcedit; petit tunc naves & in* Orcades *navigat.* Anakolus Dyrneſi *conſtitutus erat, cum e meridie navigantem* Sveinem *cum ſuis orientem verſus ad* Mulum *conſpicerent; mittit ad* Sveinem Gautium *qvi* Skeggbiörnſtadis *habitat rogatqve ut* Fu-glum *de abducta nave conveniat, erant enim cognati &* Fuglus *tunc apud* Anakolum. *Cum autem inveniret cum*

Tt 2 *ſuis*

A. D. þar var frændſemi oc var *Fugl* þá med *Anakol*; enn er *Gauti* fann þá *Svein* (i) þá ſendi hann ord til *Anakols* oc bat þá *Sveinn* at þeir færi til *Sandeyiar* oc ſyndiz þar, þvi at hann letz fara mundu (k) þar var ſættar fundr (l) oc geck (m) ſaman ſættin, enn ſva kom at *Sveinn* ſkyldi giöra ſlíkt er hann villde; epter þat redz *Anakol* til lids med *Sveine* oc battz í því at koma ſaman ſætt þeirra *Erlendz* iarls er hann kæmi auſtan, þviat at þar var fiandſkapr mikill af brennu *Frákarkar*; þeir *Sveinn* oc *Anakol* foru til *Strionseyiar* oc lágu vid (n) höfn nockorar nætr; þá bió i *Strionsey* *Þorfinnr* (o) *Beſſaſon*, hann átti þá *Ingigerdi* ſyſtr *Sveins* er *Þorbiörn Klerkr* hafþi eina látit.

Sætt Erlends iarls oc Sveins.

Þá er þeir *Sveinn* lágu vid *Hofsnes* ſigldi þar af hafi *Erlendr* iarl; þeir *Anakol* oc *Þorfinnr* leita nu um ſætter med þeim *Sveine* oc tok iarl þunglega á ſættum, qvat *Svein* jafnan andſtreymann verit hafa þeim frændum, enn halldit æi þat er þeir *Ottar* iarl höfþu vidmælz at ſtyrkia ſic til ríkis; *Sveinn* baud þá iarlinum ſilgd ſína (p) var þar um leitat allann dag oc geck ecki ſyrr ſaman ſættin, enn þeir lýſtu þvi badir *Anakol* oc *Þorfinnr* at þeir mundi ſylgia *Sveini* or *Orkneyium* ef iarl villdi ecki ſættaz vid hann; *Erlendr* iarl ſagdi þau ord *Eyſteins* kongs at (q) hann ſkyldi hafa þann lut *Orkn-*

(i) oc ſagdi ord Anakols, *relatis verbis Anakoli.* 332. (k) i hridinne, *in imbre. addit.* 332. (l) fiölmennr, *freqventi.* 332. (m) ſeint, *ſero.* 325 332. (n) Hofsnes. 332. (o) Bruſaſon 325. 332. (p) oc rádoneyti, *ſuaqve conſilia. addit.* 332. 325. (q) þeir, *iis.* 102. 333.

ſuis Sveinem Gautius, *rogat, miſſo interim ad* Anakolum *nuncio, ut cum ſuis in* Sandey *ſe conferat, ſeqve ibidem, iturum enim ſe pollicebatur, conveniat. In habito hic conventu pax coaluit, eo autem venit, ut* Sveinn *pro lubito conditiones poneret.* Anakolus *poſtea* Sveini *ſe addicit & conciliando Comiti* Erlendo, *cum domum rediret, & ipſi, magnæ enim inter eos, ex incendio* Frakarkæ *profectæ inimicitiæ, ſe obſtringit. Petunt* Stiornsey Sveinn & Anakolus *& in portu aliqvot noctes morantur. Incolebat tunc* Stiornsey Thorfinnus Beſſii *& habebat uxorem* Ingigerdam Sveinis *ſororem, a* Thorbiörno Klerkio *antea repudiatam.* A. D.

Reconciliatur Sveinn Comiti Erlendo.

C*um* Sveinn *cum ſuis apud* Hofsnes *ad anchoras ſtaret, advectus eſt comes* Erlendus. Anakol & Thorfinnus *transactionem* Sveini *qværunt, cui comes tarde annuit, aſſerens* Sveinem *ſibi cum cognatis perpetuo moleſtum fuiſſe, nec ſervaſſe qvod promiſerat Comiti* Ottari *qvoad auxilium ſibi in occupando regno ferendum:* Sveinn *tunc Comiti aſſeclam ſe offert; in hoc autem procurando tota dies transiit, idqve ſine ſucceſſu reconciliationis donec ambo* Anakol & Thorfinnus *ſe* Sveinem, *ſi Comes cum eo transigere nollet, relictis* Orcadibus, *ſecuturos declararent. Comes* Erlendus *ea regis* Eyſteinis *verba*

 adſert,

D. A. *Orkneyia* er ádr hafþi *Haralldr* iarl. *Sveinn* gaf þat rád þá
er þeir voru ſátter at þeir ſkylldu fara á fund *Haralldz* iarls
ádr hann fretti þetta af ödrum mönnum oc biþia hann gefa
1155 upp ríkit; Sva var gert ſem *Sveinn* mælti; þeir fundu *Ha-
ralld* iarl fyrer *Kiarekſtödum* oc lá hann á ſkipum; þat var
Mickialsmeſſu (r) aptan at þeir *Haralldr* iarl ſá at langſkip
reri at þeim oc grunudu at ufridr mundi vera, liopu af ſki-
punum oc i kaſtalann. *Arni Rafnsſon* het madr er liop af ſkipi
Haralldz iarls oc til *Kirkiuvogs*; hann var ſva hræddr at hann
fann ecki fyrr at hann hefþi ſkiölldinn á herdum enn hann
var faſtr i dyrunum (s). Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* lupu af
ſkipunum oc ſoktu epter þeim *Haralldi* iarli til kaſtalans oc
veittu þeim atſokn bæþi med elldi oc vapnom; þeir vörduz
all ſköruliga oc ſkilldi nott med þeim; þar urdu marger
menn ſárer af hvarom tveggiom, oc voru þeir *Haralldr* iarl
miöc uppgefner ef lengr hefþi verit atſoknin, oc um morgu-
ninn epter komu bændr oc beggia viner oc leitudu um ſæt-
ter, enn þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru trauder til ſættanna,
enn þó for þat fram at þeir ſættuz at þvi at *Haralldr* ſór
þeſs eida at *Erlendr* iarl ſkylldi hafa hans lut eyianna, ſkyll-
di hann oc alldregi til ríkis kalla i hendor hönum: foru þeſ-
ſer eiþar fram at vitne hinna beſtu manna þar í eyiunum;
Epter þat for *Haralldr* iarl yfer a *Nes* oc ſva i *Skotland*
til (t) vina ſinna, oc for þá fátt manna or *Orkneyium* med
hönum. *Erlendr* iarl oc *Sveinn* ſtefndu þíng vid bændr i
Kirkiu-

(r) morgin, *mane.* 325. (s) Þorgeir het madr er þar var inne fyrer. Þat hugdu laugunautar Arna at hann veri tyndr oc leitudu hans tva daga. *Thorgeir nomen erat viro intus conſtituto. Contubernales Arnæ eum deperditum eſſe putabant & dies duos quærebant. add.* 325. (t) frenda, *cognatos.* 325.

adfert, partem Orcadum, *quæ comiti* Haralldo *antea paruerat, ei retinendam. Poſtqvam placati erant*, Sveinn *conſilium dedit, ut Comitem* Haralldum, *priusqvam hæc ab aliis audiret, convenirent & ut regnum dederet, poſcerent. Dictum factum; habent obvium apud* Kiarakſtados *Comitem* Haralldum, *in navibus conſtitutum. Erat veſpera feſti* Michaëlis *cum Comes* Haralldus *cum ſuis navem longam ad ſe adremigare videret, hoſtesqve eſſe ſuſpicaretur. Relinqvunt ſtatim naves & in caſtellum ſe recipiunt.* Arnas Rafni *nomen erat viro qvi ex nave Comitis* Haralldi *excurrens petiit* Kirkiuvogum, *tantum inter metum, ut non prius ſe in humeris clypeum ferre comperiret qvam in foribus fixus hæreret. Comes* Erlendus *&* Sveinn, *a navibus excurrendo, Comitem* Haralldum *usqve ad caſtellum inſeqvuntur igneqve & armis petunt, ſtrenue adeo ſe defendentes ut nox conflictum prohiberet. Multi utrinqve ſauciantur*, Haralldiani, *ſi pugna diutius duraſſet, admodum defeſſi fuiſſent. Veniunt ſeqventis diei mane coloni & utriusqve amici pacem qværentes, á Comite* Erlendo *&* Sveine *impetratu difficilem; ſucceſſit tamen ea conditione, ut* Haralldus *juramento ſtabiliret partem inſularum, ſibi debitam, Comiti* Erlendo *eſſe retinendam, ut nunqvam regnum ab eo poſceret. Præſtantur hæc juramenta adſtantibus, qvi ibi in inſulis optimates, teſtibus. Tranſit dein Comes* Haralldus *in* Neſum *& poſtea ad amicos in* Scotiam, *paucis ex* Orcadibus *ipſum ſeqventibus. Comes* Erlendus *cum* Sveine *colonos* Kirkiuvogum *ex totis inſulis convocat*

A. D. 1155

A. D. *Kirkiuvogi* oc ſóttu bændr til um allar eyiar; flutti *Erlendr*
1155 fram ſitt mál oc ſeger at *Eyſteinn* kongr hefþi gefit hönum ríke i *Orkneyium* þat er *Haralldr* iarl hafþi áþr at vardveita, beiddi hann þá bændr ſer viþrtauku, hafþi þar bref *Eyſteins* kongs þau er þat ſaunnudu er hann ſagdi; *Sveinn* flutti oc mál iarls oc marger adrer viner *Sveins* oc frændr, kom því ſva at bændr játudu *Erlendi* iarli hlýdni, tok hann þá under ſic allar eyiar oc gerþiz höfþinge yfer; enn ſva var mællt med þeim *Erlende* iarle oc bændum at hann ſkylldi ecki veria *Raugnvalldi* iarli þann lut eyianna er hann átti ef hönum yrde audit aptr at koma, enn ef *Raugnvalldr* iarl krefdi meirr enn hálfra eyia, þá ſkylldu bændr veria þat med *Erlendi* iarle. *Sveinn Asleifarſon* var jafnan med *Erlende* iarle oc bat hann vera varann oc trua æi vel *Haralldi* iarli eþr *Skotum*; þeir lágu lengztum um vetrin á ſkipum oc helldu nioſnum frá ſer, enn er atdró Jolum tok vedrátta at hardna oc for *Sveinn* heim i *Gáreksey* til buſs ſíns oc bat iarl ecki uvarann vera um ſic þött þeir ſkilldi, oc ſva gerdi iarl oc lá á ſkipum enn eſnadi hvergi í eyium ſtad til Jola veizlu. (u)

Haralldr jarl kom til Orkneyia á uvart.

1156 Þat var til tíþinda enn (v) ellefta dag Jula i *Gareksey* at *Sveinn Asleifarſon* ſat vid dryck med huskörlum ſínum; hann tok til orda oc (x) gneri nefit; þat er ætlan mín at nu ſe

(u) ſva hann kynni því helldr ſiá vid ófridi, *ut ab hoſtibus eo melius caveret. addit.* 333. (v) tiunda, *decimo* 325. (x) gretti. 333.

vocat procuratqve rem ſuam, aſſerens Regem Eyſteinem *reg-* A. D. 1155
num in Orcadibus *Comiti* Haralldo *antea cuſtodiendum dediſſe, rogat præterea colonos ut ſe excipiant, adhibitis ſimul literis regis* Eyſteinis, *qvæ allata confirmabant.* Sveinn *etiam cum multis amicis cognatisqve petitum promovebat, eo cum fructu, ut incolæ comiti* Erlendo *obſeqvium pollicerentur, acceptata tamen utrinqve conditione, ut comitem* Rögnvalldum *a parte Inſularum ipſi debita, modo fortuna eum redire ſineret, non arceret; Si qvid autem* Rögnvalldus *ſupra dimidium inſularum poſceret, idem cum Comite* Erlendo *tuerentur coloni.* Sveinn Asleifæ *Comitem* Erlendum *jugiter ſecutus, rogabat ut ſibi caveret & Comiti* Haralldo *vel* Scotis *haud nimis confideret; transegere maximam hyemis partem in navibus, exploratoribus undiqve conſtitutis. Cum autem ad feſtam Julenſe vergeret, aer turbari cœpit unde* Sveinn *in prædium ſuum* Garecksey *ſe confert monetqve comitem ne, qvamvis diſcedat, ſecurus degat cui comes obtemperat manetqve in navibus, nullibi autem in inſulis inſtituendo per feſtum* Julenſe *convivio locum deſtinat.*

Comes Haralldus in Orcades ſine prævia fama venit.

A*ccidit in* Garekseya *undecimo* Juliorum *die, ut* Sveinn *cum* 1156
domeſticis potando confidens, in ſeqventia prorumperet naſumqve ſimul fricaret; Conjecto, inqvit, Comitem Haralldum *iter*

U u *in*

A. D. 1156 ſe *Haralldr* iarl á ferd kominn til eyia; þeir ſvörudu húſkarlarner at þat væri ulíkligt fyrer ſaker ſtórra ſtorma þeirra er á lágu; hann qvadz vita at þeim mundi ſva þyckia, mun ec nu oc eige gera iarli nióſn fyrer hugboþ mitt eitt, oc þo grunar mik at þeſs munni þurfa, oc fell þá niþr þat tal oc drucku þeir ſem áþr. *Haralldr* iarl byriadi ferd ſína ut i *Orkneyiar* á Julum, hann hafþi IV. ſkip oc tiutigi manna; hann lá tvær nætr vid (y) *Gáreksey;* þeir lendu i *Hafnarvagi* vid *Hroſsey;* þeir geingu hinn þrettanda dag Jula i *Fiörd;* þeir voru i *Orkahaugi* meþan Jula helgin ſtod oc ærduz þar tveir menn fyrer þeim oc vard þeim þat farartálmi; þá var af nott er þeir komu i *Fiörd;* var þat þar tíþinda at *Erlendr* iarl var kominn a ſkip ſitt oc hafþi druckit um daginn uppe á húſi; þeir *Haralldr* iarl drápu þar tvo menn, het annar *Ketill*, enn annar er æi nefndr, enn þeir toku höndum fióra menn, *Arnfinn* brodr *Anakols*, enn annar het (z) *Liotolfr* oc tvo adra; *Haralldr* iarl for aptr i *Þorsá* oc þeir *Þorbiörn Klerkr;* þeir brædr foro til *Lambaborgar* *Benedict* oc *Eirikr* oc höfþu *Arnfinn* med ſer. þegar um nottina er *Erlendr* iarl vard varr vid ufriþinn, þá ſendi hann menn til *Garekseyiar* at ſegia *Sveini* oc let hann þegar rinda ſkipum á ſió oc for til fundar vid *Erlend* iarl ſem hann hafþi ord til ſendt, oc voro þeir þá á ſkipum lengi vetrar; Þeir brædr *Benedict* ſendu þa ord at *Arnfinnr* mundi því at eins laus látinn ef þeir *Erlendr* iarl leti þá hafa ſkip þat er þeir áttu, er tekit hafþi verit fyrer *Kiarekſtödum*; iarl var þeſs fuſari at lauſt væri látit ſkipit, enn *Anakol* latti þeſs oc ſagdi at *Arnfinnr* mundi brott komaz þott ecki væri þetta til unnit. Þat var midvikudaginn næſta fyrer föſtu at þeir *Ana-*

(y) Grímsey. 325. (z) Liotr. idem.

in inſulas nunc ſuſcepiſſe; Regerunt domeſtici veri non ſimile eſſe tempeſtatum inſtantium cauſa. Adjicit Sveinn, *ſe ſcire iis ita videri. Non, inqvit, ad mittendum jam comiti nuncium ſolum animi præſagium me impellet, qvamvis opus eſſe autumem. Non de his plura; bibunt ut antea. Suſcepit tempore* Julenſi *in* Orcadas *iter Comes* Haralldus; *habebat naves qvatuor & nautarum centum, Apud* Gareksey *duas noctes in anchoris ſtabat. In* Hafnarvogum *in* Hroſſey *appellunt. Petunt decima tertia* Juliorum *die* Fiordum. Orkhaugi *feſtum Julenſe transigunt, hic ex iis duo mente capiuntur, qvod iter aliqvantum impedit. Provecta erat nox cum* Fiördum *venirent. Audiunt heic Comitem* Erlendum *in naves exiiſſe, heſterno autem die in continentis domo qvadam potaſſe. Heic Comes* Haralldus *cum ſuis duos occidit, qvorum alter* Ketillus, *verum alter non nominatur; Capiunt qvatuor,* Arnfinnum *nempe fratrem* Anakoli; *alterum nomine* Liotolfum, *præter alios duos. Redit in* Thorsáam *Comes* Haralldus & Thorbiörn Klerkr. *Fratres* Benedictus & Ericus Lambaburgum Arnfinnum *ſecum deducunt. Noctu ſtatim cum hoſtiles motus comperiret Comes* Erlendus, *nuncium qvi* Sveini *indicaret in* Gareksey *mittit; hic productis raptim in mare navibus, comitem* Erlendum, *ut per nuncium rogaverat, convenit & diu hyemis apud ipſum in navibus moratur.* Benedictus *cum fratre mittit nuncium,* Arnfinnum *ea ſolum conditione dimiſſum fore, ſi comes* Erlendus *cum aliis, navem apud* Kiarekſtados *captam, fratrum poſſeſſionem, ipſis reſtitueret. Voluit dimitti navem Comes,* Anakol *vero dehortatus eſt, aſſerens* Arnfinnum *absqve hac opera forte evaſurum. Erat die Mercurii proxima ante jejunium*

A. D. 1156

A. D. 1156 *Anakol* oc *Þorſteinn Raugnuſon* foru yfer á *Nes* med XX. menn á ſkutu um nott; þeir drogu ſkutuna under biörg nockr i eirn leyni vog, þeir geingu upp oc leynduz i kiörum nockrum ſkamt frá *Þrasvík;* þeir bioggu ſva um at ſva var ſem madr lagi i hveriu rúmi; komit höfþu menn til ſkips um morgininn oc grunuþu þar ecki um.

Þeir *Anakol* ſiá róa menn á ſkipi utan fra *Borg* oc lenda i *Árós*, þá ſiá þeir mann rída frá *Borg*, enn annnan gánga oc kendu þar *Eirik;* þá ſkiptu þeir liþi ſínu oc gengu X til ſiofar med ánni oc gættu at þeir kæmi ecki til ſkipſins, enn adrer X gengu til bæiar; *Eirikr* kom litlu fyrr á bæinn oc geck til ſkálhuſs; þá heyrdi hann til vopnadra manna, liop hann þá i ſkalann oc ut adrar dyrnar oc vilde til ſkips ſíns, enn þar voru menn fyrer oc var hann þá handtekinn oc færdr ut i eyiar til *Erlendz* iarls, voru þá ſender menn til *Haralldz* iarls oc ſegia hönum at *Eirikr* mundi æi fyrre lauſs verda látinn enn þeir *Arnfinnr* kæmi heiler til handa *Erlendi*, oc þetta geck epter þvi ſem þeir beiddu.

Sætter þeirra Harallds jarls oc Erlendz.

Um vorit epter bioz *Haralldr* iarl af *Katanesi* oc for nordr til *Hialtlandz*; hann ætladi at taka at líſi *Erlend Junga*, enn hann hafþi bedit *Margretar* modr hans, enn iarl hafþi ſyniat; epter þat feck *Erlingr* ſer menn oc nam hana á brott or *Orkneyiom* oc flutti hana norþr til *Hialtlandz* oo ſettiz i *Mos-*

nium cum Anakol & Thorſteinn Ragnæ filius in Neſum, phaſelo A. D.
cum viginti aliis vecti, noctu tranſirent, ſubducto in ſinum qven- 1156
dam ſub præruptis navigio exſcendunt & in virgultis prope
Thrasvik latitant. Navem ita inſtruxerant ut in qvovis in-
terſcalmio cubantem repræſentaret hominem. Acceſſerant ma-
ne qvidam navem, rem ut erat neqvaqvam ſuſpicati.

Videbat Anakolus cum ſuis, navem a Borg remis propulſam in Aroſiam appellere; conſpiciunt ſimul unum eqvitantem, alterum peditem agnoſcuntqve eſſe Eiricum; dividunt tunc cohortem ſuam ut decem ad mare apud amnem, ne in navem egrederentur, curarent, reliqvi autem decem villam petunt. Eiricus eos paululum prævenit & cubiculum accedit; Audit tunc viros armatos, unde in cubiculum incurrit & per alias exeundo fores ad navem ſe vult recipere, ab obviis autem ibidem captus, in Inſulas ad Comitem Erlendum devehitur. Mittuntur tunc ad Comitem Haralldum qvi dicerent Eiricum ſine dubio non prius dimitti qvam Arnfinnus cum cæteris ad Comitem Erlendum ſoſpes veniret. Optatus utrinqve his finis.

Concordia Comitis Haralldi & Erlendi.

Vere ſeqvente Comes Haralldus Kataneſum relinqvit & ſeptentrionem verſus in Hialtlandiam iter ſuſcipit, Erlendum Jungium e medio ſublaturus; ſollicitaverat ipſius matris Margaretæ nuptias, Comes vero repulſam dederat, qvo facto, Erlendus ſocios ſibi acqviſiverat, eamqve ex Orcadibus clanculum abſtu-

D. A. *Moſeyarborg* oc hafþi þar vidbunat mikinn, enn er iarl kom
1156 i *Hialtland* ſettiz hann um borgina oc bannadi allar tilflutningar, enn þar var uhægt atſokn vid at koma, foru menn til oc leitudu um ſætter med þeim; Þá beiddi *Erlendr* at iarl ſkylldi gipta hönum konuna, enn baud ſic til ſtyrktar vid iarl, oc ſagdi at honom lægi meira vid at hann fengi halldit ríke ſínu, enn þotti þat vænſt til at hann gerdi ſer vini ſem fleſta; Þetta fluttu marger menn med *Erlende* oc urdu þær málalykter at þeir ſættuz oc feck *Erlendr Margretar* oc redz ſiþan til felags med *Haralldi* iarli oc foru þeir um ſumarit auſtr i *Noreg*, oc er þat ſpurdiz i *Orkneyiar* gerþu þeir *Erlendr* iarl rád ſín oc fíſti *Sveinn* at þeir mundi fara i hernat oc afla ſer ſva fiár or ſva gera þeir oc foru ſuþr til *Breidafiardar* oc heriudu fyrer auſtann *Skotland*; þeir foro ſuþr til *Beruvíkr*; *Knutr* hinn audgi het madr, hann var kaupmadr oc iafnan í *Beruvík*; þeir *Sveinn* toku mikit ſkip oc gott er *Knutr* átti oc var á fe mikit, þar var oc á kona hans; epter þat ſigldu þeir ſuþr under *Blyholma*; *Knutr* var þá i *Beruvik* er hann ſpurdi ránit; hann keypti at *Beruvikr* mönnum C marka ſilfrs at þeir ſætti epter fenu, þeir voru fleſter kaupmenn er epter leitudu; þeir foru á XIIII ſkipum at leita þeirra. Þá er *Erlendr* iarl oc *Sveinn* lágu under *Blyholmum*, ræddi *Sveinn* um kvölldit at þeir ſkylldu liggia tialldlauſer, qvat *Sveinn* þyckia von at *Beruvíkr* menn kæmi fiölmenner til þeirra um nottina, enn vedr var hvaſt, gafu þeir ecki gaum at kvat ſem *Sveinn* mælti oc lágu under tiölldum, nema á ſkipi *Sveins* var ecki tialldat fyrer aptan ſiglu; *Sveinn* ſat uppi i lodkápu á kiſtu einne oc qvadz mundu buinn vera um nottina.

Einar

lerat, devexeratqve ſeptentrionem verſus in Hialtlandiam, & *magno cum apparatu ibi Moseyarburgi reſederat. Cæterum cum comes in* Hialtlandiam *veniret, urbem obſidebat omnesqve advehendi anſas prohibebat, impetui vero non aptus erat locus. Intercedebant qvidam pacem qværentes. Rogat tum Comitem* Erlendus *ut mulier matrimonio ſibi elocetur, ſuum autem Comiti* Haralldo *auxilium offert, adjiciens ei magis intereſſe retinendi regni, conſultiſſimum autem qvam plurimos ſibi conciliare amicos; hæc multis cum eo promoventibus res eum nacta eſt finem, ut, pace ſancita,* Erlendus Margaretam *uxorem duceret &* Haralldo *ſe ſocium adderet, ſeqvente æſtate ipſum in* Norvegiam *ſecutus. Hæc cum in* Orcades *audirentur, Comes* Erlendus *ſuos conſulit; hortatur* Sveinn *ut, piraticam ſuſcipiendo, opes comparent; dictum factum; petunt meridiem verſus* Breidafiord & *ab oriente* Scotiæ *piraticæ vacant. Eunt meridiem verſus* Beruvikam; *hic dives mercator, nomine* Canutus, *ſemper ſedebat, cujus ingentem beneqve inſtructam navem, in qva magnæ opes cum ipſius uxore, abduxit* Sveinn. *Poſtea meridiem verſus ad* Blyholmum *navigant:* Canutus Beruvikæ *erat cum de præda certior fieret;* Bervikenſes *ut ablata indagent centum marcis argenti inducit. Qvi prædam vindicatum ierant, maximam partem mercatores erant. Cum apud* Blyholm *Comes* Erlendus *cum* Sveine *maneret, veſperi hic ut ſine velorum tegmine dormirent conſilium dat, nocte ſeqvente* Bervikenſes *freqventes ad eos venturos ominatus; Cum autem procella inſtaret, ad ea qvæ* Sveinn *dicebat non attendebant ſe tegentes; in nave autem* Sveinis *poſt malum nullum erat tentorium.* Sveinn *hirſuta tectus penula in ciſta qvadam ſedebat & ſe nocte paratum fore aſſerebat.* A. D. 1156

Einar

A. D. 1156 *Einar Skeifr* het ſkipveri *Sveins*, hann ræddi um at ſögr gengi frá um röſkleik *Sveins*; hann er kalladr karlmadr betri enn adrer menn, enn nu þorer hann ecki at hafa tiölld á ſkipe ſínu; vardmenn voru uppi á holmanum; *Sveinn* heyrdi at þeir urdu ecki áſátter hvat þeir ſá, hann geck upp til þeirra oc ſpurdi um hvat þeir þrætti? þeir letuz ecki vita hvat þeir ſá; *Sveinn* var allra manna ſkygnſtr, oc er hann hugdi at, ſá hann at ſkip foru at þeim nordan XIIII, hann geck á ſkip ſitt oc bat þá vaka oc reka af ſer tiölldin, oc epter þat gerþiz ákall mikit oc æptu fleſter á *Svein* oc ſpyria hvat til rádz ſkal taka? hann bat menn vera hlióda, enn kvat þat vera ſitt rád at leggia ſkipinn á mille hólmſins oc meginlandſis oc freyſtum at þeir ſigla um oſs, þá mun ſkilia med oſs, enn ef þeir hallda at oſs þá róum í moti þeim oc tökum vid ſem hardaz ef fundi varom ber ſaman, enn adrer rádzmenn mæltu í moti oc kölludu þat eitt rád at ſigla undan oc ſva var gert. *Sveinn* mælti, ef þer vilit undan ſigla, þá beitit ut á hafit: *Sveinn* var ſeinſt buinn, enn *Anakol* beid hans; þá geck ſkipit *Sveins* meira oc let hann þá mínka ſiglingina oc beid *Anakols* oc villde ecki at hann væri einſkipa epter; þá mællti *Einar Skeifr* er þeir *Sveinn* ſigldu vid allt ſegl; er æi þat *Sveinn* at kyrt ſtandi ſkipit vart; *Sveinn* ſvaradí; ecki ætla ec þat, enn ræd ec þer at þu leiter ecki framar á hreyſti mina er þu ſkyniar ecki fyrer hrædſlo ſaker hvert ſkipit ſkrípr edr er þat kyrt; er þat þo allra ſkipa ſkiotaz under ſegli; Sneru þeir *Sveinn* þá inn under *Mosey*; þá ſendi *Sveinn* menn til *Edinaborgar* at ſegia *Skota* kongi, frá herfánge þeirra, enn ádr þeir kæmi til borgarinnar, þa ridu XII. menn i moti þeim oc höſþu (a) vid ſlagalar

(a) *omitt.* 101. 102. 333. *Flat.* 325,

Einar Skeifr *nauta erat* Sveinis, *qvi de ſtrenuitate domini famam emanare dicebat, habetur, inqvit, pro melioris notæ viro, nunc autem in nave ſua tegmen adhibere non audet. Vigiles in inſula vigilabant;* Sveinn *hos de iis qvæ videbant non concordes eſſe audiens exſcendit, de qvo contenderent ſciſcitatus. Reſpondebant ſe eorum qvæ viderant neſcios.* Sveinn *oculorum acie plerosqve ſuperabat; Cumqve attenderet, videbat naves qvatuordecem e ſeptentrione ipſos petere; egreditur in navem ſuam & ut vigiles, nova relatum, in reliqvas ſe recipiant rogat, jubet ſuos* Sveinn *ut viligilent & tegmina dimoveant; Inde ingens vociferatio cum plurimi* Sveinem *de conſilio implorarent; jubet ut ſubmiſſa voce loqvantur, addens conſilium eſſe ſuum naves inter inſulam & continentem deducere, periclitemus, inqvit, ut nos navigando prætereant, ſi vero ad nos curſum dirigant iis remigando contraibimus & ſic obvios qvam fortiſſime excipiemus. His alii conſiliarii contradicentes, unicum conſilium navigando aufugere reſtare dicebant; qvibus obtemperatum. Addit* Sveinn, *ſi, inqvit, navigando vos ſubducere vultis, in altum maris curſum dirigetis.* Sveinem *ultimo paratum* Anakol *exſpectabat, cum autem* Sveinis *navis velocior eſſet, vela ex parte contrahi facit, manetqve* Anakolum, *nolens eum relinqvere. Dixit tunc* Einar Skeifr *cum* Sveinn *plenis velis navigaret, nonne, inqvit, eſt* Sveinn! *qvod prorſus maneat navis noſtra? Reſpondet* Sveinn: *Non puto id, conſilium autem tibi do, ne virtutem meam ſæpius provoces, cum non præ timore comperias utrum navis progrediatur, an maneat, attamen ſub velis velociſſima. Tunc* Sveinn *ſub* Moſſey *curſum obliqvat &* Edinoborgum *ad certiorem de præda reddendum regem* Scotorum *mittit. Verum priusqvam ad urbem venirent, duodecem eqvitantes, qvi tibialia argento*

A. D. 1156

plena

A. D. ſlagalarhoſr fullar af ſilfri, oc er þeir funduz, ſpurdu þeir
1156 at *Sveini Asleifarſyne*, þeir ſögdu til hans, oc ſpurdu hvat þeir villdi hönum; *Skotar* ſögdu at þeim væri ſagt at *Sveinn* veri handtekinn oc *Skota* kongr hefþi ſendt þá at leyſa hann oc ſögþu frá erendum ſínum; Kongr taldi lítt at feláti *Knutz*, enn ſendi *Sveini* ſkiölld dýrann oc enn fleiri giafer. Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* komu heim um hauſtit til *Orkneyia* oc komu helldr ſíþ. Þetta ſumar fór *Haralldr* iarl auſtr i *Noreg* þá kom oc utan af *Miklagardi* i *Noreg Raugnvalldr* iarl oc (b) *Erlendr Skacki*, oc kom jarl liltlu fyrer Jul i *Okneyiar* i ríki ſitt.

Sætt Raugnvallds jarls oc Erlends jarls.

Þá fóru menn þegar i milli þeirra *Raugnvalldz* iarls oc leitudu um ſætter oc kærdu bændr einka mál þau er verit höfþu med þeim *Erlendi* iarli at hann ſkyldi ecki veria *Raugnvalldi* iarli ſinn lut eyia, vard þa komit á ſtefnulagi med þeim Jörlum i *Kirkiuvogi* oc á þeirri ſtefnu bundu þeir eidum ſætt ſína; þetta var tveimr nottum fyrer Jul oc ſættuz þeir vid þat at hálfar ſkylldi hafa eyiar hvarr þeirra oc veria báder ríkit fyrer *Haralldi* iarli edr ödrum ef tilkalladi; þa hafþi *Raugnvalldr* iarl engann ſkipa koſt ádr enn ſkip hans komu auſtan um ſumarit; þenna vetr var allt kyrt, enn um varit gerþu
1157 iarlar rád ſitt i moti *Haralldi* iarli ef hann kæmi auſtan, oc for *Erlendr* iarl til *Hialtlandz* oc ſkylldi ſæta hönum ef hann kæmi þar vid; *Raugnvalldr* iarl for yfer til *Þórsár*, þvi at þeſs var

(b) Erlingr. 101. 102. 333. *Flat.* 325.

plena portabant, obvios habuerunt; cum eos convenirent de A. D.
Sveine Asleifæ *ſciſcitabantur; Manifeſtabant* Svenoniani *ubi* 1156
eſſet, qvidqve cum ipſo negotii haberent interrogabant; Regerunt Scoti *ſe* Sveinem *captum eſſe audiviſſe & ipſos a Rege* Scotiæ *ad illum redimendum miſſos, negotium ſimul exponentes. Rex parvi æſtimabat opes qvas amiſerat* Canutus, Sveini *autem præter alia dona clypeum pretioſum miſit. Comes* Erlendus *&* Sveinn *in* Orcades *autumno redeunt, id perqvam ſero. Hac æſtate Comes* Haralldus *orientem verſus in* Norvegiam *profectus fuerat. Redux etiam tunc in* Norvegiam Conſtantinopoli *Comes* Rögnvalldus *cum* Erlendo Skackio, *paulo ante feſtum* Julenſe *in* Orcades, *regnum ſuum, redit.*

Conciliantur Comites Rognvalldus & Erlendus.

I*ntercedunt ſtatim Comites* Rögnvalldum *&* Erlendum *reconciliationi operam navantes, referunt incolæ firmiſſimum cum Comite* Erlendo *contractum in eo qvod Comitem* Rögnvalldum *a debita ipſi inſularum parte non arceret. Statuitur hinc* Kirkiuvogi *conventus, in qvo transactionem jurejurando ſtabilivere duabus ante Julia noctibus ſub conditione retinendi a qvovis dimidii inſularum, & regni, ſi Comes* Haralldus *vel alii poſcerent, defendendi. Habebat tunc Comes* Rögnvalldus *naves nullas, donec relictæ æſtate ex oriente venirent; hac hyeme omnia qvieta, Vere autem ſeqvente Comites contra Comitem* Haralldum *ſi e oriente veniret conſilia conflarunt, ita ut Comes* Erlendus *in* Hialtlandiam, *modo ibi allaberetur, obviam iturus,* 1157
ſe conferret, Comes vero Rögnvalldus *in* Thorsáam, *ſperabatur enim*

A. D. 1157 var van at *Haralldr* iarl mundi þángat þegar leita ef hann kæmi auſtan, þvi at hann átti þar marga vini oc frændr. Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru á *Hialtlandi* um ſumarit oc dvöldu ſkip öll at engi gengu til *Noregs* um ſumarit. *Haralldr* fór um ſumarit auſtan or *Noregi* oc hafþi VII. ſkip oc tok *Orkneyiar*; enn þriu þeirra urdu (c) ſæfara til *Hialtlandz* oc toku þeír *Erlendr* iarl þau; þá er *Haralldr* iarl kom i *Orkneyiar*; þá ſpurdi hann þau tíþinde at þeir hefþi ſætz *Raugnvalldr* iarl oc *Erlendr* iarl oc þar ſkylldi hálfar eyiar hvarr hafa vid annan, þottiz hann þá ſiá ſinn koſt oc mundi hönum ætlat ecki af löndum, tok hann þá þat rád at fara yfer á *Nes* á fund *Raugnvalldz* ádr þeir *Erlendr* iarl kæmi auſtan; Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru þá á *Hialtlandi* er þeir ſpurdu at *Haralldr* iarl var kominn i *Orkneyiar* á V. langſkipum, biogguz þeir þá þegar til *Orkneyia* oc fengu i *Dynrauſt* ſtrauma oc ſtorviþr oc ſkildi þar med þeim; *Svein* bar þá aptr at *Fridarey* á (d) XII. ſkipum oc hugþu iarl týndann; helldu þaþan ſuþr til *Sandeyiar* oc var þar fyrer *Erlendr* med III. ſkipum oc vard þar fagna fundr mikill; foru þeir þaþan til *Hroſseyiar* oc ſpurþu þar um ferder *Haralldz* iarls.

Talat um Sættir.

Nu er at ſegia frá þvi at *Haralldr* iarl kom i *Þorsá* oc hafþi VI. ſkip; *Raugnvalldr* iarl var þá i *Suþrlandi* oc ſat þar at brudkaupi því er hann gipti dottr ſína *Ingiride Eiriki Slagbrell*, kom honum þegar nioſn at *Haralldr* iarl var kominn i *Þorsá*, reid iarl fiölmennr ofan fra *Beruvík* i *Þorsá*; *Eirikr* var

(c) ſæfa. 101. 102. ſæhafa 325. (d) II. 325.

enim ſtatim opem ibi qvæſiturus Haralldus, *habebat qvippe hic* A. D.
multos amicos atqve cognatos. Comes Erlendus *cum* Sveine 1157
æſtatem in Hialtlandia *transigebat*, *commorantibus ita ſingulis navibus ut nullæ* Norvegiam *peterent. Relinqvit æſtate* Norvegiam Haralldus, *navibus inſtructus ſeptem*, & *ad* Orcades *allabitur*, *tres autem harum ad* Hialtlandiam *adverſis ventis feruntur* & *a Comite* Erlendo *capiuntur. In* Orcades *devectus Comes* Haralldus *audit relatum*, *Comites* Rögnvalldum & Erlendum *fædus contraxiſſe*, & *cuiqve dimidium inſularum retinendum. Videbatur ei tum patere ſua ſors*, *nempe qvod nihil ditionis ſibi deſtinaretur; hinc conſilium capit*, *ut in* Neſum, *anteqvam Comes* Erlendus *rediret*, *Comitem* Rögnvalldum *conventurus*, *transfretaret. Comes* Erlendus & Sveinn *in* Hialtlandia *conſtituti erant cum audirent Comitem* Haralldum *cum qvinqve navibus longis in* Orcades *veniſſe. Diſcedunt hinc ſtatim* & *in* Dynrauſt *ingentes procellas* & *verticis viciſſitudines patiuntur*, *unde* Sveinn *a Comite disjunctus in* Fridarey *cum duodecem navibus repellitur*, *opinatus Comitem periiſſe. Tendunt inde in* Sandey *obviumqve ibidem habent cum tribus navibus Comitem* Erlendum, *ex conventu undiqve læti*, *delati inde in* Roſsey *de itinere Comitis* Haralldi *certiores redduntur.*

De ineunda pace agitur.

J*am referendum eſt Comitem* Haralldum *ſex inſtructum navibus in* Thorsáam *veniſſe. Comes* Rögnvalldus *nuptiis in* Sudurlandia, *cum elocaret filiam* Ingiridam Erico Slagbrellier, *intererat. Audit ſtatim Comitem* Haralldum *in* Thorsáa, *deveniſſe*, *unde eo cum multitudine*, *relicta* Beruvik, *eqvitat. Erat* Eiri-

A. D. 1157 var frændi *Haralldz* iarls oc átti mikinn lut i at ſætta þá oc marger adrer med honum oc ſegia at þat var einſætt at láta ſic ecki áſkilia fyrer ſaker frændſemi oc fóſtrs oc lángs felagſkapar er verit hafþi med þeim, kom þvi ſva at ſtefnulagi var komit á med þeim oc griþum, ſkylldu þeir finnaz í kaſtala nockrum í *Þorsá* oc tala tveir einer, enn jafnmarger menn hvars þeirra ſkylldu vera hiá kaſtalanum; þeir töludu lengi oc lagþiz vel á; þeir höfþu ecki fundiz ſíþan *Raugnvalldr* iarl kom i land, oc er áleid daginn var ſagt *Raugnvalldi* iarli at liþ *Haralldz* iarls dróz þangat med vapnom; *Haralldr* iarl kvat þat ecki ſaka mundu. Þvi næſt heirdu þeir ut til höggva ſtórra oc hlupu þeir þá ut; þar var kominn *Þorbiörn Klerkr* med mikla ſveit manna oc ſætti þegar áverkum vid menn *Raugnvalldz* iarls, enn þeir kölludu iarlar at þeir ſkylldi ecki beriaz; liopu menn þá til or ſtadnum at ſkilia þá; þar fellu XIII. huskarlar *Raugnvalldz* iarls, (e) enn hann vard ſárr i andlite.

Ráđ Sveins.

Epter þat áttu viner þeirra lut i at koma ſættum á med þeim, oc kom ſva at þeir ſættuz oc bundu med eiþum ſætt ſína oc efnudu nýiann felagſkab med trygdum oc handſölum (f) oc var þetta rádit at þeir ſkylldu þegar um náttina ut til *Orkneyia* á hendr *Erlendi* iarli; þeir helldu (g) X. ſkipum auſtan á *Petlandsfiörd* oc helldu til *Rinarseyiar* oc lendu i *Vidi-*

(e) *omittit* 333. (f) þetta var fiorum nottum fyrer Mikalsmeſſu, *erat qvinqve ante feſtum Michaelis noctibus. add.* 325. (g) oc, *pro* X. 333. XIII. 323.

cus *Comitis cognatus & in concordiam cum Comitibus ſancien-* A. D.
dam magnam operam, cum aliis permultis, impendebat, dicens 1157
propter cognationem, nutrimentum & ſocietatem, abſurdum eſſe eos diſſentire. Eo venit, ut in ſtatuto conventu, pax inter eos conciliaretur; Convenirent in caſtello qvodam Thorsáæ *ſeorſumqve colloqverentur, caſtello autem par utriusqve ſatellitum adſtaret numerus. Duravit diu concors inter eos colloqvium. Non convenerant a qvo domum redierat* Rögnvalldus. *Cum ad veſperam declinaret dies, refertur Comiti* Rögnvalldo *exercitum Comitis* Haralldi *armatum eo tendere;* Rögnvalldus *hoc non nociturum aſſerebat. Audientes einde foris ictus ingentes excurrunt; Venerat eo* Thorbiörnus Klerkus *cum magna cohorte,* Rögnvalldianis *ſtatim pro poſſe nocente; Comites autem ſuos, ne confligerent, prohibuere; qvi in urbe erant eos interceſſere. Occiſi ſunt ibi tredecem* Rögnvalldi *domeſtici, ipſius vero facies vulnerata eſt.*

Conſilium Sveinis.

P*oſt hæc amici ſanciendam inter eos pacem participabant, eoqve rem deducebant ut conciliarentur & transactionem juramento ſtabilirent, novam inſtituentes ſocietatem ſub conditione fidelitatis manu datæ. Conſilium initur ut ſeqvente ſtatim nocte in* Orcades *delati Comitem* Erlendum *adoriantur; deducunt naves decem ad orientem in ſinum* Petlandicum, *& inde in* Rinarsey *tenden-*

A. D. 1157 *Vidivagi* oc gengu þar á land; Þeir *Erlendr* iarl lágu á ſkipum ſínum í *Bardvik*, oc ſiá þeir þaþan fiölment á *Rinarsey* oc gerdu þáþan nioſn, enn er þeir urdu víſſer at iarlar höfþu ſætz, þa var þat oc ſagt at þeir mundi *Erlendi* iarli ecki láta koſt ſtrandhöggva edr annara viſta fánga oc mundu ætla at ſitia þeim mat þar í eyiunne; þá gengu þeir *Erlendr* iarl á tal oc leitadi rádz vid lid ſitt, kom þat áſamt med þeim at *Sveinn* ſkylldi ráda hvert rád upp ſkal taka; *Sveinn* veitti þau andſvör at þegár um nottina ſkyldi þeir ſigla yfer til *Kataneſs* oc ſagþi at þeir hefdi ecki ſtyrk til at deila vid þá báda i eyiunum, gerþi hann þat yferbragd á at þeir mundi fara til *Suþreyia* oc vera þar um vetrinn. Þat var fyrer *Michialsmeſſò* um aptaninn at þeir ſigldu á fiördinn, enn þegar þeir koma yfer á *Nes* hlaupa þeir í bygdina oc reka ofan ſtrandhögg miklil oc á ſkip ſin; ſtraumar voru mikler oc vond vedrátta oc var fiördrinnn iafnan ufærr, enn þegar er leidi gaf ſendi *Sveinn* mann á báti handan af neſinu oc ſeger at *Erlendr* iarl hafþi höggvit ſtrandhögg á *Kataneſi*, oc lágu buner at ſigla til Suþreyia þegar er gæſi; oc er þeſſi tíþinde komu til eyrna þeim *Raugnvalldi* iarli, þá ſkaut hann á húsþingi oc taladi fyrer liþi ſínu, bat menn vera vara um ſic oc gæta ſín vel oc liggia hveria nott á ſkipum, þvi at nu er þeirra *Sveins* á engri ſtundu aurvænt i eyiarnar þvi helldr ſem hann giörer meir ord á at hann muni or landi fara.

Á öndverþum vetri foro þeir *Sveinn* or *Þórsá* oc vendu veſtr fyrer *Skotland*, þeir höfþu (h) VI. langſkip oc öll ſtor oc vel ſkiput; Þeir toku ródrar leidi, enn er þeir voru á leid

(h) VII. 325.

tendentes, in Vidivog *naves appellunt, ibiqve exſcendunt. Moratur in navibus cum ſuis in* Bardvik *comes* Erlendus *indeqve hominum in* Rinarsey *congregatorum multitudinem, qvænam eſſet, explorat; De comitum autem reconciliatione certiores redduntur, dicebantur Comitem* Erlendum *prædatum exſcendere aut alio modo victum qværere non paſſuri fameqve eos in inſulis preſſuri. Tunc* Erlendus *ſuos conſulit, qvi uno ore capiendum conſilium ipſius comittunt arbitrio. Dat reſponſum* Sveinn *nocte ſtatim in* Kataneſum *transfretandum eſſe, exiguas nimis vires cum utroqve in inſulis ad confligendum profeſſus, ſub ſpecie eos in* Hebrides *ituros ibiqve hyematuros. Erat veſpera ante feſtum* Michaelis *ultima cum ſinum intrarent, in* Neſum *autem translati in rus excurrunt & multa pecora prædati in naves mactant. Mare rapide fluebat ob inclementiam cœli, unde ſinus ſemper innavigabilis, aſt favente tempeſtate mittebat* Sveinn *qvendam ſuorum in ſcapha a* Neſo, *nunciatum Comitem* Erlendum *in* Kataneſia *piratarum more prædatum, cum ſuis in* Sudurey *data occaſione navigare decreviſſe. Cum hæc audiret Comes* Rögnvalldus *ad convocatos celeriter domeſticos & ſatellites concionem habuit, juſſitqve ut prudenter ſibi caverent, nunc enim, inqvit,* Sveinn *qvavis hora in inſulas venturus ſperatur, idqve eo magis qvo manifeſtat ſe regionem relicturum.* D. A. 1157

Circa initium hyemis Sveinn *cum Comite è* Thorsáa *ſolvens ad occidentales* Scotiæ *oras curſum dirigit; Habebant naves ſex longas, ſingulas ingentes beneqve inſtructas & aura,*

A. D. 1157 á leid komner af *Neſinu* foro nioſnarmenn *Raugnvalldz* iarls ut í eyiar at ſegia hönum tíþindenn; Jarlar lögdu þá ſkipum ſínum til *Skalpeids* oc villdi *Raugnvalldr* iarl at þeir lagi á ſkipum um hriþ; þá er þeir *Sveinn* komu veſtr af (i) *Stauri*, ræddi *Sveinn* um at þeir mundi ecki kvelia ſic lengr á rodri oc bat þá ſnua ſkipunum, vinda á ſegl ſín oc ſnua undan vedrinu; þeſſi rádagerd þotti mönnum helldr umerkilig, enn þo var ſva gert ſem *Sveinn* villdi, enn er þeir höfdu um ſiglt, toku ſneckior ſkiott at gánga, því at byrr var godr, oc er ecki getit um ferd þeirra fyrr enn þeir koma til *Orkneyia* i *Vagaland*, þar ſpurdu þeir at iarlar lágu vid *Skalpeid* á XIIII. ſkipum fyrer *Knarrarſtödum*; Þar var *Erlendr Jungi* oc *Eirikr Slagbreller* oc mart annarra göfugra manna; *Þorbiörn Klerkr* var farinn ut i *Papuley* til *Hákonar Karls* mágs ſins. Þat var fiorum nottum fyrer *Simons* meſſu at *Sveinn Asleifarſon* veitti orſkurd at hann villdi leggia at Jörlum um náttina, enn þat þotti mönnum helldr orádligt vid þann liþsmun, ſem var gert, þvi at iarl var þeſs fuſari.

Bardagi med Jörlum.

Um náttina gerdi á dríſu el blautt, geck *Raugnvalldr* iarl af ſkipi vid VI. mann oc ætladi í Jorfiöru til buſs ſíns oc viſſi ſer einkis ótta voner; Þeir *Raugnvalldr* iarl komu á *Knarrarſtadi* i elinu, þar bio *Botolfr Begla Islendſkr* madr, hann var ſkálld gott; hann bat *Raugnvalld* iarl med ſer vera um náttina oc lagdi mörg ord til; gengu þeir iarl inn oc voru dregin af þeim klæþi, laugduz þeir til ſvefns, enn *Botolfr* ſkylldi

(i) Stanri. 101. 102. 333.

qva flante remigarent, utebantur, poſtqvam autem ex Neſo A. D.
diſceſſerant, inveſtigatores Comitis Rögnvalldi *in inſulas, nova* 1157
ipſi relatum, tranſibant. Hinc Comites naves ſuas ad Skalpeidum *applicant, ſvadente Comite* Rögnvalldo *ut ad tempus in navibus morarentur.* Sveinn *cum ſuis occaſum verſus ad* Staur *vectus, ne diutius remigando ſe fatigarent ſvadens, expanſa vela ventis committi jubebat; Parvi pendebant hoc conſilium; voluntati tamen* Sveinis *obtemperatur. Poſtqvam autem curſum flexerant, phaſeli, ventus enim favebat, curſum acceleraverunt. Nihil de itinere eorum memoriæ proditum eſt, priusqvam in* Orcades *ad* Vagaland *venirent. Audiunt hic Comites apud* Skalpeid *ante* Knarraſtados *cum qvatuordecem navibus in anchoris ſtare. Erat ibi* Erlendus Jungius *&* Eiricus Slagbrellir, *præter aliorum nobilium numerum magnum. Adierat in* Papilia Hakonem Karl *affinem* Thorbiörnus Klerkr. *Erat qvatuor ante feſtum* Simonis *noctibus cum* Sveinn Asleifæ *ſeqvente nocte Comites adoriri decerneret; Videbatur perqvam inconſultum cum viribus eſſet inferior,* Sveinn *autem conſilium ſuum prævalere volebat, qvod, prono magis ad id Comite, ſeqvebantur.*

Confligunt Comites.

S*eqvente nocte mollis decidebat nix. Exſcendit tunc cum qvinqve* Rögnvalldus, *prædiumqve ſuum* Orfiöram, *absqve metu periculi, petere ſtatuit, cum ſuis, dum ningit,* Knarraſtados *venit. Habitabat ibi vir* Islandus *nomine* Botolfus *cognomento* Begla, *poeta inſignis. Hic Comitem ut apud ſe pernoctaret multis precibus inducebat. Comes cum ſuis ingreſſus veſtes exuit; poſtqvam dormitum ierant,* Botolfus *vigil ageret. Eadem*

 nocte

A. D. 1157 ſkylldi vaurd hallda; þá nott ena ſömu lögdu þeir *Erlendr* iarl at þeim *Haralldi* iarli oc kvamu á uvart, ſva at þeir *Haralldr* iarl urdu ecki fyrr varer vid enn þeir heyrdu herópit; hliopu þeir þá til vopna oc vörduz drengiliga; þar vard mikit mannfall oc lauk ſva atſokninne at *Haralldr* iarl liop á land þá er V. einer menn ſtodu upp á ſkipinu; Þar fell *Biarni* broder *Erlendz Junga* göfugr madr oc tiutiger annarra manna med hönum, enn fiölldi vard ſárt; Aller iarlsmenn liopu af ſkipum oc flýdu á land upp; fátt fell af þeim *Erlende* iarli enn þeir toku XIIII. ſkip er iarlar áttu oc allt fe þat er á var; oc ſem lokit var enu meſta ſtarfi frettu þeir at *Raugnvalldr* iarl háfþi gengit af ſkipi ſínu um kvelldit oc fyrſt upp á *Knarrarſtadi* oc þángat foro þeir; *Bótólfr* bondi var uti fyrer dyrum er þeir kvamo oc fagnar hann þeim allvel; þeir ſpurdu hvort *Raugnvalldr* iarl væri nockut þar? *Botolfr* qvat hann þar verit hafa um nattina, enn þeir letu ákafliga oc ſpurdu hvar hann væri nu oc kvodu hann vita mundu, hann retti höndina upp um garþinn oc qvat þetta:

Ferr at fuglum harri,
(k) fírar neyta vel ſkeyta,
van á heidar hæna
(l) hnackadyz und backa;
þar (m) lætr álmr er ólmer
unnlinz ſtafer finnaz,
lönd ver lofþungr brandi
(n) lýnghæns dregit kyngium.

Jarls-

(k) fitar. 333. (l) kvakadyr vid. 102. knatkadyz 101. hnackadyr vid 333. (m) vard. 325. (n) línghængs. 333. linghæſn dreginu. 325.

nocte Comes Erlendus *cum ſuis Comitem* Haralldum *adoritur*, A. D.
ex improviſo ſuperveniens ita, ut non comperiat ante auditum 1157
militum clamorem. Arripiunt arma & maſcule ſe defendunt. Strage hic edita ingenti, prælium eo modo finitur, ut Comes Haralldus, *qvinqve tantum in nave reſtantibus, in continentem excurreret. Cecidit hic præter alios centum* Biarnius *frater* Erlendi Ungii, *vir nobilis: multi ſauciati. Omnes* Haralldiani *naves derelinqvunt & in continentem, fugati, excurrunt. Pauci ex* Erlendianis *occiſi ſunt, naves autem qvatuordecem, qvas poſſidebant Comites, cum univerſis in eis opibus, capiunt, & ubi maximum exantlaverant laborem, audientes Comitem* Rögnvalldum *veſperi, nave ſua relicta,* Knarraſtados *ſe contuliſſe, eosdem petunt. Herus* Botolfus *ut venerunt, ad fores ſtabat, humaniter eos excipiens. Interrogantibus num eſſet ibi* Rögnvalldus, *reſpondet ipſum ibi pernoctaſſe. Porro furorem minati ubi jam eſſet qværebant,* Botolfum *ſine dubio id ſcire aſſerentes, extendit ſurſum trans villam manum canitqve:*

It aucupatum dominus,
viri jacula bene adhibent,
ſpes eſt perdici
corruat ſub colliculo,
ibi arcus, ubi furioſi
viri concurrunt,
(regnum princeps defendit gladio)
ſtruit machinas perdici.

 Inter

A. D. 1157 Jarlsmenn toku ſkeid or tuninu, oc þóttiz ſá beſt hafa er meſt gat hlaupit oc fyrſt hefþi valld yfer *Raugnvalldi* iarli, enn *Botolfr* geck inn oc vakti iarl oc ſeger honum þau tíþinde er gerſt höfþu nm nattina oc ſva hvat iarlsmenn höfþuz at, hlupu þeir þegar upp oc klædduz, foru ſíþan i brott oc i *Jorfiöru* til buſs iarls, oc er þeir komu þar, þá var þar fyrer *Haralldr* iarl á laun, fara iarlar þegar yfer á *Nes* á ſínum báti hvör, annar vid þridia mann, enn annar vid fiorda mann; aller menn iarlanna foru yfer á *Nes* hvarr ſem ſer far feck; þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* tóku ſkip iarlanna oc afa fe annat; *Sveinn Asleifarſon* let ſkipta til handa ſer öllum gerſemum *Raugnvalldz* iarls þeim er tekinn voru á ſkipi hans oc ſendi hönum yfer á *Nes; Sveinn* fýſti þeſs at þeir *Erlendr* iarl legdi ſkipum ſínum ut til *Vagalandz* oc ſkyldi þar liggia vid fiördinn er þeir ſæi ſkipafarar þegar er færi frá neſinu, þotti þaþan oc gott at ſæta áhlaupum ef færi gæfiz á; enn *Erlendr* iarl reed fyrer ſaker áeggianar liþsmanna at þeir foru nordr til *Daminseyiar* oc drucku þar um daga i (o) kaſtala einum miklum, enn lögdu hvern aptan ſkip i tengſl oc ſvafu a þeim um nætr (p) oc leid ſva fram til Jola.

Fall Erlends jarls.

Þat var V. nottum fyrer Jol at *Sveinn Asleifarſon* for auſtr i *Sandvík* til *Sigríþar* frendkónu ſinnar, hann ſkylldi ſætta hana vid nábua hennar er *Biörn* het, enn ádr enn hann for ræddi hann um vid *Erlend* iarl at hann ſkylldi ſofa á ſkipum um nattina oc vera þá æi uvarari þott *Sveinn* væri ecki vid. *Sveinn* var eina nott at *Sigridar* frændkonu ſinnar.

(o) ſkála, *diverſorio.* 332. 325. (p) *omittit* 332. 325.

Inter Erlendianos, *extra campum ædibus adjacentem, qvi greſ-* A. D.
ſum glomerabant, velociſſimus & qvi Comitem Rögnvalldum 1157
primus aſſeqveretur, vincere videbatur. Verum Botolfus *Comiti expergefacto, qvæ noctu evenerant & qvibus vacarent* Erlendiani, *narrabat; ſurgunt ſtatim, veſtes induunt indeqve diſcedunt,* Jorfiöram *prædium Comitis ſe conferentes; qvo cum venirent, latebat ibi obvius Comes* Haralldus. *Trajicit ſtatim in* Neſum *ſua qvisqve ſcapha, alter cum duobus, alter cum tribus, Comes. Omnes qvi Comites ſecuti fuerant, in* Neſum *tranſibant, ſinguli qvas conſeqvi potuere navibus vecti. Comes* Erlendus & Sveinn *omnes Comitum naves cum ingentibus opibus capiunt.* Sveinn Asleifæ *omnes qvæ in comitis* Rögnvalldi *nave erant res pretioſas ſibi diſtribui facit ipſiqve in* Neſum *mittit; Hortatur exinde ut Comes* Erlendus *cum ſuis naves in* Vogaland *deductas ad anchoras detineret, ut naves ſi a* Neſo *tenderent conſpicerentur; Aptus etiam ſi anſa daretur incurſionibus locus videbatur; Comitis autem* Erlendi, *auxiliares cum hortarentur, conſilium valebat ut ſeptentrionem verſus ad* Damisey *veherentur, ibiqve dies in magno qvodam caſtello potando conſumarent, in navibus autem qvavis veſpera conjunctis dormirent, eundem ad Julia usqve morem tenentes.*

Cædes Comitis Erlendi.

E*rat qvinqve ante Julia noctibus cum* Sveinl Asleifæ *orientem verſus* Sandvicam *iret, cognatam* Sigridam *conventurus, & ipſam cum vicino, cui nomen* Biörn, *reconciliaturus. Verum anteqvam abiret, Comiti* Erlendo *ſvadebat ut in navibus noctu dormiret, ſeqve qvamvis abſente ſecurus non degeret.* Sveinn *unam tantum noctem apud* Sigridam *hoſpitabatur.* Giſlius *nomen*

erat

A. D. 1157 ſinnar. *Giſl* het landſeti (q) *Sigridar* oc kærr vinr, hann bad *Svein* at hann ſkylldi giſta þar (r) hafþi hann heita látit mungat oc villdi veita þeim *Sveini.* Þá er þeir koma (s) til *Gils* var þeim ſagt at *Erlendr* iarl hefþi ecki gengit til ſkipa um kvelldit, oc þegar er *Sveinn* ſpurdi þetta, ſendi hann *Margat Grimsſon* til Jarlſens oc tva menn adra, oc bat hann gefa gaum at rádum ſínum þott hann gerdi eigi ſva hina fyrri nottina, enn þat þycki mer uggligt at ec þurfa ſkamma ſtund at gera rád fyrer iarli þeſſum; Þeir *Margadr* foru á fund *Erlendz* iarls oc ſögdu honum ord *Sveins*; menn iarls qvádu hönúm undarliga farit, ſögdu at hönum þotti adra ſtund ecki ufært, enn ſtundum var hann ſo hræddr at hann viſſi ecki hvar hann ſkyldi vardveita ſig edr adra, ſögduz þeir mundi ſofa i nádum á landi oc fara ecki til ſkipa; Jarl kvat ſva vera ſkylldu ſem *Sveinn* hafþi fyrer mælt, oc geck *Eelendr* iarl til ſkipa, (t) oc fiorer menn oc XX, enn aller adrer lágu at huſi; þeir *Margadr* lögdu i adra Vík ſkamt þaþan; Þeſſa ſömu nott komu þeir *Raugnvalldr* oc *Haralldr* iarl at uvörum *Erlendi* iarli ſva at vardmenn þeir er vöktu á eyiunne oc ſkipinu urdu ecki varer vid fyrr enn þeir geingu upp á ſkipit. *Ormr* het madr enn annarr *Ufvi*, þeir voru i fyrerrumi á ſkipi iarls; *Ufvi* liop upp oc villdi vekia iarl oc gat eigi vakt hann, ſva var hann dauddruckinn; *Ufvi* þrífr upp iarl i fáng ſer oc liop utbyrdis med hann oc i epterbát er flaut vid ſkipit, enn *Ormr* liop á annat bord oc komz á land, þar fell *Erlendr* iarl oc fleſter menn adrer þeir er á ſkipinu voru; Þeir *Margadr* vöknudu vid

(q) Sveins 325. 332. (r) oc ſiá yfer rád hans, *reiqve familiaris ſtatum obſervaret. addit* 332. (s) um kvelldit, *veſperi. addit* 332. (t) med XX. menn. 325.

erat viro fundi Sigridæ *conductori caroqve amico; hic, rogans ut* A. D.
ibi hoſpitaretur, cereviſias, qvas Sveini *cum ſuis propinare* Sveinn 1157
volebat, calefecerat. Cum ad Giſlium *venirent, audiebant Comitem* Erlendum *veſperi in naves non egreſſum, de qvo certior* Sveinn, *mittit ſtatim ad Comitem, cum duobus aliis,* Margadum Grimi, *rogans ut, qvamvis priore nocte ſua oblitus fuerit, conſiliis ſuis attenderet. Verum timeo, inqvit, ne diu huic Comiti conſilia ſuggerere opus habeam; Convenit* Margadus *cum ſuis Comitem* Erlendum *refertqve verba* Sveinis. Erlendiani Sveinem *admiratione dignum aſſerebant, jam ei tutum videri, jam ubi ſe aut ſuos cuſtodiret præ timore neſcire; Adjiciunt præterea ſe qvietos in continente dormituros, non autem naves petituros. Comes* Sveini *obtemperandum eſſe aſſerit, & in naves cum viginti qvatuor egreditur, reliqvi autem omnes in domo reqvieſcunt.* Margadus *cum ſuis in ſinum qvendam inde non procul appellit. Eadem nocte Comites* Rögnvalldus *&* Haralldus *Comitem* Erlendum *ex improviſo ſuperveniunt, ita ut vigiles, qvi in inſula & nave vigilabant, non prius comperirent, qvam navem aſcenderent.* Ormus *nomen erat viro, alteri autem* Ufius*; hi in interſcalmio ante mediam Comitis navem; ſurgit repente* Ufius *& Comitem vult expergefacere, aſt, nam ſupra modum ebrius erat, neqvit; Arreptum igitur aufert & in ſcapham qvæ puppi adhærebat exſilit;* Ormus *autem ex altero latere ſe demittit & in terram enatat. Cecidit hic Comes* Erlendus *cum plurimis aliis qvi in navibus erant. Vociferatio militum* Margadum *cum ſuis noctu excitat, unde, arreptis remis,*

 promon-

A. D. 1157 vid herópit um nottina oc toku til ára oc reru fyrer neſit, nýlýſe var mikit oc ſá þeir at iarlarner lögdu frá, þóttuz þeir þá ſkilia at um mundi hafa ſkiptz med þeim, reru þeir á brott oc fyrſt til *Rennadals* oc ſenda mann til *Sveins Asleifarſonar* at ſegia hönum hvat þeir höfdu (u) ſeet. *Haralldr* iarl villdi grid gefa mönnum *Erlendz* iarls, enn *Raugnvalldr* iarl villdi bíþa fyrſt hvort lík *Erlendz* iarls fyndiz (v) eþr ecki; lík iarls fanz tveim nottum fyrer Jol oc var ſpiótſkapt ſeet ſtanda upp i þarabruki, enn þat ſpiot ſtod i gegnum *Erlend* iarl; þá var lík hans fært til kyrkiu, enn grid voru gefin mönnum iarls oc ſva huskörlum *Sveins* fiorum er tekner voru. (x) *Jon* het madr oc kalladr *Vængr*, hann var ſyſtrſon *Jons Vængs* er fyrr var getit; *Jon* hafþi verit med *Hakone Karli* oc hafþi gert ſyſtr hans barn oc hlaupiz þá á brott i víking med *Anakol*, enn nu var hann med *Erlende* oc hafþi þó ecki verit i bardaganum; menn *Erlendz* iarls ſóttu aller *Kirkiuvog* oc gættu ſín i *Magnus* kirkiu; Jarlar fóru þángat oc var lagdr ſættar fundr i kirkiu, *Jon* nádi ecki fyrr ſættum af Jörlum enn hann het at gera brudkaup til konunnar; þar ſóru aller menn jörlunum eida (y) oc geriz *Jon Vængr* ármadr *Haralld*s iarls.

Sveinn drap Erlend.

Epter fall *Erlendz* iarls for *Sveinn Asleifarſon* til *Rennadals* oc fann þar *Margad* oc kunnu hönum glögglega at ſegia frá þeim tíþindum er görz höfþu i *Daminsey*; ſíþan foru þeir *Sveinn* til *Rolfseyiar* oc komu þar at flódi ſiófar, þeir báru

(u) ſpurt, *audiverant.* 332. (v) eþa hefþi hann undan komiz, *vel an evaſiſſet.* 333. (x) *Joan.* 332. (y) oc gerþu þeir þat mál helldr ovant. *Idqve ſine ambagibus. addit* 332. 325.

promontorium præterlegunt. Novilunio inſtante vident Co- A. D.
mites diſcidere conjiciuntqve ipſos viciſſe; Abremigant primum 1157.
Rennadalum *mittuntqve ad* Sveinem *nunciaturos qvæ vide-
rant. Comes* Haralldus Erlendianos *dimittere voluit*, *Comes
autem* Rögnvalldus *primum utrum funus* Erlendi *inveniretur
nec ne exſpectare. Reperitur cadaver duabus ante feſtum Ju-
lenſe noctibus cum haſtæ manubrium inter algas exſurgere con-
ſpiceretur*, *verum hac Comes transfixus fuerat. Funus ad
templum transportatur;* Erlendiani *autem nec non domeſtici*
Sveinis, *qvi capti erant pace*, *donantur.* Jonas *nomen erat
viro*, *cognomen* Vængus, *qvi* Jonæ Vængi, *ſupra memorati*,
ſororius. Adhæſerat Jonas Haconi Karl *&* *ex ipſius ſorore
prolem ſuſceperat*, Anakolum *cum piraticæ vacaret ſecutus;
nunc autem*, *Comitis* Erlendi *licet aſſecla*, *prælio non inter-
fuerat;* Erlendiani *omnes* Kirkiuvogum *ibiqve intra templum*
Magno *ſacrum evaſuri*, *ſe recipiunt. Conferunt ſe eo comi-
tes*, *ſtatuto in templo conventu.* Jonas *non potuit prius comi-
tibus conciliari qvam fœminam uxorem ducere promitteret.
Omnes tunc juramentis Comitibus ſe ſubmittunt.* Jonæ Væn-
go *Comitis* Haralldi *bona procuranda committuntur.*

Sveinn Erlendum occidit.

P*oſt cædem Comitis* Erlendi Sveinn Rennadalum *petit ibi-
qve* Margadum *convenit*, *qvi ipſi diſtincte omnia*, *qvæ apud*
Daminsey *acciderant*, *referre potuit.* Sveinn *dein cum ſuis in*
Hrolfsey *ſe confert*, *inſtante fluxu maris eodem veniens;*

A. D. 1158 báru reida allann af ſkipum oc ſá rád fyrer, þeir ſkiptu mönnum i bygder oc helldu frettum til Jarlanna oc annarra hinna fremſtu manna hvat hveriger hefþiz at; *Sveinn Asleifarſon* geck i fiallit vid (z) fimta mann, oc ödrum megin til ſiofar oc leynduz á bænum i myrkrinu, þeir heyrdu þar manz mælgi mikla, þeir voru þar fedgar; *Þorfinnr*, *Augmundr* oc *Erlendr* mágr þeirra, hann *Erlendr* hældiz um þat at hann hefþi veitt *Erlendi* banaſár, enn aller þeir þottuz þó vel hafa fram gengit, oc er *Sveinn* hafþi þetta heyrt, (a) geck hann inn at þeim (b) oc þeir förunautar, *Sveinn* vard ſkiotaztr oc hió *Erlend* þegar bana högg; þeir toku *Þorfinn* höndum oc höfþu med ſer, enn *Augmundr* var ſárr nockut; þeir *Sveinn* foru á *Þingavöll* til *Helga* födrbrodr ſíns oc voru þar aundverd Jolin á laun. *Raugnvalldr* iarl for til *Daminseyiar* at Jolum, enn *Haralldr* iarl var i *Kirkiuvogi*, *Raugnvalldr* iarl ſendi menn á *Þíngavöll* til *Helga* oc bat hann ſegia ſva *Sveini* frænda ſínum, ef hann viſſi nockot til hvar hann var, at *Raugnvalldr* iarl baud hönum til ſín um Jolin oc qvadz vilia eiga lut i at ſætta þá *Haralld* iarl; oc er *Sveini* komu þeſſi ord fór hann á fund *Raugnvalldz* iarls oc var med hönum ofanverd Jolen (c) i godu yferlati.

Frá Haralllde jarli oc Sveine Asleifarſyne.

Epter Jolinn var lagdr ſáttarfundr med Jörlunum oc *Sveini*, oc ſkyldi þeirluk a þeim málum er ádr var (d) á ſæzt, oc

(z) VI. 332. 325. (a) *deficit hic in totum.* 325. (b) *omittit* 101. 102. (c) *omittit* 332. (d) æi, *addit* 332.

Cuncta armamenta navis auferunt eisdemqve proſpiciunt; mittebantur in villas ibidem manſuri, qvid autem Comes & majoris notæ viri ſtruerent, inaudiunt. Sveinn Asleifæ *ipſe qvintus in montem aſcendit & ultra ad mare donec in villam veniret inter tenebras clam progreſſus eſt. Audiunt intus garrientes. Erat ibi pater* Thorfinnus, *filius* Augmundus *& ipſorum affinis* Erlendus, *qvi ſe Comiti* Erlendo *lethiferum vulnus inflixiſſe jactabat, omnes autem maſcule conflixiſſe ſibi videbantur. His auditis* Sveinn *cum ſociis ingreditur, ipſos accedit &* Erlendum *absqve mora ictu interficit. Captum* Thorfinnum *ſecum abducunt,* Augmundus *autem perqvam vulneratur.* Sveinn *cum aſſeclis* Thingvölli *patruum ſuum* Helgium *convenit & apud eum primo Juliorum latitat. Comes* Rögnvalldus *tempore feſti Julenſis in* Daminsey *ſe confert, Comes vero* Haralldus Kirkiuvogi *ſedet. Mittit Comes* Rögnvalldus *nuncios* Thingvöllum *rogatqve* Helgium *ut indicet cognato* Sveini, *ſi ubi eſſet ipſi conſtaret, Comitem* Rögnvalldum *eum tempore feſti Julenſis ad ſe invitare, eumqve paci inter Comitem* Haralldum *& ipſum ſanciendæ operam dare velle. Cum* Sveini *hoc veniret nuncium, convenit Comitem* Rögnvalldum *& apud ipſum ultimam Juliorum partem, humaniter habitus, commoratur.*

A. D. 1158

De Comite Haralldo & Sveine Asleifæ.

P*oſt feſtum Julenſe conventus inter comites* Sveinemqve *ſtatuitur, in qvo res, de qvibus antea contraxerant, tranſigerent*

A. D. 1158 oc er þeir funduz, átti *Raugnvalldr* iarl mikinn lut i at ſætta þá, enn menn nær aller voru þar um helldr tillaga harder, þeir er æi voru frændr edr viner *Sveins*, ſögdu jafnan uróa af hönum ſtanda (e), enn þat vard at ſætt at *Sveinn* ſkylldi giallda hvorum Jarlanna mörk gullz oc (f) hafa hálfar jarder ſínar oc lángſkip gott; *Sveinn* ſvaradi gerþinne; þá munu vorar ſætter beſt halldaz ef ec er uraktr; ecki villdi *Raugnvalldr* iarl hafa gialldit af *Sveini*, qvadz i engu vilia hrekia hann, qvadz miklu meiri ſlægr þyckia til trygdar oc vináttu hans enn (g) i fe. *Haralldr* iarl fór epter ſættina til *Garekseyiar* oc bió helldr (h) uſparliga kornum *Sveins* oc þvi ödru ſem þar var; enn er *Sveinn* ſpurdi þetta kærdi hann fyrer *Raugnvalldi* iarli ſkada ſinn or kvat ſlikt ſættabrygde, oc qvadz vilia fara heim oc ſiá um faung ſín; *Raugnvalldr* iarl mælti, ver med mer *Sveinn* oc man ec ſenda ord *Haralldi* iarli (i) því at hann mun verda þer ofmadr vid at eiga i deilunum, þott þu ſert mikill fyrer þer oc madr vaſkr; *Sveinn* villdi ecki letiaz láta oc for med hinn X. mann á ſkutu i *Gáreksey* oc kom ſíþ um qvelldit, (k) þeir foru á bak huſum, *Sveinn* villdi at þeir kveikti elld oc bæri at ſkálanum, oc brendi bæinn oc þar med iarl inne; *Sveinn Blakaraſon* het madr, hann var meſt háttar þeirra manna er þá voru med *Sveini*; hann latti þeſs miöc oc qvat vera mega at iarl væri ecki á bænum, enn þott hann væri þar, ſeger hann at þeir mundu ecki láta ná utgöngu konu hans ne dottr

(e) ef hann væri eigi giörr brött or eyionum, *ſi ex inſulis non relegaretur, addit* 332. (f) láta. 332. (g) enn yfe, *indiginationi.* 101. 102. 333. (h) uſpákliga, *inſolenter.* 332. (i) oc leggia enn i umræþu mál yþor, enn ec vil eigi at þu ætlir þat at keppa vid Haralld iarl, *& inter vos transigere conabor, nolens te cum comite Haralldo contendere.* (k) þeir ſá elld í bakhuſi, *ignem in æde poſteriori conſpiciunt. addit* 332.

rent. Cum una convenirent Comes Rögnvalldus, *iis conciliandis magnam operam impendebat, omnes autem fere qvi cognati aut amici* Sveinis *non erant, contraria ſvadebant, aſſerentes ipſum jugiter ſeditionum cauſam exiſtere. Ita vero transactum eſt, ut* Sveinn *cuiqve Comitum marcam auri penderet retineretqve, cum dimidio prædiorum, navem longam. Alloqvebatur arbitros* Sveinn; *Concordia, inqvit, noſtra firmiſſima erit ſi injurias non patiar. Noluit a* Sveine *acceptare multam Comes* Rögnvalldus, *dicens ſe nulla in re ipſum vexare velle, & firmam ejus amicitiam opibus longe præferre. Comes* Harall-dus *poſt conventum in* Gáreksey *ſe confert & frumenta, nec non res alias, qvæ ibi erant, conſumit. Verum cum hæc audiret* Sveinn, *damnum Comiti* Rögnvalldo *qveritur, talibus fœdus frangi & ſe ad inviſendas res ſuas domeſticas iturum dicit. Regerit Comes* Rögnvalldus, *apud me* Sveinn *manebis, mittam nuncium ad Comitem* Haralldum, *ipſe enim te in contentionibus, qvamvis magnitudinem præ te feras & vir fortis ſis, ſuperabit;* Sveinn *ſe diſſvadi non paſſus cum novem* Gareks-eyam *ſcapha vehitur ſeroqve veſperæ eo delatus pone ædes ſubſiſtit; Vult ignem cubiculo admovendo villam cum incluſo comite comburere.* Sveinn Blakaris *nomen erat viro qvi inter ſeqventes hac vice* Sveinem *maximæ notæ erat. Diſſvadebat hic admodum facinus, aſſerens Comitem forte non domi eſſe, verum qvamvis ibi eſſet, eos ipſius uxorem aut filiam exire non permiſſuros, incluſas autem comburere non audendum,* A. D. 1158

Accedunt

A. D. 1158 (l) dottr, enn ſeger at þat var ufært at brenna þær inne; þeir *Sveinn* gengu at dyrunum oc inn i fordyrnar, liopu menn þá upp i ſkálanum oc komu aptr hurdinne, urdu þeir *Sveinn* varer at jarl var ecki á bænum, enn þeir er inne voru gáfu upp vörnina, oc ſelldu þeir *Sveini* vopn ſín oc gengu ut ſlipper aller oc gaf *Sveinn* griþ öllum huskörlum *Haralldſ* iarls. *Sveinn* ſteypti nidr öllu munngati ſínu oc hafþi á braut med ſer konu ſína oc dottr; hann ſpurdi *Ingiríde* konu ſína hvar *Haralldr* iarl væri, enn hun villdi ecke ſegia; *Sveinn* mælti, þegi þu þá oc bend mer, ecki villdi hun þat, þvíat hun var frændkona iarls; af höndum ſelldi *Sveinn* vopnin ſum er þeir komu á ſkip; enn er þettá allt ſaman ſpurdiz var lokit ſættum þeirra; *Haralldr* iarl hafþi farit til eyiar einnar at veida hera; *Sveinn* hellt til *Helliseyíar*, hun er ſióbrött oc hellir mikill i biörgunum oc fell ſiór fyrer hellismunnann at flodunum. Þá er huskarlar iarls fengu vapn ſín af þeim *Sveine*, þá foru þeir á fund *Haralldſ* iarls oc ſögdu hönum frá ſkiptum þeirra *Sveins*; iarl let hrinda fram ſkipi ſínu oc eggiadi at róa epter þeim *Sveine* oc látum nu til ſtáls ſverfa med oſs, toku þeir þá rodr epter þeim ſvá at hvarer ſá adra oc kenduz, oc er *Sveinn* ſer at þeir iarl draga epter þeim, þá ræddi *Sveinn* um, ver manom verda at leita oſs ráds nockors, því at mer er ecki um at finna iarl þann veg ſem (m) til er hagat um lidzmun þann er vera mun, mano ver taka þat rád at fara til hellisins oc vita hvat þar ſkiptiz at voru máli; þeir *Sveinn* komu til hellisins at (n) utfalli oc ſettu upp ſkipit, því at hellinn veik upp i biörg, fell þá ſiár fyrer hellismunnann; þeir *Haralldr* foru at leita þeirra um daginn um eyna oc fundu

(l) dætr, *filius*. 332. (m) til bakat er 332. (n) at falli 332.

Accedunt ingrediunturqve fores, hinc qvi in cubiculo erant A. D.
januam claudunt. Comperit Sveinn *cum ſuis Comitem domi* 1158
non eſſe, qvi vero intus erant ſe dedunt, arma Sveini *tradunt & omnes inermes egrediuntur. Domeſtici Comitis ſinguli a* Sveine *pace donantur.* Sveinn *totum diffundit zyphum uxoremqve cum filia abducit.* Ingiridam *ubi Comes* Haralldus *eſſet interrogat, illa vero dicere noluit; Adjicit* Sveinn, *tace igitur digitoqve mihi monſtra. Noluit etiam hoc facere; cognata enim erat Comitis* Haralldi. Sveinn *arma qvædam, cum ad naves rediret, reddebat. Cum autem hæc omnia in vulgus emanarent, cum Comite* Haralldo *pax rumpebatur. Iverat Comes in inſulam lepores captatum.* Sveinn *in* Hellisey *tendit; eſt hæc inſula ad mare acclivis & in præruptis antrum ingens, cujus ad os fluens mare allabitur. Poſtqvam reddiderat* Sveinn *arma, domeſtici Comitem* Haralldum *conveniunt & ipſi cum* Sveine *acta referunt. Comes navem ſuam raptim exponi* Sveinemqve *peti jubet; nunc, inqvit, cum iis ultima tentabimus; hinc remigando eos ſeqvuntur ut alii alios viderent; Cum* Sveinn *cum ſuis Comitem ſe ſeqvi videret, nunc, inqvit, conſilium qvoddam nobis eligendum, nolo enim, tanta, qvantam præſagio, virium diſparitate exiſtente, comitem convenire; Capiemus conſilium ut antrum adeamus experturi rei præſentis exitum.* Sveinn *cum ſuis ad antrum venit refluente mare extrahitqve navem, antrum enim, cujus os tunc aqvis circumdatum, in altis præruptorum. Qværit eos* Haralldus *cum ſuis hoc die in inſula & non reperit;*

A. D. 1158 fundu þá ecki, þeir ſá engar ſkipafarer frá eyiunne, þetta undruduz þeir miöc, þótti þeim ulíkligt at *Sveinn* munde hafa ſockit nidr; þeir reru umhverfis eyna at leita (o) ſkipſins oc fundu ecki, ſem líkligt var, gerþu þeir þá þat hellz af at þá mundi borit hafa at ödrum eyium, foru þeir þángat þá ſem þeim þótti líkaz, var þat oc miök jafnſkiott er þeir jarl reru á brott oc ſiárinn fell frá hellismunnanum; þeir *Sveinn* höfþu heyrt vidrædu iarls oc hans manna; *Sveinn* let þá epter ſkipit i hellinom, enn þeir toku byrding einn (p) er munkar áttu, helldu til *Sandeyiar*, gengu þar upp á eyna (q) oc komu á bæ þann er heiter á *Völuneſi*, þar bió ſá madr er het *Bárdr*, hann var frændi *Sveins*, þeir (r) kvöddu hann ut leyniliga oc ſeger *Sveinn* at hann villdi þar vera; *Bárdr* kvat hann mundu ſlíku ráda, enn ecki þori ec at þer ſeut ecki á laun; þeir geingu inn oc voru einer i huſi ſva at vandbalkr einn var i mille þeirra oc annarra manna; laundyr voru á huſinu því er þeir *Sveinn* voru í oc var ladit i grioti lausliga; þann aptan kom *Jon Vængr*, ármadr *Haralldz* iarls oc þeir VII. ſaman, tók *Bárdr* bondi vel vid þeim oc voru gerfer elldar ſtorer fyrer þeim oc bökuduz þeir vid; *Jon* var óþmáligr oc ræddi um tíþinde þau er gerz höfþu um ſkipte þau er iarlar höfþu vid áttz oc *Sveinn*, ámælti hann miöc *Sveini* oc qvat hann vera griþniding oc engum truann, hafþi hann nu ſætz vid *Haralld* iarl oc villdi þegar fara at hönum oc brenna hann inne, ſagdi oc alldri mundi vera

(o) Sveins. 332. (p) fornann í eyionne. *addit* 332. (q) enn hrundu ut byrdinginum oc rak hann um ſtrander þar til er hann braut, *navem vero onerariam in mare protrudunt, quæ in littora ejecta, tandem frangitur. add.* 332. oc brendu byrdinginn, *comburunt.* 101. 102. 333. *Flat.* (r) Kollo . . . . *heic in totum deficit fragmentum.* 332.

nullam navem ab inſulis diſcedere vident, qvod admodum mi-rati, veriſimile non credebant humum eum devoraſſe. Inſulam undiqve circumeunt, qværunt navem & non inveniunt, qvod viriſimile. Conjiciunt igitur eos ad alias delatos eſſe inſulas, & eo, ubi veriſimillimum videbatur, eunt. Erat qvoqve ſtatim cum abremigarent qvod mare ab ore antri reflueret. Sveinn *colloqvium comitis cum ſuis audierat; relinqvit tunc in antro navem, aſſumit autem navem onerariam qvam poſſidebant monachi, tendit in* Sandey, *exſcendit comburitqve navem. In inſulam cum ſuis egreſſus, venit in prædium cujus nomen* Völunes, *habitabat ibi vir nomine* Bardus *cognatus* Sveinis; *huic clanculum exire rogato,* Sveinn *ſe ibi manere velle indicat.* Bardus *ejus voluntatem hac in re futuram, non vero, inqvit, audeo vos apparere; ingrediuntur & in domo ſeorſum degunt, ut ſepimentum tantum inter ipſos & domeſticos eſſet. Erant in domo in qva* Sveinn *cum ſuis manebat fores ſecretæ & in his lapides tantum coacervati. Venit hac veſpera* Jonas Vængr, *cui bona Comitis procuranda, cum ſuis ſex; Hos colonus* Bardus *humaniter excipit; ad ignem qvi in ipſorum gratiam ſuccenſus erat ſe fovebant.* Jonas *procax erat & de actis inter Comites nec non* Sveinem *loqvebatur; Incuſabat admodum* Sveinem, *fædifragum neminiqve fidum eſſe aſſerens; Comiti, inqvit,* Haralldo *pridem reconciliatus, ipſum ſtatim adoriri ædibusqve incluſum comburere voluit, adjicit præterea pace, donec* Sveinn *expellatur, regio-*

A. D. 1158

A. D. 1158 vera frid i lande fyrr enn *Sveinn* væri or landi rekinn; *Bárdr* bondi oc förunautar *Jons* ſvörudu helldr fyrer *Sveinn*, epter þat tok *Jon* at ámæla *Erlendi* iarli oc kvat þat æi ſkada þott hann hefþi látiz, kalladi hann þann offamann at engi mátti frialſt höfut ſtriuka fyrer hönum, oc er *Sveinn* heyrdi þetta, þá mátti hann æi ſtandaz, oc þreyf til vopna ſinna oc liop at laundyrum oc hratt or griotinu, þá vard hark mikit; *Sveinn* ætladi at hlaupa fyrer ſkáladyrnar; *Jon* ſat i ſkyrtu oc línbrokum, oc er hann heyrdi til *Sveins*, batt hann ſkó ſína, oc liop ut frá elldinum oc þegar á brott frá bænum, enn nýdmykr var á oc froſt mikit, hann kom um nottina á annann bæ oc var kalinn miöc á fotum ſva at afleyſti ſumar tærnar; *Sveinn* gaf griþ förunautum *Jons*, fyrer ord *Bárdar* bonda. *Sveinn* var þar um nottina, enn epter um morgininn foru þeir brott þaþann med ſkutu er *Bárdr* átti oc feck *Sveini*; foru þeir þá ſuþr i *Bardzvík* oc voru vid helli einn; *Sveinn* var ſtundum um daginn at huſi oc drack þar, enn ſvaf vid ſkip um nætr oc gætti ſín ſva vid uvinum ſínum.

Frá Raugnvalldi oc Sveini.

Þat var einn morgin ſnemma at þeir *Sveinn* ſá lángſkip mikit frá *Hrolfsey* oc til *Rinarseyiar*, oc kendi *Sveinn* þegar at þat var ſkip *Raugnvallds* iarls þat er hann var ſiálfr vanr at ſtýra oc lögdu til *Rínarseyiar* oc þar at ſem lá ſkuta þeirra *Sveins*, oc gengu V. menn upp af ſkipe, enn þeir *Sveinn* voru á hæd nockorri oc grýttu þaþan á menn iarls, oc er þeir ſá þat af ſkipinu, brutu menn upp vapn ſín, enn er þeir *Sveinn* ſá þat hlupu þeír af hædinne oc i fiöruna oc hrundu

nem non gaviſuram. Colonus Bardus, *cum* Jonæ *itineris ſo-ciis*, Sveinem *aliqvantum excuſabat. Poſtea* Jonas *Comitem* Erlendum *vituperare cæpit, mortem ejus nullum attuliſſe detri-mentum & hominem furioſum, ita ut nemo ab eo ſecurus eſſe potuerit, aſſeruit.* Sveinn *hæc audita tolerare neqvit, ad occul-tas accurrit fores, lapides diſcutit & facto inde ingenti ſtre-pitu in cubiculi fores ſe vult recipere.* Jonas *induſio braccis-qve linteis amictus ſedebat, cum* Sveinem *adeſſe audiret, cal-ceos pedibus inducebat a foco excurrebat, & a villa ſtatim fugiebat. Verum denſæ, cum acri frigore, tenebræ; noctu in aliam villam venit, pedes autem tantum ceperat gelu, ut qvi-dam eorundem diſſolverentur digiti.* Sveinn, *intercedente colo-no* Bardo, *ſocios* Jonæ *ſecuritate donabat; pernoctabant hic, ſeqvente vero mane diſcedebant, vecti, qvem colonus poſſidebat,* Sveini *tradito, phaſelo. Tendunt hinc meridiem verſus* Thras-vikam *& in antro qvodam degunt.* Sveinn *diebus interdum in ædibus potabat, in navibus vero noctibus dormiebat, ab hoſti-bas ita cavens.* A. D. 1158

De Rögnvalldo & Sveine.

F*orte diei cujusdam mane* Sveinn *cum ſuis navem longam â* Rolfsey *ad* Rinarsey *tendere videt eamqve comitis* Rögn-valldi, *qvam regere ſolitus erat, eſſe agnoſcit. Appellunt ad* Rinarsey *ubi ſtabat phaſelus* Sveinis; *exſcendunt qvinqve a nave comitis, verum* Sveinn, *cum ſuis ex colliculo qvodam lapides in eosdem conjiciunt, qvod cum in nave viderent, ra-piunt arma. Hoc animadverſo* Sveinn *ex monticulo in littus decurrit, propellit phaſelum, eundemqve ingreditur: navis longa,*

A. D. hrundu ut ſkutunne oc lupu þar á; lángſkipit hafþi rendt
1158 upp ſva at þat var faſt. *Sveinn* ſtod upp i ſkutunni er þeir reru ut hiá langſkipinu oc hafþi ſpiot i hendi, enn er *Raugnvalldr* iarl ſá þat, þá tok hann ſkiölld oc ſetti fyrer ſic, enn *Sveinn* ſkaut ecki ſpiotinu, enn er iarl ſá at ſkilia mundi med þeim, let hann bregda upp friþſkylldi oc beiddi at þeir *Sveinn* ſkyllde at landi fára, enn er *Sveinn* ſá þat bat hann ſína menn at landi leggia oc qvedz enn vid þat bezt una ef hann yrde ſáttr vid *Raugnvalld* iarl.

Frá Harallde jarle oc Sveine.

Epter þat gengu þeir á land *Raugnvalldr* iarl oc *Sveinn* oc töludu tveir ſamt lengi oc lagdiz vel á med þeim, oc er þeir ſátu a talinu, þá ſá þeir ſigling *Haralldz* iarls er hann for frá *Katanesi* oc til *Vagalandz*, oc er ſkipit bar under, þá ſpurdi *Sveinn* iarlinn hvat til ráda ſkylldi taka? Jarl ſeger at *Sveinn* ſkyllde fara yfer á *Nes* þá þegar; Þetta var á lánga-föſtu; þeir foru jafnſnemma or *Rinarsey*, for iarl til *Hroſs-eyiar*, enn *Sveinn* for veſtr i *Straumsey*, oc ſá þeir *Haralldr* iarl ſkipit oc þottuz kenna at *Sveinn* átti, helldu þeir þegar á fiördinn epter þeim, oc er þeir *Sveinn* ſá at iarl hellt epter þeim, þa gengu þeir af ſkipinu oc leynduz; Enn er *Haralldr* iarl kom til *Straumseyiar* ſá þeir ſkipit *Sveins* oc grunadi at manna viſter mundi vera nærri oc villdu þvi ecki á land gánga. *Amundi* het madr oc var *Hneſaſon*, hann var vinr *Haralldz* iarls enn födrbroder ſtiupbarna *Sveins Aslei-farſonar*; hann fór á milli þeirra oc gat þvi vidkomit at balldaz ſkylldi en ſama ſætt ſem giör hafþi verit um vetrinn,

þá

ad littus prius depulſa, nunc fixa hærebat. Sveinn *in phaſelo,* A. D.
cum navem longam remigando præterirent, ſtabat, haſtam ma- 1158
nu tenens, qvo viſo comes Rögnvalldus, *aſſumit clypeum ſibiqve præfigit,* Sveinn *vero haſtam non mittebat; cum vero comes eos ſejungi videret, clypeo pacis ſuſpenſo ſecuritatem indicat rogatqve ut* Sveinn *cum ſuis ad littus redeat, qvo animadverſo* Sveinn *ſuos redire jubet, adhuc ſe maxime contentum aſſerens cum comite* Rögnvalldo *in concordiam reduci.*

De Comite Haralldo & Sveine.

E*xſcendebant poſtea comes* Rögnvalldus *&* Sveinn *ac diu ſeorſum colloqvebantur, concordes. Verum inter colloqvium conſpiciunt navigantem comitem* Haralldum *cum a* Kataneſo *tenderet in* Vagalandum. *Cum navis ad eos appinqvaret, qværit* Sveinn *Comitem qvid conſilii capiendum? regeſſit ipſi ſtatim in* Neſum *transeundum; erat hoc tempore qvadrageſimali. Simul uterqve ex* Rinarsey *diſcedit; Comes in* Roſsey, Sveinn *vero occaſum verſus in* Straumsey. *Vident navem* Haralldiani *agnoſcuntqve eſſe* Sveinis; *hinc ſtatim eam in ſinum inſeqvuntur; cum* Sveinn *Comitem ſe ſeqvi videret, latitant & navem relinqvunt. Verum cum perveniret ad* Straumsey *Comes* Haralldus, *videbant navigium* Sveinis *&, ſuſpicati homines non procul abeſſe, exſcendere nolebant.* Amundius *nomen erat viro* Hnefii *filio, erat ille amicus Comitis* Haralldi, *patruus autem vitricorum* Sveinis Asleifæ; *hic eos interceſſit effecitqve, ut eadem, qvæ hyeme ſancita erat, pax firma maneret. Oritur tunc procelloſa tempe-*

A. D. 1158 þá hliop á ſtormr vedrs, oc urdu þeir þar at vera um nottina hvarer tveggio, oc ſkipadi *Amundi* þeim i eina reckiu báþum *Haralldi* iarli oc *Sveini*; i því huſi hvíldu marger menn hvars þeirra. Epter ſætt þeſſa for *Sveinn* yfer á *Nes*, enn *Haralldr* iarl yfer i *Orkneyiar*. Þat ſpurdi *Sveinn* til orda iarls at hann kalladi ſætt þeirra helldr lausliga; lítinn gaum gaf *Sveinn* at því, hann fór ſuþr í Dala oc var um Páſkana med *Sumarliþa* vin ſínum, enn *Haralldr* iarl for nordr á *Hialtland* oc var þar miöc lengi um varit. *Sveinn* for ſunnan epter Páſkana oc mætti á leidinne brædrum *Jons Vængs* tveimr, het annar *Bunu-Petr* enn annar *Blán*, þeir *Sveinn* toku þá höndum oc toku af þeim feet allt, enn fluttu þá til landz, var þeim þá högginn gálgi, oc er allt var tilbuit, mællti *Sveinn* at þeir ſkylldi laupa á land upp, kvat *Joni* broþr þeirra þat meiri ſkamm at þeir lifþi; þeir voru lengi uti oc kalner miök er þeir komu til bæia; *Sveinn* for þaþan i *Suþreyiar* til *Liodhuſa* oc dvaldiz þar um hríd; enn er *Jón Vængr* ſpyrr at *Sveinn* hafþi handtekit brædr hans, enn viſſi ecki hvat er hann hafþi af þeim gert, þá fór hann i eyna *Helgu* oc tok þar *Olaf* ſon *Sveins Asleifarſonar* foſtra *Kolbeins Hrugo*, oc for med i *Veſtrey*; þa fundu þeir *Raugnvalld* iarl á *Hrepnisneſi*, oc er iarl ſá *Olaf*, þá mællti hann, hví ertu her *Olafr*? hann ſvarar, *Jon Vængr* velldr því; Jarl leit til *Jons* oc mællti, hvi flutter þu *Olaf* híngat? hann ſvarar, *Sveinn* tok brædr mína oc veit ec ecki nema hann hafi drepit þá; Jarl mælti, flyt hann aptr ſem ſkiótaz oc dyrf þic ecki at gera hönum nockut mein, hvat ſem af brædrum þínum er vordit, því at þer man fyrer hvargom vært i eyium *Sveine* ne *Kolbeine*, ef þu gerer hönum nockut.

Frá

tempeſtas ut ambo ibi pernoctare cogerentur, Amundo *utriqve* A. D.
Comiti Haralldo & Sveini *eundem lectum deſtinante*; *qvieſcebant in eadem domo multi ex utriusqve comitibus*; *Poſt conventum* Sveinn *in* Neſum *tranſit*, *Comes vero* Haralldus *in* Orcades. 1158
Audiebat ea Comitis verba Sveinn, *hanc reconciliationem minus firmam eſſe. Attendebat his parum, meridiem verſus in* Dalos *de-* 1159
latus, *feſtum Paſcatos apud amicum* Sumarlidium *tranſigebat. Comes vero* Haralldus *in* Hialtlandiam *vehitur*, & *diu veris ibidem moratur.* Sveinn *poſt feſtum revertitur* & *in itinere obvios duos fratres* Jonæ, *qvorum alter* Bunu Petrus, *alter* Blánius, *capit*, *omnem iis pecuniam adimit*, & *in continentem transportat*, *hic iis confectum deſtinatur patibulum*, *verum cum omnia parata eſſent*, Sveinn *ut in continentem excurrerent jubebat*, *adjiciens eorum fratri* Jonæ *majorem eſſe ignominiam qvod viverent. Diu admodum ſub dio agebant*, *frigore perqvam*, *cum ad villam venirent*, *confecti. It hinc* Sveinn *in* Hebrides Liodhuſas *ibiqve ad tempus moratur*; *Cum autem* Jonas Vængur Sveinem *fratres cepiſſe*, *neſcius qvomodo eos tractaſſet*, *audiret*, *ibat in inſulam* Helgam *ibiqve* Olaum *filium* Sveinis Asleifæ, *alumnum* Kolbeinis Rugæ, *capiebat eumqve in* Veſturey *devehebat. Conveniebant tunc* Hreppisneſi *Comitem* Rögnvalldum, *qvi viſum* Olaum *ita alloqvitur*; *Cur*, *qværit*, *hic es* Olae? *reſpondet ille*; Jonas Vængr *in cauſa eſt*: *Comes oculos in* Jonam *convertit dicitqve*; *Cur* Olaum *huc deduxiſti*? *Regerit ille*, *cepit* Sveinn *fratres meos*, *forte etiam occidit. Addit Comes*; Olaum, *inqvit*, *qvam citiſſime domum reducito*, *non audeto in ulla re ei nocere*, *non conſiderans qvid de fratribus tuis actum*, *à neutro enim* Sveine & Kolbeine, *ſi eum læſeris*, *tutus in inſulis manebis.*

A. D.
1159

Frá Raugnvallde Jarle.

Epter Paſka um vorit byriadi *Sveinn* ferd ſína or *Suþreyium* oc hafþi LX manna, hann hellt til *Orkneyia* oc fyrſt til *Rolfseyiar*, þar toku þeir þann mann er *Hákon Karl* het, hann hafþi verit med *Haralldi* iarle þá er *Erlendr* iarl fell; *Hákon* leyſtiz af III. mörkum gullz oc frelſti ſic ſva vid *Svein*. Þar í *Roſsey* fundu þeir *Sveinn* ſkip þat er iarlar höfþu gört af *Sveine* oc voru höggin or bordin tvö, þat hafdi *Raugnvalldr* iarl gera látit, þvi at hann hafþi æi viliat kaupa ne þiggia ſkipit at Jöllum; *Sveinn* hellt þaþan til *Roſseyiar* oc fann *Raugnvalld* iarl í *Byrgisheradi*, tok iarl hönum þá vel oc var *Sveinn* med hönum um vorit; *Raugnvalldr* iarl qvadz því hafa höggit bord or ſkipinu at hann villdi ecki at hann gerþi ſkyndi rædi þar í eyiunum þá er hann kæmi or *Suþreyium*. *Haralldr* iarl kom af *Hialtlandi* um vorit á *Hvitadögum*, oc þegar hann kom í *Orkneyiar*, ſendi *Raugnvalldr* iarl menn til hans oc ſegia at hann villdi at þeir ſættiz af nyiu, oc var þá lagidr ſættar fundr fauſtudag í helgu viku í *Magnus* kyrkiu oc geck *Raugnvalldr* iarl med öxi breiþa til fundarins oc *Sveinn* med hönum, geck þá ſaman ſættin ſu hin ſama ſem efnut var um vetrinn.

Frá Sveine Asleifarſyne.

Þá gaf *Raugnvalldr* iarl *Haralldi* iarli ſkip þat er átt hafþi *Sveinn*, enn gaf *Sveini* allt annat þat er giört var oc á hans luta kom; Þeir *Raugnvalldr* iarl oc *Sveinn* ſtodu hiá kirkiudyr-

De Comite Rögnvalldo.

A. D. 1159

S*uſcipit poſt feſtum Paſcatos vere ex* Hebridibus *iter* Sveinn, *ſexaginta viris ſtipatus tenditqve in* Orcades, *primum* Rolfsey. *Capiunt hic virum* Haconem Karl; *ſecutus fuerat hic Comitem* Haralldum *cum ceciderat Comes* Erlendus. Hacon *tribus marcis auri ſe redimit & à* Sveine *liberatur. Reperiunt hic in* Rolfsey *navem qvam juxta Comitum arbitrium multæ nomine dederat* Sveinn; *hujus aſſeres duo interſciſſi, qvod fieri curaverat Comes* Rögnvalldus, *non enim emere, nec à Comitibus gratis accipere voluerat navem. Tendit inde in* Roſſey Sveinn, *Comitem* Rögnvalldum *in provincia* Birgenſi *convenit & humaniter exceptus apud ipſum ver tranſigit. Comes* Rögnvalldus *aſſeres ex nave ipſius idcirco interſciſſiſſe dicebat, qvod nollet eum ibi, ex* Hebridibus *reducem, ad remigandum inter inſulas præcipitare. Comes* Haralldus *vere circa feſtum Pentecoſtes ex* Hialtlandia *redit, qvi cum in* Orcades *veniret, mittit ad eum Comes* Rögnvalldus *dicturos ipſum velle concordiam inter ipſum &* Sveinem *reiterare. Statuitur hinc conventui locus die veneris hebdomadis ſanctæ in templo* Magni. *Venit eo cum* Sveine *Comes* Rögnvalldus *aſciam tenens; tunc pax qvæ præterita hyeme inſtituta erat, confirmatur.*

De Sveine Asleifæ.

D*abat tunc Comes* Rögnvalldus *Comiti* Haralldo *navem qvam poſſederat* Sveinn, *ſingula vero alia qvæ multæ nomine dederat* Sveinn *ſibiqve ſorte oblata reddebat. Comes* Rögnvalldus *&*

A. D. 1159 kiudyrunum meþann ſeglit var ut borit, þat hafþi verit upplagit í *Magnus* kirkiu, oc var *Sveinn* helldr ufrýnligr er þeir báru ut ſeglit. Laugardaginn epter þá er lokit var Nóntíþum komu menn *Haralldz* iarls á fund *Sveins Asleifarſonar* oc ſögdu at hann villdi at *Sveinn* kæmi til tals med hann; þetta bar *Sveinn* fyrer *Raugnvalld* iarl oc fýſti hann *Svein* lítt þeſſarar ferdar, qvedz ecki vita hveriu trua mætti, enn *Sveinn* fór ecki at ſíþr oc þeir VI ſaman; Jarl ſat í lítilli ſtofu á þverpalli oc *Þorbiörn Klerkr* hiá hönum, fátt var manna annat hiá iárli, ſátu þeir um hríþ oc drucku; epter þat geck *Þorbiörn* oc ſögdu þeir *Sveini* ſva at þá grunadi miöc um tiltekior iarls; *Þorbiörn* kom aptr litlu ſíþarr oc gaf *Sveini* ſkarlatz kyrtit oc ſkyckiu, kvadz ecki vita hvert hann villdi giöf kalla, því at þeſſer griper höfþu teknir verit frá *Sveine* um vetrinn; *Sveinn* tok vid giöfum þeſſum. *Haralldr* iarl gaf *Sveini* lángſkipit, þat er hann hafþi átt oc hálfar eigner ſínar oc jarder; hann bat *Svein* at vera med ſer oc kvat þeirra vingan alldri ſkylldu ſkilia; Vel tók *Sveinn* þeſſu oc for þegar um nottina oc ſagdi *Raugnvalldi* iarli hverſu farit hefþi med *Haralldi* iarli; *Raugnvalldr* iarl let vel yfer þeſſu oc bat *Svein* tilgæta at þeir yrdi ecki uſáttir.

Frá Jörlunum.

Nockuru ſíþarr reduz þeir til herferdar þrír höfþingiar, *Sveinn*, *Þorbiörn*, *Eirikr*; þeir foru fyrſt til *Suþreyia*, þeir foru allt veſtr i *Syllingar* oc unnu þar ſigr mikinn i *Maríuhöfn Kolumba meſſu* oc fengu ofa mikit herfáng, foru epter þat til *Orkneyia*. Epter ſætt þeirra *Raugnvalldz* iarls oc

Haralldz

Sveinn *ad oſtium templi cum velum exportaretur ſtabant; depoſitum fuerat in templo* Magno *ſancto. Verum cum efferent velum* Sveinn *truculentum præ ſe ferebat vultum. Die ſaturni poſt nonas celebratas adeunt* Sveinem Asleifæ Haralldiani, *dicuntqve velle Comitem ut ad ſe veniat & ſecum colloqvatur; De hoc conſulit* Sveinn *Comitem* Rögnvalldum, *aſt diſſvadentem, & ſe neſcire utrum confidere tutum, dicentem.* Sveinn *nihilo minus cum ſeqventibus qvinqve it. Comes in parvo triclinio in transverſo ſedebat ſcamno & apud eum* Thorbiörnus Klerkus. *Erant apud Comitem præter hunc pauci. Aliqvantiſper ſedebant bibentes, poſtea exit* Thorbiörnus; *dicunt* Sveini *eos propoſita Comitis perqvam ſuſpicari.* Thorbiörnus *brevi deinde rediens dat* Sveini *tunicam coccineam trabeamqve, aſſerens ſe neſcire an donum appellare vellet, hæ enim res* Sveini *præterita hyeme ademptæ fuerant.* Sveinn *dona hæc accipit. Comes* Sveini *navem longam qvam poſſederat, opumqve & prædiorum dimidium dabat, ipſum, ut apud ſe maneret, invitabat & ipſorum amicitiam ſemper duraturam addebat. Hæc in bonam partem accipit* Sveinn, *itqve ſtatim nocte ſeqvente, & Comiti* Rögnvalldo *qvæ ipſum & Comitem* Haralldum *interceſſerant refert; hæc ſibi placere manifeſtat* Rögnvalldus, *rogatqve* Sveinem *ut caveat ne diſcordes reddantur.* A. D. 1159

De Comitibus.

P*aulo poſt tres magni nominis viri* Sveinn, Thorbiörnus & Eiricus, *piraticam ſuſcipiunt & in* Hebrides *primum feruntur; tendebant occaſum verſus usqve in* Sillingas, & *eximiam victoriam in* Mariæhavnia *in feſto* Columbæ *reportabant, ingenti præda ditati in* Orcades *revertebantur. Poſt ſancitam inter Comitem*

A. D. *Harallds* iarls oc *Sveins Asleifarſonar* voru iarlar báder iafnan
1159 ſamt oc hafþi *Raugnvalldr* iarl rád fyrer, enn ſamþycki þeirra var gott. Þá er þeir komu heim or *Syllingum* fór *Þorbiörn Klerkr* til *Harallds* iarls oc gerþiz rádgiafi hans; *Sveinn* fór heim i *Gáreksey* oc ſat þar med fiölmenni á vetrum oc hafþi herfáng ſitt til koſtnadar ſer med ödrum faungum þeim er hann átti þar i eyiom; hann var meſt hallr under *Raugnvalld* iarl; hvert ſumar var hann i hernadi; þat var mælt at *Þorbiörn Klerkr* bætti ecki um med þeim *Raugnvalldi* iarli oc *Haralldi* iarli. *Þorarinn Killinef* het hirdmadr *Raugnvalldz* iarls oc vin hans, hann var jafnan med iarli; *Þorkell* het ſveitungr *Þorbiörns Klerks* oc vin; þá *Þorarin* oc *Þorkel* ſkildi á vid dryck i *Kirkiuvogi* oc vann *Þorkell* á *Þorarni* oc komz ſiþan á fund *Þorbiarnar*; lögunautar *Þorarins* ſóttu epter *Þorkeli*, enn þeir *Þorbiörn* vörduz or lopti einu; var Jörlum ſagt oc koma þeir heim at ſkilia þá; *Þorbiörn* villdi ecki at *Raugnvalldr* dæmdi þetta mál oc gaf ſök á epter ferdinne; enn þá er *Þorarinn* var heill ſára ſinna, þá drap hann *Þorkel* er hann geck til kirkiu; *Þorarinn* liop i kirkiu, enn þeir *Þorbiörn* lupu epter hönum oc ſveitungar hans; þá var ſagt *Raugnvalldi* iarli oc geck hann til fiölmennr oc ſpurdi hvört *Þorbiörn* villdi briota upp kirkiuna? *Þorbiörn* ſeger at kirkian ætti þeim ecki at hallda er inne var; *Raugnvalldr* iarl qvat kirkiuna mundu ubrotna at ſinne oc var *Þorbyrne* þraungt frá kirkiunne; ecki var ſætz á þetta, fór *Þorbiörn* yfer á *Nes* oc var þar um hríþ, þá vard mart til med þeim, því at *Þorbiörn* gerþi márgar uſpektir bædi um qvennamál oc um vígafaur. *Þorbiörn* for leyniliga ut i *Orkneyiar* á ſkutu med XXX. manna oc lendi vid *Skalpeid*; hann geck til *Kirkiuvogs* med fiorda mann, hann lióp einn ſaman

inn

tem Rögnvalldum, *Comitem* Haralldum, Sveinemqve Asleifæ *pacem*, *Comites perpetuo una erant*, Röngvalldus *conſiliis prævaluit*, *concordia autem eximia. Poſtqvam a* Sillingis *domum redierant*, *addicit ſe* Thorbiörnus Klerkr *Comiti* Haralldo *fitqve ejus Conſiliarius. Tunc* Sveinn *ad proprios* Gárekseyæ *lares redibat*, *ibiqve cum hominum freqventia tempore hyemali ſedebat*, & *prædam*, *cum aliis qvas in inſulis habebat rebus*, *ſumtui impendebat; Comiti* Rögnvalldo *magis deditus erat*, & *æſtate qvavis piraticæ vacabat; Dicebatur vulgo* Thorbiörnum Klerkum *diffamare invicem Comites.* Thorarinus Killinef *nomen erat Comitis* Rögnvalldi *ſatelliti amicoqve qvi ipſum jugiter ſeqvebatur.* Thorkell *erat ſocius atqve amicus* Thorbiörni Klerki. *Diſſentiebat hic cum* Thorarino *inter potandum* Kirkiuvogi, *ſauciat ipſum* & *ad* Thorbiörnum *exinde confugit. Contubernales* Thorarini Thorkelem *perſeqvebantur. Nunciabatur hoc comitibus*, *qvi domum venientes litigantes intercedebant. Noluit* Thorbiörnus *comitem* Rögnvalldum *litem hanc decernere*, *perſecutionem cauſatus. Ubi vero vulnera* Thorarini *ſanata erant* Thorkelem *templum adeuntem occidebat; inde in templum ſe celeriter recipientem*, Thorbiörn *cum ſociis inſeqvebatur. Nunciabatur hoc comiti* Rögnvalldo, *qvi freqvens accedit*, *qværitqve num* Thorbiörnus *templum effringere vellet? Reſpondet* Thorbiörnus *templum eum qvi intus erat non ſervare debere. Addit* Rögnvalldus *ædem hac vice non fractam fore;* Thorbiörn *etiam á templo retruditur; de hoc non transigitur*; Thorbiörnus *in* Neſum *tranſit ibiqve ad tempus moratur*, *multis interim eos intervenientibus*, *varias enim circa fœminas* & *cædes factiones movebat; ipſe clanculum in* Orcades *vehebatur* & *ad* Skalpeidum *allabebatur;* Kirkiuvogum *ipſe qvartus petebat; ſolus in cauponam*, *ubi potabat*

A. D. 1159

A. D. inn i ſkytning um kvelld þar er *Þorarinn* var inne oc drack;
1159 *Þorbiörn* hió hann þegar bana högg; ſíþann liop hann i myrkrit lángt a brott; fyrer þeſſa ſök gerþi iarl *Þorbiörn Klerk* utlægan fyrer allt ſitt rike; *Þorbiörn* for yfer á *Nes* og var med (s) *Hoſui* mági ſínum á laun, hann var kalladr hinn ſterki, hann átti *Raugnhillde* ſyſtr *Þorbiörns*, þeirra ſon var *Stephan rádgiaſi* fylgdarmadr *Þorbiarnar*; litlu ſíþarr for *Þorbiörn* á fund *Melkolms Skota* kongs oc var med honum í godu yferlæti; Med *Skota* konge var ſá madr er het *Gilla-Odran*, hann var ættſtor oc ujafnadar madr mikill, hann vard fyrer reidi *Skota* kongs fyrer uſpeckt oc manndráp er hann gerþi í ríki hans; *Gilla-Odran* liop i *Orkneyiar* oc toku iarlar vid hönum; *Gilla-Odran* var á *Kataneſe* oc hafþi ármenning iarlanna. *Helgi* het göfugr bondi á *Kataneſi*, hann var vinr *Raugnvalldz* iarls; þá *Gilla-Odran* ſkilldi á um ármenningina oc fór *Gilla Odran* at hönum oc drap hann, enn epter vígit for hann veſtr í *Skotlandsfiördu* oc tok vid hönum ſá hofþingi er het *Sumarlidi Haulldr*, hann hafþi ríki i *Dölum* í *Skotlandzfyrdi*; *Sumarliþi* átti *Ragnhillde* dottr *Olafs Suþreyia* kongs *Bitlings*, þeſſi voru börn þeirra, *Dufgall* kongr, *Raugnvalldr* oc *Engull*, þat er köllut *Dalveria ætt*; *Raugnvalldr* iarl ſtefndi til ſín *Sveini Asleifarſyne* áþr hann færi i hernat, oc er þeir funduz, bat *Raugn-valldr* iarl hann hafa tilſiár vid *Gilla-Odran* ef hönum gæfi færi á; *Sveinn* letz ecki vita hvers af yrdi audit.

Sveinn

(s) Hoſni. 101. 333. *Flat.*

bat Thorarinus, *veſperi incurrebat & ipſo ſtatim occiſo, in tenebras longe excurrebat, Hujus facinoris cauſa comes* Rögnvalldus Thorbiörnum Klerk *extra totum ſuum regnum relegavit.* Thorbiörn *in* Neſum *tranſit & apud affinem* Hoſuium, *qvi cognomine fortis vocabatur, deliteſcit. Uxorem habebat* Ragnhildem Thorbiörni *ſororem; eorum filius erat* Stephanus *Conſiliarius,* Thorbiörni *comes. Convenit paulo poſt* Thorbiörnus Melkolmum *regem* Scotiæ *& benigne habitus apud eum moratur. Erat apud regem* Scotorum *vir nomine* Gilla-Odran, *claris natalibus ortus & perqvam injurius; hic, cum patratis intra regnum homicidiis, ſeditionibus regis iram in ſe convertit. Aufugientem inde in* Orcades *comites excipiunt. Manebat* Gilla-Odran *in* Kataneſo, *& à comitibus expendenda ſtipendia procurabat.* Helgius *nomen erat viro nobili, amico Comitis* Rögnvalldi, *in* Kataneſo. *Hunc* Gilla-Odran, *de ſtipendio diſſentiens, adoritur occiditqve; poſt patratam autem cædem occaſum verſus in ſinus* Scoticos *ſe confert, & à principe cui nomen* Sumarlidius Haulldus *excipitur; regebat iſte* Dalos *ad ſinum* Scoticum; *uxorem habebat* Ragnhildem *filiam* Olai Bitlingi Hæbudarum *regis. Hi eorum liberi; Rex* Dufgallus, Rögnvalldus *&* Engull. *Audit hæc familia, gens Dalenſium. Comes* Rögnvalldus, *anteqvam piraticam ſuſciperet* Sveinn, *ipſum ad ſe arceſſit cumqve eum conveniret rogat, ut* Gilla-Odran, *ſi anſa detur, è medio tollat;* Sveinn *num fatorum hoc concedat neſcire ſe indigitat.* A. D. 1159

A. D. 1159

Sveinn drap Sumarlida.

Epter þat fór *Sveinn* i víking oc hafþi V. lángſkip, oc er hann kom veſtr fyrer *Skotlands* fiördu, ſpurdi *Sveinn* at *Sumarlidi Haulldr* var á ſkip kominn oc ætladi i víking, hann hafþi VII. ſkip, þar ſtýrdi *Gilla-Odran* einu ſkipe oc var hann farinn inn í fiördu epter liþi því er æi var komit; þegar er *Sveinn* ſpurdi til *Sumarliþa* lagdi hann til orroſtu vid hann oc var þar bardagi hardr oc i þeirra orroſto fell *Sumarlidi Haulldr* oc mikit líþ med hönum; þar vard *Sveinn* þeſs vís at *Gilla-Odran* var ecki þar, fór *Sveinn* þá at leita hans oc fann hann i *Myrkvafyrde* oc drap hann þar *Gilla-Odran* oc L. manna med hönum; epter þat fór *Sveinn* i víking oc heim at hauſti ſem hann var vanr, oc er hann kom heim, vard ſkiott fundr þeirra *Raugnvallds* iarls oc let hann vel yfer þeſſum verkum. (t)

Frá Raugnvallde jarle oc Harallde jarle.

Þat var ſiþr Jarla nær hvert ſumar at fara yfer á *Katanes* oc þar upp á merkr at veida rauddýri edr hreína; Þ*orbiörn Klerkr* var med *Skota* konge enn ſtundum fór hann ofan á *Nes* oc var leyniliga med vinum ſinum; hann átti þria vine á *Kataneſi* þá er hann hafþi meſt trauſt af, einn var *Hoſuer* mágr hans, annar (u) *Liótulfr* er bió í Þ*órsdal*, þridi var *Hallvardr* (x) *Dufu* ſon er bío i *Kálfadal* at forneſi er gengr af Þ*órsdal;* þeſſer voru einka viner hans.

Dráp

(t) oc þeim ſigre Sveinn hafþi fengit í þeſſari ferd, *& victoriam quam ex itinere hoc reportabat. addit* 333. (u) *Eyiolfr.* 333. (x) *Dufsſon.* 101.

Occidit Sveinn Sumarlidium.

A. D. 1159

Poſtea Sveinn *cum qvinqve navibus longis piraticam ſuſcipit: cum occidentem verſus ſinus* Scotiæ *præteriret, audiit* Sumarlidium Haulldum *naves aſcendiſſe, piraticam acturum; ſeptem navibus inſtructus erat, qvarum unam regebat* Gilla-Odran, *ſinus, ad advehendum qvi non venerat exercitum, ingreſſus;* Sveinn *de* Sumarlidio *certior init cum eo prælium navale idqve acre. Cecidit hic cum ingenti exercitu* Sumarlidius. *Comperit* Sveinn Gilla-Odranem *hic non præſentem eſſe, unde eum qværit, in* Myrkvafiordo *invenit, & ibi cum qvinqvaginta hominibus ſternit. Poſthac piraticam agit autumnoqve ſeqvente, ut ſolitus erat, domum redit, reduxqve Comitem* Rögnvalldum *cito convenit, rebus geſtis contentum.*

De Comitibus Rögnvalldo & Haralldo.

Solebant Comites qvavis fere æſtate in Kataneſum *transire ibiqve in deſertis feras rubras & rangiferos venari*: Thorbiörnus Klerkr *apud regem* Scotiæ *morabatur, interdum vero in* Neſum *deſcendebat & apud amicos latebat; tres habuit in* Katanеſo *amicos qvi præ aliis eum juvabant; primus erat* Hoſuius *ipſius affinis, ſecundus* Liotolfus, *qvi* Torsdali *habitabat, tertius* Hallvardus Dufæ *qvi* Kalfadalum *in promontorio qvod à* Thorsdal *prominet, inhabitabat. Hi ejus intimi erant amici.*

A. D. 1159

Dráp Raugnvallds jarls.

Þá er *Raugnvalldr* hafþi iarl verit tvo vetr oc XX ſíþan er *Páll* iarl var handtekinn, þá fóro þeir Jarlar yfer á *Katanes* at áliþnu ſumri eptir vanda, oc er þeir komu í *Þorsá* þá frettu þeir kvitt nokorn at *Þorbiörn* mundi vera upp í *Þorsá* á laun oc ecki all fámennr oc mundi ætla þaþan til áhlaupa ef færi gæfiz á; þá heimta jarlar menn at ſer oc foru med hundrat líþs oc riþu XX enn adrer gengu; þeir foru um kvelldit upp um dalinn oc toku þar nockora giſting; um qvölldit, er menn ſátu vid ellda, hnaus *Raugnvalldr* iarl miöc; *Haralldr* iarl mællti, hvellr hnerri frændi; þeir fóru upp um dalinn um morguninn oc reid *Raugnvalldr* iarl jafnan fyrer um daginn oc ſá madr er *Asolfr* het, annarr het *Jomarr* frændi hans; V. ridu þeir ſaman upp epter *Kálfadal* oc er þeir fóru at bænum var *Hauſkulldr* bondi uppi á kornamſtri einu oc hlód, enn heima menn báru at hönum; þeir *Haralldr* iarl ríþu nockurru ſíþarr; enn er *Hauſkulldr* kendi *Raugnvalld* iarl, heilſadi hann hönum med nafni oc mællti ákafa hátt oc ſpurdi at tíþindum, oc mátti jafnvell heira þott fiárri væri; þetta var ſkamt frá ſtofu oc ſtodu huſin á brecku nockri hárri, enn geilar þreyngar at rída at bænum oc vidbrekt miöc; á þeſſum bæ var *Þorbiörn Klerkr* inne oc ſat vid dryck; Geilarnar gengu at húſendanum vid gafl hladit oc votu þar dyrr á gaflhladinu oc hladit i grioti lausliga; þá er þeir *Þorbiörn* heirdu ordtakit oc *Hauſkulldr* heilſadi þeim *Raugnvalldi* iarli, hlupu þeir þegar til vapna ſinna oc brutu griotid or laundyrunum oc hlupu þar ut; *Þorbiörn* hleypr fyrer gaflhladit oc á geila gardinn, voru þeir iarl þá komner at dyrunum; þá hió *Þorbiörn* þegar til iarls, enn

Aſolfr

Cædes Comitis Raugnvalldi.

A. D. 1159

C*omes* Rögnvalldus *ubi viginti duas hyemes, â qvo captus fuerat Comes* Paulus, *comitatum retinuerat, in* Kataneſum, *more ſolito, exacta æſtate transeunt Comites; cum* Thoráam *venirent ſerpentem audiebant famam* Thorbiörnum *ibi cum ſuis freqventem latere, indeqve profecto, ſi occaſio daretur, ad incurſiones paratum. Convocant tunc ſuis Comites, & cum centum, viginti eqvitantibus, reliqvis pedeſtribus, veſperi per vallem ſurſum eunt, ibiqve alicubi diverſantur; Veſperi cum ad focos ſederent, Comes* Rögnvalldus *perqvam ſternuebat; tunc Comes* Haralldus; *ſonorum, inqvit, ſternutamentum cognate; ſeqvente mane vallem ſuperant. Comes*Rögnvalldus *hac die alios ſemper eqvitando præibat & cum eo vir nomine* Aſolfus, *alter* Jomarr *ipſius cognatus, qvinqve una per* Kalfdalum *ſurſum præibant. Cum ad villam venirent, incola* Hauſkulldus *ſuperne in horreo frumentum congerebat, domeſtici vero adferebant. Comes* Haralldus *cum ſuis paulo poſt eqvitando ſeqvebatur; Cum autem* Höſkulldus *Comitem* Rögnvalldum *agnoſceret, nominatim eum alta voce ſalutabat & nova qværebat, ita qvidem ut procul diſtantes audire poſſent. Erat hoc a triclinio non procul, ædes in alto qvodam clivo ſtabant, anguſta autem & acclivia intervalla ad ædes transeunda. Intus* Thorbiörnus Klerkr *potabat; Intervalla ad poſtremum domus parietem transverſum, ducebant; in hoc fores & in iisdem lapides coacervati. Cum* Thorbiörn *cum ſuis verba* Hauſkulldi, *Comitem* Rögnvalldum *ſalutantis, audiret, rapiunt arma, lapides e foribus occultis eruunt, & ibi excurrunt.* Thorbiörnus *ad parietem transverſum in viæ ſepi mentum ſe recipiebat; pervenerat tunc cum ſuis ad fores Comes; Hunc* Thorbiörnus *gladio ſtatim petebat,*

A. D. 1159 *Aſolfr* brá vid hendinne .oc tók af höndina, ſíþann kom ſverdit á (y) hauku iarls oc var þat mikit ſár; *Aſolfr* mællti er hann feck höggit, fylgi þeir betr iarli er hönum eiga fleiri giafer at launa, hann var þá XVIII. vetra gamall oc var nýkominn til iarls; *Raugnvalldr* iarl villdi hlaupa af báki er hann ſá *Þorbiörn*, oc vard fotrinn faſtr i ſtigreipinu; i þvi kom *Stephan* at oc lagþi ſpioti á iarl; *Þorbiörn* veitti þá annat ſár iarli, enn í því lagdi *Jómarr* ſpioti i lær *Þorbyrni* oc rendi ſpiotit í ſmáþarmana, ſneru þeir *Þorbiörn* þá á bak huſunum oc var þar at hlaupa fyrer brecku mikla oc á mýri blauta; i þvi kvamo þeir *Haralldr* iarl oc bar ſva til leidinne at þeir komu á moti þeim *Þorbyrne* oc kendu þá hvarer adra, þá (z) mælltu menn jarls at þeir ſkyldu ſnua epter þeim *Þorbyrne*, þeir er viſſu hvat fyrer var ætlat, enn *Haralldr* iarl latti þeſs oc qvadz bíþa vilia atqvæda *Raugnvalldz* jarls um þetta mál, því *Þorbiörn* er vandamadr minn mikill ſem þer vitit fyrer frændſemis ſökum oc margra annra venzla er i millum eru; enn þeir menn er hiá *Raugnvalldi* iarli voru ſtyrmdu yfer hönum daudum oc leid miöc löng ſtund áþr þeir *Haralldr* iarl frettu tíþindin, voru þeir þá komner á mýrina oc yfer ſenit þat er geck epter mýrinne, enn af áeggian föruneytis iarlanna liopu þeir *Hararalldr* iarl ofan á mýrina oc funduz vid ſenit ſva at ſínum megin voru at hvorer oc vördu þeir *Þorbiörn* dýkisbackann, drifu þá til hans menn af bænum þeir ſem hönum höfþu fylgt oc urdu þeir ſaman L manna; þeir vörduz þá drengiliga oc höfþu vígi gott, því at ſenit var bædi diupt oc breitt, enn mýrin blaut at fram oc mátti þeirre einne atſókninne vid koma er þeir ſkutuz á med ſpiotum; Þor-

(y) haukinn. 101. (z) mælti iarl. 101.

tebat verum ictui obviam manum Aſolfi amputat. Offendit inde gladius Comitis mentum magnoqve vulnere afficit. Dicebat Aſolfus cum ictum perciperet; ſeqvantur majore fidelitate Comitem qvi ei majora dona remunerare debent, erat tunc octodecem annos natus Comitiqve paulum ante addictus; Comitis Rögnvalldi, cum Thorbiörnum videret, ex eqvo celeriter deſcenſuri pes in ſtapia fixus hærebat; accedit mox Stephanus & Comitem haſta petit; tunc Thorbiörnus aliud Comiti infligit vulnus, eodem vero momento Jormarus femur Thorbiörni, haſta in ilia ingrediente, ferit. Tum pone ædes ſe recipiunt; ibi per ingentem clivum decurrendum in paludem cœnoſam. Eo ipſo momento Comes Haralldus adveniebat, ita ut in via Thorbiörno cum ſuis occurreret; illi ſe invicem cognoverunt. Tunc Haralldiani ut Thorbiörnum cum ejus comitatu, illi qvi ejus propoſitum ſciverunt, inſeqverentur, hortati ſunt, hoc vero Comes Haralldus diſſvadebat, dicens ſe conſilium Comitis Rögnvalldi hac de re exſpectare velle, cum, inqvit, uti notum eſt vobis Thorbiörnus propter conſangvineitatem & cognationem neceſſarius meus ſit; Qvi vero apud Comitem erant Rögnvalldum, ipſi occiſo lugentes adſtabant; aliqvantum etiam temporis efluxerat cum Haralldus cum ſuis nova audiret: egreſſi tunc in paludem, qvi per eandem ducebatur, limum transierant; hortante vero Comitum comitatu in paludem Haralldus cum ſuis decurrit & apud limum offendit, ita ut ad ſuum qvisqve latus ſtaret, ripam Thorbiörnus cum ſuis defendit, confluentibus tunc ad ipſum domeſticis qvi ipſum ſecuti fuerant, qvorum in qvinqvagenarium numerus evaſit. Fortiter ſe defendunt ex apto defenſioni loco, limus enim & altus & vaſtus, & circum qvaqve palus cænoſa, unde haſtis ſolum invicem

A. D. 1159

A. D. 1159 *Þorbiörn* mællti at þeir ſkylldu eingum aptr ſkiota, oc er ſkotin þurru, þá höfþuz þeir ord vid oc kalladi *Þorbiörn* á *Haralld* iarl oc mællti ſva, þeſs vil ec biþia ydr frændi at þer gefit mer griþ, enn ec vil bioda þetta mál á ydvart valld at þer dæmit einer, vil ec þar eingann lut undandraga þann er ec má at ýdar ſæmd ſe þá meiri enn áþr, væntir mic oc frændi at þu muner muna at þær deilr hafa verit at þu munder ecki þann mun gera med ockr *Raugnvalldi* iarli oc mer at þu munder drepa mic þó ec hefþi þetta verk unnit þá er hann færdi þic (a) meſt under olboga oc let þic engu ráda helldr enn ſvein ſinn, enn ec gaf þer beztar giafer oc leitadi ec þer virdingar i öllu þvi er ec mátta, enn verk þetta er ec hefer unnit er glæpr mikill oc liggr þat á mer, enn rikit allt er fallit i ydvart valld, megi þer oc þat vita at þenna koſt ætládi *Raugnvalldr* iarl mer ſem nu hefi ec hönum veitt, er oc nu þat mitt hugbod frændi, þott þann veg hefþi at boriz at ec væri látinn enn *Raugnvalldr* iarl lifþi, at þer mundid gera hann at uſæmingarmanne, enn þer vilit gera mic at daudamanne; *Þorbiörn* fór her um mörgum ordum áheiriligum, fluttu þetta oc marger menn med hönum oc bádu hönum griþa, kom ſva at iarl tok at hlíþa á er marger fluttu; þá tok til orda *Magnus* ſon *Hávards Gunnaſonar*, gædingr iarlanna oc frændi, hann var þar göfgaztr madr i liþinu med *Haralldi* iarli, hann ſeger ſva: æi kunnum ver ydr rád at kenna iarl epter þeſſi hin miklu ſtórvirki, enn ſegia mun ec hvörr ordrómr á mun leggiaz ef *Þorbyrni* eru grid gefin eptir þetta verk oc þat annat at hann þorer at ſegia ydr i augu upp nær i hveriu ordi at hann hafi þetta it illa verk fyrer þic gert

(a) *omittit* 101.

A. D. 1159

invicem miſſis certare potuerunt. Thorbiörnus *ſuos tela in adverſarios remitterent prohibebat. Deficientibus vero miſſilibus colloqvebantur,* Thorbiörnus *Comitem alta voce alloqvebatur ita, rogabo te cognate ut me ſecuritate dones, cauſam vero præſentem tuo committam arbitrio, ut ſolus judices, nullam rem, qvoad poſſum, ſubtrahere volo, qva veſter honor augeatur. Spero etiam te recordari lites extitiſſe, cum inter* Rögnvalldum *& me diſcrimen tantum feceris ne me vita privares, qvamvis facinus hoc patraviſſem, tempore eo qvo te maximum ſuppreſſit & tua non magis qvam famuli conſilia valere fecit; ego optima tibi dona obtuli, honoremqve in omnibus, qvæ licuit, qvæſivi, magnum autem, qvod patravi eſt facinus & ejus reus ſum, totum vero regnum in tuam transiit poteſtatem. Sciatis etiam* Rögnvallldum *hoc, qvod jam ei præſtiti, mihi deſtinaſſe; præſagit qvoqve mihi animus, cognate! qvamvis ita accidiſſet, ut ego mortuus eſſem, comes vero* Rögnvalldus *viveret, qvod eum dedecore affeceris; me vero morti addicere vis;* Thorbiörn *multis de his orabat verbis moventibus, hæc etiam multi cum eo promovebant pacem ei ſollicitati; eo res venit ut, multis Commendantibus Comes auſcultaret. Tunc in talia prorumpit* Magnus *filius* Havardi Gunnii *filii, Comitum optimas atqve cognatus; erat tunc inter* Haralldianos *nobiliſſimus; Non, inqvit, poſſumus tibi Comes poſt magna hæc facinora conſilia dare, dicam vobis vulgarem, qvæ erit, famam, ſi* Thorbiörno *pax concedatur, idqve præterea, qvod audeat tibi palam dicere, ſe hoc ſcelus in tui gratiam aut hono-*

A. D. 1159 gert eþr þer til ſæmdar unnit, er þer oc öllum frændum iarls man eylíf ſkömm oc uſæmd at vera ef hans er æi heſnt; hygg ec þat vini *Raugnvalldz* iarls fyrer ſatt hafa at þu muner fyrer löngu verit hafa rádbanamadr iarls, enn nu hafi framkomit, edr higgr þu at hann muni af þer bera vitundina þá er hann ſkal (b) ſic undan ſökum færa, enn engi helldr ſvörum upp fyrer ydr þar er hann ſeger ydr nu i augu upp at hann hafi þetta uverkan fyrer ydr unnit, enn hverſu máttu meir ſanna þat enn þu gefer hönum grid, er ec nu oc rádinn i at alldri ſkal hann af mer grid hafa, ef nockorer dugandismenn vilia mer fylgia hvart ſem ydr er þat liuft edr leitt; ſlíkt hit ſama mælltu brædr hans *Þorſteinn* oc *Hákon* oc *Sveinn Hroalldsſon;* ſneru þeir þá brott frá iarli oc upp med dýkinu oc leitudu hvar þeir mætti yfer komaz; oc er *Þorbiörn* ſá at þeir *Magnus* ſneru upp med dýkinu, þá tok *Þorbiörn* til orda; nu mun þá hafa áſkilit um rádagerdina, mun iarl vilia gefa mer gríd, enn *Magnus* mun i moti mæla; enn medan þeir töludu þetta hófuz þeir *Þorbiörn* frá dýkinu; Þeir *Haralldr* iarl ſtodu á dýkis backanum, oc er hann ſá at ecki mundi verda af gridagiöfinne liop hann yfer fenit med öllum vopnum ſínum oc var IX. álna yfer dýkit; förunautar hans lupu epter hönum oc gat engi yfer laupit enn fleſter gátu fengit backann oc ſlödrudu ſva at landi; menn *Þorbiarnar* eggiudu at þeir ſkylldu ſnua á moti þeim *Magnuſe* oc láta þar verda umſkipti med þeim; þá mællti *Þorbiörn;* þat þycki mer rád at þat taki hverr upp er líkligaz þycker at dugi, enn ec man enn leyta á fund *Haralldz* iarls; fleſter menn löttu þeſs oc beiddu hann helldr leita á ſkóga oc forda ſer. *Þorbiörn* tok ecki under þat

(b) þik. 101.

rem admiſiſſe, tibi autem omnibusqve cognatis Comitis A. D.
æterna ignomina atqve dedecus erit, ſi cædes ejus non vindi- 1159
cetur, puto amicos Comitis Rögnvalldi *pro vero habere te dudum ei mortem conſiliis ſtruxiſſe, qvod jam conſumaveris; an exiſtimas* Thorbiörnum *te conſcium eſſe negaturum? cum ſe excuſabit; nemo autem te excuſabit, qvando tibi coram dicit, ſe tuo inſtinctu hoc ſcelus patraſſe; qvomodo vero hoc firmius probabis, qvam ſi eum pace jam dones; ſtat qvoqve mihi pacem ei nunqvam conceſſam iri; ſiqvi ſpectatæ fidei viri me ſeqvi velint, ſive vobis placeat ſive non. Conſentiebant ei fratres* Thorſtein, Hacon & Sveinn Hroalldi *filius. Diſcedunt igitur â comite & ſuperius, ubi paludem transire qveant, qværunt; qvod cum* Thorbiörnus *videret, ſeqventia fatus eſt; nunc certe in conſultando diſſentierunt; Comitem pace me donare velle,* Magnum *autem reſiſtere autumo. Verum dum hæc loqverentur,* Thorbiörn *cum aſſeclis â palude diſceſſit. Comes* Haralldus *cum ſuis in ripa ſtabat, qvi cum videret pacem non impetratam iri, paludem, latam ulnas novem, ſingulis ſuis armis onuſtus, transiit; Comitum, qvi eum ſeqvi voluere, nemo tranſilire potuit, plurimi, ripæ difficulter compotes, paludem ægre ſuperarunt. Socii* Thorbiörni, *ut,* Magnæanos *aggreſſi, litem armis dirimerent hortabantur; ad qvæ* Thorbiörnus, *conſultiſſimum ſibi videri ut qvisqve maxime profuturum ratus conſilium caperet, ſe vero Comitem* Haralldum *conventurum; Plurimi ne hoc faceret dehortati, ut in ſylvas potius diſcedens, vitam ſervaret, rogarunt;* Thorbiörnus *hoc conſilio minime*

 con-

A. D. 1159 þat rád, ridloduz þeir förunautar hans frá hönum oc leitu- du ſer ymſa vega hialpar, enn þeir *Þorbiörn* urdu epter IX. ſaman; oc er hann ſer at *Haralldr* iarl er kominn yfer dýkit, ferr hann á mot hönum oc fell á kne fyrer hö- num oc qvadz færa hönum höfut ſitt, marger iarls menn bádu enn *Þorbyrni* grípa; þá tok iarl til orda, forda þer *Þorbiörn*, ecki nenni ec ad drepa þic; fóru þeir þá ofan med *Kálfa- dalsá* er þeir rædduz þetta vid: þeir *Magnus* ſóttu epter þeim; oc er iarl ſá þat mællti hann, forda þer *Þorbiörn*, ecki beriunz ec fyrer þic vid mína menn; þá ſkillduz þeir *Þorbiörn* frá föruneyti iarls oc til audna ſelia nockora þeirra er heita *As- gríms* (c) *ærgin*; Þeir *Magnus* ſóttu epter þeim *Þorbyrni* oc báru þegar elld at huſinu; Þeir *Þorbiörn* vörduz dreingiliga; oc er huſit tok at falla ofan af bruna, gengu þeir *Þorbiörn* ut oc voru þegar vopn borin á þá er þeim mátti vid koma, voru þeir ádr oc miöc ſótter af elldzgángi, letuz þeir þar aller felagar IX; oc er leitat var til ſárafars *Þorbiarnar*, höfþu utſígit idrinn i þat ſárit er *Jomarr* hafþi veitt hönum; *Ha- ralldr* jarl for leid ſína ofan epter dalnum enn þeir *Magnus* vendu aptr til *Fors* oc veittu umbunat liki *Rangnvalldz* iarls oc fluttu ofan i *Þorsá*.

Fluttr líkami Raugnvalldz.

Andlátzdagr *Raugnvalldz* iarls *Kala* er V nottum epter Mariumeſſu hina fyrri um ſumarit. Foru þeir *Haralldr* iarl þaþan ut i *Orkneyiar* med likit med fögru föruneyti oc veittu gröft at *Magnus* kirkiu oc hvílldi hann þar til þeſs er Gud byrti hans verdleika med mörgum oc ſtorum jar- teinum

(c) eigin 101. 333. æigin 102.

contentus, â ſuis, turmatim abeuntibus variisqve modis ſibi proviſuris, ipſe nonus relictus eſt; cumqve videret Comitem Haralldum *paludem transiiſſe, ipſi obvius & ad pedes proſtratus, caput ſuum ſe committere dixit. Multi qvi comiti adhærebant* Thorbiörno *pacem adhuc expetebant; Tunc Comes, cave tibi, ait,* Thorbiörne! *nolo te necare; Dum hæc loqvebantur ſecundum ripam amnis* Kalfdalenſis *declinarunt;* Magnæani *eos inſecuti ſunt, qvod cum videret Comes, cave tibi, dixit* Thorbiörne, *pro te enim cum noſtris minime pugnabimus; ad caſas qvasdam deſertas,* Asgrims ærgin *dictas, hoc audito â comitatu* Haralldi *cum ſuis diſcedebat* Thorbiörnus, *qvem* Magnæani *inſectati, tecto ignem ſtatim ſuggerunt; ille vero, poſt virilem defenſionem, cum domus incendio deſtrui inciperet, egreditur; verum, ignis violentia antea multum fatigati, ſinguli novem cæſi ſunt. Vulnera* Thorbiörni *perſcrutati, inteſtina in vulnus, qvod intulerat ei* Jomarus, *effluxiſſe comperiunt. Comes* Haralldus *via declinantis vallis pergit;* Magnæani *autem,* Foſſum *reverſi, cadaver Comitis* Rögnvalldi *ad ſepulturam parant &* Thorsáam *deportant.* A. D. 1159

Devectum cadaver Rögnvalldi.

D*ies emortualis Comitis* Rögnvalldi Kalii *qvinqve noctibus ante feſtum Mariæ prius æſtivum incidit. Poſt hæc Comes* Haralldus *cum conſpicuo comitatu in* Orcades *devectum funus, ubi, qvousqve Deus ejus dignitatem manifeſtavit,*

A. D. teinum; enn *Biarni*, biſkup let upptaka helgan dom hans at leiſi Páſans. Þar á ſteininum ſem blód iarls hafþi á komit, þá er han letz, maa ſea enn i dag ſva fagrt ſem nýblætt ſe.

Raugnvalldr iarl var miöc harmdaudi, þvi at hann var allvinſæll þar i eyionum, oc víþa annar ſtadar; hann hafþi verit healþarmadr mikill mörgum mönnum, örr af fe, hógvær oc vinhollr, íþrotta madr mikill oc ſkálld gott; dottr eina barna átti hann á líſi *Ingigerdi* er átti *Eirikr Slagbreller*; þeirra börn voru þau *Haralldr Jungi* oc *Magnus Mangi*, *Raugnvalldr* oc *Ingibörg*, *Elin*, *Ragnhilldr*.

Frá Harallde oc Sveine.

1159 Epter fall *Raugnvalldz* iarls tok *Haralldr* iarl under ſic allar eyiar oc gerþiz einn höfþingi yfer; *Haralldr* iarl var höfþingi mikill, manna meſtr oc ſterkaſtr, hann átti *Afreku*, þeirra Börn voru þau *Heinrekr*, oc *Hakon*, *Helena* oc *Margret*; Þá, er *Hakon* var fárra vetra gamall baud *Sveinn Asleifarſon* hönum til fóſtrs oc fæddiz hann þar upp oc þegar hann var ſva færr at hann mátti fara med ödrum mönnum, þá hafþi *Sveinn* hann í hernat med ſer hvert ſumar oc leitadi hönum i öllu virdingar. Þat var háttr *Sveins* i þann tima at hann ſat um vetrum i *Gáreksey* heima oc hellt þar jafnan áttatigi karla á ſinn koſt; hann átti ſva mikinn dryckiu ſkála at enginn var annarr jafn mikill i *Orkneyium; Sveinn* hafþi á vorum ſtarfa mikinn oc let færa nidr ofa mikit ſád oc geck þar miöc ſiálfr at, enn er lokit var þeim ſtarfa, fór hann hvert

vor

qvievit; verum ſacras ejus reliqvias epiſcopus Biarnius, *per-* A. D.
mittente papa, effodi curavit. Saxum, in qvod ſangvis comitis cum moreretur deciderat, eundem hodieqve rutilantem, acſi recens effuſus eſſet, conſpiciendum præbet.

Cædem Comitis Rögnvalldi *plurimi lugebant, amicos enim tam in inſulis, qvam paſſim alibi, multos numeravit; magnum haud paucis tulerat auxilium, liberalis, mitis, amicis fidus, exercitiis corporis & arte poetica inſignis. Filiam habuit, qvæ in vivis erat, unicam* Ingigerdem, *nuptam* Erico Slagbreller; *horum liberi* Haralldus Jungius (*domicellus*) Magnus Mangius, Rögnvalldus, Ingibörga, Helena & Ragnhildis.

De Haralldo & Sveine.

P*oſt cædem Comitis* Rögnvalldi *totæ inſulæ comiti* Harall- 1159
do *ſubjectæ ſunt eiqve ſoli paruere. Fuit Comes* Haralldus *dynaſta inſignis, ſtatura & viribus aliis ſuperior; uxorem habuit* Afrekam & *ex ea ſuſcepit* Heinrechum, Haconem, Helenam & Margretam. Haconem, *paucos annos natum,* Sveinn Asleifæ *nutriendum invitat eumqve educat &, cum vires alios homines ſeqvi permitterent, qvavis æſtate in militiam ſecum devecto, in omnibus honorem qværit. Solebat hac tempeſtate* Sveinn *domi in* Gareksey *hyemare & domeſticos octoginta propriis ſumtibus alere. Tantum habuit diverſorium, qvantum in* Orcadibus *nullum.* Sveini *tempore verno permagnæ circa ſementa erant operæ, qvibus ipſe multum vacabat; verum cum finitæ eſſent, vere qvovis piraticam ſu-*

ſcepit

D. A. vor ij viking oc heriadi um *Suþreyiar* oc *Irland* oc kom heim epter midtſumar, þat kalladi hann vorvíking; Þá var hann heima til þeſs er akrar voru uppſkorner oc ſeet var fyrer kornum, þá for hann i viking oc kom þá ege fyrr heim enn mánadr var af vetri oc kalladi hann þat hauſtvíking.

Sveinn for til Irlands.

Þat var til tíþinda eitthvert ſinn at *Sveinn Asleifarſon* for i vorvíking, þá for med hönum *Hakon* ſon *Harallds* iarls, þeir höfþu V. ródrar ſkip oc öll ſtor; þeir heriudu um *Suþreyiar*; þá var folk ſva hrætt vid hann i *Suþreyium* at menn falu allt lauſafe ſitt i jordu edr urdum; *Sveinn* for allt ſuþr til manar oc vard illt til fiár; þaþan ſigldu þeir ut under *Irland* oc heriudu þar, enn er þeir komu nær ſuþr under *Dýflinn*, þá ſigldu þar af hafi kiölar tveir er komner voru af *Einglandi* oc ætludu til *Dýflinnar*, þeir voru hladner (d) Enſkum klæþum oc var þar á gæzka mikil; þeir *Sveinn* lögdu at kiölunum oc budu þeim til bardaga; litil vard vörn *Enſkra* manna, oc ræntu þar hverium peninge ſem á var kiölunum, nema *Enſker* menn höfþu ígangs klædi ſín oc nockrar viſter oc foru ſiþan med kiölina, enn þeir *Sveinn* foru i *Suþreyiar* oc ſkiptu herfángi ſínu; þeir ſigldu veſtan med prís miklum; þeir gerdu til ágætis ſer er þeir lágu i höfnum at þeir tiöllduðu *Enſkum* klæþum yfer ſer, enn er þeir ſigldu i *Orkneyiar* ſaumudu þeir klæþin framan á ſeglinn ſva at þannig var til at ſiá ſem af ſkrudi einu væri giör ſeglin, þetta kölludu þeir ſkrudvíking.

Sveinn

(d) miklum. *Flat.*

ſcepit & poſtqvam Hæbudas *ac* Hiberniam *armis infeſtaverat,* A. D.
poſt mediam æſtatem domum rediit; hanc vernam appellabat 1159
piraticam. Inde usqve qvo meſſuerat agros & frumentis proſpexerat, domi manſit, poſtea militiæ operam navavit, non prius qvam menſis hyemis effluxerat domum reverſus eſt & autumnalem hanc appellavit piraticam.

Sveinn in Hiberniam tetendit.

Sveinem Asleifæ, *cum vernam aliqvando ſuſciperet piraticam, comitatus eſt* Haco, *filius Comitis* Haralldi; *habuere naves qvinqve, remis propellendas omnesqve magnas.* Hæbudis *arma intulere, qvarum incolæ* Sveinem *tunc adeo timuerunt, ut ſingulas ſuas res mobiles terra aut ſpeluncis abſconderent.* Sveinn *uſqve ad* Monam *devectus, præda ditari neqvivit; Hinc occaſum verſus ad* Hiberniam *navigarunt ibiqve arma circumtulerunt, verum cum meridiem verſus prope* Dublinum *delati eſſent, ex alto adnavigarunt cioli duo qvi ex* Anglia *venerant,* Dublinum *tendentes & pannis* Anglicis *atqve multifariis rebus utilibus onuſti; ad hos* Sveinn *cum ſuis naves applicat & nautas ad prælium provocat;* Anglos, *qvippe nihil fere ſe tueri potuerunt, ſingulis qvæ navibus inerant rebus ſpoliarunt, excepto, qvod veſtes in qvotidianos uſus & commeatum aliqvantum retinentes ciolis aveherentur. Cæterum* Sveinn *cum ſuis in* Hæbrides *revectus ſpolia diviſit. Ex oriente eximia cum pompa navigarunt & in ſui gloriam, cum in portu anchoris detinerentur, pannis* Anglicis *ſe texerunt; ad* Orcades *autem navigantes velis pannos acu præfixerunt, ita ut eadem pretioſa eminus repræſentarent;*

Eee hanc

A. D. *Sveinn* for heim i *Gareksey* til buſs ſíns, hann hafþi tekit af kiölunum vín mikit oc miöd Enſkann; Þá er *Sveinn* hafþi ſkamma ſtund heima verit, baud hann til ſín *Haralldé* iarle oc gerdi í mot hönum virduliga veizlu; þá er *Haralldr* iarl var at veizlunne, vard þeim mart talat af ríſnu *Sveins*; Jarl mælti, þat villda ec nu *Sveinn* at þu legder af hernadinn, er nu gott heilum vagni heim at aka, enn þu veitz þat at þu hefer lengi fæddan þic vid hernadinn oc lid þitt, enn ujafnadarmönnum fer ſva fleſtum at þeir látaz i hernadinum ef þeir taka ſic ecki ſialfer frá; þá ſvaradi *Sveinn* oc leit til til iarls oc mælti med broſu oc ſeger ſva, vel er þetta mælt herra oc vingiarnliga, mun oc gott at þiggia heilrædi af ydr, enn kæra þat ſumer at þer ſeut litler jafnadarmenn; Jarl ſvarar, ec verd at ábyrgiaz minn lut, enn mælgi gengr mer til; *Sveinn* mælti, gott mun ydr tilgánga herra, ſkal oc ſva vera at ec ſkal láta af hernadinum (e) því at ec elldunz, enn þverr kraftrinn mikit i vaſinu oc hernadinum; ſkal nu fara i hauſtvíking oc villda ec at hun yrda ecke med minnum afburdum enn varvíkingin var, enn epter þat ſkal afláta herförum; Jarl ſvarar, þat er oc vant at ſiá felagsmadr hvert fyrr kemr hel edr lángframi; Epter þetta fell nidr rædan; *Haralldr* iarl fór á brott af veizlunne oc var utleiddr med ſæmiligum giöfum, ſkilduz þeir *Sveinn* med miklum kærleikum.

Hernadr Sveins Asleifarſonar.

Litlu ſíþarr bió *Sveinn* ferd ſína i hernat, hann hafþi VII langſkip oc öll ſtor; *Hakon* ſon *Halldz* iarls var med *Sveine*

(e) omittit. 333.

hanc ex pompa denominaverunt piraticam. Sveinn *ad villicationem* Garekseyiæ *rediit; ſpoliaverat ciolos vino haud exiguo & mulſo* Anglico. *Poſtqvam non diu domi manſerat, Comitem* Haralldum, *invitatum, lauto excipit convivio, cui cum intereſſet, multa de* Sveinis *liberalitate locuti ſunt. Vellem* Sveinn, *inſerit Comes, militiam miſſam faceres, jam incolumi domum rediiſſe prodeſt; verum ſcis qvod te tuasqve copias piratica diu ſuſtentaveris, aſt plurimis fatum eſt viris iniqvis ut in militia, niſi ab eadem ipſi abſtineant, vitam amittant; Reſpondit* Sveinn, *cum oculis in Comitem converſis ſubrideret, amice & apte hæc dicta ſunt domine, ſalubria etiam tua conſilia ſeqvi proficiet, cæterum qveruntur qvidam te parum æqvum eſſe; Ego, regerit comes, meas res curabo, nugæ vero apud me in cauſa ſunt; Huic* Sveinn, *bonum absqve dubio intendis domine; fiet etiam, ut militiam in poſterum averſer, comperio enim me ſeneſcere, verum vires in labore udo & militia multum minuuntur; Nunc autumnalem ſuſcipiam piraticam, qvam verna proxime antecedenti ſucceſſu non inferiorem exoptarem; hac autem finita, militiæ non ulterius vacabo. Ad hæc Comes; non facile eſt prævidere, utrum lethum an diutina fortuna præveniat. Poſt hæc colloqvio finis. Diſcedit â convivio, eximiis ditatus muneribus, Comes* Haralldus, *cujus cum* Sveinis *tunc qvoqve junctus amor.* A. D.

Militia Sveinis Asleifidæ.

N*on multo poſt* Sveinn *militiæ ſe accingit, ſeptem, qvarum ſingulæ magnæ, navibus longis inſtructus; Comitatur*

Eee 2 *eum*

A. D. *ne* i ſaur; þeir helldu fyrſt til *Suþreyia* oc ſengu þar litit herfáng, foru þaþan ut under *Irland* oc heriudu þar vida, þeir foru allt ſuþr til *Dýflinnar* oc komu þar miöc á uvart, ſva at ſtadarmenn urdu ecke varer vid fyrr enn þeir voru komner inn i ſtaþinn; þeir tóku þar mikit fe; þeir gerdu þar hertekna valldzmenn þá er þar voru i ſtadnum, fóru þeirra ſkipti ſva at þeir gáfu upp ſtadinn i valld *Sveins*, oc játtudu hönum ſva miklu gialldi ſem hann villde á þá leggia; *Sveinn* ſkylldi oc ſkipa ſínum mönnum ſtaþinn oc hafa valld yfer; *Dýflinnar* menn ſveria eid at þeſſu; þeir foru til ſkipa um qvelldit, enn um morgininn ſkylldi *Sveinn* koma i ſtaþinn oc taka gíſla af ſtadarmönnum. Nu er frá þvi at ſegia hvat títt var i ſtadnum um nattina; rædismenn þeir er i ſtadnum voru höfþu ſtefnu ſin i milli oc kærdu vandrædi ſín þau er þeim voru fallinn, þotti þeim þungt at láta koma ſtad ſinn i valld *Orkneyinga* oc allrahellzt þeim manni er þeir viſſu meſtann ujafnadarmann i öllum veſtrlöndnm; kom þat áſamt med þeim at þeir mundu ſvíkia *Svein*, ef þeir mætti; þeir tóku þat rád at þeir grofu ſer grafer ſtorar fyrer borgar hliþum oc viþa annarſtaþar milli huſanna þar er þeim *Sveini* var ætlat at ganga, enn menn leynduz þar i huſunum hiá med vapnum; þeir letu vid yfer grafernar ſva at nidr ſkylldi falla þegar er manz þunginn kæmi á, ſiþann breiddu þeir hálm á, ſva at ecki mátti tilſiá grafanna oc bidu ſva morgins.

Fall

eum Comitis Haralldi *filius* Hakon. *Tendunt primo in* Hæbudas *&* *non magnam ibi reportant prædam; inde occaſum verſus ad* Hiberniam *vecti, arma paſſim circumferunt; Pergunt meriediem verſus* Dublinum *usqve &* *eo ex inſperato adeo ſuperveniunt, ut adventus eorum non prius innoteſceret qvam urbem ingreſſi eſſent, ſpoliis mox onuſti. Cum præfectis, qvi ibidem erant, captis ita egerunt, ut urbem in* Sveinis *poteſtatem dederent &* *tantam pecuniarum, qvantam imponeret, ſolutionem, promitterent;* Sveinn *etiam ſuis urbis præfecturam demandaret; hæc* Dublini *incolæ jurejurando polliciti ſunt. Rediere veſperi in naves, ſeqvente vero mane* Sveinn, *in urbem reverſus, pecunias acciperet, ſuos in urbe diſponeret &* *obſides ex urbanis retineret. Nunc qvæ in urbe noctu agebantur referenda; optimates qvi ibi erant conventum invicem habuere &* *difficultates, qvæ ipſis acciderant, qveſti ſunt, urbem ſuam* Orcadenſibus *&* *in primis viro, qvem in totis regionibus occidentalibus iniqviſſimum ſciverunt, ſubjici ægre tulerunt; Conſentiere in id, ut* Sveinem, *modo poſſent, proderent; Conſilium ceperunt ut ingentes foveas intra portam &* *paſſim alibi inter domos, ubi* Sveini *cum ſuis transeundum, foderent, homines autem armati in propinqvis latebant domiciliis; ſuperintexere lignis foveas, qvæ, inſtantium corporum moli ferendæ imparia corruerent; ſtipulas deinceps foveis, ne conſpici poſſent, obduxere &* *mane ſeqvens ita exſpectarunt.*

A. D.

A. D.

Fall Sveins Asleifarſonar.

Um morguninn epter ſtodu þeir *Sveinn* upp oc vapnuduz, gengu ſíþan til ſtadarins, oc er þeir komu inn um borallt at gröfunum, þeir *Sveinn* ſá æi vid oc lupu i grafarnar, þeir ſtadarmennirner liopu þegar fyrer borgarhligarhliþinn gerdu *Dýflinnar* menn rum frá borgar hlidinu þit, enn ſumer til grafanna oc báru vopn á þá *Svein*, þeim var uhægt vörn vid at koma oc letz *Sveinn* þar i gröfinne oc aller þeir er inn höfþu gengit i ſtaþinn; ſva var ſagt at *Sveinn* letez ſíþaz þeirra allra ſinna felaga oc mælti áþr þeſſum ordum; viti þat aller menn hvart ſem ec látunz i dag aþr ecki, at ec er hirdmadr hins helga *Raugnvalldz* iarls oc ætla ec nu þar til trauſts ſem hann er med Gudi; menn *Sveins* foru þegar til ſkipa oc lögdu á brott, oc er ecke frá þeirra ferd at ſegia fyrr enn þeir koma i *Orkneyiar*.

Nu er þar lokit fra *Sveine* at ſegia oc er þat mál manna at hann hafi meſtr madr verit fyrer ſer i veſtr löndum bædi at fornu oc nýiu þeirra manna er ecki höfþu meira tignar nafn enn hann; Epter fall *Sveins* ſkiftu ſyner hans arfi med ſer *Olafr* oc *Andreſs*; þeir gerþu hit næſta ſumar epter er *Sveinn* var látinn gaflhlöd i dryckiuſkála þann hinn mikla er hann hafþi attann i *Gáreksey*; *Andres* ſon *Sveins* átti *Fridu* dottr *Kolheins Hrugu*, ſyſtr *Biarna Orkneyinga* biſkups.

Frá Haralldi iarli oc ſonum hans.

Haralldr iarl red nu *Orkneyium* oc var hinn meſti höfþinge; hann átti ſíþarr *Hvarflödu* dotter *Melkolms* iarls af *Mærhæfi*; þeirra

A. D.

Cædes Sveinis Asleifidæ.

Surgit cum ſuis mane ſeqventis diei & armatur Sveinn; Adeunt deinde urbem, hujus cum in portam venirent ad foveas usqve ſpatium vacuum reliqverunt urbani. Sveinoniani inſidiarum neſcii in foveas decurrebant; Oppidani, portam alii ſtatim occuparunt, alii ad ſoveas acceſſerunt & Sveinonianis, reſiſtendo imparibus, arma intulerunt; hinc Sveinn cum ſingulis, qvi urbem ingreſſi erant, in fovea vitam finit; Fertur omnium commilitonum ultimus interiiſſe & ſeqventia verba antea protuliſſe; Notum, ait, eſto ſingulis, ſive hodie moriar ſive non, qvod aulicus ſim ſancti Comitis Rögnvalldi, á qvo nunc, poſt Deum, auxilium ſpero. Sveinoniani ad naves ſtatim redierunt & abnavigarunt, de qvorum itinere, qvousqve in Orcades venirent, nihil referendum.

Heic de Sveine hiſtoriæ finis; habetur vulgo pro præſtantiſſimo eorum in occidentalibus regionibus qvi & dudum & pridem non majoris dignitatis nomine gaviſi ſunt. Poſt cædem Sveinis filii Olaus & Andreas hæreditatem inter ſe diviſerunt. Exſtruxere prima poſt interitum patris æſtate in triclinio, qvod Garekseyæ poſſederat, ingenti, parietes transverſos. Duxit Andreas uxorem Fridam filiam Kolbeinis Hrugæ, ſororem Biarni epiſcopi Orcadenſium.

De Comite Haralldo ejusqve filiis.

Regebat ea tempeſtate Orcades, dynaſta ſummus, Comes Haralldus; Ex ducta poſthac uxore Hvarſiada filia Melkolmi Comitis

D. A. þeirra börn voru þau *Þorfinnr*, *David* oc *Jon*, *Gunnhilldr*, *Herborga* oc *Langlíf*.

Þá er *Vilhialmr* biſkup hinn ſíþarri var andadr, var vígdr til biſkups epter hann *Biarni* ſon *Kolbeins Rugu* oc var hann hinn meſti höfþinge oc kærr vin *Haralldz* iarls: *Biarni* biſkup hafþi frændbálk mikinn i eyiunum. Syner *Eiriks Slagbrellz* voru þeir *Haralldr Ungi* oc *Magnus Mangi* oc *Raugnvalldr* Þeir brædr foru auſtr til *Noregs* á fund *Magnus* kongs *Erlingsſonar*, oc gaf hann *Haralldi* iarls nafn oc hálfar eyiar, ſva ſem haft hafþi *Raugnvalldr* iarl hinn helgi modrfader hans. *Haralldr* iarl *Ungi* for veſtr ýfer haf oc med hönum *Sigrþr Murtr* ſon *Ivars Galla*; moder *Ivars* var dotter *Havards Gunnaſonar*, ſá *Ivar* fell á Akrinum med *Erlinge Skacka*; *Sigrþr Murtr* var á ungum alldri manna vænligztr oc hinn meſti áburdarmadr; *Magnus Mangi* var eptt med konge oc fell med hönum i *Sogne*; komu þeir fyrſt vid *Hialtland* oc for þaþan til *Katanes* oc ſva upp i *Skotland* á fund *Vilhialms Skota* kongs, beiddi *Haralldr* iarl at *Vilhialmr* ſkylldi fá hönum *Katanes* hálft ſva ſem haft hafþi *Raugnvalldr* iarl; Þetta veitti kongr hönum; þaþan for *Haralldr* iarl ofan á *Katanes* oc efldiz þaþan at liþi; þá kom til hans *Lifolfr Skalli*, mágr hans, hann átti þar mart göfugra manna þeirra er frændr hans voru; *Lifolfr* átti *Ragnhildi* ſyſtr iarls, þeſſi var kalladr *Haralldr* iarl hinn ungi, enn *Haralldr Maddadarſon* hinn gamli; *Lifolfr* hafþi meſt rádagerd fyrer liþi iarls; þeir gerdu menn ut i *Orkneyiar* á fund *Haralldz* iarls hins gamla oc beiddu at hann mundi gefa upp hálfar eyiarnar, ſva ſem kongr hafþi veitt *Haralldi Junga* iarli; enn er þeſſi ord komu fyrer iarl, þá ſyniadi hann þeſs þverliga at midla ríki

ſitt

Comitis in Mærhæſvia, *liberos ſuſcepit*, Thorfinnum, Davidem, Jonam, Gunnhildem, Herborgam & Langlíſam. A. D.

Mortuo epiſcopo Vilhelmo, *ejus nominis ſecundo*, *ſucceſſit* Biarnius *filius* Kolbeinis Hrugæ, *cui eximia poteſtas & cum Comite* Haralldo *amicitia; habebat in inſulis epiſcopus* Biarnius *cognatorum numerum magnum. Filii fuere* Erici Slagbrellis, Haralldus, Magnus Mangius & Rögnvalldus; *Convenere in Norvegia fratres regem* Magnum Erlingi *filium*, *qvi* Haralldum, *Comitis titulo ornatum*, *dimidiis*, *qvas tenuerat Comes ſanctus* Rögnvalldus, *avus hujus maternus*, *inſulis præfecit. Comes* Haralldus Ungius *mare occaſum verſus transiit*, *comitante* Sigurdo Murto *filio* Ivaris Gallii; *mater* Ivaris *filia erat* Havardis Gunnii; *cecidit* Ivar *iſte in* Akro, (*agro*) *cum* Erlingo Skackio. Sigurdus Murtus, *adoleſcens adhuc formoſiſſimus*, *pretioſo luxuriabat veſtitu.* Magnus Mangius *apud regem remanſit & cum ipſo in* Sognia *cæſus eſt. Allapſi ſunt primum* Hialtlandiæ, *unde in* Kataneſum & *inde in* Scotiam *profecti*, *regem* Scotiæ Vilhelmum *convenerunt*, *â qvo Comes* Haralldus *ut dimidiæ* Kataneſiæ, *qvam tenuerat Comes* Rögnvalldus, *præfecturam ſibi concederet*, *petiit; Annuit his precibus rex. Hinc in* Kataneſum *delatus Comes* Haralldus *auxiliares collegit vires*; *convenit tunc ipſum affinis* Lifulfus Skallius; *habebat ibi multos cognatos*, *qvi viri erant nobiles*, Lifolfi *uxor erat* Ragnhildis, *Comitis ſoror. Hic Comes* Haralldus Junior, *verum* Haralldus Maddadi *filius* Senior *appellatus eſt.* Lifolfi, *qvoad exercitum Comitis*, *conſilia plurimum valuere. Miſerunt ad Comitem* Haralldum *ſeniorem in* Orcades *legatos*, *poſcentes*, *ut dimidium inſularum*, *ei qvippe rex* Haralldum *juniorem præfecerat*, *cederet. Verum cum hæc audiret Comes*, *ſe regnum ſuum ulla conditione*

Fff

A. D. ſitt med neinu ſattmáli; *Lifolfr Skalli* for þá ferd oc heitadiz iarl vid hann miöc ádr hann færi brott; *Haralldr* iarl *Gamli* dro liþ ſaman epter þetta oc vard allfiöllmennr; þeir *Haralldr* iarl ungi voru á *Kataneſi* oc höfþu þar ſafnat nockorn, þá er þeir ſpurdu at *Haralldr* gamli dró lid ſaman, þá ſendu þeir menn af nýiu *Lifolf* nordr yfer *Petlandsfiörd* at ſkynia um herinn; hann lagdi auſtan at *Rolfsey* oc geck hann þar upp á fiall oc fann hann þar þriá vardhalldsmenn *Halldz* iarls (e) oc drápu tvo, enn höfþu einn med ſer til fretta; *Lifolfr* ſá þá oc herinn íarls oc hafþi hann mart ſkipa oc fleſt ſtor, ſneri *Lifolfr* þá ofan af fiallinu oc til ſkips ſíns oc ſagdi felögum ſínum ſlík tiþinde ſem hann hafdi viſs vordit; hann ſeger at *Haralldr* iarl hafþi ſva mikinn her at þeim var ufæra at beriaz vid hann, er þat mitt rád ſeger *Lifolfr* at ver farim i dag i *Þorsâ* oc mun oſs þar ſafnaz lid mikit i dag, enn ef þer vilit leggia til oruſto vid *Haralld* iarl, þa er þat hin meſta ufæra hverſu ſem tekz: þá tok *Sigrþr Murtr* til orda, illu heilli hefr mágr iarls farit yfer *Petlandsfiörd* er hann hefer epterlátit hiartat oc qvat æi vænt horfa ef aller ſkylldi hiartlauſer þegar þeir ſæi her *Halldz Gamla*; *Lifolfr* ſvarar, vant er þat at ſiá *Sigrþr* hvar hvergi ber hiarta ſitt ef til þarf at taka, ætla ec þat (f) mund er ec renn frá *Haralldi Junga* at yþr afburdarmönnum muni þykia avint epter at ſtanda; enn ecki vard af förinne i *Þorsá*, enn litlu ſiþarr ſá þeir ſkipaflota *Haralldz* iarls fara undann (g) *Rolfsey*, biogguz þeir þa til bardaga; *Haralldr* iarl geck á land upp oc fylgdi liþi ſínu, hann hafþi her miklu meira; Þeir *Sigrþr Murtr* oc *Lifolfr* fylg-

(e) ens Gamla. *addit.* 101. 333. (f) mandu. 101. (g) Rinarsey. *Flat.*

tione partiturum præfracte negavit; Lifolfus Skallius *hanc legationem in ſe ſuſcepit, cui Comes anteqvam abiret, multis minatus eſt. Comes* Haralldus *ingentem poſt hac contraxit exercitum & magna hominum ſtipatus eſt multitudine. Comes* Haralldus *junior, cum reliqvis in* Kataneſia, *ſuorum numerum aliqvantum auxit; cum audirent Comitem* Haralldum *ſeniorem copias colligere,* Lifolfum *iterum cum aliis boream verſus, trans ſinum* Petlandicum, *ut exercitum obſervaret, miſerunt; Ad orientale* Rolfseyæ *litus appulit, ubi in montem egreſſus tres cuſtodes Comitis* Haralldi *invenit, qvorum duos occidit, unum vero, ut nova ſuggereret, ſecum abduxit; Tunc qvoqve copias vidit comitis & naves multas, plerasqve magnas; hinc é monte ad naves ſuam reverſus, ſociis nova, qvorum certior factus erat, retulit; dixit Comitem* Haralldum *tantum habere exercitum, ut cum eo confligendo omnino impares eſſent, Conſilium eſt meum, inqvit, ut hodie ſepentrionem verſus in* Thorsáam *tendamus, ubi ingentes ad nos confluent copiæ; verum ſi cum Comite* Haralldo *congredi vultis, ſummum eſt periculum, ſive ſucceſſum obtineat ſive non. Ad hæc* Sigurdus Murtus; *Infortunatus affinis comitis ſinum* Petlandiæ *transiit, cum animum reliqverit; addidit, malum minari finem, ſi omnes, cum copias* Haralldi *ſenioris viderent, corde carerent; Facile non eſt, reſpondit* Lifolfus, *prævidere* Sigurde *ubi cujusvis hæreat animus ſi facto opus ſiat; ominor tempore qvo ego á Comite* Haralldo *auſugio, qvod vobis, qvi virtute excelletis, remanere magni conſtet operis. Cæterum in* Thorsáam *non ivere. Aſt paulo poſt claſſem Comitis* Haralldi *a* Rolfsey *diſcedere conſpiciunt, hincqve pugnæ ſe accingunt. Comes* Haralldus *in terram exſcendit & copiarum, qvibus multo ſuperior erat, aciem inſtruit.* Sigurdus Murtus & Lifolfus *Comitis junioris exercitum* A. D.

Fff 2 *dis-*

A. D. fylgdu lidi *Unga* iarls; *Sigrþr Murtr* var i raudum ſkarlatz kyrtli oc drap blödunum under bellti ſer; ſumer mælltu at ſva mundi hann oc gera á bakit; hann bat ecki uppdrepa, þvi at ecke man ec öfugr atgánga i dag; I ſinn fylkingar arm var hvör þeirra oc er þeir höfþu fylkt liþinu ſeig ſaman orruſtan oc var ákáfa hörd; I lidi *Haralldz* iarls gamla var mart hinna hörduztu manna þeirra er ofrkapps menn voru mikler oc buner forkunnar vel ſem voru frændr biſkups oc marger adrer ſveitar höfþingiar iarls, þá er ſtadit hafþí orroſtan um hríd, fell *Sigrþr Murtr* oc hafþi vel bariz oc drengeliga; *Lifolfr* geck annarra manna beſt fram; ſva ſegia *Kataneſingar* at hann gengi þriſvar i gegnum fylkingar *Haralldz* iarls Gamla, enn þó fell hann i þeirri orroſtu med godann ordztir; þá er þeir voru báder fallner *Lifolfr* oc *Sigrþr Murtr* brazt flótti i liþi iarls hins Unga; *Haralldr* iarl Ungi fell vid torfgrafer nockorar, var þá þegar um nottina ſeet lios mikit þar er blodit hafþi nidr komit; þeir kalla Jarlinn ſannhelgann, oc er þar nu kirkia ſem hann fell oc er hann þar jardadr á neſinu oc geraz utöluligar jarteiner fyrer hans verdleik veittar af Gudi oc vitrar þat jafnan at hann villde yfer til *Orkneyia* til *Magnus* iarls oc *Raugnvalldz* iarls frænda ſinna. Epter bardagann lagdi *Haralldr* iarl under ſic allt *Katanes* oc for þegar ut i *Orkneyiar* oc hróſadi miklum ſigre.

Frá Orkneyingum.

V*ilhalmr Skota* kongr ſpurdi at *Haralldr* iarl var fallinn oc þat med at *Haralldr* iarl *Maddadarſon* hafþi under ſic lagt allt *Katanes* oc fic ecki atſpurt; vard *Skota* kongr þeſſu reidr

diſpoſuere; Sigurdus Murtus *rubrum indutus erat pallium cocci neum, cujus fibras ſub cingulum complicabat; dicebant qvidam eum itidem in tergo acturum; prohibuit illos replicari, non enim, ajebat, hodie retrorſum incedam. In ſua qvisqve acie conſtituti easdem inſtruxerunt, cum autem congrederentur, ſtrenue utrinqve pugnatum eſt. In exercitu Comitis* Haralldi *ſenioris multi erant viri fortiſſimi, ſtrenui, audaces ſimul atqve optime inſtructi, cognati epiſcopi multiqve alii a Comite cohortibus præfecti. Poſtqvam aliqvantiſper duraverat pugna,* Sigurdus Murtus, *qvi ſtrenue & viriliter pugnaverat, cecidit;* Liſolfum, Sigurdo *in conflictu non ſecundum, Katneſenſes aciem comitis* Haralldi *ſenioris ter transiiſſe ferunt, in hac tamen pugna laudem promeritus occiſus eſt, Poſt cæſos ambos* Liſolfum & Sigurdum Murtum, *exercitus Comitis* Haralldi *junioris fugatus eſt. Cecidit Comes* Haralldus *junior apud locum qvendam in qvo turfæ fodiuntur; nocte ſtatim ſeqvente ubi ſangvis deciderat lumen magnum apparuit; dicunt Comitem vere ſanctum; templum hodie eſt, ubi cæſus erat, ibi etiam in lingula ſepultus eſt; Fieri qvoqve innumera miracula ipſius dignitatis cauſa Deus permittit, qvæ ſemper indicant eum voluiſſe in* Orcades *ad Comites* Magnum & Rögnvalldum, *cognatos ſuos, transire. Poſt pugnam Comes* Haralldus *totam ſibi ſubjecit* Kataneſiam & *in* Orcades *ſtatim, inſigni victoria triumphans, rediit.* A. D.

De Orcadenſibus.

A*udit rex* Scotiæ Vilhelmus *cecidiſſe Comitem* Haralldum & *præterea comitem* Haralldum Maddadi *totam* Kataneſiam, *absqve ſua venia, ſubegiſſe; his perqvam iratus legatos in*

D. A. reidr miöc oc ſendi menn i *Suþreyiar* til *Raugnvallds Suþreyia* kongs *Gudrodarſonar*, moder *Gudrodar* var *Ingibiörg* dotter *Hakonar* iarls *Pálsſonar*; *Raugnvalldr* kongr var þá meſtr (h) herkongr i veſtrlöndum; þat var þria vetr at hann lá uti á herſkipum ſva at hann kom æi under ſótkann rapt. Þegar er *Raugnvalldi* komu þeſſi ord dró hann her ſaman um allt *Suþreyia* ríki oc af *Satiri*, hann hafþi oc mikit liþ af *Irlandi*, hellt hann þá nordr til *Kataneſs* oc tok under ſic allt landit oc dvaldiz þar um hríd. *Haralldr* iarl ſat i *Orkneyium* oc gaf engann gaum af ferd kongs, enn er leid at vetri biöz *Raugnvalldr* kongr heim i ríki ſitt i *Suþreyiar*, hann ſetti epter á *Kataneſi* þria ſýſlumenn, var einn *Máni Olafsſon*, annarr *Rafn* lögmadr, *Hlífolfr* inn *Alli* het hinn þridi. Nockuru ſiþar enn *Rögnvalldr* kongr for i *Sudreyiar*, ſendi *Haraldlr* iarl mann yfer á *Nes* oc ſeger at þá þætti hönum gott hans erende ef hann gæti drepit einn af ſýſlumönnum edr alla tva; þeſſi madr var fluttr yfer *Petlandzfiörd*, fór hann þar til er hann kom á fund *Rafns* lögmanz oc ſpurdi *Rafn* hvert hann ſkylidi fara, hann vard fárr ſvara um; *Rafn* tok til orda, ſe ec á þer at *Halldr* iarl hefr þic til nockrs ílls ſent híngat á neſit, enn ec nenni ecki at láta drepa þic því at þu ert frændi minn; vid þetta ſkilldu þeir oc fór hann brott þaþan oc til *Hlifolfs* oc foru þeirra ſkipte ſva at hann veitti *Hlifolfi* líflát, hlióp hann þá i brott oc ut i *Orkneyiar* á fund *Haralldz* iarls oc ſeger hönum hvat er hann hafþi gert.

Ha-

(h) hermadr 101. *Flat.*

Hæbudas *ad earundem regem* Rögnvalldum Gudrodi *filium* A. D.
mittit; Mater Gudrodi *erat* Ingiborga *filia Comitis* Haconis Pauli *filii. Rex* Rögnvalldus *tunc temporis piratarum in regionibus occidentalibus ſummus fuit; tres hyemes in navibus, ſub ſudem fuliginoſam non ingreſſus, egerat. Audito nuncio, milites ex toto* Hæbudarum *regno &* Satiria *conſcripſit, adſcito præterea ex* Hibernia *ingenti exercitu, tetendit exinde ſeptentrionem verſus in* Kataneſiam, *totam occupavit regionem ibiqve ad tempus moratus eſt. Comes* Haralldus *in* Orcadibus *ſedens, expeditionem regis non curavit; appropinqvante vero hyeme Rex* Rögnvalldus *in regnum ſuum,* Hæbudas *nempe, reditum paravit; Reliqvit in* Kataneſia *toparchas tres, qvorum primus* Manius Olai, *ſecundus* Rafn *legifer, tertius* Hlifolfus Allius *cognominabatur. Non multo poſt regis* Rögnvalldi *in* Hæbudas *reditum, Comes* Haralldus *hominem qvendam in* Neſum *mittit ſeqve ejus negotio contentum dicit, ſi toparcharum alterum vel utrumqve e medio tollere qveat; Sicarius trans ſinum* Petlandiæ *vectus, pergit qvousqve legiferum* Rafnem *convenit, cui, interroganti qvo ipſi eundum ſit, ſtupefactus paucis reſpondere potuit; omnino, ait* Rafn, *aperis, Comitem* Haralldum *te ad malum aliqvid agendum huc in* Neſum *miſiſſe, verum te, cognatum qvippe meum, ut enecari faciam, a me impetrare neqveo. His dictis diſcedit advena, petitqve* Hlifolfum, *cum qvo ita agit ut cæſum relinqveret; Confugit exinde in* Orcades *ad Comitem* Haralldum *eiqve patratum a ſe facinus refert.*

Cru-

A. D.

Haralldr pindi biſkup.

Haralldr iarl bióz nu or *Orkneyiom* oc, er hann var albuinn, for hann fyrſt nordr til *Þorsár* oc geck þar af ſkipum ſínum, biſkup var i borginne a (i) *Skarabolſtad* oc er þeir ſá her *Haralldz* iarls, ſá þeir *Katanesſingar* at hann hafþi her ſva mikinn at þeir höfþu einga vidſtödu, þeim var oc ſagt at iarl var i ſva illu færi at uſynt væri hveriu hann eyrdi, bíſkup tok þá til orda oc mællti; ef ockar ſkipti fara vel, þá mun hann gefa ydr grid; ſva var gert ſem biſkup mælti fyrer; her iarls þuſti af ſkipunum oc til borgarinnar; biſkup gek i moti iarli oc fagnadi hönum med blíþum ordum, enn þeirra ſkipti foru ſva at *Haralldr* iarl let handtaka biſkup oc ſkera or hönum tunguna, enn ſíþan let hann ſtínga kníſi í augun oc hlinda hann; *Jon* biſkup kalladi á meyna ena helgu *Tröllhænu* i meizlunum oc geck ſíþan á brecku nockora þegar þeir letu hann lauſann; kona ein var á breckunni oc bat biſkup hana healpa ſer; hon ſá at blod fell or andliti hans oc mællti, vertu hliódr herra því at giarnan vil ec hialpa ydr; biſkup var færdr til þeſs ſtadar er hviler hin helga *Tröllhæna*, þar feck biſkup heilſubot bædi máls oc ſýnar; *Haralldr* iarl geck þá upp at borginne oc gáfu þeir hana þegar upp i valld iarls; hann veitti mönnum þegar ſtorar reſſingar oc lagdi á þá menn giölld ſtor er hönum þotti meſt verit hafa i landráþum vid ſic, let hann þá enn alla *Katnesſinga* gánga under ſic med eidum hvert er þeim var liuft edr leitt; ſíþann tok hann under ſic eigner þær allar er átt höfþu ſyſlumenn þeir er til *Skota* kongs voru farner; ſat *Haralldr* iarl þá á *Kataneſi* med mörgu folki.

Frá

(i) Skabolſtad. 102. Skotlandi 333.

A. D.

Cruciat Haralldus epiſcopum.

P*oſt hæc Comes* Haralldus *ex* Orcadibus *abire conſtituit*, & *omnino paratus*, *ſeptentrionem verſus in* Thorsáam *tendit ibiqve ex navibus in terram exſcendit. Epiſcopus in urbe* Skarbolſtadis *erat. Cæterum* Kataneſenſes *exercitum comitis* Haralldi *tantum eſſe conſpexerunt ut reſiſtere prorſus neqvirent; Audiverunt qvoqve comitis animum ira incenſum molimina varia & incerta minari. Tunc epiſcopus in talia prorumpit; Si, ait, commercia noſtra bonum obtinent finem, pacem vobis concedet. Seqvuntur juſſa epiſcopi. Exercitus comitis a navibus ad urbem turmatim excurrit; Epiſcopus comiti obviam it, eumqve humaniter excipit, verum inter eos ita agitur; Comes epiſcopo, capto, lingvam exſcindit, exinde autem cultello oculos eruit. Epiſcopus* Jonas *læſus*, *ſanctam virginem* Tröllhænam *invocat & dimiſſus in clivum qvendam progreditur, ubi præſentem fæminam ſe juvare rogat, qvæ, ſanguinem ex ore delabi videns, ſile, ait, domine, te enim juvare lubet. Epiſcopo in locum ubi ſepulta eſt ſancta* Tröllhæna, *devecto, & lingvæ & oculorum uſus reſtituitur. Comes* Haralldus *ad urbem progreditur, eandemqve, nemine reſiſtente, ſtatim occupat; Indigenas absqve mora multum punit, proditionis contra ſe primipilos ejusdem pænas pro proprio arbitrio luere facit & adhuc omnes* Kataneſenſes, *nolentes volentes, ad præſtandum ſibi homagium cogit; totas deinde poſſeſſiones toparcharum, eorum, qvi ad regem Scotiæ abierant, occupat & cum hominum multitudine in* Kataneſia *ſedet.*

A. D.

Frá Syſlumönnum.

Nu er at ſegia frá ſýſlumönnum, þeir reduz VI. ſaman upp í *Skotland* oc fundu þar kong um vetrinn á Jolaföſtu, kunnu þeir glöggliga at ſegia frá þeim tíþindum er gerſt höfþu á *Kataneſi* i ferdum *Haralld*s iarls; þeſſum tíþindum vard kongr allreidr, enn tvennum giölldum kvadz hann þeim giallda ſkyldu er ſitt höfþu látit; hinn fyrſta dag er þeir voru med *Skota* konge, let hann gefa halfann þridia tug álna klædis hveriom þeirra oc enn mörk Enzka til ſkotſilfrs ſer, ſína hveriom þeirra, voru þeir med *Skota* konge fram um Jol í godu yferlæti, enn þegar á bak Jolum ſender *Skota* kongr ord öllum höfþingiom i ríke ſinu oc dro her ſaman ofa mikinn um landit oc ſtefndi þeim her ofan á *Katanes* á hendr *Haralldi* iarli, hafþi *Skota* kongr allmikinn her oc fer hann þar til er hann kemr i *Eyſteinsdal*, þar mætiz *Katanes* oc *Suþrland*; herbuder *Skota* kongs ſtodu epter endilöngum dölunum oc er þat laung leid. *Haralldr* iarl var á *Kataneſi* er hanu ſpurdi þeſſi tíþinde, dro hann þegar liþ at ſer oc er ſva fráſagt at hann fengi (k) LX. hundrad manna oc hafþi þá allz enga vidſtödu at beriaz vid *Skota* kong, ſendi hann þá menn á fund *Skota* kongs at leita um ſætter med þeim, enn er þat var flutt fyrer konge, ſeger hann at ecki þirfþi um ſætter leita nema hann hefþi hinn fiorda hvern pening af *Kataneſi* þann er á var landinu; enn er þeſſi ordſending kom fyrer *Haralld* iarl, kalladi hann á tal vid ſic landzmenn oc adra höfþingia oc leitadi ráda vid þá, enn vid þvi at þeir ſá engin efni ſín, gengu þeir at þeſſi ſætt at *Katneſingar* gulldu fiordung eigu ſinnar *Skota* kongi, fyrer utan þá menn er

(k) omittit 102. 333

A. D.

De toparchis.

N*unc de toparchis referendum; Sex una in Scotiam eunt, ibi regem hyeme, tempore nempe jejunii adventus, conveniunt, & diſtincte qvæ in itinere comitis* Haralldi *in* Kataneſia *geſta erant, exponunt. Hæc cum referrent, rex perqvam iratus, iis, qvi res ſuas amiſerant, duplum ſe redditurum promittit. Primo qvo morantur apud eum die, cuiqve eorum viginti qvinqve ulnas panni, præter marcam* Anglicam *argenti in viaticum dat. Tranſigunt apud regem humane habiti feſtum* Julenſe, *verum ſtatim poſt idem, ipſe omnibus in regno ſuo optimatibus nuntios mittit, & ex regione innumeras copias collectas in* Kataneſum, *contra comitem* Haralldum, *deducit; Ingenti cum exercitu pergit qvousqve in* Eiſteinsdal, *confinium eſt* Kataneſiæ *atqve* Sudrlandiæ, *venit; Stabant ſecundum valles, qvæ longa eſt via, ipſius caſtra. Comes in* Kataneſo, *cum hæc audiret, convocato ſtatim exercitu, ſexagies centum qvamvis militibus ſtipatus, a rege ſe defendere prorſus neqviviſſe fertur, unde mittit pacem expetentes, qvibus reſpondet rex non prodeſſe pacem qværere, niſi qvarta qvæcunqve in* Kataneſo *pecunia ſibi ſolvatur. Verum audito hoc reſponſo,* Haralldus *in colloqvium vocat incolas, variosqve optimates & eos conſulit; cæterum; qvoniam viribus ſe carere vident, in hanc deſcendunt pacis conditionem, ut qvartam ſuarum poſſeſſionum partem regi expendant & præterea iis qvi inſtante hyeme ad ipſum iverant ſatisfa-*

 ciant.

D. A. er á kongs ſund höfþu farit um vetrinn; *Haralldr* iarl for ut i *Orkneyiar* oc ſkyldi hann hafa *Katanes* allt ſem hann hafþi ádr haft, enn *Haralldr* iarl Ungi tæki af *Skota* konge; I ufridi þeim var blindadr *Þorfinnr* ſun *Haralldz* iarls, hann hafþi verit giſladr af *Skota* kongi. Epter ſætt þeirra for kongr upp i *Skotland*. *Haralldr* iarl var nu einn höfþingi í *Orkneyium*. Þat var ofarliga a dögum *Haralldz* iarls er þeir *Olafr* mágr hans oc *Jon Hallkelsſon* efldu flock or *Orkneyium* oc auſtr i *Noreg* a hendr *Sverri* kongi; Þeir toku til kongs *Sigrþ* ſon *Magnus* kongs *Erlingsſonar*; í þann her reduz marger ſtórættader menn or *Orkneyium*, þat var hinn ſterkaſti flockr; þeir voru kallader *Eyiarſkeggiar* oc *Gullbeinar* um hríþ; Þeir börduz i *Floruvogum* vid *Sverri* kong oc fengu uſigr, þar fellu þeir báder *Jon* oc *Olafr* oc ſva kongr þeirra oc meſtr luti herſins; Epter þat lagdi *Sverrer* kongr á *Haralld* iarl fiandſkap mikinn, oc kendi hönum völld um er flockrinn hafþi hafiz, kom því ſva at *Haralldr* iarl for veſtan oc *Biarni* biſkup med hönum; Jarl gaf ſic i valld *Sverris* kongs oc let hann einn ſkera oc ſkapa i milli þeirra, þá gerþi *Sverrir* kongr *Hialtland* allt af *Haralldi* iarle med ſköttum oc ſkildum oc hafa *Orkneyia* iarlar þat æi haft ſíþann. *Haralldr* iarl var þa V. vetra gamall er hönum var gefit iarlsnafn, hann var XX. vetr iarl, ſva at þeir *Raugnvalldr* iarl, hinn helgi voru báder ſaman yfer *Orkneyium*. Epter fall *Raugnvalldz* iarls var *Haralldr* iarl i *Orkneyium* átta vetr hins fimta tigar, hann andadiz á ödru ári ríkis *Inga* kongs *Bárdarſunar*. Epter *Haralld* iarl tóku ſyner hans ríke *Jon* oc *David*, *Henrikr* ſon hans á *Ros* á *Skotlandi*. Þeſſer hafa ríkaſter verit *Orkneyinga* iarla at tali þeirra manna er fráſagner hafa þar um gert, er þar til nefndr *Sigrþr Eyſteinsſon*, *Þorfinnr* iarl *Sigrþarſon*,

Ha-

ciant. Comes Haralldus *in* Orcades *rediit, cui tota* Kataneſia, A. D.
qvemadmodum antea, pareret, verum præfectura comiti Haralldo *juniori data a rege* Scotiæ *concederetur. In hoſtilitatibus hiſce, filius comitis* Haralldi Thorfinnus, *qvem obſidis loco retinuerat Rex* Scotiæ, *excæcatus eſt. Poſt reconciliationem rex in* Scotiam *reverſus eſt. Comitem* Haralldum *hoc tempore* Orcades *ſolum dominum agnoverunt. Fuit ultimo fere tempore comitis* Haralldi *cum ipſius affinis* Olaus *&* Jonas Hallkelis *coronam ex* Orcadibus *inſtruerent orientem verſus in* Norvegiam *contra regem* Sverrerem; *Regem aſſumſerunt* Sigurdum *filium* Magni, Erlingi *nepotem; His ſe aſſociarunt multi* Orcadenſium, *nobili ſtirpe nati; cohors erat fortiſſima; Appellabantur* Eyiarſkeggiar (*inſulani*) *& ad tempus* Gullbeini. *Congreſſi ſunt cum rege* Sverrere *in* Floruvogis, *ubi inferiores* Jon *&* Olaus, *cum rege ſuo, cæſi ſunt. His geſtis, rex* Sverrer *Comitem* Haralldum *magno odio proſecutus eſt & ſeditionis cauſam extitiſſe culpavit; eo tandem venit, ut Comes cum epiſcopo* Biarnio *ex occidente iret, regis* Sverreris *poteſtati ſe daret, ipſiusqve arbitrio totius litis deciſionem committeret; Multæ loco a Comite* Haralldo *totam* Hialtlandiam, *cum debitis tributis & vectigalibus, exegit, qvam Comites* Orcadenſes *ab eo tempore non recuperarunt. Comes* Haralldus *qvinqvennis comitis titulo ornatus fuerat, viginti annis exinde ipſi & Comiti ſancto* Rögnvalldo Orcades *ſimul paruerunt. Poſt cædem Comitis* Rögnvalldi *Comes* Haralldus Orcadum *comitatum qvadraginta octo annis geſſit; Obiit ſecundo regiminis* Ingii Bardi *filii anno; Succeſſerunt ipſi filii* Jonas *&* David; Henricus *ejus filius in Ros in* Scotia. (*comes*) *Potentiſſimi fuere inter Comites, ut referunt hiſtorici qvi de iis ſcripſerunt; nominant nempe* Sigurdum Eyſteinis, *Comitem* Thorfinnum Sigurdi *&* Harall-

A. D. *Haralldr* iarl *Maddadarſon.* Þeir brædr *Jon* oc *David* redu báder löndum epter födr ſinn þar til er *David* andadiz or ſott á því ári ſem *Hakon Galinn* andadiz i *Noregi*; ſíþan tok *Jon* iarlsnafn yfer öllum *Orkneyium.*

Brenna Adams Biſkups.

Þá er *Jon* biſkup andadiz á *Kataneſi* ſá er *Haralldr* iarl let meida, var tekinn biſkup i ſtad hans ſá er *Adam* het oc viſſi engi madr ætt hans, því at barnit hafþi fundiz vid kirkiudyr nockurrar; hann þotti *Kataneſingum* helldr hardr i biſkupsdominum oc kendu þat meſt munk þeim er var med hönum. Þat var forn ſiþr at biſkup ſkylldi hafa ſpann ſmiörs undan XX. kum, ſkylldi þetta hvarr bondi giallda ſa er var á *Kataneſi*, ſá meira er fleiri kýr atti, enn hinn þvi minna ſem færri hafþi oc ſkylldi hverr epter þvi gialda ſem teldizt til, enn *Adam* biſkup villdi æxla gialldit oc hafa ſpann undan XV. kum, oc er þat fekz, beiddiz hann at hafa undan XII. kum, oc er þat var uppi látit, villdi hann hafa undan X. kum, enn þat þotti öllum udæmi; Þa foru *Katneſingar* á fund *Jons* iarls, hann var þá á *Kataneſi*, oc kærdu þeir þetta fyrer iarli, hann letz her mundi ecki tilleggia, qvadz þat þyckia uvandat, qvat tvo koſti illa fýrer höndum, qvat þetta vera uþolanda, enn letz ecki mundu annan uppqveda. Þá var *Adam* biſkup at hákirkiu i *Þorsdal* enn *Jon* iarl var ſkamt þaþan; *Katneſingar* höfþu þá þíng á fialli yfer bæ þeim er biſkup var á; *Rafn* lögmadr var þá med biſkupi oc bat hann vægia helldr mönnum, qvedz ella hræddr um hverſu færi, biſkup bat hann vera kátann

dum Maddadi *filium. Fratres* Jonas *&* David *poſt patrem ambo regnarunt, donec* David, *eodem anno qvo* Hacon Galinn *in* Norvegia *obiit, morbo exſtingveretur.* Jonas *deinceps totarum* Orcadum *comitatum ſuſcepit.* A. D.

Incendium epiſcopi Adami.

Mortuo *in* Katanefia *epiſcopo* Jona, *qvem lædi fecerat Comes* Haralldus, *electus eſt ſucceſſor epiſcopus* Adamus; *Conſtitit nemini genus ejus, infans enim ad oſtium templi cujusdam repertus fuerat; hic* Katneſenſibus, *dum epiſcopatum geſſit, nimium exigere videbatur, cujus culpam in monachum ei adhærentem præprimis converterunt. More priſco receptum fuerat, ut menſuram* Spann *butyri ex lacte viginti vaccarum ſinguli in* Katanefia *coloni, qvi plures habebant, plus, qvi vero pauciores minus, & qvivis ex æqva proportione, epiſcopo ſolverent; Epiſcopus autem* Adamus *nominibus imponere voluit & ex qvindecim menſuram* Spann *exegit, qvæ cum expenderetur, ex duodecem popoſcit; hac etiam conceſſa, ex decem petiit verum cum omnibus exemplo carere videretur,* Katneſenſes *comitem* Jonam *convenerunt eiqve qveſti ſunt, qvi de his nihil in medium ſe conſulturum, non multis circa ea curis opus, duas inſtare conditiones malas, qvarum præſentem non tolerandam, ſe vero alteram tacituram, reſpondit. Erat tunc epiſcopus* Adamus *apud primarium in* Thorsdal *templum, verum Comes* Jonas *inde non procul;* Katneſenſes *in monte ſito ad prædium, in qvo epiſcopus, conventum habuere.* Rafn *legifer apud epiſcopum moratus, ipſum ut indigenis parceret, alias de exitu ſe ſollicitum aſſerens, rogavit; Epiſcopus, eum ut lætetur, rogat prædivinatqve incolas ſponte pacari;*

Hinc

tann, qvat bændr munu ſiálfa ſtödva ſic; þá var ſendt til
A. D. *Jons* iarls oc bedit at hann ſkilldi ſætta þá biſkup, enn iarl villdi hvergi nær koma, þá runnu bændr ofann af fiallinu ákafliga geyſter oc er *Rafn* lögmadr ſá þetta bat hann biſkup gera nockot rád fyrer ſer; þeir biſkup drucku i lopti einu oc er bændr komu at loptinu geck munkrinn ut i dyrnar oc var þegar högvinn um þvert andlitit oc fell daudr inn i loptit, oc er biſkupi var þetta ſagt, þá ſvaradi hann, þat kom ecki fyrr fram enn líkligt var, því at hann lagþi jafnan þunglíga til vorra mála; þá bat biſkup *Rafn* ſegia böndum at hann vill ſættaz vid þá, oc er þat var ſagt bændum, urdu þeir fegner aller þeir er vitrari voru, geck biſkup þá ut oc ætlaþi til ſætta, enn er þat ſá hiner verri menn þeir er ódazter voru, toku þeir *Adam* biſkup oc færdu hann i eitt litit hus oc ſlogu ſíþan í elldi, enn húſit brann ſva ſkiott at þeir er biſkupi villdu biarga fengu ecki atgert; læzt þar *Adam* biſkup oc var lík litt brunnit er fanz, þá var líkinu veittr ſæmiligr gröptr oc virduligr um bunadr, enn þeir menn er hellzt höfþu verit viner biſkups, þá gerdu þeir menn á fund *Skota* kongs: Þá var *Alexander Skota* kongr ſon *Vilhialms* kongs hins helga, enn kongrinn vard vid þeſſi tíþinde ſva illa, at menn hafa þær hrakningar at minnum er hann gerþi epter brennuna biſkups i manna meidingum oc manndrapum, fiárránum oc brottrehan manna af landinu. Kunnum ver nu ei greiniligar at ſegia frá þeim tíþindum er til heira *Orkneyinga* Jörlum, enn ſva ſem ver höfum ſagt.

Hinc Comes Jonas *per nuncium ſollicitatus ut epiſcopum cum indigenis conciliaret prorſus abnuit. Coloni poſtea ex monte, vehementes decurrunt, qvod cum videret* Rafn *legifer, epiſcopum, ut qvodam modo ſibi conſuleret, monuit; bibebant in contignatione qvadam, ad qvam cum incolæ venirent, monachus, in fores egreſſus, in mediam faciem cæditur & mortuus intro revolvitur; Hoc cum epiſcopo referretur, regeſſit; non prius qvam vero ſimile erat evenit, noſtras enim res ſvaſu ſuo ſemper aggravavit; Epiſcopus deinde* Rafnem, *ut colonis indicaret, ſe cum iis pacari velle, rogavit, qvod cum audirent, omnes, qvi prudentiores erant, lætati ſunt, unde epiſcopus, eos conventurus, egreſſus eſt, qvem cum viderent pejores, furore acti, ipſum, comprehenſum, in caſam qvandam, cui ignem admovebant, detruſerunt; hæc vero cito adeo combuſta eſt, ut, qvi epiſcopo opitulari voluere, re infecta diſcedere cogerentur. Obiit heic epiſcopus* Adamus, *cujus cadaver, cum inveniretur, parum crematum, decenter & honeſte ſepelierunt; Qvi autem præ aliis amici fuerant epiſcopi legatos miſerunt ad regem* Scotorum, *tunc temporis* Alexandrum, *filium regis* Vilhelmi *ſancti; Is vero relatis graviter adeo iraſcebatur, ut poſterorum memoriæ inhæreant afflictiones qvarum, poſt incendium epiſcopi, autor extitit, lædendo occidendoqve, ſpoliando res mobiles & indigenas e regione expellendo. Res geſtas* Orcadenſium *diſtinctius, qvam ſupra memoratæ ſunt, literis mandare non poſſumus.* A. D.

SAGAN
AF
HINUM HELGA MAGNUSE
EYA JARLE.

Formálenn.

Lof oc dýrd, heidr oc æra ſe almáttighum Gudi lauſnara varum oc ſkapara fyrer ſína margfaulldu milldi oc miſkunſemi er hann veiter oſs, er byggium á utannverdum iadri heimſins, oc efter meiſtaranna ordtæki, er ſva ſetia í ſínar bækr, at þeim ſýniz ſem ver ſeem komnir ut or heiminum oc alteins þó at ſva ſé, vyrdiz Gud at ſýna oſs ſína milldi, einkannliga i þvi, er hann hefer látid os koma til kynninghar ſíns blezada nafns, þar med gefuit os ſtyrka ſtolpa, hina helguztu Forgöngumenn heilagrar kriſtni, af hverra heilagleik aull nordrhálfan ſkínn oc liómar nær oc fiærre; þeſſir eru, hinn heilagi *Olafr* kongr oc hinn háleiti *Hallvardr* frændi hans, er prýda Noreg med ſínum helgum (a) domum, hinn mæti *Magnus* eýa iarl, er birtir *Orkneyiar* med ſínum heilagleik, hverium til ſæmdar eftirfarandi ſaga er ſamanſett. her med eru blezadir biſkupar *Johannes* oc *Thorlacus*, hverir Island hafa geiſlad med háleitn ſkíni ſinna biartra verdleika. Því má ſiá at ver erum ei fiarlægir Guds miſkunn, þó at ver ſeem fiarlægir ödrum þiódum at heims viſtum, oc þar fyrir eigum vær hönum þackir at geyra, ſæmd oc æru alla tíma vars lífs. Meiſtare (b) *Rodbert*, er Saugu hins heilaga *Magnuſar* iarls hefer ſamt oc diktad i látinu, byriar ſva prologum ſem her má heyra

Pro-

(a) dæmum, *exemplis*. 351. 352.
(b) Robert. 351. 352. *O.*

Præfatio.

L*aus, gloria &, cum reverentia, honor ſit omnipotenti Deo, redemtori & creatori noſtro, pro multiplici ſua clementia & miſericordia, præſtita nobis, qvi habitamus in extrema mundi plaga &, ut ajunt in ſcriptis ſuis viri docti, qvemadmodum illis videtur, e mundo exivimus. Qvantumvis autem ita ſe habeat, dignatur Deus nobis ſuam clementiam præbere, præſertim in eo, qvod ad beati ſui nominis notitiam pervinire ſiverit, firmas inſuper dederit columnas, ſanctiſſimos anteſignanos eccleſiæ, qvorum ſanctitate totus Boreas & prope & procul illuminatus nitet; hi ſunt, ſanctus* Rex Olaus *& auguſtus ipſius cognatus* Hallvardus, *qvi Norvegiam ſacris ſuis relliqviis ornant; celeber* Magnus *inſularum comes, qvi* Orcades *ſua ſanctitate illuminat & in cujus honorem ſeqvens hiſtoria compoſita eſt. Annumerantur his beati epiſcopi* Johannes & Thorlacus, *qvi ſplendore conſpicuorum ſuorum meritorum Islandiam irradiarunt, unde apparet, nos non a divina miſericordia, ab aliis licet gentibus longe, qvoad manſiones in mundo, remotos eſſe; hinc iis grates, honorem & reverentiam omni noſtræ vitæ tempore habere debemus. Magiſter* Rodbertus, *qvi hiſtoriam comitis ſancti* Magni *lingva Latina compoſuit atqve dictavit, prologum, ut audire licet, orditur.*

 Pro-

Prologus.

Þvílikt færer hver ſem hann hefer faung á i landtialld Guds, ſer til hiálpar oc miſkunnar, (c) einer Gull, adrer ſilfr, ſumer gímſteina, ſumir hafra hár oc raud búcka ſkinn oc er ſlík fórn ei ſvívirdiliga virdandi, þviat af ſliku er giörr iſerhöfn yfer landtialld Guds (d) at hlífa þvi oc veria þat fyrer vætu oc ſólarhita, þeſſi ord má ſva gloſa med fám ordum. Hver kriſtinn madr offri Gudi ad giöfum oc láni, ſem hann hefer hönum veitt, þat er hann hefer bezt til, at Guds kriſtni er landtialld þat er Moyſes giordi Gudi til þiónoſtu, merkir, verdi til hlífdar oc ſtyrkingar móti áráſum ſinna ovína. Gull merkir ſpeki oc vizku, ſilfr hreinlífi; gimſteinar kraptaverk heilagra manna, hafra hár idran ſinda, raud buckaſkinn píſlarvætti. Nú má leſandi madr ſva til hugſa at þeſſar allar fornir hafi heilagr *Magnus* offrat ſínum drottni ſem hans lífs ſaga vattar. Nu þó at loffaungr (e) Guds ſée (f) ei ſæmiligr i ſyndugs manz munne, þá má hann þó vera audrum hagligr oc hialpſamligr, því at ſva er leſit; at huſit alt fylltiz af hinum ſætazta ilm ſmyrſla oc jurta þeirrar hinnar ſyndugu konu er ydranda nidrſteypti at þva oc ſmyria fætr drottins, enn efter vanaligum ſid þeirra manna, er annara jarder byggia, enn ſínar vanrækia oc láta þurar liggia, þá byrium ver ſaugu þeſſa um líf hins heilaga *Magnuſar* iarls, þeim mun trauſtligarr oc áſtſamligarr (g) oc vart ſtarf tilleggium ſva heilagrar oc háleitrar frædi, ſem væntum fullgiörla hans hiálp oſs at ſtydia oc ſtyrkia til ſinnar

(c) einn 351. 352. *O.* (d) oc *pro* at. 351. 352. (e)Gudr. 351. 352. *O.* (f) ril *pro* ei. *Omn.* (g) er *pro* ac. 352. 352. *O.*

A. D.

Prologus.

Q*vivis, qvod habet in tabernaculum Dei, in ſui auxilium & commiſerationem infert, alii argentum alii gemmas, alii lanam caprinam ac rubras hircorum pelles, tales oblationes non ſunt deſpiciendæ. Ex enumeratis enim tectum tabernaculi Dei confectum eſt, ut conſervetur ab humore atqve ſolis æſtu; hæc verba explicari poſſunt; Qvivis homo chriſtianus offerat Deo, donet & commodet, ab ipſo conceſſum, qvod optimum habet. Qvod Dei tabernaculum, illud nempe qvod confecit Moiſes ad cultum divinum, ſignificat Eccleſiæ tutamen atqve munimen contra incurſiones hoſtium. Aurum ſcientiam atqve ſapientiam adumbrat, argentum caſtitatem. Gemmæ miracula ſanctorum hominum; pili caprini poenitentiam peccatorum; rufæ pelles hircinæ martyria. Cæterum obſervet lector, has omnes oblationes ſanctum* Magnum, *ut ejus vita teſtatur, Deo ſuo præſtitiſſe; Qvamvis autem laus Dei in ore hominis peccatoris digna non exiſtat, aliis attamen commoda & ſaluberrima erit; legitur enim totam domum repletam eſſe dulciſſima fragrantia ex ungventis ac herbis mulieris peccatricis, qvæ pœnitentiam agens fudit, ut pedes domini lavaret atqve ungeret. Verum juxta ſolitam conſvetudinem eorum, qvi alienos fundos colunt, ſuos autem non curant aut irrorant, hiſtoriam hanc de vita comitis beati* Magni *ordimur eo majori confidentia & amore, qvo noſtram operam ſanctiori & celebriori relationi impendimus, qvi profecto credimus & ſperamus ejus opem*

nos

nar virdingar oc tignar. Nu med þvi at hann er hluttakare himinrikis oc ígeinginn valld drottins, þá er han máttugr at þiggia alt þat er hann vill. Enn med þvi at ver erum ſyn duger og ſekir aumligs lifnadar, audrum gód dæmi af oſs gefa, þá ſýnu ver hinn heilaga *Magnus* med ſínum frægdarfullum lifnadi, þann er allir eigu at fylgia, oc heilög dæmi af draga. Nu at ver gerom ei (h) leſanndum erbidi af þeſſare rædu, þvíat drottinn gerdi ſkamma rædu, þá birium ver ſögu þeſſa med lióſum ordum oc hreinni fráſögo, ſva ſem Gud (i) ledi oſs at ſkynia.

Cap. I.

Um daga *Haralldz* (k) *Noregs* kongs *Sigurdarſonar* redu fyrer *Orkneyium* iarlar, brædr tveir *Páll* oc *Erlendr*, ſyner *Þorfinnz* iarls, er ríkaſtr hefer verit allra *Orkneyinga* iarla; hann var ſon *Sigurdar* iarls, er *Olafr* kongr *Triggvaſon* kriſtnadi, oc allan lýd i *Orkneyiom*, þeſſi *Sigurdr* fell i *Bríans* bardaga á *Irlandi*. Moder þeirra *Erlendz* oc *Páls* var *Ingibiörg*, er kaullut var iarla moder, dotter *Finnz* iarls *Arnaſonar*; Enn *Haralldr Sigurdarſon* átte *Þoru*, dotter *Þorbergs Arnaſonar*, modr *Olafs Kyrra*, oc þvi voru þeir þrimenningar *Olafr* kongr oc fyrſagder iarlar. *Erlendr* iarl átte þá konu er *Þora* het, hun var *Sumarlida* dotter *Uſpaksſonar*, moder *Uſpaks* var *Þordis* dotter *Hallz* á *Síþu*; *Eigill* het

(h) leſaranum. *ead. it. O.* (i) ſiálfr. *addit O.* (k) *omittunt Omnia.* Noregs kongs.

nos, in ipſius honorem & eminentiam, ſtabilituram atqve confirmaturam. Jam qvoniam particeps eſt regni cœlorum & ingreſſus regnum dei, potens eſt ut qvæcunqve vult impetret; cum autem peccatores ſimus & aliis, miſerandæ vivendi rationis cauſa, bonis exemplis eſſe neqveamus, ſanctum Magnum, *unacum laudanda ipſius vita, qvam omnes ſeqvi ejusqve ſacris exemplis duci decet, monſtramus. Cæterum ne lectoribus hoc ſermone, Dominus enim brevi uſus eſt, moleſti fiamus, hiſtoriam hanc intelligibilibus & veris terminis, ut deus percipere nobis dedit, declaramus.*

Cap. I.

R*egnante in* Norvegia Haralldo Sigurdi *filio, gubernarunt* Orcades *comites duo fratres* Paulus & Erlendus, *filii comitis* Thorfinni, *qvi inter comites* Orcadenſes *potentiſſimus fuit, filius comitis* Sigurdi, *qvem, cum toto populo* Orcadenſi, *ad Chriſtianam religionem perduxit rex* Olaus Tryggvii; *cecidit* Sigurdus *iſte in prælio* Brianico *in* Hibernia. *Mater* Erlendi & Pauli *erat* Ingiburgis, *mater comitum cognominata, filia comitis* Finni Arnæi; Haralldus *autem* Sigurdi *filius uxorem habuit* Thoram, *filiam* Thorbergi Arnæi, *matrem* Olai Qvieti, *unde memorati comites, cum rege* Olao *fratrum ex filiabus nepotes extitere.* Erlendo *uxor erat* Thora, *filia* Sumarlidii Oſpaki *filii; mater* Oſpaki *erat* Thordiſa, *filia* Halli Sidenſis; Egillus

 nomen

hiet ſon fyrrnefndz *Hallz*, hans dótter var *Þorgerdr*, móder hins heilaga *Jóns Hóla* biſkups; Syner *Erlendz* iarls (l) oc *Þóru* vóru þeir hinn heilage *Magnus* oc *Erlinghr*. En dætr *Gunnilldr* oc *Cecilia*. *Gunnilldi* átti ſíþan *Kolr Kalaſon* lendr madr i *Noregi*, þeirra ſon var *Rögnvalldr Kali*, er ſíþan vard iarl i *Orkneiom*, hann er ſannheilagr madur, hefer *Rögnvalldr Kale* verit ſyſtrſon hinns heilaga *Magnuſar* iarls. *Páll* iarl, bróder *Erlendz*, átti dóttr *Hákonar* iarls *Ivarsſonar* oc *Ragnhilldar* dottr *Magnuſar* kongs góda, ſonar *Olafs* kongs hins helga; ſon *Paals* iarls hiet *Hákon*, er ſíþan kiemr vid ſöguna.

Cap. 2.

Hinn heilagi *Magnus* iarl var feddr i *Orkneyum*, hinn dýrdligſti at ætt oc hinn fregazti at (m) kynferdi. Fadir hanns *Erlendr* var *Orkneya* iarl, virduligr herra oc höfþingi ſem þeir er ríkuliga lifa á þeirri jörd, (n) tignadr velldi oc virdingu, móder hanns *Þóra* var ættud af hinum gaufgizſtum haufdingium (o) þeſs. Enn þó at mörgum kunne ættgiædi at ſnuaz til metnadar oc ſpillingar lundernіſs, var (p) þeſſi hinn ſæli ſveinn þegar i hinum fyrzſta uppruna ſinnar bernsku byrtr oc lærdr kenninghum heilaghs anda, þvíat hann áhellt oc elſkadi, virdi oc vardveitti hinn hæſta krapt hugar, gódlyndi oc ſómaſamliga ſidſemd oc ſtadfeſti tíguligra ſida, þeſſi ſveinn ſýndi ſigh gamlan at gódum ſidum, hlutlauſs bernsligs lífs oc í ſínum, verkum, glad-mælltr

(l) *omittunt omnia.* (m) kynfelli. 352. (n) tignandi. 351. 352.
(o) *omittunt omnia.* (p) því *omnia.*

nomen ſuit filio memorati Halli, *ejus filia erat* Thorgerda, *mater ſancti* Johannis, *epiſcopi* Holenſis. *Comiti* Erlendo & Thoræ *filii erant ſanctus* Magnus & Erlingus; *filiæ vero* Gunnhildis & Cecilia; *duxit exinde uxorem* Gunnhildem Kolus Kalii *filius*, *ſatrapa in* Norvegia, *eorum filius erat* Rögnvalldus Kalius, *poſtmodum comes* Orcadum; *is vir vere ſanctus*, *comitis ſancti* Magni *ſorori filius fuit*. *Comes* Paulus, *frater* Erlendi, *uxorem duxit filiam comitis* Haqvini Ivaridis & Ragnhildis, *filiæ regis* Magni Boni, *ſancti* Olai *regis filii*. *Comes* Paulus *filium habuit* Haqvinum, *in hiſtoria infra commemorandum*.

Cap. 2.

C*omes ſanctus* Magnus *in* Orcadibus *erat ex majoribus*, *generis claritate*, *nobiliſſimis*; *pater ejus* Erlendus *in* Orcadibus *erat comes*, *honorabilis dominus atqve dynaſta*, *ut ii qvi in iſta regione laute vivunt*, *imperio & honore beatus*; *mater ejus* Thora *a nobiliſſimis primatibus ejus* (forſan territorii) *deſcenderat*. *Qvamvis autem generis claritas apud multos in faſtum & indolis pravitatem convertatur*, *beatus tamen iſte puer a primordiis ſtatim ſuæ infantiæ illuminabatur & edocebatur doctrinas ſpiritus ſancti*, *tenebat enim atqve amabat*, *honorabat atqve ſervabat ſummam animi virtutem*, *humanitatem*, *decentem honeſtatem ac conſtantiam generoſorum morum*. *Puer hic ſe præbuit*, *qvo ad probos mores*, *ætate provectum*, *puerilis vivendi rationis & facti expers*, *hilaris*,

 comis,

mælltr oc blídr, hógværr i ordum ſínum áſtſamlighum oc epterlátr (q) oc vidrædingr, í gaungu oc i aullu ſidferdi vel roſkinn oc ſtilltr, ſva at ecki fannz þat i hans medferd at ángra mætti eda ſtyggia áſiándi menn. Snemma var hann i ſkóla ſettr til at nema heilagar ritningar oc þau aunnr frædi ſem menn plaugudu þá meſt at (r) kunna. Magnus var hægr oc hlýdinn, audrádr oc athlázſamr faudr oc módr oc ſínum meiſtarum, þýdr oc þeckr allra alþýdu, hann þýddiz lítt lauſung oc leika ſem aunnr ungmenni, helldr ſýndi hann ſic med ſæmiligri framferd, þó at hann væri ungr at vetratali, þvíat þegar byrtiz med hönum audſæ heilags anda gift ſu er hönum ſtýrdi til allra gódra luta.

Cap. 3.

A. D. 1066 Þí er þeir brædr *Erlendr* oc *Páll* haufdu riki tekit i *Orkneyum*, kom auſtan af *Norege Haralldr* kongr *Sigurdarſon* med her mikinn til *Orkneya*, oc let þar epter *Elliſif* drotning, oc *Mariam* oc *Ingigierdi* dætr ſínar; iarlarner rieduzſt til ferdar med konge med miklum her oc hielldu þeir ſudr til *Einglandz* oc i þeirri orruſtu er þeir baurduzſt vid *Haralld* kong *Gudinaſon* fiell *Haralldr Sigurdarſon* V. náttum epter *Matthias* meſſo á hauſtit. Epter þeſſa orruſtu ſigldi *Olafr Kyrri Haralldz* ſon med jörlunum um hauſtid aftr til *Orkneya*, oc þann ſama dagh oc á þeirri ſtundu ſem *Haralldr* kongr fiell á *Einglandi*, vard bráddaud *Maria* dotter kongs i *Orkneyum*, oc er þat mál manna at þau hafi (s) eins mikit fiör haft bæþi. *Olafr Kyrri* var um veturinn

(q) i vidrædingi. *omnia.* (r) kenna. *omnia.* (s) eins manz. *omnia.*

comis, benignis verbis humanus, obſeqvens, cum qvo facile colloqvium, qvo ad vivendi inſtitutum & omnem honeſtatem maturus atqve modeſtus, ita ut in factis ejus nil reprehenderetur qvod videntes irritatet vel offenderet; Puer adhuc tenellus ſcholam intravit, ut ſacras ſcripturas aliaqve, qvæ id temporis potiſſimum colebantur, adiſceret; fuit manſvetus, obediens, facilis & obtemperans parentibus & magiſtris, mitis amatusqve ab omni vulgo; laſciviam ludumqve cum aliis adoleſcentibus minime ſectabatur, honeſto autem vitæ genere, annorum licet numero tener, conſpicuum ſe reddidit, prodiit enim ſtatim in illo donum ſpiritus ſancti, qvod ipſum ad qvævis optima regebat.

Cap. 3.

P*oſtqvam comites* Paulus & Erlendus *regno in* Orcadibus *potiti erant, venit illuc ab oriente e* Norvegia, *cum ingenti, exercitu rex* Haralldus Sigurdi *filius & reliqvit ibi reginam* Elliſifam, *cum filiabus ſuis* Maria & Ingigerde. *Comites, numeroſis ſtip ati copiis, iter cum rege ſuſceperunt & meridiem verſus ad* Angliam *tetenderunt; verum pugnans cum* Haralldo Gudini *filio* Haralldus Sigurdi, *qvinqve noctibus poſt feſtum* Mattiæ *autumnale, cecidit; poſt pugnam iſtam* Olaus Qvietus Haralldi *filius, cum comitibus, in* Orcades *revehebatur. Eodem die & hora eadem qva rex* Haralldus *in* Anglia *cecidit,* Mariam *ejus filiam in* Orcadibus *repentina mors obruit, unde vulgo audit utriqve parem fuiſſe vigorem.* Olaus Qvietus *in* A. D. 1066

A. D. 1067 turinn i *Orkneyum* oc var hann hinn kiærazti vin iarlanna frænda ſinna, þvíat þær voru brædra dætr *Þora* móder *Olafs*, oc *Ingibiorg* móder iarlanna. *Olafr* for um vaarit auſtr til *Noregs* oc var hann þar til kongs tekin med *Magnuſi* brodr ſínum.

Cap. 4.

Þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* riedu *Orkneyum* lángan tíma oc var leingi gott ſamþycki þeirra, enn' er ſyner þeirra tóku at proſkaz, þá gerduz þeir offtopamenn miklir *Hákon* oc *Erlingr*, enn *Magnus* var þeirra kyrlátazſtr oc ſidſamazſtr at öllu; aller varu þeir frændr mikler menn oc ſtyrker oc vel menter um alla hlute. *Hákon Pálsſon* villde vera yfermadr þeirra *Erlendsſona*, þvíat hann þóktiz meiri burdum enn þeir, þvíat hann var dóttrſonr *Hákonar* iarls *Ivarsſonar* oc *Ragnilldar* dóttr *Magnuſar* kongs *Goda*, ſem fyrr var greint, oc villde *Hákon* hærra hlut hafa ur öllum þeirra ſkiptum, kom þá ſva at þeirr urdu ei áſattir, þvíat marger menn hnigu til *Erlendsſona* oc vitldu ei þá lægra hlut bera láta þar i eyunum, þvíat þeir voru öllum líd betr vingader oc áſtſælli af mönnum, var þat því miog aufundarkent af *Hákoni* alla æfi, var þá ei uhætt med ſonum iarlanna; þá áttu fedr þeirra lut at med þeim at þeir ſkilldu ſemia med ſier, var þá fundr (t) tilſtefndr oc fannz þat brátt á at hvorer iarlanna hneigdi med ſonum ſínum, oc urdu ei áſætter, gerdiz þadan af ſundrþicki mikit med þeim brædrum oc ſkillduz vid ſva buit. Því næſt foru menn á milli þeirra at leita um ſætter, var þá ſtefndr fundr med þeim

(t) alſtefndr. 351. 352. atſtefndr. *O.*

Orcadibus *hyemabat*, *comitum intimus amicus cognatorum* A. D.
ſuorum, Thora *enim mater* Olai *&* Ingibiorga *comitum* 1067
mater conſobrinæ fuere. Olaus *vere ſeqvente orientem verſus in* Norvegiam *delatus*, *cum fratre ſuo* Magno, *rex ſalutatur.*

Cap. 4.

Fratres Paulus *&* Erlendus Orcades *longo tempore regebant, diu bene concordes; cum autem filii eorum matureſcerent, inſolentes perqvam facti ſunt* Haqvinus *&* Erlingus, Magnus *autem in omnibus manſvetudine & modeſtia eos præceſſit; cognati omnes viri magni, robuſti & in omnibus bene formati;* Haqvinus *filiis* Erlendi *ſuperior eſſe voluit, videbatur enim ſibi genere iis nobilior, nam erat comitis* Haqvini Ivaridis *&* Ragnhilldæ, *regis* Magni Boni *filiæ, ut ſupra dictum eſt, ex filia nepos, unde in omnibus eorum commerciis prærogativis gaudere prætendit; venit igitur eo ut diſſentirent, multi enim filiis* Erlendi *favebant &, ne inferiores in inſulis evaderent, ſtudebant, totius enim populi amor in eos pronior, qvod* Haqvino *ad mortem usqve haud exiguæ invidiæ cauſa extitit; hinc comitum filii alii ab aliis non tuti; patres igitur concordiam eos inter ſtabilire adnixi ſunt, unde conventus indictus, uterqve comes ſtatim ad filios ſuos inclinare repertus eſt, & pactio non obtinuit: diſſidiis igitur inter fratres ortis, re ita ſtante ab invicem diſceſſerunt. Pactionem poſtea impetraturi eos interceſſere, hinc conventus*

A. D. þeim i *Roſſey*, á þeim fundi geingu ſaman ſætter þeirra
1067 med því móti at þá var ſkipt eyiunum i helminga, ſtod þá ſva um hríd. *Hákon Pálsſon* leitadi miögh á þá menn er þionudu *Erlendi* oc ſonum hans, ſva at þeim þótti ei ſva mega ſtanda oc kom þá enn ſva at þeir urdu uſátter oc föruz at med fiölmenni. *Hávardr Gunnaſon* oc adrer höfdingiar oc viner iarlanna, báru þeir þá ſáttmál á milli þeirra, en þeir *Erlendr* fedgar villdu þá ei ſættaz ſva at *Hákon* veri þar i eyiunum, enn med því at vinum þeirra þótti mikil ábyrgd á ef þeir være uſaatter, þá fór *Hákon* brott ur eyiunum at ſinni, geck þá ſaman ſættin med þeim brædrum ad gódra manna rádi. *Hákon* for fyrſt auſtr til *Noregs* á fund *Olafs* kongs *Kyrra*, var þát ofarlega á hans dögum, dvalldiz hann þar ſkamma ſtund, þaþan for hann auſtr til *Svíþiódar* á fund *Inga* kongs *Steinkielsſonar* oc var med honum nockara hríd veltekinn, þá var i *Svíþiód* ung *Kriſtini*, voru þar marger menn þeir er med forneſkiu fóru, oc þottuz verda víſer af því margra hluta þeirra er ei voru framkomner. *Inge* kongr var vel kriſtin oc lagdi mikla ſtund á at eyda (u) uvenium þeim er leingi höfdu fylgt heidninni.

Cap. 5.

Þá er *Hákon Pálsſon* var i *Svíþiód* hafdi hann frett til at þar i landi var ſá madr er fór med víſendi oc ſpádôma hvört ſem þat var af fiölkyngi edr audrum lutum; *Hákoni* gerdiz á forvitni mikil at finna þann mann, oc vita hvers hann

(u) þeim mönnum oc oveniu þeirre. *omnia.*

tus in Hroſsey *ſtatuitur, in hoc ea pactionis conditio valuit ut inſulæ in partes duas dividerentur; ita exinde ad tempus res ſtetit.* Haqvinus Pauli *filius eos qvi ſub* Erlendo *&* *filiis ejus merebant avare adeo irritabat, ut non tolerari poſſe ſibi viderentur, unde nova inter eos discordia orta, magnis ſtipati copiis, invicem occurrebant;* Havardus Gunnii, *cum aliis optimatibus & comitum amicis, pacem inter eos ſancire tentarunt,* Erlendus *vero cum filiis, ſi* Haqvinus *in inſulis maneret, paciſci noluit; cum autem amici eorum diſcordiæ anxiam curam cenſerent,* Haqvinus *hac vice inſulas reliqvit, unde pax inter fratres, bonorum virorum conſilio, coaluit.* Haqvinus *primum orientem verſus in* Norvegiam *ivit, regemqve* Olaum Qvietum, *erat ultimo regiminis ejus tempore, convenit; apud hunc non diu moratus, in* Sveciam *ad regem* Ingium Steinkelis *filium profectus eſt & aliqvantas apud eum, bene acceptus, moras nexuit. Erat hoc tempore recens in* Svecia *fundanda in* Chriſto *fides multi magiam exercebant & ex ea variorum futurorum præſcientiam lucrari videbantur; Rex* Ingius, *utpote chriſtianæ religionis ſectator, inſolentiis, qvæ gentiliſmum diu comitatæ fuerant, eradicandis multum ſtuduit.* A. D. 1067

Cap. 5.

Moratus *in* Svecia Haqvinus Pauli *filius, audiverat ibi eſſe hominem, qvi prædivinationem & ſagacitatem jactabat, utrum magia diabolica, an aliis rebus, uſus incertum. Cepit* Haqvinum *magna aviditas hunc conveniendi & expe-*

A. D. hann yrdi viſs um forlaug ſín, fór hann þá at leita hans oc fann hann i markbygd nockurre, fór hann þar ath veizlum oc ſagdi bondum árferd oc adra luti þá er þeir forvitnuduz, enn er *Hákon* fann þenna mann, ſpurdi hann epter hvorſu hönum mundi til ríkis gánga edr annarrar hamingio; víſenda madr ſpur hvad manna hann være, hann ſegir nafn ſitt oc ætt at hann var dottrſon *Hákonar* iarls *Ivarsſonar.* Þá ſvarar víſendamadr, hvi muntu vilia af mier víſendi fá, eda ſagner hafa, veitzſtu ei þat at hiner fyrre frændr þíner hafa haft lítin trunat á þeſsháttar mönnum ſem ek er, oc má þierr þat þörf vinna at þu leiter epter at vita forlaug þín af *Olafi Digra* i *Noreg* frænda þínum, er þier hafit allann átrunat á, enn grunr er mier á at hann muni ei lítillæti til hafa at ſegia þierr þát er þu forvitnaz eda vera ei ſva volldugr ella ſem þier kallit. *Hákon* ſvarar. Ecki vil ek hönum hallmæla, ætla ek meirr at ek mun ei verþleik til hafa at fá af hönum víſendi, enn hitt at hann mundi ei mega mik víſann gera ef hann villdi. En því hefi ek á þinn fund farit at mier hefer þat i hug komit, at her mun hvargi ockarr þurfa at fyrirlíta annann fyrer mannkoſta ſaker eda trubragda; Vel líkar mer þat, er ek finn þat, at þu þickiz ei þar allt trauſt eiga ſem hiner (v) fyrre frændr þíner hafa atrúnat haft, er þat oc undarligt at þeirr menn (x) fari med föſtum oc vökum, er á ſlíkt ſtunda oc ætla at þar af muni þat veitaz þá luti at vita er þeim er forvitni á, enn þó at þerr ſtundit á ſlíkt, þá verdi þer því ſíþr víſer ſem ýdr er meiri forvitni á oc ýdr ſkipter meira máli at vita, enn vier leggium oſs i aungvar

(v) *Omitt.* fyrre. 351. 352. (x) ſem. *add. omnia.*

riundi cujus de fatis ſuis certior fieret, hinc eum qvæſivit & ruri A. D.
in ſylva qvodqve ſito invenit, convivia frequentantem & incolis annonam cum pluribus præterea prædicentem; cum autem eum conveniret, qvalem in obtinendo regno vel aliis fortunam ſperaret percontatus eſt; ſagaci igitur, qvinam eſſet interroganti, indicat nomen genusqve, ſe nimirum eſſe comitis Haqvini Ivaridis *ex filia nepotem; ad qvæ magus; cur a me præſcientiam aut prædivinationem impetrare vis? nonne ſcis majores tuos cognatos in talibus, qvalis ego, hominibus exiguam collocaſſe fidem; fortaſſis opus eſt tibi qværere ut fata tua* Olao Craſſo *cognato tuo in* Norvegia, *in qvo integra veſtra fides, audias, verum ominor eum humanitate non præditum qvo magis qvæ ſcire deſideras tibi prædicat, qvod ſi ita ſe habeat, tantum haudqvaqvam, qvantum dicitis, eum valere. Nolo, regerit* Haqvinus, *ei obtrectare; magis obſtare autumo qvod non dignus ſim cui divinet, qvam me, ſi velit certum reddere neqveat. Cæterum te igitur conveni, qvod mihi in mentem venerit neutrum decere ut virtutum vel religionis cauſa alter alterum deſpiciat. Perplacet mihi (ait ſagax) qvod comperiam tuam fiduciam majorum tuorum fidei non omnino reſpondere; eſt qvoqve mirum eos, qvi talibus ſtudent jejunia & vigilias celebrare, autumantes inde eorum, qvæ ſcire avent, cognitionem fluere; qvamvis autem talibus ſtudeatis, eo minus certi reddimini qvo magis ſcire deſideratis qvæ cognoſcere intereſt; nos autem nullis ſubjici-*

A. D. gvar kvaler oc verdum þó víſer (y) þeirra luta er vinum varum þicker málſkifti á at vita. Nu mun ſva fara med ockr, at þu munt þeſs nióta frá mier, er ek ſkil at þu þicker helldr mega taka víſendi af mier enn af kennimön-num *Inga* kongs, þeim er hann þickiz allt trauſt under eiga; ſkaltu koma til mín á þriggia nátta freſti, ſkulum vid þá freiſta at ek kunni at ſegia þierr nockura luti þá er þik forvitnar. Epter þetta ſkilldu þeirr, oc dvaldiz *Hákon* þar í bygdinne, oc at lidnum III náttum fór hann at finna ví-ſinda manninn, var hann þá í húſi nockuru einſaman oc bleſs mædiliga, er hann geck inn, oc ſtrauk hendinne um ennit oc ſagdi at hann hefer mikit koſtat ádr hann yrdi þeſs vís er hann villdi forvitnaz, *Hákon* qvaz vita vilia hvat hann ſegdi, hann mællti þá, ef þu vilt forlaug þín vita, ſegir hann, þá er þar lángt um at tala oc af líſi þí-nu, þvíat af veſtr för þinni til *Orkneyia* munu hlíótaz mi-kil ſtórtídinþi þá er þeirr allir lutir verda frammgeingner er þar mun afleida, oc þat er mitt hugbod at þu verdir einvalldz höfdingi ifer *Orkneyium* at lyktum, kan vera at þierr þicki lángt, hygg ek oc at þar muni þitt afkvæmi byggia, þu mant oc á þínum dögum láta geyra þann glæp er þu mant annathvart fá bætt eda ei vid þann Gud er þu truir á, en ſpor þín liggia leingra ut i heim en ek fái ſeed, enn þó hygg ek at þu berir hier beininn i nordr hálfunni. Nú hefer ek ſagt þierr þá lúti er ek mun at ſinne, enn þú rædr hverſu þú unir þínum lut oc eyrindi. *Hákon* ſvarar. Mikla ſögu ſeger þú, ef ſönn er, enn þat ætla ek mier betr gegna, ſem vera mun, at þu munt þetta ei

(y) margra *pro* þeirra. *omnia.*

mur gravitatibus, certi attamen evadimus eorum qvæ ſcire A. D.
amicos noſtros multum refert. Nunc ita nobiscum agetur, ut te apud me commendet, qvod a me, qvam regis Ingii *ſacerdotibus, in qvibus tota ejus fides, te erudiri malle comperiam; Venies exactis tribus noctibus, tunc quædam, qvæ ſcire aves, tibi prædicere tentabo. Poſt memoratum colloqvium ab invicem diceſſere.* Haqvinus *in vicinia moratus, poſt tres noctes convenit iterum fatidicum, qvi in domo qvadam, cum ingrederetur* (Haqvinus), *ſolus anhelabat frontemqve manu contrectabat, aſſerens ſe multum impendiſſe anteqvam eorum, qvæ exqviſiturus erat, certior redderetur.* Haqvinus *ſe divinantem audire velle affirmat; Si, ait ſagax, fata tua ſcire cupis, de illis, necnon vita tua, multa dicenda ſunt, ex itinere enim tuo occaſum verſus in* Orcades *magni momenti facinora, cum omnia, qvorum cauſa erit prætereunt, provenient; præſagit etiam mihi animus, te tandem ſolum* Orcades, *qvamvis forte exſpectare tædeat recturum fore, ibi etiam prolem tuam habitaturam auguror; Tuo qvoqve tempore ſcelus, qvod apud Deum, in qvem credis, expiare qveas, an non, dubitatur, patrari facies; tua autem veſtigia longius in meridionales terras, qvam ego videre poſſim diducuntur, te tamen heic in ſeptentrione moriturum ominor. Audiiſti jam ea, qvæ hac vice dicere placet, qvorſum autem negotio reqve tua contentus ſis tibi relinqvitur. Ad hæc* Haqvinus; *momentoſa, ſi vera ſint, fers, id autem, qvod non dubito, mihi profuturum autumo*

A. D. ei med ſannindum ſeed hafa. Víſenda madr bad hann ſlíku aftrúa ſem hann villdi, oc ſkillduzt at því, oc er *Hákon* hafdi ſkamma ſtund verit med *Inga* kongi, þá fór hann þaþann til *Noregs* á fund *Magnuſar* kongs *Berbeins* frænda ſíns, þar fretti hann þau tídínde ur *Orkneyium* at *Erlendr* iarl oc ſyner hans riedu þar meſtu oc voru all vinſæler, enn *Páll* iarl fader hans var afſkiptalítell um ríkit, þat þóttiz hann oc ſpyria at *Orkneyinga* mundi lítt lánga til at kiæmi veſtr þángat, höfdo þeir þá frid gódann oc ugdu ef *Hakon* kiæmi til at af hönumm mundi ſtanda úfridr oc ſtyriölld, oc þóttí *Hakoni* ei örvænt at frændr hans mundu hallda ríkinu fyrir hönum. Tók hann þat rád at ſækia at *Magnus* kong frænda ſinn at hann kiæmi hönum til ríkis i *Orkneyium.* *Hakon* eggiadi miög *Magnus* kong at heria til *Skotlandz* oc *Irlandz* oc ſíþann til *Einglandz* at hefna þar (z). *Haralls* kongs *Sigurdarſonar.* Kongr ſvarar. Þat muntu hugſa *Hakon* ef ek geyra þetta fyrir þín ord at med her fara ek veſtr um haf, at þierr ſkuli ecki á úvart koma þó at ek bora frekann atſug til ríkia þeirra er þar liggia fyrer veſtann hafit oc gera ek þar at öngvann mannamun, enn er *Hakon* heyrdi þetta liet hann ſier fátt um finnaz; Enn *Magnus* kongr let þá boda út leidángr at fiölmenni (a) oc ſkipum um allann *Noreg.*

Cap. 6.

Nu ſkal þeſſu næſt víkia aptr til vars ſögumanns hins heilaga *Magnus*, þviat fyrer litlu heyrdu þer hverſu hann var ſidlátr

(z) Hàreks. 351. 352. (a) á *pro* ck.

qvod hæc vere non prævideris. Fatidicus eum ex his qvæ A. D.
vellet credere juſſit. His dictis ab invicem diſceſſerunt; Cæterum ubi Haqvinus *apud regem* Ingium *non diu moratus fuerat, abiit in* Norvegiam & *regem* Magnum Nudipedem, *cognatum ſuum, convenit; Audivit ibi ex* Orcadibus *comitem* Erlendum *cum filiis, propulari qvippe favore perqvam beatum, plurimum valere, patrem autem, Comitem* Paulum, *rem publicam parum curare; Subolere etiam ſibi videbatur* Orcadenſes *non multum deſiderare ſuum eodem reditum, pace enim tranqvilla tunc fruebantur, timebant vero ne* Haqvinus, *ſi in* Orcades *veniret, ſeditionum factionumqve auctor foret, unde non abſimile concludebat, cognatos ſuos, ne regno potiretur, prohibituros. Cepit conſilium ut cognati ſui, regis* Magni, *auxilium ad regnum in* Orcadibus *obtinendum imploraret; hortatur igitur illum ut* Scotiam, Hiberniam & *deinde* Angliam, *ad vindicandam ibi cædem regis* Haralldi Sigurdi *filii, armis infeſtaret. Huic rex; Si,* Haqvine, *tuis ſvaſionibus inductus, cum exercitu mare occidentem verſus trajecero, non miraberis, qvamvis regiones ab occidente maris ſitas aliqvantum, idqve absqve reſpectu perſonarum, aveam. Cæterum cum hæc audiret* Haqvinus, *haud contentus, pauca de iisdem in medium protulit.*

Cap. 6.

N*unc ad virum, de qvo agit noſtra hiſtoria, ſanctum* Magnum *redeundum, pridem enim audiviſtis ejus in omni*

vita

A. D. 1067 ſidlátr i öllu athæfi oc ulíkr audrum ungum mönnum i ſínum uppvegſti, enn med því at marger ſnúa ſínum ſidum epter þeim ſem þeir hiálifa, oc hver er i tiöruna tekr ſaurgaz af henni; ſem *Magnus* var (b) ordinn miög ſva fullroſkinn at alldri, ſtaddr millum grimmra oc úſidlátra manna, er vóru illgiarner móti gódum ſidum, uſtyrker í trúnni, mótſtadliger rettum lögumm, ſtirder til læringar, efterláter úſidum, (c) andmálger oc úhlydner Guds bodordum, þá ſíndiz hann (d) nockurra vetr líkr vera úſida mönnum oc ſva ſem víkíngr med ránsmönnum edr hermönnum, lifdi vid rán oc herfáng oc ſtód at manndrápum med ödrum, (e) oc er þat trúanligt at hann hafe þetta giört meirr af vandra manna úſidum oc áeggian enn eiginlegri illzku, þicker mönnum þat líkligaz at *Magnus* hafi þetta giört þann tíma er þeir frændr *Hákon* oc *Erlingr* vóru allir ſamt i *Orkneyium*, þvíat ecki finnz ſíþarr timi til; yfer þeſſarri frammferd hans; talar ſva meiſtari *Rodbert*, er ſóguna hefer diktat, oho! ek undra ſegir hann, hverſu úumrædiligr er diúpleikr audæfa gudligrar ſpeki ok vizſku drottins, hverſu úſkilianleger ero dómar hans oc úſkodannleger vegir hans mannligu kyni, hví leyfdi allzvalldandi Gud þennan ſinn ſvein láta (f) girnaz rán oc manndráp oc ſaurgaz af ſva margföllldum ſyndum oc misverkum, hvi þoldi gudlig godgyrnd riddara ſinn oc píſlarvatt at láta ſva ferliga falla er frá upphafi kaus at kóróna hann háleitliga á himni med gledi oc fagnadi, audgadi Gud hann oc um ſneyri hans dupt í himneſka dýrd, oc gaf hönum eilífa huggun epter þeſſa heims

(b) þvi *pro* ordinn. 351. 352. (c) audmálger. 351. 352. (d) nokkut verr. *pro* nockra vetr. 351. 352. (e) mönnum. *add. omn.* (f) drygia. *omnia.*

vita honeſtatem &, cum adoleſceret, ab aliis adoleſcentibus discrepantiam; verum cum multi mores ſuos ad eorum, cum qvibus converſantur, accommodent, & qvemcunqve pix tacta maculet; cum Magnus *ad maturam fere pervenerat ætatem, conſtitutus inter feroces & inhoneſtos homines, contra ingenuos mores malignos, fide infirmos, juſtis legibus contrarios, in diſcendo rigidos, malis moribus obtemperantes, contradicentes & non obedientes mandatis divinis, annis aliqvot hominibus inhoneſtis ſimilis videbatur; ut pirata inter prædones vel milites, rapinis & ſpoliis vivebat & homicidiis cum aliis intererat; eſt etiam credibile eum malorum hominum inhoneſtis moribus & ſvaſionibus magis, qvam propria malitia inductum, feciſſe; veriſimillimum habetur* Magnum *hæc patraſſe eo tempore qvo cum cognatis* Haqvino & Erlingo *in* Orcadibus *converſabatur; nam poſtea non reperitur: De his ejus factis ſeqventia ſcribit* Rodbertus, *hiſtoriæ autor; Eheu! miror, ait, qvam ineffabilis ſit profunditas divitiarum ſapientiæ divinæ & ſcientiæ domini, qvam non intelligibilia ejus judicia ac inperveſtigabilis via ejus generi humano? cur permiſit deus omnipotens hunc ſuum ſervum rapinas atqve homicidia cupire, & multiplicibus admodum peccatis necnon delictis inqvinari? qvare divina toleravit clementia, eqvitem ſuum atqve martyrem horride adeo cadere, qvæ ab initio elegit eum glorioſe in cælo coronandum gaudio & lætitia, ditavit eum Deus & convertit ipſius pulverem in cæleſtem gloriam, dedit ei æternum gaudium poſt mundi hujus triſtitiam; tu-* A. D.

 nicam

A. D. heims harm, hamingiu iſerhöfn oc loſs epter hiartans lamning, hvad er þetta nema þat er vier ſám hvern dagh (g) ſva opinberliga ſem loſſamliga at Gud uppreiſir oc geyrir ſonu *Abrahams* af ſteinum, rettvíſa at ránglátum, ſemiliga af ſyndugum, dýrdliga af daudligum, ſletta oc ſkygda ferſtrenda fiorum höfud krauptum, at þeir geriz (h) hæfilegir í himneſku uppſmídi, ſterkir oc ſtadfaſtir (i) hornſteinar i höfutſteini varum *Jeſu Kriſto*, hönum ſampickir oc ſkapfelldir med (k) eilifri áſtſemd oc ſambandi úendiligrar elſku, þvíat drottinn *Jeſus* er ſon hinns mikla ſmids er heiminn oc allt þat er í honum er, gerdi oc gerir oc ſtiórnar med ſínu valldi, oc hann umſkipter ker reidi ſinnar i miſkunnar ker, ſverfandi þau med þel heilags anda oc hann vidtekr ſynduga menn i hinn vídazſta fadm ſinnar milldi oc miſkunnar, alla þá er afláta ſinni úvizſku oc til hans ſnúaz af öllu hiarta, þvíat þat horfir til (l) mikillrar dýrdar oc milldi drottins at hann lætr þar birtaz nógleik ſinnar miſkunnar ſem ádr er fyrir mikill þúngi varrar veſölldar, ok læknar hann oc grædir þeim mun kraptuligar, ſem ſóttin ſækir ádr hinn ſiúka ákafligar, oc geyrir hann alla heila oc hólpna, þá er til hanns hiálpar leita. See, umſíder ſem hinn heilagi *Magnus* ívafdiz ſlíkum ſyndum, þá kom þar at hann afletti þeſſu ſtarfi oc fylgdi fedr ſínum oc brodr oc lendum mönnum i *Orkneyium.*

Cap. 7.

Þenna tíma ſem her er komit ſögunni kom auſtann af *Noregi Magnus* kongr *Berbeinn* med (m) útalligum ſkipa fiölda

(g) ſieſt *pro* ſva. *omn.* (h) hentuger oc. *add. omn.* (i) hornſtafs ſteinar. *omn.* (k) himneſkri. *omn.* (l) viſſrar. *omn.* (m) ſtatligann. 351.

nicam beatitudinis & honoris poſt pulſationem cordis; qvid hoc eſt niſi qvod qvotidie videamus tam manifeſte, qvam glorioſe, qvod Deus excitet & ex lapidibus faciat filios Abrahami, *juſtos ex injuſtis, decentes ex peccatoribus, glorioſos ex mortalibus, planos & politos qvadriangulares qvatuor firmitatibus, ut apti fiant in cæleſti ſtructura, immoti & ſtabiles lapides angulares in lapide primario noſtro* Jeſu Chriſto, *ipſi concordes & conſentanei æterna charitate & nexu infiniti amoris, dominus enim* Jeſus *filius eſt magni fabri, qvi mundum & omnia, qvæ in eo ſunt creavit creatqve ſua potentia & vaſa iræ ſuæ in vaſa miſericordiæ mutat, polit ea lima ſpiritus ſancti & recipit homines peccatores in ampliſſimum ſuæ clementiæ & gratiæ gremium, omnes qvi a ſua inſania deſiſtunt & ex toto corde ad eum convertuntur, pertinet enim ad inſignem gloriam & clementiam Dei, qvod in hoc apparere faciat divitias ſuæ miſericordiæ ubi antea grave eſt onus noſtræ miſeriæ, ſanat & ſalutem dat eo majori efficacia, qvo morbus antea ægrotum vehementius vexat, omnes qvi ejus auxilium implorant ſanat & ſalvat. En tandem cum ſanctus* Magnus *talibus peccatis implicaretur, eo venit, ut memoratam mitteret operam & patrem, fratrem ac optimates in* Orcadibus *ſeqveretur.* A. D.

Cap. 7.

T*empore qvo in hac hiſtoria ſupra memorata præterierant, venit ex* Norvegia *rex* Magnus Nudipes *cum innumera na-*

vium

A. D. fiöllda lids oc hermanna, hönum fylgdu marger lender menn, *Vidkunnr Jonsſon*, *Serkr* or *Sogni*, *Kali* af *Augdum*, *Sæbiarnarſon* oc *Kolr* ſonr hanns oc marger adrer höfdingiar, ætladi kongr i þeſſari ferd under ſig at leggia og heria veſtrlöndinn *England* ok *Irland* ſem fyr var gietit. Þá er *Magnus* kongr kom til *Orkneyia*, tok hann iarlana *Erlend* oc *Pál*, oc naudgadi þeim brott or eyiunum oc ſendi þá auſtr til *Noregs*, enn hann ſetti *Sigurd* ſón ſinn yfer *Orkneyiar*, oc feck hönum ráduneyti, þvíat hann var ecki ellri enn IX. vetra. *Magnus* kongr ſkipadi ſonum iarlanna til ferdar (n) oc fylgdar med ſier, *Magnus* oc *Erling* ſonu *Erlends* oc *Hákon Pálsſon*. *Magnus* ſon *Erlends* iarls var hár madr á vögſt, ſköruligr oc ſkíótligr oc ſtyrkr at afli, frídr ſynum, lióſlitadr oc límadr vel, tíguligr i yferbragdi oc hinn kurteiſazti i öllu æthæfi, hann giördi *Magnus* kongr ſkutilſvein ſinn oc þiónadi hann iafnann fyrir kongs bordi. *Magnus* kongr fór or *Orkneyum* til *Sudureyia*, oc vann hann i þeirri ferd allar *Sudureyiar* undir ſitt valld oc tok hendum laugmann *Sudreyia* kongs, þaþann fór hann ſydr under *Bretland* oc átti þar mikla oroſto i *Aungulseyiar* ſundi vid iarla tva *Bretzka*, *Húga* hinn digra oc *Húga* hinn pruda, enn þá er menn brutu upp vapn ſín oc biugguz til oruſto, þá ſettiz *Magnus Erlends* ſon nidr aptr i fyrirrúmit, þar ſem hann var vanr at vera, ok vapnadiz ecki, kongr ſpurdi hví hann gerdi ſva? heilagr *Magnus* ſvarar, hier á ek vid öngvann mann ſakir oc því vil ek ecki beriaz, fardu þá ſegir kongr under þiliur nidr, enn ligg hier ecki undir fótum mönnum ef þorir ecki at beriaz, þvíat ecki ætla ek þier tru til gánga. *Magnus* iarlsſon ſat i ſama ſtad oc tók pſaltara oc ſaung

(n) *omitt. omnia.*

vium, copiarum & militum multitudine; ſeqvebantur eum A. D. *multi præfecti provinciales,* Vidkunnus Jonæ, Serkus *de* Sognia, Kalius Sæbiörni *de* Agdis *cum filio* Kolo, *multiqve alii optimates; in hac expeditione rex terras occidentales* Angliam & Hiberniam, *ut ſupra dictum eſt, armis infeſtare ac ſubigere ſtatuerat.* *In* Orcades *devectus, Comites* Erlendum & Paulum *comprehendit & invitos ex inſulis orientem verſus in* Norvegiam *miſit; filium autem ſuum* Sigurdum *inſulis præfecit, eiqve, qvippe novem tantum annos nato, conſiliarios dediti. Filios Comitum* Magnum & Erlingum Erlendi & Haqvinum Pauli *in expeditionem ſe ſeqvi juſſit.* Magnus *filius Comitis* Erlendi *vir erat procerus, virilem vigorem & alacritatem præ ſe ferens, fortis, venuſtus, facie albida, membris teretibus, vultu conſpicuus, & in qvibuscunqve, qvæ ſuſcepit, cum comitate modeſtiſſimus; hunc rex dapiferum conſtituerat, undi ei ad menſas jugiter miniſtrabat.* *Rex* Magnus, *relictis* Orcadibus, *in* Hæbudes *navigavit easqve totas, capto regis* Hæbudenſis *legifero, tunc ſubegit; tetendit inde meridiem verſus in* Bretlandiam *& contra Comites duos* Britannos, Hugonem Craſſum & Hugonem Prudium (*Heroem*) *in freto* Aungulseyenſi, *acre commiſit prælium, cum autem arma effringerent præliumqve pararent,* Magnus Erlendi *filius in interſcalmio ante mediam navem, ubi manere ſolitus erat, ſeſſum ivit & arma non cepit; Qværenti regi hujus cauſam, reſpondit ſanctus* Magnus; *hic, ait, nemo qvicqvam in me delinqvit igiturqve dimicare nolo; Deſcende, inqvit rex, ſub tabulatum navis, nec ſub pedibus hominum ſtratus heic obſis, ſi pugnam inire non audes, non enim opinor te hoc fidei cauſa facere.* Magnus *comitis filius in eodem loco ſedit*

 &

A. D. ſaung á um bardagann, enn hlífdi ſier ecki, oruſta þeſſi var bædi hörd oc löng, enn um ſídir fell *Hugi* hinn prúdi, enn *Bretar* flýdu, oc feck *Magnus* kongr ſigr oc hafdi latit marga góda drengi, enn fiölldi var ſár (o). *Kali Sæbiarnarſon* hafdi fengit mörg ſár oc ſtór. *Magnus Erlendsſon* var ecki ſár vordin (p) í bardaganum þóat hann hlífdi ſier ecki, oc megá allir ſiá at þat var hin fegrſta iarteign, at i ſva þickre aurvaflaug oc ſterkum vapnaburd ſkilldi hann ecki ſæraz, enn á alla vegu hiá hönum fellu vapnadir menn, oc þarf nu þetta ecki at undraz, þvíat Gud hefer vardveitt hann til ſtærri koronu oc ſigurs, enn at falla þar. *Magnuſi* kongi fanz ecki til þeſſa oc lagdi hann á *Magnus* Jarlsſon mikla fæd oc úþocka af þeſſu, oc er hinn heilagi *Magnus* ſá at hönum mundi þat ecki verda til ſæmdar eda ſálubótar at vera leingr med *Magnuſi* kongi, þá tók hann annat rád fyrir ſier at gera þat er Gud kænndi hönum.

Cap. 8.

Þat var á einni nátt er *Magnus* kongr lá vid *Skotland* at *Magnus Erlendsſon* leyndiz af ſkipi kongſins oc bió ſva i rumi ſínu um, þotti ſem þar lægi madr. Enn um morguninn er kongr var klæddr, ſpurdi hann hvert *Magnus Erlendsſon* mundi vera ſiukr, var þá um forvitnaz oc var hanns ſaknat. Kongr liet leita hanns og fannz hann ecki; þá let kongr hleipa ſporhundum á land. Magnus Jarlsſon hafdi ſkeinz á fæti þá er hann hliop á land, oc höfdu ſporhundarnir þegar fundit ſporit; *Magnus* hafdi leitat til ſkógar

(o) oc ſtirdr. *add. omn.* (p) *omitt omn.*

& aſſumtum pſalterium, dum durabat prælium, recitavit. Prælium iſtud & longinqvum & acre fuit, tandem autem Hugius Prudi *cecidit*; Brittonibus *vero fugatis, rex* Magnus *victoriam obtinuit, amiſerat tamen multos viros fortes, magno numero vulnerato.* Kalius Snæbiörni *filius multa & ingentia vulnera acceperat.* Magnus Erlendi *in prælio, qvamvis ſe non deffendiſſet, non ſauciabatur. Latebit præterea neminem ſummum eſſe miraculum qvod in denſo admodum telorum imbre, cum arma ſtrenue adhiberent, non vulneraretur, undiqve autem circa eum armati ceciderunt; Cæterum hoc non mirandum, Deus enim illum ad majorem coronam atqve victoriam, qvam ut ibi occumberet, ſervavit. Rex* Magnus, *hoc qvoniam non contentus*, Magnum *Comitis filium, qvaſi abominandum, odit. Cum animadverteret ſanctus* Magnus *ſibi honori aut ſaluti non fore regi* Magno *diutius adhærere, conſilium cepit aliud, faciendi ea qvæ Deus illum docuit.* A. D.

Cap. 8.

N*octe qvadam, cum Rex ad* Scotiam *claſſem in anchoris teneret*, Magnus Erlendi *clanculum e navi regia aufugit lectumqve ſuum ita ſtravit ut homo ibidem decumbere videretur, poſtridie autem, ubi rex veſtes induerat, interrogavit num* Magnus Erlendi *ægrotaret; hinc cum obſervarent, deſiderabatur; Rex eum qværi juſſit, canes igitur ſagaces in continentem emitti curavit; aſt id in caſſum.* Magnus Erlendi *cum in terram excurreret pede leviter vulnerabatur, canes vero veſtigia ſtatim invenerant; in ſylvam aufugit &*

arbo-

A. D. gar og komz hann uppi tre eitt, hundarner komu at eikinni oc kliſu uppi, *Magnus* ſló þá einn þeirra med keſli er hann hafdi halldit á, enn þeir lögdu þegar á flótta oc lögdu halana á bak ſier oc runnu til ſkipa. *Magnus Erlendsſon* leyndiz á ſkoginum medann Kongsmenn leitudu hanns, fór hann ſiþann upp á land oc kom fram i hird *Melkolfs Skota* kongs oc dvalldiz þar um hríd, enn ſtundum var hann á *Bretlandi* med biſkupi nockurum; þetta ſama hauſt fór *Magnus* kongr aptr til *Sudreyia* oc var þar um veturinn. Þann vetr andadiz *Kali Sæbiarnarſon* af ſárum. Um varit ſnemma fór *Magnus* kongr til *Orkneyia*, þar ſpurdi hann andlát Jarlanna ur *Noregi*, hafdi *Erlendr* andaz i *Nidaroſi* oc var þar jardadr, enn *Páll* i *Biörgvin*. Þá gipti *Magnus Gunnildi* dóttr *Erlends* iarls, ſyſtr *Magnuſar* hins helga, *Kol Kalaſyni* i ſaudrbætr med miklum eignum i *Orkneyium*, giordiz *Kolr* þá lendr madr kongs, þeirra ſon var *Rögnvalldr Kali*; ſumer menn ſegia at *Erlingr Erlendsſon*, bróder hins helga *Magnus*, hafdi fallit i *Aungulseyiar* ſundi, enn *Snorri Sturluſon* ſegir hann fallit hafa á *Ulaztíri* med *Magnuſi* kongi, þvíat þá er *Magnus* kongr hafþi IX. vetr ráþit *Noregi*. fór hann veſtr til *Irlandz* med miklum her ok um ſumarit eptir fell hann á *Ulaztiri* á *Bartholomæus* meſſo dag, enn *Sigurdr* ſon hans fór þegar or *Orkneyium* auſtr til *Noregs*, oc var þar til kongs tekinn med brædrum ſínum *Eyſteine* oc *Olafi*.

Cap. 9.

Nu heyrdu þeirr i fyrra capitula hverſu almáttigr Gud er buinn at miſkunna, hvers eiginnligr godleikr er jaſnan at þyrma

arborem qvandam aſcenderat, qvam canes, cum eo venirent, ſcandere conabantur, unde uni eorum baculum, qvem tenuerat, ligneum impegit, canes vero ſtatim fuſi, caudas demittebant & ad naves recurrebant. Magnus Erlendi, *dum regii eum qværebant, in ſylva delituerat, inde per continentem tendit, ad aulam* Melkolfi *regis* Scotorum *pervenit, & aliqvamdiu ibi, interdum autem in* Britannia, *apud epiſcopum qvendam, commoratur. Eodem hoc autumno rex* Magnus *in* Hæbudas *rediit ibiqve hyemavit. Seqventi hyeme* Kalius Sæbiörni *filius ex vulneribus obiit. Ineunte vere rex* Magnus *in* Orcades *delatus, audiit e* Norvegia *obitum comitum; mortuus erat* Erlendus Nidroſiæ *ibiqve ſepultus,* Paulus *vero* Bergis. *Tunc* Gunnhildam, *filiam* Erlendi, *ſororem ſancti* Magni, Kolo Kalii *filio, multis fundis in* Orcadibus *divitem, cædem patris eo modo reparans, nuptum dedit, tunc ſe ipſi addicenti & ſatrapæ honore nobilitato; erat eorum filius* Rögnvalldus Kalius. *Sunt qvi ferunt* Erlingum Erlendi *filium, ſancti* Magni *fratrem, in freto* Aungulseyenſi *occubuiſſe, aſt* Snorro Sturlæus *eum in* Adalſtiria *cum rege* Magno *cecidiſſe aſſerit, nam cum hic novem annis* Norvegiæ *ſceptra tenuerat, ingenti cum exercitu occaſum verſus ad* Hiberniam *tetendit & ſeqventi æſtate in* Ulaztiria, *die feſto* Bartholomæi, *cecidit; Verum* Sigurdus, *ipſius filius, relinqvit ſtatim* Orcades *& in* Norvegiam *delatus unacum fratribus* Eyſteine & Olao, *rex ſalutatur.* A. D.

Cap. 9.

Audiviſtis jam in priori capite qvorſum omnipotens Deus paratus fuerit ad clementiam exhibendam, cujus propria ſemper

A. D. ma oc ſnúa vandrádum til hags oc hiálpar oc hverſu hann varþveitti þenna ſinn koſinn kappa frá heimſins vada oc vaſki, at birta hönum oc ſýna hverſu mikla luti hönum byriadi at þola fyrir hanns nafni, oc hann er í hafdi ſtadit optliga ſtórum manndrápum, ſkilldi um ſider verda fórn heilags anda, oc gefa Gudi ſitt eiginnligt blód med lífi oc líkama oc fyrir þvi komſt hann ur því valldi hins ágiarna kongs ſem fyrr var leſit.

Cap. 10.

Þá er hinn heilagi *Magnus* var á *Skotlandi*, fretti hann andlát *Erlendz* iarls födur ſíns oc þau önnr tídendi ſem fyrr var ritat; oc ſem hann hafdi verit ſlíka ſtund i hird *Skota* kongs ſem hönum líkadi, ſæmdr af konginum giöfum oc göfigu föruneyti, fór hann á *Kátanes* oc var þar af öllum virduliga tekinn, hirtr oc halldinn oc þegar koſinn ok tignadr iarls nafni, vinſæll oc virduligr öllum Guds vinum, oc þvi næſt án dvöl gerdiz hinn heilagi *Magnus* iarl (q) *Paulus* af *Saulo*, predikare af mandrápsmanni, oc hefndi hann þat á ſialfum ſier þat er hann hafdi illa lifat, tók hann at gráta ſik daudann i ſyndum med dagligum (r) ſýtingum oc ſtadfaſtri ydran, oc galt hann nú maklega hefnd i margfölldum meinleikum, ſyndugum girndum veſlugs holldz, þá ſyndiz hann vordinn nýr maþr, ſá er eptir þvi er fallinn ſem Gudi er ſæmd í, oc hann ſkipti i annan mann, i gódann af vandum, i ſæmiligann af ſyndugum, i helgann af herſiligumm, i ſælann oc hreinann af ſaurgum, þeſſi er umſnúning þinnar hægri handar almáttigi Gud, þu ert ſtyrkr at ſtyrkia, hollr at hialpa, buínn

(p) Poſtuli *add.* 351. 352. (r) yferbotum *omn.*

eſt bonitas parcere & difficultates in commodum & ſalutem A. D.
mutare, & qvo modo conſervaverit hunc ſuum electum athletam a mundi periculo & colluvie, ut manifeſtaret illi atqve oſtenderet, qvanta nominis ſui cauſa pati deberet, &, qvi magni momenti homicidiis ſæpe interfuerat, victima ſpiritus ſancti tandem fieret, ac proprium ſangvinem cum vita & corpore Deo *dicaret, igitur avari regis poteſtati, ut ſupra legimus, ſe ſubduxerit.*

Cap. 10.

C*um erat in* Scotia *ſanctus* Magnus, *patris ſui comitis* Erlendi *mortem, præter alia nova, qvæ ſupra ſcripta ſunt, audivit, & ubi tamdiu, qvamdiu ipſi placebat commoratus fuerat, donis & conſpicuis comitibus a rege ditatus in* Kataneſiam *ivit ibidemqve ab omnibus honorifice exceptus & habitus eſt; ei miniſtratur, mox electus, comitis titulo nobilitatur, amicis beatus & honore affectus ab omnibus* Dei *amicis; exinde, ſine mora, factus eſt ſanctus comes* Magnus, Paulus *ex* Saulo, *præco ex homicida, & a ſe ipſo vindictam ſumſit ſuæ male actæ vitæ, cæpit lugere ſe mortuum in peccatis, qvotidiano luctu & conſtanti pænitentia; perqvam punivit multifariis afflictionibus nefarias cupiditates miſeræ carnis; homo novus tunc factus eſſe videbatur, qvem, ad ſui gloriam compoſitum, Deus ipſe in alium hominem convertit, in bonum ex malo, in decentem ex peccatore, ſanctum ex horrendo, ſalvum & mundum ex ſordido; hæc Deus omnipotens converſio eſt dextræ tuæ; fortis es qvi corrobores,*

A. D. buínn at bæta, gofigr at gæta. Med þeſſum hætti var hinn heilagi *Magnus* umſnúinn i helgann mánn, tók at eria jörd ſins hiarta med vöſkum riſtli vidrkenningar, þá drap hann úgiptumann ſinn oc fal hann undir ſandinum, þá gróf hann ſkurdgod *Labans* undir vidarrótum, ſleit hann ur ſier ſynder oc ſaurganer, oc ſkríddi ſik háleitum kröptum, i gudligum gódgerningum med karlmanligri ſtadfeſti, tók hann þá at vaxa ſem olivovidr oc upplyptaz i öllum godum lutum oc virduligum verkum ſva ſem cypreſſus er yfer önnr tre, ſva vox heilagr *Magnus* at hann ſkylldi ſva vera *Magnus*, þat er mikill i Gudóminum ſem hann var at nafni, uppſtigandi í hamíngio oc heilagleik.

Cap. II.

Einum vetri eda tveimr eptir fall *Magnuſar* kongs *Berbeins*, kom veſtann um haf til *Noregs Hakon Pálsſon* oc gáfu kongar hönum iarlsnafn oc ríki ſlíkt ſem bróder hans ſtód til, fór hann þá veſtr um haf oc tók undir ſik allt ríki i *Orkneyium* med ſva mikilli ágirni oc (ſ) vitiannligri at hann drap ſaklauſa ſýſlummenn *Noregs* kongs, er þann helmíng eyianna hellt, oc geymdi er hinn heilagi *Magnus* átti, oc lagdi þannveg undir ſik allar *Orkneyiar* med ofríki, þvíat hálfar eyiarnar heyrdu til hinum heilaga *Magnuſi* at födrligre erfd; nú ſem hinn heilage *Magnus* fretti þvílíka ſturlan at *Hákon* brædrúngr hans tók undir ſik erfalaund hans med opinberum rángindum, helt hann rádagerd vid ſína menn hvat upp ſkal taka, kemr þat áſamt med þeim at

(ſ) omannligri, *inhumana. omn.*

robores, ſaluber in ope ferenda, pronus ad melius reddendum, nobilis ſervando. Hunc in modum divus Magnus *in virum ſanctum converſus erat; cæpit arare agrum cordis ſui valido vomere pœnitentiæ: occidit tunc hominem ſui infortunii & ſub arena abſcondit; idola* Labanis *ſub arborum radicibus terræ mandavit; peccata & pollutiones ejecit; ornavit ſe egregiis virtutibus, beneficiis* Deo *gratis, cum conſtantia virili. Cæpit creſcere ut olea & exſurgere in omnibus bonis & venerandis factis; ut cypreſſus alias arbores ſuperat, ita crevit ſanctus* Magnus, *ut* Magnus *eſſet, id eſt qvoad res divinas, qvemadmodum nomine, aſcendens in proſperitate & ſanctitate.* A. D.

Cap. II.

U*no aut duobus poſt cædem regis* Magni Nudipedis *annis*, Haqvinus Pauli *ex occidente in* Norvegiam *venit, cui reges comitis titulum & imperium tantum, qvantum jure hæreditatis fratri ejus competebat, contulerunt; hinc occidentem verſus per mare delatus, totum in* Orcadibus *regnum ſibi ſubjecit, tanta & manifeſta avaritia, ut inſontes toparchas regis* Norvegiæ, *cui id dimidium inſularum parebat, qviqve, qvod ſancto* Magno *jure cederet, reſervabat, occideret & eo modo totas* Orcades *vi, dimidium enim inſularum juſtæ hæreditatis titulo a patre ſancto* Magno *relictum erat, ſubigeret. Cæterum cum ſanctus* Magnus, *qvod mærorem attulit, audiret, conſobrinum* Haqvinum *hæreditariam ditionem manifeſtis injuriis ſubjicere, apud ſuos ineunda conſilia qværit; conſentiere in id, ut ad tempus exſpectaret, donec mitigare-*

 tur

A. D. at hann vill bída um tíma at ſefiz reidi oc ágirni *Hákonar* frænda ſíns oc at ecki ſyniz at hann ſæki erfd ſína med hermannahætti, helldr ſem vin laga oc rettinda oc kærligr elſkari.

Cap. 12.

Er ſá tími er kominn er hinn heilagi *Magnus* vill vitia ſinnar födrleifdar, þá fór hann med vegligu föruneyti af *Kataneſi* til *Orkneyia* oc verda hönum frendr oc viner fegnir, þá beidiz hann at taka vid födrarfi ſinum, þat líkadi bondum vel, þvíat hann var vinſæll, átti hann marga frændr oc mága at giarna villdu hann til ríkis hallda; þá átti *Þóro* modr hanns ſá madr er *Sigurdr* hiet, þau áttu mikit bú i *Papuley*. Þá er *Hákon* iarl ſpurdi at *Magnus* var kominn í eyiarnar, dró hann lid at ſier oc villdi ecki uppgiefa ríkit helldr at veria, fóru þá viner beggia i millum þeirra oc leitudu um ſætter, kom þá ſva med tillögum gódra manna at þeir ſættuz at því at *Hákon* iarl gaf upp hálft ríkit, ef þat væri atkvædi *Noregs* konga. (s) *Magnus Erlendz* ſon fór þá þegar auſtr til *Noregs* á fund *Eyſteins* kongs, þvíát *Sigurdr* kongr var þá farinn ut í *Jorſalaheim; Eyſteinn* kongr tók vid jungherra *Magnuſi* forkunar vel, oc gaf hönum upp faudrleifd ſina, hálfar *Orkneyiar*, oc þarmed tók hann iarlsnafn af kónginum, med hinum ſæmiligſtum giöfum, yfer *Orkneyium* oc eptir þat for herra *Magnus* iarl veſtr um haf til ríkis ſíns oc urdu hönum fegner frændr oc viner, oc þarmed öll alþýda, ſæmdiz þá vel frendſemi þeirra *Hákonar* iarls

(s) heilagr. *add. omn.*

tur ira & avaritia cognati Haqvini *& ne videretur ipſe* A. D.
patrimonium ſuum more militum, verum ut juris & juſtitiæ ſectator & diligens amator, poſcere.

Cap. 12.

C*um adeſſet tempus qvo patrimonium poſcere voluit ſanctus* Magnus, *iter cum conſpicuo comitatu ex* Kataneſia *in* Orcades *inſtituit; cognati amiciqve eum gaudentes excipiunt; patrimonium ſuum tunc expetit, qvod incolis perplacuit, amicis enim beatus, multis cognatis & affinibus, qvi ipſum ad imperium vehere ſatagebant, gaudebat.* Thoram *ejus matrem tunc in matrimonio habuit vir nomine* Sigurdus; *hi villicationem magnam in* Papuley *habuere. Cum audiret Comes* Haqvinus Magnum *in inſulas veniſſe, copias conſcripſit & imperio non cedere, aſt id defendere, voluit; amici deinde utriusqve intercedendo pactionem qværebant, qvæ, ob preces optimatum, ea conditione inita eſt, ut* Haqvinus *dimidio regni* Orcadici *cederet, ſi reges* Norvegiæ *in id conſentirent.* Magnus Erlendi *orientem verſus in* Norvegiam *ſtatim, conventurus regem* Eyſteinem, *rex enim* Sigurdus *in itinere* Hieroſolymitano *abfuit, proficiſcebatur; hic eum humaniſſime excepit, eiqve patrimonium ipſius, dimidium* Orcadum, *& præterea Comitis in* Orcadibus *titulam, cum pretioſiſſimis donis, conceſſit; ille poſtea per mare occidentem verſus in provinciam redux, cognatorum & amicorum nec non totius vulgi gaudio excipitur. Multos poſtea hyemes cum Comite* Haqvino, *inter*

A. D. iarls marga vetr, er viner þairra áttu lut at, var þá ár oc fridr gódr i *Orkneyium* medann vingan þeirra hiellz. Þeir frændr, herra *Magnus* iarl oc *Hákon* höfdu landvörn bádir ſamt nockara hríþ ſva at þeir urdu vel ſamþycker; ſva er ſagt í kvædum þeim er ort er um þá, at þeir hafi bariz víd víking þann er heriadi ríki þeirra er (t) *Dufniáll* hiet, hann var manne firnari enn brædrúngr iarlanna oc fell hann firir þeim. Þ*orbiörn* het maþr, ríkr fyrir ættar ſaker oc göfigr, enn fátækr at gódum ſidum, er þeir tóku af líſui i *Borgarfyrdi* á *Hialtlandi* fyrer gnógar ſakir, ok enn urdu þau fleyri tíþindi er kvædin víſa til at þeir hafi bádír ſamt athverit, þóat ver kunnim ecki greiniliga frá at ſegia. Hefir hinn heilagi *Magnus* þeſſa luti framit ecki ſem víkingr eda ránsmadr helldr ſem lögligr ſtiórnari ríkiſins oc geimſlumadr laganna, elſkari fridarins til at hirta úſidu manna, oc reſſa rángindi, frida oc náda ſína undirmenn oc ſitt ríki af oſſa ok ágangi vandra manna, er ætíd ſátu um þat at ſpilla fridinum.

Cap. 13.

Herra *Magnus* var hinn ágiætazti madr í ſínum höfþingſkap, ſidgódr oc rádvandr, vinhollr oc vapndiarfr, vígkiænn oc ſigrſæll i orroſtum, hóglýndr i fridi ok þó ſtiórnſamr, lítillátr í máli oc miſkunnſamr, ſpekingr at viti oc hafdi hvers manns lof, hann var örr af fie oc ſtórgiöfull vid höfþingia, hann veitti hversdagliga mikla hiálp fátækum mönnum fyrir Guds áſt, oc reſſadi hann (u) miök herián oc ſtuldi, let

(t) *Auſniáll.* 351. 352. (u) miök. *omitt.* 351.

intercedentibus amicis, concordia, annonæ felicitas & pax publica, qvo usqve valuit eorum gratia, duravit. Conſobrini, comes dominus Magnus & Haqvinus, *bene concordes, pacem publicam aliqvantiſper tuebantur. Carmina de iis condita referunt eos contra piratam nomine* Dufnialum, *qvi regnum eorum infeſtabat, prælium commiſiſſe, & eum, uno gradu remotiorem qvam qvod conſobrinus ipſorum eſſet, interfeciſſe.* Thorbiörnus *nominabatur vir nobilitate generis dives, honeſtis autem moribus pauper, qvem in* Borgarfiordo Hialtlandiæ, *ſat cauſarum provocati, vita privarunt. Sunt etiam, præter memoratas, plures res geſtæ, qvas eos una procuraſſe, diſtincte licet referre neqveamus, carmina teſtantur. Geſſit has res ſanctus Magnus, non ut pirata aut prædo, ſed ut juſtus rector provinciæ & legum cuſtos, amator pacis, ad caſtigandos male moratos, puniendos iniqvos, ad pacem & ſecuritatem ſubditis ac regno ab inſolentia & invaſione malorum, qvi paci violandæ ſemper ſtudebant, liberans, impetrandam.* A. D.

Cap. 13.

D*ominus* Magnus *indolis erat generoſiſſimæ & principe prorſus dignæ, bene moratus, circa bonorum morum obſervationem ſeverus, amicis fidus, cum arma conferret audax, victoriis beatus, pacis tempore qvietus, imperio tamen invigilait, affabilis & clemens, prudentia inſignis, communi omnium præconio celebratus atqve munificus erga optimates, pauperibus Dei cauſa multum ſulbevationis qvotidie impertiebatur,*

A. D. let drepa víkínga oc illgerdamenn ſva ríka ſem fátæka, ecki var hann vinhallr í dómum, virdi hann meira Guds rett enn mannvirdingarmun, i öllum lutum hellt hann ríkt Guds bodord, oc var meinlætiſsſamr vid ſik, marger ágiæter vóru þeir hanns mannkoſtir er hann ſýndi ſiálfum Gudi enn leyndi mennina.

Cap. 14.

Enn med því at hinn heilagi *Magnus* hafdi ríki ok ſtiórn yfir veralldar folki, þá villdi hann líkiaz heimligum ſidum veralldligra höfþingia, feck hann ſier oc faſtnadi eina ríkborna jungfrú oc hina ſkiæruzſtu mey af hinum tignuzſtum *Skotlandz* höfþíngia ættum, oc flutti heim til ſín oc gerdi brúdkaup til; þetta gerdi hinn blezadi *Magnus*, ſva ſem (v) reyndiz, med diúpſettu rádi gudligrar miſkunnar til þeſs at bleckia blídligar teygingar þeſſa heims, helldr enn at fullgera fýſter ſíns líkama, þviat hann var hólpinn gudligri giæzlu oc himneſkum krapti, bygdi X. vetr hiá þeſſari meyu hreinn oc hlutlauſs gerſamliga allra ſaurlífiſs ſynda, enn er hann kiendi á ſier freiſtni til líkams loſta, þá for hann í kallt vatn, oc bad ſier fulltíngis af Gudi. See her ſterkann Guds kappa i dagligu ſtrídi, hverſu (x) dádſamliga hann lifdi med þeſſari jungfru, ſva lángann tima, fyrir þvi at þó hann mætti laugliga (y) henni blídkaz, villdi hann helldur, ſtuddr heilags anda miſkunn, kióſa hinn betra lut, at lifa úſpilltr, enn fremia leyfiligann hiúſkap, þviat þeir þola likamsbruna er at

(v) reyndr. *omn.* (x) dagliga, *qvotidie.* 351. 352. (y) af. *add. omn.*

batur, rapinas & furta graviter punivit, piratas & latro- A. D.
nes, tam divites qvam pauperes occidi curavit, amicorum ſtudio in judiciis non trahebatur, anteferebat leges divinas perſonarum disparitati; præcepta Dei in omnibus abunde obſervavit & ſe ipſum perqvam afflixit; multæ erant virtutes egregiæ qvas ipſi Deo manifeſtavit, mortales autem celavit.

Cap. 14.

C*æterum cum ſancto* Magno *mundani imperio regendi eſſent homines ſimilis fieri voluit mundanis moribus terreſtrium principum; ambivit nobilis ex clariſſima principum* Scotiæ *ſtirpe virginis & ſponſæ domum ſecum deductæ, celebravit nuptias; fecit hoc beatus* Magnus, *uti poſtea docuit experientia, profundo divinæ clementiæ conſilio inductus, magis ut blandientes hujus mundi illecebras falleret, qvam ut carnis ſuæ cupiditatibus ſatageret, munitus enim erat divina conſervatione & cæleſti virtute; cohabitavit decem hyemes cum hac virgine, caſtus, ſine omnibus venereis peccatis; cum autem tentationem laſciviæ carnalis comperiret, frigidæ ſe aqvæ immesgens, auxilium Dei imploravit. En heic fortem Dei athletam, qvam egregie in qvotidiana pugna cum hac virgine vixerit tam longo tempore, eo, qvod qvamvis blanditiis eam flectere licuerit, maluit, clementia Spriritus Sancti fultus, melius eligere, intemeratus nempe vivere, qvam, qvod licuit, coire, perferunt enim ignem carnis qvi ita*

 faciunt

A. D. at ſlíku fara, þviat villdra er ok auruggra at vardveita heila blóma, enn at bæta þá er ádr ero (z) ſpillter, þviat ecki ſár verdr jafnvel grætt, ſem þat holld er heillt hefer halldit. Enn at lifa i þeim líkama án líkamsloſta er ecki mannligs kraptar, helldr gudligrar giafar, enn hvílíka freiſt ni oc meinlæti hann þoldi af líkams bruna, hverſu þúng ſkeyti úleyfdra hræringa oc hverſu torvillikt ſtrid hann ſigradi oc ſtaudvadi (a) hardar fýſtir hitnanda hollds, þá veit ſá er reynir, enn úreyndr tortrygger. Se miner kiæruzſtu þeſſi er ſú hin mikla ſýn er *Moiſis* ſá runninn loganda oc egi brennanda. Þat er at ſkilia, þeſſi hinn úngi madr freiſtadr enn enn ecki yfirſtíginn. Enn med þvi at ſva mælir *Páll* poſtuli at eingi kóronaz nema ſá er laugliga ſtridir oc karlmannliga tilþiónar þá valldi þeſſi hallarhöfþingi oc ſtridandi riddari höll þina at þola dagligt ſtríd oc nálægann bardaga brennandi holldz, oc hann bardiz vaſkliga oc ſigradiz ſælliga, þviat hönum virdiz ſva at ſá vill vera ofmikill (b) höglifis riddari, er fyrr vill hafa dýrdina, enn hann vinni kraptaverkinn, þviat kraptr er vegr til dýrdar oc dýrdinn gefz af kraptinum, ſvikul er ſú dýrd oc hiegomlig er ſú fegrd er ecki fædir heilagr kraptr oc undra ek, ſeger ritninginn, hverſu fögr oc ſýſilig er hreingetning med ſínum biartleik oc áſtſemd. (c) Þeſſi hinn háleiti Guds riddari, gyrdr hreinlífis linda, koſtgiæfdi med allri hugarfýſt at fremia oc fullgera allzkonar áſtarverk til ſæmdar ſínum drottni, eda hvat mundi hann (d) ſynia ſínum Gudi þeſſa heims luta, er ſialfs ſins lif oc likam tilvardi, oc ſínu eiginligu blódi útſteypti fyrir Guds ſakir.

Cap.

(z) óſpillter. 351. 352. (a) haſtar oc. *repentinas. omn.* (b) hoglíſill. 351. 352. (c) þviat *pro* þeſſi. *omn.* (d) ſpara. *omn.*

faciunt; facilius enim & firmius eſt integros flores conſervare, qvam, eos, qvi antea violati ſunt, reſtaurare, nullum enim vulnus æqve bene ſanatur ac caro qvæ integra manſit. Verum in corpore vivere ſine carnali libidine non eſt virtutis humanæ, ſed doni divini; qvalem autem tentationem & moleſtiam carnis paſſus fuerit, qvam gravia tela illicitorum inſtinctuum; ex qvam ardua pugna victor evaſerit & impediverit caleſcentis carnis fortes illecebras expertus ſcit, inexpertus diffidit. En cariſſimi; hæc magna eſt viſio, cum Moiſi *rubus ardere, non vero exuri appareret; hic, puta, juvenis tentatus non autem victus; verum cum dicat apoſtolus* Paulus, *neminem, præter eum, qvi rite dimicat & viriliter operatur, coronari. Elegit hic aulæ princeps & certans eqves aulam tuam ad ſuſtinendum qvotidianum certamen & præſentem pugnam urentis carnis; contendit ſtrenue & proſperam reportavit victoriam, reputavit enim, eqvitem, qvi gloria prius cluere vult, qvam res magni momenti gerat, nimiam continentiam ambire, virtus enim via eſt ad gloriam, daturqve gloria ex virtute; inane eſt decus & fallax gloria, qvam non parit virtus ſancta. Miror, ait ſcriptura ſacra, qvam decora & deſideranda ſit nativa caſtitas cum ſplendore amando. Almus hicce Dei athleta, caſtitatis baltheo cinctus, ex omni animo facere & conſummare omnifaria qvæ ab amore dependent opera in gloriam Dei ſui, ſtuduit; Cur, qværo, res mundi hujus Deo ſuo denegaret, qvi ſui ipſius vitam & corpus expoſuit & proprium ſangvinem propter Deum effudit.* A. D.

A. D.

Cap. 15.

Nú med þvi at einginn má vera *Abel* nema ſá er þolír oc reynir nídzku *Káins* oc aufund, oc hinn helgi *Ezechiel* bió med eitrfullum mönnum oc hinn riettlát *Loth* var þraungdr af ránglátum mönnum, þá vakti upp úvin allz mannkyns freiſtni oc bruna meingerda alla vega i mót þeim Guds riddara, ſáandi ſundrþycki oc hatri milli brædra oc frænda oc kiærra vina, alt til þeſs at fyrirkoma hönum oc únýta hanns kraptaverk, er þá tóku at vaxa med hönum, enn kviſtr gudligs vínvidar mætti hræraz, enn eiki aſnídaz, þviat ſva ſem vidr flýtr á vatni oc umſnýz af (e) bárum oc vindi, enn ſauckr ecki, (ee) (oc ſva ſem (f) vagn ſnýz á himmi, enn ſökz ecki), ſem gull ſkíriz i ofni enn brennr ecki, ſva ſem ſterkt hús er knúit af ſtormí oc fellr ecki, eptir þeim hætti var hugr oc hiarta þeſſa hins ágæta piſlarvatz ſtyrkr oc ſtadfaſtr, úſkelfdr ok úhræddr milli ákafra atburda oc áfalla margſkonar freiſtni, i midel ſtorma oc ſtórra boda leindrar öfundar oc underhyggio ſva ſem opinnberrar illzku oc illgyrndar, i móti ſkeytum freiſtanda uvinar; er þat greinanda þeſſu næſt med hverium hætti þetta ſundrþycki geriz medal iarlanna.

Cap. 16.

Þá er þeir frændr, heilagr *Magnus* oc *Hákon* iarl, höfdo nockura vetr löndum rádit med fridi oc ſamþycki gódu, þá for þar, ſem optliga kann verda, at illgiarnar menn urdu til

(e) brimi. *omn.* (ee) *omitt. Od.* (f) vagl. 351. 352.

A. D.

Cap. 15.

Cæterum *qvoniam nemo poteſt eſſe* Abel *niſi is qvi* Caini *injuriam & invidiam patitur & experitur; ſanctus* Ezechiel *habitavit inter homines veneno plenos & juſtus* Loth *ab injuſtis oppreſſus eſt; excitavit totius generis humani hoſtis tentationem & æſtum noxarum undiqve contra iſtum Dei eqvitem; ſeminavit diſcordiam & odium inter fratres, cognatos & caros amicos, eum ſolum in finem ut ipſum perderet, ac miracula, qvæ tum apud eum increverunt, inutilia redderet; ramus vero divinæ vitis moveri, non autem abſcindi, potuit, nam ut lignum ſuper aqvam natat & â fluctibus ac ventis ſubvertitur, non vero demergitur, qvemadmodum helice in cælo vertitur, ſed non decidit, ut aurum in fornace rutilatur, aſt non exuritur, ut domus ſtabilis a procella agitatur, non vero corruit, ita cor & animus celebris hujus martyris firmus & conſtans, intrepidus ac imperterritus inter diligentes conatus & incurſiones multiplicis tentationis, inter tempeſtates & ingentes fluctus tectæ invidiæ & doli, ut manifeſtæ malignitatis & neqvitiæ, contra jacula tentantis hoſtis. Referendum poſthæc primum qvo modo diſcordia inter comites coaleſcat.*

Cap. 16.

A*liqvot hyemes cum Comites* Magnus & Haqvinus Orcadibus, *integra concordia & pace, præfuerant, accidit, qvod alias ſæpe, ut malevoli fraternam concordiam violatum irent; tunc* Haqvinus *infau-*

A. D. til at ſpilla um frændſemi þeirra, dróz *Hákon* iarl þá úgyptumenn á hendr, þviat þeir frændr voru miög úlíker i ſkaplyndi, herra *Magnus* iarl var gódgiarn oc trúlyndr í heitum, villdi hallda ríki þvi er Gud hafdi gefit honum oc ágirnaz ecki framarr, þvíat med hverium hætti (g) mátti hann prófaz ágiarn á annara manna ríki eda eign, er ſva var aurr af ſiálfs ſins líkama at hann þyrmdi ecki ſínu lífi fyrir Guds áſt, hann ſidadi oc ſamdi ſitt underfólk til riettrar at ferdar, ſva at ſíþann hann havdi frelſt oc fridat ríki ſitt undann ágángi vandra víkinga, lofadi hann eingum ſinna manna at leggiaz i hernat oc hegndi hardliga allar lögleyſr oc úſidu, enn *Hákon* iarl var hardlyndr oc grimmr, ágiarn bædi til fiár oc ríkiſs oc meir frammlútr at eggia ſína menn til hernadaá enn letia, enn repſadi lítt úſiþu oc illgerþir, hann var miöc aufundſiukr um vinſælldir oc hófþingſkap hins heilaga *Magnuſs* iarls, villdi *Hákon* giarna med ágirni ſinna illra rádgiafa fyrirkoma ſæmdum *Magnuſs* iarls oc leggia undir ſic ríki hanns med ránum oc rángindum oc tok *Hákon* med ſínum mönnum um líf hanns at ſitia med ſvikſamligri undirhyggiu.

Cap. 17.

Nú ſem hinn ſignadi *Magnus* er þeſs vís vordinn ſannliga fyrir margar raunir ſem hann þyckiz ecki mega viddyliaz, at *Hákon* villdi komaz at lifi hanns oc riki, þá efnadi hann rádagerd ſina med rádgiöfum ſinum, oc ſýndiz hönum at vægia nockora ſtund undan öfund oc ædi *Hákonar*, kaus hann þá af

(g) madrinn *pro* mátti. *omnia.*

fauſtos magis ſibi adſciſcebat, cognatorum enim indoles perqvam diſpar erat; Comes *dominus* Magnus, *benevolus, promiſſis fideliter ſtetit, regnum qvod Deus ipſi dederat retinere voluit & non ultra avere, qvomodo enim experiri potuit eum regnis aut poſſeſſionibus alienis inhiare, qvi ſui ipſius corpus adeo largiebatur, ut ſuæ vitæ præ Dei amore non parceret; mores docuit ſubditos & aſſvefecit eos ſalubri vivendi rationi, ita, ut poſtqvam ditionem ſuam ab invaſionibus malorum prædonum liberaverat eiqve pacem conciliaverat, non permiſit ullum ſuorum militiam ſuſcipere & omnes injurias ac malos mores graviter ultus eſt; Comes vero* Haqvinus *pervicax & ferox, opum & regni avidus, magisqve pronus ad ſtimulandum ſuos ad neqvitiam, qvam ſvadendum ut ab eadem abſtinerent,* male *autem moratos atqve ſceleſtos parum punivit; amor vulgi in comitem* Magnum *hujusqve generoſitas* Haqvini *invidiam excitabant, ſtuduit, actus avaritia malorum ſuorum conſiliariorum, honorem Comitis* Magni *detrudere & regnum ejus rapinis & injuriis ſibi ſubjicere, cœpit igitur cum ſuis fraudulento dolo vitæ ejus inſidiari.* A. D.

Cap. 17.

C*æterum cum beatum* Magnum *vera experientia, qvæ non poſſe duxit multoties certum reddidiſſet,* Haqvinum *ipſius vitæ & regno inſidiari, conſulit conſiliarios ſuos & decernit invidiæ & furori* Haqvini *cedendum, optimos ex*

A. D. af lidi ſínu ſem villdazſtir voru ok bázt (h) til fylgdar ſalner oc ſigldu til *Englandz* oc ſóttu ſund *Heinreks* kongs ſonar *Wilhialms* (i) *Baſtards*, er þann tíma var einvalldzkongr yfer *Englandi*: ſem hinn heilagi *Magnus* var kominn til þeſſa kongs þá birti hann hönum atburdi oc efni ſinnar þángat komu ok tok kongurinn hönum med mikillri virþing oc i ſva mikla vináttu kóngſins hann uppſtie, at hann hellt hann oc allt hanns líd á ſínum koſti alla XII. mánude ríkuliga, ſva ſem kongi ſómdi at veita ágætum hertuga; enn þeſſi hinn heilagi píſlarvattr hellt ſic oc ſína ſveit ſva vitrliga (k), at hann vardiz oc vidſá öllum vandra manna felagſkap oc er herra kongurinn ſkylldu af ſinni vizſku, hverſu *Magnus* iarl var godta verka oc ſæmiligra ſida ſágare oc at heilagr andi bió i hönum, þá hlýddi hann giarna hanns rádum, oc hafþi hans forſio i ſinum framferdum, þviat hann var heill oc hollr i rádum oc rádagerdum, blídlyndadr oc þolinmodr ſem *Chuſi*, gladvær oc elſkuligr ſem *Jonathas*, riettvíſs vandlætismadr laganna ſem *Phinees*, ſva var hann öllum kærr oc elſkuligr, þeckr oc þægiligr, at margir voru þeirr er ſva mælto, ſæler ero þeirr er þic ſá oc þeir er audladiz þina vinattu, hann var gladr oc gódviliugr ríkum mönnum, aurr oc milldr vid fátæka, gódlyndr oc gódgiarn oc lítillátr allri alþýdu oc þó at hann væri i hyrd ſtaddr med heimligum höfþingium, þá varadiz hann oc vid ſá allzkonar löſtum þeirr er hyrdmanna ſidum ſpilla, oc at hann ſkildi eigi frammveigis ſlecka ſitt ſkírlifi i ſamþycki vid annarra manna ſynder, þá bió hann ſína heimferd þegar er lidnir voru þeir XII. mánuder er hann hafdi med *Henriche* konge dvaliz, kann þat vera at Gud hafi birt hönum, at hann ſkilldi luka ſínum þrautum inn

(h) tilfallner. *omn.* (i) *omitt. omn.* (k) oc virdiliga. *add. omn.*

ſuis & comites aptiſſimos deligit, in Angliam *navigat con-* A. D.
venitqve regem Henricum *filium* Vilhelmi Baſtardi, *qvi eo tempore* Angliam *ſolus regebat; Sanctum* Magnum *ſe convenientem aperientemqve cauſam cum negotio ſui adventus, rex honorifice excipit & tanto amore amplexus eſt, ut ipſum cum toto exercitu duodecem menſes integros, laute, ut decebat regem inſigni præſtare duci, propriis ſumptibus aleret; Verum ſanctus hicce martyr cum ſuis ſapienter adeo vixit ut ab omni malorum converſatione abſtineret atqve caveret; cumqve dominus rex ex ſua prudentia intelligeret qvalis comes* Magnus *eſſet, bonorum operum & decentium morum cultor & qvod ſpiritus ſanctus in eo habitaret, conſilia ejus lubens & in agendis providentiam ſecutus eſt, in iis enim dandis & conſultando fidus ſalubrisqve erat, animo miti & patienti ut* Chuſi, *lætus & amabilis ut* Jonathas, *juſtus legum Zelotes ut* Phinees*; omnibus carus adeo & amatus erat, placidus & humanus, ut multi eſſent, qvi dicebant, beati ſunt qvi te vident & tuam conſeqvuntur amicitiam, comis erat & officioſus erga divites, liberalis & munificus erga pauperes, mitis, benignus ac urbanus erga totum vulgum, & licet in aula conſtitutus eſſet cum principibus mundanis, caute omnia ſcelera, qvæ ſatellitum moribus nocent, averſatus eſt & ne in poſterum ſuam integritatem alienis peccatis conſentiendo macularet, exactis ſtatim duodecim, qvibus apud regem* Henricum *commorabatur, menſibus, reditum paravit; fortaſſis Deus ei manifeſtavit, qvod, ærumnarum finem brevi obtinendo, ſibi tam candidos flores*

 ſuæ

A. D. innann ſkamms tíma oc fórna ſva Gudi ſkæra blóma ſíns hreinlífis, ſem ſigrſamligann dauda ſíns píſlarvættis, þvi at leyſaz or líkama oc lifa med *Kriſti* er miklu dýrdligra enn vera her i þeſſa heims ſaurgan.

Cap. 18.

Epter þat hinn heilige *Magnus* hafdi tekit orlof af *Heinriki* kongi, ríkum giöfum og margſkonar ſæmdr oc virdr, vegſamadr af herra konginum, þá ſkilduz þeir med hinum meſta kærleik oc vinattu; vitiadi hann þá heilagra ſtada fyrſt allra þeirra er i nánd vóru oc fór ſídan heim til ſinna landa. Enn á þeim tíma er heilagr *Magnus* var á brott, lagdi *Hákon* iarl med mikillri ágirni oc herſkap undir ſic, ecki at eins allar *Orkneyiar*, helldr oc þar med *Katanes* allt, med ráni oc ofriki, hvaþan af ſva bar til at *Hákon* ſat i þann tíma á *Kataneſi* er hinn heilagi *Magnus* iarl lendi vid *Orkneyiar* med V. ſkipum vel ſkipudum af vöſkum oc velvapnudum mönnum, atlandi at ſækia ſitt ríki, þó med öngri rángri ágirnd þeſſa heims metnadar, ne óheimilla eigna, allra hellz er hann hafdi ádr leingi girnz (l) Gud oc var med öllum hiartafagnadi fullkomliga upptekinn ur girndum daudligra luta i fýſt eilífra fagnada, þvi kom hann nu at luka ſínu langlífi á lítillri ſtundu, þeim mun ſæmiligar ſem hann brott fór ſkiótara. Þeſſi tíþindi hanns heimkvamu ſpurduz þegar hvervetna, *Hákon* iarl jamnſkiótt vaknadi ſem grim birna at hvelpum ræntum, ſamanſafnandi oc til ſín ſtefnandi ſonum

(l) ſialfann. *add. omn.*

ſuæ caſtitatis, qvam fauſtam mortem ſui martyrii, con- A. D.
ſecraret, diſſolvi enim ex corpore & cum Chriſto vivere multo major eſt gloria qvam in mundo hujus colluvie verſari.

Cap. 18.

P*oſtqvam ſanctus* Magnus *veniam regis, ab ipſo magnificis & multifariis muneribus ditatus & dignus habitus, prætereaqve honoratus, arcto amicitiæ vinculo ei junctus diſceſſit; Inviſit tunc cuncta, qvæ propinqva erant, loca ſacra & deinde in regnum ſuum reverſus eſt. Tempore vero peregrinationis ſancti* Magni, *Comes* Haqvinus *magna avaritia & latrocinio, non ſolum omnes* Orcades *ſed & totam* Kataneſiam, *prædando violenterqve agendo, ſibi ſubjecit; Accidit exinde, ut* Haqvinus *eo tempore, qvo ſanctus* Magnus *ad* Orcades *qvinqve naves, ſtrenuis & bene armatis inſtructiſſimas, appulit, in* Kataneſia *ſederet; animus erat* Magno *regnum ſuum recuperandi, non tamen ulla mundi hujus prava ambitionis nec illicitarum poſſeſſionum avaritia, præſertim cum Deum diu dilexerit & cum omni cordis lætitia ex concupiſcentiis rerum mortalium in deſiderium æternorum gaudiorum evectus fuerit, venit igitur nunc ut longinqvitatem vitæ ſuæ, tempore brevi, eo decentius qvo abiit citius, finiret; hæc de ejus reditu fama undiqve mox evolavit, Comes* Haqvinus *æqve cito vigilavit ut urſa, catulis clanculum ablatis, ferox, congregans & convocans filios* Belialis

 malos

A. D. ſonum *Belials* vandum illvirkium oc ſonum hins (m) dáliga *Dohet*, er æ oc æ illt vinnu, frá því er þeir fædduz af módrkvidi, ætladi *Hákon* þá at koma á uvart á hendr hinum heilaga *Magnuſi* at vinna oc fullgera med þeim hætti ſína illgirnd ok ſvik þau er hann hafdi leingi ádr i hug haft oc efnat. Enn hinn hæſti (n) himnakongr er frá eilífu upphafi ſkipadi at hann ſkilldi vardveita ſín hin dýrdligu einvalaker i ſínum fehirdzlum, ſá (o) af þeim ſínum völldum manni enn nockut ryd heimligrar atferdar, þat er hreinſanda var, þvi villdi Gud hann láta hreinſaz oc ſkírraz innan fárra daga med elldi þraungínganna oc meinlæta oc med (p) þrelum freiſtninnar oc margra mótgerda, þó at ecki væri höfudſynd til af hönum at þvá, þá villdi Gud auka hanns verþleika ef nockut ſkorti á, at eptir þvi ſem hanns freiſtni oc ſtríd væri meiri oc hardadi, þeim mun hærri oc háleitari ſkildi verda dyrd oc fagnadr ſigrvegarans, þvi gerdiz ſva at jarlarner ſenduz ſín á medal med ordſendingu fridar oc ſættar hinna hyggnuzſtu rádgiafa ſinna, er rettiliga báru merking þeirra *Chuſi* oc *Achitophel*, er báru ſáttmál milli þeirra *Davids* kongs oc *Abſalons* ſonar hanns, þá er þeir voru misſátter, kom þar um ſiþer þeſſu máli af med algöngu gódra manna at ſætt var formerud milli þeirra frænda (q) (med þeim hætti at iarldomr *Orkneyia*, *Katanes* oc *Hialtlandz* ſkilldi midlaz til hálfs milli iarlanna *Magnuſar* oc *Hákonar*,) ſkilldi hvargi gánga á annars ríki med nockurre ágirni; ſem þeſſi ſætt er ſamin oc ſtadfeſt med eidum oc handſölum, þá funduz iarlarner med fridarkoſſi; Enn þat ſem hinn heilagi *Magnus* hugdi til fridar, þat ſneri

(m) daudliga. 351, 352. (n) herra. *omn.* (o) á. *omn.* (p) þelum, *limis.* 351. (q) *omitt. parentheſin.* No. 351.

malos, ſceleſtos, & filios ſtupendi Dohet, *qvi ſemper & ubiqve poſtqvam ex utero matris nati erant malum operabantur, ſupervenire ſtatuerat* Haqvinus *ex improviſo ſanctum* Magnum *ad perpetrandam & conſummandam eo modo malignitatem & fraudem, qvam diu antea meditatus fuerat atqve paraverat; Verum ſummus rex cœlorum, qvi ab æterro principio ordinavit ut glorioſa ſua vaſa electa in ſuis theſauris conſervaret, vidit in hocce ſuo electo mundanæ adhuc actionis rubiginem qvandam qvæ abstergi potuit; voluit igitur Deus ut paucis diebus mundaretur atqve expoliretur igne anguſtiarum & noxarum & ſtimulis tentationis multarumqve adverſitatum; peccatum licet capitale apud eum non exiſteret abluendum, Deus ejus dignitatem, ſi qvid deeſſet, augere voluit, ut qvo ejus tentatio & lucta major atqve acrior eſſet eo major atqve celebrior gloria & gaudium victoris fieret; hinc factum eſt ut comites, cum nuntio pacis ac pactionis, prudentiſſimos ſuos conſiliarios, qvi vere exemplum erant* Chuſii *atqve* Achitophelis, *qvi fœdera inter* Davidem *& filium ejus* Abſalonem, *cum diſſiderent, ferebant, invicem mitterent; res tandem per bonorum interceſſionem eo venit ut pactio inter cognatos iniretur, ea conditione, ut comitatus* Orcadum, Kataneſiæ & Hialtlandiæ *inter comites* Magnum & Haqvinum *in duas partes æqvales divideretur, ac neuter alterius regnum ulla avaritia infeſtaret; Cum hæc pactio inita & juramentis ac manudatione confirmata eſſet, convenere cum oſculo pacis comites, qvæ autem pacem ſpectare ſanctus* Magnus *æſtimabat, ea* Haqvinus *in fraudem ſub-* A. D.

A. D. ſneri *Hákon* til flærdar oc undirhyggio oc þeſs leingr ſem hann áhellt eitri illzku ſinnar, þeſs illmannligarr hann uppſpió (r) henni, þviat hanns illzka oc nídingſkapr geck framm med miklu megni þann tíma er hann gat henni eigi leingr leynt med þeim hætti ſem etr i andliti gera manninum þvi meira mein ſem þær leingr í liggia, ſva ferr allzkonar illzſka þeſs helldr ſem hún (s) leyniz leingr i hug oc hiarta þeſs grimmari verdr hún til meinſemdanna.

Cap. 19.

Hinn heilagi *Magnus* iarl tók þá enn at ſtiórná ríki ſinu med fridi oc fagnadi um nockurn tíma, oc er þat meſt i Guds augliti, hverſu heilagliga hann lifdi i þeſſarri bidſtund ſíns dauda, hverſu hann ſkríddi ſic med háleitum kröptum oc framningum allsháttar mannkoſtar, i bænahalldi oc tára úthellingu oc vidrkenningu hiartans, i ſkírlífi oc ſköruglyndi, í ölmöſugiordum oc allri ſídſemd vid ſitt underfólk, í meinlætum oc margskonar þrautum er hann þoldi uppa ſinn líkama ok miklum ödrum fleirum digdum enn ſyndugr madr megi hug til koma hverſu er Guds helger menn gera, bióz hinn mæti *Magnus* iarl þannveg vid ſínu píſlarvætti, hvers fráſögn ver ſkulum þeſſu næſt (t) byria med Guds vilia.

Cap.

(r) *omitt. omnia.* 351. 352. (s) ſeyriz, *fecem contrahit. omnia.* (t) ſá at heira.

ſubdole convertit, & qvo diutius venenum ſuæ malitiæ retinuit, eo ſceleratius id evomuit, malignitas enim ejus atqve neqvitia magna, vi tempore qvo eam diutius celare neqvivit, proruit, nam qvemadmodum carcinoma in facie homini eo magis nocet, qvo diutius inhæret, ita omnifaria malitia eo, qvo diutius in mente cordeqve latitat, nocendo ſit crudelior. A. D.

Cap. 19.

C*æpit adhuc ſanctus* Magnus, *lætus, durante pace, ditionem ſuam aliqvamdiu regere; Deus etiam potiſſimum novit qvam ſancte in hac mortis ſuæ mora vixerit, qvo modo ſe egregiis viribus & exercitiis omnimodarum virtutum ornaverit, orando, effuſione lachrymarum & recipiſcentia cordis, caſtitate fortiqve animo, eleemoſyna & omni honeſtate erga ſubditos, incommodis & variis adverſitatibus qvas in ſuo corpore paſſus eſt, ac aliis virtutibus multo pluribus qvam homo peccator excogitare qveat qvorſum ſancti Dei homines agant; hunc in modum ſanctus* Magnus *ſe ad martyrium, cujus relationem poſt hæc primum, Deo volente, ordiemur, paravit.*

A. D.

Cap. 20.

Sem fyrrſögd ſætt oc fridr hafdi haldiz millim iarlanna um nockora vetr, þá birti *Hákon* ſic ſvikara, framm ſteypandi or ſínu brióſti miklu ránglæti er hann hafdi um (u) (tíma aptrhalldit. Heyrit hverſu (v) ſannr er urſkurdr hins forna ſkáldſins, ſva ſegiandi:

Nulla fides regni ſociis, omnisqve poteſtas,
Impatiens conſortis erit, totum ſitit illa.

Þat ſkillz ſva): Alldri kann felagſkapr þeſſa heims ríkis tryggr at vera, þvíat allzkonar valldsmenn þola ey ſier iafnríka oc vilia einer allt hafa: Af þeſſu megi þier ſkilia hvílikt alldin er ſvikinn fæda, oc hvíliker ávexter upprenna af ágirni, allar ſynder geraz af girnd oc allar fyſtir (x) úleyſdar af ágirni framgánga, þat reyndiz med *Achab* hinum ránglátazſta kongi er offotti *Heliam* ſpámann, þetta byrti hinn glæpafullazſti *Judas*, er ſelldi drottinn varn vid verdi, þetta hid ſama ſvikarinn *Hákon* iarl bædi med dæmum oc raunarſtaufum i þeim ſvikum er hann ſveik ſinn frænda (y) i trygdum, þóat med ymſum hætti gerdiz atburdir um ſkipti þeirra oc ſundrþycki.

Cap. 21.

Tveir menn voru þeir med *Hákoni* iarli er til ero nefndir ath einna veſt geingu á millum þeira frænda, hiet annar *Sigurdr*

(u) nockorn. *add. omn.* (v) her kemr fram hit forntalada. *parentheſin omitt. omn.* (x) *omitt. omn.* (y) Magnus iarl. *add. omn.*

A. D.

Cap. 20.

Ubi memorata pax aliqvot hyemes inter comites duraverat, Haqvinus *perfidum ſe prodidit, profundens ex pectore ſuo magnam injuriam qvam ad tempus compeſcuerat. Audite qvam vera ſit ſententia priſci poetæ, dicentis:*

Nulla fides regni ſociis, omnisqve poteſtas,
Impatiens conſortis erit, totum ſitit illa.

Id eſt: poteſt nunqvam ſocietas hujus mundi fida eſſe, omnes enim, apud qvos eſt dominium, ſibi divitiis pares non tolerant & ſoli omnia obtinere cupiunt; ex hoc intelligitis qvalem florem fraus gignat, qvalesqve fructus ex avaritia proveniant, omnia peccata ex cupiditate patrantur, omnis cupiditas ex avaritia proſiſcitur; expertum eſt in Achab, *rege ſummæ iniqvitatis, qvi prophetam* Heliam *perſeqvebatur; prodidit hoc ſceleſtiſſimus* Judas, *qvi dominum noſtrum pretio vendidit; hoc idem proditor* Haqvinus *& exemplo & experientia, dolo cum conſobrinum ſuum, ſub ſpecie fidelitatis, proderet, varia licet in eorum commerciis & diſſidiis inciderent.*

Cap. 21.

Adhæſerunt Haqvino *viri duo, in calumniando primas tenuiſſe nominati, qvorum alteri nomen* Sigurdus, *alteri*

A. D. *Sigurdr* enn annar *Sigvatr Socki*. *Sigurdr* átti brodr er *Þorſteinn* hiet, er var hinn dyggvazſti hyrdmadr *Magnuſar* iarls, marger voru þeir adrer er illann hlut áttu i þeim málum ok voru þeir allir med *Hákoni*, þvíat heilagr *Magnus* villdi einga rógzmenn hallda i ſinni (z) hyrd, þeſſum rógi kom ſva at iarlarner drógu lid ſaman oc fór hvar í moti audrum med miklu fiölmenni, þeir hielldu bádir til *Hroſseyiar*, þviat þar var þíngſtöd þeirra *Orkneyinga*, enn er þeir komu þar, þá fylktu hvarertveggiö ſíno lidí ok biugguz til bardaga, þar var þá komit alt ſtórmenni med Jörlunum ok voru marger beggia viner, þeir er allann lut áttu i at ſætta þá oc geingu í milli med dreingſkap oc godvilia; þeſſi fundr var á lángaföſtu. Enn þviat margir gódgiárnir menn áttu hlut i at ſkirra vandrædum med þeim, enn villdu hverigum veita til úhæfu vid annann, þá bundu þeir ſætt ſína med eidum oc handſólum, at vitni hinna bezſtu manna, var ſva ſtadfeſt at þeir ſkilldu finnaz um varit i *Egilsey* efter Paſcha, til þeſs fundar ſkilldi hvar iarlanna hafa tvö ſkip oc jafnmarga menn; jarlar báder bundu þat eidum at hafa oc hallda þær ſættir ſem hiner betzſtu menn riedu á þeim fundi upp at kveda þeirra i millum oc eptir ſva gert, fóru hvarier til ſinna heimkynna; þeſſi formáli ſættar oc ſamþyckis líkadi hinum heilaga *Magnuſi* hardlavel, ſva ſem fullkomnum heilhuga oc ſkíærrar ſamvitſku, án allra grunſemda, enn *Hákon* iarl hafdi á þeſſu þíngi ſkreitt ſína (a) undirhyggio oc hulit med ſkýi ſkraukſemdarinnar þviat þetta ſáttmál hafdi hann gert med flærd oc prettum oc fullum ſvikum, ſem ſíþan reyndiz, þviat á þeim tíma bliefu þeirr *Hákon*, er riettiliga kallaz fiefiodr fólgins glæps, oc hanns hiner údyggu þrælar ſamann

(z) ſilgd. *omn.* (a) ſamvitſku. *omnia.*

Sigvatus Sockius. Sigurdus *fratrem habuit* Thorſteinem, *qvi fidelitate reliqvos Comitis* Magni *ſatellites ſuperavit. Multi erant alii qvi calumniis his ſe immiſcuere & omnes* Haqvino *adhæſerunt, ſanctus enim* Magnus *nullos calumniatores inter ſatellitium ſuum toleravit; memorata calumnia eo proceſſit, ut comites, exercitu coacto, ſe invicem, multitudine ſtipati, peterent; uterqve in* Hroſſeyam, *ibi enim locus comitiorum* Orcadenſium, *tendebat, qvo cum venirent, aciem ambo inſtruxerunt pugnamqve pararunt; omnes optimates tunc cum comitibus ibidem & multi utriusqve amici aderant, qvi eis reconciliandis ſategerunt & benigne atqve viriliter interceſſère. Hic conventus tempore qvadrageſimali fuit. Verum cum multi viri benevoli ad avertenda inter eos pericula operam ſuam conferrent, neutrum autem ad nefas auxiliari vellent, pactionem, juramentis dextrisqve data fide, teſtibus advocatis optimatibus, ſanxerunt; ratum habebatur ut ſeqvente vere, poſt feſtum* Paſcatos, *in* Egilseyia *convenirent; in conventum illum uterqve duabus navibus & aſſeclarum numero par inſtrueretur; ambo juramentis ſe adſtrinxere ad acceptanda & ſervanda fœdera qvæ in dicto conventu inter ipſos optimates pronunciaturi eſſent; his ita actis, qvisqve domum ſuam rediit. Perplacuit ſancto* Magno *prædicta conditio ineundæ pactionis, ut animi integri & conſcientiæ puræ, ſine omni ſuſpicione;* Haqvinus *autem in hoc conventu aſtutiam ſuam vaginis incluſerat & nube mendacii texerat, pactionem enim hanc calliditate, fraude & pleno dolo, ut experientia poſtea docuit, inierat, illo enim temporis ſpatio, theſaurus tectæ*

A. D.

 fraudis

A. D. ſamann rád ſinnar illzku til dráps oc dauda hins heilaga *Magnuſar*, fýrir þvi at (b) (rík oc hardla) kiær er aull illzka (c) hædiligum fielagſkap, því ſtadfeſta þeir ſín i milli at þeſſiúhæfa ſkal alldregi leingr undan gánga oc nú ſkulu þeirr (d) fullkomit ſedia ſinn hardan þorſta i úthellíngu ſaklauſs blods, enn hinn hæſti drottinn allra vallda fyrirſá ſínum kiæra vin oc völldum píſlarvatt at i þenna tíma búinn til himinríkis ſkilldi hann úrtakaz þeſſu lifi undir þúngum þuſt ſnarps dauda; ſvaſem vínber í vínþraung af átrodi oc þryſtingu gefa af ſier hid ſkiærazſta vín á ſínum tíma med miklum ilm oc ſætri bergíng, ſva gaf þeſſi hinn dírdlegi píſlarvattr Guds, fyrir ſakir ſíns dauda, aullum Guds vinum oc ſínum himneſkann ſætleik gudligrar miſkunnar af þeirri dýrd oc fagnaþi er hann hefer audlaz i (e) uendiligri gledi eilífs lífs med Gudi oc hans helgum mönnum.

Cap. 22.

Þegar Paſchadags helgin leid af, þá biugguz hvarertveggio til þeſſa fundar med úlíkum hætti, hinn heilagi *Magnus* ſtefndi til ſin öllum þeim mönnum er hann viſſi gódgiarnazſta vera til ummbóta med þeim frændum, hann hafdi tvau lángſkip ſkipud hinum vauſkuzſtum dreingium, ſva mörgum ſem ákvedit var oc er hann var buinn, hiellt hann til *Egilseyiar*, enn er þeirr reru i logni oc ſiókyrru vedri, þá reis bodi hiá ſkipi því er *Magnus* iarl var á oc yfir ſkipit þar er iarl ſat. Sva hietu formenn á ſkipi *Magnuſar*

(b) *omitt. omn.* (c) heiduglegum. 351. 352. (d) lokſens. *omn.*
(e) veniulegri. 351. 352.

fraudis rite appellatus, ejusqve perfidi ſervi conſilia ſuæ ne- A. D.
qvitiæ ad cædem necemqve ſancti Magni *conflarunt, omnis enim malitia efficax eſt & admodum cara cuicunqve deteſtandæ ſocietati; ratum igitur inter ſe habent nefandum hoc ſcelus diutius neutiqvam procraſtinandum, jamqve ſitim effuſione ſangvinis innocui omnino compeſcendam; cæterum omnium poteſtatum celſiſſimus princeps dilecto ſuo amico & electo martyri proſpexit, ut hoc tempore paratus ad regnum cælorum e vita hac ſub gravi procella aſperæ mortis eximeretur. Ut uvæ, cum contiguæ pampineæ vites premuntur, vinum meraciſſimum ferunt ſuo tempore, inſigne fragrantia, guſtanti dulce, ita glorioſus hic dei martyr, morte ſua omnibus dei amicis & ſuis cæleſtem dulcedinem divinæ miſericordiæ ex gloria & lætitia qvam in infinito gaudio vitæ æternæ cum deo & ejus ſanctis conſecutus eſt, dedit.*

Cap. 22.

Poſt Paſcha ad hunc conventum, diſparem in modum, iter pararunt; ſanctus Magnus *ad ſe convocavit omnes qvos ſtatui cognatorum medelam potiſſimum allaturos ſcivit; habebat duas naves longas, fortiſſimis viris, tot, qvot præfinitum erat, inſtructas; ad iter paratus in* Egilseyiam *tendebat; cæterum cum aëre tranqvillo & in malacia remigarent, fluctus apud navem, qvam comes* Magnus *gubernavit, ſurgens, ſuper navem, ubi ſedebat comes, injectus eſt. Primarii in nave comitis* Magni *nominabantur,* Thorſteinn *ſupra*

A. D. *ſar* iarls, *Þorſteinn*, er fyrr var getit, *Arnkiell*, *Grimr* oc *Gilli*, oc marger adrir dugandi menn, þeir undruduz miök þenna atburd, er bodi fell i logni, þar er einginn madr viſſi at bodi hefdi fallit fyrr oc diúp var undir, þá mællti hinn heilagi *Magnus* iarl, ecki er þat kynligt þó at þierr undriz þetta, enn þat er hugbod mitt at þeſſi atburdr ſie fyrirbodan míns lífláz, kann vera at þat komi hier fram, er fyrir er ſpád, at ſon *Páls* iarls mun hinn meſta glæp vinna; má vera at *Hákon* búi um ſvik vid oſs á þeſſum fundi; menn *Magnuſar* iarls urdu miök hryggir vid þeſſa rædu, er hann ſagdi ſva brádar vanir ſíns líflátz oc bádu hann hlífa ſier oc giæta lífs ſíns oc hætta ecki á trúnat *Hákonar* iarls; heilagr *Magnus* iarl ſvarar, ek ſkal at víſu fara til þeſſa fundar, ſem ákvedit var, oc gera eingi brigdmæli á mik fyrir hugarbód mitt eittſaman, oc verdi allt at Guds vilia um varar ferdir. Enn ef því veri at ſkipta, þá vil ek miklu helldr þola rángindi enn gera ödrum (f) manni, ſem Gud láti *Hákon* frænda bætr fá þó at hann geri mier rángt.

Nu er at ſegia frá *Hákoni* iarli at hann ſtefndi at ſier herlidi miklu, hann hafdi ſiö eda átta herſkip, aull ſtór, ſkiput af mönnum, var þar lid allt velbúit ſem til bardaga ſkilldi leggia, enn er lidit kom ſaman, þá gerdi *Hákon* iarl þat bert fyrir ſínum mönnum, at á þeim fundi ſkilldi umſkipta med þeim *Magnuſi*, ſva at þeir ſkilldu ecki bádir ríki ráda þaþan af; margir menn iarls, er ſenniliga mega kalſaz ſynir andſkotans, lietu vel yfir þeſſari rádagerd hanns oc lögdu þar til mörg ferlig ord, enn þeir *Sigurdr* oc *Sigvatr* *Socki*

(f) *omitt. omnia.*

ſupra memoratus, Arnkell, Grimus *&* Gillius, *multiqve* A. D.
præter eos viri generoſi; mirabantur admodum hunc caſum, cum fluctus, ſilente vento, ubi nemini notum antea elevatum fuiſſe, in alto maris ſurgeret. Tunc comes ſanctus Magnus, *non, inqvit, eſt mirum qvamvis hoc adſtupeatis, caſum autem hunc mortem meam portendere præſagio; forſan heic eveniet qvod prædictum eſt, filium comitis* Pauli *maximum ſcelus commiſſurum;* Haqvinus *fortaſſis in hoc conventu nobis inſidiatur. Aſſeclæ comitis* Magni, *cum maturam adeo mortem ſuam præſagiret, perqvam contriſtati, rogarunt ut ſibi caveret, ſuæ vitæ proſpiceret & comitis* Haqvini *fidei ſe non committeret; ad hæc ſanctus* Magnus; *certe, ait, ad conventum, ut promiſſum erat, pergam, nec, ſolo animi mei præſagio actus, datam fidem violabo; totum noſtrum iter pro dei voluntate ſuccedito; Cæterum ſi alterutrum eligendum, injuriam multo magis pati qvam eadem alium afficere volo; hanc* Haqvinus *qvamvis mihi inferat, pro eadem expiare permittat deus.*

Jam ordo tangit narrationem de comite Haqvino; *magnum conſcripſit exercitum, ſeptem aut octo naves bellicas, ſingulas ingentes, cum militibus adhibuit, qvi omnes acſi prælio congrederentur inſtructi fuere; verum cum copiæ convenerant, comes* Haqvinus *ſuis palam profitebatur imperium inter ſe & comitem* Magnum, *ut ambo in poſterum id non gererent, diviſum iri. Multi comitis aſſeclæ, qvos filios diaboli vere appellare licet, hæc ejus conſilia approbarunt & varia verba abominabilia iis addiderunt;* Sigurdus *autem &* Sigvatus Sockius, *qvi mala ſemper & ubiqve con-*

 tribue-

A. D. *Socki* voru þá enn med verſtum tillaugum, er æ oc æ voru illz eggiandi. Tóku menn þá ródr mikin oc foru geyſt oc ákafliga; *Havardr Gunnaſon*, er fyrr var getit, var þá med *Hákoni* iarli, hann var kærr vin beggia iarlanna; *Hákon* hafdi leynt *Havard* þeſſu úráþi, enn þegar hann vard viſs, þá liop hann utbyrdiz af ſkipi iarls oc lagdiz i ey eina úbygda, þviat hann villdi i eingum ſvikrædum vera med *Hákoni* móti hinum heilaga *Magnuſi*. Sá madr var med herra *Magnuſi* iarli er *Holldbodi* het, rettordr bondi or *Sudreyium*, hann var hirdmadr *Magnuſar* iarls hinn kiærazſti, hann var þar nálægr aullum þeim tidindum, oc hefer ſíþan greiniligaz fráſagt frá ſkiptum oc allri vidrædu þeirra *Hákonar* iarls, hvat er her má heyraz þeſſu næſt.

Cap. 23.

Hinn heilagi *Magnus* iarl kom fyrr til *Egilseyiar* med ſínum mönnum enn *Hákon*, oc er þeir ſá herſkip *Hákonar* VIII, þá þottiz *Magnus* iarl vita, at um ſvik mundi buit oc fannz mikit um öllum mönnum þeim er nockora ſkinſemd höfdu, at ſlikr vapnadra manna fiölldi mundi ecki þeſs beydaz er til fridar horfdi: ſem hinn heilagi *Magnus* iarl ſá at byrtaz mundi undirhyggia *Hákonar*, þá ſótti hann med ſína menn uppá eyna til kirkiu til bænar oc var þar um nóttina, ecki ſakir hrædzlu eda ótta, helldr at feſta Gudi allt ſitt rád; menn *Magnuſar* iarls buduz at veria hann oc beríaz í mot *Hákoni* (i), enn hann ſvarar ſva: ecki vil ek leggia líf ydvart í háſka fyrir mic oc ef ecki verdr fridr ſettr med ockr

(i) rettr. 351. 352.

tribuerunt, *peſſima incitamenta hac qvoqve vice in medium* A. D. *protulerunt; incumbebant dein ſtrenue remis & furentes vehementesqve pergebant.* Havardus Gunnii *filius ſupra memoratus* Haqvinum *tunc ſeqvebatur; erat is utriusqve comitis intimus amicus; hunc comes* Haqvinus *nefarium iſthoc conſilium clam habuerat, qvi ubi id reſcivit, ex navi comitis in mare ſe projecit & in inſulam qvandam incultam natavit, ullas enim cum* Haqvino *comiti ſancto* Magno *inſidias ſtruere noluit. Seqvebatur comitem dominum* Magnum *vir nomine* Holldbodius, *colonus ex* Hæbudibus *verax; erat is comitis ſatelles cariſſimus; hæc omnia eo præſente evenerunt, is etiam poſtmodum ordine accuratiſſimo commercia & colloqvia comitis* Haqvini *cum* Magno, *qvæ infra primum audire licet, retulit.*

Cap. 23.

C*omes ſanctus* Magnus *cum ſuis in* Egilseyam *prior qvam* Haqvinus *venit, & cum videret naves ejus octo bellicas, doloſe agi concluſit; omnes qvi prudentes erant opinabantur tantam armatorum multitudinem ea qvæ pacem promitterent non moliri; Cum comperiret comes ſanctus* Magnus *dolum* Haqvini *erupturum, in inſulam cum ſuis aſcendit, templum adiit, oraturus, ibiqve pernoctavit, non timoris vel metus cauſa, ſed ur ſe totum Deo commendaret. Aſſeclæ comitis* Magni *ſuam tutelam in certando cum* Haqvino *obtulerunt; ille autem his; veſtram, regerit, vitam mea cauſa pericuio exponere nolo, ſi pacem inter me conſobrinumqve meum ſanciri non contingat, fiat voluntas Dei, læſio-*

 nem

A. D. ockr frændum, þá verdi ſem Gud vill, þvíat helldr vil ek þola meingiörd (k) ok ſvik, enn veita audrum; þvíat þeſſi hinn ágiæti píſlarvattr, þeſſa luti talandi, viſſi þat at öll flærd oc prettr ſnyz aptr til þeſs er gerir. Nú þótti mönnum hanns ſannaz þat er hann hafdi þeim fyrer ſagt um ſvik *Hákonar*, (l) enn því at *Magnus* iarl viſſi fyrir um líſſtundir ſínar, hvart ſem þat var helldr at hugſpeki hanns eda gudligri vitran, (m) þá villdi hann ecki flyia eda lángt fara frá fundi (n) úvina ſinna, oc ſótti hann ecki af ödru til heilagrar kirkiu enn fyrir trúſakir, *Magnus* iarl vakti löngum á bænum um nóttina oc hugſadi ſáluhiálp ſína oc badz fyrir vandliga, fal hann alt mál ſitt oc (o) ſiálfan ſic Gudi á hendi; om morgunin liet hann ſíngia ſier meſſo oc tók hann í þeſſari meſſo *corpus domini* oc þeſſi hanns gerd þarfadiz til hæſtu ſkynſemdar, at í þeim ſtad ſkilldi hann verda fórn Gudi, ſem offrud var híalpſamlig fórn holldz oc blóds drottins vars *Jeſu Kriſti* til hiálpar öllum heimi; enn *Hákon* iarl, er í þann tíma var fyrdr allri gudhræzlu, oc áſtſemd, ſvívirdandi privilegia kirkiunnar, óttadiz ecki inn at gánga í heilaga kirkio, raſkandi ſva frid hennar oc frelſi, at hann ſíndi ſinn glæp þvi grimmiligarr ſem hann framdi hann i helgara ſtad, þviat æ eyks ſynd af illgerdum ok illzka af údádum oc ſyndugr madr, þá er hann kiemr i diúp ſyndanna, hafnar öllum Guds otta, oc því meirr ſem hann vennz ſyndunum, þvi meir dirfiz hann oc þvi ſídr hyrdir hann hvat illt hann gerir, þvíat hönum þycker þá eingiſs vert hverſu ſtort ſem hann misgeyrir; þenna ſama morgun ſem *Hákon* iarl var kominn uppá eyna med ſínum illger-

(k) *omitt. omn.* (l) iarls. *a. o.* oc at *pro* enn því at. *omn.* (m) þó. *omnia.* (n) vina. 351. 352. (o) rád. *omn.*

nem enim & dolum ſuſtinere, qvam aliis intentare, malo; inclytus enim iſte martyr hæc locutus ſcivit omnem dolum fraudemqve ad eum qvi ſtruit reverti; hinc ejus aſſeclæ eventum verbis, qvæ de inſidiis Haqvini *prædixerat, reſponſurum autumabant. Cæterum cum Comes* Magnus *vitæ ſuæ terminos præcognoſceret, ſive id præſagio animi, ſive ex revelatione divina fuerit, fugere aut a conventu hoſtium longe diſcedere noluit & pietatis ſolius cauſa ſacram ædem adiit; Diu noctis vigilando, ſalutem ſuam meditatus eſt & devotas preces fudit, rem ſuam omnem ſeqve ipſum Deo commendans; craſtina luce miſſam ſibi celebrari fecit & inter hanc corpus domini aſſumſit; hoc qvoqve ejus factum ſumme utile erat præcognitioni qvod eo in loco victima Deo mactaretur, qvi acceperat ſalutiferam oblationem corporis atqve ſangvinis domini noſtri* Jeſu Chriſti *qvæ ad totius mundi ſalutem data eſt. Verum comes* Haqvinus *tunc, omni pietate atqve amore deſtitutus, jura templi violans, ſacram ædem ingredi non veritus eſt, ejusdem pacem jusqve adeo lædens, ut ſcelus ſuum eo atrocius manifeſtaret, qvo ſanctiori in loco id patrabat, peccatum enim ſemper maleficium, & malitiam nefas auget, homoqve peccator, ubi in profundum peccatorum deſcendit, omnem Dei timorem poſthabet, & qvo magis peccatis aſſvefit, eo magis audet & eo minus, qvæ mala patraverit, curat, qvantacunqve enim tunc delinqvat, nihili reputat. Eodem mane qvo inſulam, cum ſuis maleficis, aſcenderat Comes* Haqvinus, *aſſeclarum qvatuor, qvos præ aliis* A. D.

 ama-

A. D. illgerdarmönnum, þá ſendi hann menn ſína IV. hina dáligzſtu þióna, þá er grimmazſter voru, oc giarnaztir til illgerda, at handtaka *Magnus* iarl hvar ſem hann var ſtaddr: þeſſir IV., er helldr mega kallaz af ſínum grimmleik hiner ſkiæduzſtu vargar, enn ſkynſamir menn, jafnan þyſtandi til blods úthellingar, hlupu inni kirkiuna miök ſva at lokinni meſſunni, gripu þar þegar hinn heilaga *Magnus* iarl med miklu herfangi, harki oc háreyſtí, af fridi oc fadmi heilagrar kirkiu, ſem hinn högvarazſta ſaud af hiardartraud, heilagr var halldinn af ſynda þrælum, rettlátr var bundinn oc dreiginn rángliga af ránglátum oc leiddr þann veg fyrir hinn ágiarna domara *Hákon* iarl, enn þeſſi hinn ſterki Guds kappi var ſva med mikilli ſtadfeſtu i öllum þeſſum þrautum, at hvarki ſkalf hanns líkamr af hrædzlunne, hugr af otta eda harmi, því at hann fyrirlet þenna heim þornadann med öllu ſínu friólauſu blómi, vænti hann at Gud mundi umbana hönum þolinmædi hans úumrædiligri kóronu, enn þeira grimd oc ædi eilífum píſlum í heitum helvítis bruna fyrir ſva úmannliga illzku oc aſſkapliga ágirni. Hann var ſva gladr ok kátr er þeir handtóku hann ſem hönum væri til veizlu bodit oc med ſva ſtadföſtum hug oc hiarta, at hvarki taladi hann til ſinna mótſtödumanna med nockorri ſtygd, reidi eda ſkielfdri rauſt.

Cap. 24.

Þá ſem hinn heilagi *Magnus* var kominn fyrir *Hákon* iarl, mælti hann med mikilli ſtadfeſti til *Hákonar*, ecki geyrir þú vel frændi, ſegir hann, er þú hiellz eigi eida þína oc er mikil van at þu gerdir þetta meira af illgyrni annarra ok áeggian, enn

amabat, præferoces & ad ſcelera pronos emiſit, ut comitem A. D.
Magnum, *ubicunqve eſſet, comprehenderent; hi qvatuor, qvi ex ſua crudelitate nocuæ magis beſtiæ qvam prudentes homines appellari merentur, ſanguinis effuſionis ſemper ſitientes, in templum, poſt abſolutam fere miſſam, incurrebant; comprehendebant ibi absqve mora Comitem ſanctum* Magnum, *inſolenti more latronum, inter tumultum atqve clamorem, ex ſecuritate & gremio ſacræ ædis, ut manſvetam ex ſeptis ovem; ſanctus a peccatorum ſervis tenebatur; juſtus conſtringebatur & trahebatur injuſte ab iniqvis ducebaturqve eo modo ad avarum judicem comitem* Haqvinnm; *fortis vero hicce athleta tanta in his adverſitatibus gaudebat conſtantia, ut corpus horror, animum timor aut triſtitia non moverent, derelinqvebat enim exſiccatum hunc mundum cum ejus fructu carente viriditate, Deum ſibi patientiam ineffabili corona compenſaturum ſperabat, hoſtium vero ferociam atqve furorem, ob inhumanam admodum crudelitatem & immodicam avaritiam, pœnis æternis in flagranti inferni igne, puniturum; lætus, cum eum comprehenderent, acſi ad convivium invitaretur, gaudebat conſtanti adeo animo & corde, ut ſine omni aſperitate, iracundia & voce tremente loqveretur.*

Cap. 24.

C*um comes ſanctus* Magnus *ad comitem* Haqvinum *ductus eſſet, magna conſtantia eum affatus eſt; Non, ait, cognate, probe agis cum juramentum tuum violaveris; eſt credendum te magis aliena malignitate & hortatione, qvam pro-*

A. D. enn af þinni eiginligri illzku: nú vil ek bióda þierr III. koſti, at þu takir nockorn af þeim, helldr enn þu ſpiller eidum þínum oc láter drepa mik frænda þinn ſaklauſann, ſem ſumir munu kalla; *Hákon* iarl mælti, heyra vil ek þá fyrſt hvat þu býdr; heilagr *Magnus* ſegir, ſá er hinn fyrſti koſtr at ek mun fara af landi brott til *Roms* eda allt út til *Jorſala* at ſækia helga ſtadi oc bæta ſva fyrir hvarntveggia ockar, mun ek hafa II. ſkip or landi, ſkiput med godum dreingium oc þeim naudſynium ſem vær þurfum at hafa, mun ek þat ſveria at koma alldri til *Orkneynia* ſíþan; þeim koſti var ſkiótt neitat af *Hákoni* ok hanns mönnum; þá mællti *Magnus* iarl, nu med því at líf vart er á ydru valldi enn ek veit mic i mörgum lutum til ſekta hafa giört vid allzvalldanda Gud, oc þarf ek þarfyrir umbót at geyra, þá ſend mic upp á *Skotland* til vina ockar beggia oc ſie ek þar vardveitr med II. mönnum mier til ſkiemtunar, oc ſiá þú þá ſva til at ec muni alldri or þvi vardhalldi koma fyrir utan þitt rád. Þeſſu neittu þeir ſkiótt oc fundu margt til at ecki mætti vera. Þá mællti þeſſi ſtödugi (p) riddari; miök þreingir nú at um koſtina, ſegir hánn, nú er einn ſá eptir er ek vil þier bioda, oc Gud veit at meir ſe ek fyrir þinni ſáluhiálp hier um, enn mínu líkamans líſi, þviat þat ſómir þó ſídr at týna mínu líſi, láttu mic aflima ſem þier líkar eda augum ræna oc ſet mic ſva í myrkvaſtofu þá er ek kiemz alldri or; þá mælti *Hákon* iarl, þeſſa ſætt tek ek oc ecki beidi ek framar; þá hlupu upp menn *Hákonar* iarls oc mæltu, þeſſu verdum ver ecki ſamþyckir at pína *Magnus* iarl, enn drepa munum ver annanhvarn yckarn oc ecki ſkulu

(p) Guds. *addunt.*

propria neqvitia inductum hoc egiſſe; Jam tres tibi condi- A. D.
*tiones offeram, ut acceptes aliqvam earum potius qvam vio-
les juramenta tua, meqve, cognatum tuum, inſontem, ut re-
putabunt qvidam, occidi facias; ad hæc Comes* Haqvinus; *volo igitur qvam offeras primam audire; regerit ſanctus* Magnus; *prima eſt conditio, peregre* Romam *aut* Hieroſolymam *usqve, ad loca ſacra inviſendum & pro nobis ambobus expiandum, proficiſcar; duas naves, viris fortibus & rebus ad uſum noſtrum neceſſariis adhibebo, & juramentum præſtabo me nunqvam exinde in* Orcades *rediturum.* Conditio *hæc ab* Haqvino *ejusqve aſſeclis cito rejecta eſt; Tunc Comes* Magnus; *Cum vita noſtra, ait, in veſtra ſit poteſtate, & ego mihi multorum in Deum delictorum, pro qvibus pœnitentia mihi eſt neceſſaria, conſcius ſim, mitte me in* Scotiam *ad utriusqve noſtrum amicos, ubi cum duobus, qvi mihi tempus fallant, ſociis, cuſtodiar; cura, ut ex illa cuſtodia ſine tuo conſilio non elabar. Hæc repente denegarunt, multa cur conſtare non poſſent inferentes. Hinc conſtans iſte athleta; Nunc, ait, conditiones perqvam arduæ ſunt; jam una tantum, qvam tibi offeram, ſupereſt, ſcitqve Deus qvod tuæ ſaluti magis qvam meæ vitæ, hanc enim perdere minus decet, hac in re proſpiciam; fac me pro lubitu mutilari aut oculis privari, & in carcerem, ex qvo unqvam elabi neqveam, conjice; hanc, ait comes* Haqvinus, *accepto conditionem & ultra non poſco. Aſſeclæ igitur* Haqvini, *accurrentes, dixerunt; in hoc, ut crucietur Comes* Magnus, *non conſentimus, alterutrum autem ex vobis occidemus, poſt*

Rrr *diem*

A. D. ſkulu þid upp fra degi þeſſum bádir laundum ráda; þá ſegir *Hákon* iarl, helldr vil ek löndum ráda, enn deyia ſkiótt, ef þier erud ſva ſtránger i þeſſu máli. Sva ſagdi *Holdbodi* frá vidrædum þeirra. Eptir þetta fell heilagr *Magnus* til bænar oc laut i gaupner ſier oc hellti ut mörgum tárum i Guds augliti, gefandi ſína ſök, ſitt líf oc ſiálfann ſic i valld drottins.

Cap. 25.

Þeſſu næſt ſem hinn heilagi Guds vin *Magnus* iarl var rádinn oc dæmdr til dauda, þá baud *Hákon* iarl ofeigi merkismanni ſínum at drepa *Magnus* iarl, enn hann neytadi med hinni meſtu reidi, þá neiddi *Hákon* iarl til ſteikara ſinn, er *Lífolfr* het, at vega at *Magnuſi* iarli, enn hann tók at gráta háſtöfum, þá mælti heilagr *Magnus* iarl til hanns, ei ſkaltu gráta ſegir hann, þviat þier er frægd í at vinna ſlíkt, vertu med ſtadföſtum hug, þviat þú ſkallt hafa klædi mín, ſem ſiþr er til oc lög hinna fyrri manna, ecki ſkaltu hrædaz, þvi at þu gerir þetta naudigr, oc ſá er þic naudgar til, hefer meiri ſynd enn þú. Enn er hann hafdi þetta mællt, þá ſteypti hann af ſer kyrtlinum oc gaf *Lifolfi*, ſíþann bad bleſſadr *Magnus* iarl ſer leiſis at bidiaz fyrir oc þat var hönum veitt, hann fell þá allt til jardar oc gaf ſic Gudi i vald, færandi hönum ſiálfann ſic í forn, ecki at eins fyrir ſiálfum ſier helldr oc jafnvel fyrir úvinum ſínum oc banamönnum oc fyrirgaf hann þeim öllum af öllu hiarta þat er þeir misgiördu vid hann oc játti hann Gudi allar afgerdir ſínar, oc bad þær allar af ſer þvoſt i uthellíngu ſíns blóds, oc fal Gudi önd ſína á hendi, bidiandi Guds

diem hunc apud ambos regionis imperium non erit; Malo, A. D. *regerit comes* Haqvinus, *populum regere qvam cito mori, ſi hæc adeo urgeatis. Hoc* Holldbodius *eorum colloqvium retulit. Comes exinde* Magnus *oraturus procumbit, complicatarum manuum concavitatem inſpicit & coram deo innumeras effundit lachrymas, cauſam ſuam, vitam & ſemet ipſum eidem commendat.*

Cap. 25.

S*anctum Dei amicum comitem* Magnum *neci deſtinatum & addictum, ut occideret, vexillarium ſuum* Ofeygum, *juſſit comes* Haqvinus, *verum cum, ſummam præ ſe ferens iram, negaſſet ille, aſſatorem nomine* Liſolfum *ut comitem enecaret coegit; illum vero plangere incipientem comes ſanctus* Magnus *ſeqventibus allocutus eſt; non, ait, lachrymaberis, tale enim facinus patrare tibi honori vertitur, Herculeo eſto animo, veſtes enim meæ, ut conſvetudo & lex fuit majoribus, tibi cedent, non timebis, invitus namqve patras & qvi te adigit magis qvam tu peccat. Verum his dictis, pallium exuit, datqve* Liſolfo; *expetit exinde beatus* Magnus *veniam precandi, qva impetrata in humum procumbit & deo ſe commendat, ſemet ei ſacrificans, non ſolum pro ſe, ſed etiam pro hoſtibus & interfectoribus, qvibus omnibus ex toto corde remiſit ipſorum in ſe delicta; Deo ſingula ſua peccata confeſſus, ut in effuſione ſangvinis ſui abluerentur, precatus eſt animamqve ſuam deo commiſit, rogans*

A. D. Guds eingla at koma á móti henni oc flytia hana i hvílld Paradiſar. Þá er þeſſi hinn frægi Guds píſlarváttur hafdi lokit bæn ſinni, þá mælti hann vid *Lífolf*: ſtattu fyrir mier oc högg mic i höfudit mikit ſár, þvíat eki ſómir at halshöggva höfþíngia ſem þiófa, ſtyrkſtu madr oc grát ei, því ek bad Gud at hann lykni þier, eptir þat ſigndi *Magnus* iarl ſic oc laut undir höggit, enn *Lífolfr* hió i hauſut hönum míkit högg med öxi. Þá mællti *Hákon* iarl, högg þú annat; þá hió *Lífolfr* i hit ſama ſárit, þá fell hinn heilagi *Magnus* iarl á knien oc fór med þeſſu píſlarvætti af veſölldum þeſſa heims, til eilífra himnaríkis fagnada, oc þenna, ſem manndráparinn tók or heiminum, liet Gud allzvalldandi ríkia med ſier á himnum, líkami hanns ſiell til jardar, enn önd hanns var háleitliga upphafinn til himneſkrar dýrdar einglanna. Stadr ſá, er hinn heilagi *Magnus* iarl var högginn i, var grittr oc moſóttr, enn litlu ſíþar byrtuz verdleikar hanns vid Gud, ſva at þar er ſíþan grænn völlr, fagr oc ſliettr, oc ſýndi Gud þat i þeſſu tákni, at *Magnus* iarl var fyrir riettlæti drepinn, oc hann ödladiz fegurd oc grænleik paradíſar á jördu lifandi manna. Andlátzdagr heilags *Magnuſar* iarls er tveimr nóttum eptir meſſudag *Tiburtii* oc *Valeriani*; þat var á ödrum degi viku er hinn mæti *Magnus* iarl var drepinn, þremr vikum eptir *Mariumeſſo* á föſtu, þá hafdi hann verit XII. vetr iarl (q) med *Hákoni*, þá voru kongar at *Noregi Sigurdr Jorſolafari* oc brædr hanns *Eyſteinn* oc *Olafr*; þá var lidit frá falli hins heilaga *Olafs Haralldsſonar* (r) LXXIV. vetr; þat var á dögum (s) *Paſchalis* Páfa annars med þvi nafni,

(q) yfer Orkneyium. *addunt.* (r) XXXIV. 351. *O.* (s) Paſcalii. 351. 252.

gans ut ipſius angeli ei obviam venirent & in qvietem A. D.
Paradiſi ferrent. Cum celeber hic dei martyr precibus finem fecerat; ad Líſolfum, *ſtabis, dixit, coram me capiti qve meo ingens vulnus infliges, magnates enim, ut fures decollare non decet, virilem adhibeto fortitudinem, non lachrymator, rogavi enim Deum ut tui miſereatur.* Magnus *poſtea ſe (cruce) ſignavit & ſub ictum flexit*, Liſolfus *vero capiti ejus ingentem plagam ſecuri inflixit; tunc comes* Haqvinus *iterum jubet cædi; hinc ille, datum antea vulnus, ferro ſecunda vice laceravit. Sanctus igitur comes* Magnus *in genua proſtratus, dicto martyrio ex miſeriis hujus mundi exiit in æterna cælorum gaudia, & ipſum, qvem homicida e medio ſuſtulit mundi, deus omnipotens in cælo ſecum regnare fecit; corpus ejus humi ſtratum eſt, anima autem glorioſe in cæleſtem gloriam angelorum elata eſt. Locus, in qvo cædebatur ſanctus* Magnus, *lapidoſus erat atqve muſcoſus, verum paulo poſt dignitas ejus apud deum apparuit, ut ibidem poſtea viridis, amænus & planus campus exiſtat; manifeſtavit etiam deus hoc miraculo comitem* Mag-num *ob juſtitiam occiſum fuiſſe & amænitate atqve viriditate Paradiſi in terra viventium potitum eſſe. Dies emortualis comitis ſancti* Magni *duabus poſt feſtum* Tiburtii & Valeriani *noctibus incidit, erat ſecundo ſeptimanæ die cum occideretur celeber, tribus poſt feſtum* Mariæ, *tempore qvadrageſimali, hebdomadis; tenuerat tunc, ſimul cum* Haqvino, *imperium comes annis duodecim; regebat ea tempeſtate* Norvegiam, *cum fratribus* Eyſteine & Olao, Sigurdus Hieroſolymipeta; *exacti erant poſt obitum ſancti* Olai Haralldi *filii ſeptuaginta qvatuor anni; erat tempore* Paſchalis,

A. D. nafni, oc hinns heilaga *Johannis Hola* biſkups á *Islandi.* Hinum heilaga *Magnuſi* iarli til ſæmdar talar ſva meiſtari *Rodbert* er Latinu ſögu hefer diktat.

Cap. 26.

I dag birtiz oſs, hiner kiæruztu brædr, andlátz dagr hins ſæla *Magnuſar* iarls píſlarvotts, hvíldardagr hans oc eilífs fagnaþar; glediumz oc fögnum á þeim háleita degi, þvíat hann beidiz af oſs hátýdlega gódfýſi oc einkanliga vegſemd, er byggium hiá hanns helgum dómi oc undir hanns varnadi oc vardveizlu, oc væntum i hanns verdleikum, þviat fyrir hanns háleit eptirdæmi oc heilagann lifnat, blomguduz fyrſt i álfum *Orkneyia* ríkis hinar fegurztu ſkipunar, ſkærrar gódfýſi oc hinu helguztu lögmáli þeſſa dýrdarfulla piſlarvattz, tóku margfallda aukning ens ſæmiligzta ſidferdis, hann rak brott herraſætis ſtól fiandans or nordr ætt heimſins oc ſetti i ſtadin landtialld almáttigs Guds, hann eyddi öllu illgreſi oc upprætti med ſinni predikan, enn liet uppvaxa ena fegrztu dóma oc hinn ſætazta kornſkurd hins hiálpſamligzta ávaxtar, hann umſneri öllum beiſkleik *Orkneyia* i ſæmd oc ſætleik heilagra ſida; i dag ſigradi hann heiminn oc heimſins höfdingia oc hann uppſtie ágiætr ſigrvegari yfir heiminn, takandi af ſínum (t) heilaga drottni, varum herra *Jeſu Kriſto*, dýrdarcorono; í dag vidſkilldiz hann alla þvíngan líkamligrar ſpillingar, i gegnumfarandi himnana oc hann inngeck i fögnud, ordin líkr heilögum mönnum í allri dýrd; i dag afklæddiz hann heimligri yfirhöfn þeſſa hins

(t) herra. *omnia.*

papæ ejus nominis ſecundi & ſancti Johannis *epiſcopi in* Islandia Holenſis. *Magiſter* Rodbertus, *qvi hiſtoriam lingva Latina compoſuit, in honorem comitis ſancti* Magni *talia verba facit.* A. D.

Cap. 26.

Apparet nobis hodie, fratres dilectiſſimi, dies emortualis beati comitis Magni *martiris, dies reqvietis ejus æternique gaudii; gaudeamus lætemurqve celebri eo die, poſcit enim nos ſolennem benignitutem & ſingularem laudem, qvi apud ſanctas ejus reliqvias & ſub ejus cura ac conſervatione habitamus atqve in ejus meritis ſpem collocamus, nam ob eximia ipſius exempla & ſanctam vitam, in plagis regni* Orcadici *primum floreſcebant pulcherrimi ordines claræ benignitatis & ſanctiſſimæ legis glorioſi hujus martyris, & multiplex honeſtiſſimorum morum augmentum capiebant; ejecit e ſeptentrionali mundi plaga ſolium diaboli & Dei omnipotentis tabernaculum repoſuit; exemit omne lolium & eradicavit præconio ſuo, verum creſcere fecit res viridiſſimas in dulciſſimam meſſem ſaluberrimi fructus; convertit omne fermentum* Orcadum *in laudem & dulcedinem ſanctorum morum; vicit hodie mundum ejusqve principem ſuperavit & aſcendit, clarus victor, ſupra mundum, a ſancto ſuo domino noſtro* Jeſu Chriſti *coronam gloriæ reportans; liberatus eſt hodie ab omni coactione carnalis corruptionis, cœlos penetravit & ingreſſus eſt in gaudium; omni gloria ſimilis factus ſanctis hominibus. Exuit hodie mun-*

A. D. hins fallvallta lífs, uppſtígandi hærra enn mannligr veikleikr megi virda oc er hönum þvi veitt himneſk (u) virdingh, ſæmd oc ſæla fyrir augliti allra heilagra, uppſte hann ad ſönnu biartr at verdleikum, ríkr í fullſælu, dýrdarfullr af ſomaſamligum ſigri; þeſſi hinn háleiti Guds píſlarvattr, hinn ſæli *Magnus* iarl, príddr af koronu eiginligs blóds, var píndr þá er lidit var frá holdgan vars herra *Jeſu Kriſti* puſundr hundrad oc fiögr ár, á mánadegi, hinn ſextanda *Kalendas Maii* manadar. Nu miner kiæruztu, rekum brott líkamligar fyſtir oc fordumz elſku uleifdra luta, ſigrandi oc yfirſtigandi árás laſtanna, enn fylgium fotſporum (v) oc líſi þeſſa hins dýrdliga píſlarvatts med öllu megni vars hugſkots ſva framalligha ſem var breiſkleikr má bera, fylgium vegum lífs hans, hölldum dæmum verka hanns, leitum ver vid eptir at líkia hanns líſi; þó at hvers dagliga birtiz oc audſýniz fyrir dáſamligar jarteigner oc dýrlig ſtórtákn þau er almáttigr Gud veiter nordrhálfunne fyrir hanns ágiætt árnadarord oc frægdarfulla verdleika bædi á ſió oc á landi, at hanns líf oc heilög ſidſemd er meirr vegſamandi oc dáſamandi, helldr enn eptirlíkiandi varum veikleik: Sýndiz hann á jardríki at hann ſkilldi verda varr verndari oc árnadarmadr hialpar oc miſkunnar vid állmattkann Gud; fyrir þvi byriar oſs er þröngder erum med miklum púnga varra ſynda hanns virþíng jafnan at geyra med einkanligri gódfýſi ſkilldugrar hlídni oc vegſemdar, at þeſſi hinn háleiti píſlarvattr *Magnus* iarl virdiz med ſínum verdleikum oc bænum fyrer oſs at hallda, at ver ödlumz verda hluttakari ſigrſamligrar kóronu oc eilífrar dýrdar þeirrar er hann ödladiz á ſínum píningardegi, þaf veiti oſs herra *Jeſus Kriſtus*, ſá ſem er ſæmd oc ſæla,

(u) gledi. *addunt.* (v) oc líſi. *omitt.* 351. *O.*

mundanam penulam inſtabilis hujus vitæ, aſcendens altius A. D.
qvam infirmitas humana æſtimare qveat; eſt igitur in eum collata cœleſtis dignitas, honor & beatitudo coram omnibus ſanctis; aſcendit eqvidem meritis clarus, dives plena felicitate, triumphans inſigni victoria, illuſtris hicce Dei martyr, beatus comes Magnus, *ornatus corona proprii ſangvinis; paſſus eſt anno poſt incarnationem domini noſtri* Jeſu Chriſti *milleſimo centeſimo qvarto, die Lunæ, decimo ſexto* Kalendarum *menſis* Maii. *Cæterum, mei chariſſimi, expellamus carnales cupiditates, caveamus ab illicitarum rerum amore, vincentes ac ſuperantes invaſiones ſcelerum; ſeqvamur autem veſtigia & vitam glorioſi hujus martiris omni vi noſtri animi, qvantum noſtra debilitas ferre poteſt, eamus via vitæ ejus, retineamus ipſius operum exempla, conemur aſſimilari ejus vitæ, qvotidie licet appareat & manifeſtetur per ſtupenda miracula & celebria prodigia, qvæ Deus omipotens præbet ſeptentrioni propter ejus eximiam interceſſionem & laude digna merita terra mariqve, ut ejus vita & ſancta honeſtas magis honoranda & miranda ſit qvam comparanda cum noſtra infirmitate; Apparuit in terra ut nos cuſtodiret & ſalutem atqve gratiam apud deum omnipotentem nobis conſiliaret; debemus igitur, qvi gravi onere peccatorum noſtrorum premimur, eum, ex ſingulari pronitate ad debitam obedientiam & laudem, honore ſemper proſeqvi, ut celebris hicce martyr, comes* Magnus, *ſuis meritis & precibus pro nobis intercedere dignetur, ut contingat nobis conſortes fieri æternæ ejus gloriæ, qvam couſecutus eſt die ſuæ paſſionis; dabit nobis id dominus* Jeſus Chriſtus, *qvi eſt gloria & ſalus, auxilium & ſanitas,*

 gau-

A. D. ſæla, (x) hiálp oc heilſa, gledi oc dýrd allra heilagra oc riettlátra manna ſinna, ſá er med fedr oc heilögum anda lífvir oc ríkir, einn Gud i þrenníngu um úendiligar verallder verallda; Amen. Meiſtari *Rodbert* dictadi þeſſa ſaugu á látinu til virdíngar (y) oc ſæmdar hinum heilaga *Magnuſi* eyia iarli at lidnum tuttugu vetrum frá hanns píſl.

Cap. 27.

Nu er þar til máls at taka at ſegia frá þeim lutum er gerduz epter líflát hins heilaga *Magnuſar* iarls, at ſva mikil var grimd oc hardlyndi *Hákonar* iarls oc ſva mikil reidi oc ædi vid hinn ſæla *Magnus*, at hann eigi ſídr aufundadi *Magnus* iarl daudann enn lifandi oc þó at fleſtra manna ædi oc grimd kunni at ſefaz eptir framin illvirki, þá hvíldiz eigi oc ſefadiz aufundſíki oc illgyrnd i hiarta *Hákonar*, þviat hann fyrerbídr at *Magnus* iarl veri at kirkiu grafinn, ſem kriſtnir menn helldr at hann veri þar jördu hulinn ſem hann var drepinn.

Cap. 28.

Þat hafdi mælt verit á hinum fyrra fundi iarlanna i *Roſsey*, at þá er þeirra ſætt veri fullkomliga ſtyrkt oc ſtadfeſt eptir hinna beztu manna dómi ſem þeir höfdu eidum bundit, at iarlar bádir, þá er þeirr færi af þeim fundi er ákvedinn var i *Egilsey*, ſkilldu ſækia veizlu i *Papuley* til *Þoru* módr *Mag-*

(x) hiálp. *omitt. omn.* (y) dyrdar. *omn. add.*

gaudium ac honor omnium ſuorum ſanctorum atqve juſtorum, qvi cum patre & ſpiritu ſancto vivit & regnat Deus triunus in infinita ſecula ſeculorum, amen. Magiſter Rodbertus *hanc hiſtoriam lingva Latina, in honorem atqve laudem ſancti* Magni *inſularum comitis, elapſis a paſſione ipſius annis viginti, dictavit.* A. D.

Cap. 27.

J*am ſermo ad res, qvæ poſt mortem comitis ſancti* Magni *gerebantur, vertendus eſt. Tanta erat ferocia & crudelitas comitis* Haqvini, *tantusqve in beatum* Magnum *furor iraqve, ut tam mortuo, qvam vivo, ei invideret, &, licet plurimorum furor & crudelitas poſt patrata ſcelera leniatur, invidia tamen & magnitudo in corde* Haqvini *non mitigaretur, prohibuit enim comitem* Magnum, *ut Chriſtianos, ad templum ſepeliri, juſſit vero eum in loco ubi occiſus fuit terræ mandari.*

Cap. 28.

P*actum fuerat in priori comitum in* Hroſseya *conventu, ut, cum eorum pactio, juxta optimatum arbitrium, qvemadmodum juramentis promiſerant, confirmata & rata eſſet, ambo, a conventu in* Egilsey *deſtinato diſcedentes, in* Papilia,

A. D. *Magnuſar* iarls; enn nu eptir dráp oc dauda iarls, þá ſótti *Hákon* iarl til veizlunnar med ſínum mönnum, þar var veizla hin betzſta, enn er dryckr ſeck á *Hákon* iarl, þá geck *Þora* til hanns oc mællti ſva. Nu ertu einn hier kominn herra, enn ek vænta yckar beggia oc *Magnuſar* ſonar míns, nu vertu mier ſva bæna, ſem þu villt at allzvalldandi Gud ſie þier á domsdegi, at þú leyfir mier at ſon minn ſie at kirkio grafinn. *Hákon* iarl leit i mót henni oc felldi tár, oc mællti, graf ſon ſinn kona þar er þier líkar; heilagr *Magnus* iarl var þá færdr til kirkio oc grafinn i *Byrgisheradi* i Kriſts-kirkio, þeirri er *Þorfinnr* iarl födrfadir hanns let geyra; ſýndiz þá þegar optliga ſkína á himneſkt liós yfir hans grep-tri, ſíþan tóku menn at heita hinn heilaga *Magnus* iarl er i háſka voru ſtaddir oc greiddiz þeirra þörf ſem þeirr beid-duz ſiálfir; iafnann var kiendr himneſkr ilmr vid gröf hanns oc feingu þar ſiúkir menn heilſu; því næſt gerdu ferdir ſinar menn af *Orkneyium* oc *Hialtlandi*, þeir er vanheilir voru, oc vöktu yfver leidi hanns oc tóku allir bót ſinna meina, enn þo þordu menn eighi miögh uppi at hallda jarteinum iarls meþan *Hákon* iarl lifdi. Sva er ſagt at þeir menn er veſt höfdu geingit i milli iarlanna oc voru meſt i ſvikrædum vid *Magnus* iarl, at þeirra vard fleſtra ſkiótr ender oc ſkamt líf oc dó þeirr illum dauda. Epter dráp hinns heilaga *Magnuſar* tók *Hákon Pálsſon* under ſik allt ríki i *Orkneyium*, let hann þá alla menn gánga til eida oc trunadar vid ſik, jafnvel þá ſem ádr hofdu þiónat *Magnuſi* iarli, geirdiz hann þá höfþingi mikill oc hafdi álögr ſtórar vid vini *Magnuſar* iarls, þá hönum þótti meſt i móti ſier hafa verit i ſkiptum þeirra. Nockurum ve-

apud comitis Magni *matrem convivium inirent, aſt nunc,* A. D.
poſt cædem mortemqve comitis, comes Haqvinus *cum ſuis epulas, qvæ ibi opimæ erant, adiit; verum cum vino inebriaretur,* Thora *eum accedens ſeqventibus alloqvebatur; domine jam ſolus huc veniſti, ego vero filium meum* Magnum *tecum venturum ſperabam; Nunc talem te, qvalem Deum omnipotentem in die judicii tibi futurum deſideras, mihi præbe petenti; permitte ſcilicet ut filius meus ad ſacram ædem ſepeliatur. Comes* Haqvinus, *oculis in eam converſis, lachrymas fudit, &, filium, dixit, tuum, ubicunqve placet, inhuma; Hinc Comes ſanctus* Magnus *ad templum deportatus, & in eo qvod Comes* Thorfinnus, *avus ejus paternus in provincia* Birgenſi *exſtrui &* Chriſto *ſacrari curaverat, ſepultus eſt. Lumen cito cœleſte ſuper ejus ſepulchrum ſæpe numero ſplendere viſum eſt; cæperunt exinde qvi in periculis conſtituti erant comiti ſancto* Magno *vota nuncupare, & auxilium optatum obtinuerunt. Fragrantia cœleſtis apud monumentum ipſius ſemper percepta ibiqve ægrotantibus ſanitas data eſt. Iter deinde ex* Orcadibus *&* Hialtlandia *ſuſceperunt ægrotantes, ad tumulum ejus vigilarunt & ab omni ſua calamitate liberati ſunt. Miracula tamen comitis* Magni, *dum in vivis erat comes* Haqvinus, *multum extollere non auſi ſunt. Feruntur qvi in calumniando invicem comites, primas tenuerant & comiti* Magno *præ aliis inſidias ſtruxerant, plurimi, repentino brevis vitæ fine, mortem malam ſubiiſſe. Poſt mortem ſancti* Magni, Haqvinus Pauli *totum* Orcadum *imperium ſibi ſubegit & omnes fidelitatis juramenta, & qvidem eos, qvi comiti* Magno *antea miniſtraverant, ſibi præſtare fecit; aucta hinc perqvam potentia, amicos comitis* Magni, *qvos maximum in commerciis cum conſo-*

A. D. vetrum ſiþar bió *Hákon* ferd ſína or landi; hann fór ſuþr til *Roms* oc i þeirri ferd fór hann allt úti *Jorſalaheim*, ſem þá var ſiþr til pálmara, ſótti hann þángat helga ſtadi oc laugadiz í anni *Jordan*; eptir þat vendi hann aptr til ódala ſinna oc tók undir ſic ríki í *Orkneyium*, hann giördiz þá ſtiornſamr oc fridadi vel ſitt ríki, ſetti hann þá ní laug þau er bóndum líkadi miklu betr enn þau er ádr höfdu verit, tóku vid ſlikt at vaxa vinſældir hanns, kom þá ſva at þeir *Orkneyingar* ſtundudu á ecki annat enn hallda *Hákoni* iarli til rikiſs i *Orkneyium* oc hanns afkvæmi, oc líkr þar frá *Hákoni* ath ſegia í þeſſari bók.

Cap. 29.

Hinn milldazti Gud drottinn *Jeſus Kriſtus*, ſá er ladar oc leídir ſína vini til eílífs fagnadar, frá allri ánaud þeſſa heims, ſá hinn ſami er leiſir alla þá er til hanns miſkunnar kriúpa af öllu hiarta, frá öllum ſyndum oc ſaurgan þeſſarar verall-dar ſyrgiligrar, oc geyrir af fákunnighum hinn vitrazſta, af lágum oc lítillátum hinn frægazſta, af fátækum hinn ríkazſta, af útignum hinn göfgazſta höfþíngia, eighi at eins þeſſa heims ríkis, helldr oc jafnvel himinríkis oc úendiligrar dýr-dar, ſem hann gerdi fordum vid *Joſeph* patriarcham, er leiddr var or myrkvaſtofu oc giörr þegar herra oc höfþingi allz *Egiptalandz* velldiſs, ſá hinn ſami er giördi *David* af ſmalaſveini hinn æzta kong yfer allar *Jſraels* ættir, oc leid-di *Judam Maccabæum* or ſullt eydimerkr, at hann mætti tign oc ſigurs ágiæti ödlaz oc ſva mikla frægd, at hann þotti at mörgu vera yfer adra menn, oc *Alexandrum* ſon *Philippi*,

er

brino ſibi contrarios fuiſſe reputabat, multis gravavit. Aliqvot poſt hyemibus ad exteros iter paravit; Romam *meridiem verſus & in hac peregrinatione in* Palæſtinam *usqve, ut eo tempore ſolebant Palmarii, ivit, inviſit loca ſacra & in* Jordane *lotus eſt; in patriam exinde reverſus, regnum* Orcadenſe *recuperavit; moderabatur tunc prudenter imperii habenas & pacem tranqvillam regno conciliavit; tulit novas leges, incolis multo, qvam qvæ antea valuerant, gratiores; hinc eo venit ut populari favore florere inciperet,* Orcadenſes *inſuper nihil aliud ſtuderent qvam ut comitem* Haqvinum *cum ipſius deſcendentibus regnantem retinerent. De* Haqvino *in hoc libro relationi finis.* A. D.

Cap. 29.

C*lementiſſimus Deus dominus* Jeſus Chriſtus, *qvi amicos ſuos ab omni mundi hujus calamitate ad æternum gaudium invitat & deducit, idem qvi ſingulos, ad ejus gratiam ex toto corde ſupplices accedentes, omnium peccatorum & mundi hujus lachrymabilis inqvinationum abſolvit, qvi ex rudi ſapientiſſimum, ex humili & humano celeberrimum, paupere ditiſſimum, ignobili nobiliſſimum ducem, non ſolum in regno mundi hujus, ſed & eqvidem in regno cœlorum & æterna gloria, ut patriarcham qvondam* Joſephum, *qvi e carcere eductus totius* Ægyptici *imperii dominus & dux ſtatim conſtitutus eſt; idem qvi* Davidem *ex opilione ſummum regem omnium tribuum* Iſraelis; Judam Maccabæum *ex fame deſerti eduxit, ut honorem & victoriæ triumphum obtineret tantamqve gloriam ut in multis aliis ſuperior haberetur, &* Alexandrum *filium* Philippi,

qvi

A. D. er kalladr var *Macedo*, fyrir hardann meiſtaradóm er *Leo* (*) .

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . oc buit at öllu ſem ſæmiligazſt mátti, þá ſkrínlagdi herra biſkup helgann dóm hinns ſæla *Magnuſar* iarls med veg oc prídi oc loſſaung alls lýds, oc bættiz þeim þá öllum er andvana voru heilſu oc þurfandi miskunnar, er þángat höfdu ſótt á þeim tíma til hanns heilags dóms. Heilagr *Magnus* var ſkrínlagdr á meſſudag *Lucie* meyar fyrer jól um vetrinn, oc er ſá dagr virduliga halldinn, bædi hinum heilaga *Magnuſi* oc ſælli Gudz meyiu *Lucie*, enn á varit er hanns heimferdardagr til himinríkis.

Cap. 30.

Nu er yfverfarit, þó at minnr makliga enn ſkilldi, um upptekning, profan oc ſkrínlagning heilags doms hins ſignada *Magnuſar* iarls oc ecki ſíþr lögtekning hanns hátídar, oc er þat hugſannda, oc greinanda at med ymiſlighum privilegiis ſæmir Gud drottin ſína áſtvini fyrir ſitt riettlæti, ſuma hier þegar í lífinu, enn adra eptir lífvit; enn þó ſýnaz þeſſar frumtignir a medal heilagra nockut einsligar oc frábærligar ſem þeim Guds píſlarvatt *Magnuſi* tilheyra, þat er at ſkilia, at ſva ſem bein hanns var prófat heima i *Orkneyium*, ſneyriz þat i fegrzſta kroſsmark í augſýn nærrverandiſs manna. Sú er önnr grein, at þeſſi hinn ſami beinkroſs ſneyriz ſíþann í hinn

(*) *Heic lacuna in omnibus, qvæ habemus, Exemplaribus communis.*

qvi Macedo appellatus erat, per exqviſitam Leonis artem . A. D.

. . . .

. . . .

. . . .

. . . .

. . & omni ex parte ac pro poſſe decore ornato, dominus epiſcopus ſacras reliqvias beati comitis Magni decenter & honeſte, inter feſtivas totius populi laudes ſcrinio includit; omnes, qvi ſanitate deſtituti fuerant, commiſeratione indigentes, & eo, ad inviſendas ſacras ejus reliqvias tunc venerant, eidem reſtituti ſunt. Comes ſanctus Magnus in ſcrinium depoſitus eſt in feſto Luciæ virginis, tempore brumali ante Julia; is etiam dies a multis & in ſancti Magni & Luciæ virginis laudem celebratur; tempore autem verno illius in regnum cœlorum migrationis feſtum.

Cap. 30.

Jam, licet neqvaqvam ut par eſt, qvo modo effoderentur, tentarentur & ſcrinio includerentur ſacræ reliqviæ beati comitis Magni, feſtum ejus præterea lege receptum fuerit, monſtratum; Recordandum etiam & memorandum eſt, Deum intimos ſuos amicos ob ſuam juſtitiam variis privilegiis donare, alios in hac ſtatim vita, alios vero poſt vitam; videntur tamen hæ dignitates primariæ inter ſanctos, qvæ huic Dei martyri competunt, ex parte ſingulares & ſolito majores, exempli gloria, cum os ejus in patria Orcadibus probaretur, coram præſentibus in nitidiſſimam crucem transfigurabatur; Se-

A. D. hinn ſkiærazta gullslitt fyrir ſiálfum herra páfanum i *Roma* hvar fyrir hann tekr þenna purpurliga píſlarvatt i Katalogum heilagra, enn þat hefer fám audrum veitz á nordrlaundum at ſialfr hann hafi þat giört, þvi má ſiá oc dáſama, þóat eingi megi ſva eptirhugſa ſem er, hverſu allzvalldandi Gud er ríkr at audæſum oc diúpleika ſinna miſkunnſemda, þviat hann veitir þær áſtgiafer audrum ſinum vinum ſem hann veitir eighi audrum oc ſkiptir þeirra i midil þann veg hann vill, oc þrýtr hann alldregi þóat hann gefi heilags anda giáfu hverrium þeirra, því ſie hanns nafn eilífliga lofat oc bleſſat *per ſecula*, Amen.

Cap. 31.

Frá þeim tíma vidſrægdiz oc fluttiz jarteignagiörd hinns heilaga *Magnuſar* iarls um öll veſtrlönd oc nordrhálfu heimſins oc fóru menn af nálægum löndum, borgum oc bæium, káſtalum oc heradum, med miklum hiörtum oc fórnarhöndum at ſækia hanns helgann dóm, enn ſumir ſendu fæe til hanns helga ſkríns, hönum til ſæmdar, enn ſiálfum ſier til heilſubotar oc ſáluhiálpar bædi þeſſa heims oc annars, því ſkal hier næſt ſegia nockurar jarteignir, þóath fár, af utalligum er Gud veitir fyrir hanns (z) verdleika.

Cap. 32.

Þá er *Bergfinnr* bondi nordann af *Hialtlandi*, ſá er fyr var nefndr i þeſſu máli, ſpurdi þeſſi fagnadar tíþindi, upptöku

(z) forþienan oc. *addunt.*

cundo; eadem iſta crux oſſea Romæ, *in conſpectu ipſius do-* A. D.
mini papæ rutilantem auri colorem repræſentavit, unde purpureum hunc martyrem in catalogum ſanctorum transtulit; id vero paucis aliis in ſeptrione datum eſt qvod ipſe id fecerit; apparet igitur atqve laudandum eſt, nemo qvamvis ut revera ſe habet imaginari poſſit, qvam Deus omnipotens divitiis & profunditate gratiæ abundet, dona enim dat aliis ſuis dilectis ea qvæ aliis non dat & ut vult inter eos dividit, nec deſit ei qvamvis unicuiqve eorum det donum ſpiritus ſancti; ſit igitur ejus nomen in æternum laudatum & benedictum per ſecula. Amen.

Cap. 31.

E*fferebantur & evulgabantur ab eo tempore miracula comitis ſancti* Magni *in omnes regiones occidentales & ſeptentrionem. Iverunt etiam ex vicinis terris, urbibus, oppidis, caſtellis & tribubus, fortes cordibus & manibus munera ferentes, ſacras ejus reliqvias inviſuri, qvidam autem pecuniam, ad ornandum ſacrum ejus ſcrinium, in ipſius honorem, ſui autem ſanationem & ſalutem in hac & altera vita miſerunt. Hinc aliqvot, pauca licet, ex innumeris qvæ illius dignitatis cauſa Deus dat heic recenſenda ſunt miracula.*

Cap. 32.

C*um* Bergfinnus *incola ex* Hialtlandia, *ille qvi ſupra nominatus eſt, nova hæc gaudia, qvod ſcilicet Comes* Magnus

A. D. töku hinns heilaga *Magnuſar* iarls, þá fór hann i annat ſinn nordann af *Hialtlandi*, med ſon ſinn likþráann, er *Hálfdan* het, til *Kirkiuvogs* oc vöktu þeir bádir fedgar at helgum dómi *Magnuſar* iarls, enn heilagr Guds madr byrtiz *Hálfdani* oc fór höndum ſinum um likam hanns oc i ſtad fiell af hönum öll líkþra, þá reis hann upp allheill; hinn heilagi *Magnus* iarl vitradiz oc *Bergfinni* bónda í ſvefni oc mællti vid hann: Nu muntu taka biarta ſýn, þvíat nu hefer þu farit híngat med riettri frú oc tortrygt ecki heilagleik minn, oc offrat mier fagrligu heiti bædi i bænum oc fiarlutum; þá gerdi hann kroſs mark yfir augum *Bergfinns* oc vaknadi hann ſva ſkygn, ſem þá er hann hafdi ſkygnaztr verit oc fóru þeir fedgar bádir heilir heim lofandi Gud (a) oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 33.

Þ*orkiell* het madr er bió i *Orkneyium*, hann fiell af bygghiálmi ſinum oc lamdiz allr ödrum meginn er hann kom á jörd, hann var fluttr til hins heilaga *Magnuſar* iarls oc feck hann þar ſkióta bót ſinna meinſemda, at græddum beinbrotum oc ſtyrktum líkama, þackadi hann Gudi oc hinum heilaga *Magnuſi* fyrir ſína heilſugiöf.

Cap. 34.

A*mundi* (b) *Illhugaſon* het maþr, bondi nordr á *Hialltlandi*, hann var likþrár oc miög ſiúkr; hann fór til hins heilaga *Mag-*

(a) af öllu hiarta, *add. omn.* (b) *omitt. omn.*

translatus eſſet, lætus audiret, ſecunda vice ex Hialtlandia *cum filio ſuo leproſo, cui nomen* Halfdani, *profectus eſt & apud ſacras reliqvias comitis* Magni *vigilavit, ſanctus autem Dei homo* Halfdano *apparuit & corpus ejus manibus tractavit & ſtatim tota lepra ex eo decidit, unde ſanus omnino ſurrexit. Comes etiam ſanctus* Magnus *colono* Bergfinno *per ſomnium apparuit & eum allocutus eſt; jam lyncei tibi dabuntur oculi, huc enim vera fide veniſti, ſanctitati meæ non diffidiſti ac egregium & precibus & pecuniis votum mihi nuncupaſti; his dictis, oculis* Bergfinni *ſignum crucis impoſuit, unde ſomno excitatus non minus perſpicuo qvam unqvam antea oculorum uſu gaudebat; Ambo exinde, pater & filius ſanati domum redierunt, Deum & ſanctum* Magnum *laudantes.* A. D.

Cap. 33.

Thorkell *nomen erat viro qvi in* Orcadibus *habitabat; is ex acervo frumenti decidit, &, cum in humum delaberetur, latere altero contuſo, ad comitem ſanctum* Magnum *devectus eſt, ubi repentinam læſionis medelam nactus, fractis oſſibus ſanatis & corpore corraborato, deo & comiti ſancto* Magno *pro ſui ſanatione gratias egit.*

Cap. 34.

Amundus Illhugii *filius erat colonus ſeptentrionem verſus in* Hialtlandia, *leproſus & perqvam ægrotus; is ad comi-*

 tem

A. D. *Magnuſar* iarls oc vakti at ſkríni hanns oc bad ſier miſkunnar oc heilſu, enn er hann ſofnadí, þá ſýndiz hönum *Magnus* eýia iarl oc fór höndum um likama hanns ok gaf hönum ſva ſkióta heilſu, at hann vaknadí alheill, ok gerdi hann Gudi þackir fyrir ſina heilſu ok hinum miílda *Magnuſi*.

Cap. 35.

Sigurdr het madr (c) *Tanndraſonn*, hann bio á *Hialtlandi* á þeim bölſtad er Dalr heitir, hann vard ærr ſva at hann var i hud rifadr, þeſſi madr var færdr til hinns heilaga *Magnuſar* iarls, oc feck hann þar vit ſitt oc fulla heilſu oc fór hann þaþann allheil, lofandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 36.

Annar madr het enn *Sigurdr* norþann af *Hialtlandi*; hann hafdi krepta hönd ſva at allir fíngirnir lágu í lófa; hann ſókti heim helgann dom hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc feck hann þar heilſu ſina med rettum oc miúkum fingrum til allra ſinna naudſynia; þackadi hann Gudi fyrir þá miskunn er hönum var veitt fyrir verdleika (d) *Magnuſar* iarls.

Cap. 37.

Madr hiet *Þorbiörn Olaffon* nordann af *Hialtlandi*, hann var diöfulódr oc vitlauſs, hann var færdr til ſtadar hins heilaga

(c) *omittunt omn.* (d) hins heilaga. *addunt.*

tem ſanctum Magnum *profectus & apud ejusdem ſcrinium* A. D.
vigilans, gratiam & ſanitatem ſibi expetebat, cum autem ſomno ſopiretur, apparuit Magnus *inſularum comes, qvi cum corpus ipſius leviter tangeret, ſubitam adeo ſanitatem dedit, ut integer ſomno excitaretur & deo nec non clementi* Magno *pro reſtitutione ſua grates ſolveret.*

Cap. 35.

Sigurdus *nominabatur vir,* Tandri *filius, incoluit in* Hialtlandia *villam* Dalum; *mentem ejus inſania tanta mutabat ut coriis involveretur; huic ad comitem ſanctum* Magnum *devecto ratio & integra ſanitas reſtituta eſt, atqve rediit inde ſoſpes, Deum & comitem ſanctum* Magnum *laudibus decorans.*

Cap. 36.

A*lii præter hunc ex* Hialtlandia *homini nomen erat* Sigurdus; *manum habebat incurvam adeo, ut digiti omnes in volam conflexi detinerentur; idem ſacras reliqvias comitis* Magni *inviſit ibiqve ſanitatem indeflexorum & ad omnes res neceſſarias agilium digitorum recuperavit, pro gratia, meritorum ſancti* Magni *cauſa, ſibi exhibita Deo gratias egit.*

Cap. 37.

Thorbiörnus Olai *homo erat in* Hialtlandia, *hunc dæmoniaca ceperat dementia, is ad locum comitis ſancti* Magni de-

A. D. laga *Magnuſar* iarls oc vard hann þegar heill oc fór hann til ſinna heimkynna fagnandi oc lofandi Gud oc þenna hinn ſæla píſlarvatt.

Cap. 38.

Þordr het madr oc var kalladr *Drekaſkolſtr*, hann var leigumadr fyrrſagdz *Bergfinnz* bónda, hann bardi korn i bygghlödu hinn næſta dag fyrir meſſudag hinns heilaga *Magnuſar* iarls; enn er nón var dagſins, bad *Bergfinnr* hann hætta at vinna, þat er ſialnazt ſagdi þórdr at þierr þicki ofmikit unnit. *Bergfinnr* mællti, hátídar dag þann er kiemr á morginn eigum vier at hallda med allri dýrd þeirri er megum ok kunnum, þá geck *Bergfinnr* á brott, enn þórdr vann ſem ádr, enn er ſkamt var lidit, þá geck *Bergfinnr* út í annat ſinn oc mællti til *Þordar* af reidi mikillri, en meſta mótgiord er mier á því er þu vinnr á helgum tímum oc lát af þegar i ſtad. Geck bondi þá brott reidr miök, enn *Þordr* vann ſem ádr, enn er menn voru miök ſva mettir, þá kom *Þordr* inn í herſiligum klædum oc tók þegar at drecka grádugliga, oc er hann hafdi druckit eitt horn af munngati, þá vard hann ærr, ſva at þegar urdu menn at færa hann i baund oc hiellt þat VI. degr, þá hiet *Bergfinnr* bondi fyrir hönum at giefa hálfa mörk ſilfurs til ſkríns hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc lata *Þord* vaka þar III. nætr ef hann yrdi heill, enn *Þordr* feck þegar heilſu ſína á næſtu nótt eptirat heitit var fyrir hann oc lofudu allir hinn hæſta himnakong oc þenna hinn virduliga hanns áſtvin hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap.

(e) oc geck *Bergfinnr* fram frá hönum. *addunt omn.*

devectus, mentis ſtatim compos ad ſuos penates rediit lætus, A. D.
Deum ac beatum iſtum martyrem laudans.

Cap. 38.

Tordus, Drekaſkolftr *cognominabatur, ſupra memorato colono* Bergſinno *operam ſuam commodaverat; hic frumenta in horreo, ultimo die ante feſtum comitis ſancti* Magni *concuſſit; verum hora tertia pomeridiana,* Bergſinnus, *ut operam miſſam faceret, juſſit, cui* Thordus, *rariſſime nimius labor impendi tibi videtur; feſtum, ait* Bergſinnus, *qvod cras incidit, omni, qva poſſumus, licita laude celebrare debemus; his dictis diſceſſit,* Thordus *autem nihilo minus laboravit; paulo autem poſt* Bergſinnus *iterum exiit &, ira incenſus,* Thordum *allocutus eſt; maxime, inqvit, me offendis horis feſtis laborando, deſine (jubet) protinus. Tunc colonus, ira turbidus, abiit,* Thordus *vero ut antea operi inſtabat; aſt, cum fere ſaturati erant, cum, tetras indutus veſtes, ingreſſus eſt & potum mox glutire cœpit, ac ubi unum cornu cereviſiarum exhauſit, rationis inopem, funibus ſine mora conſtrictum, ſex diebus dimidio, detinere cogebantur; tunc colonus* Bergſinnus *pro eo ſe ſemi libra argenti ſcrinium comitis ſancti* Magni *ditaturum, & ut* Thordus, *modo ad ſe rediret, tres noctes apud idem vigilaret, curaturum promiſit; cæterum* Thordus, *proxima, poſtqvam votum pro eo nuncupatum erat, nocte, ſanabatur; omnes igitur celſiſſimum regem cœlorum ejusqve dilectum amicum, venerandum comitem ſanctum* Magnum *laudarunt.*

A. D.

Cap. 39.

Þat er enn ſagt at II. menn brutu gull af ſkríni hinns heilaga *Magnuſar* iarls, annar þeirra var *Katnetſkr*, enn annar var *Orkneyſkr*, enn ſá hinn *Katneſki* tíndiz oc drucknadi á *Petlandsfyrdi* oc het ſá *Gilli*, enn hinn *Orkneyſki* vard ærr oc ſagdi (f) í orunum hvat þeirr höfdu gert, þá var heitit fyrir hönum *Romferd* ef hann yrdi heill, ſíþan var hann færdr til hins heilaga *Magnuſar* iarls oc heitit á hann til heilſubótar hönum oc vard hann þegar heill oc lofadi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 40.

Asmundr hiet maþr, i hauſut hönum fell tre mikit oc lamdiz hauſſinn allr, enn optnefndr *Bergfinnr* bondi het fyrir hönum oc var hlutat um hvart heita ſkilldi fyrer hönum (g) utanferd eda giefa fee til *Magnuſs* kirkio, enn ſá kom hlutr upp at hann ſkilldi ſækia til heilags doms hinns heilaga *Magnuſar* iarls; (h) (feck hann þá þegar mál ſitt þat er hann hafdi ádr miſt, fór hann eptir þat til hins heilaga *Magnuſar* iarls) oc vakti þar oc feck fulla bot ſinna meinſemda, enn *Bergfinnr* bondi gaf *Magnuſi* iarli halfa mörk ſilfrs vegna ſem hann hafdi heitit.

Cap. 41.

Kona het *Sigridr*, hun var dottir *Sigurdar* af *Sanndi* nordann af *Hialtlandi*, hun var blind frá blautu barns beini, alt

(f) jöllunum. *omn.* (g) Romferd. *omn.* (h) *omitt. O.*

A. D.

Cap. 39.

Feruntur præterea duo aurum, qvo ornatum erat ſcrinium comitis ſancti Magni, fregiſſe, alter eorum Katneſenſis, alter Orcadenſis erat; ille, cui nomen Gillii, in ſinu Petlandiæ, undis abſorbtus, periit, hic vero, mente captus inter delirias, qvæ unapatraverant, manifeſtavit; hinc Romam peregrinationem, modo ſibimet reſtitueretur, voto pro eodem promiſerunt; deductus exinde ad ſanctum Magnum, cum votum comiti pro ſalute nuncupaſſent, mentis mox compos, Deum & comitem ſanctum Magnum laudavit.

Cap. 40.

Asmundus nominabatur in cujus caput ingens lignum decidit idemqve totum attrivit, verum ſæpe nominatus colonus Bergfinnus votum pro eo fecit, & utrum peregrinatio, an danda templo Magno ſacro, pecunia vovenda eſſet, in ſortem conjectum eſt; aſt ſortito obtigit, ut ſacras reliqvias comitis Magni peteret; hinc lingvæ uſum, qvem antea amiſerat, ſtatim recuperavit. Viſit poſtea ſanctum Magnum ibiqve vigilavit & perfectam defectus medelam nactus eſt; cæterum incola Bergfinnus ſemi marcam argenti ponderatam, ut pomiſerat, comiti Magno donavit.

Cap. 41.

Fæminæ nomen fuit Sigridis, filiæ Sigurdi de Sando in Hialtlandia; hanc a prima inde infantia, ad viceſimum us-

A. D. alt til þeſs er hun var tvitugh, fadir hennar fylgdi henni ſudr til *Orkneyia* oc let hana vaka at ſkríni hinns heilaga *Magnuſar* iarls, hann offradi þar miklu fee; *Sigridr* tók þar biarta ſýn beggia augna oc foru þau fedgin þaþan fagnandi oc lofandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 42.

Aunnr kona het enn *Sigridr*, dóttir *Arnfridar* nordann af *Hialtlandi*, af þeim bæ er *Unuſtadir* heita, fótleggr hennar brotnadi i tva luti oc var henni fylgt til hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc feck hun ſkióta heilſu oc þackadi Gudi oc hinum heilaga *Magnuſi* iarli.

Cap. 43.

Hin þridia kona het enn *Sigridr* norþan af *Hialtlandi* ur *Aumſtr*, hun var viſtum med þeim bonda er *Þorlákr* het, hann bió á (i) *Bollaſtaudum Sigridr* ſaumadi um kvelldit fyrir meſſodag hinns heilaga *Magnuſar* iarls, ſíþann er adrir menn lietu heilagt, *Þorlakr* ſpurdi hvi hun ynni ſva leingi, enn hun qvedz þá hætta mundi, geck bondi þá brott, enn hun ſaumadi ſem ádr (k) (þá kom *Þorlakr* audru ſinni til hennar oc mællti; þvi gerir þú ſva illa á ſva helgum tima; nu fár þú brott oc vinn eighi leingr í mínu huſi, hun liet þá lítid at vanſökum oc ſaumadi ſem ádr), þartil er myrkt var af nott, enn þá er menn biugguz til matar, þá vard *Sigridr* ærr, ſva at hana vard þegar i baund at færa oc var

(i) Beſſaſtödum. *omnia.* (k) *parentheſin.* *omitt. omnia.*

qve ætatis annum, cæcam, pater meridiem verſus in Orcades *deduxit & apud ſcrinium comitis ſancti* Magni, *ingentia munera largitus, vigilare fecit*; Sigridis *ibidem diſtinctum utriusqve oculi uſum adepta eſt, unde, cum patre, gaudens Deumqve & comitem ſanctum* Magnum *laudans, abiit.* A. D.

Cap. 42.

A*lii præterea fæminæ nomen erat* Sigridis, *filiæ* Arnfridis *ex* Hialtlandiæ *villa qvæ* Unaſtader *audit; ea, crure in partes duas diſtracto, ad comitem ſanctum* Magnum *devecta, cito ſanabatur & Deo ſanctoqve comiti* Magno *gratias agebat.*

Cap. 43.

T*ertiæ fæminæ nomen erat* Sigridis *ex* Amſtr *in* Hialtlandia, *operam conduxerat colono* Thorlaco *qvi* Bollaſtadis *habitavit. Veſperi ante feſtum comitis ſancti* Magni, *cum alii feriarentur, ſuebat; qværenti* Thorlaco *cur tamdiu operaretur? reſpondit ſe mox ceſſaturam. Diſceſſit tunc colonus, illa vero ut prius ſuebat; hinc ſecunda vice eam acceſſit, & cur tam male, feſto adeo tempore, ageret, qvæſivit; nunc, inqvit abito, nec, diutius in domo mea ſuito; illa id haudqvaqvam nocere contendens, nihilominus usqve qvo diem nox cæca exciperet ſuebat, verum cum ad cænam pararentur, tanto rapta eſt furore, ut vinculis eam ſtatim*

 coer-

A. D. var hardliga halldin alt til þeſs er *Þorlakr* het fyrir henni oc hlutadi hvart hun ſkilldi til *Roms* fara eda geſa fiarlut til hins heilaga *Magnuſar* iarls oc kom ſiá upp at hun ſkilldi ſækia til *Kirkiovags* hellgann dóm hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc ſiþann var hun þángat flutt oc feck hun þar háleita heilſugiöf ſinnar vitfyrringar oc lofadi hun Gud oc hanns háleita riddara (l) *Magnus* iarl, enn þó fór hún ſiþann til *Roms* ſer (m) til hialpar.

Cap. 44.

G*róa* het kona or *Roſsey*, hun var diöfulód oc fór til *Kirkiovags* til hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc feck hun þar goda heilſu oc lofadi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 45.

R*agnhilldr* het kona, hun vard kriplíngr þá er hun var IV. vetra gömul oc alt til þeſs hun var tvítug, þá vakti hun III. nætr hiá helgum dómi heilags *Magnuſs* iarls oc á hinni þridiu nótt ſýndiz henni i ſveſni biartr madr, oc göfugligr oc ſkriddr fagrliga oc mællti til hennar, þrátt oc opt hefer þu her legit, mikil er þurpt þín, rís upp þú nu, oc ver heil oc haf ſtaf þenna i hendi þier, eptir þat hvarf hann frá henni, enn hun vaknadi, þá hiellt hun á láſi þeim er var at *Almario* þvi er var audrum megum *Magnus* kors, reis þegar upp alheil ſva ſem hun hefdi alldri krept verit, med riettum beinum oc ſinum, loſandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl; var hun med biſkuppi marga vetr.

Cap.

(l) hinn helga. *add. omn.* (m) ſiálfri til lids oc hiálpar. *add. omn.*

coërceri opus eſſet & graviter laboraret donec Thorlacus A. D.
pro ea votum nuncuparet ac ſortem duceret utrum Romam *iret, an pecuniam comiti ſancto* Magno *conferret; ſors autem obtigit, ut* Kirkiuvogi *ſacras reliqvias comitis ſancti* Magni *inviſeret, unde, eo deducta, eximiam ibidem ab inſania reſtitutionem nacta eſt & Deum ac inclytum ejus heroëm, comitem* Magnum, *laudavit;* Romam *tamen poſtea, in ſui ſalutem, profecta eſt.*

Cap. 44.

Groa *fæmina ex* Hroſſey, *qvam dæmoniaca ceperat inſania, ad comitem ſanctum* Magnum *ivit, ibiqve ſibi bene reſtituta eſt & Deum ac ſanctum comitem* Magnum *laudavit.*

Cap. 43.

Ragnhilldis *nomen fuit fæminæ, repſit a qvarto ad viceſimum usqve ætatis annum, qvo tres noctes apud ſacras reliqvias comitis ſancti* Magni *vigilavit; verum tertia nocte per ſomnium apparuit ei vir candidus, forma conſpicuus & ſplendide veſtitus, qvi eam alloqvebatur; heic, ait, ſæpenumero jacuiſti, magni indiges, ſurgito jam & ſana eſto, baculumqve hunc manu teneto; his dictis viſui ejus ſe ſubduxit, aſt ipſa expergefacta ſeram* Almarii, *qvod ab altero erat latere* chori Magnæani, *manu tenuit, ſana omnino, acſi nervi ei nunqvam contracti fuiſſent, ſurrexit, erectis oſſibus & nervis, Deum & ſanctum comitem* Magnum *laudavit, & multos hyemes apud epiſcopum manſit.*

Cap.

A. D.

Cap. 46.

A*ſa* het kona, hun hafdi alla daga kryplingr verit, enn hun feck ſva háleita heilſubót af hinum heilaga *Magnuſi* iarli at hun gieck á þvi ſama ſumri til *Roms* ſem hun vard heil.

Cap. 47.

G*udrun* het kona, hun var kryplingr lánga æfi, hun feck bráda bót ſíns meins oc fulla heilſu af verdleikum oc árnadarordi hins heilaga *Magnuſar* iarls oc lofadi Gud oc hanns (n) áſtvin (o) *Magnus* iarl.

Cap. 48.

S*igurdr* het madr, hann var ölmuſumadr af *Hnotaſandi*; hann var ſva miök laſinn, at hann ſkreid á hniám oc mátti eigi upprettaz; hann vard alheill at ſkríni *Magnuſar* iarls, lofadi hann Gud oc hinn heilaga *Magnus*.

Cap. 49.

S*udrmenn* II. köſtudu um ſilfr oc liet annarr hundrat merkr, var þá lokit öllu fee hanns, nema kugg einn átti hann epter, hann lagdi þá kugginn á mót öllu feenu því ſem hann hafdi látit, þá kaſtadi ſá er unnit hafdi fyrre II. ſex, enn þá het hinn til fulltingis ſierat hann nædi aptr fee ſinu, á hinn heilaga *Mag-*

(n) dyrdliga. *add. omn.* (o) hinn ſæla oc heilaga. *add. omn.*

Cap. 46.

A. D.

Aſa *nominabatur fæmina, fuerat ab initio vitæ ſuæ nervis contractis laborabat, verum egregie adeo ſanata eſt a Comite ſancto* Magno *ut eadem, qva reſtituebatur, æſtate* Romam *pedes iret.*

Cap. 47.

Gudruna *mulier, qvæ diu membris capta fuerat, nævi repentinam ſanationem & ingritatem, propter dignitatem & intercesſionem Comitis ſancti* Magni, *obtinuit, deumqve & ejus amicum, comitem ſanctum* Magnum, *laudavit.*

Cap. 48.

Sigurdus *nomen erat viro, eleemoſynario ex* Hnotaſando, *hic æger adeo erat, ut genubus nixus reperet & erigi neqviret; apud ſcrinium comitis* Magni *prorſus ſanatus, Deum & ſanctum* Magnum *laudavit.*

Cap. 49.

V*iri duo* Auſtrales (Alemanni) *de argento aleam jactabant, perdiderat alter marcas centum & univerſas ſuas opes, ſi navem unam onerariam exceperis, hanc igitur omnibus, qvas amiſerat, opponit; tunc ille, qvi prius lucratus fuerat, duos ſeniones ſortitus eſt; hic igitur in ſui auxilium, ut res ſuas recu-*

 peraret,

A. D. *Magnus* iarl, ſíþann kaſtadi hann (p) (oc horfdi upp ſex á ödrum terninginum), enn annar ſtöck i ſundr i tva hluti oc voru þar VII. augun á bádum ſamann hlutunum, enn þrettán á þremr, hlaut hann ſva fee ſitt alt. (q)

Cap. 50.

Sá atburdr vard í *Noregi* á dögum *Haralls Gilla*, at nockurrer ríker menn oc mikilsháttar báru at II. brædr at þeirr mundi fíffla þeirra frændkone, enn þeſſi atburdr var ei ſannr enn allt eins veittu hiner ríku menn þeím atgöngu oc tóku höndum, flytiandi þá til ſkogar brott frá audrum mönnum oc drápu þann ſem þeirr höfdu meirr fyrir ſökinni, ſiþann töku þeirr annann oc veittu hönum maurg oc ſtór harmkvæli med miklum grimmleik, ſva framt at þeirr brutu ſundr báda hanns fotleggi, eptir þat ſtynga þeir grimmu menn út hanns bædi augu, þar med ſkierandi tunguna brott or hanns haufdi oc ſva umannliga vid hann ſkiliandi, at þeir fóru brott, (r) (enn hann lá þar eptir hálfdaudr. Skiótliga ſem þeirr varo brott), hlupu af ſkóginum margir vargar, ríſandi oc ſlítandi holld af beinum þeſs er drepinn lá, farandi eptir þat aptr i ſkóginn, enn af hinum ſára er þat at ſegia, þó at hann mætti ecki med tungunni ſier miſkunnar bidia, hugſadi hann alteins at almáttigr Gud veitti hönum nockorra hiálp, einkannliga renner hann ſínum hug þar til ſem var hinn heilage *Magnus* iarl, þvíat i þeim tíma blómgadiz ſem meſt hanns jarteigna

(p) *omitt.* 351. *O.* (q) oc þackadi Gudi oc hinum helga *Magnuſi* iarli.
(r) *omitt. omn.*

peraret, ſancto comiti Magno *votum fecit, jactavit exinde, &* A. D.
ſenio in altera teſſera ſurſum ſpectavit, alterius vero diffractæ duæ partes, una ſeptem, tres vero tredecem puncta repræſentarunt, unde totam ſuam pecuniam ſortitus eſt.

Cap. 50.

A*ccidit in* Norvegia, *regnante* Haralldo Gillio, *ut opulenti qvidam magniqve nominis viri, fratres duos qvod cognatas ſuas ad ſtuprum allicerent, inſimularent; ſed hæc criminatio falſa erat; nihilo tamen minus divites iſti eos aggreſſi ſunt & comprehenderunt, ab aliis in ſaltum traducentes, eum, qvem magis ſuſpicabantur, occiderunt, ſuperſtitem deinde multum magnumqve tanta crudelitate torſerunt, ut utrumqve ei crus & lacertum comminuerint, qvo facto, truculenti iſti homines oculos ei eruerunt, ex ore præterea lingvam exſcindentes & inhumane adeo relinqventes, ut abirent, ille vero ſemimortuus ibi jaceret. Mox poſtqvam diſceſſerant, á ſaltu multæ accurrebant feræ, qvæ diſcindebant ac dirumpebant ex membris occiſi carnem, poſteaqve in ſaltum redibant; De ſaucio autem referendum eſt, qvod, lingva licet miſericordiam expetere neqviret, ſperaret tamen Deum omnipotentem auxilium qvoddam laturum; animum præprimis ad comitem ſanctum* Magnum *convertit, eo enim tempore miracula ejus qvam maxime inclaruerunt, &, voto nuncupato, comperit*

A. D. teignagerþ, oc at ſaumdu heiti], verdr hann varr at madr er tilkominn ſá er þreifar um brotna leggi handa oc fóta, þarmed tekr hann tungu ſtufinn oc heimtir ſiþaz; hefir hann (s) ſiþán hendr at augnaſtödunum, enn vid þeſſi átauk verda dáſamlig umſkipti, augunn ſkipaz aptr med ſkiærri ſín, tungann er greidlig ordinn til allz frammburdar, brotner leggir voru heilir, oc allr hann ſinni fyrri heilſu aptr golldinn, hann ſierr ſtanda hiá ſier mann fagrann at áliti, vid hverrn hann talar, ſva ſeigiandi, hvert er þitt nafn hinn tígulígi herra? biarti madr ſvarar, her er *Magnus* iarl; enn geym vel at efna þat er þu hefer Gudi heitit; af þeſſu vard hinn fullr fagnadar oc talar ſva i annann tíma, medr þvi háleitr Guds vin at þú hefer veitt mier mikla heilſugiöf, bid ek enn þína milldi at þú árnir bródr minum lifs af Gudi; eptir ſva talat hvarf hinn heilage *Magnus* iarls brott at ſýn, einghu ſvarandi til greindrar bænar, enn hinn fellr framm oc þackar Gudi ſier veitta miskunn, ætlandis at bidia í þeim ſtad II. nættr med ſtadfaſtri bæn til hiálpar bródr ſínum, enn ſem ſtund leid, litaz hann um oc ſier af ſkógi renna margra varga flock þar til ſem hræ hinns andada lá oc ſpyia þar öllu upp ſem etit hafdu af hanns holldi oc beini oc hverfa eptir þat i ſkóginn, oc er litill tími er lidinn, lítr hann heilagann *Magnus* tilkominn, oc blezar med ſinni hægri hendi alltſamt ſpyiu varganna oc beininn, verdr þvi næſt af þeſſu allheill líkamr; heilagr *Magnus* blezar annat ſinn andlauſann líkama, hvar fyrir ſá rís upp heill oc lifandi, ſem ádr var drepinn, oc geingr til bródr ſins, fagnadi þá hverr þeirra ödrum, giörandi Gudi þackir oc hinum heilaga *Mag-*

(s) ſínar. *omm.*

adſtare virum qvi fractos lacertos & crura leviter contrectat, curtam exinde lingvæ partem aſſumit & applicat; oculorum dein locis effoſſorum manus admovet; Verum ad hunc tactum egregiæ fiunt mutationes; oculi, cum diſtincto viſu, reſtituuntur, lingvæ facilis fit verborum qvorumcunqve prolatio, crura, fracta, integra, is totus priori ſuæ ſanitati reſtituitur; videt adſtare ſibi virum aſpectu pulchrum, qvem ſeqventibus affatur; qvo, qværit, nomine gaudes domine ſpectabilis? reſpondet candidus ille; eſt heic comes Magnus; *verum memento ut Deo promiſſis ſtes; hinc ille læta concipit gaudia & vice ſecunda ita loqvitur; præſtans Dei amice! qvoniam magnam mihi largitus es ſanationem, rogo inſuper tuam clementiam, ut fratri meo vitam a Deo prece impetres; his ita dictis a conſpectu illius diſceſſit comes* Magnus, *petenti nihil reſpondens; verum ille ſupplex proſtratus, Deo pro præſtita ſibi clementia gratias agit, duas noctes ibidem, aſſiduis precibus, fratri auxilium expoſciturus; verum paulo poſt circumſpicit videtqve ex ſaltu ad cadaver mortui multarum ferarum turmam accurrere, ibiqve, cum carne, omnia, qvæ voraverant, oſſa revomere & in ſaltum exinde redire; haud multo poſt videt adeſſe ſanctum* Magnum, *dextra ſua qvæ evomebant & oſſa beare; ex his deinde integrum fit corpus; benedicit iterum exanimi corpori ſanctus* Magnus; *integer igitur & vivus, qvi antea occiſus fuerat, ſurgit & fratrem accedit. Gaudent hinc invicem, Deo & comiti ſancto* Magno *pro ſingu-* A. D.

Xxx 3 *lari*

A. D. *Magnuſi* iarli fyrir ſva údvallda miſkunn ſem þeim veittiz. Sva geri oc allir þvílik ſtormerki heyrandi margfölld lof ſönnum Gudi er ſva ſtóra luti veitir ſyndugum mönnum fyrir (t) bænir oc (u) verdleika ſinna elſkuligzſta áſtvina.

(t) blídar. *add. omn.*
(b) biarta. *add.*

(*) Jarteignar Magnus Jarls.

Þat var eitt ſumar er *Wilhialmr* biſkup ſigldi auſtr til *Noregs* nockura naudſynia, oc þegar heim um hauſtit, oc kom nær vetrnottum til *Hialtlands*. Þá lögduz á andvidri oc ſtormar. Enn er lengi vetrar gaf ei birr til eyianna, þá örvænti Biſkup, at hann mundi koma til ſtols ſins firir vor. Styrimadurinn ſpurdi, ef hann villdi ſamþyckia helgi *Magnus* iarls, ef hann ſyngi meſſo inn næſta drottins dag heima. Biſkup ſamþyckti þeſſu at kalla oc meir af naudſyn, enn af aheiti. Enn er þetta var iatad, þá kyrdi vedrattu oc gaf brátt bir hagſtædan, oc ſidan ſigldu þeir til *Orkneyia*, oc kom hann heim en næſta drottinsdag, oc lofudu allir Gud oc hanns enn helga píſlarvott *Magnus* iarl. Nockurer menn ſanna þat, at *Willhialmr* biſkup ſamþyckti ei fyrr at taka or iordu helgann dom *Magnus* iarls, enn ſá atburdr vard þar heima einn dag at hann matti ei ganga or kirkiu, þvi at hann var ordin blindr oc fann ei dyrnar, þar til er hann idradiz ótru ſína, oc gret ákaflega oc bad Gud

(*) *Ex compendio hiſtoriæ ſancti* Magni, *qvod eſt bibliothecæ* Suhmianæ.

lari adeo auxilio gratias agentes. Omnes etiam talia miracula audientes, verum Deum, qvi tanta hominibus peccatoribus, propter preces & merita dilectiſſimorum ſuorum amicorum dat, multiplicibus laudibus celebranto. A. D.

Miracula Comitis Magni.

E*piſcopus* Wilhelmus *æſtate qvadam, negotia qvædam expediturus, in* Norvegiam *orientem verſus forte navigavit, & domum autumno reverſus, circa initium hyemis,* Hialtlandiæ *oris appulit; tunc adverſi venti & tempeſtates ſupervenere; verum cum diu hyemis venti in inſulas ſecundi non flarent, dubitavit epiſcopus ſe ante ver ad ſedem ſuam venturum: Gubernator num ſanctitatem comitis* Magni, *ſi proxime ſeqventi die dominica miſſam domi celebrare contigerit, approbare vellet. Epiſcopus huic verbo tenus conſentat, neceſſitate magis qvam voto inductus. Cæterum cum votum hoc nuncupaſſent, ſedata tempeſtate, auraqve flante ſecunda, in* Orcades *navigant; venit domum ante proximam diem dominicam; laudabant omnes Deum & ſanctum ejus martyrem Comitem* Magnum. *Sunt qvi teſtantur, epiſcopum* Wilhelmum, *ut transferrentur Comitis* Magni *ſacræ reliqviæ, non prius probaſſe, qvam accideret die qvadam domi, ut templo, qvoniam, excæcatus fores invenire neqvivit, egredi non poſſit, donec incredulitatis pœniteret, graves funderet lacrymas, deumqve*

oraret

A. D. Gud at hann mætti hitta leidi *Magnus* iarls, oc er hann kom þar, fell hann allr til iardar, oc het at taka þegar or jördu helgann dom hans, er hann fengi ſýn ſína. Oc er hann lauk bæn ſinni, feck hann ſýn ſína þar vid leidit.

Capitulum.

Epter þat ſamnadi hann ſaman enum vitruztum mönnum oc enum göfguztum i *Orkneyium*, oc kom þá mikill mannfiölldi til *Kriſtzskirkio* i *Byrgisheradi*. Var þá tekinn or jördu heilagr domr *Magnus* iarls, oc voro þá miök komin upp beinin or jordu. Hann let þva beinin, oc taka köggul, oc reyndi i vigdum elldi þriſvar. Enn hann brann ei, helldr vard hann ſem brennt ſilfr. Þat er ſumra manna ſögn, at hann rynni i kroſs. Þá gerdiz þar margar jarteiner af helgumdominum. Sídan toko lærder menn helgann domin oc lögdu in ſkrín, oc ſettu yfer altari. Þat var *Lucie* meſſo fyrir Jol, oc voro þá lidner XX. vetr fra líflàti *Magnus* iarls. Líflátsdagr hanns er halldinn um vorit XVI. *Kalendas Maii*. *Wilhialmr* biſkup baud þá heilagt at hallda hvarntveggia dagin um allt ſitt biſkupsdæmi, oc hann var ſídan i mikilli áſtud vid enn helga *Magnus* iarl. *Wilhialmr* var fyrſtr biſkup i *Orkneyium*, oc rikti LXVI. vetr.

Capitulum.

G*unni* het bondi ſkilgodr i *Veſtrey*, hann dreymdi at hinn helgi *Magnus* iarl kæmi til hanns, oc mællti: Þat ſkaltu ſegia *Wilhialmi* biſkupi, at ek vil fara bort or *Byrgisheradi*

auſtr

oraret ut ſepulchrum Comitis Magni *invenire liceret, qvo* A. D.
ubi venit, humi totus procumbens, mox, ſi viſus ſibi reſtitueretur, ſacras illius reliqvias ſe effoſſurum promiſit; & finita prece, apud tumulum, lucis uſura ei reddita eſt.

Caput.

C*onvocat poſtea ſapientiſſimos & nobiliſſimos in* Orcadibus *viros; hominum magna multitudo apud templum* Chriſti *in provincia* Birgenſi *congregatur. Nudantur ſepulchro ſacræ reliqviæ Comitis* Magni, *oſſa ex ſuperficie fere ſurrexerant; hæc lavari facit & nodum articulorum aſſumi, igne ſacro ter probari, aſt non comburitur, verum argentum defæcatum repræſentavit. Dicunt qvidam eum liqvefactum & in crucem transformatum. Multorum præterea miraculorum cauſa ſacræ reliqviæ extiterunt; has exinde viri docti aſſumtas ſcrinio incluſerunt, qvod ſuper altare collocarunt; erat in feſto* Luciæ *ante tempus Julenſe, viginti poſt cædem comitis* Magni *annis. Dies ejus emortualis XV. Kalend. Maii tempore verno feſtus habetur. Juſſit epiſcopus* Vilhelmus *in tota ſua diœceſi utraqve die feriarentur, & comitem ſanctum poſtea multum ſibi favere expertus eſt. Fuit* Vilhelmus *primus* Orcadum *epiſcopus, annis ſexaginta ſex.*

Caput.

Gunnius *nomen erat incolæ* Veſtreyæ *honeſto; apparuit ei per ſomnium ſanctus* Magnus *comes, ſeqventia fatus; dic epiſcopo* Vilhelmo *me ex provincia* Birgenſi *abire velle* Kir-

A. D. auſtr i *Kirkiovog*, og trui ek þvi at Gud mun þar veita mer miſkun, at þeir munu verda heilir meina, þeir er minn fund ſækia med rettri tru; þu ſkalt ſegia draum þinn diarflega. Enn er hann vaknadi, þordi hann ei at ſegia draumin, þviat hann ugdi reidi *Páls* iarls. Næſtu nott epter ſyndiz honum *Magnus* iarl oc bad hann ſegia þá draumin er fleſter veri vid. Enn ef þu gerir ei ſua, þá muntu taka viti a þer þeſſa heims, enn meira annars heims. Ok er hann vaknadi vard hann ottafullr, oc for til *Hroſseyiar* a fund biſkups oc ſagdi draum at biſkups meſſo i miklum mannfiölda, þar var þá *Páll* iarl, oc bad öll alþyda at biſkup ferdi helgan domin i *Kirkiovog*, ſva ſem *Magnus* iarl hafdi vitrat. Enn *Pall* iarl þagdi hiá oc ſetti dreyr raudan. Sidan for *Wilhialmr* biſkup auſtr i *Kirkiovog* med virduligu föroneyti, oc flutti þangat helgan dom *Magnus* iarls, var ſkrínit ſett yfer altari i kirkiu þeirri ſem þá var i *Kirkiovogi* kaupſtadrinn var lítt huſadr oc hefer hann miök ſídan eflz. Foro þangat ſidan marger menn oc vöktu þar i kirkiu at helgum dominum, oc fengu bot meina ſinna, ef hetu a *Magnus* iarl med rettri tru.

Caput.

Madr het *Elldjarn* oc var *Varda* ſon, hann atti kono oc mart barna, oc bió nordr i *Kelldubverfi*. Enn i hallæri miklu þá vard hann fátækr oc vanheilſu fullr, ſva at hann mátti ei ſialfbiarga verda, oc med ſva litlum mætti vard hann, at hann mátti ei ganga, oc var ekit milli bæia. Þat var epter Páſka

kiuvogum, *ubi Deum gratiam, qvod ſcilicet dolores ſanentur eorum qvi ad me vera fide veniunt, mihi exhibiturum credo. Somnium tuum audacter expoſito. Cæterum expergefactus, ſomnium narrare non auſus eſt, iram enim comitis* Pauli *metuebat. Nocte proxime ſeqventi comes* Magnus *ei apparuit, jubens ut, qvam plurimis præſentibus; ſomnium patefaceret; Qvod, inqvit, ſi non feceris, pœnas qvidem in hac, majores vero in altera vita, lues. Verum ſomno excitatus & metu perculſus, epiſcopum,* Hroſſeyiam *eundo, convenit, &, ab eodem miſſa celebrata, ſomnium, præſente hominum multitudine, coram edixit; hinc, adſtante comite* Paulo, *tota plebs epiſcopum, ut ſacras reliqvias, qvemadmodum juſſerat per ſomnium Comes* Magnus, *transferret, rogavit; Aſt Comes* Paulus, *audiens, tacuit & ſangvineo perfuſus eſt rubore. Ivit exinde epiſcopus* Vilhelmus *orientem verſus* Kirkiuvogum *conſpicuo cum comitatu, eodemqve ſacras reliqvias comitis* Magni *devexit; ſcrinium ſuper altare in templo, qvod tunc erat* Kirkiuvogi, *collocatum eſt. Oppidum, cujus paucæ erant domus, inſigne poſtmodum cœpit augmentum. Iverunt eo poſtea multi & in templo apud ſacras reliqvias vigilarunt, ſiqve vera fide comiti* Magno *vota facerent, ſanati ſunt.* A. D.

Caput.

E*rat qvidam nomine* Elldjarn Vardi *filius, habebat cum uxore multos liberos & in tractu* Kelldenſi *ſeptentrionem verſus habitabat; Gravi vero graſſante fame ad paupertatem redactus, ægrotaret adeo ut ſibi ipſi non ſufficeret, exiguæ adeo ejus vires ut incedere neqviret & inter villas traha*

 geſta-

A. D. Páſka um vorit at hönum var ekit vattdag oc föſtodag oc laugardag, oc hafdi enga-fæzlu, hann kom at noni laugardag þar ſem preſtr bio, oc var þar um nottina, oc um morginin er menn foro til ottuſöngs, bad hann at hann ſkylldi bera til kirkiu, oc þat var gert. Epter óttuſöngin foro menn inn milli tida, enn hann lá uti þar ſem um hann var buit. Var hann þá ſva máttitill, at hann ætladi þá mundu yferlyka, honum kom þat oc i hug hverr verit hafdi fyrr hagr hans, þá er hann átti vel fe; Þetta allt ſaman oc bæn ſu er hann badz firir fell hönum ſva nær, at hann komz vid míök, þá tok kann oc het VI. dægra föſtu, ef Gud gæfi honum nockurra heilſu. Þeirri föſtu het hann bædi firir *Olafs* meſſo oc *Magnus* meſſo. Þá er hann hafdi mælt firir heiti ſíno, foro menn til tída oc ſöng preſtr til meſſo. Þá er leſinn var piſtill, ſofnadi hann, enn þeir er hiá voro, hugdu hann andaz mundu. I ſvefninum bar ſýn fyrir hann, at hann þottiz ſiá lios mikit innar i ſönghuſit, enn þat fór utar til hans, hann ſá med lioſinu mann frídann oc ſá mællti til hanns. *Elldjarn* kvad hann, máttu lítit nu? hann þottiz ſuara ſva þicki mer, enn þo má vera at þat ſe ei. Enn hver ertu, hann ſvaradi: her er enn helgi *Magnus* iarl *Erlendz* ſon; villtu heill verda. Hann ſvaradi: villda eck; *Olafr* konungr enn helgi heyrdi bæn þína, oc heit þat, er þu hetz á ockr til heilſubotar þer; Enn hann ſendi mik hingat at gefa þer heilſu, þvi at kona het á hann veſtr i fiördum, oc for hann þangat at gera hana heila. Þá tok *Magnus* iarl at fara höndum um hann. Enn hann vaknadi þá er upp var hafit gudſpiall, hann mællti vid þá menn er neſter voro, at þeir reiſti hann upp, enn þeir ſvaradu: hvi mundu ver reiſa þick upp er þu mátt þvi ecki, hann ſuaradi:

ek

geſtaretur. Fuit vere poſt feſtum Paſcatos cum die Jovis, *vene- ris & ſaturni, eſca omnino carens, portaretur; venit circa* Nonam *diei ſaturni in prædium qvod incolebat ſacerdos ibiqve per- noctavit; mane ſeqventi cum ad cantum mututinum (hora nona) irent, rogavit ut ad templum portaretur, qvod & factum. Finito cantu, donec ſacra rurſus celebranda erant, habitaculum ingreſſi ſunt, ille autem in ſtrato lectulo recu- babat, tunc viribus adeo deſtitutus ut ſe moriturum puta- ret; priſtinum etiam ſuum, cum dives erat, ſtatum in men- tem revocavit; hæc omnia & preces, qvas fundebat eum adeo movebant ut perdoleret; hinc conſilium cepit, ſex ſemi- dierum jejunium, ſi Deus ei ſanitatem qvandam daret, vo- vendi; hoc & ante* Olai & Magni *feſtum promiſit. Cum votum oratu nuncupaverat, ſacra freqventantibus, ſacerdos miſſam celebraturus cecinit; lecta epiſtola, ſomno ſepultus eſt æger, adſtantes vero moriturum putarunt. Per ſomnum vi- ſio ei apparuit, lumen nempe magnum inter canentes, qvod ad eum delatum; ſeqvebatur lumen vir venuſtus, qvi ipſum alloqvebatur;* Elldjarn, *qværit numqvid parum nunc reviſcis. Mihi, qvidem, reſpondet, videtur, forſitan tamen non eſt; Verum, interroganti qvis eſſet, reſponſum dat ille; hic eſt ſanctus Comes* Magnus Erlendi *filius, an vis tibi reſtui; volo, regerit; Sanctus rex* Olaus *exaudiit preces tuas & vo- tum qvod nobis in tui ſanationem nuncupaſti, aſt me huc ad dandam tibi ſalutem miſit, mulier enim occidentem ver- ſus in* Sinubus *ei votum fecit, unde illuc ipſi ſanitem redditurus ivit. Cæpit, his dictis, Comes* Magnus *manibus eum contrectare, verum cum evangelium recitaretur exper- gefactus* Elldjarn, *ſibi proximos, ut ipſum erigerent, rogavit; illi autem reſpondebant; cur te tolleremus ſtando imparem; ad*

A. D.

hæc

A. D. ek ætla mik nu heilann. Þeir toko til hanns oc reiſtu hann á fætr, oc ſtod hann um allt gudſpiallit oc ſva um alla meſſuna þadan i frá. Epter meſſo geck hann innar at preſti oc ſagdi jarteinina, hverſu hann hafdi gefit hönum heilſu. Enn allir lofudu Gud firir þa miſkunn er hann þeim veitti firir verdleika ens helga *Magnus* iarls; Hann árni oſs miſkunnar oc ſyndalausnar vid drottinn varn *Jeſum Chriſtum*, er med fedr oc helgum anda lífer oc ríker Gud um allar allder amen.

hæc Elldjarnum, *ſanum ſe ſibi videri aſſerentem, elevarunt,* A. D.
qvi deinde evangelium & totam ſubſeqventem miſſam ſtans audivit. Poſt miſſam ſacerdotem acceſſit, miraculum patefecit qvo modo ſalus ei data fuerit. Omnes autem pro gratia, qvam propter merita comitis ſancti Magni *exhibebat, laudarunt Deum. Conciliet nobis gratiam & peccatorum remiſſionem apud Dominum noſtrum* Jeſum Chriſtum, *qvi cum Patre & Spiritu Sancto vivit & regnat Deus per omnia ſecula amen.*

Seqvem

Seqvens

DIPLOMA

Exſcriptum eſt

ex

Jam. Wallace's Account of the Islands of ORKNEY.

Qvoniam inter ceteras fluctuantis ſeculi curas & ſolicitudines, penſata temporum, morum ac hominum in hac lacrimarum valle, labilitate & brevitate, teſtante venerabili illo Cronographo *Martino*, Domini noſtri pape Penetentiario & Cappellano, neceſſe videtur de congruo extrahere progenitorum, regum, principum & aliorum preclarorum genelogias per qvas mundus iſte tranſitorius regitur, Reges regnant & principes gubernant ſignantqve; in deduccionem & agniccionem veritatis, qvo ad eorundem ſucceſſionem vereſimiliter evenire ſperatur. illuſtri ergo & excellentiſſimo Domino noſtro, principi ſupremo, Norwegie regi, ſuisqve ſucceſſoribus, ſatrapis, patriciis, conſulibus & proceribus dicti regni, *Thomas* Dei & Apoſtolice ſedis gracia Epiſcopus Orcadie & Zetlandie, Canonici Eccleſie Cathedralis ſancti *Magni* Martyris glorioſiſſimi, legifer, ceteriqve; proceres, nobiles populus ac communitas ejusdem, gracia, pax, caritas, gaudium longanimitas, miſericordia a Deo patre omnipotente & a Jeſu Chriſto in Spiritu ſancto. In omnibus vobis per qvem reges regnant & in cujus manu corda ſunt regum cum omni ſubjectione, humilitate & obediencia prompti & A. D. 1403

A. D. parati veſtram in Jeſu Chriſti viſceribus zelantes & ſicientes ſalutem in caritate non ficta. Reqvirentes ut in dicendis in noſtra ſimplicitate veſtra ſuppleat regia ſublimitas, & qvia ſcimus firmiter & longi temporis ſpacio, efficax rerum magiſtra, nos experientia docuit, qvod in dubium non revocamus qvaliter erga Comites Orcadie, regalis ipſa ſublimitas, zelum ſemper exuberantem exercuit, qvamobrem firmam ſpem gerimus, plenamqve fiduciam obtinemus qvod illa regia majeſtas verba noſtra benigne recipiat, diligenter intelligat & effective proſeqvatur, ut infra pectoris clauſtrum ſolicite conſiderare convenit ipſa regia ſinceritas & diligenter attendere, qvod adulatorium voſtre ſerenitati aliqvid non ſcribimus, qvod ſecundum *Petrum Bleſſenſem* in ſuo prologo canentem, olei venditores eſſe non intendimus, ſed patefacciones veritatis.

Ergo arbitramur pium eſſe & meritorium, teſtemonium perhibere veritati ne veritas occulcetur, preſertim illa perqvam innocenti poſſit prejudicium generari, & cum uterqve reus eſt qvi veritatem occultat & mendacium dicit, qvia ille prodeſſe non iſte nocere deſiderat, qvod a nobis Deus avertat, potiſſime cum in dicendis per qvondam recolende memorie *Erici* veſtri predeceſſoris regis noſtri admoniti patentes literas fuiſſemus teſtemonium perhibere veritati prout lacius in ſeqventibus patebit. Hinc eſt qvod nos *Thomas* Epiſcopus, Capitolum, Canonici, Legifer ceteriqve proceres, nobiles, populus, communitas ſive plebei antedicti, coram Deo in fide ac fidelitate qvibus veſtre regie Majeſtati tenemur aſtricti fideliter atteſtamur & ad perpetuam rei memoriam deducimus fidemqve facimus vobis & omnibus preſentibus & futuris. Jeſu Chriſti fidelibus ſancte matris eccleſie filiis in forma & effectu ſubſeqventibus. Coram nobis congregatus, comparens magnificus & præpotens Dominus, Dominus *Willielmus* de Sancto *Claro* Comes

Orcadie

Orcadie Dominus le *Sinclar* in eccleſia Sancti magni martyris in Orca- A. D.
dia propoſuit in hunc modum; ſuppoſuit enim qvod nobis bene & ad plenum cognita res fuiſſet, qvo modo magnis retroactis temporibus anteceſſores ſui & progenitores ac ipſi Orcadie comites juſte ac juridice, inconcuſſe, linialiter & gradatim jure hereditario comitatui Orcadie ſuperdicto ſucceſſerant ac illam per tempora magna & longeva nulla aliena generatione interveniente, qvietiſſime poſſederant. Et qvaliter diverſe carte, evidencie, inſtrumenta libri cenſualis & alia diverſa probationum genera fuerant igne conſumpta, deperdita & alieneta, hoſtilitatis tempore & gverrarum, emulorum inimicorumqve nonnullorum, defectu & carencia firmiſſime domus ſeu municionis inexpugnabilis ubi hujusmodi collocarentur; ſubjunxit idem Dominus Comes qvod habuit literas qvondam ſupremi Domini noſtri Regis *Erici* illuſtris, Patentes, qvas nobis oſtendit & percepta continentes ſubſeqvencia, ſcilicet qvodſi qvis noſtrum habuerit vel qvi habuerint aliqvas cartas, evidencias, cirographa, inſtrumenta, munimenta, codicillos, acta vel privilegiorum literas ad progenitores anteceſſores vel ad ſe ſpectantes, dictumqve ſuum commitatum concernentes, qvod indilate & ſine mora aut contradictione ſeu obſtaculo qvibuscunqve eidem Domino Comiti deliberaret vel deliberarent, ſecundum qvod ipſius Domini noſtri Regis evitare velimus indignacionem. Virtute qvarum literarum ſicut eadem comitis continebat propoſicio nos reqviſivit ut ſi de hujosmodi antedictis munimentis, aliqva habuiſſemus in noſtris ſcriniis, Apothecariis, Thecis, Ciſtis, Archivis ſeu cartophilaciis, qvod ipſam ſibi deliberaremus & in caſu qvo non habuerimus, ſed ſciremus ab aliis ea haberi qvod ſibi intimaremus & revelaremus. Et ſi nec unum nec reliqvum ſciremus, tunc nos reqviſivit earundem literarum autoritate, qvatenus nos Deum, juſtitiam & eqvitatem pre oculis habentes in declarationem veritatis velimus ſagaciter & ſtudioſe

 mature

A. D. mature digeſtis iterim ac tertio perſcrutari ſcripturas, cronicas, autenticas & approbatas qve faciunt fidem, illas perlegere, diligenter inſpicere, ſane concipere & intelligere, ac naturas infeodacionis & eccleſiarum fundacionis perſpicue intendere, qvibus ſic mature rimatis & ad plenum diſcuſſis velimus ſupremo Domino noſtro manifeſtare per genealogias accronicas, autenticas, per qvos & a qvibus lineater & gradatim idem *Willielmus* Comes proceſſit & per qvanta tempora, legitime, juſte, bene & inconcuſſe predeceſſores ſui & ipſe gaviſi ſunt dicto Comitatu cum univerſis & ſingulis ſuis inſulis, commoditatibus & juſtis ſuis pertinenciis, ne hujusmodi ſucceſſio ultra debitam procelaretur hominum memoriam. His omnibus ſic propoſitis, aviſatis, diſcuſſis, digeſtis mature & ad plenum conceptis & intellectis, habitis prius diverſis & ſingulis hinc inde tractatibus, ad honorem Dei omnipotentis, manifeſtationem veritatis & obedienciam & reverenciam ſupremi Domini noſtri Regis tanqvam filii obediencie preceptarii mandatarii prout decet in his qvæ audivimus a ſenioribus noſtris, deinde qve legibus intelleximus & concepimus & ad plenum ſano effectu degeſſimus per libros Scripturas, cronicas regnorum utrorumqve Scocie & Norwegie & progenitorum eorundem; ſic qvod ſingulariter ſinguli & univerſaliter univerſi, uno animo, una fide, unico conſenſu & aſſenſu reſpondemus fidem ut perfertur & teſtemonium veritatis facientes univerſis ſuperſcriptis. Qvod univerſa genera munimentorum, cartarum evidenciarum & aliarum probacionum ſpecies qve apud nos erant, ob reverentiam ſupremi Domini noſtri dicto Domino Comiti deliberavimus & exhibuimus antedictum comitatum concernencia. Sed verum eſt & in veritate atteſtamur ex relatione fide dignorum anteceſſorum & progenitorum noſtrorum qvod principulus & precipuus manſus ſive manerium Dominorum Comitum Orcadie fuit diverſis temporibus igne combuſtus & ad nihilum redactus & funditus deſtructus & patria tota depredata

depredata & vaſtata per emulos noſtros & inimicos per qvas depreda- A. D.
ciones, conſumptiones & deſtrucciones firmiter credimus qvod principales evidencie, carte & alie patentes, diverſe litere fuerunt & ſunt alienate & conſumpte ſpectantes & concernentes ad anteceſſores & progenitores dicti Domini Comitis defectu unius caſtri in qvo tutiſſime ipſe evidencie, & carte & alia patrie jocalia firmiſſime poterant collocare. Aſt qvantum ad linealem progreſſum & gradum ſucceſſionis dicti Domini Comitis & ſuorum anteceſſorum ſeu progenitorum Comitum Orcadie, nos prenominati ſuperius expreſſatis, juſta noſtrum ingenium, ſenſum & intellectum preſcrutati ſumus & mature aviſati luſidiſſime per diverſa lingvarum genera, Scripturas autenticas & approbatas cronicas ſcilicet in lingva latina & Norvegica per qvas reperimus infeodaciones eccleſiarum noſtrarum, genealogias noſtras & anteceſſorum noſtrorum, cartis & evidenciis ipſorum & noſtrorum manifeſtantibus & claro ſtili eloqvio teſtimonium perhibentibus ac fidem facientibus, in qvibusdam Cronicis, libris, cartis ac aliis autenticis ſcripturis reperimus nomina diverſorum comitum Orcadie tempora infeudacionum ipſorum juxta modum & forman ſeqventem, ſed de eorum ſtrenuis & notabilibus operacionibus, geſtis, nominibus filiorum filiarumqve ſuarum, de modo migrandi ab hac luce, de diviſione ſeu unione hereditatis ipſorum, de incremento vel decremento poſſeſſionum ſuarum pro preſenti brevitatis cauſa pretermittimus; & nos ad antiqvas cronicas & genealogias autenticas & approbatas refirimus.

Reperimus itaqve imprimis qvod tempore *Haralldi* Comati primi Regis Norvegie, qvi gaviſus eſt per totum Regnum ſuum, hæc terra ſive inſularum patria Orcadie fuit inhabitata & culta duabus nacionibus ſcilicet Peti & Pape, qve due genera naciones fuerant deſtructe

Haralldus Pulchricomus.

A. D. radicitus ac penitus per Norvegenſes de ſtirpe ſive de tribu ſtrenuiſſimi
Rognvald Mæra iarl. principis *Rognaldi*, qvi ſic ſunt ipſias naciones aggreſſi qvod poſteritas ipſarum nacionum Peti & Pape non remanſit. Sed verum eſt qvod tunc non denominabatur Orcadia ſed terra Petorum ſicut clare verificatur hodie adhuc cronica atteſtanta, per mare dividens Scociam & Orcadium qvod usqve ad hodiernum diem mare Petlandicum appellatur & ſicut pulchre ſubjungitur in iisdem cronicis Rex iſte *Haralldus Comatus* primo
Hetland. applicuit in Zetlandiam cum claſſe ſua & conſeqventer in Orcadia & contulit illam Orcadiam & Zetlandiam antedicto principi *Rognaldo* robuſto, ex cujus ſtirpe ut perfertur prefate due naciones, fuerant everſe & deſtructe ſicut cronice noſtre clare demonſtrant, a qvo qvidem *Rognaldo* proceſſerunt linealiter & gradatim omnes Comites Orcadie & poſſederunt temporibus ſuis dictum Comitatum libere ſine qvacunqve exaccione qvocunqve Canone ſeu ſenſu, excepto obſeqvio preſtando regibus Norvegie tributi racione, ſicut in clauſula ſeqventi lacius patebit qve in Cronica de verbo in verbum continetur. Revera enim usqve hodie illorum poſteritas dominio ſubjacent excepto qvod jure tributario Norvegie regibus deſerviunt; Qvi qvidem principes *Rognaldus* ſtrenuiſſimus hu-
Sigurdus Eyſtani. jusmodi comitatum libere & jure donavit cuidam fratri ſuo *Swardo* nomine, qvi Comes *Swardus* procreavit qvendam filium *Gothurnum* nomine, qvi Comes *Gothornus* poſſedebat dictum Comitatum per unum annum & deceſſit ſine herede legittimo & ſic reverſus eſt dictus Comitatus dicto principi *Rognaldo*, qvi pure & libere illum contulit cuidam
Torff Enarus. filio ſuo *Egvard* nomine qvi poſtea cognominabatur *Turffeid*, qvi qvidem per longa tempora poſſedebat dictum Comitatum & habundavit opibus & plenus
Thorfinnus Hauſakluſus fuit diviciis. Cui ſucceſſit filius ejus *Thurwider Gedclevar* cui ſucceſſit filius
Lodver. ejus *Itlanderver* cui ſucceſſit filius ejus Comes *Swardus* robuſtus ac corpo-
Sigurdus Digri. lentus, magnus & ſtrenuiſſimus bellifer, adhuc tamen non fuit regeneratus

ratus ſacri baptiſmatis lavacro neqve alii Comites prenominati. In cujus qvidem Comitis *Swardi* diebus ſupervenit *Olaus Thurgonus* Rex illuſtriſſimus de occidentalium partium gverris, cujus inducccione Comes ille *Swardus* una cum gente Orcadie devenerunt, Chriſtiani gentilitatis relinqventes errorum. Cui Comiti *Swardo* ſucceſſit filius ejus comes *Thurſinus* procreatus ex filia qvondam excellentiſſimi Principis *Malcomi* Regis Scotorum illuſtris. Qvi qvidem Rex contulit dicto *Thurſino* terras de Cathnes & Sutherland ſub unica denominatione comitatus in Scocia & illis gaviſus eſt una cum comitatu Orcadie Zetlandie & pluribus aliis dominiis in Scocie Regno jacentibus & vixerat diu & ſtrenuiſſimus erat in campis poſt cujus qvidem Comitis *Thurſini* obitum ſucceſſit ſibi ejus filius Comes *Erlinus* primus & iſte *Erlinus* primus genuit Comitem *Paulum* & *Erlinum* ſecundum qvi *Paulus* Comes genuit Comitem *Hacoin* Comes, *Erlinus* ſecundus procreavit Comitem *Magnum* glorioſiſſimum Martyrem patronum Orcadie qvi ſanctiſſime abiit ab hac luce virgo & martyr. Poſt cujus qvidem *Magni* martyris deceſſum & poſt obitum Comitis *Hacoin* ſucceſſit Comes *Rolandus* qvi primo fundavit Ecleſiam Sancti *Magni* Martiris; illamqve magnis poſſeſſionibus diviciis & redditibus dotavit, predictus virqve ſapiencia & virtute polebat per plura bona pietatis opera famabatur venerabaturqve & reputabatur, pro ſancto viro. Poſt cujus qvidem obitum ſucceſſit ejus frater *Ericus* comitatui Cui ſucceſſit Comes *Harildus* Cui ſucceſſit Comes *Joannes* filius ejus, Cui *Joanni* ſucceſſit Comes *Magnus* Secundus a qvo *Alexander* Scotorum Rex cepit comitatum de Sutherland Cui *Magno* Comiti ſecundo ſucceſſit Comes *Gilbertus* primus, cui ſucceſſit Comes *Gilbertus* Secundus ejus filius qvi gaviſus eſt comitatibus Orcadie & Cathnes in Scocia. Qvi qvidem *Gilbertus* ſecundus procreavit *Magnum* tertium & qvandam filiam *Matildam* nomine; Iſte Comes *Magnus* filius *Gilberti* ſecundi genuit Co-

A. D.

Olaus Tryggonis.

mitem

A. D. mitem *Magnum* qvartum & qvondam *Joannem* & ille *Magnus* comes qvartus ab hac luce abiit ſine prole, qvi ſucceſſit *Joannes* ejus frater in antedictis comitatibus Orcadie & Cathnes, *Joannes* iſte genuit qvendam *Magnum* Comitem qvintum. Cui *Magno* qvinto jure ſucceſſionis linealiter ſucceſſit Dominus *Maliſius* comes de *Straterne* in Scocia tanqvam heres legittimus jure hereditario ad utrosqve comitatus Orcadie & Cathnes ſicut clariſſime manifeſtant munimenta, evidencie & carte utrorumqve regnorum Scocie & Norvegie. Qvi qvidem Comes *Maliſius* revera primo deſponſavit filiam Comitis de *Monteith* in Scocia & ex ea genuit filiam *Matildam* nomine poſt cujus qvidam prime uxoris obitum deſponſavit filiam qvandam qvondam *Hugonis* Comitis de *Roſſe* & ex ea procreavit qvatuor filias & deceſſit ſine maſculis ſicqve ejus domine terre & poſſeſſiones fuerant diviſe inter illas filiam vero antiqvoirem ex prima uxore procreatam *Matildam* ſcilicet duxit in uxorum *Welandus* de *Ard* qvi ex ea procreavit qvendam filium *Alexandrum* de *Ard* qvi *Alexander* jure Regne Scocie & conſvetudine hereditaria ſucceſſit Comiti *Maliſio* de *Strathern* in principali manario ſive manſo ratione ſue matris Comitatus de Cathania & poſſedebat jure & appellacione Comitis & eadem ratione & eodem jure gaviſus eſt certa perticata ſive qvantitate terrarum Orcadie & gerebat ſe pro Balivo & Capitaneo gentis Orcadie Norvegie Regis ex parte idemqve *Alexander* de *Ard* tempore ſuo vendidit & alienavit qvondam recolende memorie Domino *Roberto Stewart* primo Scotorum Regi dictum comitatum de Cathnes manſum ſive manerium principale & omnia alia jura ſpectancia ſeu concernencia ad ſe ratione matris ejus tanqvam ad antiqviorem ſororem jure & conſvetudine regnorum Scocie cum denominacione comitatus ſive Comitis, iſte vero *Alexander* finialiter deceſſit ſine herede de ſuo corpore qvocunqve legittimo procreato. Nunc vero vertamus ſtylum

ad

ad qvatuor filias ex ſecunda uxore procreatas, qvarum una deſponſata erat cum Domino *Willielmo* de Sancto Claro Domino le *Sinclar* qvi Dominus *Willielmus* ex ea genuit Dominum *Henricum* de Sancto Claro, qvi Dominus *Henricus* deſponſavit *Jonnetam* filiam Domini *Walteri* de *Haliburton* Domini de *Dirletoun* & ex ea procreavit Dominum *Henricum* de Sancto *Claro* ſecundum qvi ultimo deceſſit comes Orcadie indubitatus qvi in uxorem habuit venerabilem Dominam *Egidiam* filiam filii antedicti qvondam Domini *Roberti Scotorum* Regis illuſtris filiamqve qvandam ſtrenuiſſimi Domini *Willielmi* de *Douglas* Domini de Nydysdale & ex ea procreavit preſentem Dominum *Willielmum* de Sancto *Claro* comitem Orcadie, Dominum le *Sinclare*. Qvedam alia filia ſecunde uxoris deſponſata fuit cum qvodam milite denominato *Here Ginſill* de *Swethrick* partibus oriundo, qvi vero miles in Orcadie partibus venit & jure ac ratione ſue uxoris gaviſus eſt qvadam parte terrarum Orcadie qve qvidem uxor ab hac luce ſine herede migravit legittimo ex ſuo corpore procreato. Tertia vero filia ſecunde uxoris fuit nupta cum qvodam *Gothredo* nomine *Gothorno le Spere* qvi ex ea procreavit qvendam filium Dominum *Maliſium le Spere* militem qvi tandem deceſſit ſine herede legittimo de ſuo corpore genito ſimiliter & qvarta filia deceſſit ſine herede ex ſuo corpore legittime procreato. Verum iſte Dominus *Henricus*, primus Dominus *le Sinclare*, ejus matre, *Alexandro* de *Ard* & Domino *Maliſio Spere* adhuc viventibus ad Dominum noſtrum ſupremum regem Norwegie adivit *Hocoin* nomine cum qvo rege certas fecit paciones, condiciones & appunctuamenta per qvas reverſus eſt ad Orcadie partes illisqve gaviſus eſt usqve ad extremum vite ſue comesqve Orcadie obiit & pro defenſione patrie inibi crudeliter ab inimicis peremptus eſt. Et poſt deceſſum iſtius *Henrici* comitis primi in Orcadie partibus ſupervenit dicti Comitis *Henrici* primi mater filia Domini A. D.

A. D. mini *Maliſii* Comitis prenominati & ibi fixe remanſit usqve poſt obitum filii ejus *Henrici* Comitis primi & ſupervixerat poſt obitum omnium ſororum ſuarum, filiorum filiarumqve ſuorum ſic qvod ipſius antedicti qvondam Comitis *Henrici* primi mater ſucceſſit omnibus ſororibus ejus eorundemqve filiis & filiabus tanqvam unica & legittima heres comitatus Orcadie & terrarum de Cathnes ſibi tanqvam uni ſorori debitarum parte duntaxat & porcione exceptis ſororis ſue antiqviores de terris de Cathnes ſub denominacione & appellacione comitatus ſive Comitis qvam partim ut ſuperius dictum eſt alienavit & vendidit ipſe qvondam *Alexander* de *Ard* regi Scocie prenominato. Hujusqve rei teſtes ſunt adhuc viventes fide digni qvi ipſum matrem *Henrici* primi oculis viderunt labiisqve ſunt locuti cum ea communicantes ad plenum Cui ſucceſſit nepos *Henricus* ſecundus filius primi *Henrici*, cui *Henrico* ſecundo ſucceſſit preſens & ſuperſtes Dominus *Wilielmus* comes modernus Dominus *le Sinclar.*

Excellentiſſime Princeps ut premiſſimus in principio ita fine proteſtamur qvod veſtra ſereniſſima regia ſublimitas ac ipſius benigniſſima majeſtas Juſta ingenii noſtri modulum & ſenſuum capacitatem nos linqva naturam incultam nebulis ignorancie multipliciter obfuſcatam velit rudes indoctos a Rhetorica & ſciencia alienas in fecunda facundia ignaros habere excuſatos qvamvis barbarico more non poetice locucionis, modo groſſo loqvamur, qvia Inſulares ſumus a literarum ſciencia penitus alieni, imo qvod condecenti rhetorice locucionis ſtilo ſive Scriptura non referimus veſtre regie majeſtatis ea & nos ſubmittimus correctioni. Sed verum eſt ut atteſtamur qvod more noſtro barbarico omnia qve ſuperius veſtre majeſtati ſcribimus vera ſunt, qvia ex antiqvis libris, ſcripturis authenticis, cronicis approbatis & relacionibus

bus fide dignorum anteceſſorum noſtrorum, ac infeodacionibus noſtris A. D.
eccleſiarum noſtrarum iſta extruximus & compilavimus. Et ſi opus eſſet plura qvam in preſenti epiſtola veſtre celſitudini lacius manifeſtare ſciremus ipſamqve in premiſſis informare, ſed qvia longa ſolent ſperni, hec pauca ſufficiunt pro preſenti. Et ut hæc noſtra epiſtola taliter qvaliter compilata veſtre regie majeſtati ac dominis veſtri conſiſtorii & palacii circa latera veſtra exiſtentibus majorem fidem ac roboris firmitatem faciat animos veſtros ad plenum informet ac inter archane

veſtrorum radicem emittat veritatis firmam & ceteros Chriſti fideles ſanctæ matris Eccleſie filios inſtruat ad Deum & ſacroſancta Dei Evangelia per nos corporaliter tacta juramus qvod premiſſa modo qvo ſuper relata deponimus ad Dei honorem veſtreqve celſitudinis, predeceſſoris mandatum & non alias nec prece nec precio, odio, amore vel favore vel ſub ſpe cujuscunqve muneris preſentis vel futuri ſed pro veritate duntaxat dicenda. In qvorum omnium & ſingulorum fidem & teſtimonium premiſſorum ſigilla *Thome* Epiſcopi, Canonicorum & Capituli antedictorum, totiusqve populi & communitatis patrie noſtre Orcadie qvod dicitur ſigillum commune & mei *Henrici Randale* legiferi in noſtra publica & generali ſeſſione non ſine magna maturitate & plena digeſtione preſentibus ſunt appenſa apud *Kirkwaw* menſis Maji die qvarto Anno Domini milleſimo qvadringenteſimo tertio.

A. D.

FRAGMENTUM
ex No. 103. in Folio. (*)

Imperavit *Hetlandiæ*, alias *Finland* & *Qvenland*, qvæ ab aliis oriente maris *Gandvig* propinqvi, nobis *Helſingiabond*, ſita eſt, rex nomine *Forniotus*; filii ei erant tres, primus *Gler*, nobis *Egi*, ſecundus *Loge*, tertius *Tari*, huic filius *Froſtius*, pater *Sneiſis*, patris *Thoreris*, qvi duos habebat filios, *Noerem* & *Goerem*; filia ei *Goa*; Religionis ſtrenuus ſectator, ſacrificium, dictum *Thorrablot*, media qvavis hyeme, unde etiam menſis nomen trahit, fecit: hyeme qvadam, inter ſolennia hæc ſacra, *Goa*, omnibus inſciis deſiderabatur, qværitur, non autem invenitur; Exacto menſe iſto, proxime ſeqventi, *Thoer* victimam *Goeblót* obtulit, eum in finem, ut de *Goa* certiores redderentur; aſt fruſtra. Tertia poſtea hyeme fratres ſe ſororem exqviſituros pollicentur, loca perluſtranda ſortiti, *Noer* continentem, *Gor* vero inſulas, unde hic, nave vectus, curſum per mare dirigit, hinc in mare Jutiæ delatus, *Sveciæ* Peninſulas & omnes in orientali mari ſitas inſulas, poſtea *Gythlandiæ* ſcopulos ſcrutatur; ad Daniam exinde tendit & ſingulas ejus inſulas tranſit, ſuos ibi cognatos, *Gleris Gamli* in Leſſöe, poſteros, convenit; pergit exinde, ſorore non exqviſita. *Noer*, donec hyeme, cum terra nive tegeretur, xyloſoleis vehi poſſet, manebat; ex Qvenland tunc intra mare progreſſus, ad homines qvi *Lappones* audiunt & pone *Finniam* habitant pervenit, cum his, tranſitum prohibentibus congreditur eosqve fugat, ipſe qvippe, non ſecus ac exercitus, magiæ peritiſſimus; inde occidentem verſus in *Kiöl*, ſine ullis obviis, tendunt diuqve pergunt, feras avesqve, qveis

(*) *Hoc in reliqvis non habetur & initium eſt hiſtoriæ; vitioſe ſcripti exemplaris ſcopum tantum retinere poſſumus.*

qveis victitent, jaculantes; Veniunt ad occaſum verſus de montibus deci- A. D.
dentem fluvium eundemqve labentem ſeqvuntur, donec ſinum magnum, ſummam vaſtitatem præ ſe ferentem, conſpiciunt, & multas ibi valles, undiqve cultas; ad ſinum deſcendunt & cum congregatis ibidem pugnam ineunt; *Noer* heic victor, vicinia loca peragrat ac tractus & omnium intra tribuum rex evadit; æſtate ibi transacta, cum montes nix tegeret, vallem, ſecundum auſtrale tractus, qvi *Thrandia* nunc audit, latus, ſuperat; Qvosdam ex ſuis, ingentes enim utriqve fratri copiæ, auſtrum verſus in *Meriam* ablegat; qvoscunqve ſibi in itinere obvios ſubigit; Ad auſtrale montis, qvi ad vallis ſuprema, latus progreſſus pergit usqve qvo ad ſtagnum *Miors* pervenit, occidentem verſus, ſuos enim a rege, cui nomen *Soknius*, cæſos audivit, a monte vergit; venit in tribum *Valdures*, inde mare verſus ad longum anguſtumqve ſinum, hodie *Sogniam*, congreditur hic acri pugna cum *Soknio*; illi magici ipſorum doli probe noti. *Noer* ſummam certando virtutem præſtat & cum *Soknio* tandem confligit & eum, cum magno ſuorum numero, ſternit.

Cap. 2.

His geſtis, *Noer* in tractum a *Soknia* aqvilonem verſus, qvi *Soknio* paruerat, nunc Soknedal, pergit; moratur ibidem diu; locus *Nordfiord* appellatur. Convenit eum heic frater *Goer*, qvi nihil omnino de ſorore *Goe* audiverat, aſt qvæcunqve extra continentem ſubegerat; Diſtribuunt tunc loca ſubacta; obtinet *Nor* continentem; *Goeri* omnes inſulæ, inter qvas navigare poſſet, cedunt. In *Oplandias* exinde tendit *Noer*; regimen ibi *Bergis* erat apud *Rolfum* regem, filium *Svadi* Jtteris, a ſeptentrionem verſus jacentibus *Dofrum*; abduxerat hic *Goam*, *Thoris* filiam, unde *Noeri* ſecum certandi dat optionem, & poſt longam, aſt

A. D. victoria carentem pugnam, cum fædus contraherent, ipſam retinet & ſororem ſuam illi viciſſim elocat. *Nor* igitur in ſubactum prius regnum, qvod *Norveg* ſ. *Noris via* audit, revertitur & ad finem usqve vitæ regit, poſt eum filii, qvi terram diviſerunt, unde unicum regnum tot regna qvot reges numeravit; hinc reges provinciales.

Cap. 3.

Goer ſummus habebatur pirata (Sø=Konge), ejus filii *Heiti* & *Beiti* piratæ primarii homnesqve ferociſſimi; Regnis filiorum *Goris* magna intulere damna, variis vincentibus. *Beiter* in *Thrandiam* delatus, in loco qvi nunc *Beitisſtad* caſtra locat; navem inde trans *Fifvisvred*, ubi *Nomdaler* ſeptentrioni proximi, trahi curat, in puppe ſedens, gubernaculum tenet, totumqve a ſiniſtro navis latere territorium, multas provincias, ſui juris facit.

Heiter Goeris filius pater erat piratæ *Sneidis*, cujus filius *Halfdanus Gamli*, pater *Ivaris* Oplandiæ comitis, cui filius *Eyſteinn Glumra*, nepos comes *Rögnvalldus*, dives prudensqve.

Cap. 4.

Comes *Rögnvalldus Haralldo* pulchricomo addicitur, qvi ipſum *Meriæ* & *Romsdaliæ* præficit. Erat ei uxor *Ragnhillda*, *Hrolfi Næfiæ* filia, ſuſcepit ex eadem filium *Rolfum*, qvi Normandiam ſubegit, vir hic tantæ molis ut nullus eqvus ei ferendo par eſſet, *Gaungu Rolf* (pedes) exinde dictus; ejus poſteri Rude=Jarler & Angliæ reges; habebant etiam (*Rögnvalldus* & *Ragnhillda*) filios plures, *Ivarem* nempe & *Thorerem Thegiandi* (taciturnum v. mutum). *Rögnvalldi* autem filii noti fuere *Halldus*, *Rollaugus* & *Einar*,

natu

natu minimus. Rex *Haralldus* Pulchricomus æſtate qvadam in mare occidentale navigationis curſum direxit, piratas, hoſtilium qvippe eorum incurſionum in Norvegiam, (hyemali tempore in Hetlandia vel Orcadibus morabantur) pertæſus, puniturus dirigit; ſubigit ſimul *Hialtlandiam*, *Orcades* & *Hæbudes*; ad occidentales usqve *Meriæ* oras pergit, ſingulos vicos devaſtat pugnis variis & regiones longe adeo occidentem verſus ſitas, ut nemo exinde iis potitus ſit, ſuæ fecit poteſtatis. Inter memoratarum qvandam pugnam cæſus eſt *Ivar*, comitis *Rögnvalldi* filius; dedit igitur rex *Orcades* & *Hialtlandiam* comiti, qvi fratri *Sigurdo*, regis *Haralldi* proretæ, utramqve ceſſit ditionem. A. D.

Cata-

Catalogus
Comitum Orcadenſium
Ordine Chronologico.

Anno		Orcadum		noſtra Pag.
	Herraudus cadit	7		
	Angantyr	8	—	
	Cormacus	8 & 9	—	
617	*Godballdus*	9	—	
	Fridlefus Ragnaris Lodbrochis f.	9	—	
	Rögnvalldus Eyſteinis f.	10	—	3
	imperium in fratrem confert	11	557 —	3
	Sigurdus Eyſteinis f.	12	—	3
	Guttormus Sigurdi f.	12	—	3
	Halladus Rögnvalldi f.	17	—	
	Defenſionem inſularum negligit, comitatum reſignat & in Norvegiam redit No. 103 & 332.			
	Einar, Torf-Einar, Rögnvalldi f.	18	—	3
	Arnkell Einaris f. } cadunt cum *Erico Blodöx* No. 103	22	—	3
	Erlendus Einaris f. } Cap. 8.	22	—	3
	Thorfinnus Hauſakliuſur	24	—	3
	Arnfinnus Thorfinni f.	24	—	5
	Havardus Thorfinni	24	—	5
	Laudver ſ. *Ludovicus Thorfinni f.*	24	—	5
	Liotus Thorfinni f.	24	—	5
	Skulius Thorfinni filius	24	—	5
	Sigurdus Laudveris f. Craſſus	27	—	5
1013	cadit	44	—	
	Sumarlidius Sigurdi f	45	—	5

Einar

ORDINE CHRONOLOGICO.

Anno		Orcad. noſtra.		Pag.
	Einar Sigurdi f. Rangmudr . .	45	—	5
1020	ſive diſtorti oris, cadit . . .	48	—	15
1033	*Bruſius Sigurdi f.* obit . . .	-		48
1064	*Thorfinnus Sigurdi f.* natus 1008, decedit .	65	—	87
1046	*Rögnvalldus Bruſii* occiſus . . .	62	—	76
1099	{*Paulus Thorfinni f.* / *Erlendus Thorfinni f.*} obeunt . .	80	—	116
	Erlingus Erlendi f. cadit de caſu ejus duplex relatio	-	—	116
1110	*Hacon Pauli f.* moritur. . .	90	—	141
	Magnus Erlendi f. cæſus eſt . .	86	—	132 501 504
1135	*Haralldus Haconis f.* venenato induſio extingvitur	91	—	135
	Paulus Haconis imperio potitur . .	-	—	159
1157	Ejus fatum incertum . .	109	—	220
1158	*Erlendus Haralldi Svaviloqvi f.* cadit . .	137	—	361
1206	*Kolus Kalii* f. *Rögnvalldus*, non cadit 1159 .	142	—	389
	Haralldus Maddadi f. natus 1135 . .	152	—	419
	Haralldus Erici Slagbrellis f. ungi f. junior .	147	—	411
1231	*David Haralldi f.* moritur . .	154	—	420
1231	*Jon Haralldi f.* cæſus eſt			
1239	*Magnus* obit	163		
1256	*Gibbon* obit	165		
1267	*Magnus Gilberti f.* comitis officium gerit .	172		

NB. Ex Indice nominum *Jacobi Anderſoni.*

Primus in noſtrorum ſcriptis memoratus Cathaniæ (Cathneſs) Comes erat *Haralldus*, qvo ob rebellionem adverſus R. *Guilielmum* cæſo, collatus eſt ab *Alexandro II.* is honor in *Magnum Gillebridi* comitis *Anguſiæ* filium, cujus vel filius vel nepos erat (*) *Magnus*, hac charta nominatus, ejusqve ſobole deficiente eam dignitatem accepit.

Magnus

(*) *Vide* Magnum *infra poſt hunc ordine qvartum, Anno* 1320.

Anno		Orcad.	Pag.
1274	*Magnus Gibbonis f.* obit	—	172
1276	*Magnus Magni* filius comes creatur . .	—	
1284	obit	—	172
1300	*Jon Magni f.* comitatum gerit . . .	—	172
1320	*Magnus* comes Orcadiæ & Cathaniæ nominatur in litera Comitum, Baronum, libere tenentium & communitatis Scotiæ ad Papam Anno Dni 1320. Vid. *J. Anderſoni* Theſaurum Diplomatum & Numiſmatum Scotiæ. ed. Edinburgi 1739. Tab. LI.	—	
1343	*Argiſel* comes eſt	—	137
1357	*Eringilſus*	—	173
1369 1370	*Henricus de S. Claro.*	—	174
1375	*Alexander de Ard* comes	—	174
1406	*Henricus Sinclar*	—	178
1418	*Johannes Sinclar*	—	178
1423	*David Meiner* conſtituitur		178
1427	removetur ab officio		
1427	*Thomas de Tholac* epiſcopus comitatus præfecturam recipit	—	182
1434	*Gvilielmus de S. Claro* comes creatur . .	—	183
1463	*Robertus*	—	186

Index Nominum propriorum.

A.

Akursburgum urbs 310.
Aldeigoburgum urbs in Baſſia 47. 49.
Alſifa 47.
Amundus Hnefii filius. 375.
Andreas Sveinis filius 405.
Armodus poeta 267. 283.
Arnas Spítuleggur, ejus cædes 275.
Arnſinnus comitis Thorfinni filius 3. Ejus uxor Ragnhillda, regis Erici filia, ipſum occidit. No. 103. Cag. 8.
Arnkell comitis Torf-Einaris filius 3.
Arnor Jarlaſkálld 65.
Aslacus Erlendi f. 261.
Audun Raudi 303. ſeq. 307.
Aulver Roſta, 141. 147. 175. ſeq. Olaum Hrolfi comburit 187. fugatur 235.

B.

Biarnius Kolbeinis filius in Orcadibus Epiſcopus. 405. 407.
Bolgaraland v. Bolgardaland 318.
Bruſius Sigurdi filius, Orcadum comes, moritur 44.
Botolfus Begla 355.

D.

Dagus Eylífi filius 109.
Dalveriaætt 382.
David rex Scotiæ 153. Melkolfi filius 177. moritur 327.
David Haralldi f. 407. Orcadiæ comes 419. moritur 421.

Dromundr, *Dromedarius*, navis ingens 298.
Duſgall Sumarlidii filius, rex 383.
Dungadus Kataneſiæ comes 5.
Dungadus rex Scotiæ 91.
Dyraksborg 318.

E.

Einar Rögnvalldi filius comes 3.
Torf-Einar igitur cognominatus, qvod glebulas torrefactas (*Torf*) pro ignis alimento in inſulis adhibendas primus invenerit, altero oculo captus, ſtatura magnus perqvam, piratas Danos, Thorerem Tueſkegg & Kalfum Skurfam, qvi inſulas ſubegerant, occidit & Halfdanem Hálegg, cujus tergo transfoſſo, pulmones extrahit & ut victoriam obtineat Odino hoſtiæ loco offert. No. 103 & 332. Cap. 6. 7. 8.
Einar Sigurdi f. inſularum comes 5. Rangmudr nominatur 61.
Svaſu Ragnhilldæ Eirici filiæ Einarem Klummung occidit & ejusdem cura exinde interfectus eſt No. 103. Cap. 9.
Einar Thambaſkelfer Magnum Olai e Ruſſia reducit 47.
Einar Vorſakrakr 93.
Eyſteinn Glumra 3.
Eyſteinn Orrius cadit 95.
Eyſteinn Norvegiæ rex. 119. 259. 325. 333.
Eivindus Urarhorn occiditur 11.
Eivindus Olbogi 109.
Eivindus Melbrigdi f. 179. 187. 191.
Elliſif regina 95.
Emanuel rex Conſtantinopolitanus 319.
Endridius Iſaaci filius 93.
Endridius Ungi 259 ſeq. 287 cædes ejus 321.
Ericus Spaki, rex Daniæ 99.
Ericus Blodöx 3. 17.
Ericus Eymmunius rex. 99. 173.
Ericus Stræta 143.
Ericus Slagbeller. 143. 147. 349. 397.
Erlendus Thorfinni f. 87 comes 91 uxor Thora 93. mors 117
Erlendus Haralldi Slettmalii f. Svavilobvi f. 217. comes 327 cædes 361.
Erlingus Archidiaconus 93.
Erlingus, comitis Erlendi f. 93. cadit 117.
Erlingus Skacki 277. ſeq. 285. 301 ſq. 321.
Ermengerda, regina Verboni, 278. ſqq.

F.

F.

Finnus Arnæ f. 59.
Frakarka Maddadi filia. 139 ſeq. 175. ſeq. ædibus incluſa comburitur 235.

G.

Gaddgeglar, confinium Scotiæ & Angliæ 55.
Gaiciuland 284. 294.
Gardariki, Ruſſia 45.
Gilla-Kriſtus 151
Gilla-Odran 383.
Guttormus Sigurdi f. comes 3.

H.

Haco Ivaris f. comes 93. 96. 99.
Haco Pauli f. 93. comes 119. mors. 141. 413.
Haco Pik. 93. Sigurdi in Veſtneſo filius 147.
Haco Klo 93. 143. 147.
Haco Karl 119. 195.
Haco Norvagus. 99.
Haco Barn. 258.
Haco Herdibreid, rex conſtituitur & cadit 321.
Haco Haralldi filius, comes 397.
Haflidius Thorkelis Flettis filius 215.
Halfdanus Háleggus regis Haralldi f. cadit. 3.
Halldor Brinjulfi Ullfalldi f. 93.
Hallneſia 95.
Hallus de Sida 93.
Hallus Thorarini Breidmagii filius 243. clavis metricæ cum comite Rögnvalldo autor 245.
Haralldus Pulchricomus Orcades ſubigit. 3. 17.
Haralldus Sigurdi f. rex 45 in Norvegiam venit 79. cadit. 95.
Haralldus Gudini filius rex Angliæ 95.
Haralldus Slettmáli, ſvaviloqvus comitis Haconis filius, comes 139 ſqq. magia interit 145.
Haralldus Magni Nudipedis filius 151 rex 171. 185. 199.
Haralldus comitis Madadi filius 221. comes 231. 327. 337. 397. 407.
Haralldus Jungi v. Ungi, Erici filius 397. comes 407 cadit, ſanctus. 411.

Havardus Gunneri f. 93. 127.
Havardus Thorfinni filius, comes, 3. ſvaſu uxoris Ragnhilldæ ab Einare Klummung cæſus eſt. No. 103, Cap. 9.
Havardus, domeſticus Sölmundi 157. cædes ejus 161.
Heborga comitis Pauli filia. 93.
Holldbodius, Hundii filius (interdum Hornbodi) 195. 235. fugatur. 247.
Hörda-Knutus, Daniæ & Angliæ rex 57.
Hugo Craſſus 109.
Hugo Prudi 109. cadit 111.

I.

Jarisleifus, rex Holmgardiæ 47.
Imbolum urbs 314.
Ingiborga Jarlamoder, ɔ: comitum mater 59.
Ingimar Sveinis filius 171, de Aſko. cadit 173.
Ingirida Sveinis Asleifæ filii uxor 237. 239. Thorkelis filia 329.
Ingius Steinkelis f. Sveciæ rex. 99.
Ingius Norvegiæ Rex 259 321.
Jonas Wængr 149. 215.
Jonas Petrif. 155. 157. 163. ſeqq. Fótr (pes) cognominatus 169. 199. 261.
Jonas, epiſcopus in Scotia 229.
Jonas epiſcopus in Kataneſo læditur. 414.
Jonas Vængr. 363. 371. ſeqq.
Jorvik ɔ· Eboracum urbs 95.
Ivar Gallius cadit 407

K.

Kalfus Arnæ f. 47. 49. exulat 59. 63. ſeqq. Thingmannorum dux. 85.
Kalius de Agdis 109. ejus mors 117.
Kalius Koli filius 117.151. antrum Dollii inviſit. 155. ſeq. Rögnvalldus nominatur & comes evadit 169. iter in Palæſtinam ſuſcipit 279. redit in Orcades. 323 347. ejus cædes. 389 395. 407. 411.
Karl Hundii f. Rex Scotiæ 31. fugatur vel, ut qvidam volunt, cadit. 39.
Kliſland in Anglia 95.
Kolbeinn Hruga 93 257. 405.
Kolgaraland. v. Bolgaraland v, Bolgardaland 318.
Kolus Iſaaci filius 93.

Kolus

Kolus Kalii f. 109. uxor Gunnhildis 117. 151. 175. 203. ſeqq.
Konofagr, Hiberniæ rex 11.
Kugius in Veſturey 149. 179.

L.

Laudver v. Ludovicus comitis Thorfinni filius 5. Ejus uxor Ǒden, regis Hiberniæ Kialvoris filia. No. 103 c. 10.
Liotus comitis Thorfinni filius. 5. Uxor Ragnhilda, Regis Erici filia. Ex No. 103. cap. 9.
Liotus Nídingr 139.
Lifolfus Skalli (calvus) 407. cadit 411.

M.

Maddadus comes Katneſiæ 219. Ejus mors 327.
Magnus Olai f., rex, e Ruſſia reducitur 47. ſqq. 61. 105. ſq. cadit 119.
Magnus Havardi f. 93. 391.
Magnus comitis Erlendi f. 93 exulat 111. ſeqv. comes 121 cædes ejus & ſanctitas 133 411 miracula 515 ſqq.
Magnus Sigurdi regis f., rex conſtituitur 171 læditur 175.
Magnus Erlingi f. rex 321 407.
Magnus Mangius, Erici filius 397. cadit 407.
Melkolfus rex Scotiæ moritur 31
Melkolfus rex Scotiæ, cognomine Langháls 911. 177.
Melkolmus Davidis f. rex Scotiæ 327. 331. 383.
Melkolmus comes in Merhæfvia 405.
Menelaus (Emanuel) rex Conſtantinopolitanus 319.
Myrkiartan Hiberniæ rex. 117.
Moddan comes Kataneſiæ 31. occidit eum Thorkell Foſtri 37.
Mor-Karius comes in Anglia 95.

N.

Niörfaſund fretum 296 298.

O.

O.

Olaus Triggvii Rex Norvegiæ 5.
Olaus Norvegiæ rex 17. ſeqq. Haralldi filius 29. cadit 45. ſanctus 47. 51. 75.
Olaus regis Haralldi f. rex conſtituitur 95. Kyrri 99. Digri 101.
Olaus Magni filius Norvegiæ rex. 119.
Olaus Bitlingr, Hæbudarum rex. 139. 383.
Olaus Sveinis filius 405.
Olaus Hrofi comburitur 187.
Ottar comes in Thorsey 147. 217.
Otto parvus, poeta, 267. ſeq. 283.

P.

Paulus Thorfinni filius 87. comes 91. mors 117.
Paulus Haconis comitis filius, Umálgi dictus, 141. comes 143. capitur 219. 387. duplex de eo relatio. 221.

R.

Ragna, mulier in Rinarsey 149. 242.
Ragnhillda Erici regis filia, maritum, comitem Arnfinnum, interficit; Einarem exinde Klummung, ipſius ſobrinum, ut ſecundum ſuum maritum, comitem Havardum, Arnfinni fratrem, interficiat, perſvadet, ad cujus cædis vindictam ſumendam Einarem Hardkiöft (Rangmud) inducit, Einarem Klummung occidentem. Nubit exinde Lioto priorum conjugum fratri & Einarem Hardkiöft occidi curat. No. 103. cap. 8 & 9.
Raudabiörg, prærupta ad ſinum Petlandicum 64.
Rögnvalldus Meriæ comes. 3.
Rögnvalldus Bruſii filius 11. apud regem Olaum moratur 27. Haralldum Sigurdi fil. e pugna Stiklaſtadenſi avehit 44. in Norvegiam ſeqvitur regem Magnum 49. comitis titulo ornatur 51. in Anglia arma circumfert 57. cædes ejus 79.
Rögnvalldus comes. vide Kalius Koli f.
Rögnvalldus Erici fil. 407.
Rögnvalldus Gudrodi filius, Hæbudarum Rex 413.

S.

Saraceni 304.
Sardinarey, inſula a Serklandia meridiem verſus 298.

Serkland 298. 308. l. Saracenia.
Serkus de Sognia. 109.
Sigmundus Aungull 291 ſeqq.
Sigurdus Craſſus, comes Laudveris filius, in prælio Brianico cadit 5.
Sigurdus Eyſteinis filius, primus Orcadum comes 3.
Poſtqvam Comitem Scotiæ Melbrigda Tönn dolo circumvenerat atqve occiderat, caput ejus epippiis alligavit, aſt cum eqvo calcaria addere vellet, denti retorto pedem impegit, ſed vulnus inde acceptum intumuit & mortis cauſa extitit. In Eckialsbacke inhumatur. No. 103. Cap. 5.
Sigurdus in Veſtneſo. 93. 143. 227.
Sigurdus regis Magni filius. 109. rex. 119. 153. 169. mors. 171. 316. 321.
Sigurdus Hranii filius. 109.
Sigurdus Murtr, Ivaris Gallii f. 407. cadit 411.
Sigurdus Sneis cadit 117.
Sigurdus Slember 141. exulat 143.
Skulius comes Thorfinni filius. 3. certans cum fratre Lioto cadit No. 103. cap. 10
Sölmundus Sigurdi Sneiſis filius. 151. 155. 215.
Stafnfurdu Briggia. 95. A. S. *Stanefordesbrygge*, *Stanfordbrigge*, in agro Eboraceo.
Stephanus Rágiaſi (conſiliarius) 383. 387.
Sumarlidius comitis Sigurdi filius 5.
Sumarlidius Oſpaki f. 93.
Sumarlidius Haulldus 383. ejus cædes 385.
Sveinn (Blót-Sveinn), rex Sveciæ, comburitur. 99.
Sveinn Ulfi filius rex Daniæ. 49. 79. 85.
Sveinn Olai 149. Asleifæ filius appellatus 187. comitem Paulum capit 217. 329. 397. ſqq. ejus cædes 405.
Sveinn Brióſtreip. 178. 181. ejus cædes 193.
Sveinn Hroalldi filius 241. 248 ſeqq. 271.

T.

Thingamannalid. 85.
Thorbiörnus Niger obit 311.
Thorbiörn Klerkr Thorſteinis filius 141. 231. 241. 351. 381. 385. ſqq. ejus cædes 395.
Thorer Steigenſis 107.
Thorfinnus Hauſakliufus Torf-E. f. comes 3.
Thorfinnus comitis Sigurdi fil. 5. 29. regem Carolum fugat 35. cum Rognvalldo certat 74. eum fugat 71. moritur. 87.
Torfnes 38.

Thorkell Amundi f. in Roſſey, Foſtri cognominatus 9. comitem Einarem interficit 15. & comitem Rögnvalldum. 67. cædes ejus 143.
Thorkell Sumarlidii filius, ejus cædes 143.
Thorkell Flettir 179. 195. ejus incendium
Thorſteinn Raudi 5.
Thorſteinn Haulldr Fiaransmunnr 141. 241.
Thorſteinn Ragnæ filius 149. 215. 341.
Thraſnes 281.
Tröllhæna. virgo ſancta. 415.

U. V.

Unius in Sognia 163. ſqq. 203 ſqq.
Wæringiar 318.
Walldemarus Daniæ rex. 321.
Valthiofus comes in Anglia. 95.
Valthiofus Olai interit. 187.
Vatnsfiördr 53.
Widkunnus Jonæ. f. 109.
Wilhelmus Ödlingur. 93.
Wilhelmus Orcadum epiſcopus. 137. 193. 197. 271. mors ſecundi, duo enim, 407.
Wilhelmus rex Scotiæ. 407. 411.

Index

Index Vocum

qvæ in Hiſtoria Orcadenſium occurrunt ab aliis omiſſæ.

A.

Ábyrgd. f. 1) Periculum quod ex fidejuſſione oritur. 2) Cura. 3) Præſtatio rei. pag. 10. a verbo *at ábyrgiaz*, 1) ſpondere, fidejubere, vadem agere, 2) tueri, curare pag. 226. 400. a præp. *á* & *borga*, 1) fidejubere, cavere, *borgade hann herra* Petr *fyrer þá at þeir ſkylldu luka tíund ſína,* cavebat iis Dnus *Petrus* de decimarum ſolutione. Instrum. Norv. 1309. 2) Præſtare. 3) Solvere. *Borgun*, fidejuſſio, vadimonium. 2) Præſtatio, Anglo- S. *beorgan, beorgian,* mutuo dare. 2) Cavere, Dan. *borge,* mutuo dare. 3) mutuo accipere. Germ. & Belg. *borgen* 1) credere; 2) mutuari. 3) ſatisdare, ſpondere; ut in *borg ſtaan,* vide Kilianum auctum, *van Hoogſtratens Woorderboek, Verſuch eines Bremiſch-Niederſächſiſchen Wörterbuchs* & *Wachter,* qvi hoc verbum cum Græco παρεχειν præbere, concedere, credit convenire. Svec. *borge*, idem eſt, vid. *Ihre.*

Áburdarmadr, pag. 154, homo pompæ ſplendidiori deditus, ab *áburdr* illatio. 2) ſarcinæ; 3) oeconom. lætamen agrorum. 4) juridice, accuſatio, crimen, res poſtulata. 5) geſtus corporis veſtibus ornati ad oſtentationem compoſitus, qvo ſenſu *Dani* dicunt *gebærder*, *Galli comportement*, *Germani Berd* apud Wachter: qvæ vox geſtum corporis tam decentem qvam indecentem notat. Omnia ab *at bera* ferre, geſtare; *bera ſik vel*, ſe bene, decenter gerere; *Bremenſibus beren* geſticulari; *beraz á*, oſtentationem præ ſe ferre.

Afarmenni, p. 256, nimietatis homo, ɔ: homo injurius ab *of* velut *ofr* nimis, nimium, nimietas, & *menni* ab *madr* homo.

Afaryrde, p. 274, verba modum excedentia, injuria, ab *of*, *afar* & *yrde* verba plur. ab *ord* verbum.

Áfreksmadr, p. 142, expeditionis homo, vir qui negotia fortiter expedit ɔ: vir fortis, ſtrenuus, compoſ. ab *Áfrek*, 1) expeditio, negotium abſolutum

a verbo *at afreka*, ex præp. *af*, a, ab, de, ex, & *reka* pellere, *reka frá ſér, fra höndunum*, *A. S. reccan*, curare, negotium expedire; *reka erende ſín af hendi*, negotium expediendo manus liberare ɔ: negotium expedire; hinc heroum regumqve apud veteres titulum, qvo *reckar*, Germ. *Recken*, *Rekkin* ſalutantur, qvam a verbo *Recken* tendere, expandere, ut magno Leibnitio viſum, aut ab adjectivo *rikr*, dives, potens, juxta *Wachterum*, deducere mallem. Etenim regis *Alfi* comites, fortiſſimos in armis viros; potius ab expeditionibus bellica virtute claris, qvam ab divitiis, *recka* dictos fuiſſe qvis non videt? Apud Bremenſes *langen Reke* hodiedum appellatur *ein lang aufgeſchoſſenen Menſch* & *Rekr*, *riks ein groſſer langer Menſch*. Eadem forte erit vox Danica *rekke*, ſeries, (ab at *recke*, extendere) alias *rad* dicta, qva voce utraqve veniunt apud vulgus homines graciles ſed procera ſtatura.

Ákefd, niſus vehemens a partic. intenſiva *á* & *kapp* niſus. 2) Fervor, vehementia in agendo. p. 318. 3) Inſolentia p. 272. Fionice *Akaved*. 4) Certamen. *ákapt* vel *ákaft* enixe, vehementer.

Álag, p. 138, impoſitio, illatio, additio. 2) Juridice multa, a præpoſ. *á* & *leggia* ponere.

Álajörd, p. 312, angvillarum terra ɔ: mare, qvod poëtice ita vocatur, ab *áll* m. angvilla, A. S. *al*. Dan. & Svec. *aal*. Belg. *Ael* & *Aal*.

Árædi p. 28. aggreſſio. 2) Dan. *Aaraad* audacia, ab *at ráda á* aggredi, irruere, Al. *raden* currere, accelerare, celeriter cum impetu ferri.

Audgiafi p. 68. opum dator, Germ. vet. *od* & *ot* Subſtantiv. opes, *ουσια*, ab *aud* opes, A. S. *eadig*, *eadigre*, *eadrigeſt*, felix, felicior, feliciſſimus. Ulph. *audaſta* gratia (qvaſi *aud hafandi*, gratiam habens) ɔ: felicitate plena vocatur *Maria* in Salutatione Angelica, vid. *Wachter* & *Ihre* in voce *Od* pag, 272.

Audſærr p. 88. facilis viſu ɔ: manifeſtus, perſpicuus, a partic. inſeparabili *aud* qvæ facilitatem poſſibilitatis involvit, A. S. *ead* in compoſitis idem eſt ex. gr. *eadmodig* Isl. *audmiukr* Dan. *ydmyg*, humilis, Alem. *od*, Franc. *odi*, Gothis *aze*, Svec. *odh*, unde Isl. *odr* facilis, promtus. 2) Celer. *í ſvörum ódr*, lingva promptus. con. *Ihre* & *Wachter*.

B.

Bakbordi m. p. 302. terminus navalis, latus navis illi ad ſiniſtram manum qui in puppe ad gubernaculum ſedet, compoſ. a *bak* tergum & *bord*, de qva voce

voce vide vocabularium ad *Gunnlogi Ormstungæ Sagam.* Videtur autem *bakbord* ita vocari, qvod rector navis tergum iſti parti, clavum tenens, olim adverterit. Holland. *Bakboort de ſlinker Zijde van het ſchip als men met het gezikt na vooren ſtaet.* Vid. Nicol. Witſens Scheepsbow en Beſtier. II. D. 483. Perhibet Dnus *Ihre*, *bakbord* denotari partem ſiniſtriorem, ſed multoties navi vectus totum puppim inter & proram interſtitium illo nomine venire obſervavi. confer porro illum in voce *bord.*

Bálkr p. 76. 1) trabs, Franc. *balko*, Dan. & Svec. *biælke*, Belg. *balk.* 2) ſepimentum, ſepes ex lignis transverſariis facta; *hann ſtöck yfer bálkin*, ſepim (ɔ: qva lignis conſtructa obſtruxerant oſtium hoſtes) tranſiluit. pag. 76. 3) Titulus, ſectio juris de certa qvadam materia, cujus nominis rationem a relatis primum in tabulas ligneas legibus ducit Dnus *Ihre.* 4) Acervus; *var þat mikill frændabálkr um allann Breidafiörd*, ingens fuit horum cognatorum acervus in toto Breidafiördo ɔ: gens numeroſiſſima. *Laxdæla.* 5) Condenſatæ ad horizontem nubes, qvæ tempeſtatum omen eſſe ſolent, unde 6) *vedrabálkr* hodie vocatur procella diu durans. 7) Vis, impetus. *Vidrisbalkr* pugna.

Bard. f. p. 298, unde *bord*, ora, extremitas, margo cujuscunque rei, (a) terræ, montium, unde multis in Islandia locis nomen, ut *Bard*, *Bardaſtrönd*, *Bardsnesvík*, *Bardsvík.* (b) In navi *roſtrum* & qvæ circa proram aliæ partes prominent, vulgo *ruſt.* Hinc (c) per ſynecdochen partis *bard* navis qvoqve appellatur. (d) In balænis pinnæ remiges *hvalbardar* vocantur.

Beita p. 278, 1) Contraniti. 2) Terminus navalis, obliqvare curſum, captare ventum. 3) Terminus venatorius, incitare, emittere, *at ſlaae Hundene löſe* canes emittere.

Beinrángr p. 268. valgus, a *bain* os, Alam. *bein*, *pein*, A. S. *ban*, Belg. & Dan. *been.* 2) Crus; & *rángr*, non rectus.

Bengagl p. 244. Guttæ vulneris ɔ: ſangvis: ut vero ſangvis ruber eſt, loco citato, color ruber poetice ita nominatur a *ben* 1) vulnus, Goth. *banios.* Svec. *bane.* A. S. *ban* pernicies apud *Benſon.* 2) Mors. Alem. *ban.* Dan. *banemand* homicida & *gagl*, de qua voce videatur Index vocum ad *Gunnlögs Ormstungu Sagam* in voce *blódgagl.*

Bella p. 196. Svecis *bælla*, valere pollere. 2) ad voluntatem relatum *velle* & hinc 3) audere, audacia præſumere Al. *balden.* *er ſliku hefer bellt*, qvi talia auſus eſt. *Belde* audacia A. S. *belde*, Alem. *beldi* idem; & hinc *belldinn* 1) audax; 2) viribus fretus. 3) obſtinax.

Bíta p. 172. 1) mordere A. S. *bitan.* Al. *pitzan.* Dan. *bide*, Germ. *beiſſen. Mik bitu örfar*, ſagittæ me mordebant l. c. *Samvitzkan bítr hann*, conſcientia eum mordet. 2) efficere; *bryningen bítr.* admonitio vice cotis functa effectum habet.

Biugr p. 210. Curvus, incurvatus. 2) Demiſſus, humilis, a *bugr* curvatura, Dan. *bugt*, Belg. *bogt*, ab *at buga*, flectere, curvare, Germ. *bugen.*

Blódkerti n. p. 366. ſangvinis candela ɔ: haſta, compoſ. a *blód* ſangvis, Al. *bluot, pluot*, Angl. *blood*, Belg. *bloed*, Dan. & Svec. *blod*, Germ. *blut*, Goth. *bloth*, Græc. βλυειν, ſcaturire & βλυδιον humidum; & 2) *kerti*, candela, Germ. *Kerze*, utrumqve a latinorum cereus, qvod iterum a Græcorum κερος, cera.

Bogmadr, pag. 302, arcûs homo ɔ: ſagittarius, a *bogi*, Svecis idem, arcus, Angl. *bow*, A. S. *bóg*, Al. *bogen*, Belg. *boog*, Dan. *bue*; & *madr* homo.

Bolr. m. pag. 306. 1) truncus, pars media inter caput & coccendices, Cambro Br. *bol.* venter, Al. *bulc.* 2) thorax in eodem ſenſu ac latinis a) pro parte iſta corporis, b) pro veſte manicis carente, 3) corpus capite demto, 4) cadaver, ut loco citato

Brádfengis, adv. p. 28. Celeriter adqvirendum ɔ: cito, a *brád* celeritas, *bradr* celer, Dan. *brad*, Svec. *bråd*, Græc. ῥαδινος, Æol. βραδινος; & *fengr*, captio, acqviſitio.

Brandr m. p. 36, enſis, Ital. *brando*, Scot. *Brand*, Al. *brand.*

Brióta p. 284. frangere, *brióta ſtraum fyrer*, primus aliqvid aggredi; *brióta vapn upp*, arma effringere ɔ: ſumere, expedire, arripere; dictionis hæc ratio eſt; ſolebant veteres, præſertim nave vecti, arma in ciſtis & faſciculis colligata adſervare, unde factum magno ſæpe molimine ea vix expedita eſſe.

Broſa pag. 400. ſubrtdere.

Bruna, pag. 90. 400 æſtuare, 2) vehementer procedere, a *bruni*, æſtus.

D.

Dæll p. 146, facilis, commodus.

Dylgior p. 88. Simultates, ab *at dylia* abſcondere, occultare. 2) Simulare. 3) Decipere, Belg. *dolen*, Dan. *dölge*, Svec. *dölia*, A. S. *digelan.*

Dólgr.

Dólgr m. p. 212, hoſtis vel neqvam, qvi dolos aliis ſtruit; Svec. *dulg in Konunga & Höfd.* Styr. Al. *dolg* pernicies. 2) Cædem notat, A. S. *dolg,* cicatrix, vulnus; *dóli* nobis homuncio, neqvam appellatur & Anglo-Saxones *dole* hæreticum vocant; utraqve vox ab *at dylia* derivari poteſt.

Drengiligr p. 212. Virilis, a *drengr*, vir fortis, ſtrenuus, A. S. *drenges.* 2) Miles. 3) Famulus. Vid. *Ihre* in hac voce, qvi doctiſſimum de eadem Commentarium ſcripſit.

Drift f. p. 144. nix.

Drótt p. 54. natio, gens, populus. Al. *Drot*, A. S. *Drit*, unde *Drottinn*, dominus. *Drottning*, regina. Vid. in hac voce Illuſtr. Dn. *Ihre.*

E.

Egghríd f. p. 58. acierum procella ɔ: pugna, ab *Egg.* 1) Ora, alias *rönd*, *brún.* 2) Acies, Al. *ecke*, Ang. *eide* A. S. *ecge*, Brem. *Egge*, Cambr. *awch*, Dan. *eg*, Gr. *ἀκη*, lat. barb. *aguzo*, & *hríd* procella.

Eidi. n. p. 114, terræ iſthmus, Dan. *eeth*, Sv. *ed.* 2) locus qui proſpectum intercipit. *þar eidi milli þeirra*, locus illis mutuum intercepit viſum; vulgo adhuc dicitur.

Einbægdr, p. 20, unilateralis, dicitur de ſtatu periculoſo ex qvo unica tantummodo via ſalutis patet; *Jarl ſá at einbægdr var koſtr hans*, vidit Comes unicam ſibi ſupereſſe viam, conditionem, modum l. c. ab *einn* unicus & *beygdr* flexus, qvod a *bógr* 1) armus. 2) Curvatura. 3) latus.

Eindaga, p. 124, diem ſtatuere, ab *einn* unus, unicus, ſolus & *dagr* tempus agendi vid. *Ihre* in voce *Dag.*

Einhlítr p. 224. 1) ſui juris. 2) Sibi ſolus ſufficiens, ab *einn* & *hlítr*; *lid* auxilium, inſerto ob emphaſin h, & d in t mutato.

Elldſkíde n. p. 156 cremia, ab *elldr* m. ignis & *ſkíde* n. lignum fiſſum, lamina lignea. A. S. *Schide.* Angl. *Schid*, Germ. *Scheit*, a Gr. *σχιζω* findo, unde *σχιδη* *σχιδος* aſſula.

Elldsvirke p. 156, igniarium, qvicqvid igni fovendo aptum eſt, ab *elldr* & *virki*, qvod ab at *virka* efficere.

Elſtærir m. p. 266 procellæ (ſ. cædivalis) excitator ɔ: heros, athleta, vocatur enim prælium *eggia vidriſel* & ſimpliciter *el*, procella, tempeſtas. Sv. *æla*, Gr. *αελλα* idem, Celt. *avel.*

Endem

Forvitne f. p. 100. Cupiditas ſciendi, a *for* & *vita* ſcire.

Forvitr p. 6. Sagax, prævidens, qvi ventura prævidet, a *for* & *vitr* ſapiens.

Frændbálkr p. 406 Cognatorum trabs ɔ: gens numeroſa, multitudo hominum cognatione junctorum, a *frændi*, frater, cognatus A. S. *freond*, Dan. *frænde* & *bálkr*, de qvo ſupra.

Fráligr p. alacer, celer, ſtrenuus. *frialeike* celeritas. A. S. *frea* liber; item herus, dominus.

Fulltinge p. 122. auxilium, a *fullr* plenus.

Fœra p. 228. Ferre. 2) movere & qvæ plura ſignificat. *fœra lög á* movere ɔ: mutare leges aliqva in re. p. 228. *fœra under alboga* ferre ſub cubitum ɔ: ſupprimere, opprimere.

Fœre p. 228. 1) Poſſibilitas. 2) Nervus rerum gerendarum; *mínkadi miög fœri*, conſumtæ ſunt res, qveis negotia gererentur. *Þat er eigi mitt fœri*, non eſt, mearum virium. 3) oportunitas. *ef fœri gefſt*, ſi occaſio ſe offert. 4) Conditio, modus, affectus rei, ſtatus. 5) Via, Comitatus, *hann var í ſvo illu fœri at uſynt vœri hveriu hann eyrdi* l. c. malo adeo jam ſtipatus eſt comitatu ut qvæ audeat, præviderí minime poſſunt.

Fœrleikr m. p. 76 fortitudo, virtus.

G.

Gaddan p. 244. Veſtimentum muliebre ſ. pepli genus. forſena Goth. *Gaidjan* congregare Sv. *Gadda*.

Garpr. p. 196. Vir fortis. 2) Audax, viribus fidens. 3) Glorioſus, thraſo. Vid. *Ihre*.

Gaupner. f. p. 130 Manuum concavitas, vid apud *Ihre göpn*. Scot. *Gaupen* vola.

Geyia latrare p. 76.

Geigr m. p. 268. malum unde qvid metuendum eſt. 2) Timor, metus.

Geil. f. p. 386. fiſſura, ruptura. 2) Interſtitium inter duo prærupta.

Geiraſálmr. m. p. 40. Framearum cantus ɔ: prælium, pugna, a *geir* framea haſta. A. S. *gar* jaculum, telum qvodvis & *ſálmr* Pſalmus, cantus, Gr. ψαλμος.

Geiri p. 316. Manus, poët.

Gerſemi p. 144. res pretioſa qvæcunqve. A. S. *Gerſumus* opes, theſaurus, ſumtus, Dan. *görſum*, *giörſum*, Sv. *gerſim*. Vid. *Ihre* in hac voce.

Geörr adj. p. 30. Factus, *georr letz grund at veria*; dixit ſe regioni ſ. terræ tuendæ, (in tutamen, tutelam regni factum) natum.

Giálſr n. p. 266. 1) Stridor, clamor. 2) Nugæ canoræ. Bremenſ. *galſern galpen*, *galpern*, **heulen und plerren, durchdringend heulen, daß einen die Ohren gellen**, ejulare, plorare; Apud Angl. *Tiawlp*, *Yelp* vulpis inſtar gannire. Apud Lubecenſ. *galſpern*; apud Hamburg. *galſtern* rogitare; apud Osnabrug. *galvern*. *Gelſen*, Friſchio, latrare, gannire ut canis eſuriens. Vett. Theuton. *galpen* avium inſtar canere & in qveisdam Germ. inferior: dialectis adhuc *jalſern* dicitur, qvæ omnia, non a *gala* altiori voce canere, qvod ſocietati Bremenſi placuit, ſed a voce primitus allata, venit. Et hæc ad primam ſignificationem. Alteri cognata eſt. A. S. *gealp* jactantia, *gealpan* jactare, *gealpend* jactans, apud Benzonium. Hodie vox hæc de ſono tantum adhibetur qvem alliſæ rupibus undæ maris edunt.

Gialldkeri m. p. 150. Qvæſtor, exactor. Dan. *giælkære*. Sv. *gieldkare*. a *gialld* n. ſolutio cujuscunqve generis. 2) Pecunia. 3) Tributum. 4) Mulcta. Al. *gelt*. A. S. *geld*, *gild*. Dan. *giæld*. Lat. Barb. *gildum*. Sv. Germ. *geld*; & *kæra*. 1) qværere. 2) incuſare.

Gnótt. f. p. 242. Abundantia a *nóg*. ſat, ſatis, *g* ob evphoniam præpoſito, ſcribitur enim ſæpius *gnóg*. pro *nóg*, *gnægd* pro *nægd* ſufficientia. A. S. *genit* ſatis.

Góligr adj. p. 316. Bonus, bono ſimilis; comp. a *gódr* bonus. Ang. *good*. A. S. *god*. Belg. *goed*. Sv. *god*. Germ. *gut*. Gr. *αγατος*. 2) Præſtans aliqva in re; *gódr drengr* vir præſtans, egregius. 3) Dives; *godr bonde* pater familias cui omnia, qvorum opus habet, ſuperflua ſunt. 4) Nobilis, in legibus Danicis paſſim; *gode mænd* viri nobiles; & *líkr* ſimilis; vid. Dn. *Ihre*, qvi egregie monet Latinis in 2) ſignificatione bonum eodem ſenſu venire apud Virgilium lib. IX. v. 527. Hic jaculo bonus. ɔ: *hann var gódr bogmadr*.

Grein f. 54. 140. Diviſio. 2) Controverſia. 3) ratio, qvæ idearum a ſe invicem diviſione elicitur. 4) Articulus, membrum cujusdam materiæ.

Greppr m. p. 322. Vir, homo, poët. hodie iſto nomine vocamus hominem ſuperbum & auſterum, qvo etiam ſenſu apud *du Cange grippus* occurit.

Gridkona f. p. 264. Proprie hoc vocabulo vocabatur apud majores noſtros ancilla, famula, qvæ, dum familiæ ſerviebat, pace & ſecuritate fruebatur; â *grid* pax, ſecuritas. 2) pax publica. 3) fœdus. Al. *grit*. Ang. S. *grith*. *Greta* apud Bedam in Præfatione hiſtoriæ Eccleſ. Scot. *grete*. Sv. *grut*. hinc

Angl. *gree* pacem imprecari, ſalutare, Sax. *gröten*. Germ. *grüſſen*. Etenim plebeii noſtri domum hoſpites intrantes dicere ſolent, etiam hodie, *Guds fred* ɔ: pax divina, qvæ ſalutatio illis eſt communis.

Gridnídingr m. p. 370. Pacis datæ, fœderis violator, a *grid* & *nídingr* homo propudioſus, neqvam, animi abjecti, a *níd* convicium. Vid. *Ihre* in hac voce.

Grunr m. p. 140 ſuſpicio. *Gruna* ſuſpicari.

Gullſaumadr p. 144. auro ſutus, auro pictus, a *gull* aurum, Sv. *gull*. Dan. *guld*. Al. *colt*, A. S., Al., Germ. *gold*, *golt*, *golh*. *golthe* Prec. *goltz*. A proprietate characteriſtica veteres, cum indiderint nomina rebus, veriſimillimum eſt eos hoc metallum, orbis noſtri tyrannum, a colore fulvo, Isl. *gulr*., Dan. & Sv. *gul* denominaſſe. Vid. *Wachter* & *Ihre* in hac voce.

Gædingr m. p. 92. & paſſim, optimas, vir ſummæ dignitatis. *gædingr Kongs*, vir apud regem plurimum valens, *favorit*. a *gædi* n. bonitas, beatitudo.

H.

Halr m. p. 58. vir. poët. A. S. *hæle*, *hæleþ*, dux, apud Benſon.

Harmr m. p. 78 ægritudo animi, cura, luctus, dolor. Al. *harm*, Dan. & Sv. *harm*. Cæterum apud plerasqve Europæas nationes vox hæc retenta adhuc, aliis alios ſenſus præbet, in hoc ſolo convenientes qvod ingratum ſemper iis indigitetur. Vid. *Joh. Henr. a Seelen* Memoriam Stadenianam p. 221. *Ihre* in hac voce ut & *Wachter*.

Harri m. p. 356 dominus. poët. ob excellentiam qvam ea perſona præ aliis habet ita dictus, ab adj. *hár* excelſus, Compar. *hærri* excelſior ſc. aliis. A. S. *hearra* dominus.

Háttalikill m. p. 244. modulorum, metrorum clavis. ab *háttr* modus. 2) Modulus, melodia, metrum & *likill* clavis.

Haukvöllr m. p. 280. accipitris campus ɔ: manus; compoſ. 1) ab *haukr*, Angl. *hawk*, Dan. *hög*, Finn. *haucka*, Regum avis, principum nobiliumqve olim comes, qvi eam jam humero jam manui inſidere faciebant pæſertim iter peragentes. Vid. *Rolfi Krakii* hiſt. p. 141. Francis, qvi per accipitrem ſolenne dabant juramentum, qvam cara fuerit, vid. *Ant. Badinum*, *Alteſerram* de Ducibus & Comitibus Provincialibus Galliæ p. 258. Non igitur mirum qvod regalis fuerit accipitrum captura. v. Jus Island. *Jonsbók* Tit. de locatione conductione fundorum cap. 58. Skanelag. &c. iis præterea ſeu donariis mutuam olim principes amicitiam contraxerint ſtabilierintqve teſte

Haconis Grandævi hiſtoria ſæpius. Diplomate *Magni* Norvegiæ Regis IV. inter *G. J. Thorkelini* Analecta p. 158. 2) ab *völlr* campus, locus planus.

Heidarhæna f. p. 336 Montana gallina gallinacea. loco cit. per ſynecdochen perdix: ab *heidi* f. teſqvæ, deſertum, loca vacua, ab *leidi* vacuum; & *hæna* gallina gallinacea.

Heimdragr m. p. 312. Domi, ſoli natalis amore ductus, natalis ſoli amans, ab *heimr*, Brem. *heime*, manſio &c. *de na der heime tidet fraget flitig na dem wege*; domuitionis avidus viam ſæpe qværit; & *draga* ducere, verbum, qvo, eadem de re canens, poëta utitur.

Neſcio qvos natale ſolum dulcedine cunctos
Ducit & immemores non ſinit eſſe ſui.

Heypt. f. p. 88. ira. 2) odium.

Heita á p. 136. Nuncupare, votum facere, proprie invocare. Primitiv. eſt *heita* 1) nominare. 2) Promittere. 2) Minari, mala imprecari. Brem. *heten.* Holl. *heeten.* A. S. *hatan*, *hætan.* Ulph. *haitan.* Germ. *heiſſen.* In Dania hodie imperſonaliter tantum adhibetur & unico in caſu ubi de nomine alicujus qvæſtio eſt; *hvad heeder han?* Qvid nominatur?

Hallda tenere Al. *halten.* A. S. *healdan.* Dan. *holde*, *holde up* efferre, extollere. *Hallda upp bótum* p. 142. ſatisfactionem, mulctam effere, offerre ɔ: præſtare, in ſe ſuſcipere. *Hallda upp koſtnade* p. 142 impenſas ferre, erogare.

Helgavika f. hebdomas ſancta, qvam Græci τȣ αγιȣ πνευματος εβδομαδα vocabant, ſeptimanam ſc. ante feſtum pentecoſtes proximam.

Herdrótt p. 58. exercitus, populus, multitudo ɔ: exercitus magnus, numeroſus, ab *her* exercitus. A *her.* Vid. *Wachter* & *Drótt* populus.

Herhlaup n. p. 204. concurſus, qvi fit allato de adventu hoſtium nuntio, ab *her* & *hlaup* n. curſus.

Herkongr m. p. 412 rex exercitus, ab *her* & *Kongr* Rex. Iſtorum in orbe boreali ante fidem in ſacroſanctam Triadem receptam turba ingens erat, qvivis enim agmen cogere potens, qvo alios aggrederetur, regium ſibi nomen dari, cupivit fecitqve. Vid. *Ott. Sperling* de *vere Regio Titulo Konning* paſſim.

Hervirki n. p. 234. Violentia, damnum violentum ab *her* & *verk* factum.

Heſtr m. eqvus Dan. *heſt.* Heſtr huns p. 264. eqvus ſummitatis mali ɔ: navis. pars pro toto; eſt enim *hunn* globulus ſummitati mali impoſitus.

 Hidlna-

Hiálma-hregg n. p. 28. galearum nimbus, procella ɔ: pugna, prælium, ab *hiálmr* galea, caſſis, in qvam armorum ictus crebri imbris inſtar pluunt. Al. *helm*, tectum. 2) galea ferrea, Angl. *helmet.* A. S. *helm.* lat. *helmus.* Dan. *hielm.* Gall. *heaulme*, item *elmo*, *elmitto.* Hiſp. *yelmo*, ab *at hilma* tegere, abſcondere; Græc. ελυμα operimentum qvodvis. ελυμος theca cytharæ. ελυω involvo. *hregg* nimbus, pluvia, imber.

Hiör p. 268. gladius. Ulph. *hairus* Homero ὄαρ gladius eſt. Sv. *hiör.*

Hiörþys p. 10 Armorum ſtrepitus, a *hiör* & *þys* ſtrepitus ex colliſione & concurſu ortus.

Hleypiſkídihluns p. 268. navis poët. ab *hlaup* n. curſus. *ſkídi* 1) aſſerulus. Gr. σκιζω. findo. 2) Xyloſoleæ qveis velociſſime ſeptentrionales olim & adhucdum Norvegi Finnonesqve currunt, præſertim per nives alias invias; apte, ab hoc inſtrumento metonymia ad naves transfertur, qvæ per *hlunna* pulvinaria carinæ ſubjecta deductæ mare æqve facili negotio undas ſulcant ac xyloſoleæ nives.

Hlynbiörn m. p. 312. Pulvinavis navalis urſus ɔ: navis poët., ab *hlunnr* pulvinar, trabs glabra, qvæ navi deducendæ ſubducendæve ſubjicitur & *biörn* urſus.

Hnoſs f. p. 114. Cimelium, res pretioſa qvævis.

Hoddarírer p. 242. Aurum temnens, parvi faciens ɔ: munificus, ab *hodd* aurum. Vid. Ind. ad *Gunnlogi Ormstungæ ſagam* & *ríra* minuere & *rírir* parvi faciens ab *rír* parvus, vilis; *ríra* parvi facere. Belg. apud Kilian *ryeren* ſufflamine comprimere, retinere.

Hóglífi n. p. 6. Vita medium tenens, tranqvillitas. 2) modeſtia, *hóglífr*, tranqvillus, manſvetus, ab *hóf* n. medium, mediocritas. 2) Manſvetudo cujus f. in g. in compoſitis mutatur, ut Matth. V. v. 5. μακαριοι οἱ πραεις. Iſl. ad verſionem b. Gulbrandi Thorlaci. *ſælir eru hógværir* beati ſunt manſveti. In Bibl. b. Lutheri a Bugenhagio 1533 editis. *Salich ſynd de ſachtmödygen.* Dan. in Bibl. Chriſt. III. 1550 & noviſſimæ reviſionis 1758 *ſalige ere de ſactmodige.* In Bibl. vero a g. m. Frid. IV. forma 8. editis, incerto anno, *Salige ere de ſpagſærdige.* *Líf* vita, conſvetudo, vivendi modus.

Horſinn p. 76, circumactus. 2) Circumdatus. 3) Cinctus, ab *at hverfa*, Sv. *hwerfa*, 1) vertere, rotare, *hverfa at einum*, converti ad aliqvem. 2) in gyrum agere. 3) Circumagere. 4) cingere, *hverfa borgina*, urbem corona cingere. 5) (a) abeſſe, fugere, (b) evaneſcere. 6) extra viſum eſſe 7) mutare. *Hlutr var horſinn ur puſſi hans*, crumenam ſimulacrum reliqverat.

qverat. *Hönum hvarf hugr* animus eum reliqvit ɔ: metus ei incuſſus eſt. *horfinn heillum* fortuna exutus, a fortuna disjunctus ɔ: infelix; *han er horfinn* inviſibilis factus eſt, a *hvarf* intervallum, qvod ſitis ab utroqve latere mutuum viſum prohibet. 2) amiſſio; 3) damnum.

Hoſkr p. 282. 1) Conſpicuus. 2) ſtrenuus. Al. *hübſch* pulcher, formoſus, ſtrenuus, robuſtus. Affert *Wachterus* in voce allata derivationes complures, in qveis A. S. *hiwan*, *hiwian* formare, illi ſola placet.

Hrafnsfæder m. p. 86. Corvorum altor, ɔ: miles, poët. compoſ. ab *Hrafn* corvus. Al. *rabe*, *rabnen*. A. S. *remmo*, *ræfn*, *ræfen*; Angl. *raven*. Belg. *rave*. Dan. *ravn*. Germ. *raab*, *rabe*. Etymologiſtis aliis ab A. S. *reafian* rapere, aliis a voce Celt. *rabe* cadaver. Isl. *hræ* & *ræ*. A. S. *hræv*, qvod ſumma petit rapacitate avis hæc: vid. *Wachter* in voce *Rabe*. Hic vero *hrafn* pro qvavis ave natura rapaci ponitur. *Fœdir* m. altor, ab *at fœda* alere, nutrire &c.

Hraun n. p. 262 Saxetum hodie ita vocatur igne ſubterraneo natum, qvod ex lapidibus cavernuloſis, ſuperficie & ſcabritie ſalebroſa, ſcoriæ ferri perqvam ſimile conſtat. Primum vero ſignificaſſe videtur qvodvis ſaxetum mobilibus lapidibus conſtens, a loco eminentiori delapſis, eſt enim radix *hrune* ruina, *hrynia* ruere, præceps ferri, l. c. pro vadis & qvovis ſaxeto ponitur.

Hregg n. p. 294. imber. Cognatum eſt *regn* n. pluvia, Dan. *regn*. A. S. *hregnan* pluere, Germ. *regnen*; *hre* inundatio, *hreoge* turbidus.

Hreinn m. p. 384. Animal qvod vulgo rangifer vocatur. A. S. *hran* Belg. *reen*, *reyn*, *reyner*. Svec. *ren*. Dan. *reensdyr*. Gall. vett. *Rangier* animantis genus fuit inter cervum & damam medium. Deducunt alii nomen ab adjectivo *hreinn* purus, alii ab *at renna* currere. Dno *Ihre* veriſimile videtur a *Rapp*, colore inter flavum & cæſium, latinis *ravo*, ita vocatum eſſe. Vide eum in voce *Ren*; vel a voce Armorica *Reun* ɔ: pilus, ceta craſſior, qva etiam inſtructi ſunt. Qvod maximi momenti eſt, evincit locus citatus fuiſſe tempore iſto in Scotia *Renones*. Nec proprii ſemper Grönlandis & Lapponibus fuerunt, etenim Islandia ſeculo XII, teſte jure Island. Eccleſiaſtico Thorlaco-Ketilliano Cap. XXXI, eos habuit. Exſtirpati tamen ſunt incolarum incuria, qva etiam dudum periere, multo illorum damno, alia, ſed domeſtica animalia, ſues, anſeres &c.

Hrími m. p. 88. pruina, ſanguis, cruor, poët. A. S., Dan., Sv. *rim*, gelu, Ang. *rime*, Belg. *rym*, Græc. κρυμος gelu.

Hródr

Hródr m. p. 298. Cantus, poëma. 2) Laus; Primitiva ſignificatio videtur fuiſſe ſermo, fama, nam *óhrodr* adhuc dicitur mala fama, calumnia, *at bera óhrodr um einn*, calumniis denigrare aliqvem, ab *o* privativo & *hródr* vel *ródr*. Batavis apud Kilian *Rood-Walſk*, lingva fictitia mendicorum, nebulonum, erronum & impoſtorum; adeoqve noſtrum *hródr* & Belg. *rood* idem eſſe conſtat.

Hrókr m. p. 298. Glorioſus, thraſo. 2) homo ignavus, ab *at hreikia* cumulare, coacervare, extollere. In ludo latrunculorum *Skák* vulgo dicto miles *hrókr* appellatur, elatus qvippe ſuperbusqve. *Hroki* m. extumeſcentia. 2) Convicia, verba acerba; *Hraukr*, ſtrues, acervus, apud Lat. *rogus* eodem ſenſu occurrit. Belg. *Rock hoys* ſtrues, ɔ: meta fœni.

Hrollr m. horror. p. 144.

Húdfat n. p. 216. 1) vaſa ex pellibus facta; ab *hud*, A. S. *hyd.* Angl. *hide* Germ. *haut.* Brem. & Sax. *huud.* Belg. *huid.* Dan. & Svec. *hud.* 2) Cutis, pellis, corium; & *fat.* n. vas. 2) Supellectile qvod rebus capiendis & ſervandis aptum eſt. *Hudfat* vero proprie nobis ſignificat ſaccum ex pellibus factum, qvo ſarcinas iter facientes condebant ſuas & lecti inſtar ſimul utebantur. Meminit fere talium. Dec. III. Libr. I. *Livius* de *Hannibale* Rhodanum trajiciente, ſcribens. " Hiſpani (inqvit) ſine " ulla mora in *utres* veſtimentis conjectis, ipſi cetris ſuperpoſitis incumbentes flumen transnatavere. „ Ab hac voce etiam vocantur in Grönlandsſaga, edit. Skalholt. p. 37. *Húdkeipar*, navigia pellibus induta. Qvæ *Lucanus*, populis qvibusdam, apud qvos in uſu erant, ſimul nominatis, accurate deſcribit.

" Primum cana ſalis madefacto vimine parvam
" Texitur in puppim; cæſoqve induta juvenco
" Vectoris patiens tumidum ſuperemicat amnem.
" Sic Venetus ſtagnante Pado, fuſoqve Britannus.
" Navigat Oceano — —

Et navibus ejusdem generis uſos fuiſſe vetuſtiſſimos Germaniæ populos Sidonius teſtatur. Imo tales hodie in Scotia & Vallia, ubi etiam navigia panno pice obducto veſtiuntur, inveniri perhibet vir doctiſſimus & mihi amiciſſimus Dominus *Jac. Johnſton*, Legato Regis Britanniar. ad Regem noſtrum a ſecretis.

3. Tectum

3. Tectum, qvæ tamen ſignificatio apud nos dudum obſoleta Germanis hodie freqvens eſt; Etenim veteres ut pellibus corpora a frigore defendebant, ita iis loco tentorii utebantur. Qvo modo Romanis *pelles* ſæpius denotant tentoria ex pellibus conſtructa; *ſub pellibus eſſe*, talibus tentoriis uti; Conſtructis demum domibus alia ex materia, nomen idem manſit; *Huda* enim, *Willeramo*, manſio, domus, ædes eſt; hinc Germanorum *hütte*. Et multa ſunt ad Bremam adhuc loca, qvæ ab *huude* nomen certum trahunt, ut *Buxtehude*, *Fiſcherhude*, *Ridderhude*, *hudemölen*; Vid. *Verſuch eines Bremiſch-Niederdeutſchen Wörterbuchs*.

Plura ad hanc vocem pertinentia habent annotationes Dni *Gunnari Pauli* ad Diſſertationes D. *Joh. Petr. Ancherſenii* de Tributo coriorum Norvegico & *Hida* veterum Anglorum ſcriptæ, ſed anecdotæ, qvas amicus nobis auctor aliqvando miſit, dignas, qvæ ab interitu vindicatæ, opportuno hocce loco inſerantur:

» *Húd* in genere, noſtra (ɔ: Islandica) lingua, qvamvis

» 1) *Cutem* vel *pellem* ſignificare videtur, qvod ex ſeqventibus manifeſtum fiet. «

» 2) Specialius pellem qvamlibet craſſiorem ſ. *corium*. (vid. Dn. *Ancherſenii* Diſſert.
» de Tributo coriorum Norveg. pag. 10. «

» 3) Specialiſſime *corium bovinum*; cum corium eqvinum uſitate dicatur *Há*; pellis
» urſina *Felldur*; *Lamſkin* agnina, *gæra* ovina, vitulina *Kalfſkinn* (qvanqvam hoc
» qvoqve vocabulum eſt generale); caprina *ſlaka* & iterum ovina *Klippingur*.

» 4) Per metaphoram de variis cruſtis adhibetur, ex. gr. de politura ferri & metallorum,
» unde ad *húda járn* ɔ: ferrum expolire. Et ex hac ſignificatione dicitur
» *húdlaus ſiór*, qvaſi excoriatum dicas mare, vehementiore vento exaſperatum,
» cum per malaciem veluti levigatum & qvaſi cute qvadam contectum
» ſpectetur. «

» 1) Significatio probatur Jobi 2 v. 4. *Húd fyrer húd*; ubi de cute
» humana ſermo eſt, manifeſta vocabulorum convenientia. In legibus
» noſtris *Þiófabálks* Cap. I. *leyſe húd ſína III mörkum* ɔ: redimat (fur)
» cutem tribus marcis; & ſæpius ibidem. Item in *Gulaþingslögum*, *at*
» *beria húd af mani* ɔ: ſervo cutem flagellando detrahere. Hinc derivata;
» *Eg hyde* flagello, virgis vel flagris cædo. ll. Gulathingenſes. *Skal ſkap-*
» *drottinn haſa hydt fyrer ſimt* ɔ: dominus ante qvintum diem virgis cædat;
» ſc. ſervum vel ancillam. Vid. Nobiliſſ. ac doctiſſ. Dni *Joh. Erici* Diſſert.
» de *Expoſitione Infantum* p. 12. «

» 2) Per metaphoram *trudo propello*; qvemadmodum ſc. veſtes l. cutis
» homini, qui flagellatur, abſtrahuntur & qvaſi detrahuntur. «

" Hinc 3) per Ellepſin Accuſativi reciproci, vel, ut vulgo loqvuntur, " abſolute; v. gr. *hann hydde af ſlad* (ſc. *ſig*) abripuit ſeſe, celeriter abiit " Sed harum duarum ſignificationum exemplum ex veterum monumentis " nunc certe non occurrit. Hinc verbale; *Hyding* flagellatio & qvidem " fere vehementior; proprie qva cutis aufertur l. certe haud parum " læditur. "

" *Eg afhydi*, compoſ. idem qvod ſimplex *eg hyde*, occurit in Gret- " tisſaga Cap. 61. "

" Hanc Imam ſignificationem τοῦ *Húd* reſpiciunt compoſita, *eg húd-* " *ſtryke*, vehementer flagello (vid. hiſt. Paſſ. Chriſti) *Húdſtryking* & " *húdſtroka* vehementior flagellatio; verbum enim, *eg ſtryki*, ſignificat qvi- " dem flagellare l. potius virgis cædere, qvemadmodum parentes liberos " caſtigant, a verbo *eg ſtryk*, qvod ſignificat leviter demulcere, velut ex. " gr. feles contrectamus, unde potius dicitur *hyddur þiófur* qvam *ſtryktur* " *þiófur*, fures enim, qvam pueros vel infantes, durius tractari notum eſt. "

" *Húdar ſkelmir*, flagrio, neqvam, homo peſſimi ingenii, dignus qvi " ſub flagris cutem amittat. Niſi forte *culeo dignum* malis interpretari & " ad ſignificationem ſecundam vocis *Húd* referre, per Meton. Mat. "

" *Húdar ſelur* (dictio ut videtur recentior) homo doloſus & malignus " vulgo dicitur, qvemadmodum phoca (Isl. *Selur*) animal ſatis callidum " habetur, nec minus fœdum ac ſævum. "

" *Húdlát* (a v. *eg læt*) qvod, inter alia, amittere ſignificat, idem qvod " *hyding* l. *húdſtroka*. "

" *I húd og hár* proverbialiter dicitur ɔ: intus & in cute, ut: *frómur* " *madur* (vir probus), *ſkelmir* (neqvam) *í húd og hár*. *Eg þecki* (agnoſco " hominem) *hann í húd og hár* qv. ad extremas usqve partes &c. Et hinc, non " minus qvam ex antedictis, dici poteſt *húdarſkelmir*; item *hár*, hic *líkhár* " pili cutis humanæ. "

" *Eg húdfletti* idem ac *hyde* l. *húdſtryke*. Nam ſimplex *eg fletti* ſigni- " ficat veſtem, vel qvicqvid tegit aut velat, detrahere. "

" Ex ſignificatione 2da deducuntur. *Húdarklár*, eqvus ſenio confe- " ctus, cujus ſc. ſolo in corio pretium conſiſtit & cujus *húd* macie & labore " incraſſatur. "

" *Húdſterkur* (Adjectiv.) inſtar corii durabilis, dicitur de pannis & aliis " ejusmodi. Nec minus; *Húdar-ſkelmir* huc ſatis commode referri poteſt, " ut ſit nimirum veterator qvi longo uſu vitiorum habitum ac veluti cal- " lum qvemdam ac craſſiorem cutem contraxit. "

" *Húd-*

» *Húdkeipur*, navis ſutilis l. (ſi mavis) navis corio obducta vel circum-
» data, vid. Diſſert. de *Hida* p. 28 & Orig. Dan. p. 87 ſqq. Nam pho-
» carum ad hunc uſum pelles adhibere Grönlandos notum eſt, qvorum
» naves *húdkeipar* (in plur.) noſtratibus olim ſunt appellatæ. «

» Ad vocem autem *keipur*, (qvæ poſteriorem hujus vocabuli partem
» conſtituit) qvod attinet, ſignificatio illa non eqvidem ſcalmum (ſecundum
» noſtros Nomenclatores) ſed *υποσκαλμιον* l. *σκαλμοθέτον*, lignum,
» cui ſcalmus immittitur l. imponitur. Scalmus vero eſt lignum illud mi-
» nutulum (teres,) ex hypoſcalmio prominens, ad qvod remus alligatur &
» inter remigandum ſiſtitur; Germ. *Ruder-Nagel*, Dan. *Roer-Pind*, nobis
» *Keips-nef*, qvaſi naſus ſcalmi. Eſt igitur in voce *Húdkeipur* Synecdo-
» doche Partis: *húdkeipur* qv. *húdbátur*, l. *húdarſkip*. Vid. *Grænlands*
» *ſögu* Cap. 10. p. 36. «

» *Húdſat*, lectus nauticus portatilis, qvales in hiſtoriis paſſim memo-
» rantur, qvos (per Etymologiam) e corio olim fuiſſe oportet. «

» *Hyde*, exuvium: ut *höggormshyde*, ſpolium ſerpentis. 2) Per me-
» taphoram, *indumentum* & qvidem fere vilius, ut; *hann fór ur öllu hydinu*
» ɔ: exuit omnes veſtes l. indumenta totius corporis. 3) Ita veterum
» *caſas* corio intectas, (qvalium in *Hida* p. 28 fit mentio) dictas fuiſſe
» opinor, vel etiam tentoria pellicea, cujusmodi in militia Romanorum
» memorantur, unde Danorum *hyte* l. *hytte* & Germ. *hütte* deducta exiſti-
» mo. 4) Ab hujusmodi vili ædificii genere l. ſimilitudine *ferarum luſtra*
» dicta videntur *Hyde*, ut; *Biarnarhydi* ɔ: urſi cubile & *hydbiörn*, urſus
» in luſtro recubans; qvæ ſatis trita: vid. e. c. *Grettisſaga* Cap. 23. Et hæc
» qvidem de voce *Hud* & inde derivatis. Hactenus ille. «

Hufr m. p. 116. ungula, l. c. carina, qvæ navis, ut ungula pedis, pars infima eſt; alias *hófr*, Alem. *hvof*, Angl. *hoof*, A. S. *hof*, Belg. *hoef*. Dan. *hove*, Germ. *huff*, Svec. *hoof*. *Hoofſlagere* iis ferrarius faber.

Hugnaz p. 138. placet, verbum Imperſon.

Hvalfrón n. p. 282, balænarum terra ɔ: mare, a *hvalr* balæna. A. S. *hwæl*. Theotiſc. *walirim*. Balænæ ſunt immenſæ magnitudinis beſtiæ. Cætæ *wal* ſunt ingentia genera belluarum & æqvalia omnium corpora l. Eqvi marini prima parte ſunt, poſtrema ſolvuntur in piſcem. In Gloſſario Theotiſco ſubjuncto M. Gerberti itinerario Alamann. Ital. & Gall. p. 70. Ang. *whal*. Belg. *wal*. Dan. & Svec. *hwal*. Gall. *balaine*. Græc. *βαλαινα*. Hiſp. *valiena*. Ital. *balena*. Vid. *Ihre* in hac voce.

Hvítadagar p. 376. Albi dies ɔ: ſeptimana in albis, qvæ hebdoma feſtum Paſchatos proxime excipit. Ab *hvítr* albus, candidus, niveus. Al. *wit*, Angl. *white*, A. S. *hwite*, Germ. *weis*, Dan. *hvid*, Sv. *hwit*; & *dagr* dies. Ratio nominis hebdomadi huic impoſiti eſt petentibus eo tempore olim datus baptismus & conjunctæ cum illo albæ, in ſignum promiſſæ puritatis & innocentiæ, ab iis inducendæ, veſtes, qvi fonte ſacro lavabantur. Vid. du Cange in voce *Alba* *Joh. Olavium* in Diatribe de Baptiſmo p. 97. 98.

Hvoptr m. p. 228. myſtax, *hann hafdi urakada hvoptana ok heck þar ſítt oſan*, myſtacem intonſum habuit & promiſſa dependebat inde barba. 2) Gena. *geſa einum a hvoptinn*, alapam alicui infligere. 3) Os, rictus. *Kaſta í hvoptinn* ori injicere. Sunt autem *hvoptr et kiaptur* hodierno uſu ſynonyma &, fere dixerim, ejusdem originis. De hac voce vid. *Ihre* in *Kæſt*.

Hægintrúdr p. 88. facile credens, credulus ab *hægr* facilis. 2) Modeſtus; & *trudr* partic. paſſ. verbi *at trua* credere.

I.

Jardarmen n. p. 298 Terræ torqves, poët., ɔ: mare, qvod, ut torqves collum, terram cingit. A *jörd* terra & *men* torqves. Vid. *Ihre* in hac voce.

Inndrótt n. p. 90. Gens domeſtica ɔ: ſatellitium, familia; ab *inne*, domus, domicilium. Angl. *inn* diverſorium; & *drótt* vide ſupra.

Itr p. 282. Celebris, vir melioris notæ.

K.

Kaudi m. p. 314. malus, qvæ tamen ſignificatio hodie obſoleta eſt, adhibetur enim tantum ſubſtant: qvo notat. 1) virum malum. 2) Genium, ſpiritum, malum. Al. *Qvad* malus. *Gwaet* pejor. Apud *B. C. Boxhorn* in Orig. Gall. pag. 35.

Keſkiord n. p. 242. Cavillatio. A *Keſkni* f. procacitas & *ord.* n. verbum.

Kiölr m. p. 398. 1) Carina. Angl. *Keel.* Al. *cheol.* A. S. *ceol.* Dan. *köl* & *kiöl.* Brem. *kiel.* 1) Cuneus & qvicqvid cunei formam habet. 2) Carina Belg. *keel* & *kiel.* Gall. *quille* l. *cale.* 2) Navis major, imo poët. qvodvis navigii genus eodem jure ac latinis apud Lyricarum Patrem lib. Odar I. Ode IV. Trahuntque ſiccas machinæ *carinas*. In Gloſſario Gerberti Theotiſco p. 104. Inter naves occurrit *kiel*, "Ibi rates *kiel* majores & firmæ naves. Trieris, *kiel*, latine, Græce *Dulcon* dicitur. A. S. *ceol.* navis major, navis longa, lat. barb. *ceola, ciula.* 3) Summa montium juga. Alii petunt

petunt radicem a Gr. *κοιλος* cavus, alii a *καλον* lignum, ſed *Wachterus* a *Kellen* cavare omnia hæc deducit. *Sommero celox* thema eſt. Qvidni *κελεω* celeriter curro. Ego *kiöl* a *kíl*, Al. *kiel*, cuneo & communi utriqve negotio derivaverim; etenim cuneo diffindimus ligna, maria vero carina ſulcamus. Favet huic conjecturæ declinatio plur. *kílir* naves, ut in qvibusd. vett. Mſſ. ſcribitur.

Kyrrlátr p. 96. Qviete ſe gerens, qvietus. 2) Modeſtus a *Kyrr*, Al. *Kirr*, Dan. *ſtille*, ſtabilis, manſvetus apud *Wachter*, qvi hoc ab *kerem* naturam mutare ducit; & partic. *látr*, *látandi* ſe gerens, verbi, *láta* ſe gerere &c.

Kyrrſæti n. p. 104. Qvies. 2) Immunitas ab expeditione bellica tributisqve in expeditionem faciendis. Occurrit ſæpe in diplomatibus Norvegicis, a *kyrr* & *ſæti* ſedes. 2) Actus ſedendi.

Kiörr m. p. 44. Lucus, virgultum.

Kneckia p. 88. Debilitare Al. *Knecken* terere, conterere, attritu rumpere. Dan. *Knecke* debilitare. Al. *Knick* ruptura fiſſura. *Knack knick* ictus, pulſus. A. S. *cnocian*, *cnacian*, pulſare.

Kollóttr p. 208. In vertice pilis carens, a *kollr* vertex, cujus pars poſtica *ſkalle* occiput & *ſköllóttr* calvus. Cambro Br. *cioll.* Dan. & Svec. *kull.* Galli inde *culbuter.* 2) Caput. *hann hefer vit í kolle*, capite ingenioſo gaudet. *at raka éinum koll*, caput alicui radere. Qvæ raſura olim ignominioſa erat, ſervis aliisqve in pœnam facta.

Köſtr m. p. 76. Strues, ab *at Kaſta* jacere, 2) Struere.

Küggr p. 238. Navigium mercibus ferendis conſtructum, in Gerberti Gloſſar. p. 104. *Kocho* vocatur navigium curtum. Cætera vide apud *Ihre* in voce *Kogg* & Verſuch eines Brem. Niederſachſ. Wörterbuchs in voce *Kogge.*

Krækia p. 302. Inuncare, a *Krókr.* 1) Uncus & qvicqvid aduncum eſt. 2) Hamus. 3) Angulus. 4) Ambages. Angl. *crook.* Dan. Svec. Krog. Belg. *Krooh.* Gall. *eroc.* *Akkeri mikit heck á dromundinum ok var krækt fleininum á bordit;* Anchora ingens a Dromundo dependebat, oræ navis inuncata.

Kurra p. 114. Murmurare. Dan. *Knurre*, idem Sv. *Knörren.* Brem. *Knurren.* Belg. *Knorren.* Sax. *gnurren.* Scot. *to curr* gemere ut columba. A. S. *ceorlan.* Belg. *kvenen*, *korien*, *karien*, malis ſuis ingemeſcere.

Kvittr m. p. 212. Fama ſerpens, rumor. A. S. *cwidung* ſermo, *cyþan* narrare, *cyþe* notitia, *cyþere* nuncius. *cyþung* ruminatio.

L.

Landmunir m. p. 98. Soli deſiderium, ab *land.* 1) Terra, regio, ſolum, Ulph. *land.* 2) In oppoſitione ad mare, continens. 3) (Reſpectu urbium) rus. 4) (Reſpectu villarum) fundus. *Hann ſelldi land ok lauſa aura*, fundum & mobilia vendidit; & *munir* m. deſideria, ab ſingul. *munr*, forſan a *minni* memoria.

Landſkulld f. p. 274. Debitum qvod locator fundi domino debet a *land* & *ſkulld* debitum.

Laudr n. p. 278. Spuma. Angl. *lather* ſpuma ſaponacea. *allda laudri falldin* ɔ: unda ſpumis velata. l. c.

Laukr m. p. 278. 1) Herba, olus. 2) Porrum. A. S. *leac.* Dan. *lög.* Teotiſc. *loch* apud Gerbert. Al. *luoch.* Angl. *leek.* Belg. *look.* Germ. *lauch.* Gr. λαχανον olus. Ut vero cepe apud majores, ob inſignem in medicina uſum, magni æſtimatum fuit, ad optimum ex pluribus deſignandum relatum eſt nomen. Hinc *ættarlaukr* vocatur vir familiæ ſuæ honor & ornamentum.

Leggr m. p. 302. Os, oſſis. 2) Tibia, crus. Dan. *leg*, Sv. *leg. armleggr* carpus. *fótleggr* crus, tibia. Per metaphoram inde ductam qvicqvid rectum eſt & tibiæ ſimilitudinem habet, ex. gr. *leggr á ſtrái* caulis. Dan. *en ſtilk. árarleggr* pars remi manubrium inter & medietatem. *Ackeris leggr* l. c. trabs illa ferrea cui unci ſ. hami adferruminati ſunt.

Leida faſtidire. 2) Tædio afficere. *hvörſu þeir leiddu víkingum rán*, qvomodo piratas ulterius prædari fatigarent. *leidi* tædium, nauſea. Dan. *leed.* Svec. *led* turpis, tædium movens, adverſus, malus, imperſ. pertæſus. *Synden er mig nu leed*, peccatum mihi jam nauſea eſt. Brem. *leed* dolor. Germ. *leid*, *trauer.* Boxhorn in Origg. Gall. *alaeth* luctus. Gr. ληθειν fatigare. Scot. *lethe* tædio affectus.

Leirur. f. p. 152. Argilloſa, lutoſa loca. Angl. *lerroch* locus lutoſus. Sing. *leyra* f. terra argillacea. Sv. *lerra*, a *leir* m. argilla. Dan. Svec. *ler.*

Lendr madr p. 258. Terris donatus homo ɔ: fevdatarius, vir cui *lendur* ɔ: fundi in fevdum dabantur. Qvæ collatio fevdi olim nobilitatis erat ſignum & hinc. 2) *Lendir menn* nobiles denotant, compoſ. a partic. *lendr* terras in poſſeſſione habens, terris auctus, a *lenda* territorium, fundus, regio, plur. *lendur.* Obſervante illuſtriſſ. Dno P. Kofoed Anker (qvem evergetam meum dii diu ſalvum & incolumem ſervent) in *Danſke Lehnsret* p. 4. *Knutr hefir verit vídlendaztr honunga á nordrlöndum* ɔ: Knutus terras latiores qvam qvisqvam alius in ſeptentrione dominus, habuit ɔ: latius imperavit. Knytl. Cap. XIIX.

Alii

Alii a *len* commodatum, fevdum, vocem deducunt, ſed tunc participium emergit *lentr*, non vero *lendr* fevdo inveſtitus. Ut taceam indeterminatam rei, qva commodatum conſtitui potuit, notionem, qvæ, ſi ab *lenda* derivetur, omino certa manet. EDDA nodum ſolvit. *I eino landi ero mörg heroþ, ok er háttr konga at ſetia þar rettara yſer ſva mörg herod ſém hann hefir þar til valdz, ok heita þeir herſar edr lendir menn á Danſka tungo* ɔ: in regno multa ſunt territoria; mos autem eſt regibus judices (*rettari* proprie notat judicem, virum qvi cauſas componit, deciditqve) ſingulis dare, qvi *Herſar* (duces) & *lendir menn* lingva Danica vocantur.

Leita á p. 99. Irritare.

Letia p. 392. Fatigare, dehortari, impedire, Angl. *to lett.*

Lík p. 240. Solvo, abſolvo, *liuka málum*, cauſam, negotium abſolvere.

Lim n. p. 112. Rami arborum. 2) Sarmenta. Gr. κλεμα virga vitea, flagellum, palmes. Svec. *lima.*

Limdólgr p. 58. Ramorum, ſarmentorum helluo ɔ: ignis poët. a *lim & dólgr.*

Liómi m. p. 18. Fulgor, ſplendor. A. S. *leoma* lux, globus. Angl. *gleam* fulgor.

Lipting f. p. 80. Thronus, turris in navi, ab *at lypta* elevare, in altum ferre. Erat talis thronus ſ. turris apud noſtros majores in puppe ſolum ſtructus. Sed Appiano teſte de bellis civilibus ſcribente κὰι πυργοις επι των νεων ειχον κατατε πρooραν κὰι κατα πρεμναν. Turritæ hinc naves dicebantur a Virgil. Æn. VIII.

Lítilæti n. p. 100. Humanitas, a *lítill* parvus, 2) ſubmiſſus, comis. Angl. *little.* A. S. *litel & lytel.* Gr. λιτος tenuis. Dan. *liden.* Sv. *liten.* Ulph. *leitils*, *læti* geſtio, modus ſe gerendi, Huic virtuti opponitur *ſtórlæti* ſuperbia.

Litverpr p. 308. Colore nativo deſtitutus, a *litr* color, Dan. *lyd.* Sv. *let.* Scot. *letſter* vocatur tinctor. Angl. *to lit* tingere; & *verpa* jacere, projicere, mutare.

Lodkápa f. p. 342. Pallium hirſutum, villoſum. *lodinn* hirſutus & *kápa* f. pallium de qvo vid. *Ihre* in voce *kappe.*

Lokleyſa f. p. 284. Nugæ.

Loptſvalir. f. p. 36. Hypætra ambulatio, ſubdiale, tabulatum ante ædes, penſile; a *lopt* qvicqvid elevatum eſt. *at fœra á lopt* elevare. 2) Tabulatum, contignatio. 3) Cœlum. 4) Aer. Angl. Dan. & Svec. *loft* Cambro Br. *lloft.*

M.

INDEX VOCUM.

M.

Máli p. 260 1) Donativum, penſio, tributum. 2) Stipendium, A. S. *male* vectigal. Scot. *mail,* Putat Dnus *Ihre* ab hac voce Cambr. *milwr*, lat. miles, pullulaſſe. vide eum in hac voce. confer Indicem vocum ad *Thorkelini* Analecta.

Mæla p. 6. Loqvi. A. S. *mældan*, Mæſogoth. *mæthian.* Dan. *mæle*, lat. mulgere, Svec. *mæla.* *mæla ſtod fyrer jarli*, cauſam coram Jarlo orare. loc. cit. 2) Accuſare p. 62. *mæla efter* cauſam alicujus agere.

Mannadr p. 78. Vir factus ɔ: maſculis viribus &, qvæ virum decent, artibus inſtructus, a *mann*, hodie *madr.* 1) Homo. 2) Maſculus. 3) Maritus. 4) Vir fortis. 5) Vaſallus. 6) Mancipium. Angl. *man*, Al. *man*, A. S. *man, mon*, C. B. *mon.* Dan. *mand.*

Margteitr f. p. 116. Valde lætus, a *margr* multus & *teiti* lætitia.

Meginland n. p. 114. Angl. *mainland*, terra primaria, in oppoſitione ad minores ɔ: continens, a *megin, megn* robur, poteſtas. Al. *magen*, A. S. *mægn.*

Meniamyrdir p. 214. Cimeliorum perditor ɔ: dator, & ducta inde metaphora. 2) Vir generoſus, qvi opibus utitur ut aliis benefaciat; a *men* torqves A. S. *menni*, torqves, monile. 2) Pretioſæ reliqviæ, item res pretioſæ. *myrder* m. proprie notat homicidam clandeſtinum, a *mord* cædes occultata. vid. *Ihre* in voce *mord.*

Midhæfi p. 314. Mediocritas, a *mid* medium & *hóf*, *hæfi*, modus, decentia.

Mikilhæfr p. 148. Elatus, arrogans, a *mikill* magnus, multus A. S. *myccle, mycel, mycle.* Dan. *megen.* Græc. μεγαλος & partic. *hæfr*, ab *at hafa* habere.

Myrkvaſtofa p. 220. Tenebrarum ædes ɔ: cuſtodia, carcer, a *myrkr* tenebræ, Dan. *mörke* idem. Svec. *mörk* obſcurus, Gr. μαυρος. *Stofa* ædes, camera.

Misbióda p. 190. Iniqva offerre, á *mis* particula adverſativa inſeparabilis. AS. *mis*, Svec. *miss*, lat. *dis.* 1) Senſum auget verborum defectum ſignificantium. 2) Defectum rei notat. 3) Errorem. 4) Pravitatem. 5) Infortunium. 6) Diverſitatem vel varietatem indicat.

Misfari n. p. 18. Itineris diſcrimen a *mis* & *far* iter.

Misganga p. 208. Viciſſitudo, a *mis* & *ganga* itio, ambulatio, accidentia, caſus.

Mismæli n. p. 74. lapſus lingvæ, cum aliud lingva effertur qvam mens voluit, a *mis* & *mæli* ſermo, loqvela.

Mundr p. 266. 1) Donum. 2) Dos.

N.

N.

Naddregn n. p. 306. Enſium imber, a *nadr* ſerpens, aſpis, angvis, vipera, Al. *nadel*, *natel*. A. S. *nædle* acus. 2) Metaphorice enſis, qvi per corpus vipereo ſerpit morſu. A. S. *næddre*. & *regn* imber, pluvia.

Næsnám n. P. 28. Captura, prædatio in promontorio facta, a *næs*, *nös* naſus, Angl. *noſe*. A. S. *naſe*, *næſe*, *noſe*. Al. *naſa*, Dan. *næſe*, Gall. *nes*. Hiſp. naris It. *naſo*, Svec. *næſa*. 2) Promontorium cujus τȢ *næs* ſignificatio hodie tantum apud nos ſupereſt, nam *neſ* naſus, *nös*, *naſus* nares appellantur. vid. Wachter & Ihre in voce *næs*. *Nám*, Dan. *nam*, captura, occupatio, ab *at nema* capere, Al. & A. S. *niman*, Germ. *nehmen*. Græc. νεμειν.

Nídaz á p. 256. Damnum inferre alicui; a *níd* n. invidia. 2) Damnum. Ulph. *neiths*. Germ. *neid*.

Nylyſe f. p. 362. Novilunium, novilunii ſplendor, a *nyrr* novus. Gr. νεος, νεος. Pez. *neu*, *nu*. Cambro Br. *nevydd*. Arm. *nevydd*, *newez*. Ulphil *nivi*. A. S. *neove*, *nive*. Al. *niuu*. Belg. *niew*. Angl. *new*. Hibern. *nua*. Sorab. *nowy*. Ruſſ. *nui*. Gall. *neuf*, *nouveau*. Ital. *nuoue*, Dan. *ny*, Svec. idem, a partic. *nu* nunc. *Lyſi* lumen, a *lyſa* lucere.

O.

Oëfni n. p. 68. periculum, ab *ó* partic. privativa & *efni* materia, nervus rerum gerendarum.

Ofarir f. p. 56. Infelix iter, infortunium, ab *ó* particula privativa & *för* iter.

Ofyrerleitinn p. 230. Petulans, ab *o* priv. & *leita fyrir* inveſtigare; 2) providere.

Ofrynligr p. 378. Amico abſimilis, diſſimilis ɔ: torvus, truculentus, ab *o* & *frændi* frater, amicus. A. S. *frynd*. Germ. *freund*. Svec. *fryndtlig* amicus.

Ofſtopamadr p. 6. 96. Vir inſolens, ab *ofſtopi* inſolentia & *madr*.

Ognbrádr m. p. 26. Terroris accelerator ɔ: vir ſtrenuus, ab *ógn* f. horror, terror. 2) Terror panicus. A. S. *ogha*. 3) Spectaculum qvidvis ſ. ſpectrum, phænomenon mali ominis & *brádr* celer.

Ognſtærir m. p. Terroris auctor ſufflaminator ɔ: vir fortis qvi aliis terrorem injicere potis eſt, ab *ógn* & *ſtærir* magnum faciens, augens, promovens, a *ſtór* magnus.

Ognſterkr p. 304 Terrore validus, pollens ɔ: qvi viribus pollet validis ad terrorem aliis incutiendum, ab *ógn* & *ſterkr*, 1) fortis; 2) robuſtus, validus, potens.

Ordſærliga adv. p. 210. diſerte; ab *ord* verbum. Dan. & Svec. *ord.* Alem. *uuort.* Angl. *word.* A. S. *vord* Germ. *wort.* Belg. *woord.* Ulph. *vaurd.* a præt. verb. *ek yrke* loqvor; *hann orti* ille locutus eſt, ut erudite monet Dnus *Ihre.* Convenit Latinorum *ordior*, loqvor, *orſus* locutus apud Virgil. Æn. IX. v. 656. *ſær* promtus; *ordſær* lingva promtus.

Oſkepna f. p. 90. Fatum malum, ab *ó* priv. & *ſkepna* fatum. 2) Creatura, a verbo *at ſkapa* formare, creare.

Otr m. p. 216. Lutra. Al. *otter* A. S. *oter*, *otyr* ſullus.

P.

Pallr m. p. 144. 1) Scamnum. 2) Hodie ita vocatur tabulatum per transverſam domum ſtructum, duabus a pavimento ulnis plerumqve elevatum. Hic ſedes & lecti fæminarum freqventes. Antiqvum hujus uſum dat *Gunnlaugi Ormstungæ ſaga.*

Pinding f. p. 284. Poena, inflictio, afflictio, a *pína*, lat. *poena.* Græc. *ποινη.* CBr. *poen.* A. S. *pin.* Gall. *peine.* Angl. *to pine* moerore marceſcere.

Plógland n. p. 228. Aratri terra, menſura agri apud vetuſtiſſimos populos Schytas, Sveciæqve & Germaniæ univerſæ incolas, alias dicta *plógr*, Dan. *plov*, Germ. *pflug*, & *juchert*, Lat. *jugerum*, Lat. Barb. *arathrum*, *jochus*, *juchus*, *juctus*, Gall. *charüe.* Vid. *Du Cange* & *Henr. Chr. Senckenbergii* Script. Alamann. Tom. I. p. 140. Hic definitur eſſe ſpatium agri qvod juncti die boves arare poſſunt; ſed differre pro varia natura ſoli & numero junctorum aratro boum aut eqvorum certum eſt. Sic *Gefiona* qvatuor junxit aratro boves qvo deſcriberet jugerum qvod *Gylfius* illi dabat vid. *Snorre Sturleſon* Tom. I. p. 9. Sclavis, *Helmodo* teſte, l. I. Cap. 12. 14. aratrum *par boum aut unus conficit eqvus*; & Cap. 88. illud *perficitur duobus bobus & totidem eqvis.* Cum noſtris in remotiores mutato res nomine migravit; Etenim leges Wiſiogothorum libr. X. Cap. XIV. Italicos partiuntur tali modo fundos, partes *aratra* vocantes, & Gallorum *charüe* qvid aliud eſt? Scoti, patriarum conſvetudinum tenaciſſimi, *plougland* in hunc diem agrum vocant, qvi jugero reſpondit. Deniqve monendum menſuram hanc olim fuiſſe realem ſeu veram, hodie vero imaginariam tantum eſſe, qvalis in Holſatia viciniſqve terris eſt.

Plógr m. aratrum Al. *ploug*, Angl. *plau*, Belg. *ploeg.* Dan. *plov*, Bohem. *pluh*, Pol. *plug.*

Pris m. p. 316 1) Pompa. 2) Gloria. Dan. *pris.* Germ. *preis.*

Prúdr p. 296. Magnificus. 2) Ingenuus; a *prídi* honor, decus. Sv. *prud* magnificus, ornatus, Angl. *proud* ſuperbus A. S. *prout*. CBr. *pridi* ornatus.

R.

Rá f. p. 296. Antenna. Br. *raa*. Dan. *raae*. Holl. *raa* & *ree*.

Racki m. p. 76. Canis A. S. *ræco*. Normann. *Rachez*. Sv. *racka* canis fœmina, lat. Barb. *Racha*.

Rádbanamadr p. 392 Conſiliis necem alicui intentans, a *rád* conſilium. Al. *rat*. Dan. Svec. *raad*. *bani* mors. & *madr* homo.

Rádſvinnr p. 114. Conſilio prudens, a *rád* & *ſvinnr* ſapiens.

Ráduneyti p. 114. Conſilium, a *rád* conſilium ſc. conſilarii & *neyti* uſus ab at *nióta* uti.

Rammligr p. 58. Forti ſimilis, fortis, validus, comp. a *ramr* 1) fortis, 2) amarus. Al. & Svec. *ram* fortis. Gr. *ῥώμη* robur. Ang. *ram* robur. A. S. *remma* Isl. idem. 2) amaritudo. & *ligr*, *líkr* ſimilis.

Ránheimr p. 282. undæ domicilium, manſio, orbis ɔ: mare a *Rán* f. unda & *heimr*.

Raptr m. p. 412 ſudes.

Reingor f. p. coſtæ navis, a ſing. *raung* v. *röng* f. Sv. *rangr*. Gall. *varangues*, poët. pro qvolibet in navi ligno arrectario ſumi poteſt.

Retta p. 274. Dan. *rette*, rectum facere (ſc. qvod curvum antea fuit) erigere. 2) In ordinem redigere. 3) Componere. *at retta mál manna* lites componere, decidere. 4) reſtituere; *retta lut ſinn*, rem lapſam reſtituere. *retta ſkadann* damnum reſtituere, reficere. A. S. *riht*. Dan. *rett* rectus.

Ridlaz p. 394. Ruere, vago nulloqve ordine ferri, ab *at ridia* ruere. 2) movere. *ridill* turba. *ridluduſt fra hönum*, vagi ab eo diſcedebant.

Röſt & *rauſt* 114. cataracta maris, gurges. A. S. *ræſe* ſtridor impetus fluvii. a *rauſt* ſono nomen derivatum talium gurgitum, ſonori enim maxime ſunt, ideoque *malſtrömmen*. vulgo appellatur ad inſulas Færöenſes gurges, á *mál*, hodie *maal*, *mæle*, ſermo ſonus.

Rúm n. p. 260. 1) Spatium qvodcunqve tam temporis qvam loci. 2) Locus 3) Cubiculum. 4) interſcalmium, locus in nave per transverſam inter ſcalmos ad tranſtra; a *rumr*. Dan. *rom*. Svec. *rum*, laxus, ſpatioſus amplus. Al. *rum* Angl. *rowme* German. *geraum*.

S.

Samsmadr p. 6. Pacis homo ɔ: pacificus, ab abſol. *Sam.* pax concordia, unde *at ſémia* concordare. 2) Componere lites. *Samningr* compoſitio, fœdus.

Samflot n. p. 262. Comitatus plurium navium, qvæ una navigant. A *ſam* part. inſeparabili lat. *con.* & *flot* natatio, ab *at flióta* fluere. 2) natare; hinc *floti* fluitans qvid. 2) navium collectio.

Sigla f. p. 342. Malum navis, ab *ſegl* velum. Al., A. S., Germ., Dan. *ſegel.* Sv. idem. Angl. *ſail.* Belg. *zeil.*

Sigraz p. 66. Vincere, verbum dep., Al. *ſiegen*, a *ſigr* victoria. Dan. *ſeier.* Germ. *ſieg.*

Sinnadr p. 54. Animo propenſus, *vel ſinnadr* animo faventi, propenſus. *illa ſinnadr* male propenſus, *hvörn veg, hvorſu ſinnadr?* Qvo animo eſt? a *ſinni* n. ſenſus Gr. συνεσις complexus rationis, intellectus & judicii voluntatis.

Sitia. p. 178. 190. Sedere. 2) Manere. 3) Dominari. *at ſitia at ſtóli*, *ſtadnum* &c. throno inſidere ɔ: imperare. *ſitia uti* foris ſedere, ſub dio manere. Proprie dicitur de iis qvi olim, magiam exercentes, noctes ſub dio peragebant. At qvem in finem? Larvæ geniiqve, lucem diurnam, traditione, haudqvaqvam perferentes, noctu loca circumibant; Qvi igitur ab illis nova ventura percontari vellent, inſomnem agere debuere noctem, in compitis, præſertim qvadriviis jacentes. Qvæ vero aptiſſima negotio nox eſſet anni prima ſive utriqve veteri & novo communis cenſebatur.

Skacki m. p. 168. Inæqvalitas, diſcrimen.

Skarpleitr p. 28. Acutus vultu, ab *ſkarpr* acutus. Al. & Franc. *ſarf*, *ſarph.* Angl. *ſharp.* A. S. *ſcearp.* Belg. *ſcharp*, *ſcherp.* Dan. & Sv. *ſkarp.* Germ. *ſcharf*, proprie de acie ferro ſecando apta dicitur; transfertur autem inde 1) ad res qvascunqve qvæ aciei inſtar alias penetrare valent, ſic intellectu, viſu, tactu acuta, mens, oculi, acida, ignes, frigora, dicuntur. 2) Ad res qvæ in acutam oram prominent, ut in *ſkarpleitr*, ſignificat enim virum facie macera & in acutum prominente. Dan. *tör og tynd i Anſigtet*, a *ſkarpr* & *líta* videre, cernere. Gr. λευσσω. Ulph. *wlaitan* intueor. Inde *lit* facies. A. S. *vlitan* & latinorum *vultus*, judicio Dni *Ihre.*

Skebardi m. p. 310. Navis. Scot. & Gall. *gabard* navis genus.

Skeid f. p. 54. Navis longa, curſoria, phaſelus, A. S. *Scegþ* trieris, liburna apud Benson, *Scegd*, *ſceidman* pirata. Græcis σχιςεριον locus in navi eſt, imo σχαςηρια apud Heſichium portus. A ſtructura oblonga & præacuta

pectinis inſtar textorii, etiam *ſkeid* dicti, ut mare eo facilius finderet & transcurreret undas, appellationem derivari crediderim, *ſkída* enim findere eſt & *ſcindere.* Gr. σχίζειν. Al. *ſcheiden.* A. S. *ſcadan*, *ſceadan.* Fr. *ſkeiden.* Belg. *ſcheiden.*

Skeka p. 264. Qvatere, concutere. Angl. *ſhake.* A. S. *ſcacan*, *ſceacan*, *ſceacel* plectrum. Sv. *ſkeka* divaricare.

Skelfa p. 266. Titubare, tremere, 2) horrere. A. S. *ſkylfan.*

Skella p. 204. Clangere, tinnire, clamorem edere. 2) Culpare, aliqvid alicui objicere, incuſare, conviciari. Germ. *ſchelten.* Dan. *ſkiælde.* Svec. *ſkælla.* latrare. 2) Conviciari. Hodie apud Islandos de comploſione qvaqve, Dan. *baſken*, tantum adhibitur; *Brimit ſkelliz uppá bergit*, æſtuantes qvatiunt ſaxa fluctus. *Raſſſkella* podicem manu verbare. *Skellen* apud Kilian. tintinnabulum. Apud Gerbert. n. 27. *ſcella* & *ſchelle.*

Skiávindauga p. 192. Speculatorium & aëre trajectum foramen ɔ: feneſtra; a *ſkiárr*, Genit. *ſkiá*, 1) Specula. 2) Operculum, feneſtra, cuticula pellucida obductum. A. S. *ſceavunge* ſpecula. Germ. *ſchauw.* Belg. *ſchouwe.* Norveg. *ſkió* operculum cuticula pellucida obductum qvo foramen caminis, exſtincto igne, obturatur. Nec aliunde Belgarum *ſchouwe* culmen domus & Germanorum *ſchoſs* derivari puto. Rationem addam; illa vero hæc eſt; Solebant veteres antiqviſſimo tempore feneſtras, non in parietibus, ut hodie vulgo fit, verum in tecto aut culmine domus collocare; has Iſlandiæ habent domus plurimæ, a me ſæpius viſæ, illas in Weſtrogothia obſervavit Dnus Kalm. Omnia ab *at ſkiá* videre, ſpeculari, qvæ vox, hodie obſoleta, in diplomatibus aliqvoties occurrit; *hann ſkiádi giörningenn*, actum vidit, recognovit. A. S. *ſcheavian*, *ſchyan.* Al. *ſchauuon*, *ſcouuon.* Belg. *ſchouwen.* Angl. *ſhew*, *ſhow* monſtrare. Dan. *ſkue*, videre, conſiderare, oculis luſtrare. *Vindauga* qvodlibet foramen dici poteſt per qvod aër liberum habet iter; ab *vindr* 1) Aër. 2) Spiritus. 3) Ventus. Et *auga* 1) Foramen. 2) Oculus.

Vocatur alias apud nos feneſtra *gluggr* atqve *lióri*; Hæc eſt Norvegorum, *lióre* foramen in cacumine domi, hodie ſæpiſſime qvadratum & cuticula obductum. Vid. Petri Qvirini. Iter ab illuſtr. Dno G. Schönning Danice translatum notisqve illuſtratum Tomo 2. Actorum Societatis Scientiar. Nidroſienſis p. 126. Celtis *Lwſer* origine idem, ſignificatum eundem ac *ſkiö* Norvegorum habet; Illa vero apud Danos vicinosqve Svecos rure in caſis hodiedum manet, *glugg* ab illis dicta.

Skickia p. 76. Toga, Sv. *kåpa*, *mantel.* Dnus Skiönning 2 D. p. 214. n. h. Lagerbring Svearik Hiſt. Tom. I. p. 419. veſtimenti genus utriqve ſexui commune. vid. Gunnlogi Ormstungæ ſagam p. 102. conf. Olavi Tryggv. hiſt. part. II. p. 163. & Þordar Hrædu ſag. Cap. VI. Valde latum longumqve, gladius qvippe eo tegi potuit. vid. Víga Glums ſaga. Cap. 28. *Glumr hafdi ſverd brugdit under ſkickiu ſinne*; Glumus gladium ſtrictum pallio tectum tenuit. Hinc *ſveipa ſig í ſkyckiunne*, ſe pallio obvelare. Hoc, omnium qvippe oculis obverſum, indumentum honoratum erat maximaqve cura ornatum. Superficies *möttull* dicta erat purpura, pannus, coloris rubri optimus. Vita Haraldi Hardráda. Niála Cap. 53. Ormstungæ ſaga. Intrinſecus pellibus pretioſiſſimis, jam albis, jam griceis ſubtecta. Ol. ſ. Tryggvini pag. 169. Arons ſaga. Nolas illi affigere ſolebant, qveis obvii, non æqve honorabiles, monerentur cedere; meminit talis Diarium Vadſtenenſe; habuit togam ex pellibus murium Armenicorum qvi intus farti erant a capite ad calcem, pendebat vero unicuiqve animali tintinnabulum de collo & annulus aureus ab ore cujusqve. Iſlandi vero veſtibus nolas licet aſſuiſſe non memorentur, ornatui eqvorum adſervierunt, occurrit enim *at rída vid hrímanda*, ephippio clangorem edente eqvitare.

Skialldþilí p. 74. Paries, ex coaptatis invicem aſſeribus conſtabat.

Skytningr p. 42. 1) Collatio, penſio qvæ a pluribus confertur. 2) Diverſorium, caupona; a *ſkot.* Sv. *ſkott.* Angl. *ſcot.* Belg. *ſchott.* Gall. *Eſcot.* Britanno in Gallia populo *ſcod* & *ſcot*, ſymbolum. 3) Fœdus. Omnia ab *at ſkióta* 1) trudere, impellere. 2) neutral. prominere, unde Island. *ſkuti* α) prominentia, id qvod prominet. β) ſpecus. 3) jaculari. 4) conferre. 5) Creſcere. 6) atteſtari. 7) appellare. 8) incuſare. 9) differre. 10) ſuggerere. *Skytningr* vero diverſorium ideo vocatur, qvod, litantes lætitiæ patri collatis primum ſymbolis, ex præſcripto *Magni* Norvegiæ Regis, vulgari cognomine *Nudipedis*, una potare debebant. Certæ tum primum domus certiqve patres familias conſtituti ſunt qvi cauponas & diverſoria exercerent.

Skockr m. p. 68. Umbo clypei. Hodie thecas acuum teretes *ſkock* vocamus.

Skraut m. p. 264. Ornatus elegantia, amictus elegans; cognatum eſt *ſkrud* ornatus, amictus, A S. *ſcrud.* *Skrautmenni* & *ſkrudmadr* homo ornatui, pompæ, deditus & ſumtuoſe veſtitus, apud nos ſunt ſynonyma; adeoqve *ſkraut* cognatum eſt cum ſeqventi.

Skrúd n. p. 398. Amictus honoratior & majoris pretii, ſive ſolennis ſit ſacro deſtinatus uſui, ſive profanus; nec tamen diffiteor in ſenſu poſteriori *ſkrudklædi* ſæpius qvam *ſkrud* a majoribus appellari, ut eatenus accurrata ſit Dni Ihrei

ſenten-

ſententia de hac voce dicentis, " certe *ſkrud* apud nos nunqvam de veſte vulgari ſed de amictu ſolenni & ceremoniis conſecrata uſurpatur. A. S. *ſcrud* veſtitus, veſtis, hinc *ſkryda* A. S. *ſcredan*. 1) Ornare. 2) Veſtire, inde Dan. *ſkræder* ſartor, niſi a *ſcredan* comminuere mavis.

Skúfadr adjectiv. p. 280. Floccis obſitus. 2) ornatus.

Skúta f. p. 198. Cymba curſoria. Angl. *ſcute*. Hib. *ſcud*. Sax. *ſkiite*. Belg. *ſchuyte*, lembus, lembunculus, navigiolum, cymba, alveus, linter. Dan. *ſkoite* calceus qvo in glacie curritur, utrumqve ab *ſkiótr* celer.

Skutilſveinn m. p. 240. Miniſter a menſis; a *ſkutill* m., qvam vocem Gudmundus Andreæ aliiqve plures menſam denotare ajunt, ſed an recte, valde dubitarem. Et facilior ſum credere *ſkutul* lancem denotare in qva eſca apponitur, nam dictio *at ſkióta fram ſkutli fyrir einn*, *ſcutulam* alicui apponere nihil certum ſtatuit. Eſto *ſkutil* menſa, at ſaltem portatilis, ab at *ſkióta*, ex loco in locum movere, qveis majores uſos eſſe vix ullus oſtendet. Etenim longis & pavimento affixis, ita ut immobiles ſtarent, menſis utebantur, & eundem morem ruricolæ plurimis in locis in hunc diem ſervant. Officium ſ. munus *ſkutilſveina* ɔ: miniſtrorum a menſis, noſtra conjectura, lucem fœneratur, illorum enim erat lances in menſas ducere & prandentibus fercula apponere. Vid. Jus Aulic. Et in dialectis *ſkutill* eſt A. S. *ſcuttel*. Al. *ſcuzzele*. Germ. *ſchüſſel*. Angl. *ſcuttel*. Belg. *ſchotel*. Ital. *ſcodella*. Hiſp. *eſcudilla*. Gall. *eſcuelle*, *eſcuotillon*, a Lat. Lanx, patina, *ſcutula*, qvod diminutivum eſt *ſcutra* vaſis genus æneum.

Sleituliga p. 190 Langvide, tardè, a *ſleita* pigrities. A. S. *ſlæy* piger, *ſleyd* pigrities.

Slídrvöndr m. p. 268. Vaginæ virga ɔ: enſis qvi vagina cuſtoditur, a *ſlídr*, Sv. *ſlida* & *vöndr* m. Virga. Dan. *vaand*. Angl. *vand*. Sv. *vand* baculus.

Slippr p. 76. Inermis, inops. ab *ſleppa*. Dan. *ſlippe*. Svec. *ſlippa*, dimittere, cadere facere; 2) elabi. 3) ſubterfugere.

Slód f. p. 262. Tractus. 2) Veſtigia. At *ſlæda* ſpargere.

Snarrlindr m. p. 246. Acer ingenio, a *ſnarr* celer, Sv. *ſnar*. Dan. *ſnart* cito, celeriter. Et *lund*, mens, animus, ingenium.

Sniallr p. 266. Alacer, promtus agendo. 2) Clarus, inclytus. A. S. *ſnel* celer. Al. & Belg idem. Germ. *ſchnell*. Ital. *ſnello*. Gall. vet. *iſnell*. *Sniallr í tali*, lingva promtus, diſertus.

Sparda f. p. 14. Tigillum, fruſtulum ligni, Angl. *ſpar*. Dan. *ſpær*. Eſt & armorum ſpecies *ſparda*, qvæ in Hakonar ſaga occurrit; *ſkótar höfdu meſt boga* *ok*

ok ſpördor, ɔ: Scoti arcubus & ſecuribus Hibernicis maximam partem armati erant; eſt enim A. Saxonibus apud Bensonum *ſpard* ſecuris Hibernica.

Stafkarl m. p. 286. Baculi homo, homo qvi baculo niti ob valetudinem corporis infirmam opus habet ɔ: mendicus, a *ſtafr* m. ſcipio, baculus, A. S. *ſtæf.* Dan. *ſtaf.* Germ. *ſtab.* Angl. *ſtaff.* Sv. *ſtaf.* & *karl.* 1) Vir. 2) Senex.

Steindr p. 272. Colore obductus, a *ſteinn* lapis. Ulph. *ſtains.* A. S. *ſtan.* Al. *ſtein* Dan. Belg. *ſtein.* Angl. *ſtone*

Stólkóngr m. p. 318. Throni Rex ɔ: imperator orientis, Conſtantinopoli ſedens, a majoribus ita dictus; a *ſtóll* m. 1) Sel.a. Ulph. *ſtols.* Al. *ſtuol*, *ſtual.* Belg. *ſtoel.* Dan. Sv. A. S. *ſtol.* Angl. *ſtool.* Ruſſ. *ſtole.* Pol. *ſtolice.* Sclav. *ſtol.* Cambro-Br. *yſtol.* Germ. *ſtul.* 2) Thronus. *kóngr* Rex.

Stórrædi n. p. 18. 1) Audacia. 2) Facinus, res magnæ molis. 3) Res pernicioſa & aleæ plena. *Enn vid ſtórrædi hans ok þat at ver erum her kommir þa mun honum lítit fyrir at gera þat af minum koſte ſem hann vill;* loc. cit. ɔ: ut vero qvævis audet & nos hic præſentes ſumus, parvo negotio, rebus noſtris finem, qvi illi placuerit, dabit. *Bindaz fyrir ſtorrædi*, rem magnæ molis aggredi, in ſe ſuſcipere. *Her er ætlat til ſtórræda*, facinora jam animo volvuntur. Hávards ſaga Iſfird. Cap. ' *Til ſtórræda nockra munu þeir ætla ſagdi Hallgerdr* facinora certe eos edituros eſſe Hallgerda affirmavit. Niála Cap. 44. pag. 66. Sic *ſtorrádr* facinoroſus, qvi res mgani momenti conſiliis agit, a *ſtorr* magnus, ingens & *rád* n. conſilium.

Strandhögg n. p. 54. Præda pecudibus conſtans, qvas piratæ victus indigi, ex vicinis mari locis ad litus abactas, mactarunt; a *ſtrönd* f. littus. Dan. Sv. *ſtrand.* Sclavis *ſtrand*, *ſtrana* latus & *högg* ictus.

Sundrgerdir f. p. 154. Verbo tenus, ſeparantes actiones ɔ: gloria, jactatio, qvam qvis novo veſtium genere qværit, qvi enim aliter ſe gerit ac recepta aliis docuit conſvetudo, ille ſe ab aliis ſeparat & ſingularem facit, qvæ ejus actio *ſundrgerd* vocatur; a *ſundr* pars diviſa a toto, adverb. ſeorſim. Dan. *ſönder* Svec. *ſönd.* A. S. *ſunder*, diverſus, ſingularis, ſeorſim; hinc *ſundra* partiri, ſeparare, dividere. *Hann ſundrar ſik frá ödrum*, hodie dicimus de eo qvi ſe ab aliis aliqvo modo ſeparat nec communi ratione vitam agit. Eodem modo *Sunderhalgan* Phariſæi ab A. Saxonibus vocantur. 2) *Sundr* idem notat ac latinorum particula *dis*, cui poteſtas partitiva ineſt, ut in *ſundr þicki* diſſenſus.

Sút f. p. 264. Dolor, mæſtitia, triſtitia, moeror. A. S. *ſucht* morbus. Forſan & huc referri poteſt verbum Svecicum *ſyta*, curare, Al. *ſitan*, nam curæ moerorem pariunt.

Sveim

Sveim mikit p. 272. Valde turbulentum. *var þar ſveim mikit í eyiunum.* l. c. In inſulis eo tempore valde inqvietum erat; a *ſveima* fluctuare. 2) Circumire. Dan. *ſvömme.* A. S. *ſwimman* natare. 2 Fluctuari. *Mikit* magnum, adverb. admodum, valde, a *mikill* magnus.

Sveit f. p. 64. 1) Commitatus. Gall. *ſvite.* 2) Cohors, certa exercitus diviſio. 3) Societas. 4) Parochia, certa territorium in Iſlandia, qvæ in *ſveiter* diviſa ſunt, pars.

Sveitardrattr m. p. 288. Factio & qvi inde oritur. 2) Diſſenſus, a *ſveit* ſocietas & *drattr* tractus qvaſi in partes. Et latinis eodem modo dicitur *trahere in partes.*

Sverſa p. 178. 368. Circumagere. Al. *zerben, zirben.* Svec. *Svarſwa.* 2) limare. Adverb. venire. *At lata ſverſa til ſtáls* curare ut ad arma res veniat, armis cauſa decidatur. Cæterum *ſverſa* nihil aliud eſt qvam *hverſa* in gyrum agere, vertere &c. qvod ſolide monuit Dnus *Ihre* in hac voce.

Svinnr p. 380. 1) prudens. Ut vero vir prudens intaminatis fulget moribus. 2) honeſtum denotat.

T.

Taka hus a einum p. 290. Ædibus incluſo ſupervenire, ædibus interceptum aggredi.

Tengſl n. p. 64. Juncturæ, ligamina, ab *at tengia* jungere.

Tialld n. p. 342. Dan. & Sv. *tælt*: imo ruricolis. Dan. *Tiæld* ultimo *d* in *t* dum effertur colliqveſcenti. A. S. *teld, tyld, geteld.* Al. *zelt.* Belg. *telte*, tectum, tentorium, cujus tres apud majores ſpecies erant. 1) Velamina parietum, aulæa. Dan. *betræk.* 2) Tecta qvæ in navibus erigebant nautæ qvamdiu in anchoris jacebant. 3) Tentoria qveis terreſtre iter facientes, utebantur.

Qvod Dnus *Ihre tiælld* a *ſaelt* unde *ſällie* & *ſällbudar* ɔ: tuguriola tumultuaria opera erectis, venire putat, fundamento caret, niſi hæc a *ſæla* commodum, ſalus. Talia enim *ſælahus* apud majores dicta, proficiſcentium commodo in deſertis exſtruebantur locis & ſic *ſält* v. *tält* tectum qvod commoditati noſtræ inſervit, notat.

Tilannadarmadr m. p. 228. Inſtitor, præfectus, curator, inſpector, a Præpoſ. *til* qvæ motum ad locum & præſentiam in loco ſignificat *annöd* f., genitiv. *annadar*, cura, opus, labor neceſſarius. *annaz* curare.

Toga p. 290. Trahere, ducere, allicere.

Torſæri p. 156. 1) Difficultas. 2) Periculum, a *tor* particula difficultatem involventi & *ſæri* facultas.

Tolkr & *tulkr* p. 270. 1) Interpres. 2) Midiator. Dan., Svec., Belg., Ruſſ. *tolk.* Germ. *Dollmetſcher.* Boruſſ. *tolke.* *Tulka* interpretari, mediatorem agere, qvod verbum ab *tala* loqvi freqventativum eſſe credit Dnus *Ihre.*

U. V.

Ullr p. 290. Poët. vir.

Urd f. p. 76. Saxetum.

Uppnæmr p. 66. Tolli facilis ɔ: levis, parvi res negotii, ab *upp* ſurſum & *næmr* ab *at nema* capere.

Utbod n. p. 56 1) Expeditio, mandatum, literæ, qveis expeditio bellica imperatur, a part. *ut* foras, motus a loco; Ulph. *us*, *ut*, *uzuh.* A. S. *ut.* Dan. *ud.* Sv. *ut* Al. *uz.* Germ *aus.* Belg. *vyt.* Angl. *out.* 2) Notat finem, ut in *utſlitinn*, uſu confectus; *utlifadr* decrepitus. 3) Perfectionem notat, ut in *at utretta* perficere negotium. *Bióda* imperare, jubere. *bioda ut*, Dan. *byde op*, copias excitare, conſcibere.

Valſka f. p. 286. Lingva Gallica, a *Valſkr* Al. *Welſch.* 1) Advena, peregrinus; hoc ſenſu *Valſkir hiálmar*, *Valſkar brynior*, arma exotica in genere. A. S. *walch* barbarus; ſingula contracta a *wealch* peregrinus, *walhſtoþ* perigrini columen ɔ: interpres. *Walh-kynne* peregrina natio; in ſenſu ſpeciali nationem ſignificat qvi diverſa a dominis & eo populo qvi ſe nobiliorem ducit; etſi advena ſit, idioma, mores, inſtituta colit; ſic Anglo-Saxones in Angliam advenæ, indigenas in Cambriam & Cornubiam fugatos in genere *Wealas* peregrinos, *Walh-kynne* nationem perigrinam in ſpecie vero illos *Nort-Wealas* hos *Cornwealas*, reſpectu ad ſe habito vocarunt. *Vealh* peregrinus, Barbarus, exoticus; *Wealþeod* idem ac *Walhkynne*, *Veallian* peregrinari. Cæterum in *Valinkunnr* bene notus, vir inſignis probitatis & *Wachterus* & *Ihre valinn* electum bonum (ſive ab *at velia* eligere veniat, ſive a *vel* A. S. *veal*) cum *Valinkunnr* peregrino confundit qvod a *vel* peregrino venit.

2) κατ᾽ ἐξοχὴν & in ſpecie a) populus natio, advena & qvi diverſa a dominam te lingvam inſtituta habet e. gr. *Walli* in Anglia. b) In ſenſu magis circum ſcripto certus populus qveis cum majores comercia freqventes exercuerunt, a) Galli præſertim maritimi primam excurſionibus piraticis obnoxii, deinde

deinde commerciis, aſſveti. Hinc *Valland* Gallia, ut in Knytlinga; *Syner Adalvádz voro þá veſtr á Vallandi i* Nordmandia.

Ut vero in orbe Boreali doctrina religioni Chriſtianæ, ob rationes politicas, ſed impias, conjuncta, Romam ſoli cœliqve dominum omnes edocuit, Italia peregrinationibus, nobis *Walfart* dictis, inclareſcere cœpit. Hinc *Walſkr* Italus, Latinus, dicebatur; & *Welſkland* Italia a nobis in hunc etiam diem *Walland* Dan. *Welſchland* appellatur.

Vanda p. 144. Curare, cura aliqvid facere. *Þat ſkal vel vanda ſem leingi á at ſtanda* cura id faciendum eſt, qvod durabile eſſe debet, a *vandi* 1) malum. 2) Difficultas, periculum. 3) Cura qvæ a periculo ſ. difficultate, ut tollatur, emergit. 4) Diligentia. Dan. olim. *vande* hodie *onde.* Sv. idem. *Vandr* 1) malus. 2) difficilis. In participio accuratus, vir ad unqvem factus. *Vandr at virdingu ſinne*, vir ſuæ æſtimationis amantiſſimus, vir integer vitæ ſcelcrisqve purus. *Vanda um* 1) increpare. 2) limam addere, perpolire.

Varpa p. 102. Jacere, projicere. 2) promovere. Vlph. *wairpan.* A. S. *weorpan*, *wyrpan.* Al *uuerffan.* Belg. *werpen.* Lat. Barb. *verpire.* Dan. *varpe* apud nautas dicitur navem, jactis anchoris, attrahendo promovere.

Varpa aundunni ſpiritum jacere ɔ: exhalare. 2) ſuſpirare.

Vedrviti p. 270. Venti index. 2) Homo inconſtans. Tevt. apud Gerbert. *weterhano* cheruca, Dan. *weirhan* triton; a *vedr* ventus & *viti* index, monſtrator, dux.

Veidarfæri. Inſtrumenta ad capturam pertinentia, a *veidi* captura in genere. In ſpecie vero. 1) Venatio. 2) piſcatura. *Veida* capturam exercere. Germ. *weiden.* Sv. *weda.* Ihre a *wed* ſylva venationis & capturæ primario loco dictum eſſe putat.

Vidbreckr p. 386. Acclivis, a præpoſ. *vid* ad & *brecka* clivus.

Vígi n. p. 248. Propugnaculum, locus defenſioni aptus, a *víg* pugna, cædes. A. S. *víg*, ab *at vega* ponderare, in altum ferre. 2) Cædere.

Víggyrdla p. 300. Naves in pugnam conjungere, a *víg* & *gyrdla* cingere a *giörd* cingulum.

Vinna p. 76. A. S. *vinnnan*, facere, operari. *vinna á einum* alicui læſionem inferre. 2) Occidere.

Virki n. p. 290. 1) Materia unde aliqvid fit. 2) res facta, opus. Angl. *work*, *Hervirki* factum violentum, damnum vi datum. 3) Propugnaculum. *Danavirki*, Danorum opus ingens illud ſtupendæ molis ad fines Cimbriæ propugnaculum, ab *at virka*. A. S. *wircam* operari.

Viti m. p. 146. 1) dux, *oddviti* primipilus. Index, Pharus, ignes qveis ſignum de adventu hoſtium dabatur.

Vördr m. 266. A. S. *veard.* Al. *uuarta.* Germ. *warte.* Gall. *guarde.* Ital. *gvardio.* Svec. *waard.* 1) Cuſtos, tutor. 2) Præfectus. 3. Excubitor, *ſtanda á verdi*, excubias agere; *hallda vörd*, idem, *varda* cuſtodire, Angl. *ward*, Gall. *guarden.* Ulph. *vardian.* A. S. *veardan.* Al. *uuarten.* Germ. *warten.* Dan. *varte.* *ſkal jeg varte det*, num qvid ego ejus curam habebo? Hinc *varnadr* omnia, tam perſonæ, qvam res qvæ in noſtra tutela ſunt, Dan. *waardnet.* Et hinc eſt qvod ruſtici, glebæ adſcripti *waarnede* dicuntur cum ad familiam domini fundi, in qvo degunt, pertineant ac in ejus tutela ſint. Nec tamen vox primogenia ſignificatione aliqvam ſervitutem involvit, etenim ævo medio viri principes inferiores cum omnibus qvæ ad eos pertinuêre in tutelam immunitate fruituros gratioſe ſæpius receperunt; Et eſt veriſimile homines infirmiores ætate iſta, cæde & ſangvine injuriisqve fœda, certa pro defenſione potentioribus officia ſponte libereqve obtuliſſe, ſed qvæ tempora, ut alia qvævis apud poſteros, in debita, unde ſervitus nata eſt, magno mortalium damno commutarunt.

Vos n. p. 294. 1) Humor. 2) Labor, moleſtia, qvem humiditas parit. Dan. *vod.* Sv. *waat.* Isl. *votr, vot* humidus, humida, *vott* humidum, a *vatn* aqva, Ulph. *vato.*

Þ.

Þ*aungull* m. p. 276. Algæ marinæ frutex. Scot. *tangle.* Angl. a Þ*áng* alga.

Þ*embi* Þ*riótr* p. 313. ventris homo ɔ: deſes, ignavus, homo cui cura ſtomachi unica eſt, a Þ*ömb* venter, ſtomachus. A. S. *wæmbede* ventriculoſus. Þ*emba* ventrem ſufflare. 2) tendere. 3) niti. Þ*riótr* homuncio, iners, qvi virtute caret. Þ*riota* deficere.

Þ*ingſtöd* f. p. 122. Comitiorum ſtatio, ɔ: locus, comitium. A Þ*íng* forum, comitium. 2) Judicium, comitia, conventus. A. S. Þ*ing.* Dan. Sv. *ting.* *Stöd* ſtatio. *Skipſtöd*, ſtatiò navium. *heſtaſtöd* ſepes qva eqvi cuſtodiuntur, ab at *ſtanda* ſtare.

Þ*yſ* m. p. 310. Strepitus. Dan. *dyſſe* & *tyſſe* ſtrepitum componere, ſopire.

Þ*ruma* f. p. 36. Tonitru, poët. prælium loco c. ab ingenti, qvam exſerit, vi, tonitru ſic dictum puto, nam verbum, apud occidentalis Islandos Þ*ruma* laborem ſufferre, probabile facit olim Þ*ruma,* accuſat. Þ*rumu* robur denotaſſe. A. S. *trum* robuſtus, firmus, *trumor* firmior, *truma* cohors, *trumian* convaleſcere, vires recipere, *trumlice* firmiter, *trumneſſe* robur, firmitas, firmamentum, *trymman* hortari.

Þ*rumir* p. 312. Tremit. *Nu* Þ*rumir grund grytt yfer hönum*, jam ſuper eo terra tremet lapidoſa, ab *at* Þ*ruma* tremere inſtar aëris tonitru moti.

Þ*ulr* m. p. 314. Vid. in Indice Vocum ad *Vaſthrudinis mál.*

ERRATA.

Pag. 5 lin. 19 delenda ſunt verba, comitem *Sigurdum*,
— 13 — 24 exiperet leg. exciperet
— 15 — 4 ſubbeſſe leg. ſubeſſe
— 15 — 6 addeſſe leg. adeſſe
— 17 — 12 aume leg. a me
— 19 — 21 conſiliaverat leg. conciliaverat
— 26 — 18 Ægnbradr leg. ógnbrádr
— 28 — 17 þá leg. var
— 38 ult. lin. þeim l. tveim.
— 41 lin. 19 pagus leg. pagos
— 42 in nota (d) transegit leg. transigebat
— 43 lin. 14 come leg. comes
— ead. — 17 potusqve leg. potuqve
— 47 — 3 eſſet leg. erat
— ead. — 16 *Magnus* leg. Magnum
— 49 — ult. qvod leg. qvam
— 51 — 19 *Olaus* leg. *Magnus*
— 57 — 21 copiam l. copias
— ead. — 24 obvium leg. obviam
— 61 ult. non, ceſſurum leg. non ceſſurum
— 63 — 26 *Röguvalldus* leg. *Rögnvalldus*
— 66 — 3 legnig l. leynig.
— 67 — 25 aggreſcionem l. aggreſſionem
— 69 — 19 indigenas leg. indigenarum
— 74 — 1 utregner l. utdregner
— 75 — 15 adhyametionem leg. ad hyemationem
— 76 — 17 geſtari leg. geſtare
— 79 — 2 oblegat l. ablegat
— 80 — 20 dog l. dag. l. 25 mardr l. madr
— 81 — penult. ſatollitibus l. ſatellitibus
— 82 — ult. hana leg. hann
— 83 — 23 calumniares l. calumnieres
— 84 ad 2. 1046 leg. 1047
— 85 — 10 *Comites* l. *Comitis* lin. 12 leg. piraticæ.
— 95 — 1 defectus l. devectus
— 98 — Kallardr leg. Kalladr
— 106 — 6 ſtórádr, leg. ſtórrádr
13 *Haralldr* l. *Haralldſ*
— 107 — 13 Norvagorum Nordmannorum
— 110 — 19 bardaganu leg. bardagann
— 111 — 9 rogobat leg. rogabat
19 ferat leg. fecerat

— 112 — 15 runn til ſkagar leg. runnu til ſkógar
— 114 — 19 ſtad leg. þad
— 117 — 19 qvidem leg. qvidam
— 118 — 17 *Nagnus* leg. *Magnus*
pag. 120 lin. 25 birker leg. birter
26 einnrar *add.* meyiar
— 123 — 19 *Comito* leg. *Comite*
— 128 — 7 *Magnuſe* leg. *Magnuſar*
— penult. na l. nu
— 130 — 2 þveir l. tveir
— 143 — iras leg. iratus
— 149 — penult. habitabant l. habitabat
— 155 — 12 ferdatarius leg. fevdatarius
— 259 — 19 affactus l. aflatus
— 168 — 25 giörfiligaztnn l. giörfiligaztann
— 173 — 3 *Hallvardus* l. *Haralldus*
— 175 — 8 mode l. modo
— 178 — 18 *Brioſtreip* leg. *Brioſtreip.*
ad lin. 2. 1166. leg. 1136
— 185 lin. 20 poſſumas leg. poſſumus
— 187 — 16 hac l. hoc
pag. ſeqventi 188 pro 187 leg. 189
— 191 lin. 9 accubit l. accubuit
— 194 — 17 fnud l. fund
— 198 — 23 ei l. & penult. *hæ* leg. *hic*
— 203 — 9 neqve-ſuccedatur l. ne ſuccendatur
— 207 — 1 facto tua l. facto tuo
— 21 uſu leg. uſum
— 218 — 20 hæſæti l. háſæti
— 119 — 4 interrupes, l. inter rupes
— 10 occideret l. occiderent
— 222 — 4 *Aſtrifarſyne* l. *Aſtcifarſyne*
— 226 — 13 heimſaranleiſi l. heimſararleiſi
— 227 — 5 oc l. ac
— 244 — 15 *poſt verbum* henni *add.* hart
— 245 — 24 decicur l. dicitur
— 251 — 24 autum l. autem
— 255 — 5 cupire l. cupere
— 264 — 5 vas l. vos
— 268 — 12 badvars l. bödvars
— 270 — penult bænum l. bænum
— 271 penult. ut *expungendum*
— 282 lin. 12 marg l. margr.

pag. 283 lin. ult. virum l. vivat
— 289 — 2 p. verb. *Endridius* alteri autem
pag. ſeq. 290 279 leg. 291
— 291 lin. 19 cantilinam l. cantilenam *lin. ult.* armorum *delendum.*
— 292 19 alldri l. elldri. *ult.* dyrgreipi, leg. dyrgripe
— 299 — 16 faciinus l. facinus
— 300 — 13 *Erlendr* l. *Erlingr* item p. 302 leg. 24
— 303 *ante penult.* fibulata leg. fibulato
— 310 lin. 12 þiörþys leg. hiörþys
— 312 — 19 þvings l. þveings
— 314 — 15 pammr l. palmr
— 320 — 14 þu l. þá
— 323 lin. antepenult. Allabantur l. allabuntur
— 337 — 14 feſtam l. feſtum
— 354 — 18 poſt verba ſem var, *add.* var þo gert
— 355 lin. ult. vigil leg. vigilem
— 361 — 2 *Sveinn* leg. *Sveini*
— 363 — 2 diſcidere l. diſcedere
— 364 — ult. þeirluk a l. þeir luka
— 371 — 2 viriſimile l. veriſimile
— 374 — ult. balldaz
— 376 — 15 bropr leg. brodr
— 383 — *penult.* fatorum *adde* ſors
— 377 — 7 ſuis l. ſuos
— 395 — ult. *poſt verbum* funus *add.* ſepelit
— 402 — 11 ſtadinn *add.* oc ſkipa ſinum mönnum ſtadinn

pag. 404 — um bor l. borgarhlidinn, l. 15 aþr l. eþr lin. 23 *Kolbeins* l. *Kolbeins*
— 405 — 6 ſoveas l. foveas. lin. 11 moriar l. morior
— 409 lin. 13 naves leg. navem
— 421 — 22 tacituram l. taciturum
— 436 — 8 allra leg. allri
— 437 — 6 adiſceret l. addiſceret
— 443 — 2 in ſylva qvodqve ſito
— 453 — 10 dediti l. dedit
— 460 — 16 broder hans ſtod l. burder hans ſtodu
— 461 — 17 fratri ejus, *ſubſtituendum* ei
— 463 — 22 titulam l. titulum
— 467 — 20 immeſgens l. immergens
— 473 — 22 qvæ leg. qvam latere
— 475 — 14 ſalubris
— 483 — 13 profiſcitur l. proficiſcitur
— 489 — 6 föran l. forſan
— 503 — 8 benignitutem l. benagnitatem
— 507 — 13 magnitudo l. malitia
— 508 — 13 heita l. heíta á
— 511 — 7 conciliavit l. conciliabat
— 517 — 20 corrabarato l. corroborato
— 521 — 19 diebus l. dierum
— 526 — 22 audrum megum l. audrum megin
— 527 — ult. multos l. multas
— 529 — 2 *verbum* fuerat *excludendum eſt* l. 8. ingritatem l. integritatem
— 535 — 14 conſentat l. conſentit.

PAGINATION
SKIPS P. 422 & 423